ปัญหาสังคมที่แก้ไม่ได้

เพราะ การศึกษา

พุทธศาสนาผิดพลาด

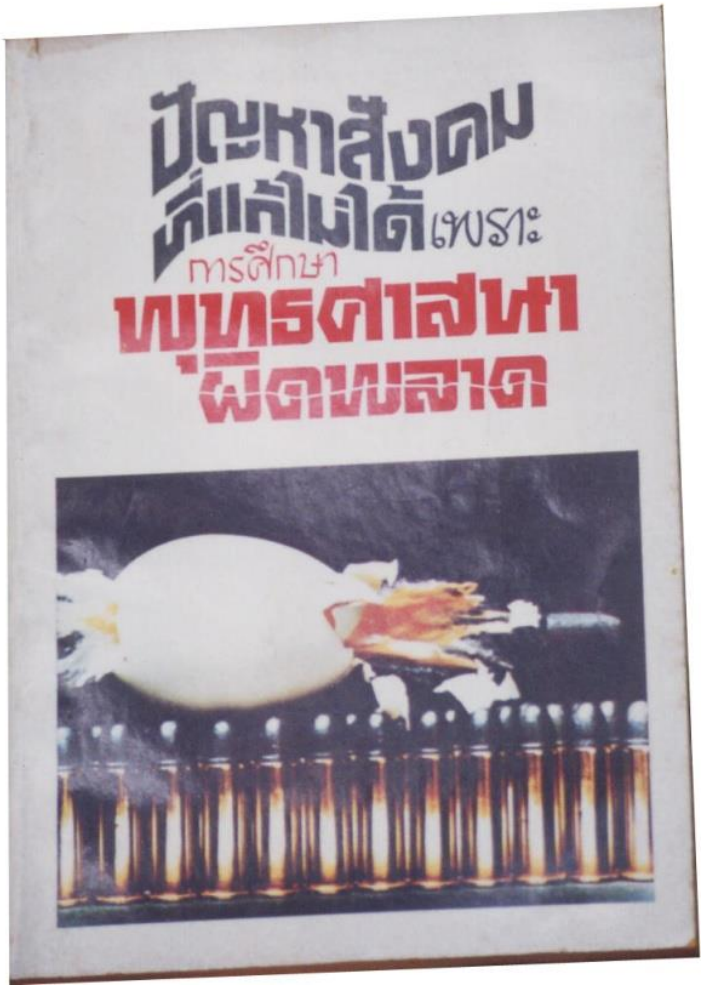

•**สิทธิสัจจะ วิมุตตินันท์** เรียบเรียง

จากคำบรรยายของ **พระโพธิรักษ์** •

ปัญหาสังคมที่แก้ไม่ได้

เพราะการศึกษาพุทธศาสนาผิดพลาด

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม ธ.ค. ๒๕๒๘

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มูลนิธิธรรมสันติ

๖๗/๑ ซ.ประสาทสิน ถ. สุขาภิบาล ๑

แขวงคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กท. ๑๐๒๔๐

นางกิติยา วีระพันธุ์ ผู้พิมพ์โฆษณา โทร. ๒๗๔๕๒๓๐

คำนำ

จงใส่ใจ “ศึกษา” กันให้ดี ๆ

การศึกษา ทำให้คนเจริญพัฒนา คนใดไม่มี**การศึกษา** ย่อมไม่เจริญ

อย่า “ศึกษา” กันอย่างประมาท

อย่า “ศึกษา” กันอย่างลวก ๆ ผิว ๆ เผิน ๆ

อย่า “ศึกษา” กันอย่างดูถูก-ดูแคลน

อย่า “ศึกษา” กันอย่าง **หลงยึดมั่นถือมั่น** *อยู่แต่ในความรู้ ของตน*

การศึกษาสิ่งสูงสิ่งละเอียด ต้องละเอียดสุขุมประณีต **แม่นมั่น มีจริง**

การศึกษาที่สมบูรณ์ มิใช่เพียงรู้อย่างลึกซึ้งเท่านั้น

แต่การรู้-การเข้าใจ (ทิฐิ) ที่ถูกต้อง ลึกซึ้ง ก็ต้องทำก่อน นั้นถูกแล้ว

การศึกษาที่สมบูรณ์ ต้องมีปฏิบัติให้เกิดผลจริง มากตามขั้น ถึงขีดถึงขั้นจริง ก็จะได้รู้ ได้เข้าใจความจริง จากการเกิดผลจริง (ปัญญา หรือ ยถาภูตญาณ) ยิ่งได้รู้ ได้เข้าใจความจริง ที่ตายสูงสุด-เกิดสูงสุด ยิ่งคือผู้เจริญการศึกษาแท้

อธิปัญญา คือ ความเจริญ ของ ปัญญา—ปัญญินทรีย์—ปัญญาผล

ที่ทั้งรู้-เข้าใจ ตามเหตุผล ตามทฤษฎี (ทิฐิ) และรู้ผลของทฤษฎีที่ได้ปฏิบัติ (ปัญญา) ทั้งรู้ผลที่ตายจริงของกิเลส-เกิดจริงของความรู้-ความจริงที่เรียกว่า สัจธรรม

จง "ศึกษา" กันให้ดี ๆ แม้ในสำนวนหวือหวา เย้ยในทีของผู้เรียบเรียงที่ไม่น่าอภัย

จง *"ศึกษา" กันให้ดี ๆ !* **อย่าเอาแต่หลงยึดมั่นถือมั่น อยู่แต่ที่ตัวรู้แต่ไม่รู้ตัว (สัจจาภินิเวส)**

การเปิดเผยความสำคัญของความผิดพลาดทางพุทธศาสนา ในหนังสือเล่มนี้ เผยจุดสำคัญที่ลึกซึ้งของศาสนาพุทธ เพราะมันมีผลต่อสังคมชาวพุทธสูงมาก มีคนท้วงติงมาไม่น้อยว่า *ไปท้วงติงการสอนของท่านพุทธทาส ทำไม?*

โน่น.. พวกที่เอาไสยศาสตร์เข้ามาใส่พุทธศาสนา พวกทำเครื่องรางของขลังในพุทธศาสนา พวกทำออกนอกรีต หาเงินทองด้วยวิธีสารพัด แม้เป็นพระก็เอากระทั่งมหรสพ ชนควาย ชนวัว เอาแม้กระทั่ง การแสดงลามก การพนัน เอาอะไรต่ออะไรต่าง ๆ มาใส่ในพุทธศาสนา *อย่างนั้น ทำไมไม่ไปท้วงติง ไปว่าเขา ไปจัดการให้สิ้นซาก*

ก็ขอบอกได้ว่า เรื่องเหล่านั้น คนช่วยกันทำมีอยู่ ใคร ๆก็ควรช่วยกันได้ เพราะรู้ง่าย ชัดเจนว่ามันผิด ก็ช่วย ๆกันเถิด เราก็อนุโมทนายิ่งในผู้ที่ช่วยกัน

จงช่วยกันขจัดสิ่งผิดในศาสนา อย่าเอาแต่รู้ หรือเอาแต่พูด กล้าทำกันเสียบ้าง สำหรับเราก็ทำอยู่ด้วย กล้าทำอยู่แล้ว เราทำอยู่ทุกฐานะตาม

แรงของเรา **มันก็มาก** แต่เราก็ต้องทำในจุดนี้ด้วย (คือ ที่ต้องท้วงติงการสอนของท่านพุทธทาส)

เพราะสำคัญมากเหมือนกัน ผู้ทักท้วงเรามานั้น **ยังไม่รู้ถึงผลเสียหาย** ที่กินซึม กินลึก ของความผิดพลาดจุดนี้กัน เท่านั้นแหละน่า !

ถ้ารู้อย่างเรารู้แล้วจะตกใจ ! ! ! จะร้อนใจยิ่งกว่าเรานะนา !

และเราเองก็มีเวลาเรี่ยวแรงความสามารถ ที่จะทำงานได้เท่าที่เราทำได้ ดังนั้น จุดใดที่ผู้หวังดีต่อศาสนา จะช่วยกันทัดทาน ท้วงติง ส่งเสริมกัน ให้พุทธศาสนาเจริญขึ้น ก็จงอุตสาหะ ช่วยกันทำจริง ๆเถิด **กล้าเอาจริงกันบ้าง !**

เราทำได้ และ**เราได้กล้าทำจริง ๆ** จนคุณ ๆ จนใคร ๆ พากันร้องเอง มิใช่หรือ? ว่า เราไปติเตียนคนอื่น ไปว่าพระอื่น ทั้ง ๆที่เราไม่ได้รู้สึก "เป็นอื่น" ในกันและกัน

เราทำดีให้ได้ และพอชี้ดี-ยืนยันสภาพดี ก็ว่าเราเอาดีไปข่มเขา-ยกตน พอเราชี้ชั่ว ชี้ผิด ก็ท้วงเราว่าไปว่า"เขา" **จะเอาไง? เอาให้แม่น ๆ มั่น ๆ น่า !**

"เขาอื่น" จริง ๆ นั้น เราจะไม่ไปว่าอะไรเขานักหรอก เพราะนั่น "เขาอื่น"

เราจึงขอว่า ขอท้วงติง จัดการแต่กับเรา ๆ ชาวพุทธด้วยกันนี่แหละ

จง "ศึกษา" กันให้ดี ๆ ! !

สำหรับข้าพเจ้านั้นขอให้สัญญา ว่า...

ด้วยชีวิตทั้งชีวิตในทุก ๆชาติ –เลือดทุกหยาดทุกหยด –เนื้อหนังกระดูก ทุกสรีระทุกธุลี และ จิตวิญญาณทุกกระแส ทุกสูญญาณูตราบที่ยังประกอบเป็นตัวของข้าพเจ้า ณ กาละใด

ข้าพเจ้าขอบดเป็นผงมหาจุลธุลี เทิดใส่พานทูนถวายเป็นพลีแด่สมเด็จพ่อพระอนุตตรสัมมาสัมพุทธเจ้า

จนสิ้นสุดมิเหลือเศษใดอีกเลยในจักรวาลเอกภพ

อันใดยังเหลือชื่อว่า ชีวภาพแห่งจิต อันนั้นขออุทิศแด่พระพุทธศาสนาสิ้นหมด เพราะข้าพเจ้ามองมิเห็นค่าใด จักยิ่งค่ากว่า การยังพระพุทธศาสนานี้ ให้คงเป็น คงอยู่ได้อีกนานเท่านานเท่าที่ข้าพเจ้าจะเสียสละพยายาม อย่างสูงสุดความสามารถ แม้สายตัวสายใจจะแทบขาดปานใด ๆ

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันอีกครั้ง ด้วยสัจจะแท้ ๆ ที่ข้าพเจ้าพึงมีอยู่นั่นเอง ว่า

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นพระคุณล้นล้ำจริง ๆ ที่ท่านภันเตอริยะพุทธทาส ได้นำ**โลกุตรธรรม** มาย้ำยืนยันบอกแจ้งแก่เหล่าพุทธมามกะ ให้**ตื่นจากความหลงผิด** ที่หลงผิดว่า ศาสนาพุทธนั้นเป็นโลกียธรรม **เด่น**เช่นเดียวกับศาสนาอื่น ๆ ทั้งหลาย

ข้าพเจ้าเองก็ขอย้ำยืนยันว่า ศาสนาพุทธต่างจากศาสนาอื่น ตรงที่มี **โลกุตรธรรมเด่น** และใน**โลกุตรธรรม**นั้น ต้องมี**โลกวิทู** และต้องมี **โลกานุกัมปา** อยู่ด้วย ตามขั้นตามขนาด

โลกุตตร คือ สภาพไม่ทำชั่ว-ทำดีให้ถึงพร้อม-จิตบริสุทธิ์ อยู่เหนือโลกีย์เหล่านั้น

โลกวิทู คือ สภาพรู้เท่าทันชั่ว-ดีเหล่านั้น รู้เท่าทันเหลี่ยมโลกีย์-เหลี่ยมสังคมนั้น ๆ

โลกานุกัมปา คือ สภาพเอื้อเอ็นดูโลกีย์ ช่วยเหลือสังคมชาวโลกีย์

มีความไม่สมบูรณ์ ในโลกุตรธรรม (ซึ่งจะต้องมี**โลกวิทู** และ**โลกานุกัมปา** อยู่ด้วย) **เท่านั้น** ที่เราพึง"ศึกษา"กัน **เพราะทุกอย่าง มีพร้อมสูงสุดครบถ้วน ในโลกุตระแล้ว**

ข้าพเจ้ากราบเคารพบูชา ท่านภันเตอริยะพุทธทาส ด้วยสัจจะแท้ ๆ

และข้าพเจ้าก็ยังขอกราบเคารพคุณค่า ที่ท่านภันเตได้กระทำแล้ว อยู่ตลอดไป

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ส่วนตัว ที่จะเคารพบูชาสิ่งที่ควรเคารพบูชา ด้วยความจริงใจส่วนตัวของข้าพเจ้า เท่าที่ข้าพเจ้าจะพึงมีความเป็น "สัจจะ"

ส่วน "ความเชื่อ" นั้น บังคับกันไม่ได้ดอก ! *จงใส่ใจ "ศึกษา" กันให้ดี ๆ*

แม้ข้าพเจ้าจะไม่มีสิทธิ์....**กล่าวแล้ว คนต้องเชื่อ**

แต่ข้าพเจ้ามั่นใจตนเองเท่านั้นว่า **ข้าพเจ้ามีสิทธิ์จะกล่าวความจริง**

คนจริง ที่ถึงความจริง ก็จะพึงรับความจริงกันได้ ก็เท่านั้น !

จงใส่ใจ “ศึกษา” กันให้ดี ๆ เถิด.

จริงใจ-ไมตรี-ไม่มีศัตรู

พระโพธิรักษ์

๑๐ พ.ย. ๒๕๒๘

จดหมายพิเศษที่น่าพิสูจน์

สันติอโศก คลองกุ่ม บางกะปิ กทม.

๒๘ ก.ค. ๒๕๒๘

เจริญธรรม.... (...แพทย์คนหนึ่ง....)

ขออนุโมทนา ในน้ำใจของคุณหมออย่างยิ่ง ที่ทำตนเป็นข้อมูลที่ดีมากให้กับอาตมา สิ่งนี้แหละ ที่อาตมารอรับผลพวง จดหมายนี้ต้องขออภัยที่เขียนตอบมา ทั้งที่คุณหมอไม่ได้เรียกร้องให้ตอบ แต่อาตมาต้องขอขอบคุณมาอย่างมากด้วยทางจดหมาย

คนไทยทั่ว ๆ ไป แสดงออกเช่นที่คุณหมอแสดงออกนี้ ยังไม่ชำนาญ ชำนาญเพียง “นินทา” ดังนั้น อาตมาจึงต้องจดหมายมาขอบคุณคุณหมออย่างมากยิ่ง

ในการแสดงธรรม ๑๙ ก.ค.นั้น ขนาดอาตมาพยายามทำปานนี้ยังได้ผลแค่นี้ จากกระดาษคำถามที่เขียนขึ้นไปหาอาตมา ก็เห็นผลสะท้อนจากใจจริง เพียงแค่ที่มีเท่านั้น ดังนี้เป็นต้น แม้แต่คุณหมอเองยังมองเห็นเป็นว่า ปัจจุบัน อาตมาไม่ได้มีบุคลิกก้าวร้าว รุนแรงกว่าแต่ก่อน ที่จริงบุคลิกอาตมาแต่ก่อนนั้น อ่อนช้อยกว่าปัจจุบันนี้มาก แม้คำพูดก็ตาม ปัจจุบันนี้ก็ไม่ได้ก้าวร้าวน้อยลงไปกว่าแต่ก่อนเลย เพียงแต่อาตมาเก่งขึ้น มีศิลปะลีลา มีขบวนท่าและความชำนาญในการปรุงกลมกล่อมกว่าแต่ก่อนเท่านั้น อาตมาพูดด้วยสำนวนโวหารแรงขึ้น

แข็งขึ้นกว่าเก่าก่อนจริง ๆ ถ้าจะเรียกว่า “ก้าวร้าว” กว่าก่อน ๆ มา ก็ต้องใช่

การ “ทำงาน” ของอาตมานั้น จุดประสงค์ของอาตมา ย่อมมีของอาตมาอยู่ อาตมาก็เพียรบอกใคร ๆ แต่ก็มีคนเข้าใจไม่ได้บ้าง แม้เข้าใจได้ ก็ยังไม่เชื่อสนิทใจบ้าง ซึ่งมันก็เป็นการดี ที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ

ในทางจิตวิทยา คุณหมอก็ต้องทราบดีว่า การกระทำบางสิ่งบางอย่าง ด้วยความหวังดีของเราแท้ ๆ เราจะเปิดเผยหรือไขอะไรออกไปก่อนไม่ได้ เพื่อผลสะท้อนตอบที่เราจะได้รับนั้น

และทุกผลที่เกิด ย่อมเป็นข้อมูลจริง ที่จะสะท้อนออกมาตามขนาด แม้กระนั้น ก็เป็นความจริงที่เจ้าของเขาได้พรางแล้ว ได้ปรับปรุงของตนให้ดี ๆแล้ว หรือได้เลี่ยงหลบ สิ่งส่วนที่น่าเลี่ยงน่าหลบแล้ว จึงปล่อยให้เกิดออกมาสู่รูปหยาบข้างนอก นี้คือ มารยาทการแสดงออกของบุคคลสามัญ แล้วเรายังจะต้องมาค้นเอาความจริงให้ได้บริสุทธิ์จากโจทย์ของเรา จะได้ “ความจริง” มากหรือน้อย ก็อยู่ที่โจทย์ และความสามารถของผู้ตรวจผลอีก

คุณหมอวิเคราะห์อะไร ไปให้อาตมาได้ทราบนั้นดีมากแล้ว ถ้าอาตมาจะตอบข้อสงสัยอันใดแก่คุณหมอ มันก็มีอยู่ในข้อวิเคราะห์ของคุณหมอเองเกือบครบ อาตมาก็คงไม่ได้ตอบอะไรมากมายหรอก แม้คุณหมอจะรู้อาตมาไม่ได้ชัดกว่านี้ ก็ต้องขออภัยคุณหมอ ถ้าตอบมากนัก ก็จะเป็นการแก้ตัว อย่างมีตัวตนจัดจ้านไป หรือ เหมือนพูดเอาดีให้แก่ตัวโก้ ๆ ไปเท่านั้น เพียงแต่จะบอกคุณหมอบ้างต่อไปนี้ ก็ยัง

สามารถเป็นข้อมูลอ่านอาตมาเองง่าย ๆ ได้เลยว่า อาตมามีอัตตา อาตมาขอ “ทำงาน” ยึดมั่นถือมั่นในสัจจะ ในศีล ในธรรม และยึดมั่นมุ่งมั่นทำงานอย่างเอาจริง ตาม**ปรมัตถสัจจะ** ของอาตมา (Individual Truth) เพื่อสัจจะอันยิ่งใหญ่กว้างขวางมากมายของโลกที่สังคมต้องอาศัย ให้มั่นคงยืนนานที่สุด เท่าที่จะทำได้ เพราะมันเป็น “สัจจะ” จริง ๆด้วย แม้จะเรียกมันว่า “**สมมุติสัจจะ**”(Universal Truth) ให้เวลาและผลของการงานที่เกิดที่เป็น เป็นเครื่องพิสูจน์ความจริงเถิด

อาตมาเกิดมา “ทำงาน” [เป็นคนงาน-ผู้รับใช้-ไม่ได้มาเป็นนักคิดที่ยิ่งใหญ่ หรือนักวิชาการ-นักรู้-นักปราชญ์] ไม่ได้เกิดมาหาบริวารสร้างบริวาร **จึงเห็นอยู่ชัด ๆ ว่า งานของอาตมา จะออกมาในรูปค่อนข้างไม่เอาใจใคร ทั้งงานพูด งานเขียน** แต่ในความมีบุคลิกวิสัยปกตินั้น ก็ไม่ใช่คนอย่างบทบาทของการงานเลยเสียทีเดียว จะเห็นมี*ลักษณะขัดแย้งกัน* อยู่ในตัวของอาตมา คุณหมอก็คงจะสัมผัสได้

และ อาตมาไม่ได้ “ทำงาน” เพื่อประสงค์สรรเสริญ ยิ่งกว่าการ “ขัดเกลา” (สัลเลขธรรม) ข้อนี้เป็นเจตนาสำคัญ เป็นหลักของอาตมา อาตมาถือเป็นการ “เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ” ไม่ใช่ “ฆ่าเขา” หรือเห็นเขาตกต่ำ เห็นเขาเสียหายอยู่โทนโท่ แล้วยังอนุโลมเขา หรือปล่อยเขาเสียหาย ต่ำตายไปอย่างใจดำ นอกจากสุดวิสัยแล้ว

อนึ่ง งานของอาตมานั้น ไม่ใช่งานอย่าง **ภันเตท่านหลวงพ่อชา** ทำเลย คนละวิธีการ คนละนโยบาย และตามสัจจะขั้นละเอียด ก็คนละเป้าหมาย หรือคนละความประสงค์ อาตมามีส่วนคล้าย **ภันเตท่าน**

พุทธทาสอยู่บ้าง แต่ไม่คล้ายกันมากจนเต็มรูป หรือเพียงครึ่งรูป อาตมาก็ได้ตั้งใจศึกษาท่านพุทธทาส คิดว่า ดี และมากพอ จึงเห็นชัดดังที่เห็น และจึงกล้ายืนยัน **"การท้วงติงคนอื่นโดยไม่ศึกษาเขาให้ดี ๆ มาก ๆ พอ เป็นความไม่สมควร" นั้น จริงมาก** และแน่นอนอีกด้วย..**คนที่คิดว่า ตนได้ศึกษาท่านพุทธทาสมามาก และดี** *แต่เห็นไม่เช่นอย่างอาตมาเห็น* ก็ย่อมเป็นได้ มีมากด้วย

สังคมแม้แค่ เกมประชาธิปไตย ยังต้องมีฝ่ายค้าน ที่จะต้องทำหน้าที่อย่างจริงจัง สังคมธรรมะ ก็ต้องมีฝ่ายค้าน *เมื่อมันยังไม่เป็นสัจจะสมบูรณ์* **พระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือฝ่ายค้านของสังคมพราหมณ์** ในยุคของพระองค์ แต่พระองค์ยิ่งใหญ่กว่าอาตมามากมายนัก และองค์ประกอบก็ไม่เหมือนกัน สถานภาพก็ไม่เหมือนกัน ลักษณะความเป็นไปก็ไม่เหมือนกัน **พระองค์นั้น "ค้านเพื่อแยก" ออกมาเป็นพุทธคนละลัทธิ ส่วนอาตมานั้น มีกรรมเวร ต้อง"ค้านเพื่อรวม" ให้เป็นพุทธตรงขึ้น แท้ขึ้น ไม่แปลก ไม่หลงเป็นอื่น เป็นลัทธิเดียวกัน มีความถูกครบ ละเอียดลออสมบูรณ์เหมือน ๆกัน** ซึ่งเป็นงานหนักหนาสากรรจ์ ด้วยกรรมเวรที่ยังมีมากกว่าพระพุทธองค์มากนัก ก็ต้องทำไป อาตมารู้ดีอยู่ ไม่ใช่ทำโดยไม่รู้ ใครมองเห็นเป็นว่า อาตมากำลังทำ "ความแตกแยก" อาตมาก็เข้าใจชัดในความตื้นลึกหนาบาง ในความเข้าใจนั้น สังวรอยู่ ที่พูดนี่ไม่ใช่อวดดี และไม่ได้อ้อน

คำตำหนิ ติเตียนนั้น เป็นเรื่องที่อาตมาจะต้องได้รับเป็นธรรมดาสามัญ ตั้งแต่เริ่มต้นทำงานทางธรรมะมา และคงเป็นไปอยู่ตลอด

ตราบที่สังคมพุทธส่วนใหญ่ ยังอยู่ข้างฝ่าย“เสนอ” และอาตมาก็ยังต้องเป็นข้างฝ่าย“ค้าน” ตราบจนประชาชนส่วนใหญ่เห็นได้ และเห็นด้วยกับสัจธรรมที่อาตมาชี้ โน่นแหละ อาตมาจึงจะไม่ตกเป็นฝ่าย“ค้าน”

ในชีวิตฆราวาส อาตมาทำงานและฝึกฝนมาอย่างชำนาญ ในการยกยอปอปั้นสรรเสริญ จนเกือบจะเป็นวิสัยทีเดียว ถ้าคุณหมอรู้จักชีวิตปางหลังของอาตมาบ้าง ในคราบ “**นายรัก รักพงษ์**” ผู้ทำงาน Show business แท้ ๆ เพราะฉะนั้น ไม่เกินวิสัยเลย หากเพียงอาตมาจะเจตนาแสดงการยกยอปอปั้น โดยเฉพาะ สร้างสรรเสริญให้แก่ตนเอง

อาตมาสารภาพกับคุณหมอได้ว่า อาตมาทำงานทางธรรม ขณะแรก ๆ ที่ยังไม่รู้ตัวดีนั้น อาตมาเคยงง ๆ ว่า ทำไมอาตมาจึงเปลี่ยนมาเป็นคนต่างวิสัย กับที่อาตมาเคยเป็นมาตลอดชีวิตฆราวาส แต่เมื่อรู้ตัวและแจ่มแจ้ง ใน**ธาตุแท้ที่ลึกซึ้ง**แล้ว จึงหมดปัญหา สิ้นธุลีสงสัยเคลือบแฝงใด ๆอีก มีแต่ความมั่นใจที่จะทำงานของตนต่อไป

อาตมาไม่มีปัญหาอะไรหรอก แม้ในแนวคิด-หรือเป้าประสงค์-เจตคติ อย่างที่คุณหมอแนะชี้มา และมั่นใจ เข้าใจดีในเชิงของแนวคิด-เป้าประสงค์-เจตคติ นั้นอยู่เช่นกัน มันต่างกันที่อาตมามีเป้าประสงค์เหมือนคุณหมอ แต่แนวคิด-เจตคติ นั้นต่างกันบ้าง

ขอยืนยันอีกครั้งว่า อาตมาเกิดมา “ทำงาน” นี้โดยเฉพาะ อาตมารู้ดีแล้วว่า ชีวิตของอาตมา ไม่มีงานอื่นที่จะทำอีกแล้ว และงานของอาตมาไม่ใช่สร้างบริวาร แต่ที่มีคนมาประพฤติตาม จนมีผล เกิด

ปริมาณเป็นกลุ่มมวล เห็นได้ปานนี้นั้น มันคือ "ผลพลอยได้" (by-product) จากคุณภาพแท้ ตามสัจธรรมที่พึงเป็นเท่านั้น ที่มันต้องมี ต้องเป็น มันมีเหตุอันพึงเป็นได้ มันก็ต้องเป็นเช่นนั้นเอง (ตถตา) คุณหมอจะเชื่อหรือไม่ก็ตามว่า อาตมาไม่เคยคิดว่า จะเป็น จะมีได้ อาตมาไม่เคยมี "พิมพ์เขียว" หรือไม่เคยมี plan, project อะไรเลย เพราะอาตมาไม่ใช่นักคิด ไม่ใช่นักวิชาการ ไม่ใช่นักศึกษา (ด้อยการศึกษาด้วย) ไม่ใช่นักรู้ ไม่ใช่ "ปัญญาชน" ตามค่านิยมในสังคม ชาว "ปัญญาชน" ไม่ได้ยอมรับเข้าเป็นสมาชิก หรือไม่เห็นว่า อาตมาเป็น "ชาวเดียวกัน" ด้วยซ้ำ

แต่หมู่มวล รูปแบบที่มันมี มันเกิดขึ้นมา จนพอเห็นได้ เมื่อทำงานมาถึงวันนี้นั้น คนผู้เขาเห็นควรว่า "ทำ" เขาปฏิบัติได้กัน เป็นกันขึ้นมาเอง (ตถตา) และที่สำคัญคือ เขามากันเอง เขาเป็นของเขาเอง ตามความสมัครใจของเขา ไม่ได้บังคับ ไม่ได้ออกคำสั่ง เป็นอิสรเสรีภาพเต็มรูปของแต่ละคน เขาทำได้ เขาก็ยินดีพอใจของเขา แต่เมื่อ "ศีลสามัญญตา-ทิฐิสามัญญตา" มันเป็นจริง มันก็เกิด "เอกภาพ-เอกคุณ" เช่นนี้เอง (ตถตา) มันรวมลงตัวกันได้ ตามคุณภาพเท่าที่มีจริง มันมีความควบแน่นจริงเท่าที่มันมี และมันจะสถิตเสถียรยืนนานเท่าใด อาตมาก็จะคอยดูไปเหมือนกัน กับที่คุณหมอก็คงจะคอยดูได้ แม้เพียงที่เป็นที่มีนี้ จะพอมีรูปมีร่าง แต่ก็ไม่ได้ใหญ่โตมากมายอะไร ก็เห็นๆอยู่ เพราะอาตมารู้อยู่ว่า อาตมาไม่มีเจตคติ ที่จะสร้างความใหญ่ ความโต ความกว้าง ทว่า สร้างความ**ขวาง** ด้วยซ้ำ

ดังนั้น เพียงอาตมารักษาสภาพ ไม่ให้ตนต้องตายอย่างพระเยซู ก็พอแล้ว

*อาตมาไม่ได้มาสะสม***ความใหญ่-ความมาก** *แต่อาตมามาทำงานให้เกิด***ความจริง**

ส่วนจะเกิดได้มากหรือไม่ อาตมาไม่มีปัญหา ขอให้**ความจริง**ที่เป็นได้ และเป็น**ความจริงที่จริง** เกิดขึ้นให้ได้ในสังคม ในโลกนี้ ก็พอ

แต่ที่บอกคุณหมอไปเท่านี้ ก็คงพอทราบแล้วว่า อาตมาทำงานไปตรง ๆ เท่านั้น (แต่ไม่ใช่ "ไม่เดียงสา" ดอกนะ !) โดยเฉพาะ ไม่ได้หมายให้ได้หมู่พวกมาก ๆ เป็นเอก ไม่ได้ประสงค์ให้คนมาศรัทธาเลื่อมใสเป็นเอก ประสงค์หมายชี้ "สัจจะ" เป็นเอก ประสงค์หมายให้เกิด "ความจริงที่จริง" เป็นเอก *คนจึงศรัทธา ชอบใจอาตมายาก*

อาตมาจึงต้องทำงาน ไชชอนเจาะชำแรกเข้าไปสู่ "สัจจะ" เป็นหลักสำคัญ แม้จะถึงขั้นหินดาน หรือ แผ่นกั้นที่แข็งกว่านี้

ขออนุโมทนาในน้ำใจของคุณหมออีก ขอขอบคุณคุณหมอมากยิ่งจริง ๆ ที่เป็นคนไม่เอาแต่รู้สึก เห็นค่าบวก-ค่าลบ โดยเฉพาะค่าลบกับอาตมา อยู่เพียงแต่ในใจ หรือไม่สื่อตรงไปให้อาตมาได้รู้ โดยเจตนาตรง ๆ คนไทยเรายังไม่มีนิสัยรับคำวิพากษ์วิจารณ์ ทนคำติยังไม่เก่งเลย แม้เพียงได้ยินคำติคนอื่น ก็ยังทนไม่ได้ ป่วยการกล่าวไปทำไมกับ ยิ่งได้ยินคำติคนที่เรารู้สึกยินดี หรือ ยิ่งหนักถ้ายิ่งชอบ ยิ่งเคารพนับถือ

เราน่าจะพัฒนาคนให้รู้ ให้เป็น ในด้านเหล่านี้ เป็นต้น ให้มากกว่านี้ไหม?

เรามองตน และทำที่ตนนั้น เป็นเบื้องต้นที่ถูกต้องที่สุด

แม้แต่คนที่ถึงที่สุดแล้ว หมดตัวหมดตนแล้ว ก็ยังต้องมองตนอยู่ด้วยอีกนั่นเอง ตราบที่ตนยังมีพฤติกรรม มีร่างมีกาย ยังไม่ดับชีพ และยังยินดีที่จะให้คนอื่น ๆ มาก ๆ ช่วยมองเราให้แก่เรา บอกแก่เรา ติเตือนเราด้วย อย่างขอบคุณยิ่ง

ความดีแล้วสมบูรณ์นั้น ไม่ต้องแก้ไขแล้ว นั้นคือ **ความจริงที่เป็นจริงแล้ว**

ส่วนความดีที่ยังไม่สมบูรณ์นั้น จึงต้องแก้ไขอยู่ให้ยิ่ง ๆ ขึ้น

ป่วยการกล่าวไปไยกับความไม่ดี

จึง "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" กับความดีของเรา อย่าหลง ๆ เหลิง ๆ เผิน ๆ ว่า เป็น "ความดีที่สมบูรณ์แล้ว" เร็วเกินไป เป็นอันขาด *คาถา หรือหลักธรรม ประโยคสำคัญ ๆ บางหลัก ทำให้เราเป็นคนเผิน ละเลย มักง่าย เอาแต่ปัด-ปล่อย* **จึงไม่สามารถชำแรกลงไปถึงแก่นสุด เพราะรีบวาง**

ขอขอบคุณคุณหมอด้วยจริงใจที่สุดอีกครั้งหนึ่ง ที่เป็นผู้หาได้ยากคนหนึ่งในคนไทย ที่อาตมาได้ในการไปทำงานครั้งนี้ *[คือ ไปบรรยายธรรม ที่ห้องประชุมโรงพยาบาลรามาธิบดี เรื่อง "ปัญหาสังคมที่แก้ไม่ได้ เพราะการศึกษาพุทธศาสนาผิดพลาด" เมื่อ ๑๙ ก.ค. ๒๕๒๘]* แม้เท่านี้ ก็เป็นค่ายิ่งกว่า "ของดื่น" *(the masses)* หมื่นแสนแล้ว นี้คือความพอใจของอาตมาแล้ว คุณหมอจะให้อาตมาได้มากกว่านี้ และมีสภาพดีกว่านี้ ก็ขอขอบคุณอีกในเจตนานั้น แต่อาตมาได้เพียงแค่นี้ นี่ก็

คือ ความไม่ล้มเหลวแล้วของอาตมา ซึ่งคุณหมอกับอาตมา อาจจะหวังตั้งค่าไว้ไม่เหมือนกัน ทั้งสภาพที่หวังและปริมาณ ระวังตนแต่เพียงว่า **จงใช้ปัญญา และความสามารถของตนให้เต็มที่เสมอ อย่าย่อหย่อน มุ่งที่ความจริง และความจริงใจ ได้เท่าใด เราก็คือเรา ที่เก่งเพียงเท่าที่ทำได้**

ขออนุโมทนาในน้ำใจของคุณหมอเป็นอย่างสูง อาตมาเขียน จ.ม. นี้มาถึงคุณหมอ ด้วยความสบายใจ และเต็มใจอย่างยิ่ง

เจริญธรรม

พระโพธิรักษ์

เพลง อริยะ หมายเลข ๙

(1) เมื่อใด “พุทธ” ปรากฏตนขึ้น
ปฏิกิริยาแตกตื่น และสั่นสะเทือนหวั่นไหว
อันประดุจดังแผ่นดินไหว
ย่อมเกิดขึ้น ในโลกแห่งพุทธศาสนิกชน

(2) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ ได้ประกาศก้ององอาจกล้าขึ้น
ปฏิกิริยาแตกตื่น และสั่นสะเทือนหวั่นไหว
อันประดุจดังแผ่นดินไหว
ย่อมเกิดขึ้น ในโลกแห่งพุทธศาสนิกชน

(3) เมื่อใด “พุทธ” แสดงปาฏิหาริย์แท้ ๆ ขึ้น
ปฏิกิริยาแตกตื่น และสั่นสะเทือนหวั่นไหว
อันประดุจดังแผ่นดินไหว
ย่อมเกิดขึ้น ในโลกแห่งพุทธศาสนิกชน

(4) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ กระทบจิต
แล้วจับจิต จับใจ มนุษย์ เทวดา นั้น ๆ

อาการ “ตรึง” ชะงักงัน.... “ซ่าซ่าน” ซาบซึ้ง
ย่อมเกิดขึ้น ในผู้นั้น ๆ

(5) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ กระทบจิต
แล้วบาดจิตบาดใจ อมนุษย์ มาร ยักษ์
อาการ “ฉงน” ร้อนเร่า....
“ดิ้น” ดาลเดือดทุรนทุราย
ย่อมเกิดขึ้น ในผู้นั้น ๆ

(6) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ กระทบจิต
แล้วผ่าแตก แบ่ง “ขาวกับดำ” ออกจากกันได้
ไปจนกระทั่ง แม้แต่....
แยก “สะอาด กับธุลีด่างที่ซ่อนแฝง” ออกจากกันได้
ย่อมเกิดสุขสันติขึ้น ในผู้นั้น ๆ และในโลกแล้ว

(7) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ กระทบจิต
แล้วแตกแยก “ธรรม กับ อธรรม” ออกชัดแท้
“ความแตกแยก” อันถึงสัจธรรมสุดท้าย
ย่อมเกิดจริง เป็นจริง

(8) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ
กำลังทำการผ่าตัด ผ่าแตก ผ่าแยก อยู่
ปฏิกิริยาแตกตื่น และสั่นสะเทือนหวั่นไหว
อันประดุจดังแผ่นดินไหว
ย่อมเกิดขึ้น ในโลกแห่งพุทธศาสนิกชน

(9) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ เกิดได้เต็มตัว
และยืนได้เต็มรูปแข็งแรง
อาการ “โตเร็ว” อย่างน่าฉงน....
“เปล่งปลั่ง” แตกเนื้อแยกนวล
ย่อมเกิดขึ้น ในโลกแห่งมนุษย์เทวดาทั่วจักรวาล

(10) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ เกิดแล้วสมบูรณ์
ปฏิกิริยาเบิกบานแจ่มใส-รู้-ตื่น
อันประดุจดังแผ่นดินสงบ สันติ ร่าเริง
ย่อมเกิดขึ้น ในโลกแห่งมนุษยชาติ

(11) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ
แผ่บุญฤทธิ์ อยู่ในชนกลุ่มใด ๆ
ความ “แตก” ต่าง จะ “แยก” ให้เห็นได้
ว่า “แตกแยก” จากชนกลุ่มที่มีแต่บาป นั้น ๆ
ย่อมเกิด “ความแตกแยก”
อันแสนประเสริฐขึ้นแล้วหนอ !

(12) เมื่อใด “ศาสนิกชน” ใด
รู้ยิ่งใน “เกิด” ไม่หลงใหลกับความ “เกิด”
และรู้ยิ่งใน “ตาย” ดับสนิท
ทั้งทำ “ตาย” ดับสนิทเองได้ ในตนจริง
ย่อมรู้เห็นจะแจ้งในความ “แตก” ต่าง
“แยก” ได้ชัดเชิง

(13) และ อีกทั้งยังสามารถจับความ“เกิด” และ ความ“ตาย”
ที่เป็น “ความแตกแยก” กันแล้วจริง นั้น
มาใช้ร่วมกัน มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ได้
อย่างราบรื่นเรียบร้อยสันติ
โคจรอยู่ในมหาจักรวาลเดียวกัน

(14) หรือ ต่างคนต่างเกิด ต่างตาย
ต่างคนต่างอยู่ อย่างรู้เกิด รู้ตาย
หยุดถือสากันสนิท ! ปล่อยวางสะเด็ด !
แต่ก็ยังเห็นแจ้งใน “ความแตกแยก” นั้น
ซึ่งแน่นอน ! ก็ยังมีอยู่
ด้วยน้ำใจที่เกื้อกูลเข้าใจกันจริง ๆ เป็นปกติ

(15) เมื่อใด “พุทธ” แท้ ๆ ใด
เป็น “พุทธ” แน่แล้วจริง
เมื่อนั้น ก็จะเห็นแจ้ง “ความแตกแยก”
ทั้งที่เป็น ความแตกแยก ทั้งที่เป็นเอกภาพ
โอ ! “ความแตกแยก” อันแสนประเสริฐ
เป็นสุทธิสัจจะ
ได้เกิดขึ้นแล้ว และดำเนินไปอยู่
ด้วยประการฉะนี้

๑๔ พ.ย. ๒๕๒๒

คำไข

ข้อเขียนนี้ โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ เกิดจากคำบรรยาย ตรงประเด็นของปัญหาดังกล่าว ซึ่งแสดงไว้หลายคราว ทั้งในภาคทำวัตรเช้าตรู่และภาคให้พรก่อนฉัน วันธัมมัสสวนะ เสาร์-อาทิตย์ ณ พุทธสถานสันติอโศก รวมทั้งปาฐกถาที่มหาวิทยาลัยมหิดล-ร.พ.รามาธิบดี ทั้งสองแห่งนี้ แสดงเมื่อ กรกฎา' ๒๘

และแล้วได้พยายามร้อยเรียงสาระ ที่กระจายอยู่ เนื่องจากแสดงหลายหนซ้ำซ้อน เพื่อไขให้ถึงความกระจ่างรอบ ที่สุดก็ปรากฏโฉมมาให้ท่านทอดทัศนา ฉะนั้น ข้อตกหล่นใด ๆ ที่ผู้รู้จะพึงชี้ขุมทรัพย์ ให้ด้วยน้ำใจแห่งกัลยาณมิตร ก็นับว่าเป็นที่น่าปีติยินดี แก่ข้าพเจ้าผู้น้อยที่ขันอาสาช่วยแบ่งเบารับงานชั้นต้นนี้บ้าง

ทั้งหวังว่า *บทวิจารณ์ชิ้นนี้* **คงจะช่วยจุดดวงประทีปแห่งสัมมาทิฐิ ให้โชติช่วงชัชวาลขึ้นอีกมุมหนึ่งหรือมากกว่า ในจิตวิญญาณของวิญญูชน อีกทั้งเสริมสร้างบรรยากาศ วิตก-วิจารณ์ "ธัมมวิจัย" อันจักนำสติให้บังเกิดปัญญาด้วย "โยนิโสมนสิการ" คือ ใช้ความคิดอ่านอย่างแยบคายและแยบยล เพื่อผลไตร่ตรองธรรมโดยสุขุมคัมภีรภาพ จักเป็นปัจจยาการ ตามนัยอิทัปปัจจยตา นำพาผลักดันสร้างสรรค์ อเนกคุณสืบไปนิรันดร**

อนึ่ง ข้อมูลเอี่ยมสดล่าสุด อันแปร่งหูแปลกตานี้ คงจะเป็นอาหารโอชารส เพื่อหล่อเลี้ยงวิญญาณสำนึกทุกคน ที่อาจกลืนกินอย่างประณีตผจงจิตตารมณ์ ให้บังเกิดอรรถรสชื่นซึ้ง เบิกบานหรรษาใน

ธรรมได้ ยิ่งกว่าความหมายแห่งน้ำฝนเย็นฉ่ำ โปรยปรายหลั่งไหล หล่อเลี้ยงทุกชีวัน ในใต้หล้านี้นั่นเทียว

อีกอนึ่ง สรรพสัตว์พึงอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข ด้วยพลังสร้างสรรค์สูงสุดแห่ง **ธรรมาธิปไตย** อันจะนำพา **อัตตาธิปไตย และประชาธิปไตยให้เป็นธรรม** มาด้วยกัน ไปด้วยกัน อย่าง**อิสรเสรี** เมื่อเสียสละอยู่ โดยปราศจากข้อเรียกร้องผูกพัน ตลอดทั้งตั้งมั่นเสมอฉะนั้น

โลกทั้งผองพี่น้องกัน We Are The World

ด้วยจิตคารวะสัจธรรม

ผู้เรียบเรียง

๒๒ ส.ค. ๒๕๒๘

ปัญหาสังคมที่แก้ไม่ได้

เพราะ

การศึกษาพุทธศาสนาผิดพลาด

-๑-

พลิกแผ่นดินดิ้นหา... สัจธรรมอยู่หนใด ?

๑.๐ เกริ่นกันก่อน...

๑๕ ปี นี่นับเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ที่**พระโพธิรักษ์** ทำงานศาสนามา ก็รอจังหวะที่จะพูด ในประเด็นที่ตั้งขึ้นไว้นี้ โดยคำนวณเวลาโอกาส คำนวณองค์ประกอบต่าง ๆ จนกระทั่งเห็นว่า ขณะนี้ ควรที่จะได้พูดกันถึงหัวข้อดังกล่าวแล้วอย่างสำคัญ เพราะถ้าไม่พูด มันก็ยังไม่รู้กันทั่วบ้านทั่วเมือง มันก็ยังไม่รู้**ปมประเด็น** ที่ร้ายกาจอันนี้ อยู่นั่นเอง ทั้งที่เคยเปรย ๆ ไปแล้ว แต่ยังไม่เป็นกิจจะลักษณะ ขึงขัง เอาจริงเอาจัง

๑.๑ คนไม่จริงกำลังผงาด !

คราวนี้ จำเป็นที่สุดจะต้องพูดประกาศ และเรื่องนี้ก็จำเป็นต้องพาดพิง กระทบกระเทือนไปถึงพระผู้ใหญ่ผู้หนึ่ง ท่านภันเตอริยะพุทธทาส ซึ่งเราเคารพบูชา

ที่เรียก**ภันเต** หมายความว่า เป็นคำที่พระผู้น้อยเรียกพระพี่ เป็นพระผู้ใหญ่ บวชมาก่อน [*ส่วน***อาวุโส***หมายถึงคำร้องเรียกที่ภิกษุผู้แก่*

เรียกพระผู้มีอายุน้อยกว่าตน ทางพระใช้ยกย่องเรียกพระผู้น้อง บวชทีหลัง ภาษาคน-ภาษาพระ คำนี้ใช้กลับหัวกลับหางกัน แปลกดี]

และชื่อที่เรียกเต็ม **ท่านภันเตอริยะพุทธทาส** มิใช่มาเรียกเดี๋ยวนี้ เรียกมานาน ตั้งแต่เริ่มต้นส่งหนังสือจ่าหน้าไปให้ ด้วยมือพระโพธิรักษ์เอง (พ.ศ. ๒๕๑๓-๑๔) ถ้าท่านพุทธทาสหรือใคร ที่อยู่ในสวนโมกข์จำได้ จึงไม่ได้พูดเล่น เขียนเล่น เพราะไม่ใช่คนขี้หลอก คนอย่างพระโพธิรักษ์ ยืนยันตัวเองว่าเป็นคนจริง เรื่อง**จริง** นี่แหละ ที่จะพูดกันในที่นี้ เพราะเรากำลังไร้**ความจริง**กัน ที่มันไม่จริง เพราะไม่มี**คนจริง** นี่แหละ มันถึงแก้ปัญหาอะไรไม่ได้ **ประเด็นเกิดจากอันนี้!** *ดังนั้น*"**จริง**" *นี้ ต้องศึกษากันดี ๆ ว่า มันถึงแก่นถึงเนื้อกันแค่ไหน*

ขอทุกคนพึงเข้าใจให้ดีนะว่า**พระโพธิรักษ์บูชาท่านพุทธทาส** มิได้มีเชิงลบหลู่อะไร ยังคงเคารพ ทั้งในฐานะที่เป็น ภันเต ผู้บวชก่อน เคารพทั้งที่ท่านเป็นผู้มี**อริยคุณ** ที่ช่วยศาสนาในประเทศไทยไว้

๑.๒ บุกเบิกโลกใบใหม่

พระโพธิรักษ์ยอมรับและยกย่องท่านพุทธทาสเสมอว่า ท่านเป็นพระอริยะองค์หนึ่ง ที่มีบุญคุณต่อศาสนามหาศาล ท่านเปิดเผยโลกุตรธรรม ในขณะที่พุทธศาสนาในเมืองไทย กำลังเสื่อมต่ำมาก จากนั้น พุทธศาสนาจึงได้กระเตื้องขึ้น ถ้าไม่ได้ท่านพุทธทาส ประกาศโลกุตรธรรมแล้วไซร้ ศาสนาพุทธคงมิแคล้วเป็นขยะชนิดหนึ่งในสังคม

โลกุตรธรรม จะทำให้เราเป็นคนชนิดใหม่ เป็นคนดีพิเศษ ไม่ใช่ดีธรรมดา ๆ อย่างผู้มีแค่ **โลกียธรรม** ซึ่งธรรมโลกีย์ ๆ สอนให้คนเป็นคนดีธรรมดานั้น ศาสนาไหน ๆ ก็ล้วนสอนกัน แต่ **โลกุตรธรรม** ที่มี **มรรควิธี** *อันพระพุทธองค์เองทรงยืนยันว่า เป็น* **ทางเอก ทางเดียว (เอเสวมัคโค)** *ของพระพุทธเจ้านี้เท่านั้น ทรงย้ำด้วยว่า* **ทางอื่นไม่มี (นัตถัญโญ)** *ที่จะทำให้คนถึงขั้นเข้ากระแส แห่งความเป็นอริยบุคคล ตามขั้น ตามตอน เป็นลำดับ* และพระพุทธองค์ตรัสไว้ ตามบทสวดมนต์ว่า... ยทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อันแปลว่า **สาวกของพระผู้มีพระภาค ได้แก่ คน ๔ เหล่า** คือ โสดาบัน สกทาคามี, อนาคามี และพระอรหันต์ หรือ **แบ่งย่อยกระจายออกไปเป็น ๘ จำพวก** มี โสดาปัตติมรรค-โสดาปัตติผล, สกทาคามีมรรค-สกทาคามีผล, อนาคามีมรรค-อนาคามีผล และอรหัตตมรรค-อรหัตตผล

๑.๓ พระเทียมคู่พระแท้

รวมความแล้ว **ต้องเป็นผู้ได้มรรคได้ผล** จึงจะนับว่า ผู้นั้นเป็น **สาวกแท้สาวกสังโฆ** มิใช่พระในรูปสมมติ แม้จะเป็นคฤหัสถ์หัวดำหัวขาวอยู่บ้าน ก็เป็น**อริยสาวกในศาสนานี้ได้** เช่น นางวิสาขา มหาอุบาสิกา บรรลุโสดาบันครั้งอายุ ๗ ขวบ แล้วก็ยังครองเรือนแต่งงานมีลูกหลานเต็มบ้าน ก็เป็นพระโสดาบัน เป็นอริยบุคคล จึงนับได้ว่าเป็น **สาวกสังโฆ** ๑ ใน ๔ ที่พระพุทธเจ้าตรัสรับรอง นี่คือ **สาวกสงฆ์**

หมายเอา **อริยสงฆ์** หรือ **สาวกโลกุตระ** กันทีเดียว เข้าใจ**สาวกแท้**ของพระพุทธเจ้าให้ถูก ๆ

ส่วนที่บวชโกนหัวนุ่งจีวร ก็ถือว่าเป็น**พระโดยสมมติ** เอาตามรูปแบบเป็นแต่ชื่อ หากว่าไม่มี **อริยคุณสมบัติ** จริง ก็ยังเป็น **สาวกเทียม** ไปพลาง ๆ ก่อน ไม่ใช่ **สาวกแท้** เป็นสาวกโดยสมมติ เขาถึงเรียก **สมมติสงฆ์** เมื่อสมมติกันขึ้นมาแล้ว ต้องปฏิบัติตามหลักศีลวินัยมีระเบียบรอบรัดไว้เยอะ ทั้งสมณสารูป ต้องมีให้พอสมควรทีเดียว แม้จะสำรวมสังวรได้ด้วยกายภายนอกก็ยังดี ยังพอควรเคารพกราบไหว้กันได้อยู่ ถ้าแค่นี้ก็ไม่ค่อยจะมีดี ก็ไม่มีอะไรให้เคารพ

ท่านพุทธทาสมี **อริยคุณ** ถึงเกณฑ์ดังว่ามาจริง เป็นหนึ่งใน **อริยสงฆ์** ๖-๗ องค์ ที่เคยได้ยินพระโพธิรักษ์ระบุยืนยัน ในคราวในครั้งสำคัญ ๆ ที่ควรกล่าวควรอธิบาย

๑.๔ ล้างบางความงมงาย

อีกประการหนึ่งที่น่าบูชา ในผลงานของท่านคือ เป็นผู้เข้าใจสีลัพพตปรามาส ประมาณหนึ่ง รู้จักจารีตประเพณีที่เฟ้อฟุ่มเฟือย งมงายเลอะเทอะ ท่านพยายามปราบเท่าที่ท่านมีภูมิปัญญา อาจหาญ ออกต่อต้านสังคม โดยหยุดยั้งเรื่องนับถือไม่เข้าท่า ผิด ๆ เพี้ยน ๆ นอกรีตพวกเดรัจฉานวิชา ซึ่งไม่ได้ประโยชน์ แถมทำลายศาสนาด้วย

ท่านพุทธทาสฟาดฟัน ปัญหาศีลวัตรปฏิบัติพิธีกรรม แบบลูบ ๆ คลำ ๆ เลยเถิดต่าง ๆ มาแล้วมากมาย มีลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ร่วมไม้

ร่วมมือช่วยกันไป เป็นบุญคุณอันยิ่งล้นของศาสนาพระพุทธเจ้า และมีผลโดยเฉพาะกับสังคมคนไทย จนกระทั่งไปถึงต่างประเทศ เขาก็รับรู้ด้วย

จากผลงานชิ้นโบแดง ทั้งในเรื่อง **โลกุตรธรรม** และ **สีลัพพตปรามาส** ดังกล่าวมา ศาสนาจึงยังคงเป็นพุทธ และบริสุทธิ์ขึ้นมาบ้าง ทำให้พระโพธิรักษ์นับถือว่า ท่านพุทธทาสเป็นปูชนียบุคคล ที่ต้องเคารพกราบไหว้บูชาอย่างยิ่ง หากขาดท่านพุทธทาส มิได้บุกเบิกถากถาง กวาดล้าง เป็นพื้นฐานนำมาก่อน ศาสนาพุทธ ก็จมน้ำไปแล้วอย่างแน่นอน จะไม่ทันเหลือเชื้อแถวไว้ให้ พระโพธิรักษ์สืบสานต่อได้สำเร็จอย่างที่ปรากฏทุกวันนี้ [แต่ชื่อศาสนาพุทธก็ยังคงอยู่ !]

๑.๕ ใช่ลบหลู่คุณครูบา

เพราะฉะนั้น ต้องขอบอกกันว่า ในประเทศไทยเรา ต้องเคารพนับถือ ระลึกถึงคุณของท่านพุทธทาสให้มากตลอดไป ศาสนาพุทธเหมือนเรือนี้ มันจะล่มจมหายไปอยู่แล้ว ท่านพุทธทาสได้ฉวยไว้ทันช่วยชะลอขึ้นมาได้ **นี่เป็นบุญคุณอันล้นล้ำจริง ๆ**

ก็มาถึง เรื่องอันจะพึงกล่าวต่อไป เป็นเรื่องจำเพาะเจาะจงตรงประเด็นว่า **พระโพธิรักษ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน กับท่านพุทธทาส ไม่เห็นสอดคล้องในปรัชญาสำคัญ ในปรัชญาสำคัญที่เอามาประกาศ โดยลัดตัดด้วน ไม่งามในเบื้องต้น ท่ามกลาง ไม่งามใน**

บั้นปลาย คำสอนเชิงแบบนี้ เป็นทางทำให้ศาสนาไปไม่รอด แม้จะชูธงโลกุตระ ปานใดก็ตาม

เมื่อต้องบอกตรง ๆ ในสัจจะอันนี้ ก็ยังกระทำด้วยความเคารพท่านพุทธทาสอยู่เช่นเดิม นั่นเอง ทั้งใคร ๆ อื่นมิควรไปรังเกียจเดียดฉันท์อันใดเลยด้วย จะเป็นบาปแย่ มิควรทำสักนิด นี่มิใช่พูดเล่นลิ้น เพราะส่วนดีเราก็ต้องยกไว้ สรรเสริญยกย่องบูชา จะไปลบหลู่ ปัดทิ้งเสียมิได้เป็นอันขาด ส่วนไม่ดี บอก เพื่อเราจะได้แก้ไขกัน

๑.๖ ประจักษ์แจ้งเฉพาะบัณฑิต

หลายคนอาจจะอิดเอื้อนเบือนหน้าหนี ด้วยใบหน้าบูด ๆ เบี้ยว ๆ เพราะพาลหมดศรัทธาในศาสนานี้ เพราะจู่ ๆ ก็ปรากฏข้อโต้แย้งถกเถียงกันขึ้นมาให้เข้าหู พอไปวัดนั้นก็อย่างหนึ่ง มาวัดนี้โผล่อีกอย่าง ฟังบัณฑิตเขื่อง ๆ ดัง ๆ ทั้งหลาย ยังเห็นไม่ลงร่องลงรอยกัน แล้วจะหวังอะไรกับชาวพุทธแพะ ๆ แปะ ๆ ที่มิค่อยจะรู้อีโหน่อีเหน่ ต้องมาพลอยปวดกะโหลก เดี๋ยวโรคประสาทจะกินตาย

คิดไป อาจจะนึกสงสารตัวเอง ที่ต้องสับสนไขว้เขว ลังเลคลางแคลงใจยิ่งนัก แล้วมิรู้จะหันหน้าไปพึ่งใครดีหนอเรา ดีมิดีโยนทิ้งมันเสียเลย เอ้า! ทำเป็นวัยสะรุ่นเลือดร้อนไปได้ จะกินอาหารให้อร่อย ๆ ต้องใจเย็น ๆ

จะศึกษาธรรมะ ก็ต้องก้าวไปด้วยจิตมั่นคง สุขุม แม้จะช้าไปบ้าง จนกว่าจะ**เชื่อถือ เชื่อฟัง** กระทั่ง**เชื่อมั่น** จึงค่อยปั่นสปีดขีดเร่ง เจ๋งยิ่ง

ขึ้นไปตามลำดับขั้นตอน ให้ปลอดภัยไว้ก่อนเป็นหลักตั้งมั่น โดยมิต้องห่วงหน้าพะวงหลัง ไม่น่าจะกลัวอะไรจนเกินการ

ก็นับว่าน่าเห็นใจผู้ใหม่ แม้ผู้เก่าคร่ำคร่ากับศาสนา ที่ต้องมาเป็นคนมีปัญหาหัวใจ เช่นอ้างมานั้น ข้อนี้จะว่าไป ก็มิน่าด่วนใจน้อยถอยทัพไปไหน เพราะมันจะได้อะไรดีขึ้นก็หาไม่ สู้เดินหน้าต่อและพึ่งตัวเองให้มากขึ้นหน่อย อย่าเพิ่งจำนนจนแต้มกับอุปสรรคเท่านี้เลย ทั้งที่*มันเป็นธรรมดาเช่นนั้นเอง*

ทั้งนี้ด้วยเหตุ พุทธศาสนาเป็นธรรมอันลึกซึ้ง (คัมภีรา) ซึ่งเห็นได้ยาก (ทุทฺทสา) รู้ตามได้ยาก (ทุรนุโพธา) สงบ (สันตา) ประณีต (ปณีตา) จะคาดคะเนเอามิได้ หรือมิใช่วิสัยใช้เหตุผลเพียงตรึกตรองเอาเป็นยุติ (อตักกาวจรา) ละเอียด (นิปุณา) รู้ได้เฉพาะบัณฑิตแท้ (ปัณฑิตเวทนียา)

อันหลักธรรมย่อมลึกซึ้งสมชื่อจริง ๆ ในเมื่อ บัณฑิต ยังรู้ได้มิเสมอกันง่าย ๆ จึงมิเป็นไรดอก แม้บัณฑิตเองจะขัดแย้งกันบ้าง ก็จะไม่แปลกพิลึกกึกกือตรงไหน ดีเสียอีก เราจะได้เป็นกรรมการตัดสิน รอบสุดท้าย น่าภูมิใจเก๋ไปอีกแบบ...

๑.๗ ชอกช้ำระกำกลัดหนอง

ส่วนจะถือเกณฑ์ให้คะแนนบวกลบยังไง มีไขไว้ตอนข้างหน้า สำหรับขณะรอคอยตัดสิน พึงทำใจคอให้ดี ๆ ควรศึกษาข้อมูลที่

น่าเชื่อถือไปพลาง ๆ จนพอฟังได้น้ำหนักน้ำเนื้อ ก็ชั่งใจดู เลือกเอาสักข้างหนึ่ง ด้วยปัญญาที่ดีที่สุด ที่ตัวเองมี นั่นแหละ

ทั้งนี้โดยไม่ต้องไปง้อจมูกใครอื่นเขาหายใจ ต่อไปจะได้ตัดสินใจเป็น กระทั่งพอเชื่อมั่นตนเอง พึ่งตนได้มากขึ้น ยืนบนขาตนเองได้ ครั้นจะอาศัยพิงใครก็มิมีปัญหา ที่มันจะว้าวุ่นหนัก คือในรายสูสี รักพี่เสียดายน้อง อย่างนั้น ก็ต้องเพ่งพินิจผลต่าง ดูส่วนเหลื่อม ใครสูงต่ำ ซึ่งแน่นอนต้องไม่เท่ากันเปี๊ยบหรอก เมื่อเกิดผิดกันเพียงขนาดขนเส้นหนึ่ง ก็เลือกได้แล้ว

ข้อสำคัญต้องยุติลงไปอย่างหนึ่งอย่างใด ตามจังหวะระดับชั้นเชิง เชื่อได้น้อยก็ว่าไปตามน้อยก่อน ให้มันเห็นหน้าเห็นหลังตามที่น้อย ๆ นั้น จะได้มั่นใจเห็นดำเห็นแดง แล้วจะได้เป็นทิศทางเพื่อยืนหยัด ยืนยันเดินหน้า หรือถอยกรูดไปตามธรรมเนียมสภาพจริง

จึงอย่าปล่อยให้ตัว วิจิกิจฉา ลังเลสงสัย คาราคาซัง ละล้าละลัง เก้ ๆ กัง ๆ อยู่เรื่อย ๆ มิรู้จักจบจักสิ้น เหยียบเรือสองแคมคาสองลำ มันไม่ไหว เพราะว่า...

๑. ทำให้ทุกข์ ๒. ชอกระกำช้ำระบำ ๓.ไร้พลัง ๔. ไม่บรรลุเร็ว ๕. ไม่เด็ดขาด พะว้าพะวง ติดนิสัยเสียไปเรื่อยเชียว แย่ตายแน่

เพราะฉะนั้น **จงตัดสินเอาด้วยสติปัญญา**แม้เท่าก้อนขี้หมา หรือเท่ากิ่งก้อยที่เรามี ยิ่งมีปัญญาเท่าภูเขา ๕ ลูก ยิ่งควรง่ายดีใหญ่ ว่าไหมล่ะ !

หากตกลงกันถึงขนาดนี้แล้ว คงโล่งอกไปเยอะ เสร็จสรรพแล้ว น่าจะเปิดจิตเปิดใจ ฟังกันได้ทุกแง่ โดยไม่ด่วนคัดค้านก่อน เพราะเดี๋ยวจะฉลาดน้อยไปไม่รู้ด้วย **ประเด็นใครจะพูดผิดพูดถูก เราฟังไว้ก่อน** ดูมิน่าจะขาดทุนอันใด หนำซ้ำฟังเป็น ควรกำไรถ่ายเดียว ในเมื่อเราเลือกเฟ้นอยู่แล้ว **ท่านเป็นบัณฑิตผู้รู้ จะเหนือกว่าเรา ด้อยกว่าเราหรือเปล่า เราก็รู้ว่าสิ่งนี้ควร-สิ่งนั้นไม่ควร ท่านเป็นถึงบัณฑิต ท่านน่าจะรู้หรือไม่เล่า ว่าท่านควรมิควร?** ไม่เป็นปัญหาเลย ยังไงก็คงมีดี ๆ อยู่มิใช่น้อยกระมัง

ที่เรียกร้องให้ต้องฟังกันบ้างก่อนนั้น เพราะปุถุชนคนทั่วไป ไม่มีใครตรัสรู้เองได้แน่ ๆ นอกจากรายพิเศษ เช่น พระพุทธเจ้า ยกให้เป็นหนึ่งยอดองค์เดียว นอกนั้นจะพอเป็นได้บ้าง ก็ พระปัจเจกสัมมาสัมโพธิ แท้จริง เราจึงต้องเรียนรู้จากกันและ ถึงจะเร็วไวและรอบถ้วน สุสฺสูสังลภเต ปัญญัง ผู้ฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา

๑.๘ ถกเถียงแบบบัณฑิตจำเป็น

เรื่องที่ บัณฑิต ท่านจะย้อนแย้งกันบางแง่นั้น ควรเห็นใจผู้รู้ ที่รู้ลึกซึ้งมากน้อย ผิดแผกกันบ้าง **จึงควรให้อภัย ไม่เอามาเพ่งโทษ ยิ่งท่านมีอะไร ๆ เหนือกว่าเราอยู่แล้วตั้งเยอะ แล้วเกิดหมดศรัทธาเสียสิ้น เลยขาดโอกาสรับถ่ายทอดข้อดี ๆ นั้น มันน่าเสียดายไม่เบาจริง ๆ**

อนึ่ง ประเด็น ภูมิรู้ มิใช่จะบังคับจับยัดเยียดกันได้ จึงมิน่ามีปัญหา ที่จะมีผู้รู้ตื้นลึกหนาบางต่าง ๆ นานา ฉะนั้น คนที่เรียกร้องให้**พระ** ประพฤติเหมือนกันหมดทั้งประเทศ ชนิดตีเส้นบรรทัดให้ จะต้องเห็น จะต้องทำ เหมือนกันเดี๊ยะ อันนั้นอันนี้ ผู้ร้องนั้น ออกจะเห็นแก่ตัวเอามาก ๆ จะเอาแต่ใจตน ในเมื่อคนเขามีอวิชชา แถมกิเลสตัณหายังทั้งหนาทั้งบาง ช่างมิรู้บ้างเลยนะ อันนี้คงจะเผลอไผล ลืม **ความจริง** ของคน !

พูดแบบนี้ มิใช่จะให้ท้ายคนเลวต่อ แต่เป็นเรื่องต้องขวนขวายหมายลุ้นให้ ความจริง ปรากฏชัด โตเบ้อเร่อเบ้อร่าขึ้น คนจะได้ศรัทธา "**ความจริง**" เพราะมีปัญญามองเห็นบ้าง

ฉะนั้น ทางที่จะทำได้เร็วและเต็มเหวี่ยงสุด คือ จัดการตนเองให้เป็นจริงยิ่งขึ้น ๆ ทุกอย่างจะพลอยตามขยับดีขึ้นบ้างเอง ดีกว่าว่าเขาเปล่า ๆ ขณะที่เรายังไม่ดิบดี "ก่อนเพื่อน" และ "กว่าเพื่อน" นี่นา หรือว่าไม่จริง

ยุคนี้อะไร ๆ มันต้อง **ตีความ**บ่อย และหนักยิ่งกว่าสมัยพุทธกาล ในเมื่อคิดดูซิ ต้องสองพันห้าร้อยกว่าปี ทุกอย่างมันเพี้ยนไปถึงไหน ๆ ว่า นายผิดข้าถูกนั่นนี่ เธอหย่อนฉันเคร่ง เช่นนั้นเยี่ยงนี้ โดยเฉพาะประเด็นว่า จะปฏิบัติสายไหนดี ยุบดีหรือพองหนอดี ย่างซ้ายดีหรือย่างขวาดี สัมมาอรหังดี หรือไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรเลยดี

เพราะ สัมมาอริยมัคคา-เอโก ธัมโม-เอสวมัคโค-เอกายนมัคโค **มีทางเอกทางเดียวเท่านั้นเอง คือ สัมมาอริยมรรค** ใคร ๆ ก็แจ๋วแหววเข้าสเป็คลงล็อกเข้าร่องลงรอยเดียวกันทั้งสิ้น ครั้นเกิดแหวกแนว

ใครแซวขึ้นมา เชิญเข้าหาพระสารีบุตร หรือแม้พระพุทธเจ้าย่อมได้ทุกเมื่อ อะไร ๆ มันก็เคลียร์กระจ่างในหลักใหญ่ใจกลางทั้งหมดโดยสิ้นเชิง

มาถึงเดี๋ยวนี้ แพะยี่ห้อพุทธเหมือนกัน แล้วกลับว่ากันไปเป็นคนละคุ้งคนละแคว ต่างคนต่างใครก็ว่าของตัวถูกทั้งนั้น ส่วนมันจะถูกมากกว่าผิด หรือผิดมากกว่าถูก ก็ต้องมาเทียบเคียงกันหน่อยบ้างแหละ **จะกลัวไยกับความจริง หรือการวัดค่าหาความจริง**

นี่ติงให้เลื่อน เตือนให้นิ่ง (เลื่อนความชัด–นิ่งกับความจริง) กันเสียบ้าง !

ฉะนั้น จึงมิน่าตื่นตระหนกอกสั่นขวัญหาย เมื่อคล้าย ๆ จะมีอะไรแปลก ๆ ใหม่ ๆ ในบรรยากาศที่กำลังมัวซัว เซ็ง ๆ เคร่งเครียดกันอยู่หนักบ้างเบาบ้าง

๑.๙ พึงเห็นแก่ธรรมใช่แคร์บุคคล

ดังกล่าวแล้วว่า ธรรมนี้ลึกซึ้งยิ่ง จึงบางเรื่องสูง ๆ ละเอียด ๆ ฟังดูก็ว่า น่าจะถูก คลับคล้ายคลับคลา เอาเข้าจริง ๆ มันอาจจะพลิกกลับตาลปัตร เพราะมี **สภาพหมุนรอบเชิงซ้อน** เช่น บังเกิดผลข้างเคียงแทรกซ้อนต่าง ๆ นานา เป็นผลสะพัดสืบเนื่อง ตามล้างตามเช็ดโดยเฉพาะ **เผล็ดผลหรือวิธีการเชิงซ้อนที่ยอกย้อนสอดลึก** ใช่จะจับได้ไล่ทันง่าย ๆ

จึงจำเป็นต้องมาช่วยกันแฉโพย แบ่งปันประสบการณ์ความจริงขืนหวงไว้ ไม่เข้าท่าแน่ ด้วยเหตุปรารถนี้ ธุระอันจะต้องวิตกวิจารณ์

วิเคราะห์วิจัยไชซอนย้อนแย้ง เพื่อแสดงความจริง คนละสิ่งละอย่าง ซึ่งเกิดต่าง ๆ จากที่ยึดมั่นถือมั่นกันไว้แข็งปึ๊ก เช่นนี้ ดูทีน่า..จะได้ต้อนรับสนับสนุนกันอย่างอบอุ่นใจ ในบรรดาผู้คงแก่เรียนแก่เล่า หรือเข้าวัดรู้น้อย ก็คอยสนใจใส่พยายาม **เอาความจริงที่ยิ่งกว่าความรู้** กันเถิด

ทีนี้ ธรรมเนียมการวิเคราะห์เจาะลึก ผ่าแยกประเด็นอันผิดเพี้ยนเลยเถิด จำเป็นอยู่เอง ต้องอิงธรรมอิงวินัย อ้าง **หลักฐานที่มีที่เป็น**เป็นใหญ่ ยกให้เป็นธรรมาธิปไตย เพื่อจะได้สังคายนา เอาประโยชน์สังเคราะห์ อันบังเกิดผลทำได้เรื่องจริง ดังที่ทุกคนปรารถนาตามจริง

ดังนั้น จึงไม่น่าจะเผินสำคัญผิด คิดว่าจะมาถล่มทลายผู้หนึ่งผู้ใดที่แท้เพียงอาศัยกรณีที่มีแล้ว เป็น **ตัวอย่าง** ยกขึ้นชี้แจง เพื่อปรารถข้ออรรถข้อธรรม ให้ปรากฏแจ่มแจ้งเป็นพอ นั่นคือ เรื่องจำใจจำนนพาดพิงเอ่ยถึงบุคคล **มีมูลเค้าจริง ๆ** แค่นี้เอง

เราจึงควร **เห็นแก่ธรรม** เป็นใหญ่กว่าเพื่อน ถือเอาความถูกต้องสูงสุดนี้เป็นเกณฑ์ โดยมิจำเป็นต้องมัว **เห็นแก่ตัวบุคคล** เป็นสำคัญ

แล้วอาจฉงนว่า ไฉนจึงมาเฉาะเอากับคำสอนของท่านพุทธทาสเล่า ในเมื่อท่านก็สอนดี เจตนาดีนี่ ตกลงไม่มีปัญหากับส่วนดีนั้น เราพึงยกไว้ แต่ความจริงจำเพาะส่วนผิดนั้น มีปนเปอยู่ด้วย นี่สิพิษภัยจึงระเบิดขึ้น เรื่องถึงเกิดจำเป็นต้องประกาศให้สำคัญถูกตรง ตามควรแก่ข้อเท็จข้อจริง

และที่ต้องหยิบยกประเด็นผลพวงคำสอนของท่านพุทธทาสขึ้นมาในครานี้ ก็มิใช่ว่าคนอื่นถูกต้องหมด เลยไม่ไปว่าเขา เปล่า ! เพราะ

บรรดาเรื่องอลัชชีงมงาย ที่เลอะเทอะหยาบคายนั้น เขารู้กันมาตั้งนานแล้วล่ะลุงป้า ฟาดฟันกันมามากแล้วด้วย ระเบิดเปิดเปิงโดยท่านพุทธทาสเอง ก็ทำกันไปบานเบิกแล้วนี่ เรื่องเละเทะเก่า ๆ ก็ว่ากันไปเรื่อย ๆ ช่วยกันคนละไม้ละมือ ซึ่งก็มีทำกัน พูดกัน ปราบกันอยู่มากผู้มากคนทำ

แต่ตอนนี้ ท่านพุทธทาส เกิดกลายเป็นบุคคลสำคัญขึ้นมามากที่สุดจริง ๆ สำคัญต่อประเทศระดับชาติ ฉะนั้น หากผลงานท่านลองผิด ๆ ถูก ๆ ผลสะพัดสืบเนื่อง มีฤทธิ์อิทธิพลก็ยิ่งกว้างกระเทือนแรงเหลือล้น จึงจำเป็นรีบด่วนที่สุด ที่จะต้องป้องกันประชาชนให้ปลอดจากมลภาวะมหาภัย ซึ่งเหตุจากคำสอนเป็นพิษบางข้อ

เพราะฉะนั้น พระโพธิรักษ์ จึงจำเป็นต้องเตือนสังคม ให้รู้เนื้อรู้ตัวฉับพลัน และตื่นตัวขึ้นมากันบ้าง

๑.๑๐ จะเชื่อถืออะไรได้บ้าง?

พระโพธิรักษ์ บอกได้เพียงความจริง ตามความเป็นจริงที่รู้อยู่เห็นอยู่ ต่างคนต่างมีสิทธิ์ ตามสิทธิมนุษยชน โดยหลักสากลทั่วโลกเขาแหละ ที่จะพูดความจริงตามที่เห็นควร โดยไม่ได้บังคับให้ใครต้องเชื่อ ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อ ย่อมไม่มีปัญหาอะไรทั้งสิ้น ครั้นเกิดไปประจักษ์แจ้งเมื่อใด ย่อมจะต้องจำนนต่อความจริงนั้น ๆ เอง ใครจะกล้าปฏิเสธได้ลงคอ หรือจะหนีไปข้างไหนเสีย

ในวันล้ออายุที่แล้ว ของท่านพุทธทาส (พ.ศ.๒๕๒๘) ท่านก็ย้ำเน้นหลักกาลามสูตรว่า จะเป็นเครื่องซักฟอกความงมงาย และจะรักษาความถูกต้องเอาไว้ ท่านให้ใช้กาลามสูตร ขุดเพชรขึ้นมา จึงจะเข้าถึงแก่นแท้แห่งพระธรรม

หลักกาลามสูตร สอนไว้มิให้คนด่วนเชื่องมงาย หลงใหลหัวปักหัวปำ ด้วยเพียงข้ออ้าง ๑๐ อย่างคือ

สักแต่ว่าโดยฟังตาม ๆ กันมา โดยนำสืบต่อทำกันมาเช่นประเพณี โดยตื่นข่าวเสียงเล่าลือ โดยอ้างตามตำรา โดยนึกเดาเอาเอง โดยคาดคะเน โดยคิดนึกเอาตามอาการ โดยชอบใจว่าตรงกับทิฐิของตน โดยเห็นว่าผู้พูดนั้นน่าเชื่อถือ หรือโดยนับถือว่าผู้นี้เป็นครูของเรา

เรื่องที่ห้ามเชื่อง่ายนี้ ก็มิใช่ว่าให้เป็น **คนหัวหมอ** ที่ไม่ค่อยยอมเชื่อใครซะเลย หรือเป็นคนชอบรีบด่วนปฏิเสธก่อน เชิงชิงปัดทิ้ง ชอบคัดค้าน แบบนี้ไม่ถูก จำเป็นต้องไม่เป็นคนเหมือนน้ำชาล้นถ้วย แต่ต้องเปิดจิตเปิดใจให้ว่างโล่งไว้ เพื่อรับฟังสิ่งใหม่ไว้ก่อน ให้ได้ความแน่ชัด ถึงค่อยตัดสินความอีกทีหนึ่ง คนจะเรียนรู้สิ่งใด ก็ต้องรับฟังสิ่งนั้นก่อนเสมอ

เมื่อห้ามเชื่อส่งเดช ด้วยเหตุ ๑๐ อย่างนั้นแล้ว จะให้เชื่อยังไงกันล่ะ ?

คนฟังอาจจะเผลอเข้าใจผิด คิดเหมาเอาว่า เหตุทั้ง ๑๐ อย่างนั้นเชื่อถือไม่ได้หมดเลย ก็มิใช่หรอก ยังคงยกมาอ้างอิงได้ถ้าจริง ตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ศีลอทินนาทาน ห้ามลักขโมย ฉ้อโกงทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น

ขโมยโจรธรรมดา หรือโจรชั้นสูงถึงขั้นจอมโจรบัณฑิต ที่มาในรูปแบบของทรัสต์แชร์คุณแม่คุณพ่อ กินบ้างโกงบ้าง ในตำแหน่งในหน้าที่ มีเชิงซับซ้อนต่าง ๆ นานา ในโลกนี้คงไม่มีวาจามาคัดค้านได้ว่า พวกเขานี่ไม่เลวอะไร เป็นเถียงไม่ขึ้นแน่ ๆ ใช่ไหม?

เพราะฉะนั้น ความจริงอันที่ลงตัวสมบูรณ์ จะสามารถอ้างอิงเหตุทั้ง ๑๐ ได้อย่างสอดคล้องต้องกันหมด จะไล่เรียงเสียงอ้างตามประเพณีนิยม ตลอดเหตุผลชนตำรา หาครูบาหรือสามัญสำนึกในมโนธรรม ผลก็จะปรากฏเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งสิ้น วิญญูชนผู้มีวิจารณญาณ ย่อมจะรับรองเห็นพ้องโดยไม่ยากว่า ใครยึดมั่นศีลห้าไว้ได้ เป็นคนไม่มีพิษภัย ได้มาตรฐานอารยชน หรืออริยชนระดับหนึ่งดังนี้เป็นต้น และมีข้อที่น่าฉุกคิดว่า**ความเชื่อ** ต่าง ๆ มีตื้นลึกหนาบางตั้งแต่ชั้น **เชื่อถือ-เชื่อฟัง** กระทั่ง**เชื่อมั่น** ก็สัมพันธ์กับความรู้ซึ้งตามขั้นตอน ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เห็นผลจริงจัง คำสอนศาสนา จึงพิสูจน์ ยืนยันกันได้ ทั้งใน**หลักการ** และ**ประสบการณ์** เพราะต้องมี**ปฏิบัติการ** กับ**พฤติกรรม** และ**การเกิดจริงของจิต**

๑.๑๑ ข้อยุติสิ่งควรเชื่อมั่น

เป็นที่น่าสังเกตว่า กาลามสูตร อาจจะถูกตีกิน เพื่อลบล้างมิให้อ้างเอาเหตุใน ๑๐ อย่างนั้นมาใช้ กรณีเช่นนี้ **ผู้นั้นก็กำลังเชื่อตำรา**อยู่นั่นเอง เพราะกาลามสูตรมีอยู่ในปิฎก

จึงเห็นได้ว่า ถึงยังไง คนก็ต้องรับรู้รับฟังข้อมูลที่มีมาจากหลายกระแสเหล่านั้น มากลั่นกรองชั่งน้ำหนักน้ำเนื้อเทียบเคียงดูอีก จนกว่าจะแน่ใจว่า มันมีเหตุผลน่า**เชื่อถือ** ควร**เชื่อฟัง**ปฏิบัติตามดู จนเกิดผลเห็นได้ รู้จริง **เชื่อมั่น**ในผลลัพธ์ที่ปรากฏดังนี้ มากน้อยเพียงใด สุดแท้แต่

ด้วยเหตุฉะนี้เองหลักกาลามสูตร จึงมิใช่เสนอให้**เบรกความเชื่อ**ไว้ก่อน ด้วยอาการ ๑๐ อย่างนั้น แล้วก็จบลงห้วน ๆ ปล่อยให้พวกเรางงเง็งเคว้งคว้าง ยึดหลักตัดสินมิได้ ก็เปล่าเลย แท้จริงความสำคัญของพระสูตรตรงตอนท้าย กลับจะมีความหมายยิ่งกว่า เพราะมีสรุปข้อยุติชี้ชัด วางแนวบรรทัดฐานวินิจฉัยไว้ว่า

*“เมื่อใดท่านทั้งหลาย**พึงรู้ด้วยตนเอง**ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นอกุศล สิ่งเหล่านี้มีโทษ สิ่งเหล่านี้ผู้รู้ติเตียน สิ่งเหล่านี้ใครสมาทานยึดถือ ทำให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อไร้สาระ เพื่อทุกข์ ! เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรละเว้นสิ่งเหล่านี้เสีย”*

จากหลักเกณฑ์ที่ผู้รู้อย่างพระพุทธเจ้า ทรงวางแนวทางไว้เช่นนี้ ทำให้เราต้องเลือกเฟ้นให้แม่นมั่นว่า เป็น**กุศลหรืออกุศล คุณหรือโทษ** ต้องตรวจทานทุกอย่างให้ครบ ๑๐ อย่างนั้นด้วยดี ยิ่งดี ทั้งยังต้องคำนึงถึงสายตาของผู้รู้ว่า เขาห้ามปรามหรือสนับสนุนแค่ไหน ในเมื่อเรายังตรัสรู้เองไม่ได้ เราจำต้องอาศัยผู้รู้ที่ทำได้ด้วย ถูกสัจธรรมด้วย และทั้งรู้ตัวทำ ตัวถูกนั้น ๆ ด้วย คือเมื่อได้ขั้น “เชื่อถือ” แล้วก็**ลงมือปฏิบัติตาม** ข้อที่เราพึง “เชื่อฟัง” สุดท้ายเมื่อเราปฏิบัติพิสูจน์

จน **ปรากฏผลและรู้ยิ่งด้วยตนเอง** นั่นแล เราจึงจะ “เชื่อมั่น” ไม่ผิดข้อใด ในกาลามสูตรทั้ง ๑๐

นี้คือ นัยยะอุทาหรณ์แสดงให้เห็นเป็นคร่าว ๆ เกี่ยวกับปัญหาตกลงปลงเชื่อสิ่งหนึ่ง สิ่งใดลงไป

๑.๑๒ สัจจะนั้นคืออะไร?

ข้อสับสนไขว้เขวของคนทุกวันนี้ มีอันหนึ่งที่สำคัญยิ่งใหญ่คือ คนมันสับสนจนถึงขนาดไม่รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่วกันแน่ อะไรคือสัจจะ ไหนสัจธรรมเป็นยังไง มีด้วยหรือ? บรรดาผู้คงแก่เรียนมากหลาย มักจะทำเป็นอวดรู้โชว์ภูมิว่า บอกไม่ได้ ก็แล้วแต่เงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมสังคมในหมู่ชนไหน เขาจะกำหนดค่านิยมกันขึ้นมา

ขนาดปัญญาชนผู้รู้มาก ยังมิอาจรู้ได้ว่า อะไรเป็น**กุศล อกุศล บุญหรือบาป** อะไรเป็น**สัจจะ ไม่เป็นสัจจะ** คนที่ไม่ติดอันดับปัญญาชนอีกหลากล้น ยิ่งพลอยไม่รู้ด้วยใหญ่ สุดท้ายก็แล้วแต่สังคมพวกมากลากไป กลายเป็นลัทธิจำนนต่อสังคม เป็นทาสสังคม ยอมก้มหัวให้กับประชาธิปไตย ปริมาณที่ขาดแคลนคุณภาพ

เมื่อผู้คนพากันไร้คุณธรรม มิรู้สัจจะสำคัญเพื่อดำเนินชีวิตเห็นปานฉะนี้ แล้วจะหนีสภาพวุ่นวายยุ่งเหยิงไปไหนพ้น !

กรณีนี้ พระโพธิรักษ์ได้แจ้งสัจจะ ชี้เหตุผลให้ไว้วัดง่าย ๆ ว่า อะไรคือความดี อะไรคือความชั่ว คนสงสัยกันเหลือเกินในสัจจะอันนี้ ทั้งที่

ตั้งใจจะทำดี แต่เหตุผลหลักการอันใด จะมาตัดสินได้เล่า ก็ขอย้ำยืนยันสัจจะนี้ว่า

“ถ้าสิ่งใดเป็นความได้เปรียบ นั่นคือความเลว สิ่งใดเป็นความเสียสละ นั่นเป็นความดี”

ใครเห็นด้วยก็คิดเอาแล้วกัน บางคนอาจไม่เห็นด้วย มีเหมือนกันนะ อาจเห็นว่า อั้ยได้เปรียบ บางทีมันก็เป็นความดี แน่ะ ว่างั้นเลยนะ บางทีเสียสละ มันก็เป็นความเลว ก็ว่าไป ส่วนที่ตั้งหลักเหตุผลไว้ให้ ก็ใช่จะลึกจนเกินการอะไรนัก ในความลึกซึ้งจริง ๆ ที่สุด แน่นอนที่สุด **ความได้เปรียบย่อมเป็นความเลว ! ความเสียสละก็เป็นความดี** แม้ในเหตุผล ใครจะหาเหตุผลอะไรอื่นมาตีแก้นั้นน่ะ พอได้

แต่ทว่าในเหตุผล และที่สุดของความจริงแล้ว ความเสียสละนี้เป็นความประเสริฐ เป็นสัจจะพื้นฐานของมนุษย์เลย ผู้ใดเสียสละจริงแท้ ไม่มีซับซ้อน ไม่มีอำพรางเลิศเล่ห์แฝงเร้น สิ่งนั้นเป็นสัจจะ ซึ่งต้องมีปัญญาแก้ไขความเอาเปรียบ ที่คนทำเชิงชั้นไว้ซับซ้อนมาก

ทำอะไรให้เป็นการเสียสละไปให้ดี ๆ เถิด มันเป็นบุญเป็นคุณ เป็นประโยชน์ เป็นค่า เป็นความประเสริฐของมนุษย์

เรื่องได้เปรียบด้วยเชิงกลนั้นน่ะ มันทำมานานแล้ว จนเดี๋ยวนี้มี**เชิงกลในการหาทางเอาเปรียบได้** อย่างคนที่ไม่มีปัญญา จนชอนไชแทรกเข้าไปรู้ถึงกลเชิงเหล่านั้น ไม่ได้ง่าย ๆ เลย

กรณีนี้ พระโพธิรักษ์มีอุทาหรณ์ของตัวเอง ในสมัยยังไม่รู้สัจจะจริง ก็เลยเคยทำเลว คือ**เอาเปรียบ**เขามาเรื่อย ๆ มิใช่น้อย

ครั้งทำงานแต่หนุ่มที่ยังเป็นฆราวาส มีรายได้ถึงเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท มาตั้งแต่อายุ ๓๐ ตอนนั้น นายกรัฐมนตรี เงินเดือนแค่ ๑๓,๐๐๐ บาท จึงเป็นคนได้เปรียบเอาการ

ถึงแม้จะเป็นคนทำงานมากเหมือนกัน แต่ถึงมาก เฉลี่ยแล้วจริง ๆ ยังสู้กรรมกรแบกหาม ยังสู้ชาวนาที่หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน ออกเรี่ยวออกแรงไม่ได้เลย เขาออกมากกว่าเราขนาดไหน แต่เขาไม่ได้มากอย่างขนาดเราหรอก เราหลงตั้ง**ราคา** “**ความคิด**” แพงจนเกินเหตุเกินควรมากมาย

มาเดี๋ยวนี้ รู้ตัวแล้ว ก็มาขอแก้ตัว มาปลงอาบัติ มาแก้บาปถอนบาป ไม่เอาแล้ว เพราะฉะนั้น ก็ขอมาทำงานฟรี ทำงานเสียสละ มีระบบความเป็นอยู่สุขสบายกับความเสียสละจริง ๆ

ด้วยเหตุนี้ เมื่อรู้ **สัจจะความจริง** ดังกล่าวมาแล้ว มาเป็นให้ได้เป็นอย่างไม่ซับซ้อน เป็นอย่างตรง แม้แต่นอกแม้แต่ใน อย่างมีอะไรแฝงเร้น ให้ชัดเลยว่า เราเสียสละจริง ๆ เมื่อได้คิดถึง **ปัจจยาการจนปลายสุด** ถ่องแท้ อย่างไร ๆ เราก็เป็นฝ่ายเสียให้ สละให้จริง ๆ

ไม่ใช่จะทำอันนี้ เพื่อที่จะได้อันโน้น มาทางโค้งอ้อมมา จนกระทั่งคนอื่นมองไม่ออก อ่านไม่ได้ ใน “**ผลได้เปรียบ**” ไม่ใช่อย่างนั้นนะ เพราะฉะนั้น สิ่งที่จริงอันนี้ก็รับทราบไว้ก่อน

๑.๑๓ ขี้ขลาดต่อคำวิจารณ์

นับว่าเป็นนิมิตหมายอันดีเหลือเกิน ที่ท่านพุทธทาสได้เกิดฉุกคิดหยิบฉวย กาลามสูตร ขึ้นมาย้ำเน้นทันกาล ในขณะเวลาเดียวกับที่ท่านแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม ถึงขนาดเสนอให้ฉีกพระไตรปิฎกทิ้งเสียตั้งกว่าครึ่ง

ก็แสดงว่า ท่านพร้อมที่จะถูกวิพากษ์วิจารณ์อยู่แล้วอย่างเต็มที่ทุกประตู โดยมิหวาดหวั่นพรั่นพรึงอะไรตรงไหน แถมยืนยันข้อนี้หนักแน่นในวันล้ออายุล่าสุดด้วย (พ.ศ. ๒๕๒๘)

ส่วนในของตัวกล้าแสดงออกในสิ่งอันตนเชื่อใจแท้ ๆ นับเป็นลักษณะที่ขาดแคลนในสังคมไทยอยู่มาก ไม่ค่อยกล้าหาญซักไซ้กันสักเท่าใดเลย ตัวรู้ลึก ๆ ซึ้ง ๆ กว้างขวาง จึงไม่เกิดเท่าที่ควร ทำให้ไม่เรืองปัญญาในระบบวิปัสสนา ที่จะต้องมีวิเคราะห์วิจัย เช่น หลักธัมมวิจัยในโพชฌงค์ ๗ เพราะพุทธจะต้องเป็นผู้รู้ เพื่อเป็นผู้ตื่นและเบิกบาน เป็นเอกลักษณ์สำคัญ

เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจอะไรสินะ หากพระโพธิรักษ์จะจำเป็นต้องแสดงมติของตนให้ปรากฏสู่สาธารณะบ้าง โดยความคิดอิสรเสรี แม้ว่าความเห็นจะไปแย้งกับท่านผู้ใหญ่ผู้ใดบ้างก็ตามที ในเมื่อทำไปโดยเคารพคุณธรรมในบุคคลด้วยดีอยู่เสมอแล้วไซร้ คงจะพอรับฟังเพื่อถือเอาประโยชน์จากกันได้ ไม่น้อยนักกระมัง ใคร่หวังไว้ว่า จะพึงเป็นไปได้ดังกล่าวนี้

๑.๑๔ กระบวนยุทธ์ผิดท่า !

เนื่องจากว่า *ปรัชญาศาสนาพุทธ* ที่**ท่านพุทธทาส**นำมาประกาศเผยแพร่นั้น **มันสถิตเสถียรอยู่ในหัวใจคนเสียแล้ว** ในเมืองไทยเราได้รับ เชื่อถือ และเคารพยกย่องกัน ทั้งคนทั่วไป ชาวไร่ชาวนา ปัญญาชน จนถึงผู้บริหาร แม้แต่สถาบันศาสนาของประเทศทุกวันนี้ ก็ยอมรับกันสนิทใจ

มันกลับกันกับสมัยแรก ๆ ซึ่งพวกเขาก็ต่อต้านมิยอมรับ ท่านพุทธทาสก็สู้แหลกเหมือนกัน แต่เดี๋ยวนี้ พวกเห็นดีเห็นงาม พากันยอมรับ จนถือว่าเป็นสิ่งเชื่อถือได้อย่างสมบูรณ์เชียว

สำหรับฝ่ายพระโพธิรักษ์เอง ยังเห็นว่าไม่สมบูรณ์ ที่ยังพูดขั้นนี้ พูดส่วนที่ไม่สมบูรณ์ จึงอยากให้เข้าใจกันให้ดี ๆ หน่อยว่า นี่มิได้มาลบหลู่ท่านพุทธทาส มิได้มาตีทิ้ง

จึงใคร่ขอยืนยันว่า ไม่ได้มาทำอะไร ในเชิงมากล่าว มาสอน มาพูด มาทำความรู้ให้เกิดขึ้นมา เพื่อที่จะมาเป็นเจ้าลัทธิ หรือเพื่อที่จะมาคัดค้านลัทธิอื่นให้ล้มลงไป มิใช่

เพียงแต่จะมาพัฒนา มาเสริมหนุนสิ่งที่ถูกต้องให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ส่วนสิ่งที่ดีก็ดีไป สิ่งที่ดีแล้วก็ดีอยู่ ผู้ที่ทำดีแล้วก็ยังบูชาเคารพกัน อันนี้พระโพธิรักษ์ย้ำเน้นท้าทายตรง ๆ ไว้ด้วยว่า **ถ้าพระขนาดท่านพุทธทาส ไม่ยอมเคารพกัน แล้วเราจะไปเคารพอะไรกันล่ะ?** ท่านมีภูมิรู้แล้วก็มีสิ่งปฏิบัติของท่านเอง แต่ในวิธีการของท่านนั้น ยังไม่รอบ *ปัญหา คือตรงนี้แหละ !*

๑.๑๕ น้ำใจแห่งกัลยาณมิตร

เราจึงควรพูดถึงธรรมะให้เห็นเลยว่า ธรรมะมันผิดพลาดอย่างไร อั้ยตัวผิดพลาด มันต้องไม่ดีแน่ เพราะฉะนั้น จึงต้องกระหน่ำความไม่ดี หรือชี้แจงลักษณะของความไม่ดีออกมาให้เห็นชัดเจน มันอาจจะหยาบจะแรงไปซะด้วยซ้ำ **แต่ไม่ได้หมายความว่า จะไปให้ใครเสียหาย***เพราะมิได้ไปตีตัวบุคคล แต่เพียงมาขอแจกแจงธรรมะกัน ต้องแบ่งคน และธรรมะ ให้ออก ซึ่งเราจะชี้ให้เห็นว่า ธรรมะมันไม่ดี ไม่ดีอย่างไร มีผลร้ายอย่างไร มันเลยดูเหมือน มันต่ำ*

แต่ว่าคนก็ยังต้องเป็นคน ท่านมีคุณความดี พอจะยกไว้เป็นอริยะ กราบขอบคุณได้ แต่ส่วนเสียที่ผิดที่พลาด มันก็ไม่มีปัญหา ผิดพลาดก็แก้ไขกันเท่านั้น

ถ้าท่านพุทธทาสเป็นพระอริยะชั้นสูง ท่านได้ฟังเรา จะชื่นใจเลย เพราะเราชี้ขุมทรัพย์ให้ แล้วก็จะแก้ไขปรับปรุงไปตามจริงได้เอง แม้กระนั้นมันก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะที่เราเจตนากล่าวตอนนี้ **มิได้เจตนาให้กับท่านพุทธทาสแต่พูดเพื่อจะให้แก่คนทั่วไป ทั้งที่เป็นลูกศิษย์โดยตรง โดยอ้อมของท่าน และทั้งที่ไม่ใช่ลูกศิษย์ แต่รับเราปรัชญาธรรมนี้ไปใส่เจตคติ***ซึ่งมีอยู่เต็มบ้านเต็มเมืองไทย ได้เข้าใจนัยยะลึกซึ้งแห่งคำสอน ให้ถูกตรงตามสัจจะเป็นสำคัญ ดังว่านี้บ้าง เพราะความเสียหายนี้ มันอยู่ที่คนทั้งหลายกำลังเป็นอยู่ และมีจำนวนมากดังกล่าว*

๑.๑๖ ศึกษาเพื่อชีวิตล้ำลึก

จะเห็นแจ้งรู้เท่าทันความจริงก็ต้องศึกษา ชีวิตดำเนินไปด้วยการศึกษา ตราบใดที่เรายังไม่จบกิจที่จะศึกษา เรายังไม่รู้รอบรู้จบ ยังไม่ตรัสรู้สมบูรณ์ ยิ่งเรื่องของชีวิตตัวเองนี้ ก็ยังมีปัญหาหนักหนาหยาบคายอยู่ ก็ยิ่งชัดเจนในความจำเป็นรีบด่วน

คำว่า **รู้ "ตรัสรู้"** หมายความว่า**ผู้รู้ตัวตนของกิเลส ที่มีในตนทั้งหมด แล้วก็ละล้างต้นเหตุสมุทัยของตนเองได้สิ้นเกลี้ยง มีนิโรธสมบูรณ์แจ้งชัดเป็นตัวสัจฉิกรณะ เพราะได้มีจริงเป็นจริงเกิดจริงด้วยวิธีมรรคองค์แปด**

จนกระทั่งลงตัว อริยมรรคเป็นสัมมาอริยมรรคสมบูรณ์ อริยมรรคที่ตามคือ สัมมาญาณะและ สัมมาวิมุติ

ผู้มีวิมุติในญาณทัสสนะในมรรคที่เป็นผลสมบูรณ์ดังกล่าว ผู้นั้นหมดตัวตนของกิเลสตัณหา ถอนอาสวะสิ้นเชิง ย่อมเห็นอยู่รู้อยู่ เป็นปัจจุบันนั่นเทียว

แม้ต่อไปท่านก็จะมีสติสัมปชัญญะ มีธัมมวิจัย มีญาณเห็นของตนเองอยู่ตลอดเวลา ว่า มันดับอยู่ ๆ ตายอยู่ ๆ กิเลสไม่เกิดอีก ๆ ขณะของพระอริยบุคคลในระดับเช่นนี้ เป็นขณะที่ต่อเนื่อง ถี่ *แม้จะมีช่วงตกหล่นบ้าง ก็เป็นธรรมดาที่จะไม่พาท่านทำชั่วอีกเป็นอันขาด* เมื่อเป็น "สัพพปาปัสสะ อกรณัง" แท้ เพราะสัทธรรมที่ได้แล้วนั้น เป็น**ของจริงเกิดจริง** ขั้นเกิดที่จิตดับที่จิต (โอปปาติกโยนิ)

พระโพธิรักษ์ไม่ได้มองว่า พระอรหันต์จะมีสติและมีขณะที่ต่อเนื่อง จนไม่มีเผลอไผลเลยสักนิดเดียว ท่านไม่ได้คิดว่า พระอรหันต์จะมีสติต่อเนื่อง จนกระทั่งไม่มีขณะตก ไม่มีขณะที่เป็นธรรมดาเฉย ๆ เรียกว่าคล้าย ๆ กับลืมตัว ที่จริงไม่ลืมนะ เพียงแต่ตัวเราจะคิดอยู่ในภพอันนั้นอันนี้ ก็เป็นได้จริง ๆ

เพราะฉะนั้น บางคนจะคิดว่าพระอรหันตเจ้านี่ จะไม่มีตกใจ เช่นว่า ท่านจดจ่อสนใจสิ่งนี้เต็มที่ แล้วมีคนมาสะกิด ท่านก็ตั้งสติสนใจจดจ่อเหนียวแน่นอยู่ทางนี้ แต่มีคนเหมือนมากระชากออกไปอีกทางหนึ่งฉับพลัน อย่างนี้เป็นต้น จะเรียกว่า ตกใจ ไม่ใช่ เพราะเป็นสันตติ มันไม่ต่อ เป็นการสะดุด และท่านก็ไม่กลัว ไม่มีเสียใจหรือเป็นทุกข์ เพียงมันสะดุด มันจะต่อเนื่องตัวนั้น ก็ไม่ได้ต่อเนื่องอย่างราบเรียบทันทีเท่านั้น อาการนั้นเหมือนอาการตกใจ มีสะดุ้งหรืออาการกระตุก แต่ไม่ใช่สะดุ้งตกใจกลัว ดังกล่าวแล้ว

ดังนั้น พระอรหันต์จึงมีช่วงสันตติไม่ต่อเนื่องอยู่บ้าง จะเรียกว่าขาดสติ นั้นก็ไม่ใช่ ดังนี้เป็นต้น **ความละเอียดล้ำลึกต่าง ๆ เยี่ยงนี้มีอีกมาก***และปุถุชน โดยเฉพาะคนรู้มาก เรียนมาก หรืออริยบุคคลขั้นต่ำ ชอบเดาผิด ๆ ก็มีเยอะ จึงพาลพาให้เข้าใจพระอริยะขั้นสูงไม่ได้ เลยพลาดตัวผิดฝาไปเลย ก็มี*

ข้อนี้จึงไม่เห็นว่า พระอรหันต์จะเป็นดังเช่นที่คนเขาเชื่ออย่างยกเมฆไว้สูง ๆ คนส่วนมากก็คนไม่เป็นนั่นล่ะ ไม่ใช่พระอรหันต์นั่นล่ะ ส่วนมากคิดว่าพระอรหันต์ต้องมีความรู้ตัวต่อเนื่อง รู้หมดตลอดเวลา ติดต่อไม่ขาดไม่ตก ไอ้นั่นไอ้นี่ ไม่มีเผลอไผล ไม่สะดุด ไม่มีตกใจ

อะไรต่าง ๆ นานา ก็คิดหวานไป ๑๐๐ % อย่างนั้น ดังนี้เป็นต้น เรื่องอื่น ๆ นัยยะอื่น ๆ ยังมีอีกมากเรื่อง มากนัยยะ

ทุกวันนี้เขาตั้งค่าเอาไว้ โอ้โฮ ! มันยิ่งใหญ่ ผุดผ่อง งามสะอาดจนเกิน เพราะเขาคิดเขาเดาเลยเถิดไปกว่าจริงที่จะเป็นได้ เกินจริง ๆ ที่เขาจะคิดเจอพระอรหันต์ หรือจะเป็นได้บ้าง

จริง ! ในความปรารถนาที่สะอาดบริสุทธิ์ของมนุษย์ อยากจะได้อะไรที่สะอาดบริสุทธิ์ดีเยี่ยมทุกอย่าง เป็นความจริง แต่มันเป็นไปอย่างนั้นไม่ได้ มันจะสมบูรณ์อย่างนั้นได้หรือไม่ได้ **ก็ควรจะแม่นขีดแม่นขนาด** แม้ความเป็น “พระอรหันต์” จริง ๆ ก็ไม่ได้มีคุณสมบัติสมบูรณ์ บริสุทธิ์เต็มขีดตามที่เขาเดา ๆ กันนั้นดอก ! บางคนนั้น เดาผิด ขนาดตั้งค่า “พระอรหันต์” สูงเลยเถิดเกินคนจะเป็นได้ก็มี บางคนเพี้ยนหนัก ไปกำหนดคุณสมบัติ “พระอรหันต์” ธรรมดา เท่ากับคุณสมบัติของ “สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” โน่นเลย ก็มีเยอะไป เขาคนนั้น จึงไม่มีโอกาสได้พบพระอรหันต์แน่ ๆ ในชีวิต ยิ่งกว่านั้น บางคนตั้งค่าคุณสมบัติของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้เกินกว่าคนจริง ๆ ในโลกนี้ที่จะเป็นไปได้ มีถึงปานนั้นถมเถ เช่นนี้เอง **ความรู้คู่ความเดา**

๑.๑๗ เพียงพ้นทุกข์ไม่ใช่สูงสุด

เรื่องพระอรหันต์จบกิจตน และความว่าพ้นทุกข์ ที่จริงหนะไม่ต้องถึงพระอรหันต์ก็พ้นทุกข์แล้ว ในระดับพระอนาคามี คือลักษณะ

อนาคามีบุคคล ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์อนาคามิจิต (จิตในระดับอนาคามีภูมิ) เพียงพอแล้ว ผู้นั้นไม่ทุกข์แล้วล่ะ อย่างปุถุชนทุกข์ อย่างพระอริยะขั้น ๑ ขั้น ๒ ทุกข์นั้น ท่านไม่มีแล้วจริง หากจะเหลือเรียกว่า ทุกข์ ก็เป็นสิ่งที่พระอริยะชั้นสูง ท่านรู้กันเรียกกัน เพียงแต่มิได้หมายความว่า ถอนสิ้นอาสวะทั้งหมด นั่นคือ ยังไม่สมบูรณ์ ชื่อว่า พระอรหันต์เท่านั้น

คำว่า "ทุกข์" คือ ความทนได้ยากนี่ไม่มีแล้ว พระอนาคามีที่มีภูมิจิตขนาดดังกล่าว จะทนได้โดยง่าย จะทนได้โดยสบาย จะทนได้โดยไม่ลำบาก ท่านรู้ทุกข์เป็นปริญเญยยะ คือรู้ชัดตรงตามสภาวะ ว่ามันทุกข์จริง ๆ รู้เหตุแห่งทุกข์ แล้วก็มีอิทธิวิธีประหารเหตุนั้นได้จริง และ**ถ้าปฏิบัติถูกสัมมาอริยมรรคของพระพุทธเจ้า มีสัมมาทิฐิ**เป็นต้นแล้ว จะรู้ระดับตนเอง ไม่ผิดไม่หลง ตนยังเป็นอนาคามีอยู่ ก็รู้ว่าชั้นอนาคามี ตนยังไม่ถอนอาสวะสิ้นเกลี้ยง

นอกจากพวกที่ปฏิบัติโดย **มิได้มีสภาพมรรคองค์ ๘ อย่างถูกครรลอง ต้น-กลาง-ปลาย ได้สัดส่วน** ก็ไม่รู้เรื่องหรอก โม ๆ เม ๆ พอเขาว่าเป็นพระอรหันต์ ก็รับสมอ้างว่าเป็นพระอรหันต์ไปเรื่อย ตีขลุมเฉย สายนั่งหลับตาอย่างนี้เป็นต้น จะไม่รู้ชัดเจน อา ! เมื่อพระอาจารย์ไม่พูด ไม่ปฏิเสธ ไม่รับ ก็ถืออาการนิ่งดุษณีว่า ใช่แล้ว...พระอรหันต์ ! ว่างั้นนะ อันที่จริง ไม่กล้าบอกตามตรงต่างหาก เพราะตัวเองก็ไม่รู้ว่า ตัวเองเป็นพระอรหันต์แน่หรือเปล่า? บางท่าน ท่านเองก็รู้ว่าตัวเองยังไม่เป็น แต่กิเลส (ที่ยังมีแน่ ๆ) นั้น มันบังคับให้ใช้เล่ห์ทำเฉย ๆ เสีย ปล่อยให้เขาเข้าใจว่า เราเป็น นั่นแหละ โก้ดี **นี้คือ บาปมหันต์**

สายนั่งหลับตานี่ ใช้สะกดจิตไว้ มันเบา มันเหมือนกับว่าไม่มีทุกข์อะไรมากมายหรอก ยิ่งอยู่ในร่างของพระแล้ว สบายมาก ข้าวเขาก็มาประเคนให้กิน ยิ่งเป็นคนมักน้อยสันโดษพอควรแล้ว อ๊ะ ! เก๋มาก ไม่ต้องสันโดษถึงขนาดนิครนถ์ หรือปัญจวัคคีย์หรอก ก็เหลือกินเหลือแหล่แล้ว เมืองไทยนับถือศาสนาพุทธ นับถือพระ โอ ! ทั้งอยู่สบายกินสบาย มิต้องยาก มากคนบูชา เลยหลงบุญหลงบารมี หลงความเบาความสบายนั้น ไม่เลื่อนฐาน

เพราะฉะนั้น *มักน้อยสันโดษเงื่อนไขเดียว* มิใช่เงื่อนไขหลักที่จะวัดค่าความเป็นอรหันต์ ถ้าเช่นนั้นแล้ว นิครนถนาฏบุตร ทั้งสายจะต้องเป็นอรหันต์หมด เพราะเขามักน้อยสันโดษได้ยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า หรือปัญจวัคคีย์นี่ก็มักน้อยสันโดษ จนเอียงโต่งไปข้างฝ่ายอัตตกิลมถานุโยค คือ ทรมานตนจนเกินเปล่า ขนาดนั้นยังไม่ได้แม้แต่พระโสดาบัน ต้องมาฟังธรรมเข้าใจสัมมาทิฐิ รู้จักมัชฌิมา กว่าจะได้เป็นโสดาบัน พระพุทธเจ้าไม่รับรองฤษีใด ๆ แม้จะมักน้อยสันโดษ จนดูเห็นเป็นว่าไม่สนใจต่อโลกธรรม ๘ ได้เก่งกาจปานใดก็ตาม

และแม้ว่า ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า จะเป็นไปเพื่อมักน้อยสันโดษด้วยจริง แต่มิได้ให้เอาหลักนี้มากำหนดค่าตัดสิน *มักน้อยสันโดษ* นั้น หยาบ-ละเอียด หรือ ตื้น-ลึก คนละทิศกับ*สังโยชน์* สังโยชน์ข้อแรกได้แก่ **สักกายทิฐิ** อันนี้หมายถึง **ตัวกิเลส** ต้องศึกษากันจริง ๆ จับมั่นคั้นตาย ทำลายขนาด ตามขนาด ตามฐานะได้ตรงจริง แล้วจึงจะเลื่อนขึ้นไปจับมั่นคั้นตายขั้นสูง **อัตตานุทิฐิ** หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า อัตตา นั่นเป็น **ตัวกิเลส** ขั้นสูง ขั้นละเอียด

ส่วน**มักน้อยสันโดษ** นี้ รู้กันทั่วไป ทุกศาสนารู้ ไม่โลภในลาภ ยศ สรรเสริญ ในโลกียสุข ไม่สะสมกอบโกย สอนกันทุกศาสนา แต่ศาสนาพุทธรู้ลึกกว่านั้น เจาะเป้าชัด จับตัวนามธรรมมั่นแม่น มีวิธีการ และพิสูจน์ได้ยิ่งกว่ากัน ทั้งมีสภาพมักน้อยสันโดษก็จริงด้วย

๑.๑๘ พระอรหันต์ ต่อภูมิโพธิสัตว์

พระอรหันต์ หรือพระพุทธเจ้าต่างรู้ทุกข์เป็นธรรมดา โดยเฉพาะกายิกทุกข์ เจ็บป่วยก็ชวนร้องโอดโอยครางออกมาได้เหมือนกัน เมื่อสังขารมันปรับตัวรับไม่ไหวต่อเวทนาสุดขีด เหลืออดใจเกินกลั้น พระพุทธเจ้ายังเคยโอยเลย เป็นของธรรมดา จะเรียกว่า**มีทุกข์** ก็ยังได้

เราจะพ้นทุกข์ไปสุดที่จริง ๆ จึงต้องเป็น**อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ** สิ้นชีพดับขันธ์ไป สูญหมดกายหมดจิตจริง ๆ ส่วนในระดับเพียงพ้นทุกข์เป็นพระอรหันต์ ยังมีชีวิตกายขันธ์ จิตขันธ์อยู่นั้น จะกระทำได้แค่ **สอุปาทิเสสนิพพาน** คือ นิพพานกิเลสตัณหาหมดปัญหาไป โดยยังคงเหลือความรู้ชัดในขันธ์ ๕ เป็นต้น ไว้อยู่อาศัยทำอะไร ๆ ต่อไปได้จนกว่าชีวิตจะหาไม่

ท่านพุทธทาสได้ตีความ สอุปาทิเสสนิพพาน คือ กิเลสหมดบางส่วน แต่ขั้นโสดาบัน สกิทาคามี และอนาคามี ต่อเมื่อกิเลสสิ้นเกลี้ยง จึงนับเป็น **อนุปาทิเสสนิพพาน** อันนี้ท่านหมายแปลกไปเป็นว่ามิใช่สภาพตายดับขันธ์ ๕ แต่ดับกิเลสเท่านั้น คือ เป็นพระอรหันต์ที่ยัง

มีชีวิตเป็น ๆ นี่แหละ ก็จบครบเป็น **อนุปาทิเสสนิพพาน** แล้ว ไม่เหลือทุกข์อะไรแล้ว

เรื่องจึงกลายเป็นว่า มันพาลพาให้คน**ไม่รับรู้ความมีอยู่แห่งวัฏฏสงสารข้ามภพข้ามชาติเวียนว่ายตายเกิด** โดยย่นย่อเอาเฉพาะโลกแคบ ๆ น้อย ๆ อยู่แค่ชาติร่างกายเดียวเอง และไม่เจาะลึกไปถึงอนุสัยกิเลสด้วย แม้แต่ภพชาติของกิเลสในจิตก็เถอะ ถ้าท่านพุทธทาสมีญาณชัดแจ้งจริงว่า กิเลสนั้นเมื่อยังตาย-ยังเกิดได้อีกอยู่ มันเป็น “อัตตา” แท้ ๆ หรือมันมีความจริงของสภาพเวียนว่ายอยู่ มันจะดับสนิทจนไม่เกิดอีกจริง ก็ต่อเมื่อได้เพียรประหารมันจนถอนอนุสัยอาสวะ ถ้าท่านมีญาณชัดแจ้งจริง ท่านก็จะไม่ปฏิเสธภพชาติ แม้ภพน้อยภพใหญ่ ภพใกล้ภพไกล เพราะท่านจะรู้แจ้งจริงในเจ้าตัวกิเลสนั้นจริง ว่า มันมีฤทธิ์ไม่ยอมดับสนิทง่าย ๆ เลย มันมีถึงขั้นทำทีเป็นสงบ แต่นอนเนื่องอยู่ในนามขันธ์ ตามความเป็นความมีอยู่จริง

มีคำสอนของท่านพุทธทาสอีกมาก ที่มีลักษณะลีลาชวนให้ตัดความเข้าใจไปเป็นว่า วัฏฏสงสารข้ามภพข้ามชาตินั้น เป็นเรื่องไม่น่าเชื่อ หรือเชื่อไม่ได้ [*ท่านจึงจะตัดพระไตรปิฎกทิ้งไปถึง ๓๐-๖๐ เปอร์เซ็นต์ไง เพราะในพระไตรปิฎกนั้นมีเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งตรัสทั้งกล่าวถึงเรื่องราวข้ามภพข้ามชาติมากมาย*]**ผู้ศึกษาตามท่านพุทธทาสส่วนมาก จึงมีผลเอียงไปข้างปฏิเสธ “ชาติหน้า” ที่ข้ามภพข้ามร่างกายหนึ่งนี้ไป**

นี่เราเห็นเป็นความผิดพลาดของท่าน ที่เข้าใจผิด ทั้ง ๆ ที่โบราณาจารย์ใหญ่ ๆต่างได้อธิบายไว้ถูกแล้ว ว่า สอุปาทิเสสนิพพาน เรียก พระ

อรหันต์จบกิจแล้ว ยังไม่ตาย ส่วนอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ นั้น เรียกพระอรหันต์ตอนตายดับขันธ์ ๕ หมดเลย หรือเรียกอีกก็ได้ว่า ปรินิพพาน

แต่ "ปรินิพพาน" ของพระอรหันต์นั้น เราไม่รู้ของท่าน ผู้บรรลุภูมิโพธิสัตว์ จักเป็นผู้รู้ว่า ควรจะเรียกท่าน "ปรินิพพาน" ได้หรือไม่ได้ คนธรรมดายังไปพูดไม่ได้ คือพระอรหันต์บางองค์ต่อภูมิโพธิสัตว์ เพื่อบำเพ็ญโพธิญาณสู่ภูมิตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าต่อไป จึงยังไม่เรียก "ปรินิพพาน" สำหรับพระพุทธเจ้านั้น นิพพานไม่เหลือเชื้อเพื่อต่อภพใด ๆ อีก เป็นสภาพสลายตัวหมดสนิทขาดเยื่อใย ที่จะเกาะกุม ก่อเกิดในทุกรูปแบบ เราเรียกได้แน่ว่า "ปรินิพพาน" (ปริ แปลว่า รอบถ้วน)

ฉะนั้น อนุปาทิเสสนิพพาน ของพระอรหันต์ธรรมดา ไม่แน่ว่าจะจบหรือต่ออะไรอีก ต้องแล้วแต่ท่านจะพอใจ จะตายจบชาติเดียวนี้ก็ได้อยู่แล้ว เพราะดับเชื้ออัตตาสนิทได้จริง แต่สิทธิที่จะต่อชาติ ภพ ภูมิด้วยสมัครใจเอง ก็ทำได้อีก ท่านจะบอกให้เรารู้หรือไม่ ต้องแล้วแต่ท่านจะเห็นประโยชน์ เมื่อเปิดเผยส่วนนั้นส่วนนี้กับผู้นั้นผู้นี้ เรื่องการเปลี่ยนขันธ์ ๕ ไม่มีปัญหาอะไร เพียงเปลี่ยนในรูปธาตุของดิน น้ำ ลม ไฟ เปลี่ยนขันธ์ของรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไปสู่ภพภูมิใหม่เท่ากับเปลี่ยนลักษณะพวกนี้นิดหน่อยเท่านั้นเอง พระอรหันต์หมดความสงสัยในเรื่องนี้ [แต่ที่พูดไว้เพียงเท่านี้ ผู้ยังไม่มีญาณรู้แจ้งจริง ก็จะพาลสงสัยหนักขึ้นไปอีก ก็จะมีแน่นอน]

๑.๑๙ มัชฌิมานี้ลึกซึ้งนัก

ศาสนาพุทธเรานี้ จึงเป็นศาสนาที่ต้องศึกษาให้ละเอียด ให้แม่นเป้าดี ๆ ผู้เป็นพระอรหันต์แล้ว ท่านก็ยังฝึกตนสังวรกุศล คนที่ยังไม่พ้น**ควรหรือจะประมาท** แม้จะไม่รู้สึกทุกข์ร้อนดังที่บอกแล้วว่า แค่อนาคามีก็พ้นทุกข์ หรือแม้แต่โสดาบันก็พ้นทุกข์ไประดับหนึ่งแล้ว ฉะนั้น เมื่อเรามีชีวิตแบบมักน้อยสันโดษพอควร มันจะพ้นทุกข์ พอสบายแล้ว **คนนั้นมักจะประมาท** ไม่อบรมฝึกฝนตน **ไม่เพิ่มอธิศีล อธิจิต ไม่เพิ่มอธิปัญญา** ซึ่งจะอยู่ไปอีกกี่ร้อยปี มันก็อยู่ได้ [ยิ่งคนที่รู้สึกตัวว่า ไม่ทุกข์ เพราะร่ำรวย หรือมีคนบำเรอ ก็ยิ่งเป็นคนมากไปด้วยความประมาทแท้ ๆ และยิ่งสั่งสมกิเลสทับถมทวี ยากที่จะมีวันรู้ตัวพัฒนาตนเป็นอริยชนกับเขา]

เรื่องนี้จึงน่าจะเตือนสติพวกเราว่า **มิควรหยุดอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย** ขนาด**พระพุทธเจ้า**ท่านยังตรัสว่า **ตถาคตไม่สันโดษในกุศล** คิดดู คำนี้ไม่ใช่ตื้นนะ มันเป็นคำลึกซึ้ง ที่กระตุ้นเตือนให้เรา**อย่าประมาท**อย่างน่าสะดุ้ง !

ผู้มาประพฤติละชั่ว บำเพ็ญดี ละมาได้แล้วก็อยู่ฐานดี เสร็จแล้ว พระพุทธเจ้าท่านก็สอนว่า แม้ดีนี้ก็ **ยึดมั่นถือมั่นเป็นตัวตนเท่าเดิม** ไม่ได้ ฟังให้ดีว่าคำสอนมีระดับขั้น

แม้ดี ก็เป็น**สมมติสัจจะ** เป็นสัจจะนะ เป็น**ความจริงความจริง ต้องเอาจริง ต้องมีจริง ต้องอาศัยจริง พึงยังกุศลให้ถึงพร้อม ให้**

สมบูรณ์กุศล เสร็จแล้วมันก็ยังมี**กุศล**ที่ยิ่ง ๆ ขึ้นไป จากกรรมกิริยาใน**องค์ประกอบที่สัมมา**

ฉะนั้น ความดีก็ไม่เที่ยง อันนี้มิได้หมายความว่า **ความดีลดหย่อน***แต่ความดีมีองค์ประกอบที่ต้อง***ประมาณ (มัตตะ)***ด้วยวิชชาด้วยสัปปุริสธรรม เป็น***วิสังขาร***เป็น***ปุญญาภิสังขาร** ซึ่งนักปฏิบัติธรรมด้วยโพธิปักขิยธรรม ที่ประกอบด้วย “สติปัฏฐาน” เป็นต้น “มรรคองค์ ๘” เป็นปลาย ก็จะ**ประมาณ**อยู่จริง **จะเรียนรู้กิเลสในตน พัฒนาตนไปไม่ให้กิเลสเข้ามาร่วม***สังขาร (ปรุงร่วม)***ประกอบกุศล (ความดี) ไป ตัดกิเลสตนไปด้วยความเพียรความสามารถ** สำหรับพระอริยเจ้าชั้นสูง ก็จะประกอบความดี-กุศล ได้**สัมมา**เหมาะแท้ และเป็น**วิสังขาร(ไม่มีกิเลสเข้าร่วมปรุง)** ได้สมบูรณ์ยิ่ง ๆ กว่า ไปตามฐานะสมรรถนะจริง

เช่น เราพูดอย่างนี้กับบุคคลนี้ พูดแบบนี้ไม่ดี เบาไปอ่อนไป ต้องแรงกว่ากร้าวกว่านี้จึงจะพอดี นั่นเรียกว่าเป็นกุศล หรือคนนี้พูดด้วยอย่างนี้ แข็งไปกร้าวไป ต้องนุ่มกว่าอ่อนกว่านี้จึงจะพอดี นี่จึงเป็นกุศลเช่นนี้เป็นต้น **ตลอดเวลาก็สังวรพยายามไม่ให้มีกิเลสโลภะ-โทสะ-โมหะ เข้าไปมีอำนาจร่วมปรุงร่วมบงการ (สังขาร) ด้วย** ผู้ฝึกตนด้วยโพธิปักขิยธรรมจริงถูกต้อง จะลดละกิเลสได้จริง [เห็นไหมว่าทฤษฎีของพระพุทธเจ้านั้น ประกอบกรรมทำงานไปด้วย ปฏิบัติธรรมลดกิเลสไปด้วย] เมื่อเป็นพระอริยะขั้นสูงจริง เป็นพระอรหันต์จริง ก็จะประกอบกรรมดีที่เป็น **ปุญญาภิสังขาร** ได้**สัมมา** แท้ยิ่งกว่าปุถุชน

ยิ่งเป็นพระพุทธเจ้า ก็ยิ่งประกอบกรรมดี-กุศล ได้ **"สัมมา" ยิ่ง ๆ** กว่าใครไปอีก

เหตุนี้**ความดี** หรือ**กุศล** จึงไม่ตายตัว เพราะประกอบด้วยองค์ประกอบที่ไม่ตายตัวอั้ยเรื่องที่ไม่ตายตัวนี่ล่ะ คำว่า **สัมมา** หรือ **พอดี-มัชฌิมา** จึงสอนยาก ถ้ามันมีอะไรตายตัว พระพุทธเจ้าก็ตรัสตายตัวไว้หมดแล้วเปี๊ยะ ๆ เสร็จแล้วเราก็เอาตัวตายนั้น มาศึกษา แล้วมันก็ง่าย

นี่มันไม่ง่าย มันก็อยู่ตรงนี้แหละ อยู่ตรงองค์ประกอบที่มันประกอบไปด้วยนานาประการทั้งรูปธรรมนามธรรม ย่นย่อแล้วมีแต่รูปกับนามธรรม เพราะประกอบด้วยสิ่งอย่างนี้ มันจึงไม่เที่ยงไม่แน่นอน เพราะรูปธรรม-นามธรรมทั้งหลาย มันมีสัจจะที่เรา ๆ ก็รู้ ๆ กันดีอยู่แล้วว่า **มันไม่เที่ยง***มีสิ่งเที่ยงแท้ หรือแน่นอนแล้ว หรือเป็นอย่างนั้นแท้จริงแล้ว (นิยต, ตถตา) อยู่สภาพเดียวเท่านั้น เรียกว่า สุญญภาพ หรือ สุญญตา หรือนิพพาน คือ สภาพที่ผู้ปฏิบัติธรรมของ "พระพุทธเจ้า" อย่างถูกต้องถึงที่สุดได้ "จบกิจ" แล้วจริง กิเลสดับสนิท ถอนอนุสัยอาสวะจริง ไม่เกิดอีกเป็นธรรมดาสมบูรณ์จริง*[และต้องมีสภาพ "สูญ" ในจิตแท้ เจ้าตัวต้องมีญาณทัสสนวิเศษ รู้แจ้งเห็นจริงด้วยตัวเอง ตั้งแต่มีชีวิตเป็น ๆ นี้ด้วย จึงจะชื่อว่า อรหัตตผล คือ อรหันต์]

เพราะฉะนั้น จะต้องเป็น **ผู้รู้ประมาณ** รู้จักสัปปุริสธรรม หรือเป็นสัตบุรุษ ด้วยหลักการประมาณ ๗ ประการ ประมาณตั้งแต่**อัตถะ**

แก่นของผล **ธัมม**ะคือเหตุและผล **อัตต**ะคือตัวเรา ต้องเอาตัวเองประมาณตนด้วยว่า เราเองแค่ไหน

ถ้าเราจะพูดธรรมะขนาดนี้ กับ**เพื่อนฝูง**ระดับนี้ **หมู่ชน**ลักษณะนี้ **บริษัท**พรรค์นี้ เขาจะเชื่อถือเรารึเปล่า ศรัทธาเราเท่าใด ฉะนั้น เราจะแสดงธรรมะได้เท่าใด แสดงจัดจ้านกว่านี้ ถือสากันหรือไม่ จะถือวิสาสะปานนี้ได้ไหม จะจาบจ้วงว่ากล่าว กร้าวแรงเท่านี้ดีไหม อะไรอย่างนี้เป็นต้น ต้อง **ประมาณ** มี **มัตตัญญุตา** เสมอ

กาละ อย่างนี้ **บุคคล**อย่างนี้ **หมู่กลุ่ม**อย่างนี้ ต้อง**ประมาณ**จริง ๆ แล้วมิใช่เรื่องธรรมดาเลย

ทุกวันนี้พระโพธิรักษ์ ท่านยิ่งใช้อย่างยิ่งเลย แบบนี้เราจำเป็นต้องใช้ต้องฝึกหัด ไม่เช่นนั้นเป็นผลเสียทั้งต่อตนและคนอื่น ตลอดส่วนรวมทั้งหมด

ดังนั้นเราต้องศึกษาเสมอ ฝึกฝนอบรมไป แล้วมันจะเกิดผลดี ผลแก่ตนแก่ท่าน ผลแก่สังคมมนุษยโลก มันจะเป็นอย่างนั้นจริง ๆ

๑.๒๐ สัมมาทิฐิ รุ่งอรุณแห่งอริยมรรค

“ภิกษุทั้งหลาย! เมื่อดวงอาทิตย์จะแรกขึ้นตอนรุ่งเช้า สิ่งที่เริ่มต้นเด่นฉายมาก่อน เป็นนิมิตล่วงหน้า คือแสงเงินแสงทอง ข้อนี้ฉันใด

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อกุศลธรรมทั้งหลายจะบังเกิดมีขึ้น สิ่งที่เริ่มต้นปรากฏนำมาก่อน เป็นนิมิตล่วงหน้า คือสัมมาทิฐิ แม้นี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน” พระพุทธเจ้าตรัสดังนี้

สัมมาทิฐิ จึงเป็นเบื้องต้นแห่ง**กุศลธรรม** เพราะอาศัย **สัมมาทิฐิ** นี่เป็นหลักประธานองค์นำ ดำเนินพฤติกรรมแห่งชีวิต บทบาทกรรมกิริยาทั้งปวง จึงเป็น**สัมมาปฏิบัติ**ได้ **สัมมาอริยมรรคทั้งหมดอีก ๗ องค์** จึงเป็นไปได้ด้วย ที่สุด **สัมมาญาณ** และ **สัมมาวิมุติ** จึงมีขึ้นสมบูรณ์

หลักเกณฑ์ในข้อที่กล่าวมานี้ จึงชี้ให้เห็นว่า **สัมมาทิฐิ** มีความสำคัญในฐานะผู้นำหัวเรือใหญ่แห่ง**กุศลธรรม** เห็นปานใด ทุกอย่างจะทำไปได้ดีเลว ล้วนอาศัย **ความเห็นผิดเห็นถูก–ถูกมากถูกน้อย** จูงนำไปทั้งสิ้น *มิจฉาทิฐิ* จึงเป็นตัวร้ายกาจสุด เป็น*โทษมหันต์* เหลือกำลังวังชา ตรงกันข้ามกับ **คุณอนันต์** ยิ่งใหญ่ใน **สัมมาทิฐิ**

เพราะฉะนั้น ปัญหารีบด่วนที่จะต้องต่อสู้รณรงค์อย่างสุดเหวี่ยง ได้แก่ งานชี้นำสร้างสรรค์**สัมมาทิฐิ** ให้เกิดขึ้นกับปวงชน นี้เป็นภารกิจเบื้องต้นก่อนเพื่อน ด้วยเห็นความสำคัญของ **ทิฐิ** จริง ๆ นั่นเอง เมื่อ**ทิฐิ สำคัญหมายมั่นตั้งไว้** ผิดทิศผิดทาง นรกไหน ๆ ก็หายห่วง ดังพระภาษิตที่ว่า

โจรกับโจร ไพรีต่อไพรี ย่อมพินาศย่อยยับให้แก่กันและกันได้

ส่วน **จิตที่ตั้งไว้ผิด** พึงทำเขาให้เลวร้ายยิ่งกว่านั้น

[ทิโสทิสัง ยันตัง กยิรา เวรี วา ปน เวรินัง มิจฉาปณิหิตัง จิตตัง ปาปีโย นังตโต กเร]

การตั้งจิตไว้ผิด*โดยคิดปักมั่นว่าถูก* จึงเป็นความคิดเห็นอันตรายที่น่าสะดุ้งกลัวเพียงไร เพราะบางทีใช่จะรู้ตัวได้ง่าย ๆ แม้รู้แล้วขืนทำลงยิ่งแย่ใหญ่ซ้อนทับเข้าไปอีก

เพราะฉะนั้น บรรดาผู้รู้จริง หวังความเจริญแก่ตนเอง จึงพึงระวังระไว มิควรด่วนประมาทในสัญญาณข้อมูลเก่าข้อมูลใหม่ อันจะช่วยให้เราได้สติฉุกคิดโพลงแจ้ง เพื่อไหวตัวทันมิชักช้า ก่อนจะวายวอดหนักหนาอีกต่อไป ๆ อย่างไรก็ตาม แรง **ทิฐิมานะ** หรือ **ทิฏฐุปปาทาน** หรือแม้แต่ความหลงใน **สัจจาภินิเวส** ก็อาจยึดมั่นพาดื้อแพ่งไปถึงไหน ๆ ก็ไม่รู้ด้วย ได้จริงที่สุดตามที่คนผู้นั้น ๆ ไม่รู้ตัวและยังมีจริงเป็นที่สุด

จุดนี้จึงน่าสำนึกสำเหนียกให้แม่นมั่น จะได้สังวรไว้ก่อน ใครจะขืนทำเป็นเล่นไปได้ที่ไหน ใช่ของสนุก ข้อควรเตรียมป้องกันมหาภัยโดย **อย่าไปเสี่ยงผิดเสี่ยงถูก** คือ **ปัจจัยหรือแฟคเตอร์** ที่ทำให้เกิด**สัมมาทิฐิ** มี ๒ ได้แก่

๑. ปรโตโฆสะ เสียงประกาศโฆษณาข้อมูลใหม่จากผู้รู้อื่น หรือสัญญาณกระตุ้นเตือน เร่งเร้าจูงใจจากภายนอก ซึ่งควรเลือกเฟ้นเฉพาะแหล่งที่พอเชื่อเถือได้ ด้วยการสดับพระสัทธรรมจาก สัตบุรุษ ที่แท้ นี้เป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกเพื่อน

๒. โยนิโสมนสิการ การเพ่งพินิจโดยแยบคายแยบยล เข้าใจคิดตริตรองโดยเหตุโดยผล ทำใจคอให้ดี ๆ มีความเป็นกลาง มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใสอยู่เสมอ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นเช่นนี้ “ความคิดอ่าน” จะโปร่งใสแววไว ใช้งานได้รอบคอบลึกซึ้ง เกิดความเข้าใจ เป็นความเห็นที่ “สัมมา” ได้ถ่องแท้

การตั้งอกตั้งใจ ด้วย **โยนิโสมนสิการ** จดจ่อ บรรจงประณีต จึงเป็นเรื่องที่ต้องคอยใส่ใจมิให้คลาดคลา หรือมิพลาดไปจากทุกการศึกษา แต่พึงระแวดระวังไว้เสมอโดยต่อเนื่อง เพื่อผลสัมฤทธิ์กับกิจธุระงานทุกสิ่งเฉพาะหน้า ไม่ว่าจะทำอะไร จะปล่อยให้ตกหล่นโยนิโส มิได้เด็ดขาด วัสัยฉุกคิดฉับพลันจึงจะมีพร้อมเสมอเชียว ดั่งนี้

ที่ **ต้องทำ** และ **ต้องเป็น** ให้ได้อย่างแท้จริง ก็คือ **ทำในใจ ปรับในจิตของเรา ๆ (มนสิการ) ให้เป็นจริงให้ได้** โดยเฉพาะทำความแยบคายของจิต และทำความเป็นกลางไม่เข้าข้างตน ข้างใคร ๆ

เพราะเห็นเป็นสำคัญยิ่ง จึงต้องย้ำเน้นชัด ๆ หน่อย ใน **ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ** ดังกล่าวมา

๑.๒๑ คนละทิศละทางห่างไกลสัมมา

เอาละ...ลองขยับมาดูแนวกว้าง ๆ ของศาสนาดูซิว่า ที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นไปสอดคล้องกับระบบ “สัมมาอริยมรรค” ของพระพุทธเจ้าหรือหาไม่เอ่ย เท่าที่ปรากฏในสายหูสายตา เราจะเห็นสายสุดโต่ง ตกขอบไปข้างใดข้างหนึ่งเสมอ

เช่น **สายปฏิบัติหลับตาภาวนา** ก็มักจะอยู่ห่างไกลผู้คน หลบสังคม ปิดตัวเอง **อย่างเลยเถิด** แนะกันสอนกันให้แยกขาดจากสังคม มุ่งแต่หยุดแต่ดับเฉพาะตัว **เน้นหนักกัน**แค่ดูแต่ตนเอง รู้แต่ตนเอง จน**สุดโต่ง***ไปเท่าใด ๆ ผู้สอน ผู้ปฏิบัติก็ไม่รู้ตัวกัน* เลยไม่ค่อยใส่ใจเอาตาดูหูแล กอบกู้เกื้อกูลมหาชน ไม่ได้ฝึกปรือตามหลัก “มรรคองค์ ๘”

เป็นสำคัญ จึงยิ่งไม่รู้ ทำไม่เป็น เห็นสังคมไม่ออก จำพวกถือแนวนี้ โดยทำประโยชน์ท่าน ไม่สู้ชนทนทานให้ได้เท่าที่ควร

จึงไม่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์เหมือนมรรคปฏิปทา **ที่มีกุศลเป็นสัมมาตามองค์ทั้ง** *๘ทั้งมิใช่ตั้งหน้าตั้งตา ละมิจฉาอกุศลลูกเดียว*

แบบนี้ทำให้ศาสนามีบทบาทเพื่อรับใช้มวลชน น้อยเกินไป

หรือ ในพระ **สายเผยแพร่** เป็นฝ่ายคามวาสี รู้มากด้วยปรัชญา ทฤษฎี หลักคิด หลักวิชาที่มิได้พิสูจน์ด้วยตัวเอง จนมีมรรคมีผลของธรรม สมควรแก่ธรรม ก็ตกเหวไปอีกเหมือนกัน เพราะห่างไกลจากระบบสัลเลขธรรม ที่ขัดเกลาลดละหน่ายคลายกิเลส กลายเป็นเหมือนพราหมณ์มหาศาล เข้าไปทุกที มีวัง มีสมบัติ สิ่งอำนวยสุขสะดวกบำเรอตน ดีกว่าสามัญชนทั้งหลายในแผ่นดิน คำสอนจึงไร้ค่า แต่มีราคาหากินหาอยู่กันไปได้ ไม่เลวเลย จึงยิ่งขัดแย้ง สับสน ผิดเพี้ยน **สุดโต่ง** เลยเถิดออกนอกธรรมนอกพุทธ **อย่างไม่รู้ตัว ทั้งตนเอง และผู้รับรู้รับถ่ายทอด**

แบบนี้ทำให้ศาสนาถูกทำลาย มวลชนไม่รับใช้ศาสนายิ่งขึ้นมากเกินไป ตามวันเวลา

ประเด็นน่าสังเกตแนวปฏิบัติ ที่น่าสนใจอีกอย่างคือ สำนักมากมายเกลื่อนกลาด**มิได้ดำเนินชีวิตตามมรรคองค์ ๘ สร้าง "สัมมาสมาธิ" ด้วยองค์ประกอบของมรรคองค์ทั้ง ๗** ดอก โดยเฉไปเพ่งกสิณ ดิน น้ำ ลม ไฟ บ้างก็สร้างมโนภาพ (มโนมยอัตตา) เล่นลูกแก้วลูกหิน บ้างก็ติดอารมณ์ในภพในภวังค์ต่าง ๆ นานา หรือไม่ก็มัว

แต่งมมะงาหลา ฝึกสติจดจ่อแบบสโลว์โมชั่น เคลื่อนไหวเชื่องช้าราวกับอาพาธหนัก คอยมัวจับ “สติ” กันอยู่เท่านั้นแล้ว ๆ เล่า ๆ โดยมิอาจพัฒนา**สติ** อย่างมีระบบจรรโลงสมรรถภาพ เป็น “**สติสัมโพชฌงค์**” ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เจริญไปเป็นสภาพ “แววไวดัดง่าย” (มุทุธาตุ) เหมาะควรกับการงาน (กัมมนิย) ตั้งมั่น (ฐีต) ไม่หวั่นไหว (อเนญชัปปัตต) ด้วย**ธัมมวิจัยสัมโพชฌงค์** คือ เลือกเฟ้นวินิจฉัยกุศล-อกุศล ในกิจที่ควรอุตสาหะ ด้วย**วิริยะสัมโพชฌงค์** จนเกิดจนได้ **ปีติสัมโพชฌงค์-ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์-สมาธิสัมโพชฌงค์-อุเบกขาสัมโพชฌงค์** หรือครบหลักธรรมก็**สมบูรณ์ด้วย “โพธิปักขิยธรรม ๓๗”** นั่นเอง ระบบที่มีสมังคีทำนองนี้ มิค่อยรู้จักกัน

เพราะฉะนั้น **สติ** จะต้องมีฐาน**ศีล** กำหนดขั้นยกระดับปรับปรุงให้แก่กล้าแข็งแรงขึ้นมาตามความเจริญ มีเบื้องต้น-ท่ามกลาง-บั้นปลาย อย่างลึกซึ้งหมุนรอบเชิงซ้อน แต่นี่ไม่ใช่ ขึ้นต้นก็กำหนดสติเลย จึงได้แต่สติชั้นอนุบาลก่อนพัฒนา และแล้วจมอยู่แค่นั้น หรือไม่ก็เป็น “มิจฉาสติ” ตาม “ทิฐิ” ที่เป็นประธาน

นี้คงจะพอเห็นได้ว่า แบบแผนที่พาทำกันส่วนมาก แทบทั้งนั้นออกนอกระบบ **สัมมากัมมันตะ-สัมมาอาชีวะ** ไร้การงานสร้างสรรค์อันพึงควร พึงเป็นประจำชีวิต จึงไม่ประสีประสาที่จะ **เจริญมรรคตามองค์ทั้ง ๘** ไปด้วยกันอย่างมีเชิงชั้นสมังคีธรรม

เรื่องเลยกลายเป็นว่า **มรรค ๘** ทำไม่ได้ตลอดเวลาให้เป็นปกติวิสัย ในชีวิตประจำวัน ไปแยกการปฏิบัติธรรมออกจากชีวิตจริง ๆ ปกติ

และหรือ ปฏิบัติธรรมไม่เป็นไปได้ละเอียดลึกซึ้ง ตาม**ทฤษฎีทางเอก "มรรคที่ประกอบด้วยองค์ ๘"**

ศาสนาภาคปฏิบัติการจริง จึงถูกตีทิ้งจากสังคม เพราะรูปแบบประยุกต์ใหม่ที่เสนอให้ ขัดข้องที่จะใช้กับการประพฤติในชีวิตสามัญของเขา

*สาเหตุเนื่องจากไม่รู้ระบบปรับเปลี่ยนแก้ไข พฤติกรรมชีวิตอย่างละเอียดลึกซึ้งของ***ทฤษฎีมรรค ๘** *เลยหลงเล่นอะไรเพลิน ๆ แบบเด็ก ๆ ง่วนอยู่กับ***กสิณ สติ สมาธิ คาถา คัมภีร์***หรือ***ตรรกศาสตร์***ชนิดง่าย ๆ ตื้น ๆ อันไร้ผลสูง*

ศาสนาทุกวันนี้จึงเหลือแต่ทฤษฎีความรู้ลอยลม นั่นก็คือ ผลตามมาเลยมีแต่หลอก ๆ อย่างช่วยมิได้ เพราะผลใดย่อมออกมาตามเหตุนั้น

ขมวดไว้อีกก็ได้ว่า **สายปฏิบัติมักน้อยโดดเดี่ยว** ก็พลอยไร้การงานสร้างสรรค์ กลายเป็นเอียงข้างขี้เกียจขี้คร้าน สมรรถภาพในการงานของคนเสียไป หรือความเจริญในทางสร้างสรรค์ ภาพพจน์ทางลบจึงเกิดขึ้น กรรมวิธีภาวนาต่าง ๆ ชาวบ้านนำไปทำจนเกิดผลตามอย่างด้วยมิได้ ตามได้อย่างเดียวคือ **ติดขี้เกียจเชื้อฤษี** ผลได้ถ้าจะนับว่าดี ก็เพียงชื่อว่า **คนผู้มีความสงบที่ด้อยประโยชน์ต่อสังคม (สมถธุราจารณ์)** ต่างก็สืบสานและประยุกต์จารีตนี้ ๆ กันต่อ ๆ มา

ส่วนฝ่าย**สายครองบัลลังก์บริหาร** มีการงานบ้าง ก็มักขาดปฏิบัติขัดกิเลส เลยจมปลักอยู่กับลาภสักการะ ติดตังกับผลประโยชน์ จะมาก

บ้าง–น้อยบ้างก็ขึ้นอยู่ที่มโนธรรมสำนึกของแต่ละคน จึงเกิดโทษเพราะดูไปก็เสมอเหมือนชาวบ้าน แม้จะเป็นพระก็ไม่มีอะไรดีกว่าเขา ก็เน่าอีกเหมือนกัน อั้ยที่มันได้เหนือกว่าชาวบ้านก็คือ **รวบอำนาจเบ็ดเสร็จหมายเอาความเป็นเจ้าศาสนพิธีมาครอบครอง เป็นกิจการเลี้ยงชีพเปรมไปหนะซิ** ถ้าจะนับว่ามีดี ก็เพียงชื่อว่า **คนผู้มีการเล่าเรียนคัมภีร์เชื่องด้วยศักดิ์ศรี (คันถธุราจารย์)** ต่างก็สืบสานและประยุกต์จารีตนี้ ๆ กันต่อ ๆ มา

๑.๒๒ ศาสนาคว้าน้ำเหลว

ผลสืบเนื่องจากการศึกษาศาสนาที่ **ศึกษาไม่ถึงมรรคถึงผลจริงและปฏิบัติก็ไม่ตรง** ในวงการทุกวันนี้ ประเมินค่าได้ว่า ไม่เป็นไปตามระบบระเบียบของไตรสิกขาแห่ง**ศีล–สมาธิ– ปัญญา** จึงไร้**วิมุติ–วิมุติญาณทัสสนะ** ลองพิจารณาตามประเภทสิกขา ก็จะเห็นได้ว่า

พวกแรก **สายศีล** เป็นชาวพุทธก็ถือศีลตามจารีต ชั่ววันที่สมาทาน คือแค่วันหนึ่งคืนหนึ่ง รับศีลเมื่อไหร่ก็ถือเมื่อนั้นตามภาระผูกพัน หรืออย่างเก่งก็รับแค่เป็นฤดูกาลนานหน่อยตามกำหนด พอหมดหน้าพ้นฤดู ก็เวียนว่ายมาเป็นอย่างก่อนตามเดิม

ศีลชาวพุทธ จึงไม่อาจนับว่า **มีเป็นปกติ** โดยพื้นฐานชีวิต ตามอุดมการณ์ แม้เป็นพระผู้จะต้องทรงศีลให้เป็นจริง ก็รักษาแค่วินัย กักกดอดทนให้พอได้ไปตามแกนตามกฎ (กด) ตามสมมุติ ก็ยังไปกันไม่รอดแล้ว แถมเข้าใจกันโมเมผสมโรงหยาบ ๆ ไปด้วยว่า **แค่วินัย ๒๒๗**

นั่นแหละคือ "ศีลของพระ" จึงมิได้สมาทานศีล อื่นเป็นสำคัญเลย โดยเฉพาะ **จุลศีล-มัชฌิมศีล-มหาศีล** ที่เป็น **ศีลธรรมนูญหลักของพุทธศาสนา**

ดังนั้น *แค่รูปสมมติ จารีต ประเพณี การยึดถือพิธีการ***จึงได้ถูกกลบกลืนเลอะเละ กลายไปเอาอย่างลัทธิอื่น ๆ ไปเกือบหมด**

ยิ่งการปฏิบัติ สมาทาน **ศีล** ชนิดที่จะนำพาให้เป็นไปเพื่อชีวิตประจำวันนั้น **มี "ศีล" เป็นกุศล จน "ศีล" มีฤทธิ์** ขัดเกลา กาย-วาจา กระทั่งถึง **จิตเป็นอธิ** เข้าขั้นเป็นฌาน เป็นวิมุติ **ถาวรตั้งมั่น** อันเป็น **สมาธิ** แล้วก็เกิด **ปัญญา** อันคือ **วิมุติญาณทัสสนะ** ได้จริงนั้นยิ่งไม่ต้องพูด เพราะขนาดพูดกันมานานหลายปีแล้วปานนี้ มันก็ยังไม่กระเตื้องกันสักเท่าไหร่เลย ก็ยังจะพากัน **หลงยึดมั่นถือความรู้เดิม** ยืนยันอยู่แต่ว่า "ศีล" นั้นขัดเกลาได้แต่แค่ กาย-วาจา เท่านั้น "ศีล" จะมีคุณมีกุศลเกินมิได้ ทั้ง ๆ ที่ภิกษุผู้ให้ศีลแก่พุทธมามกะทีไร ก็บอกอานิสงส์อยู่ทุกทีว่า **"ศีลนี้แหละเป็นเครื่องพาไปนิพพาน" (สีเลน นิพพุติง ยันติ)** หรือพระพุทธพจน์ก็ทรงยืนยันไว้ชัดว่า **"ศีลที่เป็นกุศล ย่อมยังความเป็นอรหันต์ให้บริบูรณ์โดยลำดับ" (กุสลานิ สีลานิ อนุปุพเพน อรหัตตาย ปริปูเรนฺตีติ)**

ศีลชาวพุทธ ทุกวันนี้ จึงลูบ ๆ คลำ ๆ ถือ ๆ วาง ๆ หรือดูหมิ่นเสียด้วยซ้ำว่า เป็นเรื่องแค่ "สมมุติธรรม" เป็นเรื่องแค่ "โลกียธรรม" ไม่ใช่เรื่อง "โลกุตรธรรม" คนผู้เป็นดังนี้ จึงเข้าข่าย**ไม่พ้นสีสพตปรามาส** โดยแท้ด้วยกันทั้ง ๒ ประเด็น

สายสมาธิ หรือ **สมถะ** ก็ทำสมาธิชนิดที่ไม่พึ่งศีล ไม่มีศีลเป็นฐาน ไม่มีศีลเป็นที่ตั้งนำพา ไม่มีศีลเป็นที่เป็นไป อย่างเก่ง จึงทำได้แค่ **สมาธิฤษี** หรือ **สมาธิสะกดจิต** ก็ได้ผลไปตามความเป็นไปของระบบสะกดจิต แต่ผู้ปฏิบัติเขาก็ยังไม่เชื่ออยู่นั่นเองว่า นั่นคือ "การสะกดจิต" เท่านั้น จะบรรเทากิเลสได้บ้าง ก็ได้ตามประสาวิชาสะกดจิต **จะไม่ถอนอนุสัย-อาสวะได้ เหมือนวิชาทฤษฎี "มรรคมีองค์ ๘" เป็นอันขาด** หรือจะได้**ปัญญา**บ้าง ก็ไปงมหลง "สัญญา" ซึ่งเป็นความรู้เดิมของตนที่มันฟื้นขึ้นเมื่อจิตตนสงบ ว่าคือ "**ปัญญา**" ไม่งั้นก็ไปหลง "สังขาร" ซึ่งเป็นความขบคิดในขณะจิตสงบ มันก็มีผลลึกแหลมได้สำมะคัญขนาดถึงขั้นพิสดารน่าทึ่ง ก็ยังเป็นได้เลย แต่ไม่ใช่ "**ปัญญา**" ที่เป็น **ยถาภูตญาณทัสสนะ**

สายปัญญา หรือ **วิปัสสนา** ก็ไม่สนใจศีล หันไปนิยมปรัชญาจิตว่างบ้าง (Idealism) หลงไปในดงกันดารของความรู้คัมภีร์วิชาการบ้าง (ตรรกศาสตร์) หรือไม่ก็จมไปกับภพแห่งความเข้าใจอยู่เท่านั้นแน่ ๆ สนิท จมอยู่กับภูมิแห่งความเห็นเป็นมั่นแม่น (ทิฏฐุปปาทาน) ไม่ได้เป็น **ธรรมสมบูรณ์รอบแท้** ดอก ได้แต่วิปัสสนึกเสียมากกว่า

คือ เป็นเพียงผลของ "ความขบคิด" พิจารณาเข้าใจได้ แม้จะมีเชิงมีชั้นลึกหลากมากหลาย ซึ่งอาจจะตรงกันข้ามกับสัจธรรม หรือสัทธรรมไปเลยก็ได้ และส่วนมากจะเป็นผลของ "การตีความ" หรือผลของ "การสันนิฐาน" **จะมิใช่ความรู้ที่อธิบายจาก "ตัวความจริง" อันถูกต้องเป็น "สัจธรรมสมบูรณ์" ของตน ที่ตนได้แล้ว เป็นแล้วแน่แท้ (ตถตา) เที่ยงแท้ (นิยต)**

รวมความแล้ว ทุกสายต่างล้มเหลวในการ**ปฏิบัติ** “**ศีล**” พวกถือศีล ก็**มิได้**ถือจน “**จิตตั้งมั่น**” **ใน** “**ศีล**” คือเป็น **สมาธิ** ยิ่งจะให้เกิด**ปัญญา** ยิ่งมิได้ แม้จะพยายามทำสมาธิ มันก็ไม่ได้ **สมาธิพุทธ** หรือ**สัมมาสมาธิ** หรือคว้าเอาปัญญา มันก็ไม่ได้ **ยถาภูตญาณ** หรือ **วิมุติญาณทัสสนะ** ก็ไร้ค่า **เพราะล้มเหลวแต่ต้นฐานแห่ง** “**ศีล**” **แล้ว**

จากการศึกษา **ไตรสิกขา** ในลักษณะที่ดึงทึ้งกันไปคนละแคว “ศีล” ก็ไปแควหนึ่ง “สมาธิ” ก็ไปแควหนึ่ง “ปัญญา” ก็ไปอีกแควหนึ่ง **ไม่เป็นสมังคี** ถือ **ศีล** ก็ถือลูกเดียวไม่เกี่ยวสมาธิ ทำ**สมาธิ**ก็หลับตาทำไปทางหนึ่ง ไม่สัมพันธ์เป็นขั้นตอนกับศีลกับปัญญา ส่วน**ปัญญา** ยิ่งง่ายใหญ่ ตีกินสบาย ฟังซักคาถา สองคาถา ขบคิดเอาเฝ้าแต่วิจัยเหตุและผลออก ก็ได้แล้วปัญญา หรือจะเรียนอภิธรรมยังไงก็ได้แต่ภาษา ตลอดแม้ปริยัติ-ปฏิบัติ แตกเป็นคนละพวก ๆ สมถะก็ไม่ต้องเรียนปริยัติ แม้เรียนก็นิด ๆ หน่อย ๆ ก็พอแล้ว ปฏิบัติตะพึดลูกเดียว เดี๋ยวก็บรรลุสุดยอดได้เอง ฝ่ายคันถธุระทางปริยัติ ก็ทิ้งปฏิบัติเสียอีก **ปริยัติจึงอาพาธ ปฏิบัติจึงอาพาธ ปฏิเวธจึงอาภัพ** จบเห่กัน

เพราะฉะนั้น **มรรค**ของ**สายปฏิบัติสมถะ** ที่เข้าใจบำเพ็ญกันนับว่ายังไม่สมบูรณ์แบบตาม **สัมมาอริยมรรค** เลย จึงไม่บังเกิด “สัมมาอริยผล”

ส่วน **สายวิปัสสนา** ที่เรืองปัญญาเฟื่องปริยัติ ก็หลงปรัชญาบ้าง ไม่รู้เท่าทันเจโต กำหนดความละเอียดของกิเลส-จิต-เจตสิก-รูป-นิพพาน ไม่ละเอียดแม่นมั่นในสภาพแท้บ้าง จึงมีหวังไหลลงคลองดำเนินสะดวก สบายกว่าเพื่อน เพราะไม่ต้องออกแรงต่อสู้ข่มฝืน ใช้

วิริยะลงทุนทุ่มโถมอันใด ทำแต่ในใจเบา ๆ ว่าง ๆ เลยได้แต่ภาษาปัญญา ความปราดเปรียวแหลมลึกทางความคิดมากหน่อย ผลปรมัตถ์ที่สำคัญว่าจะได้นั้น ไม่มีอะไรมากไปกว่าเงาดวงจันทร์ในสระน้ำใสแท้ ๆ แม้ใครจะวิปลาสว่า มันเป็นดวงจันทร์จริง ๆ บนฟ้า เพราะเห็นว่าเหมือนกันดิ๊กเลย ก็ตามที แต่**ปัญญาผล** เพียงคิดเอาของเขานี้ มิได้เกิดจาก "**สัมมาอริยมรรค**" แต่อย่างใด *"ผล" นี้จึงเป็น "มิจฉาผล" กันเท่านั้น*

นั่นก็คือ มรรคปฏิบัติไม่บังเกิดอริยผล ทั้งผลปรมัตถ์อันดูเสมือนว่าได้ ก็เป็นผลเทียม ฉะนั้น การศึกษาศาสนาทุกวันนี้ จึงไร้ผลที่หมายแท้ และไร้ความจริงเสียส่วนมาก

๑.๒๓ โจมตี หรือ ตีแผ่?

ก่อนจะเข้าเป้าลึกซึ้งเกินไป หลายคนอาจจะตั้งแง่ว่า ท่านผู้วิจารณ์ปัญหานี้ ดูทีจะ **ผิดศีลข้อ ๘ ในมัชฌิมศีล** ที่บอกว่า *ภิกษุทั้งหลายพึงเว้นขาดจากการกล่าวถ้อยคำแก่งแย่งกัน เช่นอย่างนักบวชบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังขวนขวายกล่าวถ้อยคำแก่งแย่งกัน เห็นปานนี้*

คือ **แก่งแย่งกัน** ว่า *นี่ท่านไม่รู้ทั่วถึงธรรมวินัยนี้ ข้าพเจ้ารู้ทั่วถึงในธรรมวินัยนี้ ท่านจักรู้ทั่วถึงในธรรมวินัยนี้อย่างไรได้ ท่านปฏิบัติผิด ข้าพเจ้าปฏิบัติถูก ถ้อยคำของข้าพเจ้าเป็นประโยชน์ ถ้อยคำของท่านไม่เป็นประโยชน์*

คำที่ควรกล่าวก่อน ท่านกลับกล่าวภายหลัง คำที่ควรกล่าวภายหลัง ท่านกลับกล่าวก่อน ข้อที่ท่านเคยช่ำชองมา ผันแปรไปแล้ว ข้าพเจ้าจับผิดวาทะของท่านได้แล้ว ข้าพเจ้าข่มท่านได้แล้ว ท่านจงวอนวาทะเสีย มิฉะนั้นจงแก้ไขถ้าสามารถ นั่นเป็นตัวอย่างโวหาร ที่ท่านยกขึ้นมาประกอบ แล้วผู้ผิดศีลข้อนี้ ก็คือ **ทำใน "ลักษณะแก่งแย่ง"** หรือที่แน่ ๆ คือ **มีจิตวิญญาณ "แก่งแย่งแข่งเบ่ง"**

สำหรับเราผู้กำลังวิเคราะห์อยู่นี้ **ก็แน่ใจกับความลึกซึ้งใน "คำสอน" ของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่ามิได้ผิดศีล** ใครผิดศีลคนนั้นก็บาปเองอยู่ในตัวเสร็จ มิต้องให้คนอื่นมาอธิกรณ์ บาปเป็นบาป บุญเป็นบุญ ใครทำผิดอันใด อันนั้นก็เป็นอันทำจริง ก็เป็นอันบาปจริงของคนนั้น โกงไม่ได้ ปัดทิ้งไม่ได้ ปกปิดไม่ได้ ถ้าเราไม่ผิดศีล บาปก็ไม่มี นี่เป็นเรื่องต้องแน่ใจของเราเองด้วย**ความรู้แจ้งในสัทธรรม หรือ สัจธรรม**

เพราะฉะนั้น ข้อนี้คงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ที่ทุกคนจะรู้เรื่องด้วยว่า **เรามิได้มาถล่มทลาย แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นอันใดเลย** แม้จะ**ขัดจะแย้ง** ก็ด้วยคำอธิบายแจกแจงแสดงเหตุผลอ้างอิงหลักธรรม ตามที่เราเข้าใจจริงเท่านั้น และจริงใจปรารถนาความถูกต้อง–ความเจริญแก่กันและกันด้วยเมตตา เราเห็นอย่างนี้จริง ๆ ส่วนใครจะรับฟังพลอยเห็นงามตามด้วยหรือไม่เพียงไร จะเป็นปัญหาอะไรขึ้นมาแต่อย่างใด ก็เปล่าทั้งเพ

เทียบเคียงดูแล้ว กับกรณี **ต้องห้ามตามศีล** จะพอมองเห็นกระมังว่า ห่างกันไกลกันอยู่นักต่อนัก ลักษณะ**แก่งแย่ง** กับ **ขัดแย้ง**

โดยแจกแจงแสดงรายละเอียด ย่อมผิดแผกกันอย่างเห็นได้ชัด **ข้อบอกกล่าวท้วงติงของเรา ย่อมจะไม่มีเชิงโจมตีกล่าวหา ทับถมข่มขู่ เพื่อจะเอาชนะคะคานลูกเดียวลอย ๆ โดยมิได้แจ้งเหตุอ้างผลอิงธรรม-ไม่ใช่** เรามิได้มาเผด็จการทางความคิด หรือ ใช่จะได้บังคับขู่เข็ญให้ใครต้องยอมจำนนศิโรราบก็เปล่า สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นโดยสุจริตใจ อันมิได้มุ่งให้ร้ายป้ายสี เราพยายามสุจริตจริงใจ ไม่ระบุผิดที่ไม่ผิด ไม่หาเรื่องผิด แม้รู้แจ้งอยู่ว่าผิด ก็ไม่พูดในเมื่อยังไม่สมควร ก็ยังมีอีกไม่น้อย ในทางศาสนาพุทธเรา ก็มิเคยไปจำกัดลิดรอนสิทธิมนุษยชนเหล่านี้แต่อย่างใด เหตุผลพึงยกอ้างอิงขึ้นมา คงมีอีกนานา ชักมาเป็นตัวอย่างบ้างเท่านั้น

อนึ่ง กรณีนี้ก็เหมือนกับ**ศีลข้อ ๗ ในมัชฌิมศีลที่ห้ามพูดเดรัจฉานกถา** ว่า *อย่าพูดเรื่องบ้านเรื่องเมือง เรื่องข้าว เรื่องน้ำ เรื่องเรือ เรื่องผู้หญิง เรื่องผู้ชาย...ฯลฯ* แล้วจะพูดอะไรกันได้เอ่ย ถ้าไม่พูดเรื่องข้าว เรื่องน้ำ ไม่พูดเรื่องกินเรื่องอยู่ ไม่พูดเรื่องโภชเนมัตตัญญุตา รู้ประมาณโภชนะ ไม่พูดเรื่องผู้หญิงผู้ชาย เรื่องสัมผัสรูปรสกลิ่นเสียง เรื่องสำรวมอินทรีย์...ฯลฯ แล้วมีเรื่องอะไรให้พูด เลยต้องหุบปาก

ถ้าเข้าใจหลวม ๆ จะรู้สึกว่า ถูกห้ามไปเสียหมด

อันที่จริง ก็คือ**พูดไปแบบโลกย์ ๆ ชาวบ้าน ๆ ให้ลุ่มหลงเป็นเหมือนเดรัจฉาน คือ ขวางกั้นทางหลุดพ้น หรือ ส่งเสริมให้ติดอยู่ในโลกียธรรม อย่างไม่ถูกขั้นตอน ไม่มีสัปปุริสธรรม เรียกว่า พูดอย่าง "เดรัจฉานกถา"***อย่างนี้ก็ใช้ไม่ได้แน่*

แต่เมื่อเข้าใจพูดให้เป็น**ธรรมกถามีเชิงหมายให้ลดละหน่ายแคลงความเห็นแก่ตัว** มันจะเป็นคนละแบบตรงกันข้ามเลย ทั้งที่คนเผิน ๆ ฟังไม่ได้ศัพท์อาจจับไปกระเดียด ยัดเยียดข้อหาร้ายแรงต่าง ๆ ให้เต็มเปา เป็นเสียงยังงั้นแหละ ผิดศีล

รวมความแล้ว เรากำลังบอกกล่าวอะไรอยู่นี้ มิได้กล่าวแก่งแย่งเหมือนนักโต้นักเถียง เราพูดเป็นกิจจะลักษณะ เป็นกาละครั้งคราวด้วยเจตนามีกำหนดประมาณด้วย สัปปุริสธรรม ๗ มิได้พูดมั่ว ๆ ด้วยอารมณ์ เรากับท่านพุทธทาสต่างก็พูดกันเป็นกิจจะลักษณะ มีจังหวะจะพูดจะตาย ใช่ขวนขวายเกิน ไม่มี

และแม้ที่สุด เราก็ไม่ได้ "แก้ตัว" ตามที่ **มีบางคนยังตีความในพฤติกรรมของชาวเราเยี่ยง ๆ นี้ ว่า "แก้ตัว"** ทั้ง ๆ ที่เราพยายามแจงแจ้งความจริงที่ถูกต้อง อันเขาเหล่านั้นนั่นแหละ พึงรู้ให้ละเอียดให้คมชัด กลับเข้าใจเราว่า "เราแก้ตัว" ก็เลย **ไม่ได้พบความถูกต้องและความจริง** จึงปิดกั้นยับยั้งความเจริญอยู่ทั้งตนทั้งผู้อื่น

๑.๒๔ สัจจะน่าใกล้ชิด

พระโพธิรักษ์จำได้ว่า ตั้งใจพูดอยู่ครั้งหนึ่ง ที่พูดออกสาธารณะ คือ วันเทศน์ที่สวนลุมพินี เมื่อปี ๒๔ เทศน์คราวนั้น ก็ได้ยินถึงหูท่านพุทธทาสแล้ว โดยเจตนาก็ต้องการให้ถึง [คราวอื่น ๆ ก็ยังไม่ได้พูดอย่างนี้มากนัก เวลาไปงานระดมธรรมอบรมที่ต่าง ๆ พูดบ้างย่อย ๆ]

แล้วท่านพุทธทาสก็ได้ตอบมา ในวันล้ออายุตามมานั่นเอง คำตอบที่ได้รับก็ไม่มีปัญหาอะไร ทำให้รู้เสียงสะท้อนของท่านแล้ว วัดได้ด้วยว่ามีค่าเท่าไหร่ มีละอองหรือไม่มีละอองก็รู้แล้ว จากปีนั้นถึงปีนี้ ๓ ปี ๔ ปีเข้าไปแล้วนะ ที่รอจังหวะรอโอกาสที่เหมาะสมกว่า ถ้าจวนสิ้นบุญเมื่อไหร่ จะเปิดไขเรื่องนี้

และตอนนี้ ก็เจตนาอย่างชัดแจ้งเลยว่า จำเป็นถึงกาลอันควร เดี๋ยวท่านพุทธทาสเกิดหมดอายุขัยเสียก่อนจะยุ่ง ที่รอมากระทั่งตอนนี้ ก็เห็นแล้วว่าเข้าท่า ดีว่าท่านไม่วูบวาบไป เรื่องจะไม่ทันกาลพอดีแย่เลย

ขืนจะไปพูดเอาตอนท่านไม่อยู่แล้วนี่ คนพูดจะเสียหายมาก ด้วยเสียงสะท้อน... *ตอนเป็น ๆ อยู่ ไม่เห็นกล้าทำอะไร มาทำเอาตอนท่านตายไปแล้ว ปากก็ไม่มีจะเถียงตอบได้เลย ดูซิมาทำทีเป็นว่าท่าน...* พระโพธิรักษ์ พังเลย!

๑.๒๕ ความจริงต้องเปิดเผย

เรื่องที่จะตีแผ่**ความจริง** ออกไปในคราวนี้ แน่ใจว่า จะมี*ผลกระทบ ถูกมองไปในแง่ลบต่าง ๆ นานา จะถูกตำหนิติเตียนนั้น เป็นอันหวังได้ แน่นอน รู้แสนรู้*

เพราะอะไร ถึงไม่บอกก็พอรู้กัน ลูกศิษย์ท่านพุทธทาสเต็มบ้านเต็มเมือง ส่วนลูกศิษย์พระโพธิรักษ์จะมีสักเท่าไหร่กัน **จึงแน่ ๆ อยู่แล้วไม่มีปัญหา**

ถึงแม้คนไม่ใช่ลูกศิษย์ เขาก็มีสามัญประเมินค่ากันได้ง่าย ๆ เลย โธ่เอ้ย! ท่านพุทธทาสใหญ่กว่าพระโพธิรักษ์นักหนา *เมื่อเขาสดับรับฟังแต่เผิน ๆ ก็จะเข้าใจเอาว่า พระโพธิรักษ์เบ่ง ทำอาจเอื้อมไปเที่ยวได้ลบหลู่ผู้ใหญ่เขาง่าย ๆ* หนีไม่พ้น ต้องได้รับคำตำหนิติเตียนว่า อวดดีไม่มีสัมมาคาราวะ นั่นนี่ต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่เราพูดนี่ อุตส่าห์มีคาราวะอย่างสัมมาที่สุดแล้ว ตามภูมิปัญญาของเรา

แม้ว่าจะมีผู้เข้าใจไปในเชิงไม่ดี เอากับเราเข้าอย่างไรก็ตาม เราก็ได้ไตร่ตรองแล้วว่า เราจะต้องพูดไตร่ตรองด้วยสัปปุริสธรรมอย่างสมบูรณ์ทีเดียว **จำต้องเปิดเผยเรื่องนี้กันไป**

เพราะว่าเราทำงานศาสนาตลอดเวลานี่ ก็รู้ดีว่า เราทำเพื่อที่จะเปิดเผยสัจจะ ไม่ได้ทำเพื่อจะได้สรรเสริญ ชัดแจ้งชัดใจดี และยิ่งวิธีศิลปะลีลา-เป้าหมายที่มุ่งลึก ๆ ไม่เหมือนไม่เท่าเทียมกับผู้รู้ส่วนมากเขา เราก็ได้รับนินทาว่าติเตียนว่าลบหลู่ ว่าเราไปข่มใครอื่นอะไรเทือกนี้ **เป็นเรื่องธรรมดาอยู่แล้ว**

แต่ทว่า มันก็ได้รับความยอมรับ หรือ มีสรรเสริญติดตามมาในภายหลังบ้าง หรือซุกซ่อนอยู่บ้าง ก็มีอยู่จริง

เมื่อเราแน่ใจว่า ได้ยืนยันสัจจะแท้ สัจจะนั้นย่อมทนต่อการพิสูจน์

เมื่อผู้ใดมิลำเอียง มิหูเบาเกินไป หรือใช่ตื้นเขินนัก คนมีภูมิบ้างเขาย่อมตามศึกษา และต้องรอเวลาพิสูจน์ เกิดผู้ใดติดตามพิสูจน์ใกล้ชิดละเอียดสุขุม จะรู้เร็ว ไม่ยอมตามพิสูจน์ หรือไม่ละเอียด ก็รู้เข้า

ดีไม่ดีตายไปก่อนก็มี บางคนตายไปแล้วยังไม่รู้ความจริง ยังอคติกับเราอยู่ก็มี มันไม่เป็นปัญหาอะไรหรอก ของธรรมดา

เราพยายามที่จะแสดงธรรมสู่ใคร ๆ ด้วยตัวจริงใจเท่านั้น เพราะฉะนั้น **สัจธรรมอันถูกตรงจะต้องเปิดเผย**

๑.๒๖ มิทันโต-ริเรียนลัด

ในขณะที่เผยแพร่ **ความจริง** นี้ออกไป จะต้องมีปฏิกิริยาแน่นอน ใคร ๆ คงจะมะรุมมะตุ้มกินโต๊ะพระโพธิรักษ์เป็นการใหญ่ สำหรับตัวท่านเองไม่มีปัญหาอะไรหรอก

เพราะว่า คนที่เป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาส ยังยึดมั่นถือมั่นเป็นธรรมดา โดยเฉพาะยึดมั่นอาจารย์ ความเห็นของอาจารย์ และความเห็นของตนเองอยู่เสมอ *เขายังติดตังความรู้ มากกว่าจะติดต่อความจริง* ทั้ง ๆ ที่เขามีคาถาว่า **"ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น"** แต่เขาก็ยังยึดมั่นในอันที่เขาชอบใจอยู่ดี

ข้อเท็จจริงที่ว่ามานี้ เราตระหนักประจักษ์ชัดกันดีอยู่ เช่นเดียวกับคุณรู้ว่า ลูกศิษย์ท่านพุทธทาสมีเต็มบ้านเต็มเมือง **แล้วก็เพราะเหตุลูกศิษย์ท่านพุทธทาสเต็มบ้านเต็มเมืองนั่นแหละ ปัญหาสังคมจึงแก้ไม่ได้**

เนื่องจาก **สังคม** คือ คนที่เต็มบ้านเต็มเมืองนี่เอง ลองคิดดู คนเหล่านี้ที่เป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาสนั้นนะ มิใช่คนธรรมดา ๆ เท่านั้น

ด้วย แต่เป็น**ระดับปัญญาชน บริหารประเทศ และเศรษฐี จากระดับกลางถึงสูงสุด**

ต่างเชื่อถือในปรัชญาที่ท่านพุทธทาสเอามาหว่านไว้ แล้วยังคงยืนยันในวันล้ออายุปีที่ ๗๙ จะ ๘๐ อยู่แล้วแน่ ๆ แก่ ๆ ป่านนี้ท่านก็ยังย้ำ เพราะท่านยึดว่า ในพุทธศาสนาคืออันนี้ เป็นเพชร ราวกับเป็นสูตรสำเร็จเบ็ดเสร็จ ปรัชญาที่ว่านั้นคือ.....**สัพเพธัมมา นาสังอภินิเวสายะ ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น**

ปรัชญาอันนี้มันสิงสถิตในหัวใจของคน โดยเฉพาะ ปัญญาชนเขารับอันนี้ไป แล้วอะไรเกิดขึ้น **ตัวคำสอนเองไม่ผิด แต่สอนพลาด**

ท่านยึดมั่นปรัชญา บทนี้เป็นบทเอก *ท่านว่าบทเดียวก็ใช้ได้ อันนี้แหละเป็นยากลางบ้าน ที่แสลงสังคมทุกวันนี้*

เหตุผล คือ ไม่พยายามสอนให้เรียบร้อยด้วยหลักธรรมไล่เรียง หยาบ-หนักมาก-กลาง-เบา ให้ลงตัวดีงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และบั้นปลาย (อาทิกัลป์ยาณังมัชเฌกัลยานัง ปริโยสานกัลยาณัง)

ปรัชญายอดนิยมบทนี้ **เป็นคำสอนชั้นสูงขั้นละเอียด แต่เอามาสอนต่ำเลยเละตรงนี้แหละมันผิดพลาดในสังคมประเทศไทย** นี่มนุษย์เขาเป็นพระอริยะกันทั้งหมดล่ะหรือ? รู้ธรรมกันดีแล้วหรือ?

ท่านก็รู้ว่า ไม่รู้ธรรมะ แล้วก็พูดอยู่เองด้วยซ้ำไปว่า*มันไม่รู้เรื่องเลย มันอวิชชากันไปเสียหมด มันบ้ากันไปหมดแล้ว* ท่านพูดแรง ๆ ได้ด้วยเพราะทำมานาน ท่านมีความยอมรับนับถือในคนมากมาย ท่านก็รู้

แล้วทำไมไม่สอนเขาในเบื้องต้น ก็รู้อยู่ว่าเขายังไม่มีฐานอะไรเลย แต่ก็ยังอุตส่าห์สอนอยู่ในเบื้องปลายนั่นเอง หรือทำไมไม่สอนมาก ๆ ย้ำ ๆ หนัก ๆ ในหลักธรรมเบื้องต้น ทำไมกลับไปเอาหลักธรรมเบื้องสูงมาย้ำซ้ำซากมากมาย ให้มันค้านแย้งกับสภาพจริงของสังคม

ข้อยืนยันคำสอนที่เป็นหลักปรัชญาเลิศยอดนี้เป็นตัวต้นเหตุ ทำให้ธรรมะมันหัวหกก้นขวิด ไม่ดีงามตามลำดับต้นกลางปลาย คือ **เน้นปลายตัวนี้มากเกินไป**

อันนี้แสดงยืนยันชัดเจนว่า หลง "ภพ" หลง "ภูมิ" ไปติดใจอยู่ในภูมินั้น **แล้วก็เลยแสดงแต่ภูมิตน มิใช่สอนคน***การสอนคน จะเอาตนเป็นหลักไม่ได้ ต้องเอาเขาเป็นหลัก แล้วต้องดูประมาณเขาว่า เขาอยู่ในภูมิอะไร*

จะว่าท่านพุทธทาสไม่สอนเบื้องต้น-ท่ามกลางเลยก็ไม่ได้ ก็สอน... แต่ไม่ได้สัดส่วนสมตามความเป็นจริง

๑.๒๗ ให้ดีงามแต่ต้นไป

เหมือนอย่างที่สอนภูมิชั้นศีล สอนอย่าฆ่าสัตว์ อย่าลักทรัพย์ อย่าไปติดอบายมุข คนสอนเองไม่มีปัญหาส่วนตนแล้วในภูมิต้น ๆ แต่ต้องพร่ำสอนอบายมุขว่าปากเปียกปากแฉะอยู่นั่นแหละ แก่คนเขา ก็จะมีคนเขาว่าบ้าสอนอะไรอยู่ได้ ! มีแต่เรื่องต้น ๆ ต่ำ ๆ ไม่สูงส่งลึกซึ้งสักที เมื่อผู้สอนไม่ติดสรรเสริญ ไม่หลงภพภูมิอันใด ก็ไม่มีปัญหา ถ้าได้ไตร่ตรองประมาณว่า ควรทำอย่างเหมาะสมดีแล้ว

เคยมีกรณีพระโพธิรักษ์ ไปงานวัดมหาธาตุฯ ปีหนึ่งที่เขาให้ไปร่วมจัดนิทรรศการ พระองค์หนึ่งเดินสวน อ๋อ ! พระโพธิรักษ์ใช่ไหม... ใช่ครับ... มานี่ มานี่ มาคุยกันหน่อย นั่งลงเลย คุยกัน ไหนท่านลองว่าซิ หลักธรรมของท่านที่จะปฏิบัติ พูดนักพูดหนาว่าจะต้องบรรลุธรรม เอาธรรมที่จะบรรลุธรรม ไม่เอานะอบายมุขบ้า ๆ บอ ๆ อะไรนี่ ศีลเศิล อบายมุขไม่เอานะ ขี้หมูขี้หมาอย่างงั้นไม่ต้องพูด อย่างนั้นไม่ใช่บรรลุธรรมหรอก

พระโพธิรักษ์เลยนั่งลงแล้วบอกว่า ถ้าไม่ให้ผมพูดอย่างนั้น ผมก็ไม่มีอะไรจะพูดกับท่าน เพราะนั่นคือเบื้องฐานที่จะต้องปฏิบัติ ถ้าไม่ละอบายมุข ไม่ละกาม ไม่ละโลกธรรม แล้วจะไปละอะไรอื่นก่อนล่ะ? สำหรับคนที่ยังไม่พ้นชวดฉลูขาลเถาะ อย่าเพิ่งพูดกันเลยวิธีละ “อัตตานุทิฐิ” ถ้ายังไม่ให้พูดวิธีละ “สักกายทิฐิ”

ถ้าจะเอาสูง ๆ เป็น**คนหลงภูมิ หลงความรู้** เรียนกันมาก ๆ แล้วหลงภูมิรู้กันทั้งสิ้น เราจึงขอเน้นว่า ***“อย่าไปหลงเพลินกับความรู้ แต่จงเร่งปฏิบัติเอาจริงกับความจริง”*** ลดละกันได้ ถึงจะมีผลได้มาสบายกันพอสมควร.

-๒-

ไม่ยึดมั่นถือ-มั่นตามใจ ?...

ให้ยึดถือ-ตั้งมั่นตามจริง !

๒.๐ ปรัชญาทำลายความจริง

ท่านพุทธทาสทำงานศาสนามาตั้ง ๕๐ ปีแล้ว ลัทธิหรือว่าทฤษฎี ความหมาย ความเข้าใจ ความเห็น โดยเฉพาะหลักปรัชญาศาสนาพุทธ ที่ได้มาจากท่านพุทธทาส เข้าครองใจของผู้อยู่ในประเทศไทยในขณะนี้ มาก

ตั้งแต่ระดับผู้บริหารประเทศมาเลย ข้าราชการผู้ใหญ่ เศรษฐี ร่ำรวย คนมีปัญญา แม้จะเป็นชาวไร่ชาวนา กรรมกรที่มีปัญญารับ ความเข้าใจจากท่านพุทธทาสได้ รับเอาปรัชญานี้ไปหมดเลย ใส่ไว้ใน หัวใจอย่างลึก ๆ

เพราะฉะนั้น เมื่อปรัชญาอันที่ท่านสอนไว้นี้ มันอยู่ในหัวใจลึก ๆ *มันก็เป็นความจริงลึก ๆ***ความจริงนั้น เป็นความจริงที่ทำลายความจริง**

เพราะ มันทำให้ผู้นั้นไม่ยึดถือความจริงกันเลย ทุกวันนี้จึงไม่ เห็นมีความจริงกัน มีแต่ลิเกละครกันเต็มไปหมด

ใครจะทำอะไรก็เหยาะ ๆ แหยะ ๆ ไม่เอาจริง ไม่เอาอะไรจริง อะไรดี พอสู้ไปสักหน่อย เกิดมีการต่อต้าน พวกชั่วก็ปกป้องดึงชั่วไว้

คนดีจะพยายามไปสู้กับชั่ว พอเอาเข้าหน่อย ชั่วมันแข็งขึ้นนิด ดีก็ถอยในที่สุด

อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเลย บ้านเมืองไม่ใช่ของเราคนเดียว อะไร ๆ มันก็ไม่ใช่ของเราคนเดียว

๒.๑ อะไร ๆ ก็ไม่จริงสิ้นทุกสิ่ง

เมื่อได้ตอกย้ำกันด้วยภาษิต "**ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น**" คุณฟังแล้วตรองตาม จะรับซับซึ้งใจไว้ว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น อะไร ๆ ก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น**

"**ทุกอย่างไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน**" **ไม่ใช่ของเราของเขาอะไรเลย** นี่ท่านก็เน้นเหลือเกิน **ไม่ใช่ตัวกูของกู ไม่ใช่ของเราของเขา ทุกอย่างไม่มี** สองประโยคสอดคล้องกันหมดแหละ

ทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ทุกอย่างไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่ตัวกูของกูอะไรหมด ทุกอย่างไม่มีอะไร ทุกอย่างสูญว่าง เปล่าว่าง จงมองโลกเป็นของว่าง ฟังดี ๆ นะ คุณฟังแล้วคุณจะรู้สึก

นั่นคือ ทุกอย่างไม่มีความจริงอะไรเลย

ซ.ต.พ. (ซึ่งต้องพิสูจน์)

เพราะฉะนั้นถ้าใครศึกษาปรัชญาของท่านพุทธทาสแล้ว *จึงไม่มีความจริง ไม่เอาจริง ไม่เป็นคนจริง***อยู่ลึก ๆ แล้ว อยู่ลึกจนบางคนจะไม่รู้ตัว จะปฏิเสธคำยืนยันนี้เอาด้วย**

อ่านทบทวนให้ดี เพราะย้ำเน้นแต่ว่า **ทุกอย่างอย่ายึดมั่นถือมั่น** เพราะเราตราเอาไว้แล้วในใจ

*เออ ! ไม่ยึดมั่นถือมั่น อะไรก็ไม่ยึดเลย***จริงก็ไม่ยึด ไม่จริงก็ไม่ยึดสิ ดีก็ไม่ยึด ชั่วก็ไม่ยึด ทุกอย่างไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน อะไรก็ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตนทั้งนั้นเลย**

๒.๒ คาถาล้างสมอง

*อือ! จริงวู้ย....***อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่ของตัวของตนทั้งนั้นนะ** แต่มิได้หมายความว่า คน คนนั้นได้ความรู้สึกอันนี้แล้ว จะไม่เอาอะไร

เอานะ ! ไอ้นี่ก็จะเอา จะเสพสุขเสพสม ไอ้นั่นก็ยังหอบ ไอ้โน่นก็ยังแสวงหา **แต่เขาก็ต้องคิดอย่างนั้นแหละเป็น "คาถาแก้ตัว" ชีวิตจึงยังเสพสม-สะสม-หอบ-หา ไม่หยุดได้**

เพราะฉะนั้น การใช้คาถาแก้ตัวนี้ไว้... **อะไรก็ไม่มีอะไร อะไรสูญอะไรว่างหมด** เน้นแต่ปรัชญา-คาถาบทนี้หนัก มากเข้า-นานเข้า **คนส่วนใหญ่** จึงมีความเห็นโน้มเอนไปข้าง...**อะไร ๆ ก็ว่าง อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน** เลยเหยาะแหยะ เห็นอะไร ๆ ก็ไร้แก่นสารเอาง่าย ๆ อะไรยากหน่อยที่ **ไม่เป็นประโยชน์ตน** ก็จะรีบตัดสินว่า.. อย่ายึดมั่นถือมั่น เพราะมันไม่มีอะไรจริง ไม่น่าทำจริงอะไรไปหมด แต่ก็ยังทำทนในสิ่งที่ตนเสพ และยังหนักหนาแข็งขันกับสภาพที่ตนชอบ เป็น "จิต

ว่างอันธพาล” กันเสียเป็นส่วนมาก **โดยผู้สอนนั้นเองแหละ เน้นผิดกาละ เน้นผิดฐานะของเหล่าชนที่เป็นอยู่จริง**

จึงเหมือนคำสอนของวาชศรพ ผู้มีเชิงปรัชญาว่า *ฟันคอคนก็เหมือนฟันไปในที่ว่าง เพราะร่างกายคนก็ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตนอะไร มันเป็นเพียงอณูประกอบด้วยอณู หรือที่แท้คือ แท่งแห่งความว่าง การที่ดาบของเขาตัดผ่านลำคอไป ก็เท่ากับการฟันลงไปในช่องว่าง ในความไม่ใช่ตัวตน ไม่มีอะไรต่างหาก* โจรที่บรรลุสัจธรรมแห่งความว่าง ๆ เปล่า ๆ ก็เป็นเสียอย่างนี้แหละ !

ขอบอกก่อนนะว่า **ท่านพุทธทาส** ก็เกรงกลัวคนจะเป็นเสียอย่างนี้ และรู้แจ้งในข้อเสียนี้ดี แต่ท่าน “ไม่รู้ตัวท่าน” ว่า ท่านสอนเน้นสิ่งที่ไม่ควรเน้นนี้ มากเกินไป จึงผิดส่วน-ผิดสมดุล หรือ “ท่านรู้ตัวแล้วล่ะ” แต่ท่านก็ยังซาบซึ้งในเรื่องนี้มาก ท่านจึงเวียนวน (มีภพ) อยู่แต่กับความซาบซึ้งนี้ แสดงวนอยู่แต่กับคาถาบทนี้ สอนอยู่แต่กับเรื่องอันเกี่ยวพันกับคาถาบทนี้มากกว่าอื่น ตามที่ตัวของท่านเป็นจริง จนป่านนี้ท่านก็ยังมิวายเน้น มิวายวนอยู่

ฉะนั้น คนที่ได้รับซับทราบปรัชญานี้ – คาถา หรือธรรมลักษณะเด่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ ตราหัวใจไว้ มีปัญญาคิดออก เข้าใจความหมายอย่างที่ว่ามา จึงทำให้ปัญญาชนคนชั้นกลาง ถึงชั้นบริหาร เช่นผู้ปกครองบ้านเมืองทุกวันนี้ พวกเขาเล่นละครลิเกให้ดู ไม่เบื่อ ไม่มีแม้แต่มารยาททางการเมือง ประชาชนคนเขาว่ายังไง ฉันก็เฉยได้วางได้ ฉันจะไปลาออกทำไม... *อะไรก็ไม่ใช่ของอะไรนิ จะยึดมั่นถือมั่นอะไรกัน* เลยยิ้มระรื่นอยู่เฉย สบายมาก

ครั้นเกิดปัญหา **ตีความ** ก็ **ตีกิน** เข้าข้างใครข้างมัน ให้ได้พวกเป็นชนะ **แล้วมันเป็นของเล่นหรือ ประเทศชาติเป็นของเล่นหรือ?** *เขาทำเป็นเล่น เพราะปรัชญาอันนี้แท้ ๆ ตราตรึงใจผนึกซับซ้อนอะไรต่ออะไรไว้ แล้วเคยใช้ได้เสียด้วยนะ*

อันนี้แก้ทุกข์ได้ไหม ?

พอเวลาเจอปัญหาอะไรเข้า เจอความอึดอัดทุกข์ร้อนเข้า เขาก็บอก....*เอ๊ย ! มันไม่ใช่ของตัวของตนนะ อย่ายึดมั่นถือมั่น มันเป็นของไม่มีประโยชน์อันใด อย่าไปยึด* มันก็เบาใจ พอคลายใจได้นะ เขาก็เห็นผลของเขาอยู่เหมือนกัน เออ.. มันแก้ทุกข์ได้จริง ๆ นา ! เขาก็จะเข้าใจว่าอย่างนั้น **แต่มันเป็น "ทุกขอริยสัจ" หรือเปล่า ? เขาได้ดับถูก "ตัวเหตุแห่งทุกข์" แล้ว หรือหาไม่ ?**

แต่เสร็จแล้ว พอคลายตัวไปพักหนึ่ง ได้โอกาสใหม่ มีอะไรให้เสพให้สนต่อไป ก็หันไปหาเรื่องใหม่อื่น ๆ เรื่อย ๆ ไป แล้วแต่โอกาสทอง มิได้วางมือหรอก โดยเฉพาะสิ่งที่ตัวเองโลภอยู่ไม่หาย

ดังนั้น ชนชั้นกลางถึงชั้นสูง จึงเกิดสภาพทุนนิยม-บริโภคนิยม สภาพศักดินาอยู่ตามเดิม แก้ไขปัญหาไม่ได้ ตามที่เห็นอยู่โทนโท่ เพราะทุกคนพยายามเบ่งตัวเองขึ้นไป เป็นผู้ร่ำรวยด้วยทรัพย์สฤงคาร มีลาภยศอยู่ตลอดเวลา แรงบ้าง-กลางบ้าง-เบาบ้างตามจริง

มีส่วนน้อยเท่านั้น จะลด จะละบ้าง จะประพฤติศีล ปฏิบัติ เปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อมักน้อย-สันโดษบ้าง แต่ก็ไม่จริงจัง ไม่กล้า

หาญ ไม่หนักแน่น ไม่ยาวนานไปจนถึงมรรค-ถึงผลกัน ก็เห็น ๆ กันได้ ดูได้จากสถานภาพคนในสังคมที่มีจริงเป็นจริง

๒.๓ โรงละครแห่งชาติตัวจริง

*อำนาจผลประโยชน์*เป็นเหตุครอบงำผู้บริหารคนใหญ่คนโต-คนกลาง-คนเล็ก ทำให้เขาอ่อนแอปวกเปียกเหลวไหล กลายเป็นคน **ไม่อาจกล้าหาญทางจริยธรรม**

เพราะจะต้องพะวงรักษาบัลลังก์ของตนไว้ ในขณะเดียวกันก็เลยมีถ้อยทีถ้อยอาศัย เพราะความเฉลียวฉลาด (เฉโก) มากขึ้น ๆ ไม่ไปหัดแซะแตะต้องใคร ให้สั่นคลอนสะเทือนซาง **เพราะเดี๋ยวจะเป็นเหตุแห่งทุกข์***ก็มันไม่มีอะไรจริง ! อะไรก็ไม่ใช่ของใครหรือของตนอะไร !*

จึงติดขัดไปหมด แคร์พวกพ้อง แคร์สังคม พร้อมกับทางกลับกันไม่แคร์ว่าอะไรมันจะเสื่อมโทรมเสียหาย อะไรก็ปล่อยไปตามเหตุปัจจัย *มันก็เป็นของมันเช่นนั้นเองแหละ* จนทำ**อะไรเอาจริงเอาจังเพื่อความชอบธรรมมิได้เลย**

ทุกวันนี้ในสังคม จึงเป็นสังคมลิเกอย่างที่ว่ามา ตั้งแต่สังคมฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร สังคมของฝ่ายตุลาการ โดยเฉพาะตุลาการ ท่านพุทธทาสสอนปลูกฝังมาตั้งแต่ไหน ๆ สอนมากด้วย ได้รับปรัชญานี้ไปไว้เต็มเปาเลย แต่มันซ้อนลึกนะ คุณเห็นผลกันบ้างไหมว่า มันเป็นอย่างไร เรามิได้ไปลบหลู่ สถาบันต่าง ๆ นั้นนะ แต่เราพูดสัจจะ

ทีนี้ย้อนมาดูอื่นบ้าง โอ้โฮ ! แม้แต่ในหนังสือพิมพ์เขาก็ยังเขียนการ์ตูนล้อ เป็นเรื่องคนเขาพาพ่อมาจากบ้านนอก เข้ามาเที่ยวกรุงเทพฯ แล้วเขาก็ชี้ให้ดูเขาดินว่า นี่สวนสัตว์ สวนเลี้ยงลิง แล้วเขาก็ชี้ที่อยู่ตรงข้ามคนละฟากถนนว่า นี่...ซึ่งเป็นตึกโอ่อ่าหรูหรา แล้วเขาอธิบายให้พ่อเขาฟังว่า นี่คือโรงละครแห่งชาติ ! *การ์ตูนเขาล้ออย่างนี้จริง ๆ*

เขาว่ามาอย่างนั้น จริงไม่จริงคุณคิดดู ทั้งสภาผู้บริหารและสภานิติบัญญัติ แต่ละ ล้วนส่วนมากเป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาสทั้งนั้น โดยตรงบ้าง โดยอ้อมบ้าง ไม่รับไม่รู้ว่าตัวเป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาสบ้าง แต่ก็ล้วนซับทราบเอาปรัชญาอันนี้ มีแนวคิดอย่างนี้ทั้งนั้นเลย

ผลพวงที่ตามมาจึงคือ ไม่ยอมเอาจริงเอาจังกับความจริง ที่มันปรากฏอยู่ต่อหน้าต่อตาว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร บางทีแสนรู้ว่า “ดี” แต่ก็ไม่ทำกันให้เป็นจริงให้ได้จริง หรือรู้ว่า “ชั่ว” ก็ไม่ได้จัดการปราบจริงทำลายจริง ไม่จัดการให้ตรงตามทำนองคลองธรรม กลับไปใช้การปฏิบัติอย่างโลก ๆ อันเป็นการปฏิบัติฉ้อฉลตลอดทั่วโลก เราจะเอาของฉ้อฉลมาเล่นกันทำไม ในเมื่อเมืองไทยเป็นศาสนาพุทธ มีสัจธรรมกำหนดว่าอะไรผิดศีล ผิดธรรมไว้ชัดเจน

ฉะนั้น ที่ทำอะไรกันอยู่เหมือนเล่นละคร สมมตินามไปตามท้องเรื่อง ก็เพราะตัวเองเป็น**คนไม่จริง** หรือไม่มีปัญญารู้ว่า **เราควรเอาจริงกับความจริงหรือเปล่า**

เหตุนี้จึงมิน่าแปลกใจ ที่บางทีในสภาเขาอภิปรายถล่มทลาย ฟาดฟันกันน่าดู จะเป็นจะตาย พอถึงตาลงมติ กลับยกมือให้ฝ่ายที่เราด่า

พรึบพรับชูสลอน ค้านแย้งกับเวลาโจมตีสิ้นดี เขาเล่นกันแบบนี้เอง เวรกรรมจริง ๆ

*นี่เราไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเขาหรอกนะ! และเราก็ไม่ได้พูดเป็นการเมืองด้วย แต่เราพูด***สัจจะความจริงกัน***ตามหน้าที่สิทธิมนุษยชนที่หวังดีต่อสังคม ต่อประเทศชาติ***เรากำลังวิจารณ์ผลของศาสนา มันทำให้มีผลกระทบไปจนถึงปานฉะนี้**

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ นานา ที่กำลังเกิดขึ้นในบ้านนี้เมืองนี้ เท่ากับฟ้องให้เราเห็นว่า ขณะนี้มีโรงละครสนามใหญ่กว่าสนามหลวง เป็นเวทีละครแห่งชาติ เล่นกันเต็มบ้านเต็มเมืองหมดเลย ตื่นเช้าขึ้นมา ใส่หัวโขนเล่นกันให้คึ่ง ๆ คั่ง ๆ เชียว ประเดี๋ยวพระเอกนั่น..มาออกทีวี พระเอกนี่ออกหาเสียง เดี๋ยวพระเอกโน่นออก โอย..หนักน่าดู แต่เราก็ต้องดูแม้ไม่อยากดู เพราะเราไม่ใช่ศาสนาพุทธแบบปิดทวาร หรือแบบ “หนีโลก” หลับไม่รู้คู้ไม่เห็น และรู้เรื่องแล้วด้วยว่า เขาเล่นเรื่องอะไร เล่นทีไรก็เรื่องโลภะ โทสะ โมหะ อย่างชัด ๆ เจน ๆ จนน่าเกลียด

ทุกวันนี้จึงหันมาดูข่าวดาวเทียม ข่าวในประเทศเมื่อจำเป็นก็ดู หรือมันก็ผ่าน ๆ ให้เห็นอยู่แล้ว มันเป็นลิเกหลงโรงทั้งนั้นแหละ ประเดี๋ยวไปเปิดงานนั้น ไปเจิมงานนี้ ไปต้อนรับงานนั้น ประเดี๋ยวรัฐมนตรีมาแก้ข่าวอันนั้น เจ้ากรมเจ้ากองโน่นมาแก้ข่าวอันนี้ ก็มิได้จบนิเทศศาสตร์อะไรมาหรอก แต่ข่าวออกมานี่เห็นแล้วเรื่องซ้ำเรื่องซากอยู่อย่างนั้นเอง ๕ เดือนค่อยดูทีหนึ่งได้ผลเท่ากัน รับรองว่าไม่โง่ เพราะตามเรื่องรู้เรื่องทันได้ทั้งหมด ฟังแต่กระแสเสียงของสังคม ที่มีปกติธรรมชาติก็เพียงพอ

หรือเลยหันไปดูข่าวดาวเทียม ก็ยังพอดูได้

คนทุกวันนี้จึง *ไม่ยึดมั่นถือมั่น***แต่เขายึดนะ!** ลาภเอา ยศเอา สรรเสริญ โลกียสุข เสพ **ไม่ได้ปล่อย ไม่ได้วางอันใดดอก!** คุณจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม คิดดูตรวจความจริงดู

แต่ถ้าบอกว่านี่เป็นเรื่องดี เรื่องนี้ต้องต่อสู้ให้หนัก เรื่องนี้เพื่อสัจธรรมนะ!

ก็ไม่มีสัจธรรมกันแล้ว กรณียากเย็นเช่นนี้ เขาไม่เอาด้วย เพราะไพล่เห็นผิดไปว่า **ทุกอย่างไม่มีความจริง "ชั่ว" ก็ไม่จริง "ดี" ล่ะ เออ ...ได้ก็เอา ไม่ได้ก็ช่างมัน ก็มันไม่มีอะไรจริงนี่ ไม่มีอะไรควรยึดมั่นถือมั่น แล้วจะไปมีปัญหาอะไร เขาก็ได้แต่ปล่อยแต่วางกันเท่านั้น**

ฟังดี ๆ นะ คุณลองฟังชัด ๆ คุณจะเห็นเลยว่า ทุกวันนี้ **ทำไมแก้ปัญหาสังคมไม่ตก** นี่คือ *ปมประเด็นที่ร้ายกาจมากแล้ว แต่ไม่รู้กัน ยังไม่ฉุกคิดกัน*

๒.๔ จุดยืนหัวใหม่-หัวเก่า

เมื่อคนฟังคาถา **ไม่ยึดมั่นถือมั่น**ฝังใจ จะรู้สึกว่า ไม่ติดยึดอะไร ๆ ดีก็ไม่เอา *(จริง)* ชั่วก็ไม่เอา *(ไม่ละ ไม่ปราบ)* มันค่อนไปข้าง ไม่เอาอะไร ดีก็ช่างมันเถอะ ยึดอะไรกันนักหนา ทำได้แค่นี้ก็ดีแล้วละ คนชั่วกว่าเรามีเยอะแยะไป **มันก็เที่ยวได้ทิ้งขว้างไปหมดเลย** ตายแล้วมันก็เลิกกันเองแหละน่า เอาอะไรกันนักกันหนา !

เมื่อตายแล้วไม่เห็นมีอะไรนี่ เลยไม่บำเพ็ญ ไม่อดทน ไม่พากเพียรที่จะทำดี **จึงไม่เอาดีเลย**

เมื่อไม่เห็นสัจจะว่า **มี** เมื่อไม่เห็น**ความดี**ที่เป็นสัจจะอันหนึ่งว่า **มี** เลยไม่ต้องการทำดีกันก็ได้ เรารักษาตัวรอดเป็นยอดดีไปดีกว่า ตายแล้วก็เลิกกัน คนที่เข้าใจค่อนเอนไปทางอุจเฉททิฐิ หรือเชื่อจริง ๆ คือมีความเห็นว่าตายแล้วสูญ ตายแล้วชาติเดียวสูญ คนเหล่านั้นก็บุ่มบ่ามไม่กลัว อย่างพวกขวาจัด–ซ้ายจัดอะไรพวกนี้

เออ ! เราจะต้องต่อสู้กับสังคม เอาเป็นเอาตายกับอุดมการณ์ ฮึด ๆ ฮัด ๆ ดูท่าทางยึดนะ แต่เดี๋ยวนี้ เห็นอ่อนแรงเหยาะแหยะไปหมด นักอุดมการณ์ แม้แต่พวกเข้าป่าก็ออกจากป่ามาเกือบหมดแล้วมั้ง ไม่เอาแล้ว ยึดที่ไหนกัน ไม่มั่นคงเลย พวกเขายึดไปอย่างนั้นเอง

แท้จริงแล้ว **ในใจมีคาถาบทนี้อยู่แล้ว** จึงทำอะไรไป ถ้าเผื่อว่าชนะ เขาจะได้ตำแหน่ง ลาภ ยศ สรรเสริญ อะไรต่าง ๆ อีกแยะ *แต่เขาไม่รู้ตัว "ในใจลึก ๆ" ในห้วงอนุสัยของเขาหรอก* เขามีแต่ทำวาง ๆ ทำลืม ๆ มันไปอย่างนั้นเอง ทำทีคิดได้ว่า...ถ้าหากทำแล้วมันไม่ได้ ก็ไม่เอา ก็ประโลมใจไปด้วยคาถาบทเดิม *มันไม่เที่ยง–มันไม่ใช่ของกู* แต่ถ้าได้ก็เอา เรื่องอะไรจะไม่เอา

ถ้ามันไม่ได้ จนตาย ตายแล้วก็เลิกกันไป ก็แค่นั้น จะชั่วจะดีอะไรไม่มีความหมาย เพราะฉะนั้นจึงรุนแรงได้ ทำให้สังคมฆ่าแกงกันก็ได้ เขาไม่กลัว ไม่เข้าใจศีล ไม่เข้าใจถึงความอำมหิต จึงเอาปรัชญาว่า **ต้องรุนแรง** ไม่เป็นไร ขอให้มันปรับเปลี่ยนสังคม โดยระบบปฏิวัติฆ่าแกงกันก็ไม่เป็นไร เขาเลยยึดมั่นเห็นเป็นไปในฝ่ายวัตถุนิยมเสียส่วนมาก

ตายเป็นตาย เพราะตายแล้วมันก็สูญก็เลิกกัน จะผิดจะถูกจะบาปจะบุญอะไร ไม่คำนึง

เพราะฉะนั้น คนเหล่านี้ทำอะไร ทำได้อย่างรุนแรงบุ่มบ่ามห่าม ๆ เดี๋ยวนี้ถอนออกมาแล้ว จึงกลายเป็นคน**ไม่ยึดมั่นถือมั่น**ไปเลย แล้วกำลังศึกษาติดตาม เข้าเป็นพวกองค์กรที่จะพัฒนาไปทิศทางอื่น ทิศทางนี้สู้ไม่ได้แล้ว แต่ปรัชญาลึก ๆ ว่า **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ยังมีอยู่ในใจทั้งนั้นเลย องค์กรอิสระที่เรียกว่า องค์กรเอกชน เขามีอยู่เยอะแยะเลยเดี๋ยวนี้ เขาพยายามจะพัฒนาสังคม แต่นักพัฒนาเหล่านี้ เป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาสแทบทั้งสิ้น หรือแม้จะไม่เคยเป็น ก็หันมาศึกษาศาสนา และก็ศาสนาในปรัชญาท่านพุทธทาส มันก็ดีกว่าของใคร ๆ เป็นหลักเป็นฐาน หลากหลายกว่าของใคร ๆ มีให้เขาคว้าเอา

แม้แต่ผู้บริหารเดี๋ยวนี้ ไล่ระดับมาได้เลย ตั้งแต่อดีตนายกฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ เรื่อยมาเลย ขออภัยเป็นอย่างมากด้วย ที่ต้องขอยกตัวอย่างอดีตนายกฯ สัญญา มันจำเป็นจริง ๆ ที่จะต้องกล่าวถึง เพื่อยืนยันสัจจะให้ชัด ที่จริงคุณสัญญาเป็นคนดี-ดีมาก ใคร ๆ ก็ย่อมทราบดี และธรรมะธัมโมจริง ๆ ด้วย และใครก็ทราบว่าเป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาส ก็ขนาดธรรมะธัมโมขนาดนี้ เป็นคนดีถึงขั้นนี้ ก็คิดดูเถอะ ยังไง ๆ ก็ต้องขออภัยคุณสัญญาจริง ๆ เถอะคราวนี้ เพื่อสัจธรรม เพื่อคนไทยทั้งประเทศ

คุณสัญญา ธรรมศักดิ์ ตอนเป็นนายกฯ หลัง ๑๔ ตุลาคม ๑๖ ทำไมถึงได้ฉายาว่า มะเขือเผา รู้ไหม? ก็เพราะไม่ “ยึดมั่นถือมั่น” เพราะตัวไม่เอาจริงนั่นเอง เลยได้รับฉายาว่า นายกฯ มะเขือเผาตามที่

เป็นจริง คือ มันไม่เอาจริงน่ะ ไม่แข็งแรง ไม่กล้า เอ.. ตีทำไม เราไม่บุก ถ้าแน่ใจว่า นี่ดี ถูกต้องแล้ว ทำไมไม่บุก แสดงให้เห็นว่า เพราะไม่ยอมเอาจริง อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเลย มันไม่ใช่ของเราของเขาอะไรหรอก ! เพลงบทนี้มันบรรเลงประโคม อยู่ในจิตในใจจริง ๆ

สมัยโน้น คุณสัญญา สามารถริเริ่มตัดสินใจ ทำอะไรที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ได้หลาย ๆ ประการ แต่เพราะขาด **ความกล้าหาญทางจริยธรรม** ไม่กล้าสู้ ไม่กล้าเสียสละ อดทนต่อผลกระทบต่าง ๆ และในใจนั้นมันไม่เอา มันปล่อยมันวาง ชนิดที่ **"ไม่แกล้วกล้าอาจหาญ"** ตามที่พระพุทธเจ้าทรงยืนยันคนของพระองค์ไว้จริง ๆ

ทั้งนี้และทั้งนั้น วิเคราะห์อ่านได้ว่า เป็นเพราะยกปรัชญานี้มาใช้เลยเป็นผู้มีสำนึกเช่นที่กล่าวนี้ บอกแล้วว่า.. **ได้เอา-ไม่ได้ก็ใช้คาถา**

๒.๕ ปรัชญาเพิ่มช่องว่าง

ใครตาดีย่อมเห็น พูดอย่างนี้มิใช่ตู่ เมื่อมองบรรยากาศสังคมรอบกว้าง จะเห็นชัดแจ๋วว่าในบ้านนี้เมืองนี้ ต่างเล่นลิเกละครกันอยู่ทั้งนั้น เห็นไหมเอ่ยว่า ไม่เอาจริง กันแต่ทว่าอยากได้ตำแหน่งลาภยศสรรเสริญจริง ๆ เหลือเกิน [สำหรับคุณสัญญานั่นเลยเถิด หรือเอียงไปข้างขวาจัด อนุรักษนิยม ที่มีเจตคติแบบฤษีชีไพร แม้ตัวเองก็ไม่กล้าทำไม่ลง ไม่อยากเป็นนายกฯ ด้วยซ้ำ]

ครั้นได้แล้วหารู้จักพอไม่ แล้วยังคงเล่นลิเกอยู่เหมือนเดิมต่อไปด้วยทำนองฉาบฉวย ตลกหลอกประชาชนไปวัน ๆ คืน ๆ คนส่วนใหญ่

ล้วนเก๊เช่นนี้ ข้าราชการก็เก๊ มิรู้จักบาปของตน คือทำงานไม่คุ้มกับเงินเดือนราชการ ฝ่ายการเมืองก็เก๊ โดยทำงานหลอกเล่นลิ้นกับประชาชนส่วนใหญ่ ส่วนมากของที่เป็นอยู่จริงเป็นอยู่เช่นนี้ มีส่วนน้อยเหลือเกินที่เสียสละ และเอาจริงเอาจัง แล้วบ้านเมืองมันจะดันให้ดีไปได้อย่างไร?

เดี๋ยวนี้คนพูดเก่ง หัวสมองปฏิภาณเฉลียวฉลาด ได้ขึ้นเป็นใหญ่ทั้งนั้น เพราะเขาค้าคารม ค้าความรู้ปฏิภาณ มิได้มุ่งกระทำผลงาน เพียงแต่ว่าจะทำยังไง จะมีปฏิภาณเฉลียวฉลาด พูดจาคารมดี รู้มากมาย อะไร ๆ ก็รู้ เอาจับแพะมาชนแกะ รู้ทันหมด ใครพูดแพะเอาแกะดัน ใครพูดแกะเอาแพะดัน ทันไปหมดเลย เท่านี้ล่ะไปรอด

เราว่าเราฉลาดพอใช้นะ ใช่ชมตัวเอง จะไปเฉลียวฉลาดแบบนั้นพอรู้แกวยังกะอะไรดีจริง ๆ จะอยู่กับโลกเขาทุกวันนี้ มิได้กลัวหรอก จะเอาแพะชนแกะเป็นเหมือนกัน ดันด้วยคารมโวหารให้อยู่สู้ แล้วก็ได้เงินทอง ได้ลาภยศ ได้เกียรติสรรเสริญเจริญอยู่อย่างนั้น ไม่พ่ายแพ้–แน่ใจ แต่มิต้องท้าทายให้ไปทำ เพราะไม่บ้าจี้พอที่จะไปแข่งเป็นนั่นเป็นนี่ หรือเป็นเศรษฐีใหญ่กับเขาแล้ว

ปรัชญาเข้าลักษณะที่บอกว่า... “อะไร ๆ ก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น” นี่มันกรอกหูก็เห็นจริง ฟังดู....ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น อะไร ๆ ก็ไม่มีของตัวของตน ไม่ใช่ตัวกูของกูหมด ทุกอย่างไม่มีอะไรมันสูญ มันว่าง จงมองโลกเป็นของว่าง ทุกอย่างไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอนหรอก..ฟังดูดี ๆ เห็นไหมว่า **จิตมันถูกกล่อม** อ๋อ ! ไม่มีอะไรจริงหรอก ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ **เราจึงอยู่ในภาวะเป็นคนไม่จริงไม่แท้**

ด้วย เพราะไม่เอาสัจจะอะไรเลย บาปไม่เอา บุญก็ไม่เอา มีอะไรพราง มีอะไรซ่อนลวงก็ว่ากันไป ใช้เชิงฉลาดเล่ห์กลต่าง ๆ ทั้งหมดกลบเกลื่อนเป็นใช้ได้

ศาสนาที่มีปรัชญาเชิงนี้ จึงทำให้คนเป็นเช่นนี้โดยไม่รู้ตัว แต่เขาเป็นคนฉลาดกัน ก็ย่อม หาเงินได้ หายศหาตำแหน่ง มีอำนาจเงินตราศักดิ์ศรี เป็นทั้งศักดินาและทุนนิยมน้อยถึงใหญ่

ปรัชญาแบบนี้นำมาสอน จะไม่มีภาคปฏิบัติอื่น หรือมีก็น้อย มีแต่ภาคใช้คาถาวิเศษนี้เป็นเอก เลยเป็นศาสนารองรับสนับสนุนศักดินาและทุนนิยมเป็นอย่างดี กลายเป็นฐานค้ำจุนบัลลังก์ ให้พวกนายทุนขุนศึกโดยมิรู้เนื้อรู้ตัว

นี่คือลักษณะที่ผิดพลาด ยังผลให้เสียหาย ไปแก้กันที่อื่นให้ตาย ไม่มีทางสำเร็จ ถ้าเผื่อไม่แก้ตรงจุด พวกผู้เป็นคนปกครอง ข้าราชการ ผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่พึงทำต่อประชาชน และแก้ "มิจฉาทิฐิ" ของศาสนาพุทธ แก่พุทธศาสนิกทั้งหมด

๒.๖ จะดูดก็ตาย-จะคายก็รอด

จะเป็นนายทุน ย่อมสามารถเป็นผู้ทำเพื่อประชาชนได้เป็นอย่างดี เพราะเขามีทุนรอนของเสียสละ จะสร้างสรรค์อะไรได้ โดยลดกิเลสโลกียสุขของตนลงมาเสีย แล้วเอาส่วนเหลือส่วนเกินเหล่านั้นมาพัฒนาบ้านเมือง มาปลดปล่อยคายคืนมาให้แก่สังคมบ้าง เขามีหน้าที่มีสิทธิจะทำได้ดี

นายทุนผู้มั่งคั่ง หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ทางบริหารปกครอง ย่อมสามารถที่จะกำหนด ออกกฎระเบียบวิธีการ ทำนโยบายเพื่อปรับปรุงประชาชนผู้คนให้ทางด้านเหนือด้านใต้ อะไรก็จะทำได้ หากคนเหล่านี้เกิดสำนึกฉุกคิด แล้วทำตัวเองให้มีจิตวิญญาณแข็งแรง

มีจิตวิญญาณแข็งแรงอย่างไร?

ต้องมาสนใจศาสนา มาปฏิบัติศีล ปฏิบัติธรรมด้วยระบบ **ศีล-สมาธิ-ปัญญา** เพื่อขัดเกลาจิตให้กล้าหาญจริง ๆ จนเกิด**ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาผล เกิดความจริงสิ่งจริง** เกิดเจโต หรือจิตอันได้ละล้างออกไปจริง **มีเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติแท้จริง มันถึงจะเกิดผลจริงเป็นกล้าหาญ แล้วเราถึงจะสามารถไปต่อต้านระบบ หรือกลเชิงของสังคมที่แสนจะลำบากลำบนทุกวันนี้**

๒.๗ คนเอาเปรียบ-ช่วยอะไรได้?

เนื่องจาก **ปัญหาสังคม** นั้น ผู้แก้ปัญหามิใช่คนพื้น มวลดาษดื่น ๆ ทั่วไป อย่างคนกระจอกงอกง่อย คนชาวบ้านชาวเมือง ซึ่งคนพวกนี้ไม่มีฤทธิ์เดช ไม่มีอำนาจ ไม่มีบทบาทในสังคมนั้น มิได้เป็นคนแก้ปัญหาสังคมดอก

แต่ผู้ที่เป็นคนแก้ปัญหาสังคมนั้นคือ นักวิชาการ ผู้บริหาร ปัญญาชน ผู้มีอำนาจทางสังคม ทางเกียรติยศศักดิ์ศรีงานการหน้าที่ คนเหล่านี้แหละ เป็นคนที่จะแก้ปัญหาสังคม

แต่เสร็จแล้วเมื่อเข้าใจปรัชญาผิด หรือว่า กระทำโดยไม่ถูกต้อง เลยไม่ได้แก้ปัญหาสังคม เพราะปัญหาตนเองก็ไม่ได้แก้ จะแก้ปัญหาตนเองได้ ก็เพียงแค่พออาศัยของตนเองและได้เปรียบแล้ว **แล้วก็ทรงความได้เปรียบต่อไป** ไม่ใช่การ "เสียเปรียบ" อย่างเจตนาจงใจให้แก่เขาอื่น หรือสังคมจริง ๆ

ยิ่งถ้าได้เปรียบมากขึ้น สังคมก็ยิ่งล้มเหลว ไม่ได้แก้ปัญหาสังคม เพราะว่าผู้ได้เปรียบสังคมไปแล้ว หรือผู้ได้เปรียบผู้อื่นไปแล้ว มันจะไปแก้ปัญหาสังคมอะไร

การแก้ปัญหาสังคมมันจะต้องเสียสละ หรือ "เสียเปรียบด้วยเจตนาจงใจ" จริง ๆ อย่างชัดลึก แก้ "ความซับซ้อนในเชิงกลที่ได้เปรียบ" ให้ได้ถูกต้อง จนเป็น "การเสียสละ" จริงแท้ ถ้าไม่เสียสละชนิดถูกต้องแท้ เป็นจริง ๆ-มากพอ แก้ปัญหาสังคมไม่ได้ !

๒.๘ ปัญญาชน-คนมีปัญหา?

สังคมทุกวันนี้ ตกอยู่ในระบบศักดินา ที่ผู้มีศักดิ์ศรีได้เปรียบ กับทุนนิยมอีกหนึ่ง ไม่ต้องพูดเลยว่า ได้เปรียบเพราะอะไร ระบบทุนนิยมนี่ มันก็ได้เปรียบแน่ ๆ อยู่แล้ว

ฉะนั้น พวกทุนนิยมหรือศักดิ์ศรีนี่คือ ผู้ที่ฉลาด เพราะเหตุนี้ คนที่ฉลาดในระดับชั้นกลางไปจนชั้นสูง ก็จะเป็นผู้ที่จะมีบทบาทควบคุมบงการ-แต่งตั้ง-จัดสรร-กำหนดอยู่ในสังคม เมื่อมีบทบาทเช่นนี้ ยิ่ง

บางคนมิใช่คนขี้เกียจอะไรเกินไปนัก ก็ย่อมได้เปรียบสังคมอยู่ร่ำไป และทับทวีการได้เปรียบยิ่ง ๆ ขึ้นมิหยุดหย่อน

เมื่อได้เปรียบ อัตราการได้เปรียบจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าเงินเดือน โบนัสสวัสดิการ ไม่ว่ารายที่จะได้มาในระบบไหน แม้แต่ค่าประชุมเบี้ยเลี้ยง หรือค่าอะไรอื่นอีกก็แล้วแต่ เขาช่างคิดกันเหลือเกิน มีกันไม่รู้กี่ช่อง อัตราต่าง ๆ พวกนี้ เป็นผลพวงมาจาก ผู้ที่ฉลาด ทั้งนั้น และเขาเรียกคนฉลาดเหล่านี้ว่า "**ปัญญาชน !**" คนที่ไม่ฉลาดเขาคิดไม่ออกหรอกคุณ นอกจากคิดไม่ออกแล้ว ก็ถูกเชือดอยู่ตลอดเวลา หรือถูกเอาเปรียบอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น **สังคมจึงเกิดปัญหาอยู่ตลอดเวลา** โดยที่ผู้ได้เปรียบเหล่านั้นไม่รู้ตัว ! แม้ "รู้" ก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น หรือทำเป็นไม่รู้ทำโง่เสียนั่นเอง *เขามี**ปัญญา**กันอย่างนี้ !*

๒.๙ กระบี่ไร้เทียมทาน-ชนชั้นฟ้า

โดยสรุป ปรัชญาศาสนาพุทธทุกวันนี้ จะได้ความว่า

๑. ทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

๒. ทุกอย่างไม่ใช่ตัวใช่ตน ไม่ใช่ของกูของเขาของเราอะไร

๓. ทุกอย่างไม่มีอะไร สูญว่างเปล่า

หลักที่ท่านพุทธทาสประกาศยืนยัน จับมาได้ ๓ ประโยคนี่แหละ ท่านย้ำมากที่สุดเลย

ศีลท่านก็สอน สมาธิท่านก็อธิบาย แต่ไม่ค่อยสอนค่อยเน้นมากเท่า ไม่เป็น "พหุลานุสาสนี" (คำสอนที่สอนมาก-บ่อย ๆ) เช่นอย่างพระพุทธเจ้าพาทำ ท่านเน้นแต่เรื่องปัญญาอย่างนี้ แนวคิดแบบนี้เอง ให้เอามาแก้ไขชีวิตกัน

ปัญญาดังว่านี้ เป็นปรัชญาชั้นสูง ในระดับคนมีฐาน อนาคามีจิต หรือมีผลจิตของอนาคามี เพียงพอประมาณหนึ่งแล้ว [อนาคามีจิต คนละอันกับอนาคามีบุคคล ความหมายแตกต่างกันอยู่คือ อนาคามีบุคคลนั้น รวมทั้งผู้อยู่ในขั้นอนาคามีมรรค และอนาคามีผล ส่วนอนาคามีจิตหมายเฉพาะผู้ได้อนาคามีผลจิตแล้ว แม้ในบางเรื่อง บางเหตุปัจจัย] เมื่อถึงขั้นอนาคามีผลจิต จึงค่อยให้ปรัชญาดังกล่าวได้ เหมือนกับการใช้กระดาษทรายขัด กับงานหยาบ-กลาง-ละเอียด ย่อมมีขนาด มีจังหวะเป็นต้น

เนื่องจากความชั่วนั้นแน่นอน เราต้องไม่ติด ไม่ฉวยเอาไว้ ไม่มีอยู่ในตัวให้ได้ก่อน ไม่ยึดมั่นถือมั่นมันให้ได้จริง ๆ ก่อน **แต่ต้องยึดดีไว้ความดีไม่มีไม่ได้ในโลก** เมื่อความดีต้องมีแล้ว ก็จะยึดดีกันเลยเถิด ถือดีมี**มานะ** เป็น**สังโยชน์เครื่องร้อยรัดขั้นสูง**

ด้วยเหตุนี้ ผู้มีภูมิผลจิตถึงขนาดปานนี้แล้ว จะต้องรู้จักปรัชญานี้ล้าง **เวลาเรามีดีขึ้นมา จึงต้องใช้ปัญญา และปฏิบัติขั้นสุขุมประณีตทำในใจระดับลึกซึ้งซับซ้อนนี้** จะยึดดีทีเดียวแบบอัตตาตัวตน-ของตัวของตนไปนิรันดร หรือแบบไม่ถอดถอน "ขั้นสูง" ไม่ได้ ดีมิใช่ของเรานะ แต่เราก็ยังคงต้องยึดไว้เป็นเครื่องอาศัย แต่ต้องใช้อาศัยนะ ! จึงต้องมีดี ยังยึดดีไว้ บำรุงรักษาดีไว้ (อนุรักขนาปธาน) อย่าให้ดีมัน

หายไปเสียจากโลก แต่เราก็ต้องตายจากโลกไป โดยไม่หลงยึด หลงติด เอาดีเป็นตัวตน-ของตนไปด้วย มันเป็นสัจจะชนิดหนึ่ง เรียกมันว่า "สมมุติสัจจะ" เป็นสัจจะนะ ! ฟังคำว่า "สัจจะ" ไว้ อย่าหลง

๒.๑๐ หลงความรู้-หลงเสียคน

เพราะทุกคนมีร่างกาย สรีระ ดิน-น้ำ-ลม-ไฟ มีขันธ์ ๕ ทุกคน ต้องมี**พฤติกรรม** จึงจำเป็นต้องรู้**กรรม** ต้องเรียน**กรรม** ต้องมุ่งมั่นปรับปรุงกรรม เพราะคนนั้น **มี "กรรม"** นี่แหละ **"เป็นของตน" (กัมมัสสก)** พระพุทธเจ้าตรัสยืนยัน *ไม่ใช่ว่า.. "อะไร ๆ ก็ไม่มีของตน" ตะพึด* และคนนี่แหละ **"มีกรรมเป็นความจริง" (กัมสัจจะ)***มิใช่ว่า อะไร ๆ ก็ไม่จริง ว่างเปล่าไปหมด*

ในจิตลึก ๆ เมื่อหลงเชื่อ "ความรู้" เพียงว่า อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวตนที่ควรยึดมั่นถือมั่น ไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างพาซื่อเถนตรง อะไร ๆ ก็ไม่แท้ไม่เที่ยง **ทั้ง ๆ ที่ความเที่ยง (นิยต) พระพุทธเจ้าก็ทรงสอนและให้ทำให้ได้ด้วย "ความดี-ความจริง" (ตถตา-สัจจะ) พระพุทธเจ้าก็ทรงสอน และทรงให้อดทน-ข่มฝืนบากบั่น ต่อสู้เพื่อเข้าถึง "ความจริง"นั้น ให้ได้ด้วย** ไม่ใช่เอาแต่ "ความรู้" เพียงรู้ และแถมรู้และเข้าใจเพี้ยน ไม่เป็น "สัมมา" เสียด้วย อะไร ๆ ก็เลยไม่จริง ไม่มี "สัจจะ" ไม่เอาจริง "ทำดี" ก็เป็นของไม่จริง ความประเสริฐของมนุษย์ที่ควรได้ควรเป็น ก็ไม่จริง

เกิดเป็นคนต้องตั้งใจจริง เอาดีให้ได้-เอาจริงมี "สัจจะ" ยึดถือ "หัดข่มฝืน(**ทม**) ฝึกอดฝึกทน (**ขันติ**) สร้างสรรค์เพื่อเสียสละ (**จาคะ**)" นี่เป็นทางประเสริฐของมนุษย์ พึงยึดพึงถือ เช่นนี้ก็ไม่จริง "บุญ" ก็ไม่จริง คนต้องประเสริฐจึงจะเป็นที่พึ่งของโลก (โลกนาถ) ก็ไม่จริง **วางตะพืด ไม่ยึดมั่น ไม่มุ่งมั่นตะพืด**

เมื่อคนไม่เห็นว่า "**ความจริง ต้องเป็นความจริง**"*คนจึงไม่ยอมเอาจริง เหยาะแหยะไปหมด* ขนาดกฎหมายยังไม่เอาจริงกันเลย สังคมที่ได้รับปรัชญา "อะไรก็ไม่จริง" ดังอธิบายมาแล้วนั้น มาย้ำ ๆ ในสำนึกฝังลงในจิตวิญญาณ เลยเป็นคนเหลาะแหละ จับจด ไม่แข็งขันเคร่งครัด ไม่มีวินัย เห็นได้ชัดในสังคมไทยเหลวไหลเละเทะ ไม่บากบั่น ไม่เอาจริง ไม่ฝ่าฟันวิริยะอุตสาหะสร้างสรรค์ จนค่อนไปเป็นคนขี้เกียจ-เฉื่อย มิหนำซ้ำ เห็นใครเขา "เอาจริง-เคร่งครัด" ก็ว่าเขายึดมั่นถือมั่น-เคร่งเกินไป-เคร่งเครียดไป

สังคมอื่นเขายังเอาจริงเอาจัง เช่น ไต้หวัน ญี่ปุ่น เขาก็ขยัน บากบั่น หมั่นเพียร มุ่งมั่น เขาเอาจริงว่า เขาจะต้องสร้างสรรค์ทำโน่นทำนี่ เขาก็ต้องยึดมั่นคั้นตายจริง ๆ เขาก็**เป็นกอบเป็นกำเป็นกลุ่มเป็นก้อน** ตามสัจจะตามตถตา และก้าวเร็ว เศรษฐกิจจึงดีเพราะเขาเอาจริงมุ่งมั่น เราชาวอโศก เคยถูกผู้มีมโนทัศน์เช่นที่กล่าวนี้ ว่า เช่นกัน ว่า เคร่งเกินไป-เครียด ยึดมั่นถือมั่น หลงกลุ่มหลงหมู่ตัวเองเป็นอัตตา ยึดแต่พวกตัวพวกตน ผู้ไม่เข้าใจ**ความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา** ตาม "ตถตา" ตามความเป็นจริงเช่นนี้เองแหละ ก็ย่อมมองไปคนละด้าน แม้แต่ว่า *เห็นชาวอโศกโตเร็ว ก็ว่า..ชาวอโศก "กระแดะ" อยากใหญ่เกินตัว เห็น*

ว่าเป็นการแกล้งทำไปเสียหมด ทำเป็นเคร่งในศาสนา มันยังไม่เป็นจริง ก็ทำยังกะตนเป็นจริง (puritan) อะไรอย่างนี้ ก็เพราะยังมี **ความไม่เห็นเป็นจริง** ยังไม่เชื่อว่า "คนจริงจะมีได้เป็นได้" คิดแต่ว่า ตัวเองรู้ถูก–รู้ดี และเป็น "สัมมา" จริงแล้ว จึงมองผู้อื่นว่ายัง "มิจฉา" ยังหลงยึดใน "ความรู้" ของตน ๆ หนักแน่น แล้วอย่างนี้ล่ะ จะมิเป็น "การ**ยึด**ความรู้**ของตน**หรือ?"

คนไทยกำลังหลง "ความรู้"**ตีราคาความรู้กันแพงมากขึ้นทุกที** เช่นระบบทุนนิยมของศักดินา ขึ้นราคาศักดิ์ศรี ขึ้นราคาความรู้ความฉลาดท่วมท้น แม้ค่าความสามารถ ก็ไปนับเอาความสามารถใหม่ทางเทคโนโลยี ทางที่จะกอบโกย ได้ลาภยศมาก ๆ คนก็แสวงหาจุดนั้นกันเสร็จแล้วมามีค่านิยมอวดอ้างโลกียสุขกัน สร้างค่านิยมชั้นสูงชั้นเลิศราคาแพง เลยยิ่งเปลืองยิ่งผลาญกันใหญ่ สังคมไทยรับค่านิยมแบบนั้นมาเต็มเปา รู้ไหมว่า เครื่องมือเทคโนโลยีนั้น แม้มีคุณ มันก็มีโทษ โทษของมันนั้นคือ :–

๑. ทำคนให้มักง่าย ๒. ทำคนให้ไร้สมรรถภาพ

๓. ทำคนให้ขี้เกียจ ๔. ทำให้คนตกงาน

๕. ทำให้คนเป็นทาสนายทุน

๖. ทำความแตกแยกให้แก่สังคม มิตรภาพภราดรภาพ

๗. ทำให้คนอ่อนแอ ๘. ทำให้สังคมมนุษยชาติไร้สันติภาพ

๙. ทำให้คนไร้อิสรเสรีภาพ ๑๐. ทำลายธรรมชาติ

๑๑. ฯลฯ....

แล้วด้วยปรัชญา **อะไรก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น** นี่เอง คนมีปัญญา มีความฉลาดชนิดที่ล่าเหยื่อ หาลาภยศต่าง ๆ เขาเหล่านั้นจึงฐานะดี ไม่อดอยาก มันเลยไม่ค่อยทุกข์ เพราะ**มีอะไรบำบัดบำเรอ** ด้วยวัตถุเสพสม ทำลายอารมณ์กระหายไปได้เสมอ จะไม่สมใจบ้าง ก็ใช้ **คาถา**ไง!

เป็นผลให้ ไม่หยั่งเห็นทุกขอริยสัจ อันลึกซึ้งเข้าไปอีกเลยเป็นอันขาด คนเหล่านี้จึงมิรู้จักอริยสัจ มิรู้สัจธรรม ทั้งเป็นคนไม่เอาสัจจะ ไม่เอาจริงเอาจังด้วย

ด้วยปัญญาที่พวกเขามี จึงอยู่ในสังคมระดับกุมอำนาจของสังคม มีฐานะศักดิ์ยศบริหารแห่งประเทศ คนเหล่านี้มีทั้งผู้ร่ำรวยด้วยอำนาจเงิน เสร็จแล้วเป็น “คนไม่จริง” เวลาบริหารทำงาน เขาเป็นตัวอำนาจเอง อยากจะทำอะไรก็ตามใจเขา เลยทำเป็นของเล่นไปหมด ผลคือประชาชนเป็นของเล่นสำหรับเขาด้วย สุดแต่เขาจะปั่นหัวให้เป็นให้ทำอย่างไร เรื่องจึงยุ่งยากใหญ่โต

“จิตวิญญาณ” เป็นประธานสิ่งทั้งปวง (มโนปุพพัง...ฯ) เมื่อ “จิตวิญญาณ” มิจฉาทิฐิผิดพลาดแล้ว มนุษย์-สังคม-ประเทศชาติ จึงผิดพลาด-ล้มเหลว **เรื่อง “จิตวิญญาณ” เป็น “ความจริง” ขั้นยอดแห่ง “ความจริง”** เรียกว่า “ปรมัตถสัจจะ” ที่จะต้องศึกษาและฝึกฝนปฏิบัติอย่างบากบั่น อดทน จึงจะเกิด **“ของจริง-ความจริง” (ตถตา, สัจจะ)** *“ของจริง-ความจริง” นั้นมันเป็นเช่นใดล่ะ?* มันก็เป็น “เช่นนั้น ๆ” เช่น..ผู้ได้ของจริง-ผู้พิสูจน์ถึงจิตวิญญาณบริสุทธิ์ “วิมุติจริง” ท่านได้ ท่านมีนั่นเอง ถ้าเราปรารถนาอยากได้บ้าง ก็ต้องบากบั่นพากเพียรเอาจริง มุ่งมั่น สั่งสมกรรม เปลี่ยนพฤติกรรม จนตนได้เอง-

เป็นเอง-มีเอง นั่นแหละ และยิ่งเป็นได้เอง อย่างไม่ต้องทำให้มัน มันก็เป็นได้เองโดยอัตโนมัติ ก็ยิ่งจริง จึงจะรู้ "ของจริง-ความจริง" นั้น ๆ ว่าเป็นเช่นใด มันก็เป็นเช่น "ที่เราได้เราเป็นเอง-อย่างเดียวกันกับที่พระอริยะแท้ ๆ ท่านได้ท่านเป็นมาจริง ๆ" นั่นเองแหละ มันเป็นเช่นใด? **ก็เป็นเช่นนั้น ๆ เองนั่นแหละ!**

"ความจริง" ที่ชื่อว่า "ตถตา" นั้นเป็น "ภววิสัย" ไม่ใช่เป็น "ปัญญาวิสัย" เท่านั้น หรือไม่ใช่เพียงเป็นตรรกะ ยิ่งเป็น "ตถตา= ความจริง" ขั้น "ปรมัตถสัจจะ" แล้ว ยิ่งต้องปฏิบัติพากเพียรอย่างลึกซึ้ง สั่งสม กว่าจะมี "จิตวิญญาณ" ที่เป็น "กุศลจิต" ยิ่ง ๆ ขึ้น มิใช่ของกล้วย ๆ เมื่อเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามาอธิบายให้ "หลง" เห็นผิดเป็นของกล้วย ๆ จึงเกิดความผิดพลาดขึ้น มนุษย์จึงล้มเหลว สังคมจึงล้มเหลว เหลาะแหละ ไม่มีความจริงกัน ไม่เอาจริงกัน ผลมันเกิดเห็น ๆ โต้ง ๆ แล้วในสังคมไทย

เท่าที่กล่าวนี้ ใช่ว่ามากวนน้ำให้ขุ่น มาทำคนเราให้เข้าใจผิด หามิได้ เพียงเอา "ความจริง" ที่มันปรากฏสภาพอย่างนี้ในสังคมประเทศไทยขณะนี้ นำมาชี้ให้พวกเขาได้รู้สึกตัว ที่พูดขึ้นนี้ พวกเราคนใกล้ชิดคงจะเข้าใจดี

แต่คำพูดอธิบายนี้ จะต้องให้กระจาย เปิดเผยออกไปสู่สังคมวงกว้าง ข้างนอกทั่วประเทศ **เพื่อว่าประชาชนไทยทั่วไปทั้งหลาย จักได้ยินให้มาก ๆ หมด ๆ รู้ ๆ ชัด ๆ**

๒.๑๑ ตถตา..นั้นเป็นเช่นนี้

"**ความเป็นความมีจริง**" เป็น "ของจริง" นั้น ๆ นั่นแหละเรียกว่า "**สัจจะ**" เรียกว่า "**ตถ**" (แปลว่า ความจริง, ความแท้) หรือ **ตถตา** (ความเป็นจริงเช่นนั้น ๆ) คือ **ความเป็น** เช่นที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ทรงได้-ทรงเป็น-ทรงมีมาแล้วจริงนั้น ๆ **เป็น "มนุสโส" ผู้ประเสริฐ มี "มนุษยภาวะ" อันประเสริฐ มี "อริยคุณ-อริยทรัพย์" แท้ ๆ**และก็เป็นเช่นเดียวกันกับ **ความเป็น** เช่นพระอริยสาวกทั้งหลายท่านเป็นท่านมีท่านได้ตามนั้น ๆ

คือ สภาพที่มี **ความสุขอันสงบ จากกิเลส (วูปสโมสุข)**

คือ สภาพที่มี **ศรัทธา-ศีล-หิริ-โอตตัปปะ-พหุสัจจะ-จาคะ-ปัญญา**

คือ สภาพที่มี **อินทรีย์ ๕ – พละ ๕** นั้น เช่น พระพุทธเจ้า **เป็น-มี** นั่นแหละ

คือ สภาพที่มี **อินทรีย์ ๕ – พละ ๕** นั้น ๆ เช่น พระอริยสาวกทั้งหลาย **เป็น-มี** นั่นเอง

เป็นเช่นใด? ก็เป็น "**ของจริง**" ตามที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ และ**เป็น**ได้ นั่นไงเล่า!

ตามที่พระอริยสาวก ปฏิบัติตรงกับสาระแท้ ๆ ของพระพุทธเจ้า

ตามที่พระอริยสาวกปฏิบัติตรง จน**เข้าถึง "ความเป็นได้จริง"** นั้น ๆ นั่นแหละ

เป็นเช่นใดเล่า? ก็**เป็น**เช่นนั้น ๆ แหละ ! คุณก็ **ทำให้เป็น ฝึกให้ได้เช่นนั้น ๆ** ดูเองสิ

ต้อง**เป็น** "**ความจริง-ความแท้**" ของสภาพนั้น สภาวธรรมนั้น ๆ นะ ! จริง ๆ นะ

ต้องพบ **ของจริง** มี **การเกิด-การเป็น** ทางกาย – ทางวาจา

โดยที่สุด มี "โอปปาติกโยนิ" จริง คือ มี**การเกิด-การเป็น** ทางจิตวิญญาณจริง

จึงจะเรียก "**ตถตา**" หรือ "**ตถัตตา**" (ตถ+ อัตตา)

หรือ "**ตถาคตา**" (ผู้ตรัสรู้แล้วเช่นนั้น, ผู้ดำเนินไปสู่ความจริงเช่นนั้นแล้ว)

หรือ "ตถาการี" (ผู้กระทำเช่นนั้น)

เช่น ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ยถาวาที ตถาการี = พูดเช่นไร ก็กระทำเช่นนั้น

อย่าง**มีของจริง-เป็นความจริง** จึงจะชื่อว่า "**ตถ**" หรือ **ตถตา-ตถัตตา-ตถาคตา**

มีความสิ้นกิเลส ก็ต้อง**เป็นจริง** มีความถอนอาสวะ ก็ต้อง**เป็นจริง** ในตน

มี "**ศรัทธา**" ซึ่งเป็น **อริยทรัพย์ ลำดับที่ ๑**

ก็ต้องเป็น ความเชื่อถือ-เชื่อฟัง-เชื่อมั่น ที่มี **ของจริง-เป็นจริง** อยู่ในตน

หรือเป็น “ศรัทธา” **ที่บริบูรณ์ด้วยการมี “ศีล”**[ศรัทธาสูตร พระไตรปิฎก เล่ม ๒๔ ข้อ ๘]

เพราะถ้า “ศรัทธา” แต่ **ไม่มี “ศีล”** อิงอ้างประกอบแล้วไซร้ ถือว่าเป็น “ศรัทธา” ไม่มีหลักธรรม

เป็น “ศรัทธา” ที่ไม่ชัดเจนยืนยัน เป็น “ศรัทธา” งมงาย “ศรัทธา” ไม่มีหลักฐาน

เป็น “ศรัทธา” ที่อธิบายตามเหตุผล มีที่อ้างอิงไปสู่สัจจะความประเสริฐ ไม่ได้

พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติ **“ศรัทธา” นั้นจะต้องมี “ศีล” เป็นหลักแรกยืนยัน** ความเชื่อที่ควรเชื่อ **มีศีล** กำกับความเป็น “ศรัทธาขั้นแรก” จึงนับเป็น **“ศรัทธา” ที่บริบูรณ์** เท่าศีลนั้นขนาดนั้นจริง ๆ **เช่นเดียวกันกับ** พระพุทธเจ้า **ทรงมี** พระอริยสาวก **มีกัน-เป็นกัน** บริสุทธิ์บริบูรณ์ตามขั้น

จนที่สุด เป็น “ศรัทธา” ที่บริบูรณ์ด้วย **“ความมี”**..ศีล-พหุสัจจะ-ธรรมถึก-ผู้เข้าสู่บริษัท-แกล้วกล้าแสดงธรรมแก่บริษัท-ทรงวินัย-อยู่ในเสนาสนะอันสงบ-ได้โดยไม่ยากในฌาน ๙

-มี “ศรัทธา” ที่ทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุติ+ปัญญาวิมุติอันหาอาสวะมิได้ **ถึงขั้นสูงสุดครบ**

เพราะอาสวะทั้งหลายสิ้นไป ด้วยปัญญาอันยิ่งเองในปัจจุบันเข้าถึงอยู่

กำกับยืนยัน เป็นหลักฐานทุกขั้น จึงจะชื่อว่า **เป็น “ศรัทธา” ที่บริบูรณ์**

เพราะมีองค์ประกอบต่าง ๆ แต่ละอย่างนั้น ๆ **แบบ "มีจริง-เป็นจริง"** ที่เป็น "**ความจริง**" (**ตถตา** หรือ **สัจจะ**) ไปตามขั้นตอน ของ "**ศรัทธา**"

"**ศรัทธา**" นี้เป็นอริยทรัพย์ ลำดับที่ ๑ เป็น**สินทรัพย์**ของคนผู้ได้จริง ก็เป็น "อริยบุคคล" จริง

อย่างชนิด "ความเป็นจริง-ความมีจริง-ถูกตรงจริง-ถึงขั้นถึงขนาดจริง"

หรือมี "**ศีล**" ซึ่งเป็นอริยทรัพย์ลำดับที่๒ ก็ต้องเป็น **ศีลที่เป็นกุศล** จึงจะเป็น **สินทรัพย์** จึงจะมี "ความไม่เดือดร้อน" (อวิปปฏิสาร) เป็น**ผล** มี "ความไม่เดือดร้อน" เป็น **อานิสงส์ศีล** ที่เป็น**กุศล** สูงขึ้นไปอีก ก็มี "ความเบิกบานร่าเริง" (ปามุขขะ) เป็น**ผล** เป็น**อานิสงส์ศีล**ที่เป็น**กุศล** สูงขึ้นไป ๆ ๆ จริงอีกจะพ้น **สักกายทิฐิ** คือ พ้น**สภาพกิเลสในตัวเรา** ขึ้นไปตามลำดับ ถึงจะมีปีติ-ปัสสัทธิ-สุข (วูปสโมสุข) เป็น**ผล** เป็น**อานิสงส์**[นั่นคือ ความเป็น **ฌาน**]**ศีล** ที่เป็น **กุศล**สูงขึ้นไปอีก ๆ ๆ ก็จะมี **สมาธิ (สัมมาสมาธิ)** เป็น**ผล** เป็น**อานิสงส์** ตาม**ความเป็นความมีได้** จริง [สังเกตให้ดีว่า **ศีล**เป็นเหตุ เป็นทางปฏิบัติ จึงเกิดผล **สมาธิ**]**ศีล**ที่เป็น**กุศล**สูง ๆ ๆ ขึ้นไปอีกก็จะมี **ยถาภูตญาณทัสสนะ (ปัญญา)** เป็น**ผล** เป็น**อานิสงส์** ไล่เรียงเป็น**เหตุ**เป็น**ผล**กันและกัน เป็น "อิทัปปัจจยตา" ตามระบบของ **ศีล-สมาธิ-ปัญญา** และมี **นิพพิทา-วิราคะ-วิมุติญาณทัสสนะ (ตรัสรู้วิมุติ)** เป็น**ผล** เป็น

อานิสงส์ ถึงที่สุดตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวกับพระอานนท์ว่า "**ดูกรอานนท์...**

ศีล ที่เป็นกุศล ย่อมยังความเป็นอรหันต์ให้บริบูรณ์ โดยลำดับ ด้วยประการดังนี้แล"[กิมัตถิยสูตร พระไตรปิฎก เล่ม ๒๔ ข้อ ๑ และข้อ ๒๐๘] มันมีขั้นมีตอนของ "ความจริง" ใน **ความเป็น-ความมี** ของมัน อย่างมีเงื่อนไขกำหนดอธิบาย เป็นหลักธรรมหลักวินัยสมบูรณ์ หากเป็น **ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** จริงแท้

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นหิริ-โอตตัปปะ-พหุสัจจะ-จาคะ-ปัญญา ซึ่งเป็นอริยทรัพย์ ลำดับที่ ๓-๗ ก็มีองค์ประกอบ มีเงื่อนไข มีนัยยะ **ตามมี ตามเป็น**จริง **ตามสูตรของพระพุทธเจ้า** เป็น "**ตถตา**" เป็น "**สัจจะ**" ในทุก ๆ ลักษณะ ละเอียดลออลึกซึ้งทุกอันเช่นกัน

และ เมื่อเป็น "จุดสุดยอด" คือเป็น "จุดแห่งสภาวะ**อรหัตตผล**" **(อรห+อัตตา)** ก็จะต้องเป็นจุดเดียวเท่านั้น เหมือนกันสูงสุด ไม่มีความขัดแย้งเป็นสอง จึงจะเรียกว่า "**ความจริง**" จึงเรียกว่า "**ตถตา**" **ขั้นสูงสุด (ตถ+อัตตา=ตถัตตา)** เพราะ "ความจริงนั้นมีหนึ่งเดียว" (เอกัง หิ สัจจัง) จึงจะชื่อว่า **ตถตา-ตถัตตา-ตถาคตา** หรือ "**อริยสัจ**" **สมบูรณ์-บริบูรณ์**

แล้วมันเป็นเช่นใด? มันก็เป็นเช่นที่พระพุทธเจ้า **เป็นได้แล้วอย่างนั้น ๆ แหละ**

เช่นที่พระอริยสาวก **เป็นได้แล้วอย่างนั้น ๆ แหละ**

มันจะมีสภาพที่ “กิเลสหมด” มีสภาพ “ไม่มีแม้อาสวะ” ในคนผู้นั้นเป็นที่สุด **ไม่เป็นอื่นอีก เป็นสภาพ “เดียวกัน” เหมือนกับของพระพุทธเจ้ามี ก็มีสภาพ “หมด” เหมือนกัน**

เหมือนกันกับพระอริยสาวก ซึ่งไม่เก่งกาจเท่าพระพุทธเจ้าหรอก

แต่เมื่อพระอริยสาวกนี้ท่านมี “ตถตา” มีความจริงหนึ่งเดียว นั้นแล้ว

มันก็เป็นสภาพ “หมดอาสวะ” นั้น ๆ เหมือนกัน เป็นสภาพ “สูญ” หรือ “สุญญตา” เช่นเดียวกัน มันก็มีสภาพเป็นเช่นที่พระพุทธเจ้าเป็นเหมือนกันนั่นแหละ

พระพุทธเจ้า-พระอริยสาวกจะมี **อารมณ์** มี **รส** อย่างไร? เช่น **อารมณ์นิพพาน, วิมุติรสก็อย่างนั้น ๆ แหละ** เป็นสภาพ “หนึ่งเดียว-เช่นเดียวกัน-ไม่ต่างกันเลย” ที่สำคัญจะต้อง **“เข้าถึงสภาพจริง”** ที่ถอนอาสวะ-จบบริบูรณ์จริงเช่นกัน-**ไม่เป็นอื่นไปได้อีก** เพราะเมื่อถึงจุด“สูงสุด” เพราะ“**กิเลสหมดเกลี้ยง**”(**สุญญตา**) เพราะ“กิเลสาสวะ” **ไม่มีตัวมัน** ที่เราอีก (**อนัตตา**) เพราะ **ไม่มีตัวตน** ของ “กิเลสาสวะ” นั้น ๆ เวียน**มาเกิดมาเป็น** ในเราอีก (**นิโรธ**) และ เพราะมัน **ไม่ต้องทำ ไม่ต้องฝึกหัดการวาง-การละ “กิเลสาสวะ” ตัวนั้น**อีกแล้ว (**อเสขะ**)

หรือ มันไม่ต้องวาง-ต้องละ “กิเลสาสวะ” อย่างนั้น ๆ อีกแล้ว เพราะ**มันไม่เกิดอีกเลยในเรา** *เว้นแต่เราจะกำหนดสัญญาเอง และ “ปรุงอย่างยิ่ง” (วิสังขาร) ดูเอง***อย่างรู้ทันรู้จริง** เพราะ**เป็นอย่างนั้นแล้ว** ไม่แปรปรวนเด็ดขาด เป็น “หนึ่งเดียว” จริง ๆ ไม่เป็นอื่นอีก ไม่เวียนวน

ไปเกิดอารมณ์กิเลส หรือทุกข์อย่างนั้น ๆ อีก**เอง**จึงจะชื่อว่า **"ความจริงนั้นมีหนึ่งเดียว-ไม่มีความเป็นสองในความจริงสูงสุด"**

ผู้มี **"อริยทรัพย์"สมบูรณ์**ปานนี้ ก็คือ ผู้มีศรัทธา-ศีล-หิริ-โอตตัปปะ-พหุสัจจะ-จาคะ-ปัญญา บริบูรณ์จริง เป็น **"ความจริง"** อย่างใด? ก็ได้ **ก็เป็นอย่างนั้น (ตถตา, สัจจะ)** เต็มสภาพ เพราะเป็นผู้ได้ประพฤติสร้าง **อินทรีย์ ๕ พละ ๕**จนเป็น จนมี**อำนาจแข็งแรงเต็ม** กระทั่งเป็น **ความเป็นใหญ่** ในตนจริง ดังนั้น **อินทรีย์ ๕ พละ ๕** อันมี **ศรัทธา-วิริยะ-สติ-สมาธิ-ปัญญา** ของผู้ได้เป็น **สัจจะ** ได้เป็น **ตถตา** คือเป็น **"ความจริง"** ขั้นนี้แล้ว ก็จะมีอยู่ในตน **เป็นปกติ เป็นอัตโนมัติ เป็นเองโดยไม่ต้องสร้างอีก**

"ศรัทธา" คือ **ความเชื่อ** ก็จะเต็ม หมดลังเล สิ้นสงสัย มี**ความเป็นใหญ่** มี**อำนาจ**ในตน *ซึ่งดู ๆ ก็เหมือน ผู้มีสภาพติดยึด ผู้มี***ศรัทธา***ที่งมงาย***คล้ายคลึงกันอะไรเช่นนั้น !**

เพราะทั้งเลื่อมใสสนิท ยินดี-เห็นดี-ไว้วางใจ-จงรัก-ซื่อสัตย์ต่อสภาพนั้น-เคารพนับถือสิ่งนั้น แต่ "ศรัทธา" ที่เป็น**ตถตา**นั้น จะ**เป็นอยู่อย่างนั้นเอง**เต็มสภาพ ยืนยัน ยืนยง อยู่อย่างนั้น ๆ **เอง** จะไม่มี "อาการไม่เชื่อ หรือระแวง แกว่งไกวใด ๆ" ในสภาพนั้น สิ่งนั้นเกิดในผู้นี้อีก **ไม่เป็นอื่น** ไม่เป็นสองไปจากหนึ่งนี้เลยแน่นอน **ยิ่งกว่า "ศรัทธางมงาย" เสียอีก** และเป็นเช่นนั้น ๆ อยู่**เอง** โดยไม่ต้องทำให้เป็นอีก "ศรัทธา" นั้น ก็จะเป็นเช่นนั้น**เอง**แหละ เพราะเป็นศรัทธาที่สมบูรณ์ทั้ง**ปัญญา** และเป็น**ของจริง** ได้แล้ว จบแล้ว สำเร็จแล้ว ซึ่ง**ต่างกับ** ศรัทธางมงาย ที่**ยังไม่ครบด้วยปัญญา** หรือ**ยังไม่เป็นของ**

จริง เป็นแต่ของลวงและยังไม่จบสมบูรณ์ ยังไม่สำเร็จสุดยอด ซึ่งจะต้อง**เป็นอื่นอีก** ไปสู่ความถูกต้องเป็นที่สุดอยู่

"วิริยะ" คือ **ความเพียร-ความบากบั่น-ความกล้า** ก็จะเต็มมีกำลัง มี**อำนาจ**อยู่ในสภาพนั้น ในสิ่งนั้น จนไม่ต้องเพียรอีก มันก็เป็นความเพียร**เอง** ไม่ต้องพยายามก็เป็น**เอง** มันเป็นสภาพนั้นอยู่**เอง** มันเป็นลักษณะอาการนั้น ๆ **เอง** อยู่ ไม่ต้องบากบั่นอีก มันก็เป็นความบากบั่นอยู่**เอง** ผู้นั้นมีอาการบากบั่น**เป็นใหญ่**ในตน ไม่ต้องกล้า ไม่ต้องทำกล้า มันเป็นความกล้า**เอง**อยู่ในตัว มันมีสภาพ**เป็นเช่นนั้นแหละเอง** มันเป็นแล้ว เป็นได้แล้ว เป็นจริงแล้ว มันก็ต้องเป็นอยู่

"สติ" คือ **ความรู้ตัว-ความระลึกได้-ความรู้ตื่น** คือ **ความรู้จักรับผิดชอบ-ใจอันไม่เลินเล่อ ว่างเปล่า** ก็จะเต็มอยู่ ไม่ต้องรู้ตัว มันก็รู้อยู่**เอง** ไม่ต้องระลึกได้ มันก็ระลึกได้อยู่**เอง** จะไม่ตื่นไม่รู้ มันก็ตื่น ก็รู้อยู่**เอง** มีความรู้ตัว**เป็นใหญ่**ในตัว**เอง**จะไม่รู้จักผิดชอบ มันก็รู้**เอง**อยู่ ใจจะเลินเล่อ มันก็ไม่เลินเล่อได้**เอง** ใจจะว่างเปล่า มันก็ไม่ว่างเปล่า**เอง**อยู่ [คือ กิเลสนั้นไม่มีแล้วล่ะ มัน**ว่างจากกิเลสเอง**อยู่ แต่ใจก็มีหน้าที่ มี**กิจรู้ตัว**นั้นสิ่งนี้ มี**การงานอันสัมมากัมมันโต** ของมันอยู่**เอง**] มัน**มีสภาพเช่นนั้นแหละ** ที่เรียกว่า "สติ" นั่นแหละ เป็นเองอยู่**เอง** เป็น**สติ**เอง โดย**ไม่ต้องคอยตั้ง**

"สมาธิ" คือ **ความตั้งใจมั่น-ความแน่วแน่มั่นคง** ก็เต็มอยู่ เป็นอยู่เองโดยไม่ต้องทำ มี**อำนาจ** มีความเป็นเช่นนั้น ๆ ทรงอยู่อย่างมั่นคงแข็งแรง ไม่ต้องตั้งใจมั่น มันก็**ตั้งมั่นเอง**อยู่ ไม่ต้องทำให้เป็นเช่นนั้น ๆ มัน**ก็เป็นเช่นนั้นแหละ** ที่เรียกว่า "สมาธิ" นั่นแหละ **เป็นเองอยู่**

“ปัญญา” คือ **ความรอบรู้-ความรู้ในความจริง** คือ **ความรู้แจ้งในสัจจะนั้น ในตถตานั้น ๆ** ก็จะเต็มอยู่ มีกำลังรู้ มี**อำนาจ**รู้อยู่เช่นนั้น ๆ เอง ไม่ต้องพยายามที่จะรู้อีก มันก็รู้อยู่ จะไม่รู้ มันก็รู้**เอง**อยู่ แกล้งไม่รู้ มันก็เป็นไม่ได้ จนไม่ต้องให้เป็นเช่นนั้น เช่นที่เรียกว่า “ปัญญา” นั่นแหละ มัน**ก็เป็นเช่นนั้น ๆ แหละเอง**

หรือ แม้แต่สัจธรรม เช่นใด ที่เป็น “สัจจะ” แล้ว เป็น “ความจริง” แล้ว ซึ่งบริบูรณ์เป็น **“ตถตา” สูงสุดเป็น “อัตตา” ถึงขั้น “อรหัตตา” เชียวนะ !** เช่น สภาพ **“วิมุติ”** เป็นเช่นใด มันก็เป็นเช่นนั้น ๆ เองแหละ อยู่เป็น “ตถ+อัตตา” นะนี่ ! มัน..**ได้เป็นได้** มัน..**เป็นเป็นเป็น !** เป็น**เอง**อยู่เช่นนั้น ๆ จึงเรียกว่า **ไม่เป็นอื่นอีก** เรียกว่า **เที่ยง (นิยม, นิยตา) แท้ (ตถตา) ไม่เปลี่ยนพันธุ์ ไม่ออกนอกสกุลนี้อีกแน่มั่น ซึ่งเป็นของตนเอง (นิย, อัสมิ)** ซึ่งเป็นสภาพ**ต้องมี ต้องเป็น** อยู่ในผู้นั้น ๆ ตราบตายสิ้นลมหายใจไปทีเดียว **ไม่มีก็ไม่ได้ไม่ยึดมั่น ก็ยิ่งกว่ายึดมั่น** เพราะมัน**ตั้งมั่น** หรือ**มั่นคงเที่ยงแท้ แน่นอน** อยู่ในตนนั่นแล้ว เป็น “ที่พึ่งอันเกษมของตน” เป็นที่สุดด้วย ก่อนจะสิ้นลมหายใจดับขันธ์ ๕ ไป **ก็ยังต้องมีอยู่แท้**

ก่อนจะมาถึงภูมิฐานขั้นนี้ ผู้ปฏิบัติก็ได้ละ “ตัวตนของกิเลส” หรือ “รสโลกียะ” มานับไม่ถ้วนกันว่า กี่ขั้น กี่ระดับ จนไม่เหลือ “ตัวตนของกิเลส” ไม่มี “รสโลกียะ” แต่ก็ต้องมี “ธรรมรส” หรือมี “ความดีสูงสุด” หรือมี “คุณค่า-คุณธรรมเป็นความประเสริฐ” ซึ่งยิ่งเป็น “วูปสโมสุข” ก็ยิ่งมั่นคงแท้ (ตถตา) เที่ยง, แน่นอน (นิยม) ที่ต้อง “อาศัย” อยู่ในความมีชีวิต จนกว่าจะสิ้นลมปราณ

ตอนนี้ วาระนี้แหละ คือ **ตอนสำคัญที่จะต้อง "โยนิโสมนสิการ" ยิ่งยอด**ต้องใช้หลักธรรมข้อที่ว่า **"ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" อย่างสำคัญให้หนักจึงถึงวาระ ถึงขั้น ถึงฐานะจะต้องฝึกฝน ฝึกหัดตามหลักธรรม "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" กันจริง ๆ จัง ๆ** เพราะ **"ทุกสิ่งทุกอย่าง" (สัพเพธัมมา)** เราก็ปล่อย ก็วาง ก็ละมาได้ เป็นขั้นเป็นตอน จนหมดแล้ว "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" มาได้จริงทั้งสิ้น **แต่มีสิ่งที่ต้อง "ยึดมั่น" ชนิด "ตั้งมั่น-เที่ยงแท้" เสียด้วย** ตาม "ความเป็นได้จริง" ที่ **ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น (นาลัง อภินิเวสายะ)** ตั้งแต่สิ่งควรละ ควรปล่อยที่เป็นสิ่งต่ำ-สิ่งกลาง-สิ่งสูง ชนิดดีงามตามขั้น มีระดับและการปล่อย-การละ ก็ได้ละได้ปล่อยกันจริง เป็นขั้น เป็นระดับข้อมูลถูกแท้ จากหยาบ-สูงขึ้นสู่กลาง-สูงขึ้นสู่สูง เป็นขั้น เป็นระดับ ปรับขั้น ปรับชั้น มีความกว้าง-ลึกสอดซ้อน ซับซ้อนเชิงชั้น ขั้นตอน ได้ระเบียบ เป็นระบบ **ทั้งที่ "ไม่มี" และ "มี"** ก็มาถึงขั้นสูง ขั้นยอด ที่จะต้อง **ไม่หลงยึด** "ความจริง" ปานนี้ (สัจจาภินิเวส- ขั้นสูงสุด) ว่าเป็นของเรา เป็นตัวเราไปกับเรา อยู่กับเรานิรันดร์ แยกกันไม่ได้ **เราจะไม่พรากจากกัน** หรือจะต้องล่องลอยไปรวมอยู่กับ "ความจริงยิ่งใหญ่" (God) นิรันดร์ นั้นอีก แม้**มี** "ของจริง" (สัจจะ) ถึงขั้นไม่หลง ไม่หลวมกันได้ "ความดีสูงสุด" สูงจริงปานนี้ ๆ แล้ว ก็ยังจะต้อง**มาฝึกความ "ไม่ยึดมั่นถือมั่น"** กันในขั้นสูงสุดท้ายอีกให้ได้เป็นขั้น **"ปฏินิสสัคคะ"** ซึ่งมันต้อง "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" ในวัตถุ ในพฤติกรรม หยาบ-กลาง-สูง อย่างลงตัวเป็นจริงมาก่อน ชนิดที่ **ไม่ต้องมี ไม่ต้องเป็น** อยู่ที่ตน มีความสอดซ้อน ซับซ้อนหลากหลายชั้น ให้ไม่มี-ไม่เป็น-ไม่เกิด คือ **ไม่เกิด**ทางกาย ทางวาจา

ถึงขั้น**ไม่เกิด** “**ยึดมั่นถือมั่น**” **แม้นิดทางใจ** จนเป็น “พฤติกรรมไม่ขาดสายของบัณฑิต” (ปัณฑิตาปทานานิ) คือ **ไม่ขาดสายในสิ่งที่ไม่เกิด** ต้อง**มี** “ความเป็นได้จริงในใจ” แข็งแรงตั้งมั่น **และสุดท้าย ก็เฉพาะ** “**ใจในใจ**” **เท่านั้น** ที่ต้องทั้ง “**ไม่มี**” และทั้ง “**มี**” กระทั่ง **ไม่เกิดวามยึดมั่น-ความถือสาจริง** แต่ต้องเกิดดี อาศัยรูปดี พึ่งบุญ ทรงคุณความดี ต้องเกิดไว้ทรงไว้ซึ่งคุณค่า ต้องทรงศีลทรงธรรมยิ่ง คือมันต้อง**มี** สภาพที่**ยิ่ง** ขั้น “เป็นเอง” (สัญชาติ, สยัง, สยัมภู) จน “เที่ยง” (นิยต) แท้ (ตถตา) **ยิ่ง** “มั่นคง” **ยิ่ง** ในสภาพที่ **ต้องเป็น ต้องมีเช่นนั้นเอง (สยัง) ที่ตนนั่นแหละ** จะว่าไม่ยึด ก็ไม่ถูก เพราะยังไม่ตาย ก็**ต้องมีต้องเป็น** สภาพที่ต้องมีต้องเป็นของ **อริยชน** นั้นอยู่

ขั้นนี้...ตอนสุดท้ายนี้แหละ [ตอนต้น-กลาง วางโลกีย์นั้น ต้องไม่ยึดหมดสนิทจริง ๆ]ถ้า **ไม่** “แยบคาย-ถ่องแท้” (โยนิโส) กับสภาพธรรมอันละเอียดสูงสุดนี้ได้ ก็จะ **ไม่สามารถ** “ทำใจซึ่งเป็นขั้นในใจ อันละเอียดสุขุมลึกซึ้งที่สุด” (มนสิการ) นี้ **ได้เลย** เพราะมันเป็น**การปล่อยวาง-เป็นการไม่ยึด...**ทั้ง ๆ **ที่ยังเป็น ยังมี**สภาพ (ดีสูงยอด) นั้น ๆ อยู่ ชนิด **เป็นเอง**ขนิดเป็นอยู่ มั่นคงที่ตน เป็นเอง อยู่อย่างแน่วแน่แท้ ๆ อยู่ในเรานั่นแหละ **เป็นอยู่เช่นนั้นแหละ**

ภูมิขั้นนี้ วาระนี้ ซึ่งเป็นภูมิที่ได้สร้างกุศล**ยึด**ดีทำดี จน**เที่ยงแท้** จน**เป็นเอง**แล้ว จึงจะต้อง “แยบคาย-ถ่องแท้” (โยนิโส) ต้องมี **ตาทิพย์** คือ **รู้เห็นขั้นจิตใจละเอียด“ทำใจในใจ” (มนสิการ)** ให้เป็นให้ได้ ให้แม่น ให้ถูกต้องถ่องแท้ ให้สุขุมแยบคาย ให้จริง **คือ ต้อง “ไม่ยึดมั่นถือมั่น” ในสภาพ “ดีที่เป็นอยู่จริง” นี้ ก็คือ ไม่ยึดมั่นถือมั่นใน**

“ตถตา” นี้ ใน “สัจจะ” นี้นั่นแหละ ว่า..เป็น “ของตน” ว่ามันเป็น “ตัวเรา” และเราก็เป็นผู้ทำเอง ผู้เป็นอยู่จริง ทั้ง ๆ ที่มัน **ยังเป็นยังมี** อยู่ที่เรานี่แหละ จึงจะเป็นความสูงสุด ต้อง **หมดใจดูด** ในสภาพดีที่เป็นจริงนี้ อย่างวางปล่อย **ชนิดหมดเยื่อสิ้นใย** สิ้น **ธุลีติด ธุลีหลง** ในสภาพแม้จะดีวิเศษสุดปานใด ๆ ให้ได้จริง ๆ จึงจะสิ้น “อัตตา” สุดท้าย [อัตตา คือ **สภาพในตัวเรา** เช่นเดียวกันกับ สักกาย แต่**ขั้นสูงกว่า**]ที่ คือ “ตถัตตา” (ตถ+อัตตา) “อรหัตต” (อรห+อัตตา) นี้ อย่างเป็นได้จริง อย่างรู้จริง รู้แจ้ง สิ้น **ความลึกลับ (อรห)** จึงจะถึงสภาพสูงสุดยอดสุด เป็น “อรห+อันต” (อรหันต) เป็นสภาพที่ภาษาบาลีเรียกว่า “ปล่อยอยู่ ๆ” (วิโมจย) ทั้ง ๆ ที่..**เป็นอยู่ มีอยู่** หรือเป็นสภาพ “สลัดคืน” (ปฏินิสสัคค) ทั้ง ๆ ที่..**อยู่กับสภาพนั้นอยู่** ทั้ง ๆ ที่ยังมีสภาพ (ดี) นั้น ๆ อยู่ เจริญอยู่ด้วยซ้ำ แต่เป็น **การวางใจในใจ** เท่านั้น ถึงขั้นนี้ จึงจะชื่อว่า เป็นผู้**ตามรู้ตามเห็น “อัตตา” (อัตตานุทิฏฐิ)** อยู่แท้ และเป็นผู้**พ้น “อัตตานุทิฏฐิ”** ด้วยการปฏิบัติได้จริง เป็นจริง แม้ที่สุดขั้นสุดยอด มี**ตาทิพย์**จริง (มีสัมมาญาณ ขั้น “อภิญญา” ทุกอย่าง) เพราะ**ฝึกรู้ฝึกเห็น** จนพ้น **สักกายทิฐิ** มาแล้ว จนสามารถ**เห็น** “สุญญตา-สุญญภาพ” ในจิตในใจ **อย่างรู้แจ้ง เห็นของจริง**ตั้งแต่ “สุญญตา” และ “อนัตตา” ขั้นหยาบ-กลาง-ละเอียด ชนิดมี **สถานภาพ (status)**กระทั่ง จบสุดถึงขั้นละเอียด “สุขุมรูป” สูงสุดใน **สถานภาพ** ของ “สุญญตา-อนัตตา” นั้น ๆ

ดังนั้น การจะ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** จนที่สุดปานนี้นั้น **จึงไม่ใช่เรื่องพูดง่าย ๆ-พูดไม่มีขีดขั้น** เพราะแม้แต่ **ผู้ทำในใจ“ปล่อยอยู่”** หรือ

"สลัดคืน" ได้แล้วจริง หรือ **"ทำถูกต้องในสภาพไม่ยึดมั่นถือมั่น"** เป็นอรหันต์แท้ ๆ ได้จริง แต่ทว่า..ยังเป็นพระอรหันต์ที่ยังไม่ตาย ยังมีพฤติกรรม-จิต-อุตุ-อาหาร คือ มีชีวิตอยู่นั้น ก็ยังจะเป็น จะมีคุณความดี ความประเสริฐ กุศลกรรม ที่ **ตั้งมั่น** มากมีมากมายสมบูรณ์นั้น ๆ **เต็มองค์ตามคุณตามค่าอันควร** ของ **คุณสมบัติ** สำหรับอรหันต์นั้น ๆ อยู่ **ชนิดที่เที่ยง (นิยต) ชนิดที่แท้ (ตถตา) อยู่นั่นเอง ยังทรงไว้ซึ่งธรรม-สัจธรรม-สัทธรรมมั่นคง** จนกว่าจะสิ้นลมปราณโน่นแหละ จะว่า **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ก็แสนจะ **มีอยู่ยืนยง** จะว่า **ยึดมั่นถือมั่น** ก็ต้อง **"ไม่"** จริง ๆ ที่ใจซึ่งเป็น **สถานภาพสมบูรณ์ขั้นท้ายสุด** ของการ **ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความยึดมั่นถือมั่น**

มันจึงหมดภาษาพูดแล้ว

*จะว่า***ไม่มี-ไม่เป็น-ไม่ยึด-ไม่มั่น***มันก็เห็น "ขัด" เห็น "แย้ง" ด้วยรูปและดูเหมือนด้วยนามอยู่แท้ ๆ***แม้รูปหยาบ-กลาง จะ "ไม่มี" ให้เห็นได้ปานใด รูป "ละเอียด" ไปจนกระทั่ง "นามธรรม" ที่สูงส่งดีงามทั้งหลาย ก็ยังเห็นว่า ท่าน "มี" ว่าท่าน "ทรงไว้" จนสิ้นลมดับขันธ์โน่นแล หรือ รูปหยาบ-กลาง จะเป็นความประเสริฐ จะดียอด จะ "มี" ให้เห็นได้ปานใด รูป "ละเอียดในภายในของท่าน" ที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุดแห่งความสุด ก็ต้อง "ไม่มี-ไม่หลงติด-ไม่หลงยึดมั่นถือมั่น" จนเป็นจริงอยู่ใน "ความจริง" (ตถ) ของท่าน นั่นเอง ความเป็น** (จริงได้แล้ว) **เช่นนั้น ๆ แหละ ! ชื่อว่า "ตถตา" ซึ่งเป็น "ปรมัตถธรรม" แท้ ๆ เพราะเป็นเรื่องของจิต-เจตสิก-รูป-นิพพาน มิใช่เรื่อง วัตถุธรรม ที่ "มันเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ของมัน" หรือแค่**

"สมมุติธรรม" ข้างนอกตัวเรา ที่มัน "เป็นเช่นนั้น ๆ" ตามยถากรรม แต่ที่ชื่อว่า "ตถตา" นั้นต้อง "จิต-เจตสิก" ของเราแท้ ๆ "เป็น"เป็นเช่นใด? ก็เป็น "**กุศล**" เช่นที่พระอริยสาวกแต่ละระดับท่าน "**เป็น**" ท่านได้มาแล้ว ก็เป็น **กุศล** เช่นที่พระพุทธเจ้าทรง "**เป็น**" มาแล้ว ได้มาแล้ว **เช่นใด-ก็เช่นนั้นแหละ ! ดังเดียวกัน** เช่น..**จิตที่จางคลายจากกิเลส(วิราคะ) จิตที่ตั้งมั่น (สมาธิ)** เป็นเช่นใด-ก็เช่นนั้นแหละ หรือ **สภาพ "วิมุติ" สภาพ "นิพพาน" สภาพ "วิมุติญาณทัสสนะ"** เป็นเช่นใด-ก็เช่นนั้นแหละ มันยังคงยืนยง "ความจริง" (สัจธรรม) นั้น ๆ อยู่เช่นใด? คนผู้ค้นพบ ผู้เป็นได้-ถึงสภาพนั้น ๆ ได้ มันก็ "เป็นเช่นนั้นแหละ !" **ความเป็นจริงแล้วเช่นนั้น ความเป็นเหมือน (ความจริง) เช่นนั้น ชื่อว่า "ตถตา" จึงเป็นเช่นนี้**

๒.๑๒ ตถตา..ที่ต่างนัยยะ

ส่วน "**ตถตา**" ที่หมายเอาตามนัยยะที่ว่า"**อะไร ๆ มันก็เป็นของมันเช่นนั้น ๆแหละ**" คือหมายเอา..**อะไร ๆ ก็ได้ สาธารณะทั่วไปทั้งหมด**แล้วก็ให้มองสิ่งนั้น ๆ สภาพนั้น ๆ ว่า "มันก็เป็นเช่นนั้น ๆ แหละ" ทำความเข้าใจให้ได้ว่า"มันก็เป็นเช่นที่มันเป็นนั่นแหละ"จะไปยึดมั่นถือมั่นอะไรกับมัน เมื่อมันมีเหตุปัจจัยเช่นนั้น มันก็เป็นเช่นนั้นแหละ

"ตถตา" ที่อธิบายนัยยะนี้นั้น เมื่อมองอย่าง "ภววิสัย" (objective)**ก็เป็นเพียง"สมมุติธรรม" หรือ "สมมุติสัจจะ"***ไม่ชี้ชัดเข้าหา***"ปรมัตถ**

ธรรม" หรือ ถ้ามองอย่าง"อัตตวิสัย"(subjective) **ก็ยิ่งเป็นเพียง "ตรรกวิทยา" เท่านั้น**

ท่านพุทธทาสเน้นอธิบายอยู่แต่ในนัยยะนี้ ซึ่งก็ไม่มีปัญหา ใคร ๆ ที่มีความฉลาด พอสมควร ก็คงเข้าใจได้ ไม่ยากเย็นอะไร และจะขอนำมาใช้บำบัดอารมณ์ทุกข์ ที่มันไปยึดมั่น ไปติดใจในอะไร ๆ อยู่นั้นบ้าง หรือ จะให้**วางใจ** เห็นเป็นธรรมดาในอะไร ๆ มันก็ช่วยคลาย ทุกข์นั้นได้บ้าง ซึ่งเป็นการบำบัด "ปกิณกทุกข์" หรือ ได้แค่บำบัด "ทุกข์จร" ซึ่งเป็น **เพียง "ขจัด** อาการ**ทุกข์นั้น ให้เพลาไปหายไป" เท่านั้น** (บำบัดเพียงอาการ =symptomatictreatment)

ซึ่งก็เห็นได้ เข้าใจได้ และเป็นได้ง่าย มันก็ง่าย ๆ จริง เพราะมันไม่ใช่ธรรมที่ลึกซึ้ง**(คัมภีรา) เห็นได้ยาก (ทุทฺทสา) รู้ตามได้ยาก (ทุรนุโพธา) หรือ สงบแท้ (สันตา)ประณีตจริง (ปณีตา)** อะไร? *มันแค่คะเนตรึกตรองไตร่ตรองค้นคิดเอา ก็รู้ได้ เห็นได้ (ตักกาวจรา) ยังไม่ละเอียดเพียงพอ (อนิปุณา)***ไม่ใช่** ธรรมระดับขนาดที่ **"รู้ได้เฉพาะบัณฑิตแท้เท่านั้นจึงจะพึงรู้" (ปัณฑิตเวทนียา)** จริง ๆ ด้วย เพราะผู้มีความฉลาดพอสมควร หรือ ฉลาดเฉโก ก็ยังอาจสามารถรู้ได้เห็นได้

ถ้าแค่นี้จริงแล้ว **มันก็ง่ายจริง ๆ** มันง่าย..จนแม้แต่ท่านพุทธทาสเอง ก็รู้สึกเช่นนั้น และเคยกล่าวเองด้วยซ้ำ จำสำนวนคำความตรง ๆ ของท่านไม่แม่นเสียแล้ว ขออภัยด้วยถ้าผิดคำ ผิดความไปบ้าง จำได้แต่เนื้อหาที่ท่านพุทธทาสหมาย ซึ่งก็สรุปได้ว่า... ธรรมพระพุทธเจ้าไม่ใช่เป็นของยาก *ผู้คนนั่นแหละมาพูด มาทำให้เป็นของยาก* [นี่ก็เห็น

อยู่ชัด ๆ ว่า ค้านแย้งแล้วกับที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เองว่า ธรรมของพระพุทธองค์นั้น ลึกซึ้ง (คัมภีร), เห็นได้ยาก(ทุทฺทส), รู้ตามได้ยาก (ทุรนุโพธ) ฯลฯ] ท่านพุทธทาสกล่าวเปรียบเปรยไว้หลายครา หลายความอยู่ เช่น...*ธรรมพระพุทธเจ้านั้น เป็นเพียงเรื่องหญ้าปากคอก* ดังนี้ [หมายความว่า ไม่ใช่เรื่องลึกซึ้ง ยากจริง ยากแท้อะไร] ... *ธรรมพระพุทธเจ้านั้น เป็นเรื่องง่าย เหมือนเรียนก.ข.ก.กา* หรือ...*ธรรมพระพุทธเจ้า เป็นเรื่องเรียนได้ง่าย เพียงรู้ให้ถูกก็บรรลุได้แล้ว "ธรรมลัดนิ้วมือเดียว"...*หรือ...*นิพพานธรรมนั้น "ตกกระไดพลอยโจน" เอาก็ได้*

การสื่อสารธรรมของพระพุทธเจ้าออกมาให้ผู้อื่น รู้ได้ง่าย หรือเป็นผู้ "ทำให้ง่ายได้" (อุตตานีกริสฺสันติ) *เหมือนหงายของที่คว่ำ เหมือนชักของลึกให้ตื้น* นั้น เป็นความสามารถของปราชญ์แท้ ๆ สัตบุรุษจริง ๆ **แต่สัตบุรุษเอง จะไม่เห็นวิปลาส หรือจะไม่รู้สึกว่า ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นของง่าย กลับจะรู้สึกจริง ๆ ว่า "เห็นได้ยาก, รู้ตามได้ยาก, คาดคะเนเก็งเอามิได้"** แม้สัตบุรุษเอง จะ **รู้ตามได้ง่าย, เห็นได้ง่าย** นั่นก็เป็นลักษณะจริง เป็นสมบัติแท้เป็นคุณภาพของสัตบุรุษ **เพราะมี "ของจริงเอง" มี "ความจริงในตนเองแล้ว" โดยไม่ต้องเก็งหาความจริง ไม่ต้องสันนิฐานหาความรู้**

แต่สัตบุรุษก็จะไม่พูด ไม่ทำเชิงให้ใคร ๆ เข้าใจผิด กลายเป็นผู้ตื้นเขินขึ้น ประมาทขึ้นเป็นอันขาด กลับจะยิ่งเน้นให้เห็นสำคัญซ้อนซ้ำเสียอีกว่า แม้ที่สื่อให้รู้ได้ง่าย–เข้าใจได้ง่ายจนซาบซึ้งประทับใจนี้ ก็**หา**

ใช่จะเป็น “การรู้ยิ่งเห็นจริง” เป็นความ**สว่างแท้ สงบ**จริง **สะอาด**แล้ว ได้ง่าย ๆ **ไม่นะ !**

ต้องปฏิบัติประพฤติพิสูจน์กับ “ศีล” กับ “กรรมฐาน” กับ “การกระทำ” จริง ๆ ให้**เป็น** ได้ จนรู้ยิ่งเห็นจริงแจ้งอานิสงส์ เข้าใจประโยชน์แท้ใน **ความเคร่งศีล-สมบูรณ์ศีล-จนกระทั่งกลายเป็น “ผู้ทรงศีล-ทรงกรรมฐาน” อย่างเป็นอยู่ประจำชีวิต ใน “ชีวิตปกติ” ก็มีศีลนั้น มีกรรมฐานนั้นเป็นปกติ เป็นอัตโนมัติ**

จะไม่หลงตนอยู่เพียง “รู้” แล้วก็ลำพองใจว่า... เราจะทำก็ทำได้ จะทำเมื่อไหร่ก็ทำได้แต่ไม่ทำ อย่างเก่งก็ได้ลองทำดูบ้าง หรือได้พยายามทำดูชั่วระยะหนึ่ง แล้วก็เลิกกลับไป**เป็นอยู่** อย่างผู้ **ไม่มี “ศีล” นั้น ๆ ไม่มี “กรรมฐาน” นั้น ๆ** ประจำชีวิตตามเดิม *หรือไม่ก็อนุโลมด่างพร้อยศีล ย่อหย่อนกรรมฐานไปด้วย “ความไม่ยึดมั่นถือมั่น”* **ที่จริง “ยึดไม่มั่นถือไม่มั่น” หรือ “ยึดมั่นถือมั่น” ...ให้เกิดมรรคเกิดผล..จน..ตั้งมั่น..ไม่ได้ !** นั่นต่างหาก

ธรรมะ ที่ต้องแจ้งชัดใน “**ทุกขอริยสัจ**” ต้องหยั่งถึง “**ทุกขสมุทัยอริยสัจ**” กันได้จริง ๆ แท้ ๆ ต้องได้มรรคผลขั้น “**ทุกขนิโรธอริยสัจ**” สัมผัสผลจริงด้วยตน แน่ว ๆ แน่ ๆ ต้องมี “**สัมมาอริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘**” เป็นทางปฏิบัติอย่างถูกต้องละเอียดลึกซึ้ง เป็นขบวนการแห่ง “อริยสัจ ๔” นั้น **มันมิใช่ทฤษฎีพื้น ๆ ตื้น ๆ เขิน ๆ ที่จะเห็นเป็นเล่น เป็นง่ายกันดอกนะ ! !**

๒.๑๓ ทุกข์ ๆ นั้น มีอะไรบ้าง?

๑. สภาวทุกข์ หรือ **ทุกข์ประจำสังขาร** คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย

๒. ปกิณกทุกข์ หรือ **ทุกข์จร** คือ โศก ปริเทวะ ทุกข โทมนัส อุปายาส ประจวบด้วยคนหรือสิ่งอันไม่เป็นที่รัก พรากจากคนหรือสิ่งอันเป็นที่รัก ปรารถนาใดไม่ได้สมหวัง

๓. **นิพัทธทุกข์** คือ **ทุกข์เนืองนิตย์** หรือ **ทุกข์วนเวียนเป็นอยู่** ได้แก่ หนาว ร้อน หิวกระหาย ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ

๔. **พยาธิทุกข์** หรือ **ทุกขเวทนา** มีประเภทต่าง ๆ ตามสมุฏฐาน คือ อวัยวะเป็นเจ้าการ ไม่ทำหน้าที่โดยปกติ

๕. สันตาปทุกข์ ทุกข์คือความร้อนเผาใจ หรือ **ทุกข์ร้อนเพราะถูกเผาด้วยความโง่(อวิชชา)** ได้แก่ ความกระวนกระวายใจ เพราะถูกไฟ คือ กิเลส ราคะ โทสะ โมหะ เผา

๖. วิปากทุกข์ หรือ **ทุกข์เพราะผลกรรม** ได้แก่ วิปฏิสาร ความร้อนใจในการเสวยกรรมกรณะ คือ ถูกลงอาญา ความฉิบหาย ความตกยาก และความตกอบาย

๗. สหคตทุกข์ คือ **ทุกข์ไปด้วยกัน** หรือ **ทุกข์ไปพร้อมกับมัน** เช่นว่า ลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข เป็นทุกข์เพราะโง่ (อวิชชา) ไปกับมัน แต่ละอย่าง ๆ

๘. อาหารปริเยฏฐิทุกข์ คือ **ทุกข์ในการหากิน ทุกข์ที่ต้องแสวงหาอาหาร ทุกข์ที่จะต้องทำการงาน อันเป็นกุศลกรรมของอริยบุคคล** เสวยทุกข์อันเป็นวิบาก เนื่องมาจากอาชีวะ ก็มีเป็นอันมาก

๙. วิวาทมูลกทุกข์ คือ **ทุกข์มีวิวาทเป็นมูล** ได้แก่ ความไม่โปร่งใจ ความกลัวแพ้ ความหวาดหวั่น ทะเลาะกัน สู้คดี รบกัน

๑๐. ทุกขขันธ์ หรือ **ทุกข์รวบยอด** หมายเอา สังขาร คือ ความประชุมปัญจขันธ์ เป็นทุกข์รวบยอด เมื่อล้างทุกข์ เพราะมี **อุปาทาน** ในขันธ์ ๕ ได้หมดสิ้นแล้ว ก็**เหลือแต่ขันธ์ ๕เป็นทุกข์** ไปจนกว่าจะ **อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ** หรือ **ปรินิพพาน**

ทุกข์ ต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้จะรู้ได้ครบครัน รู้อย่างแยกวิจัยถึงสภาวะที่เกิด ที่มีขึ้น ที่เกิดที่มีอยู่ อย่างถูกเรื่อง ถูกลักษณะ อย่างแม่นยำ ตลอดถึงขั้น หยาบ–กลาง–ละเอียด นั้น ยากยิ่ง

๒.๑๔ ทุกข์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

แล้ว **แบ่งได้แยกถูก** ว่า บางอย่างเป็น **"ทุกข์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้"** ที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ ให้มันทรงไป ดำเนินไป

เช่น ทุกข์ คือ ขันธ์ ๕ เป็นต้น ต้องรู้เท่าทันด้วยปัญญาอันยิ่ง ต้องรู้เท่าทันด้วยปัญญาอันยิ่ง แม้เป็นพระอรหันต์ **สิ้นอุปาทานในขันธ์ ๕ บรรลุ "สอุปาทิเสสนิพพาน" แล้ว**ก็ตามมันก็ยังคือ ทุกข์ ที่มันยังมีความเป็นชีวภาพ "เกิด" อยู่ ยังมี "ชาติ ปิ ทุกขา" (การเกิด อย่างใดก็ตามเป็นทุกข์) ยังมีการ "แก่" อยู่ และ "เจ็บ" อยู่ ในบางครา ก็ต้อง

“**วางใจในใจ**” ใน**ทุกข์ประจำสังขาร** หรือ **สภาวทุกข์** ที่ยังต้องมีอยู่นี้ให้ได้ จนกว่าจะถึงคราวตาย คือดับสิ้นขันธ์ ๕ เป็น “**อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ**” หรือ “**ปรินิพพาน**” ดังนี้ แล้วพระอรหันต์ก็จะตายสิ้นทุกข์ สนิทสมบูรณ์จริง แต่ผู้ที่ยังไม่เป็นพระอรหันต์ ก็จะยังไม่สิ้นทุกข์สมบูรณ์ ตามส่วนเหลือของอัตตภาวะ นั้น ๆ จริง

หรือ ทุกข์ในการหากิน ทุกข์ที่ต้องแสวงหาอาหารมายังชีพไว้ ก็ต้องมีไว้ ต้องทรงอยู่ดำเนินไป แม้แต่ทุกข์ที่ต้องแสวงหา หรือขวนขวายในการสร้างกุศล ทำการงานอันเป็นกุศลกรรม เป็นบุญกิริยาวัตถุของอริยบุคคลอยู่ ก็ต้องดำเนินไป ต้องมีกรรม (การกระทำ) อันนี้ไว้อย่าง “**วางใจในใจ**” ให้เป็นให้ได้ เพราะเป็นทุกข์ที่พระอริยเจ้าจะไม่เลี่ยง ไม่เกี่ยง ไม่หลบหลีก **การยังกุศลให้ถึงพร้อมอยู่เสมอ** หรือ **ความไม่สันโดษในกุศล** นั้น เป็นกิจของพระอริยเจ้า จนกระทั่งถึงพระพุทธเจ้า เป็นธรรมเนียม (ธรรมนิยม) เป็นธรรมดาอยู่แล้ว คนมิจฉาทิฐิกับคนมีกิเลสขี้เกียจ นั่นต่างหาก จึงจะเลี่ยงการงานที่เป็นกุศล ไม่ขวนขวาย ไม่แสวงหาสิ่งที่ผู้ประเสริฐพึงดำเนินไปดี พึงเป็นที่อาศัยอันเกษมให้ยิ่ง การที่ต้องมีงานประจำชีวิต (อาชีพ)ดังกล่าว จึงชื่อว่า **อาหารปริเยฏฐิทุกข์**

หรือ ทุกข์เพราะผลกรรม เป็นวิบากที่เลี่ยงไม่ได้จริง ๆ เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องถูกพระเทวทัตทุ่มหินลงมาทับพระบาท จนห้อเลือด เป็นต้น หรือพระอรหันต์ก็ดี คนปุถุชนก็ตาม ที่จะต้องได้รับ “ผลวิบาก” เป็นทุกข์ตามมา เพราะตนทำนั่นเองเป็นเหตุไว้แล้วจริง จะ

ทำมาแต่ปางใด หรือแม้ในสมัยปัจจุบันก็ตาม ที่เลี่ยงไม่ได้ ก็ล้วนเป็น **วิปากทุกข์** ทั้งสิ้น ต้อง“**วางใจในใจ**” ให้ได้

หรือ ทุกข์เพราะมีสมุฏฐานอยู่ เช่น ยังมีอวัยวะต่าง ๆ เป็นสมุฏฐานแห่งชีวิตอยู่ แต่อาจจะบกพร่อง ไม่สมดุลขึ้นเมื่อใดก็ได้ อาจจะรับเชื้อโรคเข้ามาเป็นพิษเป็นภัย ก็ก่อให้เจ็บให้ป่วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ล้วนเป็น **พยาธิทุกข์** อยู่ ที่ต้อง “**วางใจในใจ**” ให้ได้เช่นกัน

หรือ ทุกข์ที่วนเวียนเป็นอยู่ ทุกข์ที่ยังเป็นอยู่เนืองนิตย์อย่างเลี่ยงไม่ได้ เพราะมันจะต้องวนไปเวียนมา ให้ต้องเป็น ต้องมี ต้องพบสภาพนั้น ๆ อยู่ ก็เป็นทุกข์ที่ต้องจำนน ต้องรู้เท่าทัน และต้อง “**วางใจในใจ**” ให้ได้ ให้เป็น เช่น ต้องประสพกับความหนาว ความร้อน ความหิว กระหาย ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ เป็นต้น นี่คือ **นิพัทธทุกข์** ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จริง ๆ ตราบที่เรายังมีชีวิตอยู่

๒.๑๕ ทุกข์ที่เราสร้างขึ้นเองด้วยความโง่ (อวิชชา)

ส่วน “**ทุกข์ที่เราสร้างขึ้นเองด้วยความโง่ (อวิชชา)**” นั้น จะต้องขจัดให้สูญสิ้นไป ด้วย**ขบวนการ “อริยสัจ ๔**” ซึ่งก็มี....

ปกิณกทุกข์ หรือ **ทุกข์จร** คือ ความโศก ความทุกข์ที่ร่ำไรไม่รู้เลิก ไม่รู้จักแล้ว(ปริเทวะ) โทมนัส เสียใจ น้อยใจ คืออาการที่ใจไม่เต็ม ไม่สมบูรณ์ต่าง ๆ หรือ อุปายาส ขัดข้องใจ ลำบากใจ ใหญ่เล็กใด ๆ หรือทุกข์เพราะประจวบด้วยคน หรือสิ่งอันไม่เป็นที่รักพรากจาก

คนหรือสิ่งอันเป็นที่รัก ปรารถนาใดไม่ได้สมหวัง ต่าง ๆ เหล่านี้นั้น นั่นล้วนต้อง**หยั่งหาสาเหตุให้พบ**

เพราะพระพุทธเจ้าทรงสอนเราไว้ชัดว่า...*ธรรมเหล่าใดมีเหตุเป็นแดนเกิด..* และเหตุนั้นคือ "อวิชชา" หรือเหตุ ได้แก่ กิเลส-ตัณหา-อุปาทาน หรือ เหตุได้แก่ โลภ-โกรธ-หลง ก็ตามนั้น เราจะตาม**ดับเหตุ และสิ้นทุกข์**นั้น ๆ ให้ได้ด้วย **ขบวนการ "อริยสัจ ๔"**

หากไม่รู้ ไม่พบ "เหตุแห่งทุกข์" (ทุกขสมุทัย) ไม่ฆ่า หรือไม่ดับทำลาย (ปหาน) กันอย่างถูกตัวถูกตน (ถูก สักกายะ หรือถูกอัตตา) กันจริง ๆ แล้วละก็ ทุกข์นั้น ๆ จะไม่ "ดับสนิท" หรือจะไม่ "สุญญตา-สูญสิ้นไม่เหลือเศษ" หรือจะไม่เป็นสภาพ "อนัตตา-ไม่มีตัวตนของกิเลส" ตามที่หวัง ตามที่ประสงค์กันได้จริงจังเลย

ทุกข์จร หรือ **ปกิณกทุกข์** นี้ จึง **มิใช่** วางได้ ปล่อยได้เพียง *"บำบัดอาการทุกข์จรเหล่านี้" ชนิดผิวเผินแบบ symptomatic treatment (การรักษาเพียงบำบัดอาการ)* คือ รู้ทุกข์อยู่แค่ "อาการไม่สบายใจ" นั้น ๆ แล้วก็แก้ทุกข์ แค่ให้ "อาการ" นั้น หายไป ด้วยการ "บำบัดตัวอาการนั้น เท่านั้นให้หายไป"

จริงอยู่..ทุกข์จรที่เป็นอาการ ความโศก-ความร่ำไร-โทมนัส-อุปายาส ก็อาจหายไป หยุดไปได้เหมือนกัน ก็ช่วยบรรเทาทุกข์ได้จริง วิธีนี้ก็ใช้ได้อยู่ ช่วยได้บ้าง ทุกข์บางอย่างก็อาศัยการวางง่าย ๆ แบบนี้ ก็มี แต่ **"ทุกข์ที่เราสร้างขึ้นเองเพราะความโง่ -อวิชชา" นี้นั้น ถ้าไม่ได้หยั่งเข้าไปถึง "เหตุแห่งทุกข์" ให้เห็นจริงเห็นจัง จนจับมั่นคั้นตาย แล้วปฏิบัติด้วยวิธี "มรรคองค์ ๘" กระทั่ง "ดับเหตุ" นั้น ๆ ให้**

สมบูรณ์แล้วไซร้ ก็จะไม่พบ "ทุกขนิโรธ" เป็น "อริยสัจ" หรือเป็น "ความจริงอันประเสริฐสูงสุด" ได้เลย

ต้องแก้ด้วย **ขบวนการ "อริยสัจ ๔" ให้ครบสูตรจริง ๆ** แล้วจะดับ "ปกิณกทุกข์" เหล่านี้ได้ถึงขั้น "สุญญตา-อนัตตา" เป็น "ตถตา" ได้กันจริง ๆ เชิญพิสูจน์ได้แม้ในชาตินี้ **โดยแบ่งเหตุปัจจัย แต่ละเหตุแต่ละปัจจัย พิสูจน์กันดูเถิด**

ทุกข์อื่น ๆ อีก เช่น "**สันตาปทุกข์**" ก็ดี "**สหคตทุกข์**" ก็ดี และ "**วิวาทมูลกทุกข์**" ก็ดีเราต้องรู้ทุกข์ต่าง ๆ เหล่านี้ให้ชัดเจน และก็ต้อง**หยั่งเข้าไปถึง "สาเหตุของทุกข์" นั้น ๆ ให้พบ** จับมั่นคั้นตาย แล้วปฏิบัติด้วยวิธี "สัมมามรรคที่มีองค์ ๘" กันจริง ๆ จน "ดับเหตุแห่งทุกข์" นั้น ๆ และสัมผัสสภาพ "ทุกขนิโรธ" อย่างชัดแจ้ง (สัจฉิ) เป็น "ของจริง" ถึงขนาดถอนอาสวะเป็น "อาสวนิโรธ" นั่นแหละ จึงจะเป็น "ความจบสุด" แห่ง **ขบวนการ "อริยสัจ๔"** นั้น ๆ

ดังนั้น **ทุกข์ ๆ**...นั้น จึง **มิใช่** จะดับจะฆ่ากันสุ่มสี่สุ่มห้าสะเปะสะปะ หรือเหมาเข่งกันอย่างไม่มีปัญญา (ไม่มี "ยถาภูตญาณ") แม้แค่เพียงว่า "**ทุกข์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้**" บางอย่างจำเป็นจะต้องมีอยู่ หรือต้องอาศัยมันทรงไป ดำเนินไปด้วยดี ด้วยซ้ำ ก็ยังไม่รู้แจ้งชัด และบางอย่างนั้น เพียงทำให้เพลาทุกข์ด้วยประการใด ประการหนึ่งก็พอ ซึ่งทุกข์ชนิดนี้จะหมดสูญสนิทจริง ก็ต่อเมื่อปฏิบัติเพลาทุกข์ให้แก่ตนด้วย และตายดับขันธ์โน่นจึงจะสูญสนิทจริงสมบูรณ์ หรือ ทุกข์บางอย่างก็ไม่ต้องอาศัย พระปัญญาธิคุณขั้นสัมมาสัมโพธิญาณ ของ

พระพุทธเจ้า มาแก้ทุกข์นั้น ๆ ดอก เช่น ทุกข์เพราะปวดอุจจาระ, ปวดปัสสาวะ หรือ ทุกข์เพราะเจ็บไข้ได้ป่วย ดังนี้เป็นต้น

เพราะฉะนั้น การจะรู้ "ทุกขลักษณะ" ได้ละเอียดลออถ้วนทั่วนั้นยากยิ่ง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเปรียบเทียบ อย่างลึกซึ้งสำคัญไว้ ว่า... "**การจะยิงศรให้ผ่านรูกุญแจ จากระยะไกล โดยไม่ให้พลาดเลยสักดอกเดียว ย่อมทำได้ยาก และจะยิ่งยากขึ้นอีก ถ้าจะจักเส้นผมให้เป็นร้อยแฉก โดยทุกแฉกต้องเสมอกัน การจะเข้าถึงความจริงว่าทุกอย่างย่อมเป็นทุกข์นั้น ยังยากยิ่งกว่า**" ดังนั้น ผู้ที่หลงว่า อนุปาทิเสสนิพพาน คือ ดับทุกข์สิ้นแล้ว ตั้งแต่ยังมีชีวิต จึงผิด

พระเถระเถรีที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกว่า "**ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นที่ตั้งอยู่ และทุกข์เท่านั้นที่ดับไป**" จึงเป็นจริงทุกประการ

และ **ทุกข์** ใดจะดับได้เป็น "ปรินิพพาน" สิ้นสนิท ตั้งแต่ยังไม่ตายดับขันธ์ ด้วย**ขบวนการ "อริยสัจ ๔"ทุกข์**ใด ดับได้ด้วยความรู้สามัญโลก ๆ **ทุกข์** ใดที่เป็นเพียงสัจจะสามัญ คือ ดับกันแค่ "สมมุติสัจจะ" ก็พอแล้ว **ทุกข์**ใด จะดับได้เป็น "สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ" เท่านั้น ต่อเมื่อทำกาละ "อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ" ตั้งจิตปรินิพพานโดยตายดับขันธ์ สิ้นลมปราณไปโน่นเลยแหละ จึงจะดับสิ้นสูญสนิท **ทุกข์**กันสมบูรณ์ได้ **ก็ต้องศึกษากันอย่างปฏิบัติ พิสูจน์ให้รู้แจ้งเข้าถึงจริงกันให้ได้เองเถิด**

๒.๑๖ ปรัชญาล้มเหลว

การเปิดเผย “ความจริง” และเปิดเผย “ความผิดพลาด” ของธรรมะ แม้แค่อธิบายโยงใยไปถึงผลของ “**การศึกษาพุทธศาสนาผิดพลาด**” จนเป็น “**ปัญหาสังคมที่แก้ไม่ได้**” ก็ด้วยเจตนาดีอย่างจริงใจโดยแท้ **เพื่อประชาชน ชาวโลก ชาวสังคม จะได้รู้ ได้เข้าใจความผิด-ความถูก และความจริง-ความไม่จริง กันบ้าง**

เป้าหมาย เพื่อให้เขารู้ด้วยกันว่า **พวกเขาได้รับอะไรมาผิดบ้าง** หลักปรัชญาศาสนา เขารับมาผิด จุดไหนผิด ปมไหนผิด ผิดมาก-ผิดน้อยแค่ไหน โดยไปรับเอาแบบเหลว ๆ ไหล ๆ มาผิด เป็น “ศักดินา” เป็น “ทุนนิยม” น้อยใหญ่อยู่หลากหลาย ซึ่งจะได้มาจากชาติไหน ประเทศไหน หรือแม้แต่ได้มาจากเลือดกิเลสตัวเองก็ตามใจ

มันเป็นสิ่งที่ไม่ดี ทำให้คนไม่มีบุญ ไร้คุณค่า หาประโยชน์อันใดมิได้ จัดเป็นเรื่องเหลวไหล เกิดว่า **มิรู้จุดนี้** แท้ ๆ แล้วไซร้ จักมิได้แก้อะไรทั้งนั้น

ดังนั้น ผู้ใดมีภูมิธรรมบ้าง มีบุญบ้าง พอได้ยินสิ่งนี้ **ชวนสำนึก** ย่อมจะได้แก้ไขบ้างว่าเราไปคว้าเอาหลักปรัชญามาใช้ผิดพลาด ก็เลยเหลวไหล มาทำให้ตัวเราเป็นคนเหลวไหล เป็นคนไม่จริงจัง ไม่มีความจริง ไม่เอาจริง ทำงานการอะไรก็สักแต่ว่าทำเล่น ๆ หรือแม้ทำเล่น ๆ เขาก็มีเปรียบ เขาก็มีเปรียบด้วยฐานรองรับเครื่องอาศัยของเขา ที่เป็นระบบ เป็นเครือข่ายแข็งแรงแล้วนั้น ๆ มันสบายอยู่แล้ว ทำไปวัน ๆ คืน ๆ มิช้ามินาน ขี้มักไม่ค่อยทันแก่ตาย ๕๐-๖๐ ก็ตายแล้ว เพราะจ่ายพลังไปเสพย์สุขมาก สำเริงสำราญหนัก ตายไว ส่วนมากตายไปเปล่า

มิได้เรื่องอันใด ตายแล้วตกนรกด้วย เพราะมิได้สร้างประโยชน์คุณค่าหรือบุญ มัวสร้างแต่บาปแต่หนี้ แล้วเขามิรู้ตัวด้วย ที่เขาเป็นหนี้

โดยทางโลก เขาอาจจะได้วัตถุร่ำรวยมหาศาล แต่**โดยสัจธรรม** เขายังไม่รู้ว่า **ทำหนี้บาปหนี้เวร เอาเปรียบขูดรีดผู้อื่น ซับซ้อนด้วยเชิงกลหลากหลาย** ที่เขากำลัง**หลงผิด(โมหะ)** กันอยู่ทั่วบ้าน ทั่วเมือง ทั่วโลก **ความจริง (สัจจะ)** แค่นี้เขาก็รู้ถูกกันได้ง่าย ๆ ที่ไหน

มีแต่เรียนเอาระบบบาป ๆ ที่มีเล่ห์ **ได้เปรียบมา** โดยมิรู้เลยว่า เป็นทุจริตอกุศลกรรม**เขายังมิรู้เรื่องด้วยจริง ๆ**

อย่างพวกเราผู้รู้แล้ว บังเกิดหิริ โอตตัปปะ ละอาย สะดุ้งกลัวต่อบาป จึงละเว้น เลิกเพลาลงมา ไม่เห็นจะต้องไปบำเรอตัว ให้มันเปลืองผลาญทำไม ครั้นเราทำ **กลับ** กับชาวโลกย์ ๆ **ความจริง**ปรากฏออกมาเอง อะไร ๆ ก็เหลืออุดมสมบูรณ์ **เวลา-ทุนรอน-แรงงาน-ความคิด-สุขภาพกาย-อารมณ์จิต จะได้คืนมาอย่างทันตาเห็น** เราจะมองออกว่า ถ้าเราจะสร้างสรรค์ทำงานอะไร ก็ทำในสิ่งที่ดีที่สำคัญว่า เป็นประโยชน์คุณค่าแก่มนุษยชาติ จึงค่อยสร้างออกไป ใครก็ตามที่ทำงานโดยไม่ต้องไปเก็งว่า **จะได้อะไรแลกเปลี่ยนคืนมาเลย** เช่นนี้เราจะสุขขนาดไหน ที่ไม่ต้องกังวลโกลาหล นึกออกไหมว่า **มันเบาอกเบาใจดีอย่างไร** ผู้มีประสบการณ์เคยทำงานฟรี ทำให้ทำแจก คงจะพอรู้สึกนึกคิดออกเป็นแน่แท้ **ลองนึกดูสิ !**

๒.๑๗ รู้ภาษาเปล่า ๆ-สู้เปล่ารู้

เพราะฉะนั้น ตราบใดที่ยังใช้คาถาปรัชญานัยยะนี้ผิดพลาด **มิยอมแก้ไข ไม่ตื่นตัว**แล้วไม่กลับตนมาปฏิบัติให้ถูกตรงเป็นขั้นตอนจนได้มรรคได้ผลของศาสนาแท้ **มันจะแก้ไขปัญหาของประเทศชาติไม่ได้** เพราะมันไม่ทันเล่ห์ของลัทธิอื่น ระบบอื่น ชาติอื่นที่มีฤทธิ์ มีแรงมากแล้ว ซึ่งเขากำลังแพร่เข้ามาเขมือบ ๆ อย่างไม่ยั้งไม่รอ เช่นลัทธิญี่ปุ่น ลัทธิอเมริกา ลัทธิจีนแดง ลัทธิรัสเซีย ลัทธิชาวตะวันออกกลางและลัทธิอินเดีย เป็นต้น นี่ง่าย ๆ *ลึกซึ้งกว่านี้มันมีดีมีร้ายมากมายซับซ้อนอีกนัก* ซึ่งลัทธิเหล่านั้นก็**มีดี** แต่ยังไม่ใช่ลัทธิที่ **อิสรเสรีภาพ**สมบูรณ์ ยังไม่เป็น**ภราดรภาพ**แท้ ยังไม่**สันติภาพ**แนบเนียน ยังไม่เป็น**สมรรถภาพ** ที่สมดุล มีมนุษยภาวะเจริญจริง [*มีแต่ภาวะของเทคโนโลยีเจริญล้ำล้น จนเป็นโทษกว่า ๑๐ ประการ***ทำลายมนุษยภาวะ**] จึงยังไม่ใช่ลัทธิที่มี **บูรณภาพ** สูงสุดดีสุด

และหรือ เราจะไปหลงตามเขา เพื่อเอา “ลัทธิวิธีของเขา” นั่นเองสู้กับเจ้าของลัทธิเขาเองนั้น มันยังไงกันล่ะ? มันจะสู้เขาได้หรือ? มันมิต้องต้อย ๆ ตามก้นเขาไปนิรันดรหรือ??

นี้มิใช่พยากรณ์ หรือกล่าวข่มคนอื่น อวดดีอย่างหลงตน แต่ขอยืนยันว่า นี้เป็นความจริงเห็นจริงกันได้ แม้แต่ทางรูปธรรมสำหรับผู้มีภูมิรู้ ยิ่งเอาทางนามธรรมประกอบอีก ยิ่งเห็นแจ้งมีชัดรู้ชัด **มันแก้กันไม่ตกในตัวบุคคล** ตั้งแต่ผู้บริหาร ผู้เป็นทุนหลัก นักวิชาการ แม้นักคิดนักเขียน คอลัมนิสต์ นักรู้ นักพูด ทั้งหลายแหล่ ตลอดจนคนทั่วไป**ต่างก็ไม่ลดกิเลส ไม่ลดตัวลดตน (กิเลส)** นัยยะเดียวกัน

เพราะว่า **สะสมกันแต่เชิงฉลาดรู้** รู้ให้มากรอบโลกสารพัด แล้วมาผกผันคิด แล้วก็ได้"ผลยอด" จากระบบคิด ซึ่งมันไม่สนับสนุนสอดคล้อง กับที่ตนทำอยู่เป็นอยู่ และที่ตนหมายมิใช่ลงมือปฏิบัติการจนสมบูรณ์ "เกิดผลได้จริง" **ก็หาใช่นักเดินเข้าหา "ความจริง" ไม่** ดังนั้น เราจึงได้ความรู้ชนิดที่ **รู้แนวเดียวกัน** นั่นแหละ เป็นตรรกวิทยาแล้วนำมาเจรจาพาทีกัน เขียนกันให้ว่อน พูดกันให้วุ่น เต็มบรรยากาศไปหมด อธิบายปาฐกถากันจนกลายเป็น*ปาฐกกะโถ !* ไปเสียแล้ว ถึงกระนั้น เขายังหารู้ไม่ว่า เขากำลังทำอะไร ยิ่งทำยิ่งวกวน ยิ่งสับสนยิ่งวุ่น คนเลยไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะมันทั้งเวิ้งว้างและเบาหวิว **ไม่แน่ ไม่หนัก ไม่แน่น**

เพราะฉะนั้น ทุกวันนี้ บางคนบอกเอียน ไม่ศึกษาแล้วปรัชญาศาสนา วุ่นชะมัด ทำไมไม่วุ่นเล่า ผู้รู้มันมาก แถมรู้กันคนละมาก ๆ อีกด้วย ต่างคนต่างหาอันนั้นมาผสม ผสมคารมโวหาร ผสมแนวคิด เต็มไปหมด และแนวคิดก็มีเป้าหมายจุดเดียวกันซะอีก เป้าหมาย **อะไรก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น** เท่านั้นเอง และแล้วตัวเองก็ **กลายเป็นคนไม่ยึดมั่นถือมั่นจริง ๆ ด้วย**

ไม่ยึดมั่น บาปไม่ยึด บุญไม่ยึด ดีชั่วไม่ยึด โดยเฉพาะตัวชั่ว ไม่ยึดน่ะ มันดีแน่ แต่มิเคยมาปฏิบัติเพื่อลดละชั่วเสียที จนละ "ชั่วขั้นต่ำ" ได้ "ดีขั้นต่ำ" บ้างแล้ว แล้วรู้ว่า "ชั่วขั้นสูง" หรือ "ดีขั้นต่ำ" นั้นมันควรยึดอยู่อีกไหม? หรือควร "ละชั่วขั้นสูง" ขึ้นไปอีกให้ได้ "ดีขั้นที่ควรได้สูง ๆ ต่อไปอีก" กัน

แต่ผู้ที่ไม่ศึกษาปฏิบัติตามขั้นตอน ดั่งอธิบายคร่าว ๆ นี้ **ไปศึกษารวบ ๆ และเน้นหนักกัน ด้วยคาถาบทเดียว พรวดลัดว่า"อะไร ๆ ก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น"** ดีก็ไม่ขอเอาอันนี้มันจะดี ช่างมันปะไร ใช่ของตัวของตน เอาชั่วบ้างย่อมได้เป็นไรมี **เพราะอะไร ๆ ก็ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่ของเรา-ของเขา จริงจังอะไรนี่ !**แล้ว **ดียิ่ง ๆ** นั้น กว่าจะเพียรจนได้ มันง่ายอยู่หรือ

จึงเป็นคนไม่แน่ไม่นอน ไม่มั่นไม่คง เป็นคนไร้จุดยืน ขาดสารัตถะ แก่นสารอันพึงมีของมนุษย์ กลายเป็นว่างเปล่าเท่ากับโมฆะบุรุษไปฉิบ ดังนี้...

๒.๑๘ แก้ขัด..หรือ..ตัดเหตุ?

เมื่อตอกลิ่มความรู้สึกนึกคิดเข้าไปอยู่เรื่อย ๆ ว่า *ทุกสิ่งอย่างมิควรยึดมั่นถือมั่น***โดยผู้นั้นไม่มีฐานเบื้องต้น ท่ามกลาง บั้นปลาย** คนที่ตีกิน โดยเฉพาะฐานะคนมีความเฉลียวฉลาดมีฝีมือสามารถสูง มันก็ได้เงินทอง **สามารถเอารัดเอาเปรียบคนอื่นได้** คนได้ฐานอาศัยเช่นนี้แล้ว เขาเหล่านี้ก็สบาย "ทุกอย่างไม่ยึดมั่นถือมั่น" ใช้เอามาเป็นคาถากันผี ในเวลามีทุกข์อะไรบ้างขึ้นมา เออ ! ช่างมัน ไม่ไปยึดมั่นถือมั่นมันล่ะ

เช่น ตอนนี้มันจะได้แล้วนี่ กำไร ๑๐ ล้าน เกิดไม่ได้ พลิกล็อคลอยหลุดมือไป แหม !ทุกข์....ฮื้อ ! อย่าเลย *อย่าไปยึดมั่นถือมั่นกะมันเลยมันไม่ใช่ของเราของเขาอะไร* มันก็พอบำบัดไปได้ มันก็ค่อยยังชั่วที่

ไม่สมใจ แต่ไม่ได้หมายความว่า **ดับกิเลสอยาก** เดี๋ยวก็เอาใหม่อีก หาช่องทางใหม่ ดีไม่ดี ดิ้นรนยิ่งกว่าเก่า เมื่อเอามาได้ใหม่ก็สบายไป ก็เป็นสุขที่ได้สมใจซึ่งมันเป็นภาวะ “เสพสม” เลี้ยงกิเลสให้อ้วน ก็ไม่ได้เรียนรู้ ถ้าไม่ได้สมใจ ก็ *ฮื้อ ! ไม่ต้องไปยึดมั่นถือมั่นกับมันหรอกน่า อะไรก็ไม่ใช่ของเราของเขาเลย* ก็ทำให้รู้สึกค่อยยังชั่วขึ้นมาบ้างอีกตามเคย ก็วนเวียนอยู่เช่นนี้ หรือ แม้จะทุกข์เพราะความโลภ เพราะความโกรธใด ๆ ก็**บำบัดทุกข์ด้วยวิธีการนัยยะเดียวกันนี้** ซึ่งไม่ได้แก้ “**ทุกขอริยสัจ**” กันเลย

มันจึงเป็นเพียง **ยาแก้ตามอาการ**อาจบำบัด**ทุกข์ปกิณกะ** ชั่วครู่ เป็นเพียงแค่**รักษาตามอาการที่ปรากฏ**เท่านั้นเอง ศัพท์แพทย์ว่า ซิมโทแมติกทรีทเมนท์(Symptomatic treatment)ไม่ใช่ แรดดิคอลทรีทเมนท์(Radical treatment) มิใช่เยียวยา**แก้เหตุ**ของโรคให้หายเป็นปลิดทิ้ง **แบบถอนรากถอนโคน**เด็ดขาดไปเลย เรียกว่า ไม่เป็นแบบรีมูฟคอส(REMOVE CAUSE)คือ ไม่ใช่**แก้ที่ต้นเหตุ***ยังไม่ถูกตรงระบบ “อริยสัจ ๔”*

ลักษณะยาแก้บำบัดไปตามอาการ เช่น ปวดหัวก็กินยาแก้ปวดกัน ปวดท้องก็กินยาแก้ปวดนั้น เรื่องปวดหัวอาจมีเหตุได้ร้อยแปด มันจะรุมไปอยู่ที่หัว คิดมาก เครียดมาก นอนน้อยไป หิวข้าว หรือว่าเป็นไข้นั่นไข้นี่ มีเหตุมากหลาย ปวดท้องอาจเป็นด้วยของแสลง กินผิดเวลา หรือเป็นแผลที่กระเพาะที่ลำไส้หรือเปล่าไม่รู้ ดีไม่ดี อาจจะกินตะปูเข้าไปทั้งอันก็ได้ แล้วจะเล่นกินแต่ยาแก้ปวดลูกเดียว แค่บำบัดอาการ

ชั่วคราวปลายเหตุ มันก็พอจะหายทุกข์ หายเจ็บหายปวดเหมือนกันนะ แต่ไม่หายโรคที่มีเหตุนั้น ๆ อยู่ไปได้

การแก้ไม่ตรงถึงเหตุก็เพราะ**ไม่รู้จักหน้าตากิเลส**เป็นยังไง ตามสภาพจริงนั้น ๆ ถูก"ตัว" มัน เรียกว่าไม่รู้ "นาม-รูป" ของ "ตัวตน" นั้น ๆ ให้แม่นมั่น การจะรู้ ก็ต้องฝึกฝนด้วย**สติปัฏฐาน๔** ด้วย**โพชฌงค์ ๗** แล้วจะรู้มันได้ด้วย "อาการ-ลิงค-นิมิต-อุเทศ" **ตามหลักวิชาของพระพุทธเจ้า อันเป็น "ทางเอก"** และต้องปฏิบัติฝึกฝนกันด้วยระบบ **"มรรคองค์๘" แท้ ๆ**จึงจะเกิดผล "สัมมาญาณ (ปัญญา)-สัมมาวิมุติ (หลุดพ้นหมดตัวตน)"

และสูตรที่ว่า "**ไม่ยึดมั่นถือมั่น**" นั้น ก็ใช้ประกอบเมื่อถึงคราวถึงบทบาทขั้นตอนของการปฏิบัติ *ทว่าไม่ใช่ "มรรคอริยสัจ" ไม่ใช่ "ทางปฏิบัติอันเอก" โดยตรง***ทางปฏิบัติอันเอกเป็น "อริยสัจ" ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ และประกาศแก่มนุษย์โลก นั้นคือ มรรคมีองค์๘หรือวิธีปฏิบัติที่มีองค์ประกอบสำคัญคือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มรรคองค์ ๘ ที่รวมเรียกเต็ม ๆ ว่า โพธิปักขิยธรรม ๓๗นั่นเอง นี้คือ "ทางเอก"ครบเครื่องที่พระพุทธเจ้าตรัสยืนยันว่า เป็น "ทางเอกทางเดียวเท่านั้น ไม่มีทางอื่น" (เอเสวมัคโค นัตถัญโญ)**

พวกเรามาปฏิบัติกันนี่ รู้ดีว่ามันปฏิบัติยากจะตาย ในการที่จะจับกิเลสให้อยู่มือ แล้วปฏิบัติตามทฤษฎีให้เป็น จนกิเลสมันดับมันสูญ กว่าจะจับตัวมันได้ กว่ามันจะตาย ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ พวกเรารู้ดี ถ้าทำได้ถูก ทำได้ตรง เหมือนกับ **จับสาเหตุโรคถูกเป้า และรักษามันถูกวิธี**

ถูกสภาพมันจริง ไม่ช้าไม่นานก็หายขาด จะไปไหนเสีย หากแม้นใครใด จับมันถูกตัว ถูกสาเหตุแท้ รู้หน้าตา เนื้อตัว อาการ นิมิตของมัน เป็นปัจจุบันธรรม ทำกับของจริง มีของจริงและฆ่าถูกสภาพ ลดละถูกวิธี

แต่การรักษาที่ไม่ถูกต้องแท้ ดังกล่าวมานั้น มันจะไม่หายขาดหรอก ใช้ยาคาถากันผีอันเดียว มาบำบัดปัดเป่าชั่วคราวเท่านั้น เสร็จแล้ว ดูแต่ละคนซิ ที่ยึดปรัชญานี้ ล้วนอยู่ดีกินดีกว่าใคร ที่จริงอยู่ทรามกินทราม ผลาญพร่าเปลืองเปล่าเท่าไหร่ จึงเป็นตัวอย่างอันไม่ดีไม่งามให้แก่สังคม ด้วยซ้ำไป

๒.๑๙ ผู้นำ มิกล้าล้ำหน้า-ก็ไร้ราคา

พวกนี้ไม่มีเสียหรอกที่จะยอมคาย ไม่คายทั้งนั้นแหละ ขอยืนยัน **เขาจะ*กล้าจน*บ้างอย่างพระบรมศาสดาพาเป็น** เป็นไม่มีหวัง **พวกนี้จึง มิสามารถหัดมักน้อยสันโดษแท้จริง**

ทั้งที่ว่าไม่ยึดมั่นถือมั่น แต่แม้แค่เหล้าก็ยังซด บุหรี่ก็ยังซัด โดยไม่เห็นว่าจะเสียหายใครอันใด แต่ก็มีบางคน พอมีปัญญาปฏิญาณเหมือนกันว่า เฮ้อ ! ไอ้นี่มันต่ำ เราเลิกเถอะ เพราะฉะนั้น ในสายท่านพุทธทาส พวกมีปัญญา มีภูมิธรรมพอสมควร เขาจะลดลงของเขาเองได้ เพราะว่าท่านพุทธทาสก็พูดเหมือนกัน สอนด้วยถึงเรื่องสิ่งเลว ของหยาบอะไรควรละ อันนี้โดยสามัญ ใครก็พูดได้ คนมีปัญญาพอรู้ และลดกันได้อยู่ ถ้าผู้นั้นไม่เฉโก หรือไม่จิตว่าง อันธพาลเกินไป

คนที่ทำได้เพียงตื้น ๆ หยาบ ๆ ดังว่ามา ก็มีคุณธรรมเพียงตื้น ๆ หยาบ ๆ ถ้าไม่มีกรรมวิธีที่ดียิ่ง นำพาสำรอกได้อย่างชอนไชล้างลึก ก็จะได้ตื้น ๆ อยู่แค่นั้น ๆ เมื่อชนชั้นผู้นำในสังคมทุกวันนี้ มีแต่คุณธรรมต่ำ ๆ เตี้ย ๆ ไม่เป็นคนกล้าหาญทางจริยธรรม**ไม่เป็นคนจริงที่มีความจริงใจจะเสียสละได้มากพอ จึงทำให้พวกเขา นำสังคมแก้ปัญหาไม่สำเร็จ ! !**

ขอให้กำหนดให้ชัดเจนว่า *คาถาไม่ยึดมั่นถือมั่นอันนี้แหละ* ที่ทำให้ผู้นำต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทุกระดับในสังคม **ไม่ยอมยึดสัจจะ ? ! ไม่กล้าหาญทางจริยธรรม และไม่มีมารยาททางการเมือง** มันคือ **"ผลทางจิตวิญญาณ"** ที่มิใช่จะรู้ตัวรู้ตนกันง่าย ๆ นัก แต่ถ้าใครตรวจตนให้แยบคายถ่องแท้ สำรวจตนที่ผ่าน ๆ มาดูให้ลึก ๆ ละเอียดดูดี ๆ จะพอรู้ตนได้ว่า จริงตามที่ว่านี้ แต่ก็ยากที่ผู้ไม่มี "ธรรมจักษุ" หรือผู้มีกิเลสยังมากอยู่ จะรู้ตัวหรือยอมรับ

ความไม่แน่นอนเที่ยงแท้ หรือความผันแปรไม่มั่นคงในสัจจะนั้นมีมานานแล้ว ผู้รู้ก็มีรู้ แต่ไม่ถึงขั้น**มั่นคงในสัจจะ** แล้วถูกโลกกลืนไปไม่รู้กี่ร้อยกี่พันคนแล้ว จะเป็นครูบาอาจารย์หรือผู้ปฏิบัติธรรมมาเท่าไหร่ก็ตาม ไม่มีฤทธิ์แรงในการจะเข้าไป**ทำปฏิกิริยากับสังคม** ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตัวเองไม่มีฤทธิ์ เป็นตัวแปรให้แก่สังคมได้ กลับต้องถูกอำนาจสังคมกลบกลืน จนกระทั่งต้องยอมหงอ *เออ ! ได้แค่ตัวเองก็พอแล้ว*

เลยกลายเป็นได้แค่ตัวเอง ไม่มีผล ไม่มีประโยชน์ตน–ประโยชน์ท่าน พระพุทธเจ้าตรัสยืนยันว่า **ศาสนาของพระองค์ท่าน มีประโยชน์**

แก่มหาชน เพื่อความสุขของมหาชนและเพื่อเกื้อกูลอุ้มชูโลก (พหุชนหิตายะ พหุชนสุขายะ โลกานุกัมปายะ) แบบนี้ทำไม่ได้ได้แต่ **อัตตานุกัมปายะ** ได้แค่ช่วยตน จึงไม่เป็น**โลกานุกัมปายะอนุเคราะห์ผู้อื่นไม่สำเร็จ**เอาตัวรอดได้คนเดียวเท่านั้น มันก็ยังไม่บรรลุผลถึงไหนเลย

เพราะความยิ่งใหญ่ของศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าทรงกำหนดยืนยันไว้ว่า **การมีมิตรดีสหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี จึงจะเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของศาสนานี้ !**

ฉะนั้น ได้แค่ตัวเองรอด แล้ว**ไม่มีมิตรดี สหายดี ตามความมุ่งหมายอันลึกซึ้งของพระบรมศาสดา** ก็ยังไม่มีผลได้อะไรขึ้นมาพอเพียง นั่นคือ **น้ำหนักมวลของหมู่ผู้สนับสนุนและสิ่งแวดล้อม (สัมปวังโก) ไม่พอ ฤทธิ์แรงอันนี้ไม่พอ เลยไปแก้ไขปัญหาสังคมยังไม่ได้**

คุณจะศึกษาศาสนาที่แก้ปัญหาสังคมได้ หรือจะศึกษาศาสนาที่ไม่แก้ปัญหาสังคม เราขอยืนยันว่า พุทธศาสนาแก้ปัญหาสังคม แต่ต้องศึกษาให้ถูกนะ ศึกษาไม่ถูก ไม่แก้ เห็นไหมว่ามันผิดเพี้ยนมา มันผิดพลาดตรงที่ท่าน เอาต้นไปไว้ปลาย เอาปลายมาไว้ต้น? มันจึงได้ผลช่วยสังคมได้แค่ที่เห็น จะว่าไม่ช่วยสังคมเสียเลยก็ไม่ใช่

ส่วนความผิดพลาดของการศึกษาพุทธศาสนา **ที่เป็นการผิดพลาดเอามาก ๆ อื่น ๆ**นั้น มันมีทั้งเหลวไหล และเหลวแหลก มันย่อมไม่แก้ปัญหาสังคมแน่นอน นอกจากไม่แก้แล้ว ยังซ้ำเติม ทำลาย

สังคมให้งมงาย จมปลักหนักหนาซ้ำอีกด้วย นั่นก็ขอยกไว้ในฐานที่เข้าใจ มันเหลือที่จะกล่าว **ขณะนี้ขอพูดส่วนที่พอมีค่า มีท่ากันบ้าง คือส่วนของท่านพุทธทาสนี้** ส่วนของท่านอาจารย์องค์อื่นที่มีคุณมีค่าแต่ดีคนละลักษณะ ยังบกพร่องคนละลักษณะ ก็จะไว้ค่อยพูดในโอกาสอื่น ยังมีอีกหลาย ๆ ท่าน หลาย ๆ องค์อยู่เช่นกัน คราวนี้ขอเฉพาะ ๆ เรื่องนี้ก่อน

๒.๒๐ กิเลสเป็นตัวตน...เมื่อกวนคน !

ในคำสอนชั้นลึกซึ้ง จำต้องพิเคราะห์ให้ละเอียดแยบคายว่า *มีที่มาที่ไป ให้เอาไปใช้ทำอะไรกันแน่* อย่างเช่นคำสอนอีกคำว่า

"**อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ของตัวของตน**" จะบอกให้ก็ได้ว่า พระพุทธเจ้ามิได้สอนอย่างนั้น**เชิงเดียว** จะเอาคำความนี้มาพูดกันหลวม ๆ เละ ๆ ไม่จริงนั้น ใช้ไม่ได้

ความจริงอันหนึ่งที่พึงยอมรับเป็นสัจจะได้แก่...

"**กรรมเป็นของของตน**" (**กัมมัสสโกมหิ**) ขยายความออกไปก็จะได้ว่า ให้ทุกคนทำกรรมดีให้**เกิด** ให้ได้มากที่สุดในชีวิตตราบตาย (**กัมมโยนิ**) กรรมนั่นเองเป็นเผ่าพันธุ์ ชาติเชื้อสืบต่อบอกสกุณรุนชาติที่แท้ (**กัมมพันธุ**) คน นั้นมีกรรมนั่นแหละเป็นที่พึ่ง มีกรรมเป็นที่อาศัยอย่างสำคัญยอดทีเดียว ต้องพิสูจน์กันให้เห็นแจ้ง มันตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ โจรปล้นไม่ได้จริง ๆ (**กัมมปฏิสรโณ**)

และ “**มีกรรมตกทอดให้รับผลมรดก**” **(กัมมทายาโท)** ไม่ว่าจะทำไว้ดี หรือทำไว้ชั่วผู้ทำจะต้องเป็นผู้รับ เป็นมรดก**ของตน** ชื่อว่า “ทายาทกรรม” จะบอกปัดกรรมที่ตนทำว่า มิได้ทำ ว่า**มิใช่ของตน** จะไปยกเลิกโมฆะกรรม อันตนเองทำเองจริง ได้ยังไง ใครจะไปเบี้ยวสัจธรรมได้ *แม้แต่ที่อุตริแบ่งส่วนกรรมบุญ อุทิศส่วนบุญให้ใคร ๆ กันนั้น* ก็**ค้านแย้งคำสอนของพระบรมศาสดาพุทธ***ส่วนบุญ-ส่วนบาปใด ๆ ที่ตนทำจริง ล้วนเป็น “ของตน ๆ” อย่าอุตริไปแบ่งกันเล่น นั่นมันเป็นละครปรัมปราที่เขาทำตาม ๆ กันมา แต่ครั้งก่อนพระพุทธเจ้าอุบัติ เป็นเรื่องของคนที่ยังไม่รู้แจ้งสัจธรรม เขาก็ทำไปตามประสา*

และ กรรมนั่นแหละจะเป็นตัวจริง ที่จะเป็นเครื่องชี้ชัด จำแนกแยกจัด “คน” ผู้ทำ ว่าใครคือ สัตว์นรก-เปรต-เดรัจฉาน-อสูรกาย หรือใครคือ เทวดาเก๊ (สมมุติเทพ)-เทวดาจริง(อุบัติเทพ-วิสุทธิเทพ) ใครคือ อริยชนคนมีอริยสัมบัติ (อารยชน) ใครคือ อนารยชน คนไร้ความเจริญที่แท้ **ก็ล้วนกรรมแท้ ๆ เป็นเครื่องจำแนกแจกแบ่งจริง บอกได้ด้วยความเป็นความมีจริง (กัมมัง สัตเต วิภัชชติ)**

ฉะนั้น นัยยะคำว่า “**ไม่ใช่ของตัวของตน**” จึงควรให้รู้ก่อนว่า “**กิเลส** (ในตัวเรา) **นั่นแหละ มันไม่ใช่ตัวเรา มันไม่ใช่ของตน**” แต่คนนั้นถูกกิเลสครอบงำ บงการชีวิตเหมือนมันเป็นเจ้าข้าวเจ้าของ ประหนึ่งมันเป็นจิตวิญญาณของเราเอง สั่งเอง-เสพสมเอง คนจึงหลงอยู่จริง ๆ ว่า *กิเลสเป็นของตน ไปสยบเป็นทาสมัน* ต้องมาพิสูจน์ **ฆ่ากิเลสให้มันตายสนิท หมดตัวหมดตนของมันจริง ๆ ในชีวิตของเรานี่แหละ เราจึงจะรู้แจ้งเห็นจริงว่า มันไม่ใช่ของตนมันไม่ใช่ตัวตน**

เรื่องนี้ เป้านี้ คือจุดที่เราควรรู้-ควรทำพิสูจน์ให้กับชีวิต อย่าไปคิดเพ้อกว้างไปไกลเกินเลยได้แล้ว เราจะรู้ซึ้งกับคำความที่ว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ใช่ตัวใช่ตน” ได้ลึกซึ้งกว่าคนที่เพียงรู้ตรรกะ

เพราะผู้มี “ปรมัตถสัจจะ” ย่อมรู้ความเป็น “ของตน” หรือความ “ไม่ใช่ของตน”ถึงขั้นมี “ของจริง-ความจริง” ให้รู้อย่างแน่ชัดสัมผัสแท้ จึงแม่น-แน่น-มั่น-ลึก-ชัดกว่าว่า เป็นจริงเช่นใดก็เป็นเช่นนั้นแหละ **(ตถตา)**

ดังนั้น ต้องกำหนดให้ดี แบ่งให้ชัดว่า “ตัวตน” ของอะไร ที่จริงแล้ว “อะไร ๆ มันก็ไม่ใช่ตัวใช่ตน” จิตวิญญาณ **(ที่สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสแล้ว)** นั้น มันธรรมดาอยู่แล้วว่า มัน**อนัตตา** มันสูญว่างเปล่าจากตัวตน นั่นมันต้อง**จิตวิญญาณบริสุทธิ์**นะ !**มิใช่***จิตวิญญาณมีกิเลส* **แม้แต่มีกิเลสน้อย***หากมีกิเลส มันไม่สูญหรอก มันเป็นอัตตาให้หลงเป็นชีวิตชีวา ๆ*

เพราะฉะนั้น **จิตวิญญาณยังไม่บริสุทธิ์ อย่าเพิ่งพูดว่า มันไม่ใช่ของตัวของตน มันไม่ใช่ตัวใช่ตน** คนธรรมดานี่ มีกิเลสทั้งนั้น จึงมี**จิตวิญญาณไม่สูญ มีจิตวิญญาณไม่อนัตตาล้วนเป็นอัตตาอยู่ทั้งนั้น***อย่าหลงตน หรือรีบเข้าใจผิด (มิจฉาทิฐิ) เป็นอันขาด*

ด้วยข้อเท็จจริงเหตุนี้ เราจะต้องตั้งต้นสอนจากฐาน “อัตตา” ที่เป็นพื้นยืนของเขาเป็นลำดับก่อน

จะเห็นได้ว่า คำสอนเบื้องต้น อาจนำไป**ชนแย้ง** กับคำสอนชั้นสูงได้ ดังที่อ้างหลักกรรมว่า กัมมัสโกมหิ=กรรมเป็นของตน กัมมทายา

โท=กรรมเป็นทายาท ต้องรับมรดกของกรรม ตราบที่เรายังไม่จบสิ้น จนเป็น “ปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ”

กรรมนั่นแหละเป็นของของตน ใครทำชั่ว-ชั่วในตัวเสร็จ อีกทั้งยังเป็นทายาทของกรรมที่ก่อเหตุไว้นั้นด้วย ผลพวงแห่งกรรม อย่าไปเอามาแบ่ง คุณทำชั่วไว้แล้ว **กรรมเป็นอันทำ** แล้วคุณจะไปยัดเยียดให้ใครอื่นเป็นคนทำ ไม่มีทาง จะแบ่งออก แบ่งทิ้งขว้าง เป็นไปไม่ได้ แม้คุณจะทำลับหน้าลับหลัง ในที่แจ้งที่ลับ ใครจะไปตามดูได้ตลอด นอกจากตัวคุณเอง จะไปขุดรูทำไม่ให้ใครรู้ใครเห็นก็ตาม จะดีจะเลวอย่างใด ๆ เป็นของคุณทั้งนั้น กรรมคุณก่อ เป็นของคุณ **(ของตน)** แน่นอน

คำสอนของ**พระพุทธเจ้า**ที่ว่านี้ เอาไป**แย้งได้** กับปรัชญาที่โฆษณาหลวม ๆ ว่า “อะไร ๆ มิใช่ของของตน”

หากใช้นัยยะ**ท่านพุทธทาส** ก็ต้องว่า อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ของกู **แม้แต่กรรม**

พอไปฟัง**พระพุทธเจ้า**อีกเสียงหนึ่ง ก็จะบอกว่า นี่ของคุณ ๆ คุณทำชั่ว-ของคุณ คุณทำดี-ของคุณ จะบอกว่าอะไรไม่ใช่ของกู ไม่ใช่ของตัวของตน **มิได้**

แต่นัยยะลึกซึ้งที่ว่า **ไม่มีอะไรเป็นของของตน** คือ ให้รู้ว่า อันนี้เป็น**ของไม่จริง** อันนี้เป็นของลวง อันนี้เป็นของไม่ดี ไม่ใช่ที่พึ่งที่อาศัยอันเกษม

และกิเลสก็เป็นของลวง กิเลสเป็นของ**ไม่จริง** แต่สาระสัจจะจะสูงสุดขั้น "สารจริงสูงสุด" ที่พระบาลีว่า "ปรมัตถสัจจะ" (บรม+อัตถ+สัจจะ) นั้น จึงชื่อว่า "**ของจริง**" ที่คนทุกคนต้องสร้าง ต้องประพฤติ**สะสม**กันให้ได้ ให้เป็น ให้สูงสุดยอดให้ได้ ให้มี ให้เป็นเครื่องอาศัย

สำหรับคนที่ยังไม่สิ้นกิเลส ย่อมจะ**ยึดกิเลส**ว่าเป็น**ของจริง** ยึดเป็นอัตตา ที่จะแยกออกจากตัวมิได้ ขืนขาดมันไป ประหนึ่งชีวิตจะขาดลงรอน ๆ กิเลสที่อร่อย ๆ จึงเป็นตัวชีวิตชีวาเหมือนจริงจัง

เพราะฉะนั้น คำว่า "ตัวตน" นี้ ท่านพุทธทาสแจกแจงไว้ไม่ถึง ไม่ชัด อธิบายไว้ไม่รอบคนจึงเข้าใจผิดหัวผิดหาง **มันผิดพลาดตรงนี้** แม้จะมีอธิบายแล้ว *(ที่จริงอธิบายมากมายเกี่ยวกับเรื่องนี้)* แต่ไม่ถึง ไม่ละเอียดในจุด ในเนื้อหาที่ควรจะละเอียดเพียงพอ คนจึงเข้าใจตัดลัดคนก็เลยเห็น หรือเข้าใจความ "ไม่ใช่ของตัวของตน" เหละหละไปหมด อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวตน ไม่มีหัวหางกลางปลาย ไปหมด เป็นเหตุให้ไม่รู้จักเป้าหมายที่ชัดแท้ **เพราะมันมี"ตัวตน" ที่ต้อง "รักษาไว้ให้เป็นหลัก" (อนุรักขนาปธาน) ต้อง "ยึดมั่น" สร้างสรรค์กันจน "ตั้งมั่น" (ฐีต, สมาธิ) จนเที่ยง (นิยต, นิยม) จนเป็นจริง (ตถตา) จนเป็นเครื่องอาศัย เป็นที่พึ่งอันเกษม (วิหาร, ปฏิสรณ, อรหัตตา, ตถัตตา)**

นั่นคือ ที่ว่า ตัว ๆ ตน ๆ หมายถึง **ตัวของกิเลส** กิเลสเป็น**ตัวไม่จริง** ที่ต้องพิสูจน์ให้ถึง"ของจริง-ความจริง" เป็นขั้นต้น แล้วค่อยพิสูจน์ "**วางตัวตน" ในขั้นสูง** ซึ่งอยู่ในสภาพ ทั้ง ๆที่ "ตัวตนความดี" หรือ "ตัวตนที่พึ่งอันเกษมสุดท้าย" หรือ "ตัวตนขันธ์ ๕" เราก็ยัง

จำต้องยึดต้องถือไว้ ต้องมีอยู่อย่างมั่นคงแข็งแรงเที่ยงแท้ ให้ได้ให้ดียิ่งเท่าที่จะอุดหนุนมันได้อยู่อย่างนั้น ๆ มันยังขาด-ยังเว้น-ยัง "สูญ" จริง ๆ ไม่ได้ เหมือนการขาด-เว้น-สูญ "ตัวตนของกิเลส" ประดา ที่ได้ทำให้ขาด ให้เว้น ให้สูญมาแล้ว และก็สูญอยู่ได้แม้ในขณะนี้

"การวางตัวตน" ในขั้นสูงนี้นั้น ก็ต้องหัดในขั้นสูงสุดนี้จริง จนกว่าจะเป็นการ "ปล่อยอยู่" (วิโมจยะ) เป็นการ "สลัดคืน" (ปฏินิสสัคคะ) ได้แท้เป็นจริง ขั้นแยบคายถ่องแท้จริง ๆ ซึ่งเพียงอธิบายกันคร่าว ๆ เท่านี้ ก็พอจะเห็นได้ชัดว่า **เป็นการกระทำใน"ภายหลัง" แท้ ๆ** มีระดับขั้นตอน

ทีนี้จะพิสูจน์ความไม่จริง ไม่ใช่ตัวตนของกิเลสได้นี่ คุณมาล้างกิเลสออกให้หมดไป ทีละสิ่งละอย่าง

กิเลสในสิ่งของเหตุปัจจัยนั้นนี้ พอมันไม่มีรสชาติชีวิตชีวากับเราอีกต่อไปแล้ว มันตายสนิทแล้ว เราจึงจะรู้ว่า มันเป็น**ตัวลวงแท้ ๆ** และถึงจะรู้ชัดว่า **มันไม่เป็น"ตัวตน" อย่างไรได้ถนัดชัดเจน จริงจัง** มิใช่เพียงรู้ เพียงเข้าใจ แต่รู้ยิ่งเห็นจริง ตาม "ของจริง คือความไม่มีตัวตนนั้น ๆ"

เมื่อนี้แหละ เราจึงจะใช้ "ตัวกิเลส" และ "ความไม่มีตัวกิเลส" เป็นการวัดค่า "ความไม่ใช่ตัวตน-ความไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" ได้ว่า มี**ค่าแห่งความจริง...**ตามของจริง สูงต่ำก็ได้ค่าตาม**สมมุติสัจจะ**และ**ปรมัตถสัจจะ** ถูกต้องแท้

กระนั้นก็ยังยาก ต้องศึกษาหลัก **"สังโยชน์ ๑๐"** ตรวจอ่านความจริง ศึกษา**อภิญญา๖ หรือวิชชา ๘ วิชชา ๙ วิชชา ๓** เป็นหลักวิชาเทียบอ่าน และปฏิบัติให้**เกิดสภาวะของจริง**อย่างรู้ยิ่ง เห็นจริง **จึงจะรู้มั่น รู้แม่น แน่แท้ แน่นอนในความจริง (ตถตา, สัจธรรม)**

๒.๒๑ แม่ปลาไหล-ยอดเหลวไหล

ลักษณะคนปักมั่นในทิฐิ ที่ดิ้นได้ไม่ตายตัว เข้าทำนองไม่ยอมผูกมัดมีพันธะสัญญากับสรรพสิ่งใด ๆ หมด ฟังดูเผิน ๆ คล้ายเข้าทีดีช่างมีอิสรเสรีเสียเหลือเกิน จะทำอะไรก็ทำได้ดังใจหมาย ไม่มีติดขัดในที่ทั้งปวง ประหนึ่งนกบินไปในอากาศกว้างไร้ขอบเขต น่าอิจฉาจังไฉนจักพึงมีอิสรเสรี เหนือสิ่งอื่นใดเห็นปานนี้หนอ

อย่างไรก็ดี ครั้นพินิจพิเคราะห์ดูให้แม่น ๆ **การทำอะไรตามใจชอบของ "ตัวกู"** มันกลับเป็น **อิสรเสรีในที่แคบ** ต่างหากล่ะ **ใช่อิสรเสรีในที่กว้างแต่อย่างใดไม่เลย**

ดังนั้น ปรัชญาไม่ยึดมั่นถือมั่น มันทำให้คนตีกิน ใช้เสรีภาพเกินขอบเขต เพราะปฏิเสธหลักเกณฑ์**สมมติสัจ**จะอันชอบธรรม จึงกลายเป็นคนไร้ทิศทาง หลักลอย เลยลอยตัวไปตามลมเพลมพัด ดุจขี้หมาลอยตามน้ำ

ทัศนะแนวคิด**คนไม่จริง**ดังกล่าวนี้ ตรงตามตำรา พระสูตรพรหมชาละ (พระไตรปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม ๙ ข้อ ๓๙-๔๒) ซึ่ง

บัญญัติว่า เป็นประเภท **อมรารักเขปิกทิฐิ** หมายถึง **ทิฐิดิ้นได้ไม่ตายตัว** คือลื่นเหมือนปลาไหล (อมรา=ปลาไหล หรือไม่ตายตัว)

เราจะสังเกตออกว่าคนไหน มีทัศนคติเห็นผิดเพี้ยนในแบบที่ว่านี้ โดยการซักถามถกปัญหาด้วย เขาจะตอบวาจาชนิดดิ้นได้ไม่ตายตัว เพื่อป้องกันตนเอง มิให้ตกอยู่ในความผิด หรือบาปเวรต่าง ๆ เพราะเขาไม่รู้ตามจริงว่า กุศล-อกุศล มันหน้าตายังไงชัดแท้

ดังนั้น ผิว์ขืนไปยืนหยัดยืนยันข้างไหนแน่นอนนักแล้วไซร์ ดูทีจักให้ลำบากตนในภายหลังเป็นแน่เทียว เพราะจะทำให้ติดขัดกับผลประโยชน์พึงใจ อันหวังแสวงหากอบโกย เดี๋ยวเกิดฉุกคิดสะดุดชะงักขึ้นมา แล้วยุ่งยาก เล่นเอาใจอ่อน ฝึกมโนธรรมสำนึกต่อไปมิได้ มันจะเสียหายขาดกำไรไปเปล่า ๆ โดยใช่เหตุ ดังนี้เป็นต้น หรือไม่ก็เกรงว่า ตนจะไม่เป็นกลาง เพราะยึดดี ยืนยันดี เดี๋ยวก็จะถูกหาว่า **ยึดมั่นถือมั่น** ยืนหยัดดี เดี๋ยวก็จะถูกหาว่า **หลงตัวหลงตน-ติดตัวติดตน**

สู้ไม่ต้องไปรับรองกับกฎเกณฑ์ใด ๆ ของสังคม ไม่ต้องยืนยัน ยืนหยัดผู้รู้ไหน ๆ ก็สิ้นเรื่อง การลอยลำดำเนินนโยบาย **ไม่ยึดมั่นฝักใฝ่ฝ่ายใด ค่ายใด** จึงเป็นเรื่องเผื่อเหลือเผื่อขาดไว้ตีกิน ของปัญญาชนคนไม่มีจุดยืน ดังกล่าวมานั่นแล แต่ที่จริงเขาก็ยึดอยู่แท้ ยึดมั่นใน **ทิฐิดิ้นได้ไม่ตายตัว**

๒.๒๒ คาถาเดียวไม่พอกิน

บรรดาผู้เลื่อมใสในปรัชญาว่า ไม่ควรยึดมั่นถือมั่นนั้น จะอธิบายแนวคิดว่า...*อย่าไปเห็นอะไรเที่ยงแท้เป็นอันขาด หรืออย่าไปเห็นอะไรเป็นตัวเป็นตนตะพึด* ดังนี้เป็นต้น ซึ่งก็เห็นแล้วว่า เขายึด**ทิฐิความเห็น (ทิฏฐุปปาทาน)** นั้น ๆ นั่นเอง มั่นคงอยู่แท้ ๆ ก็พิสูจน์ได้เลยว่า เขายัง**ยึดมั่นถือมั่น**อยู่มากเพียงไร มิใช่เพียงแต่ยึดมั่นปรัชญาอย่างเลยเถิดอันนี้เท่านั้น บางคนหรือ มีมากคนที่ยังยึดมากที่สุด ในเรื่องโดยเฉพาะลาภ–ยศ ยึดกันน่าดูชม เบื่อไม่ลงเชียวล่ะ และเขาก็**ไม่รู้ตัวรู้ตนเอง**เสียด้วย แต่เขาก็ซาบซึ้งในปรัชญาบท "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" นี้สุดใจจริง ๆ นั่นก็ยิ่ง**..ทั้งเลยเถิด ทั้งปากเปล่า**

เพราะว่า หลักปรัชญานั้น **มันมิได้เข้าไปแก้พื้นฐานอะไรได้จริงจัง** แม้ลาภ ยศ หรือแน่ ๆ *โลกียสุขธรรมดาง่าย ๆ ที่ควรละ ควรลด ควรเลิกกันบ้าง* เขายังไม่ลดราวาศอก แต่เขาเอาแนวคิดอันนี้ มากลบเกลื่อนเลื่อนปัญหานี้ออกไปจากหัวคิด เพราะใจนี้มันคิดได้ทีละอย่าง มันก็พอหันเหความคิดไปเป็นอื่น พอเป็นยาบำบัด**ทุกข์ยาก**ชั่วคราว **แต่ไม่ได้ฆ่ากิเลส**

เมื่อรู้จักแต่วิธีปัดเป่าให้พ้น ๆ ไป เหมือนปัดสวะพ้นหน้าบ้าน **แล้วหลงคิดว่า ได้ผล** เลยปักใจทำแบบนี้ลูกเดียว **สำคัญมั่นหมายว่านี่เป็นยาปลดปลงปล่อยวางทุกขอริยสัจได้จริง ถือเป็นยาขนานวิเศษวิเดียว มีปัญหาเมื่อไหร่ เรียกใช้ได้เสมอจนติดจนคล่อง**

ดังที่ท่านพุทธทาสยกย่องยกยออยู่เสมอว่า

สัพเพ ธัมมา นาลัง อภินิเวสายะ **ทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น** นี้ เป็นหลักเอกหลักเดียว

คาถาอันนี้ ยอดเพชรหนึ่งไม่มีสอง พระไตรปิฎกทั้งหมด คั้นเอามาเพียง ประโยคนี้ประโยคเดียวนี่แหละ *เอาอย่างนั้นเลยนะ !* ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าเอง ยังไม่ตรัสอย่างนี้ พระองค์ตรัส อริยมรรคองค์ ๘ โพชฌงค์ ๗ สติปัฏฐาน ๔ เป็นสิ่งวิเศษ เป็น**เอกายนมัคโค** เป็น**เอเสวมัคโค** ซึ่งยืนยันว่า เป็น**ทางสายเอกเส้นเดียววิเศษสุด** ท่านมิได้ยืนยันเลยว่า คาถา **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** เป็น**ทางเอกของเรื่องมิใช่**

แต่เราก็มิได้กล่าวว่า นั่น..มิใช่คำสอนของพระพุทธเจ้าดอกนะ ! อย่าเลยเถิดไปเสียอีกล่ะ ! และก็จริงด้วยว่า ถ้าได้ **บรรลุธรรมจริง ถึงขั้นไม่ยึดมั่นถือมั่นได้หมด** ก็เป็นอันได้ทุกสิ่ง

บทพุทธพจน์อันว่านี้ ย่อมวิเศษอยู่จริง สุขุมประณีต–ลึกซึ้งด้วยซ้ำ แต่มิใช่เลิศยอดยิ่งใหญ่กว่าหลักอื่น เพียงใช้แก้ไขตามกาละแห่งสถานการณ์ ไว้เผด็จศึกขั้นสูง เมื่อเรียนถูกต้องเป็นขั้นเป็นตอน เป็นชั้นเป็นเชิง

ที่เป็นเช่นนี้ มีเหตุผลคือ พระพุทธเจ้าท่านสอนให้ปฏิบัติ**ศีล** โดยมี **สัมมาทิฐิ**ให้ดี *ให้อยู่กับเนื้อกับตัวในชีวิตประจำวัน พร้อมสรรพไปกับหลัก***มรรคองค์ ๘** และ**โพชฌงค์ ๗ สติปัฏฐาน ๔** เป็น**คำสอนมากมาย ซ้ำซาก** เรียกว่า **"พหุลานุสาสนี"** เสร็จแล้วจะละคลายกิเลสลงไป พฤติกรรมหยาบ ๆ ทางกายวาจาใจ จะปรับเปลี่ยนไป หมดเรื่องชั่วมัวหมองไปได้ชั้นหนึ่งก่อน จนเราได้ เราเป็นอยู่กับพฤติกรรมดี ๆ มี

พฤติกรรมดีนั้น อยู่กับชีวิตเป็นเครื่องอาศัยไป **เพราะคนที่ยังไม่ตาย ก็จะต้องมี**พฤติกรรมดี **นั่นเองอยู่กับชีวิต ทิ้งไปก่อนตายไม่ได้**

และแล้ว**กิเลสขั้นละเอียดขึ้น** มันก็จะเล่นงาน คือ จะหลงยึดว่า**ดี** เป็นของเราบ้าง หรือยึด**ดี**จัดไปบ้าง กลายเป็นถือดี อวดดี แม้กระทั่ง มิรู้จักยืดหยุ่น หรือบันยะบันยัง มันจะพังไปใหญ่

ดังนั้น จึงต้องหัดประมาณพอเหมาะพอดี ต้อง "รู้" มันอย่างดี และ "ดี" นั้น คนต้องมีเป็นที่พึ่ง *(สรณะ)* เป็นที่อาศัย *(วิหาร)* ให้ได้ ตราบตายนะ ต้องเพียรรักษามันไว้ด้วย *(อนุรักขนาปธาน)* ต้องเข้าให้ถึงพร้อมให้ครบ *(กุสลัสสูปสัมปทา)* **มิใช่ วางกันตะพึด** มันต้องยึดเสียด้วยซ้ำน่ะนา !

และ**การยึดดี**นี้ ก็ยังมีนัยยะหลายประการ ลึกซึ้งซับซ้อน เช่นหลงยึดว่า **เป็นของเรา** ก็ต้องเรียนอย่างสำคัญ ซึ่งก็ต้องหัดวางอย่างสำคัญ **แยบคายถ่องแท้***(โยนิโส)* เพราะเป็นการวาง**ใจในใจ** เป็นเรื่องเฉพาะของ**การทำใจในใจ**เท่านั้น *(มนสิการ)* โดยรูปหยาบ–รูปในบางส่วน **ไม่ต้องวางเลย** อย่างนี้เป็นต้น หรือหาก **ยึดดีจัดไป** ไม่ได้เหมือนกัน มันมีเกณฑ์พอดีพองาม หรือ **ดีจนกระทั่ง มิรู้กาลเทศะฐานะ** เอาแต่ดีในด้านหนึ่งด้านใดลูกเดียวเถนตรง ไม่เหลียวซ้ายแลขวา ไม่ดูเขาดูเรา ไม่ดูตาม้าตาเรือ หรือ **มีดี แต่ไม่ดูดำดูดีกันบ้างเลย** พังได้ทั้งนั้น

เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประมาณ**เกณฑ์พอดี** เอาละ อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเสียจนเกินไป อนุโลม ยอมหน่อย ย่อมได้ แม้นี้จะดีสุด แต่ตึงขึงเปรี๊ยะ มันไม่ไหวกับคนอื่น หรือแม้กับตน ในครั้งในคราวที่ไม่

เหมาะไม่สม อย่างนี้เป็นต้น หรือในแง่หลง**ยึดจนเป็นตัวตนเป็นของตน** หรือ **มีดีแต่ตนไม่ดูดำดูดีใครเลย** ก็ตาม

อย่างไรก็ดี มันใช่หมายว่า*มิให้ยึดดี***ให้ยึด !** เพียงแต่มีองค์ประกอบ เงื่อนไขเกี่ยวข้อง ต้องนำมาพิจารณาร่วม หาความเหมาะสมที่พอเหมาะพอเจาะ ในแต่ละกรณี

๒.๒๓ เพลงกระบี่สิ้นพิภพ...จบเจ็ดกระบวนท่า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย เรานับเอาความสิ้นอาสวะของ **ผู้รู้ผู้เห็น***แต่ไม่นับเอาความสิ้นอาสวะของ***ผู้ไม่รู้ไม่เห็น** รู้อะไรเห็นอะไรเล่า? ความสิ้นอาสวะจึงมีได้ **รู้เห็น** โยนิโสมนสิการ (การทำในใจไว้โดยแยบคาย) และ อโยนิโสมนสิการ (การทำในใจไว้โดยไม่แยบคาย)

เมื่อไม่โยนิโสมนสิการให้ดี อาสวะที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น ที่เกิดแล้วก็เจริญยิ่งขึ้น เมื่อโยนิโสมนสิการไว้ดี อาสวะที่ยังไม่เกิด ก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดแล้ว ย่อมจะละเสียได้

ภิกษุทั้งหลาย อาสวะที่ละได้ด้วย**การเห็น** ก็มี ด้วย**การสำรวม การเลือกเฟ้น ส้องเสพ การอดทนข่มฝืน การงดเว้น การบรรเทา การฝึกฝนตนให้เกิดก็มี**

นี้คือ คำกล่าวจาก **สัพพาสวสังวรสูตร** (พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ ข้อ ๑๒-๒๐) ที่ชี้ชัดให้เห็นว่า การจะตัดกิเลสต้องรู้อยู่ มีผัสสะเป็นปัจจัย เกิดการกระทบกิเลส ปรากฏจับตัวมั่นคั้นตายต่อหน้าต่อตา

ครั้นเปรียบเทียบกับการรวบหัวรวบหาง ทฤษฎีปรัชญา *"อะไร ๆ ก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น"* จึงไม่ทัน**รู้จักหน้าค่าตา**ของกิเลสเลยว่า มันดำหรือขาว อ้วนหรือผอม จึงโดนเขี่ยทิ้งหมดทั้งดำทั้งขาว ทั้งอ้วนทั้งผอม ทั้งกุศล อกุศล **ด้วยคาถากลบเกลื่อนไปว่า ไม่น่ายึดทั้งนั้น** แล้วจะ**เป็น "ผู้รู้ผู้เห็น" แท้** ที่รู้ทั้งกิเลสหยาบ-กลาง กระทั่งอาสวะ**แยบคาย** ไฉน

แบบนี้กิเลสหยาบไม่ถูกจับตัว เมื่อกิเลสหยาบใหญ่โทนโท่ ไม่ถูกแยกคัดออกจากผู้ร้ายผู้ดี ตามระบบโลหะเหวี่ยงแห เช่นนี้แล้วกิเลสขั้นกลาง-ละเอียด จึงยิ่งไม่มีวันรู้จัก ไม่มีวันชนปะทะกันเลย เพราะกิเลสตัวเบ้อเร่อ ยังข้ามไปข้ามมา โดย**ไม่ "รู้เห็นตัวกิเลส" ไม่ได้ฆ่าถูกตัวจริง**

ด้วยเหตุนี้ เทคนิคตามปรัชญาซึ่งเป็นเชิง **สะกดจิตด้วยคาถาวิเศษ** จึงห่างไกลจากระเบียบวิธี ตาม**ระบบแม่บทในพระสูตรนี้** และอีกหลากหลายทั้งสูตรทั้งวินัย ซึ่งแน่นอนทีเดียวว่า มาตรการทั้งหมดในพระสูตร พระวินัยละเอียดลออเพียงพอ ที่จะ**กรองเอากิเลสออกได้ชนิดถูกฝาถูกตัวจริง ๆ ถอนรากถอนโคน** เห็น ๆ เหตุผลของความสำเร็จที่อธิบายได้ คือ มีการแบ่งกิเลสออกเป็นขั้นต้น-กลาง-ปลาย จนที่สุด **ถอน "อาสวะทั้งหลาย" (สัพพาสวะ)** พร้อมทั้งใช้ระบบอุปกรณ์ แห่งคำสอนทฤษฎีวิธีที่มีประสิทธิภาพ ตรงสภาพงาน เหมือนกับจะตักน้ำก็ใช้ถัง มิใช่ปุ้งกี๋ เพราะฉะนั้น ในคำสอนอื่นที่ไม่แยบคายด้วยพระสูตรพระวินัย ย่อมไม่ทำให้เรียบร้อยตามลำดับ ต้น กลาง ปลาย แม้ไม่เชื่อ ก็ยืนยันด้วยผลพิสูจน์ได้ว่า วิธีรวบรัดตัดตอนนั้น ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ! จะมีบุคคลผู้มีบารมีมาแต่เดิมบ้าง มีภูมิ

เหมาะสมกับฐานะคำสอนนั้น ๆ ก็จะได้ผลบ้าง แต่ก็ไม่ละเอียดแยบคายแจ่มชัดอยู่ดี เมื่อระบบอุปกรณ์แห่งคำสอนทฤษฎีวิธี ไม่ครบพร้อมแยบคายสมบูรณ์ **ยกเว้น**บุคคลพิเศษที่มีบารมีระดับ "อุคฆฏิตัญญู" (คนชนิดบัวพ้นน้ำรอแสงเท่านั้นก็บาน) *เพราะไม่เข้าใจแจ้งในเรื่องบารมี เรื่องบุคคลผู้ยกเว้นนี่แหละ ทำให้ "ลัทธิเซน" งมงายกันมาก*

นอกจากประเด็น ให้รู้จักจับกิเลสคาหนังคาเขาแล้ว ในพระสูตรต่าง ๆ ยังได้แสดงให้เห็นมาตรการต่าง ๆ ที่พึงใช้จัดการกับกิเลสแต่ละประเภทได้ถูกฝาถูกตัว ต่างว่าเจ็บป่วยด้วยโรคภัย ต้องใช้ยารักษาขนานใด อย่างไร มีรายละเอียดซับซ้อน

ใช้เอะอะเหมาเข่ง ด้วยยากลางบ้านสูตรเดียว อันเดียวตะพึดตะพือหรือเหมือนเคราะห์หามยามเจ็บป่วยได้ไข้จิปาถะ ไปหาหมอผีหมอเทวดาที่ไหนก็แล้วแต่ ในด้านคนมาหา จะเป็นใครมาจากไหน จะตัวเล็กตัวน้อย จะกระจอกงอกง่อย หรือมาจากเวียงชาววัง เสร็จสรรพจับรดน้ำมนต์ พ่นน้ำหมาก หรือเป่าพรวดเป่าหายไปตามเรื่องจริง ได้แต่หลอก ๆ พอสบายใจเดี๋ยวเดียว วิธีดาษดื่นเช่นนี้ก็นิยมกันกัน

ส่วนอุปกรณ์เครื่องมือและวิธีตัดกิเลสหลากหลาย จำต้องใช้เทคนิคลีลาครบครัน ให้เหมาะเจาะกับรูปการแต่ละกรณี สำหรับ "สัพพาสวสังวรสูตร" ที่ประมวลวิธีทั้ง ๗ ไว้ น่าจะขยายรายละเอียดให้เห็นเป็นตัวอย่างไว้หน่อย ตามนัยยะของพระสูตร

๑.อาสวะที่พึงละได้ด้วยการเห็น (ทัศนา)

การเห็นผิด ๆ ความคิดตื้น ๆ ฉลาดน้อยแล้วหลงตนต่าง ๆ ของคน ที่ยังเห็นผิด-เข้าใจผิด หรือยังสับสนไขว้เขว หรือยังลังเลสงสัยว้าวุ่น นานาประการ เหล่านี้มันเป็น **มิจฉาทิฐิ** ก็มาเปลี่ยน-มาปรับแก้กลับเสียใหม่ ด้วยข้อมูลใหม่ ทำความเข้าใจใหม่ **ใส่ความเห็นใหม่ให้ถูกแท้ หรือชี้ชัดยืนยันสิ่งที่ถูกต้อง แล้วเป็นสัมมาทิฐิแท้ ๆ นั้น ๆ เข้าไปให้แม่นแน่น**

อย่างเช่น ปรัชญาว่าด้วยหลักที่ใช้คาถาไม่ยึดมั่นถือมั่น นั้น เมื่อเข้าใจใช้ จะแก้ไขปัญหากรณีพวกนี้ได้อยู่บางจุด บางมุม หรือเพียงแก้ขัด ลดล้างความลำบากใจให้เบาลงได้ *(มิใช่ดับทุกขอริยสัจ หรือฆ่าเหตุแห่งทุกขอริยสัจ)* เท่านั้นแหละ จึงมิใช้จะใช้แก้ มิจฉาทิฐิ และมิจฉาสังกัปปะ-มิจฉาวาจา...ตลอดไปจนกระทั่ง มิจฉาสมาธิ ได้ทั้งหมดทุกกระทงหรอก หรือยิ่งเลยเถิด เกินประมาณ ถึงขนาดเอาเป็นยาครอบจักรวาล ก็จะยิ่งแน่แลเห็นได้ว่า มันไร้น้ำยาเพียงใด

๒.อาสวะที่พึงละได้ด้วยการสำรวม (สังวร)

เรื่องเดือดร้อนที่เกิดขึ้นผ่านเข้ามาทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ เพราะไม่สำรวม ระวังระไว ครั้นสำรวมอินทรีย์ตามหลัก "อปัณณกปฏิปทา" [หมายความว่า มีการประพฤติตามข้อนี้ ๆ อยู่ ชื่อว่าปฏิบัติธรรมพระพุทธเจ้าไม่ผิด] ใช้มันรับรู้ทำธุระให้เหมาะควรตามศีล ก็จะตัดปัญหาส่วนนี้หมดไป ฉะนั้น จะเล่นแต่ลีลาระวังใจถ่ายเดียว (ด้วยปรัชญาคาถาเดียว) เท่ากับประมาณอวดเก่งเกินวิสัยเกินการ จึง

ล้มเหลวกันมานักต่อนักแล้ว เพราะมันไม่มีฤทธิ์แรงเพียงพอ หรือมันยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ละเอียดครบ

๓.อาสวะที่พึงละได้ด้วยการเลือกเฟ้นส้องเสพ (ปฏิเสวนา)

ปัจจัยสี่ มีอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ หยูกยา เป็นต้น หรือแม้ของประกอบอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เหล่าใด เป็น**วัตถุกำหนดจิต**ได้สำหรับจิตของผู้ที่ยัง*ไม่อิสระ***อยู่เหนือมัน** ฉะนั้น มันจึงเป็นแฟคเตอร์หรือปัจจัยเอื้ออำนวยให้กิเลสอาศัยเกิดขึ้นอยู่เสมอ การบริโภคใช้สอยมีการปฏิบัติ "โภชเนมัตตัญญุตา" *(ประมาณในเครื่องกินเครื่องใช้)* ตามหลัก "อปัณณกปฏิปทา" อีกข้อหนึ่ง **จึงจำเป็น ต้องพิจารณาด้วยโยนิโสมนสิการ บรรจงเลือกสรร ประมาณให้สมควรจริง ๆ และสังวรการส้องเสพอย่างทวนกระแสใจ ทวนกระแสค่านิยมโลกย์ ๆ อดงดเว้นบ้าง ตามอินทรีย์พละตน จริง** จึงจะหมดเรื่อง จบปัญหานี้ จะหลงปรัชญามาทำแต่ที่ใจใน ๆ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ลูกเดียว ข้าวของมิรู้จักประมาณเลือกเฟ้นเลย รับรองไม่ได้กิน ไม่มีวันหลุดพ้น**สะอาดสงบ** สมบูรณ์ เพราะ**ไม่สว่างพอ**

๔.อาสวะที่พึงละได้ด้วยการอดทนข่มฝืน (อธิวาสนา)

บรรยากาศแวดล้อมเหลือบยุง แดด น้ำ ลม ฝน สัมผัสร้อนหนาว หิวกระหาย เจ็บปวดแสบเผ็ด หรือ แม้เสียงว่ากล่าวไม่ถูกหูมากระทบ เป็นต้น และยังมีอื่น ๆ นานาอีกมากมาย อิทธิพลภายนอก–ในเหล่านี้ต้อง**มีน้ำอดน้ำทน ต่อสู้ ด้วยพลังต้านทานอย่างเต็มที่สามารถ** และด้วยการพิจารณาอย่างแยบคาย คือ โยนิโสมนสิการช่วยเสริมหนุนกัน

ไป จะคิดเอาง่าย ๆ ลัด ๆ ตามปรัชญา ไม่ยึดมั่นถือมั่น มันไม่มีฤทธิ์แก้ตรงจุด เพราะมิได้วิเคราะห์คุณโทษ–หยาบละเอียด ควรสัมผัสสัมพันธ์แค่ไหน บางกรณีต้องงดเว้นหนีหลีกห่างพราก (ปริวัชชา) หรือ **ดูเหตุจำเป็น ต้องไม่หนี แต่มาฝึกฝนให้อยู่เหนือมันให้ได้** อีกทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับอินทรีย์พละ การปรับภูมิคุ้มกัน เคยชินทางกายทางใจ ซึ่งต้องรู้ ต้องเรียน ต้องฝึกฝนทนเอาด้วย จึงครอบคลุมหลายด้าน เกินการที่จะใช้ปรัชญาปัดเป่าทางความคิดบางแง่เท่านั้น

๕. อาสวะที่พึงละได้ด้วย การหลีกเว้น (ปริวัชชนา)

สถานบางแห่ง ของบางสิ่ง คนสัตว์บางชนิด กาละบางกาละ ต้องโยนิโสมนสิการ เลือกเฟ้นโดยแยบคายว่า ควรไปมิควรไป เช่น ต้องระวัง ช้างดุ ม้า โค สุนัขดุ งู ที่หุบเหว น้ำครำโสโครก หรือถิ่นอโคจร อาบอบนวด อบายมุขสถานเริงรมย์ ชุมชนเพื่อนชั่ว คนบางคนที่เรายังเข้าใกล้มิได้ ต่าง ๆ เหล่านี้ แบบนี้ **มิควรเข้าไปมั่วสุมคลุกคลี แต่ควรหลีกเว้น พรากห่างก่อน** จึงจะตัดใจ ตัดไฟแต่ต้นลมได้ จึงมิใช่ประมาทไปตะลุยเลือดลองละเลง แถมพกปรัชญาไม่ถือสา ไม่ยึดมั่นถือมั่น ไปด้วย มันคงช่วยให้เสียคนชนอันตรายเข้าเต็มเปา มากกว่าจะปลอดภัยในสวัสดิภาพ

๖. อาสวะที่พึงละได้ด้วยการบรรเทา (วิโนทนา)

ในด้านอารมณ์นึกคิด มีความตรึกในกาม พยาบาท ปองร้าย และวิหิงสา คิดเบียดเบียนความคิดชั่วร้ายพวกนี้ **ให้แก้โดยปรับเปลี่ยนลดอารมณ์ร้ายให้เบาบางจางคลายลงแทนที่ ด้วยความคิดสร้างสรรค์** เช่น เห็นความไม่งาม เห็นเป็นของน่าเกลียดขยะแขยง

(อสุภสัญญา) หรือ เจริญเมตตาที่เผื่อแผ่ไปในกายกรรม วจีกรรม นอกเหนือจากมโนกรรม และแสดงมุทิตาจิต เป็นต้น ซึ่งต้องมีกระบวนพิจารณาลึกซึ้ง ถึงบาปบุญคุณโทษละเอียดลออ แต่ถ้าหากแก้อารมณ์ด้วยปรัชญาดังว่า ก็จะไม่ตรงด้านไม่ตรงตัวเลยเช่นกัน

๗. อาสวะที่พึงละด้วย การฝึกฝนตนให้เกิดผล (ภาวนา)

เมื่อละเลยการดัดนิสัยขัดเกลาตนเอง ในการกินดื่มเสพย์แสวงหาดิ้นรนต่าง ๆ กิเลสมันครอบงำ พาหลงใหลใคร่อยาก ไปตามค่านิยมชมชื่น ต่อเมื่อหันมาเดินทางสายใหม่ ไม่ไปตามก้นสังคม แต่เจริญรอยตามพระพุทธเจ้า เป็นชีวิตทวนกระแสโลกย์ เป็นคนพบโลกใบใหม่ บนเส้นทางสายใหม่ อันคือ **สัมมาอริยมรรค ซึ่งมีลีลา ๘ กระบวนท่าสลับซับซ้อน สอดประสานกลมเกลียว**

โดยใช้**สัมมาทิฐิ**เป็นประธานตัวนำ กำกับด้วย**สัมมาสติ** และ**สัมมาพยายาม (วายามะ)** ตามขับเคลื่อน เสร็จแล้วให้พลพรรค ๓ สหาย ๓ องค์นี้ ร่วมแรงร่วมใจ เพื่อทำธุรกิจในด้าน**ความคิด (สังกัปปะ) คำพูด (วาจา) การงาน (กัมมันต)** และ **อาชีพ (อาชีวะ)** โดยสุจริต หรือสู่กุศลยิ่ง ๆ ขึ้นให้มากขณะที่สุดเรื่อยไปทั้ง ๔ บทบาท พฤติกรรม ๔ เรื่องดังกล่าวนี้

ชีวิตที่มี **อริยมรรค ทั้ง ๗**ที่ดำเนินไปอย่างสอดร้อยประสานกันเป็นอันดีนี้แหละคือ การสร้าง “**สัมมาสมาธิ**” นั่นคือ **ในชีวิตประจำวันตลอดเวลาทุกเทศะทั่วไปกับสังคมมนุษย์ เราจะหัดทำทุกสิ่งให้เป็น**

ธรรมตามหลักศีล*ที่แต่ละคนสมาทานตามขนาด ตามอินทรีย์พละ* โดย**มรรควิธี**ที่กล่าวมานี้ ก็เพียงย่นย่อ

รายละเอียดยังมีขยายเชื่อมโยงด้วย **โพชฌงค์ ๗** อันได้แก่ วิธีการ **ดำเนินก้าวไปสู่การตรัสรู้-ตัดกิเลส** หรือ **การเกิด "พุทธ" ด้วยก้าวทั้ง ๗ (โพชฌงค์ ๗)** และยังมี**สติปัฏฐาน๔-มีสัมมัปปธาน ๔-อิทธิบาท ๔** สัมพันธ์สอดร้อยอยู่ด้วย สร้าง**อินทรีย์ ๕ พละ ๕** ซับซ้อนลึกซึ้ง มีการ **เกิดผล** จริงเป็นจริง ตาม "**สัมมาอริยมรรค" ทางเอกทางใหญ่ทางยิ่ง** นี้จริง

ดังนั้น **การอบรมภาวนา** (ภาวนา=ทำให้เกิดผล *มิใช่แค่บริกรรมท่องสวดย่อย ๆ*) **จะต้องอุตสาหะฝึกฝนศึกษาซับซ้อนลึกซึ้งเห็นปานดังว่ามา** เมื่อกระจายแจกแจงจะเป็น **โพธิปักขิยธรรม ๓๗ องค์ธรรม** ทั้งหลายนี้คือ **หลักคำสอนของพุทธศาสนาหลักเอก** ที่พุทธบริษัทพึงควรใส่ใจศึกษา อย่างสุขุมคัมภีรภาพ และ**ปฏิบัติให้เป็น**

เพราะฉะนั้น มาตรการอบรมบ่มนิสัย ตัดกิเลสทั้ง ๗ กระบวน ยังมีนัยยะจาระไนไม่หมดวันนี้หรอก กว่าจะเรียนรู้ กว่าจะฝึกฝนเป็น กว่าจะเห็นจริง เกิดจริง มีจริง บริบูรณ์ช่ำชองไว้วางใจได้ ระบบการเจริญบำเพ็ญลดละ และสร้างสรรค์ของศาสนา สรุปด้วย **โพธิปักขิยธรรม ๓๗** นั้น นับเป็นเรื่องยิ่งใหญ่กว้างขวางลุ่มลึกสุดล้ำ *ครั้นแล้ว จะพอใจด้วยปรัชญาคาถาวิเศษลูกเดียว มาสะกิดจิตสบายใจไว้แค่นั้น ๆ เช่นนี้แล้วจะฝันเฟื่องถึงผลสำเร็จสุดยอด คงเป็นเรื่องห่างไกลยิ่งกว่าฟ้าและดินใช่ไหม?* บอกแล้วว่า **ยกเว้นผู้มีบุญบารมี เป็น "อุคฆฏิตัญญู" บัวพ้นน้ำ เพียงรอแสงต้องแตะเท่านั้น ก็เป็นไปได้อย่างพิเศษแท้**

ซึ่งมีได้ยากมาก ร่วมสมัยพระพุทธเจ้าจึงจะพอมีมากหน่อย แต่กระนั้นก็ใช่จะมีมากจนเป็นเรื่องสามัญ

๒.๒๔ ความจริงแห่งมรรคผล

การปฏิบัติที่ใช้หลัก **มรรค องค์ ๘**

ถ้าเราเรียกว่า **ทฤษฎีเอก** เราเรียกอย่างสั้นเป็นทฤษฎีสรุปเท่านั้น

ถ้าเราเรียกรวม ขยายไปให้ครบ เราก็เรียกว่า **โพธิปักขิยธรรม ๓๗**

ผู้ที่ปฏิบัติตามทฤษฎียิ่งใหญ่นี้ ต้องทำความรู้ตัวทั่วพร้อมอยู่ตลอดเวลา มีสติตื่น รู้เท่าทันสัมผัส รู้เท่าทันสิ่งแวดล้อม และ ตนเองที่ประชุมกันขึ้นทั้งภายนอก และภายใน เราเรียกว่า **กาย** แล้วตามศึกษาฝึกฝน และรู้ตามไปจนกระทั่งถึงจิต ที่เราเรียกว่า ความรู้สึก-**เวทนา**ในจิต ยังแบ่งเวทนาออกไปหลายรส หลายอารมณ์ ที่เราต้องเรียนรู้ เรียนละ แล้วก็มีหลักวัดใน **จิต** เรียกว่า **เจโตปริยญาณ** ซึ่งต้องเรียนอ่านให้รู้ยิ่งเห็นจริง

ต้องเรียนรู้สภาพของสิ่ง-ของเป้าที่เราจะจัดการ และดำเนินการศึกษาฝึกฝน จนทั่วถึงครบด้วยหลัก ด้วยพฤติกรรมจริง ด้วยภาวะเกิด-มีจริง เรียกว่า **ธรรม**

ซึ่งต้องฝึกฝนศึกษาธรรมไป ตั้งแต่ **นิวรณ์ ๕** ไปทีเดียว และอื่น ๆ จวบจนครบ **อริยสัจ ๔**

ผู้ที่ได้ปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา สัมผัสกับอะไร ต้องพยายามฝึกรู้ทั้งนอกและใน และสามารถวิจัยธรรม ระลึกรู้ ศึกษารู้ถึงความจริงตามความเป็นจริงได้ แล้วก็ใช้วิธี ตัดขาด สะกด ข่ม ทำให้สลายไปด้วยวิธีเรี่ยวแรง หรือ ทำด้วยวิธีพิจารณาหาเหตุผลแห่งความจริง เพื่อฆ่ากิเลส ฆ่าทุจริต-อกุศล ฆ่า**ตัวตน** ฆ่าสภาพที่เราต้องการให้สลาย หรือหลุดพ้น ซึ่งเป็นสาเหตุแท้มาจากกิเลสในจิตใจ ที่เรายึดอยู่ ถืออยู่ หลงติดอยู่ ใคร่เสพสมอยู่ ให้จางคลาย ให้ลดละไป อย่างรู้แจ้งของจริง

ผู้กระทำเช่นนั้นได้ถูกต้อง เรียกว่า ได้ทำต่อ **ตัวตน** ที่มีจริงเป็นจริง และรู้แน่ใน **ตัวตน** เป็นการปฏิบัติธรรมแท้ ถูกต้องตามครรลองของพระบรมศาสดา มีมรรคมีผล ไม่ใช่การพ้นทุกข์ **เพราะเพียงใช้คาถามาแก้ความรู้สึก ว่าเราหมดตัวตน**

แต่จะเกิดสภาพได้จริง เป็นจริงมาให้รู้ จึงได้รู้ของจริง เห็นของจริงครบปัจจยาการ

การได้รู้มรรครู้ผลตามปัจจยาการคือ รู้ตามปฏิจสมุปปบาทนี้ เรียกว่า ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาผล ที่เกิดปัญญา-ปัญญินทรีย์-ปัญญาผลนั้น ก็เพราะมีจิต มี**กิเลส** มี**ตัวตน** เป็น**ภาววิสัย** ที่ได้ลดล้างฆ่า **ตัวตนของกิเลสตัณหาอุปาทาน** ลงไปให้เราสัมผัส ให้เรารู้**ของจริง** จริง ๆ

จึงมีทั้งจิตที่มันจางคลาย เพราะ**ตัวตนของกิเลสลดลง** หรือ มันมีวิมุติเพราะ**หมดตัวตนของกิเลส**

มีทั้งพฤติกรรม ที่ทำไปกับวิธีตามทฤษฎี ให้รู้ ให้เห็นอยู่ครบ

ปัญญา เช่นนี้จึงเรียกว่า รู้การทำทั้งนอกและทำในใจจริง ตามความเป็นจริง เป็นการรู้การเห็น **ความเกิดจริง-ตายจริง** ของ **ตัวตนกิเลส** ที่มี**ของจริง**สัมผัสได้ พิสูจน์ได้ ไม่ใช่รู้เพราะเข้าใจ แต่รู้ชนิดที่ยิ่งกว่าเข้าใจ เพราะรู้ของจริงทั้งนอก-ในอย่างชัดแท้ และมันก็รู้ชนิดเข้าใจความจริงที่จริงนั้นแท้ ๆ ยิ่ง ครบครันทั้งอดีต-ปัจจุบัน ของตัวตน

หาก**ความเกิดของวิมุติ** และ**ความตาย**ของ**ตัวตนกิเลส**นั้นสมบูรณ์จริงถึงที่สุดแห่ง**ความจริง** ก็จะรู้เห็นทะลุตลอดอนาคตได้แน่นอน ว่า **ตายสนิทนั้น อนาคตไม่มีความเกิดตัวตนอีกแล้ว**

จะเทียบเคียงกับทฤษฎีหลัก หรือว่าถ้าเทียบกับสูตร เทียบกับคำสอนใด ๆ ของพระศาสดา ก็ตรงทั้งสิ้น หรือสอดคล้อง **จะไม่มีขัดแย้งกันเลย** ตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ทุกประการ

เพราะสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของเรานั้น **ท่านสอนความจริงเป็นความรู้ ท่านมิได้สอนเพียงความรู้เป็นความจริง**

และใน **ความจริง** นั้นแหละ มันจะทำให้เราเป็นคน มี**ความรู้ที่รู้แล้วจบจริง ๆ (อเสข)**

๒.๒๕ จับให้มั่นคั้นให้ตาย-สายใครสายมัน

อนึ่ง เพื่อเป็นการยืนยันว่า ในพุทธศาสนามิได้สอนให้ละกิเลสเหมาเข่ง เหมาโหล**ฉับพลันที่ใจ** ด้วยปรัชญาคาถาเดียว **เป็นทฤษฎีหลักเพราะศาสนาพุทธนี้สอนทั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ที่เป็นทุจริตก็ต้องละ ที่เป็นสุจริตก็ต้องบำเพ็ญ ตามโอวาทปาฏิโมกข์**

๓ รายละเอียดตรงตัวในข้อนี้ ใคร่อ้างพระสูตร เช่น **กายสูตร** (พระไตรปิฎก เล่ม ๒๔ อังคุตรนิกาย ทสกนิบาต ข้อ ๒๓) แสดงไว้ให้เข้าใจได้ว่า

อกุศลทาง**กาย** ที่พึงละด้วย**กาย** มิใช่ละด้วย**วาจาหรือใจ** มีอยู่ เช่น เพื่อนภิกษุผู้เป็นวิญญาณใคร่ครวญแล้ว ได้ไปบอกภิกษุอีกรูปหนึ่งว่า อาวุโส ท่านต้องอาบัติอกุศลด้วย**กาย** จึงเป็นการดีที่อาวุโสจะละเว้น**กายทุจริต**บำเพ็ญ**กายสุจริต** ภิกษุอาวุโสนั้น ก็ไปทำตามคำแนะนำนั้น

นั่นก็คือ กิเลสแบบนี้นี่ จะไปเล่นงานที่**วาจา**หรือ**ใจ**นั้น ไม่บังควร มันไม่ถูกฝาถูกตัวกันเลย **โดยเฉพาะไม่ตรงตามวิธีการ หลักการที่พระบรมศาสดาของเรา ทรงสอนไว้ดีแล้ว***นี่ไม่ใช่เถนตรงซื่อบื้อดอกนะ !*

กับอาบัติ **วจีทุจริต**ก็เหมือนกัน ก็ต้องแก้ที่ตัวพฤติกรรม**วาจา**นั้นเอง ให้สมาทานยึดถืออบรมตนเพื่อตั้งมั่นเสียใหม่ มิใช่ตีกิน เอะอะก็ **สำคัญอยู่ที่ใจ** ใครขี้ตู่กลางนา คนนั้นก็บาปเองเสร็จสรรพในตัวที่เบี้ยวขี้โกง

ขอยืนยัน ณ ที่นี้อีก เพราะเคยยืนยันมาเสมอว่า ผู้ที่อบรมฝึกฝนตนด้วย “โพธิปักขิยธรรม” อย่างถูกต้องนั้น แค่อบรม**กาย**อยู่ ฝึกฝน**วาจา**อยู่ ก็ย่อมได้อบรมฝึกฝน**ใจ** ไปพร้อมกันด้วย *เว้นแต่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตาม*“**โพธิปักขิยธรรม**” หรือเป็น “**ศีลพตปรามาส**”*ไปเสียเท่านั้น*

แม้เรื่องความปรารถนาอันชั่วช้าจาก **ใจ** อยู่ภายใน เช่น คนไม่ศรัทธา ทุศีลไม่สนใจธรรม กระทั่ง มีปัญญาทรามและกิเลสหนา ก็ยังอยากแสดงตัววางมาดให้เห็นเป็นว่า *เป็นคนศรัทธา ทรงศีล ชอบฟังธรรมมากเป็นที่สุด อยากให้คนเขารู้ตัวเองปราดเปรื่องไปหมด หรืออีกทั้งเป็นคนไม่มีกิเลสอะไรมากมายหรอก ถึงจะมีเงินล้นแบงก์ ก็ไม่ได้ฟุ่มเฟือยนักหนา ฐานะคนมั่งมีอู๋ ๆ หน่อย ก็พอ ๆ สบายเท่านั้นเอง***อย่าไปยึดมั่นถือมั่นอะไรกับมัน เงินทองของนอกกาย**

คนแบบนี้ **มิใช่มีน้อย** ถึงเขาจะ**ดัดจริตเป็นผู้ดี**อย่างไร? **ปากหวาน**ขนาดไหน? มีมารยาท**ควบคุมกายวาจาให้เท่ เก๋ตามทิฐิที่ไม่สัมมาจริง**ได้ปานใด? แต่ไม่ยอมศึกษาฝึกฝนปฏิบัติตนด้วยหลักศีล-สมาธิ-**ปัญญา** ตามทฤษฎี "โพธิปักขิยธรรม" ให้ถูกต้อง จนพ้น "ศีลพตปรามาส" ให้ได้จริง แล้วเกิด "อธิปัญญา" **พึงเห็นชัดด้วยปัญญา** จึงจะมีฤทธิ์แรงไป**ชะล้าง "มโนทุจริต" (สักกายทิฐิ-ตัวตนกิเลสขั้นต้นเสียบ้าง)** ก็หวังไม่ได้ว่า **ใจ**ที่หมักหมมกับอกุศล จะให้เป็น *คนโลกใหม่* ได้อย่างไร?

ใจ ที่ไม่ได้รับการอบรมเสริมหนุน**จากผลของการควบคุมฝึกฝนกาย-วาจาด้วย และทั้งอบรมตัวใจโดยตรงเองด้วย จนมีผลถึงขีดครบปริมาณ ครบคุณภาพถึงขั้นฌาน ขั้นสมาธิจริงแล้ว** ย่อมไม่มี "ปัญญา" ที่เป็น "อธิ" ไม่มีของจริงให้รู้แจ้งให้เห็นชัด จนจำนนต่อความจริง กระทั่งเปลี่ยนใจเป็นคน "ใจใหม่" ไปได้จริงเป็นแน่ ยกเว้นผู้มีบารมีเป็น "อุคฆฏิตัญญูบุคคล" ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งก็มีผู้ได้

อบรมมีอินทรีย์พละมาบารมีมาแล้วแต่ปางบรรพ์ จึงจะอบรมแต่**ใจ**อาศัยแต่ **ปัญญา**ก็พอ เพราะมี**ธรรมธิติ** แท้มาแล้ว

เพราะฉะนั้น **แกล้งทำแต่***สมมติสัจ*จะ**พฤติกรรมนอกโดยไม่สอดคล้องเข้าแนว "สัมมา" กลับขัดแย้งในตัวเองสูง ขนาดชั้นฟ้าชั้นซับซ้อนซ่อนเชิงทีเดียว** เพราะขาดเค้ามูลจาก **ปรมัตถสัจจะแห่งจิตวิญญาณ** นั้น มันก็ยังไม่ได้ "ขับโจรร้าย" ออกจากกาย-วาจา-ใจ จึงไว้วางใจมิได้ **เพราะจับไม่มั่นคั้นไม่ตายในตัวโจร จนถึงรู้แจ้งเห็นโจรตาย**

นั่นคือ พฤติกรรม**ทุจริต**ทุกระดับ จะต้องถูกปรับเปลี่ยนไปด้วยกัน **อย่างมีระบบทำหยาบ ละหยาบได้จริงมั่น** จึงจะ**เห็นของจริงที่สูงขึ้นได้** และมิใช่ขัดขาขัดคอกันเอง ปากอย่างใจอย่าง อันอาจ**อำพรางด้วยปรัชญาตีกินหลอกตัวเองมันย่อมมิใช่สัจจะ** อันพึงประสงค์ของทุกคน ดังนี้ **แต่คนสายนี้ก็เชื่อว่า หมดตน เพราะตนไม่ยึดมั่นถือมั่นแล้ว**

๒.๒๖ ตายเป็นตาย...ไม่ผิดศีล!

ศาสนาพุทธ ให้**ยึดดี ยึดมั่นสิกขาบท ยึดธรรมวินัย ยึดศีลธรรม** พระอรหันต์นี่ **ยอดยึดศีล ยึดธรรม** ด้วยซ้ำไป ยึดมั่นถือมั่นยอดเยี่ยมเสียอีก ถ้าสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ขืนมิยอมยึดศีลยึดธรรม พังแย่สิ เกิดถือหลัก "ธรรมทั้งหลาย ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" นี้เป็นธงนำ มันก็จะ**ย้อนแย้ง การถือศีล ยึดธรรม แย้งธรรมเรื่อยมา** ศาสนาพุทธมีหวัง

เหลวไปตั้งนานแล้ว แม้**แค่ได้หลงผิดมาแล้วนี้** ก็เห็นไหมว่า **ศีลธรรมเหลวแล้ว**

ใน**ปหาราทสูตร** จากพระไตรปิฎก เล่ม ๒๓ ข้อ ๑๐๙

พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบให้เห็น**ความน่าอัศจรรย์** ของมหาสมุทรกับธรรมวินัย ที่สอดคล้องสมคล้อยกันตั้ง ๘ อย่าง ๑ ใน ๘ นั้นก็คือ

"ดูกรปหาราทะ มหาสมุทรเต็มเปี่ยมอยู่เสมอ ไม่ล้นฝั่งฉันใด

สาวกทั้งหลายของเราก็ฉันนั้นเหมือนกัน **ไม่ล่วงสิกขาบทที่เราบัญญัติไว้ แม้เพราะเหตุแห่งชีวิต ฯลฯ... !**" เห็นไหมว่า **การยึดมั่นถือมั่น** นั้นต้องมี **ไม่มีไม่ได้**

มันน่าอัศจรรย์ไหม น่าทึ่งไหม ใน**ความยึดมั่นถือมั่น**ต่อสิกขาบท สิกขาบทที่ยึดไว้คือ ยึดคำสอน เป็นศีลเป็นธรรมนั่นเอง **ยึดมั่น ขนาดจะตาย ยังขอยอมตายดีกว่า** แทนที่จะยอมละเมิดสิกขาบท ให้ขาดทะลุด่างพร้อย ไม่ทำ! เห็นไหมว่า **ยอดยึดมั่นถือมั่น**ขนาดไหน? การ**ยึดไม่มั่นถือไม่มั่น** นั้น **มิใช่** การ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ดอกนะ ! เข้าใจกันให้ดี

แนวปฏิบัติมาตรฐานอันนี้ เป็นแบบเดียวกันกับหลักธรรมอื่นที่มีอีก ว่า

"พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต และที่สุดพึงสละชีวิต เพื่อรักษาธรรม...!" **ยึดไม่มั่นถือไม่มั่น** จึงตรงกันข้ามกับ **ยึดมั่นถือมั่น**

ฉะนั้น **ความมั่นคงในธรรมในศีล** จึงเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ ไม่ใช่เล่น ๆ ต้องสู้ชนิดตายเป็นตายกันทีเดียวละ แล้วจะว่าพระพุทธเจ้าสอน **มิให้ยึดมั่นถือมั่น** เหมาตะพึดไปหมด *มิค้านแย้งกันแย่หรือนี่ ! !* แท้จริงนั้น ต้องมีทั้ง**ยึดมั่นถือมั่น** และ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ให้ถูกแม่น

ยิ่งถ้าอธิบาย **ธรรม** คือ **ธรรมชาติ***ก็ยิ่งดูค้านแย้งไปใหญ่* เพราะ **ธรรมชาติ** คือความหมุนเวียน คือ โลก-สังสารวัฏฏ คือเกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไปที่ไม่รู้จักจบสิ้นด้วยซ้ำ (คำว่าชาติ=เกิด) แม้แต่ดูตามพยัญชนะ..ธรรม คือ ธรรมชาติ ก็เท่ากับ ธรรม+ชาติ มี "ชาติ" เติมมาอีกทั้งคำ ดูราวกับ x=xy หรือ ธรรม=ธรรมชาติ หากเป็นเช่นนั้น พระสงฆ์สาวกท่านยึด "ธรรม" อย่างมั่นคง ก็เท่ากับท่านยึด "ความหมุนเวียน-โลก-ความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไป แล้วก็เกิดใหม่หมุนใหม่ไม่รู้จบสิ้น" เพราะ "ธรรม" ที่มี "ชาติ" ก็คือ ธรรมที่ยังมี "เกิด" **แต่ที่ถูกนั้นพระบรมศาสดาทรงสอน**ให้..เลิกความหมุนเวียน-เลิกความเกิด-ดับโลกย์-เลิก **ธรรมที่มีชาติ** เพราะ "ชาติ ปิ ทุกขา" **มีชาติ หรือมีความเกิดนั้นเป็นทุกข์**

หรือ ยิ่งพินิจดูคำสอนไปอีก คำว่า "**ธรรมวินัย**" จะคืออะไร? ก็น่าจะ**คือศีล คือวินัย** คือ *กฎของธรรมชาติกระนั้นหรือ?* แล้วยิ่งมีคำอธิบายว่า *หน้าที่มนุษย์จะต้องประพฤติให้ถูกต้องตามกฎธรรมชาติ* ก็ยิ่งดูค้านแย้งสับสนซับซ้อนกันใหญ่ เพราะเมื่อ ธรรมชาติ คือ ความเกิด ความหมุนเวียน และ กฎ คือศีล, วินัย คิดให้ดี ๆ แล้วอย่างเช่นธรรมวินัยข้อหนึ่งมีว่า ให้เลิกขาดธรรมชาติอย่างหนึ่งของคน คือเลิกขาดการสมสู่ (*อพรหมจริยา เวรมณี*) **กฎนี้ค้านแย้งธรรมชาติมิใช่**

หรือ? พระพุทธเจ้าบัญญัติกฎวินัยข้อนี้ **เพื่อค้าน***กฎของธรรมชาติ* พระพุทธเจ้าส่งเสริมการสมสู่ว่า เป็นกรรมอันควรทำ หรือให้ลด ให้เลิก... *ให้ทำตามธรรมชาติด้วย "จิตว่าง" กระนั้นละซิ !* เช่นนี้เอง จึงได้เกิดปัญหาโต้แย้งหนักในเรื่อง "เสพกามด้วยจิตว่าง" เพราะที่จริงพระพุทธเจ้าทรงสอนให้เลิกขาด เป็นอุดมการณ์ที่สุด **ให้คนทำตนอยู่เหนือธรรมชาติที่ควรจะต้องเหนือ-เหนือโลกที่ต้องเรียนรู้ให้สมบูรณ์** เช่นตัวอย่างนี้เป็นต้น คือ ให้**รู้เท่าทันธรรมชาติ-รู้เหตุแห่งการเกิดธรรมชาติ-รู้วิธีและดับธรรมชาติ-รู้การอยู่เหนือธรรมชาติ** เลิกขาดการสมสู่ได้จนไม่ต้องทำ ไม่ต้องพฤติกรรมธรรมชาติของสัตว์คนเรื่องนี้ เพราะ**ดับกิเลส ตัวเหตุแห่งการเกิดกรรม เกิดธรรมชาติ**ชนิดนี้ในจิตได้ ถึงขั้น **เหตุก็ดับสนิทถอนอนุสัย-อาสวะ** เป็น**สุญญตา**จริง ๆ โน่นต่างหาก **ไม่ใช่ความตื้นเขินเลย กว่าจะอยู่ "เหนือโลก" ที่ว่านี้ได้สมบูรณ์จริง หรือ "เหนือธรรมชาติ" ชนิดนี้ที่ต้องทำให้ได้ หรือ "เหนือความหมุนเวียน" ที่ต้อง "ดับสนิทไม่ให้มีการหมุนเวียนนั้น ๆ เกิดมีขึ้นอีกอย่างสิ้นสุดบริบูรณ์เป็นสูญจริง"**

เรื่อง **ยึดมั่นถือมั่น** จึงต้องฟังให้ได้ศัพท์เชิงนัยยะลึกซึ้งว่า ให้**ยึดมั่น**อะไรได้ อะไร**ขาดสูญ** อะไรให้**ยึดอาศัย** อะไร**มีตั้งมั่น** มิใช่พาซื่อถือตามภาษาคนฟังตื้น ๆ เจ๊งพอดี

เพราะฉะนั้น ความที่แปลกันง่าย ๆ ว่า "ธรรมทั้งหลาย หรือสิ่งทั้งหลาย" (สัพเพธัมมา) "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" (นาลัง อภินิเวสายะ) นั้น จึงไม่ใช่เรื่องจะตีความซื่อบื้อเป็นเถนตรง ตื้น ๆ เอาง่าย ๆ ว่า *"อะไร ๆ ก็ไม่ควรยึดมั่น"ตะพึดไปหมด* อย่างไม่มีขั้น ไม่มีตอน ไม่มี

สภาพลึกซึ้ง ไม่แยบคาย ไม่สุขุม **สมกับที่พระพุทธองค์ทรงยืนยันว่า** ธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นั้น "ลึกซึ้ง (คัมภีรา) เห็นได้ยาก (ทุทฺทสา) รู้ตามได้ยาก (ทุรนุโพธา) สงบ (สันตา) ประณีต (ปณีตา) จะคาดคะเนเอาไม่ได้ หรือมิใช่วิสัยของเหตุผลแค่ตรึกนึกคิดเอาเท่านั้น (อตักกาวจรา) ละเอียด (นิปุณา) รู้ได้เฉพาะบัณฑิต (ปัณฑิตเวทนียา)"

ซึ่งเราจะไม่แย้งแม้น้อยนิดเลยว่า คำสอนของพระบรมศาสดาที่ว่า "**สัพเพธัมมา นาลัง อภินิเวสายะ**" นี้ เป็นคำสอนชั้นสูง เป็น "ยอดแห่งคาถา" เป็น "หัวใจธรรมะอันวิเศษสุด" แต่แล้วทำไมจึงตีความ-ขยายเนื้อหากันลัด ๆ **ตัดต้น** เป็นของตื้น ๆ **อย่างที่ท่านพุทธทาสอธิบายมานั้น***มันตื้นมันตรงกันข้ามกับที่พระพุทธองค์ทรงยืนยันไว้นั้นซะแล้ว***มันไม่ลึกซึ้ง มันเห็นได้ง่าย มันรู้ตามได้ง่าย ฯลฯ** ดังที่ท่านสาธยายสอนกันมา แค่นั้นจริง ๆ นะหรือ ?!

ดังนั้น ในเรื่องนี้ขอให้ผู้รู้วิญญูชน ช่วยกันพิจารณาไตร่ตรองตรวจตรา ให้ลึกซึ้งกันจริง ๆ และปฏิบัติพิสูจน์ความจริงกันให้ได้เถิด เพื่อความบริบูรณ์ไพบูลย์ ของธรรมพระบรมศาสดาเจ้า และมนุษยชาติ

และโดยแท้จริงแล้ว ก็เห็นหลักฐานกันแล้วว่า พระพุทธเจ้าท่านสรรเสริญยกย่อง **ความยึดถือ ยืนหยัด ยืนยัน** อย่างเหนียวแน่นกับธรรมวินัย ของสาวก ชมเชยถึงขนาดว่า เป็น**ข้อน่าอัศจรรย์ อันไม่เคยมีมาก่อนเลย** คือ ในหมู่อื่น หาได้ยากยิ่งที่ใครเขาจะทุ่มเอาชีวิตเป็นประกัน อย่างที่ว่านี้ เพราะเพียงเห็นแก่กฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หมู่ผู้ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ที่สุดโต่ง ยิ่งแย่

๒.๒๗ ความยึดมั่นกับความตั้งมั่น

ความยึดมั่น กับ **ความตั้งมั่น** สองอย่างนี้แตกต่างกันมาก

เพียงการรู้สึกนึกคิด-เข้าใจ และเชื่อถือ หรือเอาแต่เช่นที่ตนเชื่ออยู่อย่างเหนียวแน่น นี้แหละคือ *ความยึดมั่น* (อภินิเวส)

ส่วน **ความตั้งมั่น** นั้น

ได้แก่การประพฤติ-การทำ-ฝึกฝน ตามที่เห็นดีรู้ดี จนเกิดจริง จนเป็นได้จริงจัง (อุปบัติ, อุบัติเทพ) อย่างแข็งแรง กระทั่งเป็นอยู่ได้ง่ายดาย หรือเป็นเช่นนั้นอยู่โดยไม่ยาก

จนที่สุด ไม่แปรเป็นอื่นอีก

เป็นเช่นนั้นอยู่เป็นปกติ เป็นอัตโนมัติ เป็นเช่นนั้นเอง (ตถตา)

หรือเป็นไปดีแล้ว ไม่ต้องฝึกแล้ว เสร็จกิจแล้ว (กตกิจ, กตญาณ)

และจิตก็เกิดใหม่จริงแท้แล้ว สมบูรณ์แล้ว (โอปปาติกโยนิ)

ไม่มีสิ่งหรืออาการทางจิตที่ไม่ประสงค์ให้เกิด-เกิดอีกแล้ว มันตายสมบูรณ์แล้ว มันดับสนิทแล้ว (จุติ, สูญ, นิโรธ)

และการเกิดเป็นอริยคุณก็สมบูรณ์แล้ว (วิสุทธิเทพ)

สภาพเช่นนี้จึงชื่อว่า “ธรรม” (ขาว) สัจธรรมฝ่ายดี ที่มีความหมายว่าสภาพที่ทรงไว้ หรือ “เป็นพื้น-เป็นราก” และความหมายว่า “**ความจริง**-คุณความดี-ความรู้ของจริง” ซึ่งต้องเกิดอยู่ ต้องช่วยกันให้มีสืบต่อ (สันตติ) อยู่ในโลกนิรันดร์

ดังนั้น..ผู้ที่ยังไม่ได้พิสูจน์ด้วยการปฏิบัติทั้งกาย-วาจา-ใจ จนประสพผลทำได้จริง เกิดจริง แข็งแรงสมบูรณ์จริง จึงยัง*ไม่ควร* "ยึดมั่นถือมั่น" ว่า **ความรู้** นั้นเป็น **ความจริง** นี่คือ เป้าหมายสำคัญของคำว่า "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น"

แต่ควรพิสูจน์-กระทำ-ฝึกฝน-ปฏิบัติจริง ๆ จนทำได้จริง-เกิดจริง-เป็นจริง กระทั่ง**ตั้งมั่น** (ถิร, นิยต) นั่นคือ ผู้บรรลุผล หรือบรรลุธรรม **เป็นผู้มี "ความจริง"** ทั้ง **สมมุติสัจจะ** และทั้ง **ปรมัตถสัจจะ** อันเป็น "สัจจะ" ทั้งสอง เป็นผู้ทรงธรรม เป็นผู้ทรงไว้ซึ่ง "ความจริง" (สัจจะทั้งหมด)

เพราะฉะนั้น จึง "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" หรือ เอาได้เพียง "ยึดมั่นถือมั่น" อยู่เท่านั้น แต่ต้องทำตนให้เป็นผู้ถึง "ความตั้งมั่น" ให้สมบูรณ์เทอญ ยิ่งอะไร ๆ ก็ "ยึดไม่มั่นถือไม่มั่น" นั้น ยิ่งเหลวเป๋วที่สุด.

๒.๒๘ สูตรสำเร็จสูงสุด...ในใต้หล้า

ในความเป็นคนที่ใฝ่ความเจริญ ความประเสริฐ เห็นจะไม่มีอะไรร้ายเหลือยิ่งใหญ่เท่ากับ **มิรู้สัจธรรมแห่งกุศล-อกุศล** ซึ่งเป็นหลักของ "ธรรมยิ่ง" ที่เรียกว่า "อภิธรรม" ซึ่งต้องศึกษา ต้องปฏิบัติพิสูจน์ให้เข้าถึง **ความจริง** จริง ๆ ความมืดบอดต่อ **ความจริง** สิ่งควรรู้สุดจำเป็นกับมนุษยชาติเช่นว่านี้ จักเป็นปัญหาเล็กน้อยกระไรได้เล่าหนอ คิดดูให้ดี โดยเฉพาะสำหรับผู้ไม่เคยสะกิดฉุกคิดจากที่ไหนมาก่อน

ศาสนาของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ทุกยุคสมัย ย่อมประกาศ **หลักแม่บท** ไว้เป็นอย่างดี **ให้ยึดถือมั่นคง**ดังที่เรารู้จักคุ้นเคยกันจนชินชากับ **โอวาทปาฏิโมกข์ ๓** ได้แก่

๑. การไม่ทำบาปทั้งปวง (สัพพปาปัสสะ อกรณัง)

๒. การทำกุศลให้ถึงพร้อม (กุสลัสสูปสัมปทา)

๓. การทำ (ละบาปบำเพ็ญบุญ) จนบริสุทธิ์ขาวรอบถึงจิต (สจิตตปริโยทปนัง)

โดยผิวเผินฟังดูง่าย ๆ คล้าย ๆ จะรู้ มิใช่ ! ไม่ง่ายดังสัมผัสอ่านฉาบฉวยนั้นดอก ด้วยมิได้เปล่าตื้นเพียงรู้ภาษาจำคิดออก ครั้นมิรู้ถึงสภาพประสบการณ์ ได้ผลจนเป็นมรรควิธีให้ “เราทำได้” จนเราเป็นเรามีแล้วไซร้ เท่าที่รู้ไป มันยังไร้คุณค่า แม้จะมีราคาหากิน ราคาคุยโม้ก็ตาม

นัยยะลึกล้ำแห่งคำสอนสำคัญ ดังกล่าว เป็นเรื่องน่าสนใจใกล้ชิดยิ่งนัก เพราะเป็นประมวลธรรมปฏิปทา ว่าด้วยบทมรรคาทั้งหลายแหล่ อันสรุปลงตรงใจความสังเขป ตามบัญญัติไว้นี้แล้วนั่น

หลักแม่บทแห่งคำสอนเช่นนี้ต่างหาก *ที่ควรนำมาเน้น***ถ้าจะเน้นให้มาก**เพราะมันทั้งกว้าง ทั้งลึกซึ้งซับซ้อนครบครัน มีต้น-กลาง-ปลาย จะไม่สับสนกับคนวงกว้างทุกระดับชั้น ส่วนหลักธรรมที่ว่า “ธรรมทั้งหลายไม่ควรยึดมั่นถือมั่น” นั้น *ถ้าเน้นกันแต่บทนี้ จนเฟ้อ หรือ ขึ้นต้นอย่างไม่มีหลักปฏิบัติอื่นประกอบละก็* พังกันได้ ดังที่ได้พังกันอยู่ในบ้าน ในเมืองเห็น ๆ ตามที่ได้วิเคราะห์ความเป็นจริงของสังคมให้ฟังมาแล้วคร่าว ๆ

ที่ท้วงติงตำหนิไปเช่นนี้ ทั้งลูกศิษย์และอาจารย์ผู้สอน ที่เน้นในหลักธรรมที่ว่านั้นเกินไป ก็อาจจะกล่าวแย้งอยู่อีกนั่นเองว่า ได้สอนทุกสิ่งทุกอย่างถูกแล้ว ทั่วถึงแล้ว ไม่ผิดพลาด ไม่ขาดตกบกพร่อง ก็เป็นธรรมดาของผู้ที่ยังไม่ยอมจำนนต่อความจริง วิญญูชนทั้งหลาย จึงควรพยายามจับประเด็นให้ชัดใน **ความจริง** อันละเอียดนี้กันให้ได้ **แล้วจะจบสงบกันได้ที่ "ความจริง" หนึ่งเดียวตรงกัน**

เราจะไม่ไปมัวแต่โทษสาเหตุอื่น ที่นอกวงการศาสนากันเท่านั้น แต่เราจะศึกษาความเป็นสาเหตุ ของเราชาวนักการศาสนา อันเป็นหน้าที่**ของเรา ที่มันมีบทบาท มีผลกระทบต่อสังคมอยู่** โดยการหยั่งหา "ความจริง" กันให้จริงว่า มีอะไรบกพร่อง **มิใช่เลี่ยงหนี-ดีเอา-เน่าไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของเรา ! ซะร่ำไป** แม้จะ **บกพร่องน้อยนิด** เราก็ยังควรหยั่งหาอยู่นั่นเอง เพื่อให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นทุกเมื่อ ๆ อย่าหลงว่า **จบ** ทั้ง ๆ ที่จริงมันยังมี **เจ็บ**

ลองฉีกชื้ออกมาก็ได้ว่า หลักธรรม **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** อะไร ๆ นี่ จะมีผลสอดคล้องกับหลักธรรมแม่บทสำคัญ คือ **โอวาทปาฏิโมกข์ ๓** นั้น หรือหาไม่?

๒.๒๙ ศีลธรรมไม่กลับคืนมา...ถ้าโลกาไม่มีคนตั้งมั่น

คนลง**บทแรก**ก็...*ไม่ยึดมั่นถือมั่น* กันเป็นทัพหน้ากันเลยแล้วละก็ ไฉนเลยจักสำนึกเกรงบาปกลัวกรรมอันใด

เมื่อมนุษย์สำคัญผิดในปรัชญาโดยหละหลวมไป จะด้วยเหตุเขาอ่อนหัดปฏิบัติ เบาปัญญา หรือไม่แหลมคมซะเองก็ตาม ย่อมยังผลให้*กลายเป็นคน***ไม่ค่อยจะรับรู้สัจธรรมแห่งบุญบาป** ย่อมอ่อนเยาว์ ที่จักแยกกุศลออกจากกองอกุศล จะไม่ชาญฉลาดในการเลือกเฟ้นกุศล-อกุศล **เพื่อจักได้ลงมือลดละอันหนึ่งทิ้งไป แล้วเพิ่มพูนอีกอันหนึ่งขึ้นมาไว้** ที่ไหนจักฉุกคิดใส่ใจดังกล่าวนี้ได้เล่า เปล่าแน่ ๆ มนุษย์คนนั้น

ยิ่งได้รับการแนะนำเน้นย้ำกันขนาดหนักว่า **"ยึดชั่ว-ยึดดี-อัปรีย์ทั้งนั้น"** ก็คิดดูเถิดว่า เชิงแนะเชิงสอนอย่างนี้นั้น จะให้ผู้ได้รับคำสอนตั้งต้นกันที่ไหน? ไม่รีบวางรีบทิ้งได้ไง !

เห็นไหมว่า เมื่อคนไม่มีหลักอื่นสำคัญยึด ไม่เดินตามแบบแผนกฎเกณฑ์แนววินัย คือ**ศีลธรรม**เป็นต้น **มีแต่ปล่อยดะ วางตะพึดไปเท่านั้น จะได้หยิบถือเอาอะไรมาพิจารณา** เพราะในใจลึก ๆ นั้นน้ำหนักความเชื่อมั่น มันดิ่งโด่งเป็น**ตัวจบสำเร็จรูป** ล่วงหน้าไปแล้วว่า **ทั้งชั่ว-ทั้งดี ก็ล้วนไม่มีตัวตน-ไม่ใช่ของเราของเขาที่ไหนดอก หลงยึดกันไปเอง** หรือเจ็บไปกว่านั้น **ถ้าขืนไปยึดเข้า ถือเข้า ไม่รีบ ๆ ปล่อยวาง เดี๋ยวก็จะ "อัปรีย์" !** จึงมีแต่ทางบรรลัยลูกเดียว คนแบบนี้จึง**ไม่ค่อยมีวินัย** และค่อนจะ **หยามศีล**

เพราะ**มันหลง "ความรู้" ว่าเป็น "ความจริง" ไปล่วงหน้า** ซึ่งโดยแท้ที่จริง *"ความจริง" ของผู้ไม่ยึดทั้งชั่ว-ทั้งดี นั้นคือ พระอริยะ* ผู้ไม่มี**ตัวตน**ของความชั่วในผู้นั้นแล้วจริง (ละบาป) และมีแต่ความดี**ในตน** (ยังกุศลให้ถึงพร้อม) แล้วท่านก็ได้ฝึกปล่อยฝึกวางจิตใจ จน**ไม่**

ยึดมั่นถือมั่นในความดี*ทั้ง ๆ "ความดี" ก็ยังมีอยู่ในตนนั่นแหละ ว่า* **เป็นตัวตน เป็นของตน** กระทั่งมี "ความจริง" เป็นได้อย่างถูกต้อง **ตามปรมัตถธรรม**นั้น ๆ จริง ๆ ซึ่งเป็นถึงขั้นการ "ทำใจในใจ" (มนสิการ) เท่านั้น อย่างมีของจริง มีสภาวะของ**จิต-เจตสิก-รูป-นิพพาน** ชนิด "แยบคาย-ถ่องแท้" (โยนิโส) แม่น ๆ มั่น ๆ ให้**บริสุทธิ์หลุดพ้นสะอาดจริง** (สจิตตปริโยทปนัง)

ซึ่งต่างจากผู้เพียงแต่มี "ความรู้-ความเข้าใจ" ชั่วของตนก็ยังไม่ได้วิจัยของจริง เลิก ละ วางความชั่วก็ยังไม่ หรือ ดี ก็ยังไม่รู้แจ้งใน "ความจริง" นั้น ๆ จะทำข้ามขั้น เหมือนผู้มี "ความจริง" แล้ว ซึ่งเป็นขั้น เป็นระดับลงตัวกับฐานานุฐานะ ของพระอริยะแต่ละฐานะ มันจะเหมือนกันได้หรือ? **ชั่ว-ดี** นั้น มีมากชั้น หลากหลายขั้นระดับซับซ้อนลึกซึ้งอยู่นะท่าน

ดังนั้น ผู้ไม่รู้แจ้งจริง ละเอียดแยบคาย ชัดเจนดังได้กล่าวคร่าว ๆ นี้ ส่วนมากจึงเสี่ยงต่อภัย กล้าลุยบาปอันตราย *เพราะไม่มี "อริยสมบัติ"* คือ หิริ-โอตตัปปะ *ของจริง* จึงเป็นไปตามจริงคือ มันไม่รู้สึก**ละอายบาป**นั้น ไม่มีสภาพ**เกรงกลัวบาป**นั้น ๆ จริง ๆ **เพราะมิรู้เนื้อเชื้อ**ตัวบาป**นั้น ๆ** มันจึง**ชา**ราวกับ**ผู้วางได้สนิทแท้** มัน**ไม่รู้จึงนิ่ง** ราวกับ**ผู้รู้ยิ่งท่านวางสนิท**

คนไม่ยึดหลักเพื่องดเว้น สำรวม สังวรในกุศล-อกุศล สุจริต-ทุจริต จึงพังเพราะตัวประมาท *เอาแต่ใจปล่อยวางลูกเดียวเป็นพอ ขอเพียงว่า "ไม่ทุกข์" ตามที่ตนเข้าใจว่า "พ้นทุกข์" เป็นใช้ได้* ที่จริงการ "พ้นทุกข์" หรือที่ตัวเข้าใจว่า "ทุกข์" นั้น ๆ **ส่วนมากไม่ใช่ "ทุกขอริย**

สัจ” ยังไม่รู้จริง รู้ถูกเป็น “ปริญเญยยะ” ดอก ยิ่งการหลงว่าตนได้ “พ้นทุกข์” ไปแต่ละคราวนั้น **ยิ่งไม่ใช่ “ทุกขนิโรธอริยสัจ” เกือบร้อยทั้งร้อย** เพราะไม่รู้ “ตัวเหตุแห่งทุกขอริยสัจ” อย่างจะแจ้ง และไม่ได้กระทำถูก “มรรคอริยสัจ” อย่างเจตนามุ่งหมายแม่นหมายเป็น “ปหานกิจ” กระทั่งตนก็เห็นจริงตามความเป็น-ความตายจริง แจ้งชัดกระจะกระจ่างในสภาวะ “ทุกขนิโรธอริยสัจ” จนเรียกได้ว่า “สัจฉิกรณะ” **ส่วนมาก**นั้นทำได้แค่บำบัดทุกข์แบบสมถะ ปัดเป่าอาการบำบัดอารมณ์นั้น ๆ ดังที่เคยอธิบายว่าเป็น Symptomatic treatment (บำบัดตามอาการ) กันเพียงเท่านั้น และ**ทุกข์**ก็แค่บำบัด**ทุกขปกิณกะ**

เพราะ ได้รับการสอนย้ำซ้ำแต่ภาษาว่า ต้องทำปรมัตถธรรม ให้มุ่งแต่ความพ้นทุกข์ ก็ดูสูงส่ง เก๋ดี ! แต่ไม่รู้แจ้งชัดว่า **ทุกขธรรมชาติหรือทุกขปกิณณกะ กับทุกขอริยสัจ** นั้นต่างกันอย่างไร ต้นเหตุมันเป็น**ตัวตน**ตัวไหนกันต่างกันไหม? ไม่ได้เรียนละเอียด ไม่ได้ฝึกฝนมาเป็นขั้น ๆ มีแบบฝึกหัดสัมผัส “ตัวตน” สภาวะชัด ๆ เมื่อได้รับการสอนแต่ว่า ให้รีบปล่อยรีบวาง รีบทำใจให้ว่างกันท่าเดียว ว่าเป็นยาขนานเอกขนานเดียว ก็ต้องรีบปล่อยวางตะพึดลูกเดียว ยังไม่ทันรู้ “ตัว” อะไร ไม่รู้รูป-รู้นามอะไรกันละเอียดลออเลย จึงไม่ประสีประสากับสัตว์นรก-สัตว์สวรรค์ กับบุญกับบาปแต่ละขั้นแต่ละชั้น จึงไม่มั่นใจในบุญ-บาป ไม่เชื่อชัดในนรกในสวรรค์ อย่างแจ้งกระจ่างจริงถึง**ความเป็น “ตัวตน”** ทั้ง ๆ ที่ขั้นนามธรรมแล้ว**นั้น ไม่มีรูปโฉม (อสรีระ)** อะไรหรอก **แต่มันต้องเรียนรู้ “ตัวตน” กันก่อน แล้วปฏิบัติจนล้าง “ตัวตน” ได้จริง จึงจะใช่ “ความไม่มีตัว” ที่เป็นสัจจะของจริง**

เพราะมันไม่แม่น จับ “ตัวตน” สัตว์นรกหรือเทวดาไม่ได้ “ของจริง” ไม่มี “ความจริง” เนื่องจากไป**เชื่อพรวดพราดเลยเถิดเสียแล้ว**ว่า “ทุกอย่างไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน” ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ยังเหลือ “กิเลส” ที่คือ “ตัวตน” อยู่แท้ ๆ มี “ตัวสัตว์นรก” อยู่ในตนจริง ๆ แต่ไม่รู้จริง ๆ ที่จริงนั้นผู้ใดละล้าง “ตัวสัตว์นรก-ตัวตนกิเลส” ในผู้นั้น ๆ จนสิ้น “ตัว” หมด “ตัวตนกิเลส” นั้นได้จริง นั้นคือ “**ความจริง**” **ของผู้นั้นว่า “เป็นผู้ไม่มีตัวตน (ของกิเลส)**” นั้น ๆ แต่เมื่อไม่เชื่อ “ของจริง-ความจริง” เหล่านี้ **จึงไม่ศรัทธาศีล ไม่ศรัทธาปฏิปทาที่ต้องอดทน-ข่มฝืน สังวร ลดละกาย-วาจา-ใจ** *เพราะ ไปได้บำบัดอาการ “ทุกข์” ที่ยังไม่ใช่ “อริยสัจ” ก็หลงว่าเป็น “ผลธรรม” แท้แล้ว* ก็พอใจจะพึ่ง “ยา” ขนานนี้ เหมือนคนเป็นโรคบางชนิด แต่ได้หลงติด “ยา” แก้ปวดบรรเทาอาการอยู่แล้ว ๆ เล่า ๆ เสียแล้ว โดยไม่รู้เหตุโรคที่แท้ไม่ได้รักษาต้นเหตุแห่งโรคโดยตรงกันเลยนั่นเอง เขาก็กินยาแก้ปวดไปจนตาย ทว่าโรคนั้นก็ไม่หายไปได้ ดีไม่ดีจะตายด้วยยานั้นเอาด้วยนะนา !

แต่แท้ที่จริงนั้น คิดดูดี ๆ ผู้มี “ยา” กลางบ้าน ขนาน “ธรรมทั้งหลาย ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น” นี้ และเป็นผู้ประพฤติแต่ในลักษณะปล่อยวางแบบนี้ลูกเดียวนั้น **ที่จริง นี่แหละ “ผู้ยึดมั่นถือมั่น”** และยึดหลักเดียวนี้ แถมยึดหนักหลักนี้จริง ๆ เสียด้วย เพราะได้รับกำชับมาหนักแน่นเหลือเกินว่า **เป็นหลักที่วิเศษยอดเพชรหนึ่งเดียวเท่านั้น**

*ศีลธรรมจะกลับคืนมา ให้โลกสว่างไสวมิได้เด็ดขาด***เมื่อคนไม่ยอมถือศีลยึดธรรม ปลูกฝังในจิตวิญญาณให้เป็น “มโนธรรม**

สำนึก” ขึ้นมา ด้วยอำนาจจิตสำนึกฝ่ายสูง ที่จะนำให้เกิดระบบควบคุมภายในตัวเอง โดยไปหลงดูถูกดูแคลนว่า ศีลธรรมก็ดี ความชั่ว-ความดีก็ตาม เป็น “สมมุติสัจจะ” ไปเสียหมด แล้วไม่จริงจัง ไม่หนักแน่น ไม่ยึดถือยืนหยัดยืนยันกันจนตั้งมั่นแน่นแฟ้น เพราะไม่เคยซาบซึ้งกับ**ผลจริงของศีล**

การปล่อยปละให้ตัวเองทำอะไร ๆ ตามสามัญสำนึกของใครของมัน**ตามหน้าที่ สัญชาตญาณ ธรรมชาตินั่นนี่** มันจะไม่ยุ่งไม่มั่ว ไม่ชั่วเลวทรามได้อย่างไรกันเอ่ย !

ด้วยเหตุฉะนี้ คนจึงต้องมีหลักประกัน ให้รับรองความปลอดภัยจากการกระทำของตนเอง ต่างคนต่างไม่เป็นภัยสังคม ไม่เป็นมนุษย์มหาภัย แม้จุลภัยทุกระดับให้ได้ จึงจะประกันได้ว่า ตนไม่เป็นภัยสังคม เมื่อมีคนเช่นนี้จริง แน่ ๆ แท้ ๆ มากพอ จึงจะประกันได้อีกว่า **โลกาจะไม่วินาศ แต่จะโอภาสสว่างไสว**

๒.๓๐ อัตตา ๒ เพศ

บัณฑิตยังเห็นไม่ตรงกันได้ ในบางแง่บางเชิง

ย่อมเป็นของธรรมดา ตามวิสัยขีดสามารถภูมิปัญญาแต่ละคนที่บรรลุถึง

แม้แต่พระอรหันต์ ก็ยังมี **ความคิด-ความเห็น** ต่างกันได้

มีคนเพ้อว่า ศาสนาเดียวกันแท้ ๆ

ทำไมไม่ตกลงกำหนดกัน ให้เป็นเส้นบรรทัดเดียวกันหมด

ทั้ง ๆ ที่พระธรรมวินัย ใช้คัมภีร์ปิฎกเล่มเดียวกัน

อันนี้ช่วยไม่ได้เลย ไม่มีใครแก้ไขได้สำเร็จ

ในเมื่อต่างคนต่างรู้ต่างเห็นสำหรับตน

และต่างก็แน่ก็มั่นด้วยความจริงของตน ๆ

ว่า ของตนถูกต้องตรงแท้แล้วทั้งนั้นแหละ

โปรดสังเกตว่า แม้แต่**ความรู้-ความเห็น** นั้น ๆก็คือ "**ของของตน หรือ ความเป็นตน**" เป็นที่สุดอยู่แท้ ๆดังนั้น ลองใช้ความพิจารณาดูกันดี ๆ อีกทีซิว่า แม้ถึงขนาดพระอรหันต์ที่ยังไม่ตาย คือยังเป็น ๆ มีชีวิตอยู่นี่"หมดสิ้นความเป็นตัวตน" สิ้นเกลี้ยงไม่เหลือหรือ "หมดสิ้นของของตน" ไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง จริงหรือ?ไม่เห็นอะไรเหลือ **ให้เห็นขัดแย้ง** จริง ๆ หนะหรือ? ตัวตน **ร่างกาย** ของพระอรหันต์เล่าไม่ใช่ "ตัวตน" หรือ? หรือ ดั่งที่ตั้งข้อสังเกตแล้วว่า **ความรู้-ความเห็น** นั้น ก็ยังเป็น "ของตัวของตน" ของใครก็ของคนนั้น

แม้แต่พระอรหันต์มี **ความรู้-ความเห็น** ที่ท่านเข้าใจว่าดีที่สุด ว่าถูกต้องที่สุด **แล้วท่านก็ยึดถือเชื่อมั่นแน่มั่น** แล้วท่านก็เอาอย่างนั้นเป็นอย่างนั้น ดำเนินไปอยู่อย่างนั้น ยืนยันอย่างนั้น ๆ อย่างเดิม ไม่เปลี่ยนไปอื่น เช่นนี้บ้างล่ะ??

ไม่ใช่ "ยึดมั่นถือมั่น" ไม่ใช่ความมีตัวมีตน ไม่ใช่ความยึดของตัวของตน ดอกหรือ?

เพราะความจริงที่ละเอียดลึกซึ้งมีปานนี้ และยิ่งกว่านี้ ก็มีอีก ดังนั้น จึงทำให้คนผู้ยึดคาถา ผู้เชื่อตำรา ว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น-อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวตน-อะไร ๆ ก็ไม่เที่ยงไม่แท้แน่นอน" กลายเป็นคนไม่แน่ไม่มั่น ไม่เที่ยงไม่แท้ในทุกสิ่งทุกอย่างหมด *กระทั่งจิตลึก ๆ เป็นคนเหลาะแหละจะจริงจัง จะ"เอาจริง-เอาให้มั่น ให้เด็ดขาด" ในอะไรกันจริง ๆ ก็ไม่เป็น "คนจริง" ถึงที่สุดกะเขาได้* มีแต่เลี่ยง "เอาตัวรอด" **แม้แต่กับ "ความรู้จริง" ก็ไม่อาจทำให้เป็น "ความจริง" จนยืนยันยืนหยัดได้** เมื่อถูกใครย้อนใครท้วงเอา ก็จะต้องหวั่นไหว ไม่มั่นคง เพราะกลัวใครเขาจะว่า เป็น "ความยึดมั่นถือมั่น" **ทั้ง ๆ ที่มันแสนจะแน่จะมั่นสำหรับสภาวะ "สัจจะ" นั้น ๆ หรือ "ความจริงที่ถึงที่สุดที่จบบริบูรณ์" นั้น ๆ มันก็จะต้อง "ยืนยันยืนหยัด" อยู่อย่างนั้น**

คนก็เลยกลายเป็นคนเผิน ๆ ไป...*เห็นใครเขา "ยืนหยัด" ก็หาว่าเขา "ยึดมั่นถือมั่น" และถ้าเห็นใคร "ยืนยันได้ในตัวเองของตนเอง" ก็หาว่า เขา "มีตัวมีตน" หรือ "อวดอ้างตัวตน-ข่มคนอื่น"*

แท้จริงแล้ว "อัตตา" ส่วนที่เป็นสภาพต้องละวาง หรือต้องฆ่านั้น ไม่ใช่หมายความว่า "ตัวตน" สะเปะสะปะ อะไร ๆ ก็ "ตัวตน" มั่วไปหมด หรือเป็น "ตัวตน" ที่ไร้เป้าแน่นอนกวัดแกว่งไปมา ยึดเอาอะไร ๆ ก็ไม่แม่นไม่มั่น **เลยยึดอะไรก็ไม่ได้** ที่แน่แท้คำจำกัดความที่เข้าเป้านั้น

“อัตตา” ที่จะต้องละวาง ต้องฆ่านั้น หมายความถึง “ตัวตนของกิเลส” ที่ต้องรู้ตัวมันจริง ๆ จับ “อาการ” มันได้มั่น **ฆ่ามันถูกตัวให้ได้แน่ ๆ แม่น ๆ มั่น ๆ เอาจริงให้แน่นอนแม่นยำ**

ผู้ได้ “**อรหัตตผล**”หนึ่งใดแล้ว จึงคือ ผู้ได้กระทำจนเกิดผลสำเร็จ จนบรรลุ **ความจริง** เป็นผู้มี “อรหัตตา คือ อรห+อัตตา” ด้วยซ้ำ มีการฆ่า **ตัวกิเลส** ได้จริงที่เป็นจริง**ของตน ๆ**

พระอรหันต์นั้น “**หมดสิ้นความเป็นกิเลสของตน หรือ หมดสิ้นความเป็นตัวตนของกิเลส”อย่างแน่แท้จริง ๆ (สัจจะ, นิยต)** ซึ่งพิสูจน์ว่า “**กิเลสมันไม่ใช่ตัวเรา” (อนัตตา)** เป็นผู้ได้ “**สัจจะ” มันตายจากเราได้อย่างสนิทไม่มีเวียนว่ายวนมาเกิดอีก** (สุญญตา) **ทั้ง ๆ ที่เรายังไม่ตายนี่แหละ** มัน ตาย แต่เรายิ่ง เกิด กุศล **จึงได้รู้แจ้งชัดและนั่นคือ “มันไม่ใช่ของกู” อีกด้วย** (อนัตตนิยา)

แต่กระนั้น พระอรหันต์ที่ยังเป็น ๆ อยู่ ก็ยังมีสิ่งที่เป็น “**ของของกู**” อยู่ที่เป็น **ตัวตน** หยาบโต้ง ๆ ที่ต้องเป็นภาระเหลือให้เลี้ยงไว้ ก็คือ **ขันธ์ ๕** (สอุปาทิเสส) โดยเฉพาะ พระพุทธพจน์ที่ชี้ชัด ก็คือ

“**กรรม** (นั่นเอง) **เป็นของของกู” (กัมมัสสกตา)** มีทั้ง “อโหสิกรรม” มีทั้ง“วิบากกรรม” และ**ยัง“กุศลกรรม”ให้ถึงพร้อมอยู่**

จึงอย่าเข้าใจผิดเพี้ยนตีขลุมไปหมดว่า “อะไร ๆ ทั้งสิ้นทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของของเราไปเสียทั้งหมด”

นั่นมันเลยเถิด !มันไม่เป็น "มัชฌิมา" เพราะเพียงแม้ทิฐิมันก็ยังไม่ "สัมมา" (คือเข้าใจยังไม่ลึกซึ้งแม่นตรงเพียงพอ) ก็เห็นแล้วว่า **ขัดแย้ง** กันอยู่ชัด ๆ (ผู้ที่มีปัญญายังไม่คม ก็ยังไม่ชัดอยู่แน่ ๆ)

เพราะ *ความลึกซึ้ง (คัมภีรา) ของ***"สัพเพธัมมา อนัตตา"** นั้น หมายความว่า **"ในประดาธรรมทั้งหลายทั้งปวง ตัวของกิเลสไม่ใช่ตัวของตน ไม่ใช่ตัวเรา" (อนัตตา)**

ต่อเมื่อผู้ใดสามารถฆ่าตัวกิเลสตาย (ปหต) อย่างสูญสิ้นสนิท ชนิดมันไม่เวียนกลับมาปรากฏ**เกิดตัวในตน** อีกเลย (สุญญตา) ในชีวิตที่ยัง**เหลือขันธ์ ๕ ของตน ๆ (สอุปาทิเสส)** ได้แท้จริงแน่ จึงชื่อว่า **สามารถพิสูจน์เห็นแจ้งเห็นจริงว่า "กิเลสไม่ใช่ตัวเรา" (อนัตตา) และพิสูจน์ได้จนบรรลุจริงว่า มันไม่ใช่ "ของของเรา" (อนัตตนิยา)**

แต่ระวังจะเลยเถิดอีก จะกลายเป็น**ความขัดแย้ง**ในพระธรรมคำสอน เพราะพระพุทธเจ้าทรงสอนเราไว้จริง ๆ ว่า

คนเรานั้น "มีกรรมเป็นของเรา-เป็นของตน" (กัมมัสสก) แม้เป็นอรหันต์ ระวังอย่า**เผินตื้นเขิน** เข้าใจหยาบได้เพียงว่า "อะไร ๆ ก็ล้วนไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่ของของตนไปเสียหมด" ซึ่งมันจะ**ค้านแย้งที่พระพุทธเจ้าตรัสชัด ๆ อยู่แล้ว**ว่า

"รูปนามขันธ์ ๕ ที่ยังอยู่โทนโท่นี่ไง ตัวตน ที่เหลือ" (สอุปาทิเสส) และก็ **"กรรม** ไงล่ะ **เป็นของตน" (กัมมัสสโกมหิ) "เราเป็นผู้รับมรดกของกรรม" (กัมมทายาโท)** แม้อรหันต์ที่ยังมีชีวิต... **จนกระทั่งถึง "เรามีกรรมเป็นที่พึ่งที่อาศัย" (กัมมปฏิสรโณ)**

ปัญหาทั้งหมด จึงจบลงที่**ตัวปฏิบัติพิสูจน์ดูให้เห็นด้วยตน (สันทิฏฐิโก)** จนกว่าจะเกิดผลยืนยันทฤษฎีคำอธิบายแจ้งแก่ใจด้วยตนเอง (สัจฉิภาว) ตรงนี้แหละที่จะต้องตัวใครตัวมัน ตัวของใครก็**ตัวของตน** (อัตตนิย) จนตนพึ่งตนได้ เป็น**ที่พึ่งอาศัยอันเกษม (เขมัง)** เข้าหลัก "**อัตตาหิอัตตโน นาโถ ตนนั่นแล ทำตนเป็นที่พึ่งอันเกษมแก่ตนจนได้**" ไม่ใช่ว่า **ไม่มี "ตน" จนสุดโต่งเลยเถิด**

คำว่า **ตน** ว่า **ที่พึ่ง** จึงคือ "**กรรม**" ที่ย้อนความอยู่ลึกซึ้ง (กัมม**ปฏิ**สรโณ) คือ "**ตน**" หรือ "**ที่พึ่ง**" นั้นขึ้นอยู่กับ "**กรรม**" ที่จะเป็น**ผล** "**ของตน**" อันต้อง**กระทำ** "**ของตน ๆ**" จริง ให้เป็น**กุศลยิ่ง ๆ** อย่าดูดายประมาทชนิด **ไม่มีวัน "สันโดษ"** คือ**ไม่มีวัน "พอ" แม้ตนจะมีอยู่มากแล้ว**ขนาดพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแท้ ๆ ยังตรัสยืนยันว่า

พระองค์นั้น**ไม่มีวัน "สันโดษ" ในกุศล** ก่อนปรินิพพานแท้ ๆ ยังทรงขวนขวาย ดังนั้น"**กรรมอันเป็นกุศล**" นั้น จึงเป็น "**อัตตา**" **สุดท้าย** ที่อริยะขวนขวาย คือ บุญ (กิริยา)ที่สุด แม้ถึงเป็น **พระอรหันตสาวก** เป็น **พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า** (เป็น **ตัวบุญ**) **ก็ยังต้องยึด ต้องอาศัย ต้องมีอยู่ถึงขั้น "ไม่สันโดษ"** นั้น จงพินิจกัน**เห็นสำคัญในความสำคัญ** กันให้ได้เถิด

"**กรรม**" **จึงเป็น "ตัวเกิด" อยู่แท้ (กัมมโยนิ)** แม้เป็นอรหันต์แล้ว "กุศลกรรม" ที่ผู้ใดได้ทำให้ถึงพร้อม อย่างบรรลุ**สัมมาอริยผล**ผู้นั้นจึงเป็น **พระผู้สร้าง-พระผู้ทำให้เกิด** อยู่แท้ **(พระพรหมจรรย์, ตัวศาสนา)** เป็น**พระผู้ให้**..ทั้งประโยชน์-ทั้งความสุข **แก่มวล**

มนุษยชาติ ที่พิสูจน์ได้เป็น *รูปธรรม*อยู่ในโลก (**พหุชนหิตายะ-พหุชนสุขายะ)**

ผู้ใดทำตนยังกุศลเกิดได้ จน**ดับ** "**อัตตา**" **ที่เป็นกิเลส**ได้สูญสนิท จนถึงขั้น **บรรลุความเป็น** "**อรหัตตา**" (คือ อรห ของตน) ได้จริงแท้ และก่อต่อให้ผู้อื่น**ดับ** "**อัตตา**"**ส่วนที่ควรดับ** ของตน ๆ ได้อีก *"จากคนเดียวให้เป็นหลายคน"* ได้ด้วย **อิทธิวิธี** ใด นั่นคือ **ปาฏิหาริย์**ที่เป็น "**กัมมพันธุ**" แห่งพุทธทายาทที่แท้ วิธีนั้น เป็นการต่อเผ่าพันธุ์พุทธชาติ-พุทธศาสน์ของบัณฑิตผู้สามารถที่แท้ "**อรหัตตา**" **จึงพึงเพียรให้** "**เกิด**" **อยู่ ๆ (โอปปาติกโยนิ)** เป็น "สัจจะพยาน" แห่งพุทธศาสนาว่า **มีแก่นมีสาระ**อยู่เถิด และ**อัตตาที่ไม่เป็น**ที่พึ่งอันเกษม **ไม่ใช่**ของตนของตัวเราจริงนั้น ก็จะมีเป็นสัจจะพยานว่า มัน**สูญอยู่สนิทอยู่จริง (สุญญตา)** เช่นกัน เห็นอยู่รู้อยู่เป็นปัจจุบัน บรรลุเข้าถึงอยู่ได้ด้วย **ตนเอง (ปัจจัตตัง)** แม้ขณะที่ยังมี **ชีวภาวะ** หรือ **มีชีวิตไม่ตาย** อยู่นั้น ๆ นั่นเทียว

ต่อเมื่อถึงขั้น ทำกาละ *"อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ"* ไป จึงยิ่งจะเห็นเป็นจริงว่า จึงยิ่งเห็นเป็นจริงว่า **สิ้น** "**อัตตา**" ไม่มีอะไร ๆ เลยเหลือในที่สุด เพราะ**ความสิ้นสูญกิเลสสุด** ก็รู้ยิ่งเห็นจริงแล้วตั้งแต่ยังไม่ตาย **ความรู้ยิ่ง***(อลมริยญาณทัสสนวิเสโส)* ก็จะเป็น**ตัวรู้**แจ้งเองชัดว่า "**วิญญาณ**" **แท้ ๆ** (ต้องถึงผลบริสุทธิ์จริง) นั้น เป็น "**อนัตตา**" ด้วย ซึ่งเป็น "อนัตตา"จริง(วิญญาณัง อนัตตา) เพราะ**มันตรง** สิ้นคดหมดโค้งจริง

ฉะนั้น จึงรู้ชัดว่า ถ้าไม่ล้าง **"อัตตา" ที่เป็นกิเลส** ให้สิ้นชาติขาดตัว **จริง** มันก็จะยังไม่สูญเชื้อ คงเหลือ **ตัวตน** ยังวนยังเวียน (วัฏฏ, เป็นโลกกลม ๆ) ยังโค้ง ยังคด เพราะ **"ยังไม่ตรง"** นั้นก็จริง**"อรหัตตา" จึงคือ สัจจะ-ความจริง-ความเป็นไปดี-ความตรง** *"อัตตา"* จึง*คือความต่อ-ความเกิด-ความไม่สูญ*(**เทวนิยม**) พระอรหันต์ที่ชีวิตตายไปพร้อมกับ **ความเป็น "อรห, อรหันต์"** จึงตายอย่าง **ไปตรง** สิ้นคด สิ้นโค้งสนิท ชนิดไม่มีทิศ ๒ อีกเลย (**สุคโต, ตถาคโต**) สิ้นภพจบชาติ เพราะขาดสิ้น **"กรรม"** สิ้น **"กลม"** สิ้น **"วง"** สิ้น **"วน"** แล้วก็สิ้นธาตุ-ขันธ์ ที่ไม่มี "ยางเหนียว" ใด ดูดติดแล้วสนิท**จริง**

"อัตตา" ใด ๆ ที่ถึงการ **ทำกาละเช่นนี้จริงจึงไม่มี "ความหลง" ให้เหลือเศษอะไรอีก (อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ)**

แต่ **"ความหลง" ที่เหลือ** เป็น "โมหะ" จริง เป็น "อวิชชา" แท้นั้น คนธรรมดาไปจนถึงขั้นพระอนาคามี **"ยังหลง-ยังเหลือ"** อยู่**จริง ๆ** แม้ตายลง

พระอรหันต์จะเหลือก็ดิน-น้ำ-ลม-ไฟ ซึ่งเป็นธาตุที่*ถูกสละ***จริง**แล้ว เป็น*ตัวตน***ที่ถูกทอดทิ้ง** ไว้ให้แปรสลายไปเป็นอื่นอยู่ในแผ่นดินนี้

กับ "กุศลกรรม" ที่**พุทธทายาท** พึงสืบพุทธสกุล ต้อง**ยังให้ถึงพร้อมตามจะพึง***สืบต่อเชื้อพันธุ์* **ให้เป็น***สันตติ***กันไว้อีกนานเท่านาน เท่าที่เป็นได้จริง**

หากพากัน **ยังให้ถึงพร้อม** จนเป็น "พระเป็นเจ้า" ได้จริงมีอยู่ในโลกขณะใด เราก็จะเห็น "พระเป็นเจ้า" จะเห็น **ตัวตน (อัตตา,**

ปรมาตมัน) ที่แท้จริงอยู่ขณะนั้น เป็น “ภาวะวิสัย” อยู่หลัด ๆ เพราะมี “อัตตวิสัย” ที่เป็น **พระพรหมจรรย์ที่แท้จริง**

๒.๓๑ ตนครองตนมิได้..ใครจะครอง?

มโนธรรมสำนึก ที่ลึกซึ้งพอจะประกันตนเองได้นั้น มิใช่ด้วยคาถาบทเดียว ตามปรัชญาปากเปล่า หรือด้วยสามัญสำนึกใด ๆ ไม่ ไม่พอกินแน่ แต่จะต้องปักหลักด้วย**ศีล** ตอกสำนึกให้เกิด **หิริ โอตตัปปะ** เพียงแค่ให้สะกิด **ฉุกคิด** ยังไม่ไหว ไม่เพียงพอ ต้องกระทุ้งให้ถึงขีดหวาดผวา สะดุ้งสะเทือนใจกับบาปเวรต่างห่างล่ะ ถึงจะน่าไว้วางใจกันได้บ้าง

หิริ คือ **ละอายใจ***ต่อกิเลส-ตัณหา ต่อพฤติกรรมทุจริตบาปความไม่ดี***โอตตัปปะ** คือ **สะดุ้งกลัว***ต่อกิเลส-ตัณหา ต่อพฤติกรรมทุจริตบาปความไม่ดี* นี้คือ **ธรรมอันเป็นหลักคุ้มครองโลก** เรียกว่า **ธรรมโลกบาล** (หรือ เทวธรรม-คุณธรรมผู้เจริญ) **จิตสำนึก** ที่จะมีคุณภาพเพียงพอด้วยคุณธรรมสองข้อสำคัญนี้ จักก่อเกิดสร้างจรรโลงขึ้นมาเป็นตัวตนให้พึ่งพิงอาศัยเป็น **อัตตา หิอัตโน นาโถ** นั้น มันต้องมาจาก**ศีล** รักษาอบรมให้เท่านั้น ไม่มีอื่น

นั่นคือ “**ศีล**” **เป็นของต้องรักษา***ดุจคนเหลือนัยน์ตาข้างเดียว***ให้คอยระวังราวกับหญิงสาววัยสะรุ่น ถนอมหน้าตามิให้มีราคี อาจจะส่องกระจกวันละร้อยหน คนรักษาศีล ก็ต้องหมั่นดูแลมิให้ขาดทะลุ หรือ แม้ด่างพร้อย**

เหล่านี้ ดังกล่าวอ้างมาจะเป็นไปได้หรือหาก **มิถือมั่นถือมั่น** ไว้จริง ๆ กับตัวตนของคน

สรุปแล้ว "**ศีล**" เป็นหลักพื้นฐานอันยังให้เกิด **หิริ โอตตัปปะ** หยั่งลึกล้ำลงรากใน **สำนึกจิตวิญญาณ** จนเป็น **มโนธรรมสำนึก** แข็งแกร่งแก่กล้า นี่คือ**สติสัมปชัญญะ** นั่นเอง ซึ่งมิใช่คนจะมีสติได้บริบูรณ์โดยมิฝึกฝนลดละ จะเล่นใช้แค่คาถาเป่าพรวด ๆ มันไม่ง่ายเห็นปานนั้นหรอกน่า !

ทีนี้ จะเห็นได้ว่า *ปรัชญาลอยลมนั้น จะเข้ากับศีลได้หรือไม่?* ไปด้วยกันมิได้เลยแต่ต้น

บาปไม่ถือ แต่ก็ไม่ละ(บาป) บุญไม่ยึด แต่ก็ไม่ทำทานเสียสละให้ใคร กรรม ๒ อย่างนี้ ไม่ยอมบำเพ็ญให้ดีงาม เป็นต้น เป็นกลางไปพลางก่อน จะไปเอาปลายมาจากไหนหนอ??

การชำระจิตแท้ ๆ จึงเกิดขึ้นมิได้จากคาถาปากเปล่าด้วยลำพังความคิดใด ๆ

๒.๓๒ ข้าวนอกนา...ปัญญานอกศีล

คนที่เรียนลัด ๆ จับความเข้าใจได้แต่เพียงว่า คนทุกข์เพราะ **ตัวคิด** เลยหาทางตัดเฉพาะตรงที่ไม่รับรู้ ไม่ไปแยแสใส่ใจยึดมั่นถือสา ให้ต้องรำคาญกระวนกระวาย คนรู้ว่า **คิดมาก** มันทุกข์มาก เลยหัดคิดน้อย มันก็แก้ขัดปัดเป่าไปเบา ๆ เท่านั้นเอง

แต่มิได้แก้ถึงเหตุยุ่ง ๆ ให้หมดเรื่องหมดราว เปล่านี่ ! เรื่องมันมีเดี๋ยวก็โผล่มาให้คิดถึงมันชวนปวดกะโหลก ประสาทกินอีก

ส่วนระบบพุทธวิธีนั้น ให้แก้ไขพฤติกรรมทั้งมวล ตามโอวาทปาฏิโมกข์นั้น จึงผิดกันไกล คนละคุ้ง คนละแคว กับการ**กลบความคิด เกลื่อนความคิดด้วยความคิด** ตามปรัชญาสะกดจิตอยู่แล้ว ๆ เล่า ๆ มิจบสิ้น

สายปัญญา **สุดโต่ง**เช่นนี้ หลงทางไปว่า **ทุกอย่างอยู่ที่ใจ** อันเป็นปรมัตถสภาวะ จึง**ละเลยดูดายทอดทิ้ง** พฤติกรรมทางกาย วาจา อันเกี่ยวกับองค์ประกอบสมมุติ

ผลคือ ปากอย่างใจอย่าง เป็นลิงหลอกเจ้า ไม่จริงใจ จะหัวหกก้นขวิดยังไง ก็อาจทำไปก่อน ครั้นเกิดเดือดร้อนขึ้นมาเมื่อไหร่ ค่อยหาทางคลายอารมณ์ด้วย *คารมอาคมคาถา* เอาตอนสุดท้ายภายหลัง

ปรัชญานั้น เปิดช่องให้เกิดผลข้างเคียงแทรกซ้อนเช่นนี้เอง !

ส่วนระบบ**ปัญญา**แท้ของพุทธนั้น ไม่มีวันตลกบริโภค เห็นปานนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า **ปัญญาอยู่ที่ใด ศีลอยู่ที่นั้น...ศีลอันใด ปัญญาอันนั้น... ศีลและปัญญาเป็นของคู่กัน** [พระไตรปิฎก เล่ม ๙ ข้อ ๑๙๑]

เพราะฉะนั้น**ปัญญา**ที่พาประพฤติมิได้ ก็ไร้ราคา สิ่ง**ที่คิดได้** จะต้อง**ทำได้**จนเป็น**ปกติศีล**แปลว่า**ปกติ** เวลาทำกายกรรม วจีกรรม จะต้องใช้ **ปัญญา**นั้น ทำ**มโนกรรม** ดำเนินกาย วาจา อย่างสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวไปตลอดรอดฝั่ง ทำนองเดียวกับหลักที่กำหนดว่า

พฤติกรรมส่อเจตนา นั่นคือ ใจสุจริต จะคิดจงใจทำอะไรแผลง ๆ เละ ๆ น่าเกลียดน่าชังออกมา โดยขัดแย้งขัดคอขัดขากันเองเช่นนี้ ไม่เอา

และ พอประพฤติ "ศีล" จะต้อง**ให้ถึงจิตแจ้ง "ปัญญา" ด้วยเสมอศีล** จึงต้องรักษาให้ได้ ทั้งกาย วาจา และ**ชำระชำแรกให้ตลอดจิตวิญญาณทุกตัว**

รวมความแล้ว **ปรัชญา** หรือ**ปัญญา** อันที่มิได้เกิดจาก **ศีล** ไม่เป็นไปด้วยกันกับ**ศีล** มันก็เหมือนกับความคมกริบที่ปราศจากใบดาบ (ศีลเป็นตัวมีดดาบ) จะนึกปั้นไปว่า เป็นดาบก็ดาบในฝัน มันก็เป็นดาบไม้เด็กเล่น ของหลอก ๆ ใช้หลอกเด็กได้อยู่ จะใช้งานตามอุดมการณ์ **พระโอวาทปาฏิโมกข์ ๓** นั้น ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

๒.๓๓ ปาฏิหาริย์แห่งอวิปฏิสาร

เพื่อช่วยชำระทิฐิของผู้ดูแคลนศีล ของพระพุทธเจ้าว่า เป็น*โลกียะ* เป็น*ของสมมุติกำหนดขึ้นโดยมนุษย์เท่านั้น* **แต่ทว่ามันมีความหมายมโหฬารเพียงไร ก็น่าจะฟังกัน ก่อนด่วนคัดค้านตีทิ้ง**

จาก **กิมัตถิยสูตร** [พระไตรปิฎก เล่ม ๒๔ อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต อานิสังสวรรค และ นิสสายวรรค] ท่านยืนยันไว้ด้วยคำสรุปว่า

"**อานนท์..ศีลที่เป็นกุศล** *(ฉลาดยึดถือให้มั่นคง พาเกิดผลดีเรียบร้อย)* **ย่อมยังความเป็นพระอรหันต์ให้บริบูรณ์ไป โดยลำดับ**

ด้วยประการดังนี้แล (กุสลานิ สีลานิ อนุปุพฺเพน อรหัตตาย ปริปูเรนตีติ)”

รายละเอียดแห่งอานิสงส์ของศีล ในพระสูตรนี้แจกแจงไว้ว่า **ศีลที่เป็นกุศล** จะทำให้เกิดผล **อวิปฏิสาร (ความไม่เดือดร้อน***ส่วนวิปฏิสาร คือ ความเดือดเนื้อร้อนใจ*)

เมื่อ**หมดเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ**แล้ว จะเกิดอานิสงส์ข้อต่อ ๆ ไปเป็นทอด ๆ ทำนองปัจจยาการแห่ง ลูกคลื่น เป็นอิทัปปัจจยตา อันว่าเพราะเหตุนี้ จึงเกิดผลสิ่งนี้เป็นต้น ผลพวงสืบเนื่องดังกล่าวนี้ คือ

๑.อวิปฏิสาร ๒.ปราโมทย์ (ยินดี)

๓.ปีติ (อิ่มใจ) ๔.ปัสสัทธิ (สงบจากกิเลสแท้)

๕.สุข (วูปสมสุข) ๖.สมาธิ (มั่นคง)

๗.ยถาภูตญาณทัสนะ (ความรู้ยิ่งในของจริง)

๘.นิพพิทาวิราคะ (เบื่อหน่ายคลายกิเลส)

๙.วิมุติญาณทัสนะ (ปัญญารู้แจ้งเห็นจริงชีวิตนิพพาน)

เพราะฉะนั้น จะประจักษ์แจ้งว่า **ศีลทำให้ได้ชีวิตที่หมดกิเลสตัณหาชั้นนิพพาน** ดังพรที่พระว่า “**สีเลน นิพพุติง ยันติ-ศีลเป็นเครื่องนำพาไปสู่นิพพาน**” **ศีล** ทำให้หมดปัญหาเห็นปานนี้

และ แม้ว่า **ชีวิตคนถือศีล**จะยังทำไม่ถึงกับหมดกิเลสขั้นสูงสุดแห่งปรมัตถ์ โดยยังจะมีสาสวะ เหลือเชื้อละเอียดอยู่ขนาดใดก็ตาม เขาก็จะเริ่มหมดปัญหา หมดเรื่องหมดราวไปเป็นภูเขาเลากา ตั้งแต่ได้รับ

อานิสงส์ข้อแรกเพื่อน คือ “**อวิปฏิสาร**” อันหมายความว่า **หมดเรื่องให้เดือดเนื้อร้อนใจ! !**

เพราะฉะนั้น “**ศีล**” จึงยืนยันว่า ยังไม่ทันต้องทำสูงถึงขั้น เกิด**สมาธิ** หรือได้อานิสงส์สุดท้าย ตัว**ปัญญา วิมุติญาณทัสนะ** โน่น ก็เฮงแสนเก่งใช่ย่อยไหมล่ะ ?!

ขอให้ได้บุญข้อเดียวนี้กันก่อนเถิด ชาวพุทธทั้งหลายเอ๋ย ก่อนจะไปพูดปรมัตถ์อะไรอื่น ให้มันเสียน้ำลายมากความไปกว่านี้ จะดีไหมคิดว่า !

นั่นคือ ศาสนาที่มีคำสอนเพียงขั้นสมมุติ แม้มิทันถึงปรมัตถ์ แล้วสอนให้คนละชั่ว ประพฤติดีไปตามมาตรฐานจริยธรรมต้น ๆ พื้น ๆ เช่น ศีล ๕ ข้อเท่านั้น ก็ไปรอดอย่างยิ่งใหญ่แล้วจริง

เสร็จแล้วอันนี้ คงจะเป็นหลักฐานยืนยันคำสอนพระพุทธเจ้าได้ว่า เรื่องเดือดร้อน ไม่พอกิน ไม่พอใช้ เครียดเซ็ง วุ่นวายกังวล กลุ้มอกกลุ้มใจต่าง ๆ ร้อยแปดนั้น จะต้องสะสางเคลียร์ให้หมดปัญหาเรียบร้อยไปอย่างหยาบ ๆ ก่อน ด้วยศีลขั้นต้น ๆ ตื้น ๆ นี่แหละ

แต่ถ้าหากสอนกันไม่ดี ไม่มีฤทธิ์ **ไม่เจริญกุศล** จนพากันทำให้ **ดีงามแต่เบื้องต้น** เป็น**อาทิกัลยาณัง** มิได้ ป่วยการจะกล่าวไปไย กับเรื่องละเอียดลออกว่านี้ มิใช่หรือ?

เพราะฉะนั้น*จะไปเอากระบวนท่าเป่าลมปัดฝุ่น ชั้นคนกิเลสเบาบาง มาจัดการปัดเทือกภูเขาออกจากอกเป็นลูก ๆ เมื่อไหร่จะไหวปลิวไปได้ละเน้อ !*

ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ใครๆ ก็รู้ ก็สอนกันทั้งนั้นแหละ **ศีล** แต่สอนกันอย่างไร? จึง**ไม่ดี ไม่**เป็นกุศล จน**ยังความเป็นพระอรหันต์ให้บริบูรณ์ไปโดยลำดับไม่ได้** และสอนอย่างไร? **จึงดี จึงเป็นกุศล จนยังความเป็นพระอรหันต์ไปโดยลำดับได้จริง***เกี่ยวกับ ความรู้ ความเห็น ปัญญาญาณที่ "มิจฉา" หรือ "สัมมา" หรือไม่? เกี่ยวกับความสามารถ หรือความมีจริง เป็นจริงในสัจธรรมของบุคคลผู้สอนหรือไม่?*

๒.๓๔ ชั่วไม่มี-ดีไม่ปรากฏ

ปรัชญาแสลงสังคมนั้น มิอาจสร้างสรรค์ หิตานุหิตะประโยชน์น้อยใหญ่แก่มหาชน มวลมนุษยชาติได้อย่างใด เพราะไม่เห็นปัญหาหนักอึ้งของสังคม เขาถือเสียว่าสัตว์สังคมทั้งหลาย เจ้าฉลาดน้อยเองต่างหากล่ะ เอาตัวรอดด้วยคาถาเดียวแค่นี้ก็ไม่เป็น โธ่ !กัมมุนา วัตตตีโลโก สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม ก็แล้วกัน เสียยังงั้นจริงๆ ใช่แกล้งว่า

ซ้ำมิหนำ **ปรัชญาแสลงสังคม** นั้นแหละ กลับจะพาให้ตนและสังคมจมปลัก โทรมหนัก ไปด้วยมิจฉาทิฐิ หรือโมหะ โดยไม่รู้ทัน ไม่นึกเฉลียวใจเลย ดังที่สังคมมันเป็นอยู่ มากมายเกลื่อนกล่น ที่รู้อยู่เห็นอยู่ รวมทั้งปรัชญา *"ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น"ที่มันผิดเบื้องต้น-ท่ามกลาง-บั้นปลาย ก็ดี ที่สุดโต่งไปกับคำสำทับว่า "ยึดชั่ว-ยึดดี อัปรีย์ทั้งนั้น" ของอาจารย์ก็ตาม*

ที่แท้ การปฏิบัติธรรม จะต้องรณรงค์กับอธรรม กองทัพธรรมจะต้องเผชิญหน้าขับเคี่ยว **ธรรมาธรรมะสงคราม** อยู่ตลอดกัปกัลป์หายห่วง **การต่อสู้ด้วยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของสังคม** ไม่มีสิ้นสุดหรือหยุดยั้ง **โพธิสัตวจริยา** จึงเป็นธรรมอันพึงสมาทาน เพื่อเจริญรอยตามพระบรมศาสดาอย่างแน่วแน่

เพราะฉะนั้น การปราบคนพาลและอภิบาลคนดี การพิชิตอธรรมและบำเพ็ญกุศล จึงกลมกลืนสอดร้อยประสาน กับกระบวนการชำระจิตให้บริสุทธิ์หลุดพ้น ไม่แยกขาดออกจากกัน

เรื่องการปฏิบัติธรรม จึงไม่ตื้นเขินแค่พาตัวเองพ้นทุกข์ รอดตัวชั่วคราว เสร็จเลิกกัน มิใช่

อุดมการณ์ผลสำเร็จในศาสนานี้ ตามโอวาทปาฏิโมกข์นั้น มีอะไรมากกว่าที่หลงกระทำกันเล่น ๆ ลำพังลูบคลำด้วยปรัชญาฟูเฟื่องอีกนักต่อนัก

๒.๓๕ ไร้เดียงสา พลอยตรัสรู้?

ดังใน**สมณมุณฑิกสูตร** [พระไตรปิฎก เล่ม ๑๓ มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ข้อ ๓๕๘-๓๖๖] ได้เปิดเผยมาตรฐานของผู้ประสบผลสำเร็จในชีวิตไว้ โดยสรุป คือ

ยังมีอุคคาหมานปริพาชก (บุตรสมณมุณฑิก) ได้ประกาศกับนายช่างไม้ปัญจกังคะ ว่า มาตรฐานของผู้บรรลุธรรมมี **กุศลสมบูรณ์สูงสุด** ได้แก่ ธรรม ๔ ประการ มี**ไม่ทำกรรมชั่วด้วยกาย ไม่กล่าววาจาชั่ว**

ไม่ดำริถึงความคิดชั่ว ไม่เลี้ยงชีพชั่ว คุณวิเศษ ๔ อย่างนี้แหละ **ยอดเยี่ยมอย่าอำใคร** ซึ่งฟังแล้ว มันก็ดูเหมือนช่างธรรมดาสามัญเสียเหลือเกิน ได้ยินแล้วก็จืด ๆ ชืด ๆ ซ้ำ ๆ ซาก ๆ เชย ๆ

ดังนั้น ใครที่ชอบคุยโวส่งเดชว่าเอ๊ย..ไม่ตีหัวหมา ไม่ด่าแม่เจ๊ก ไม่ไปโกงปล้นจี้ข่มขืนฆ่าแกงใคร ก็พอแล้ว *คงมิช้ามินาน ใกล้ ๆ จะทะลุแจ้ง***ธรรม ๔ ประการ ของปริพาชก** *นักบวชนอกศาสนาพุทธ เจ้าลัทธิทฤษฎีนี้* **เป็นผู้มีกุศลสมบูรณ์สูงสุดแล้ว เพราะ "เราก็มีมาตรฐานธรรม ๔ ประการ" อย่างนั้น ๆ อยู่เหมือนกันนี่ !**

โดยแท้แล้ว ธรรมของพระพุทธเจ้า **ลึกซึ้ง** นักต่อนัก ใช่ตัดรอบถือประมาทฉลาดน้อย (โง่มาก) ดังคนโลกย์ ๆ ส่วนใหญ่ก็หาไม่ ดังจะประจักษ์ชัดในคำตอบ เมื่อนายช่างไม้ นำทฤษฎีธรรมะ ๔ บท ซึ่งตัวเขาเองไม่มีภูมิรู้พอจะวิเคราะห์ออกว่า มันถูกหรือผิด ลึกซึ้งอย่างไร? แล้วทำทีเป็นอวดโว มาชี้แจงแก่พระพุทธเจ้า เพื่อฟังผู้รู้ชี้ทางให้แจ่มแจ้งดูทีซิ พระพุทธองค์จึงตรัสย้อนแย้ง ยันเหตุผลพลิกคว่ำคำของปริพาชก ชนิดปิดประตูเถียง ความว่า...

"นายช่างไม้ เด็กอ่อนที่ยังนอนหงายอยู่ แม้แต่จะรู้ว่า **กาย** ดังนี้ ก็ยังไม่มี ที่ไหนจักทำกรรมชั่วด้วยกายได้เล่า นอกจากจะมีเพียงอาการดิ้นรน

เด็กอ่อนที่ยังนอนหงายอยู่ แม้แต่จะรู้ว่า **วาจา** ดังนี้ ก็ยังไม่มี ที่ไหนจะกล่าววาจาชั่วได้เล่า นอกจากจะมีเพียงอาการร้องไห้

เด็กอ่อนที่ยังนอนหงายอยู่ แม้แต่จะรู้ว่า **ความดำริ** ดังนี้ก็ยิ่งไม่มีที่ไหนจักดำริถึงความคิดชั่วได้เล่า นอกจากจะมีเพียงร้องไห้และหัวเราะ

เด็กอ่อนที่ยังนอนหงายอยู่ แม้แต่จะรู้ว่า **อาชีพ** ดังนี้ ก็ยังไม่มี ที่ไหนจักเลี้ยงชีพชั่วได้เล่า นอกจากน้ำนมของมารดา

นายช่างไม้ เมื่อเป็นอย่างคำของอุคคาหมานปริพาชก เด็กอ่อนที่ยังนอนหงายอยู่ จักเป็นผู้มีบุญกุศลสมบูรณ์ มีกุศลสูงสุด เป็นสมณะถึงภูมิปฏิบัติอันอุดม ไม่มีใครรบได้”...?!

ชัดไหมว่า เด็กทารกอินโนเซ้นต์ไร้เดียงสา ที่ใคร ๆ มักจะนึกว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือเหมือนผ้าขาว ก็จักเป็นอันบรรลุธรรมกับเขาจริง ๆ ตามทฤษฎีของปริพาชกนั้น

ซึ่งนัยยะนี้ ก็เช่นเดียวกันกับ **นักตรรกวิทยา** ที่สันนิษฐานเอาด้วยภูมิตนว่า “เด็กทารกเกิดใหม่ ๆ นั้น จิตวิญญาณบริสุทธิ์ ไม่มีกิเลส” ซึ่งคล้ายกับกรณีอุคคาหมานปริพาชกนี้มาก หากเป็นดังนั้น **เด็กนั้นก็คือพระอรหันต์ ที่ต้องเคารพกราบบูชากันสินะ !**

๒.๓๖ ดีไม่เป็น เล่นสารพัดพิษ

เพราะฉะนั้น อันเรา ๆ ท่าน ๆ ที่สู้ประพฤติธรรมกับเขาด้วยเหมือนกัน โดยการสมาทาน **ปรัชญายอดฮิตในไทยแลนด์** ทำไปทำมา คิดดูดี ๆ ซิว่า เราจะมีอะไรแตกต่างกับ*เจ้าเด็กอินโนเซ้นต์ (ไม่ประสีประสา)* ตามอุทาหรณ์ของพระพุทธเจ้านั้นล่ะ !

คิดว่าคงไม่ไกลกันนักกระมัง เพราะเราก็ไม่รู้เรื่องอะไร ไม่สำคัญมั่นหมายเอาจริงกับอะไรด้วยซิ ช่างไม่ผิดกันเปี๊ยบเลยเชียว ที่กำลังโลดแล่นไปสู่ประตูไร้เดียงสา จึงเท่ากับไม่เอาไหน ทั้งไม่เอาอ่าวอะไรเหมือนกัน ในทำนองเดียวกับทารกนั่นเอง สามารถทำเสแสร้งเป็นอินโนเซ้นต์ได้เท่าไหร่ ก็เหมือนกับเด็กโง่บริสุทธิ์เท่านั้น

ข้อเหมือนกัน นี้คือ เราไม่รู้จักทำดีทำกุศล ดีไม่บุก เช่นเดียวกับทารกนั้น ประเด็นเดียวเองที่เหมือน **แต่ข้อที่ผู้ใหญ่ถือปรัชญาไร้เดียงสานี่ มันเหลือร้ายอันตรายกว่า** คือทำอกุศล บาปเวรได้ประมาณไม่น้อยเชียว โอ้โฮ..รวมเบ็ดเสร็จแล้ว มันแย่กว่าเด็กทารกเหลือกำลังเสียอีก ! จะไหวหรือนี่..

หันเข้าหาเรื่องนายช่างไม้ ครั้นพระพุทธเจ้ากวาดทิ้งทฤษฎีธรรมะ ๔ ประการ นั้นแล้ว แต่ไม่ถึงกับจะตีทิ้งเสียหมด เพียงไม่ยอมรับรองว่าผู้บรรลุธรรม ๔ อย่างนั้น จักพึงนับเป็นผู้สำเร็จสูงสุดอะไรหรอก จะบอกว่าดีอยู่เหมือนกันคือ ตรงที่ยังดีกว่าเด็กอ่อนนอนเปลนั้นอยู่บ้าง *ที่อุตส่าห์รู้กับเขาด้วยเรื่อง***ธรรม ๔ ประการ**เท่านั้นแหละ และแล้วได้บัญญัติ **ธรรม ๑๐ ประการ** แทนว่าเป็น **กุศลสมบูรณ์**

คำอธิบายโดยสังเขปของกุศลสมบูรณ์ ทั้ง ๑๐ คือ

ให้เรียนรู้ **ศีล** และ**ความดำริ** ชนิดที่เป็น**กุศล-อกุศล** อันมีสมุฏฐานจากจิตและสัญญา (จำได้-หมายรู้) **อันไหนควรละ จงละ อันไหนควรเจริญ พึงเจริญ**

ศีล ที่เป็น**อกุศล** ได้แก่ กายกรรมเป็นอกุศล วจีกรรมเป็นอกุศล และมิจฉาอาชีพ

อันนี้จะเห็นได้ว่า ชาวพุทธเรานิยมถือ**ศีล** ชนิดนี้กันมาก กินเหล้าเมายาได้ โกงกินโกหกก็ได้ ก็เก๋ไปอีกแบบหนึ่ง คือ แบบพาลชนคนอ่อนแออ่อนหัด ไม่ดัดนิสัย

สำหรับ **กุศลทั้ง ๑๐ นั้น** คือ**สัมมาอริยมรรค ทั้ง ๘** ของพระอเสขบุคคลผู้อรหันต์ จนกระทั่งเกิด **สัมมาญาณ และสัมมาวิมุติ** อีก ๒ ครบพร้อมรวมเป็น ๑๐ ประการ

ข้อพึงสังเกต ในมาตรฐานผู้ได้ **กุศลสมบูรณ์** สำคัญอยู่ที่ **สัมมาอริยมรรคองค์ ๘** จึงน่าจะฉุกคิดว่า **สัมมาอริยมรรค มิใช่***เพียงแค่ ไม่ทำบาป* อันเป็น **มิจฉามรรค** เท่านั้น หาเพียงพอไม่ ลักษณะของ **สัมมา** นี้ ยังจะต้อง**ขวนขวาย**ตาม *โอวาทปาฏิโมกข์* ที่ให้**ไม่ทำบาปชนิดเป็นสัมมามรรค**ด้วย **บำเพ็ญกุศลให้ถึงเต็มที่**ด้วย เมื่อปฏิบัติถูกตรงตามระบบ**ครบสูตร“มรรคที่มีองค์ ๘” แล้ว** กิเลสก็จะลดจากจิตจริงลงไปด้วยตามลำดับ สุดท้าย **“จิตของตน”(สจิตต) ก็จะถึง “ความบริสุทธิ์” (ปริโยทปนัง) ด้วย** จึง**มิใช่**แบบให้ดับกิเลสแล้ว พอตัวรอดก็จบกัน มิใช่สักหน่อย

และ ยิ่งเป็น **“สัมมาอริยผล”** จริงสมบูรณ์ด้วย “โลกุตรจิต” แท้ ยิ่ง ๆ ในผู้ใด พระอริยเจ้าผู้นั้น ก็ยิ่งมีพฤติกรรมยืนหยัด ยืนยงอยู่แน่ชัดว่า ท่านจะยิ่ง**ไม่ทำบาปทั้งปวง**แน่ ๆ และจะยิ่งอุตสาหะขวนขวาย**ยัง**

กุศลให้ถึงพร้อมยิ่ง ๆ ขึ้น โดย "ไม่สันโดษในกุล" เช่นพระพุทธเจ้าทรงเป็นเช่นกัน

ดังนั้น พฤติกรรมตาม "โอวาทปาฏิโมกข์ทั้ง ๓" นั้น จึงเป็น "โลกุตรธรรม" ครบอยู่เป็นสมังคีทั้ง ๓ ลักษณะ อย่างยืนยันแข็งขัน ในพระอริยเจ้าจริงทั้งกายและใจ ตามสูตรของพระพุทธเจ้า

ผู้เพี้ยนไปจากสูตรพระพุทธเจ้าจริง ก็เพี้ยนไปจริง จึง **มีความ "แหยง" ในใจลึก ๆ** แม้แต่จะ **ยังกุศลให้ถึงพร้อม** จะขวนขวายทำดีอย่างบุกบั่น หรือแม้แต่ **หยุดทำบาป เลิกอกุศล จนไม่มีในพฤติกรรมให้สนิทสมบูรณ์** จึงได้เจียดเอาเฉพาะแต่ข้อ "**การทำจิตของตนให้บริสุทธิ์ขาวรอบ**" เท่านั้นมาถือว่า เป็นการปฏิบัติ "โลกุตรธรรม"

*ถ้าใครยังเอาเรื่อง "ไม่ทำบาปทั้งปวง และยังกุศลให้ถึงพร้อม" มายึดถือปฏิบัติอยู่ ก็ถูกลบหลู่ ถูกหมิ่นหยามว่า ปฏิบัติอยู่แค่ "โลกียธรรม"***เป็นเรื่องแค่ "ศีลธรรมของสังคม"**

เห็นไหมว่า แนวคิดเช่นนี้ทำให้เกิดศักดินา และทำให้ไม่มุ่งมั่นอุตสาหะที่จะทำดี ทำให้ไม่บุกบั่นก่อกุศล อยู่ปานใด ๆ? และทำให้แยกตนจากสังคม ที่เขาปากกัดตีนถีบ ขวนขวายกันไปเสียขนาดไหน??

โดยนัยยะนี้ คนที่ตู่ว่า **ศาสนาพุทธสอนคนเอาตัวรอด ไม่เอื้อสังคม จึงไม่จริง สำหรับคำสอนแท้ ๆ ตามสัมมาอริยมรรค ซึ่งจะมีทั้งตัดกิเลส มีทั้งไม่ทำบาป-บำเพ็ญบุญกุศล ทำประโยชน์ตน-**

ประโยชน์ท่านไปในตัวเสร็จสรรพ ขอให้มี**สัมมาปฏิบัติ** งามทั้งเบื้องต้น-ท่ามกลาง-บั้นปลาย **ถูกแท้เถิด**

ดังนั้น ข้อหาว่า **"ศาสนาพุทธที่เป็นโลกุตรธรรมนั้น สอนให้คนเอาแต่ตัวรอด ไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม"** นี้ จึงเป็นคำกล่าวหาผิด แต่เขาพูดถูก เมื่อไปถือตามปรัชญาคำสอนที่เพี้ยนที่เบี้ยวไปเป็นบรรทัดฐานของเขา

โดยที่แท้แล้ว ยิ่งปฏิบัติถูกต้องเป็น "โลกุตรธรรม" สู่สัมมา ยิ่ง ๆ เท่าใด ๆ ก็ยิ่งเป็นประโยชน์ตน-ประโยชน์ท่าน เป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อชนหมู่มาก (พหุชนหิตายะ) อย่างพาพัฒนาเจริญขึ้น ๆ เป็นอิสรเสรีภาพ-ภราดรภาพ-สันติภาพ-สมรรถภาพ-บูรณภาพ ยิ่ง ๆ เท่านั้น ๆ

๒.๓๗ หกกระบวนท่า น่ามั่นหมาย

นอกจากหัวใจคำสอนตาม **โอวาทปาฏิโมกข์ ๓** ซึ่งเรียกร้องให้ต้องศรัทธา **ยึดมั่นถือมั่น** ประพฤติตามแล้ว แม้แต่หัวใจคำสอนอื่น ๆ ต่างล้วนชี้ชวนให้จำเป็นต้อง**ยึดถือ**ทั้งสิ้น เช่น **โอวาทปาฏิโมกข์ ๖** ได้แก่

๑. การไม่พูดร้าย (อนูปวาโท) อันนี้มิใช่พาซื่อตามภาษาไปแบบ**เลยเถิด**ว่า *จะว่าความชั่วความร้าย ก็มิได้ด้วย* เปล่าทั้งเพ เพียงหมายมิให้พูดด้วยใจร้าย หรือให้ร้ายใส่ร้าย ใส่ความเขา ส่วนที่จะพูดถึงติติงความร้าย-ความเลว-ความชั่ว-ความไม่ดี-ความผิดพลาด ที่

เขามีอยู่จริงแล้ว มิได้ต้องห้าม เป็นเรื่องพึงประมาณประโยชน์ ตามที่เห็นควรว่า การวิเคราะห์วิจารณ์ เช่นบทความนี้ กระทำไปตามเหตุผลทางวิชาการ เป็นทฤษฎีชี้นำ อันอ้างอิงธรรมวินัยโดยตลอด ซึ่งก็พร้อมที่จะรับการวิพากษ์วิจารณ์เช่นกัน

๒. การไม่ทำร้าย (อนูปฆาโต) ให้สำคัญมั่นหมาย ในชีวิตของใคร ใครก็รัก จะไปละเมิดสิทธิเสรีภาพในชีวิตของสัตว์อื่น มันเห็นแก่ตัวจัดไป ใจดำไป จนมิรู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่น ความจริง แค่นี้ ขืนไม่รับรองกันมั่นคง มันย่อมเดือดร้อน หัวใจคำสอนนี้จึงมีว่า

ผู้ฆ่าสัตว์อื่นอยู่ ไม่ชื่อว่าเป็น “ผู้เว้นขาด” (ผู้เว้นกิจกรรมอันเศร้าหมองมีโทษ) เลย (นหิปัพพชิโต ปรูปฆาตี)

ผู้เบียดเบียนสัตว์อื่นอยู่ ไม่ชื่อว่าเป็น “ผู้สงบแท้” (ผู้ระงับจากบาป ได้แก่ พระอริยบุคคล) เลย (สมโณโหติ ปรัง วิเหฐยันโต)

๓. การสังวรตามข้อปฏิบัติ เพื่อความหลุดพ้น (ปาฏิโมกเข จ สังวโร) คำสอนของพระพุทธเจ้าทุกข้อ จึงต้อง**ยึดมั่นถือมั่น** ใส่ใจจดจำสำเหนียก เพื่อสำรวมปฏิบัติเอาจริง ๆ ตาม มิฉะนั้น **ธรรมใด ๆ ก็ไร้ค่า ถ้าไม่ทำ**

๔. การเป็นผู้ประมาณในอาหารการกิน (มัตตัญญุตา จ ภัตตสมิง) เรื่องกินเรื่องใหญ่ ถึงขนาดบรรจุไว้ในแม่บทคำสอน หัวใจของศาสนาเช่นนี้ ใครขืนกินตามอยาก ก็ลำบากพุง ยุ่งตลอดกาล จึงไม่ควร *มัตตันยุตุง-เอาพุงเป็นเกณฑ์ประมาณ* ควรจะ **ยึดมั่นสมาทานศีล** ข้อนี้ให้เรียบร้อยสักหน่อย ค่อยปลอดภัย

๕. การนั่งการนอนอย่างสงบ (ปันตัญจะ สยนาสนัง) นี่ก็ให้**ยึดมั่น** ดูแลการนั่งการนอน ฝึกปรือกรรมกิริยาอิริยาบถน้อยใหญ่ ด้วยความอดทน คือฝึกกลั้น อันเป็นการปฏิบัติเพื่อเผากิเลสอย่างยิ่ง (ขันตี ปรมังตโป ตีติกขา)

คนอ่อนแอปวกเปียก ไม่มีน้ำอดน้ำทน ก็จะอยู่อย่างสบายใจ สงบกาย สงบวาจาได้ยาก เพราะ*มัว**ยึดมั่น**แต่ใจ เลยทำตามใจเคยชินอยู่เรื่อย* จำเป็นอยู่เอง ที่จะต้องเจอะตอ เกิดขัดใจ ไม่ได้สมใจ เพราะมิใช่วิสัยที่จะคอยจ้องให้อะไรตามใจได้ ทุกอย่างต้องพรากจากกัน ไม่มีงานเลี้ยงใดไม่เลิกรา

เมื่อฝึกดีแล้ว "ใจ" นี่แหละเป็นตัวประธาน เมื่อมีทั้งสติสัมปชัญญะ ปัญญา มีทั้ง สัปปุริสธรรม ๗ ก็จะทำการนอน-การนั่ง หรือแม้แต่การอยู่ในอิริยาบถใด ๆ ก็ตาม**ให้เป็นอยู่สงบ มิใช่***ไปหมายคว้า "ความสงบ" จากข้างนอก หรือจากสถานที่ใด ๆ*

๖. การชำระจิต ให้เป็นจิตหมดกิเลสยิ่ง ๆ ขึ้น (อธิจิตเต จ อาโยโค) จิตของเราก็ต้องคอยรับผิดชอบและตามรู้ หัดกำกับควบคุมตลอดเวลา ในทุกกรรมกิริยา ทุกเทศะ จึงมิใช่ตีกิน ปล่อยให้ตัวเองไปมั่ว ๆ อะไร ๆ ก็ได้ โดยมิรู้ **ตัวใจ** ว่า มันสั่งสมกิเลส สั่งสมความเห็นผิด สะสมโทษ สะสมนิสัยเลว ๆ ไปกับพฤติกรรมทราม ๆ อยู่ตลอดเท่าไหร่ **ข้อนี้จึงมิได้ให้แยกใจออกจากบทบาททั้งหลาย** ด้วยการเล่นกับใจลูกเดียวเป็นพอ *เปล่าเลย !*

จะเห็นได้ว่า เมื่อยกหลักหัวใจคำสอนใด ๆ ขึ้นมา ก็ล้วนแล้วแต่ให้ปักหลักสมาทาน**ยึดถือ** ไว้ปฏิบัติ**ทั้งกาย-วาจา-จิต** ให้สม่ำเสมอ

อย่างมั่นคงทั้งสิ้น ล้วนเกี่ยวกับพฤติกรรม การกระทำใด ๆ ทั้งนอก-ในถึงขั้น การกิน-การนั่ง-การนอน ก็พึงเพียรสังวรฝึกฝน จนเกิด "อธิจิต" บรรลุสูงสุดถึงนิพพาน "ผู้รู้จริงทั้งหลายกล่าว ก็ต้องชี้นิพพานว่าเป็นยอดแห่งธรรม" (นิพพานัง ปรมัง วทันติ พุทธา)

แนวคำสอนเหล่านี้ ลึกซึ้งเพียงใด ใครอาจหยั่งถึง แล้วลองเทียบเคียงกับ**แนวคำปรัชญา***อันอ้างว่า เป็นแก่นแท้ยิ่งยอด* อันไหนให้ความสมบูรณ์แค่ไหนอย่างไร ด้วยวิจารณญาณเชิงสุขุม ย่อมประจักษ์แจ้งตามจริง

๒.๓๘ ปลุกพลังตั้งมั่น-สู้สุดฤทธิ์

อิทธิพลสังคมสิ่งแวดล้อม สามารถ **กำหนดจิต** เป็นแรงบันดาลใจให้เราสูง เราจึงควรปลุกระดมเร่งเร้ากระตุ้นเตือน พลังภายในตนเองออกมาสร้างสรรค์จรรโลง โดยอาศัยอิทธิพลหลายกระแส

อธิปไตย คือ ความเป็นใหญ่ อันรวมทั้งอำนาจผลักดันของสิ่งสมมติตัวบุคคลสังคม เป็นมวลพลังที่ทรงอำนาจ มีค่ามีฤทธิ์อยู่จริง ๆ ขณะใดที่เราตกอยู่ในเครือข่ายของอำนาจฝ่ายต่ำ เราก็ดึงพลังอำนาจฝ่ายสูง มาช่วยถีบตัวเอง ให้พ้นภัย ให้ก้าวหน้า

ตัวอย่าง**อธิปไตยในสูตร** [พระไตรปิฎก เล่ม ๒๐ อังคุตรนิกาย ติกนิบาต ข้อ ๔๗๙] ได้แสดง**อิทธิพลที่ควรยึดมั่น** นำมาผลักดันตัวเองให้เกิดการขยับเขยื้อน เปลี่ยนสภาพในตัวเองขึ้นมาให้ดีขึ้น **มิใช่**

ทำเป็นหัวหลักหัวตอ ทำเป็นทองไม่รู้ร้อน ด้วยคาถากันผีปลอบใจเฉย ๆ มันไม่เป็นท่าว่าจะได้ดีอะไร ในการไม่เอาถ่านเห็นปานนั้น

เช่น พระภิกษุ ย่อมสำเหนียก ที่เราออกบวช มิใช่เพื่อหากินหาอยู่ แต่เพื่ออยู่เหนือโลก ไม่ต้องเสี่ยงภัยในวัฏฏสงสาร

ครั้นบวชตามอุดมการณ์ แล้วบางครั้งเกิดอยากจะไปมั่วกามารมณ์ มันก็น่าจะถล่มตัวเองว่า เลวชาติ ไม่สมควรกับที่อุตส่าห์ลงทุนลงแรงมาถึงขนาดฐานะนี้ ฉุกคิดขึ้นมาแบบนี้ มุมานะ **ทำตัวเองให้เป็นใหญ่** ไม่ดูหมิ่นตนเอง ไล่ตะเพิดพฤติกรรมเลว ๆ ไปห่าง ๆ ทำตัวเองให้บริสุทธิ์ การรู้จักมั่นหมาย สำคัญในความสำคัญของตัวเองนี้ เรียกว่า **อัตตาธิปไตย**

หรือ อีกกรณีเกิดนิวรณ์อารมณ์กำหนัดใคร่ บ้างพยายามเข้ามากลุ้มรุมเป็นผีสิงอยู่ เลยชวนคิดถึงโลกสันนิวาสนี่ใหญ่โต ย่อมจะมีสมณพราหมณ์ หรือเทวดา พวกนี้อาจมีฤทธิ์ มีตาทิพย์ รู้จิตคนอื่นได้ สามารถมองเห็นได้แต่ไกล ๆ แม้ใกล้ ๆ เราก็มองท่านไม่เห็น และท่านย่อมรู้ชัดจิตด้วยจิต ครั้นเกิดเขามารู้ เรากำลังทำมิดีมิร้ายอยู่ จะแย่เอามันก็อายขายหน้า ให้เขาติเตียนเพ่งโทษ ไม่ใช่เรื่องดีงามเลย ฉุกคิดได้ดังนี้ ก็เลิกประพฤติเหลว ๆ ไหล ๆ **ยกโลกสังคมให้เป็นใหญ่** เราจะได้กลัวเกรงแคร์เขาบ้าง เพ่งพินิจให้แจ่มแจ้งด้วยปัญญา แล้วมาปรับตัวเองให้ดีขึ้น มวลพลังสังคมนี้ เรียกว่า **โลกาธิปไตย (ประชาธิปไตย)**

บางทีพระภิกษุมัวเฉื่อยแฉะ ขี้เกียจขี้คร้านอยู่ ครั้นคำนึงถึงพระธรรม อันพระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว แต่ละคนพึงนำตนมาปฏิบัติดูเอง

ไม่จำกัดยุคสมัย ท้าทายให้ใคร ๆ มาดูได้ ควรโน้มนำมาให้ตนให้ได้ ซึ่งผู้รู้ก็จะรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังคิดไปว่า เพื่อนพระที่รู้เห็นเรากำลังเป็นอะไรไปอยู่นี่ ขืนขี้เกียจเหลวไหลแบบนี้ มันเสียพระหมด คิดถึงศักดิ์ศรีนั่นนี่แล้ว เลย**ยกให้ ธรรมะเป็นใหญ่** เห็นแก่ธรรมะก็แล้วกัน ควรเป็นผู้ประพฤติโดยสมควรแก่ธรรม ก็จะทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ทำตัวให้มีชีวิตชีวา มีไฟขมีขมันขึ้นมา ตัวเองก็ได้ดี ลักษณะนี้เรียก **ธรรมาธิปไตย**

เพราะฉะนั้น ผู้รู้จักเห็น**ความสำคัญในความสำคัญ ย่อมเป็นบุคคลสำคัญ**ไม่ไร้ราคา แล้วจะลึกซึ้งในใจ เกิดพลังเจริญเพราะความเป็นใหญ่ไปทุก ๆ ด้าน

๒.๓๙ สิบลีลา ตั้งมั่นทุกวันคืน

เรื่องที่จะยกอ้างอิงธรรมวินัย มายืนหยัดยืนยันภาคปฏิบัติพื้นฐานเบื้องต้น อันจะต้อง**ตั้งมั่น** เพื่อ**ความมั่นคงทรงศีลทรงธรรม** ต่อไปในชั้นกลาง และชั้นสูง ข้อกำหนดเหล่านี้มีความสำคัญ อันควรยึดสำคัญ จะได้เป็นบุคคลสำคัญ เช่น นักบวช ผู้ควรมีหลัก **ยึดมั่นหมั่นพิจารณาเนือง ๆ** ว่า...

๑. บัดนี้เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์แล้ว

๒. การเลี้ยงชีพของเราเนื่องด้วยผู้อื่น

๓. อาการกาย วาจา อย่างอื่น ที่เราจะต้องทำให้ดีขึ้นไปกว่านี้ ยังมีอยู่อีก

๔. ตัวของเราเอง ติเตียนตัวเราเองด้วยศีลได้หรือไม่

๕. ผู้รู้ใคร่ครวญแล้ว ติเตียนเราด้วยศีลได้หรือไม่

๖. เราจะต้องพลัดพรากจากของรัก ของชอบใจทั้งนั้น

๗. เรามีการกระทำเป็นของของตัว ทำดีเราดี ทำชั่วเราชั่ว

๘. วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่

๙. เรายินดีในความสงบหรือไม่

๑๐. อุตริมนุสสธรรมอันเราได้บรรลุแล้ว มีอยู่หรือไม่ ที่จะให้เราเป็นผู้ไม่เก้อเขิน (ยาก) เมื่อเพื่อนนักปฏิบัติธรรมถาม ในกาลภายหลัง

[จาก อภิณหปัจจเวกขณสูตร เล่ม ๒๔ อัง. ทสก. ข้อ ๔๘]

-๓-

ด้วยสัญชาติแห่งคนตรง... จงยืนหยัดสัจจะด้วยขันติ

๓.๐ สัจจะ หรือ ข้อคิดแค่สันนิฐาน?

พระโพธิรักษ์ยืนยันด้วยตัวเองว่า...

อาตมาทำงานด้วย "ความจริง" ของอาตมา ที่ได้ที่มีจริงตามพระพุทธเจ้า

อาตมาไม่ใช่นักคิด ไม่ใช่นักค้นคว้า ไม่ใช่นักอ่านเลย เป็นคนอ่านน้อยด้วยซ้ำ โดยเฉพาะ ไม่ใช่ **นักวิชาการ** หรือ **บัณฑิตชน** ตามที่สังคมไทยขณะนี้เขานับถือกัน

อาตมาไม่ได้ศึกษาสำเร็จจากสำนักธรรม หรือ จากมหาวิทยาลัยใด ๆ

ยิ่งเรื่อง "ธรรมะ" แล้ว ยิ่งไม่เหมือนอาจารย์ใด หรือสำนักใดทีเดียว

อาตมาเป็นผู้เรียนมาน้อยจริง ๆ ทั้งทางโลก และทางธรรม

อาตมาเป็นเพียง **คนจริงใจกับ "ความจริง" ที่ตนมีจริง** เท่านั้น

ดังนั้น สิ่งที่พูด ที่บอก ที่อธิบายอะไรออกไป

จึงเป็นการอ่าน "ความจริง" ที่ตนมีจริง ๆ แท้ ๆ สู่ผู้อื่นฟัง

ไม่ใช่ข้อคิดแค่สันนิฐานเรื่องนั้น สิ่งนี้ แล้วนำมาพูด

ไม่ใช่เพียงนำ “ความคิด” หรือ “ผลของความคิด” ของตน ออกมายืนยัน ไม่ใช่การคาดคะเน ที่ยังซัดส่าย ไม่แน่ใจอยู่ แล้วนำมาอวด

ไม่ใช่แค่นำหลักฐานจากตำรามายืนยันเท่านั้น ถ้าสิ่งนั้นจะนำมาจากตำรา ไม่ใช่มายืนยันร่วมกับผู้อื่น แค่..เพราะเห็นสอดคล้องตรงกันเฉย ๆ

แต่ต้องเป็นญาณรู้จาก “ความจริง” ที่มีจริงของตนประกอบด้วยเสมอ สิ่งที่แสดงออกตลอดมา *จึงไม่ใช่ความรู้ที่เกิดจากการเก็งหา “ความจริง”*

การที่เราระบุลงไปว่า นั่นผิด-นี่ถูก นั่นแหละ **คือความชัดเจนแม่น มั่นใน “ความจริง” คือการยืนยัน “ความจริง” นั้น ๆ ของเราอย่างจริงใจ เพื่อผู้อื่น**

จึง**มิใช่** ความลังเล คลางแคลง สงสัย ไม่มั่นใจใด ๆ ของเราเลย

และ**มิใช่** “ความกลัว” ใด ๆ อีกด้วย ไม่ว่า...กลัวจะยืนยันผิด

หรือ กลัวคนนั้น-คนนี้ กลัวคนหนึ่งคนใดในโลก ในสวรรค์ ในนรก

ทั้ง**มิใช่** ความอยากอวดดี-อวดตัว ข่มผู้นั้น ผู้นี้ ผู้ใดเลยด้วย

แต่**ความถูกต้อง** นั้น ย่อมข่ม**ความผิดพลาด**โดยสัจจะของมันเป็นธรรมดา

สังคมคนไม่เจริญ สังคมที่มีคนโง่กันอยู่มากเท่านั้น ที่ปล่อยให้ “ความผิดข่มความถูก” ได้

การชี้ระบุยืนยันว่า นั่นถูก–นี่ผิด ออกไป เพื่อเปิดเผยความจริงแก่กันและกัน

จึงคือ ความกล้าของคนกล้า ความจริงของคนจริง ความตรงของคนตรง

ซึ่งต่างกับกิริยาเล่ห์ หรือเชิงกล เชิงกลบเกลื่อนของคนไม่กล้าและคนที่ยังไม่จริง ซึ่งมักจะอ้างว่า การไม่ระบุผิด–ระบุถูก การเสนอข้อคิดกลาง ๆ นั้น เป็นการกระทำที่ถูกต้อง เป็นการกระทำที่ดี เป็นมารยาทของผู้ดี

เพราะตนไม่ทำอวดรู้ ไม่ทำอวดดี ไม่ดูถูกผู้อ่าน–ผู้ฟัง ไม่เผด็จการทางความคิด ทั้ง ๆ ที่การเสนอข้อคิดใด ๆ ก็คือ การอวด “รู้” อยู่แล้วโต้ง ๆ

และการทำตนเป็นผู้ดีมีมารยาทนั้น นั่นแหละคือ การอวด “ดี” อยู่หลัด ๆ

เราจึงยืนยันว่า เรา**อวด** “จริง” เพราะเราทำจริง มีจริง แล้วเปิดเผย “ตัวจริง”

เราจะไม่ชี้ระบุยืนยัน ก็เฉพาะในสิ่งที่เรายังไม่รู้จริง หรือยังไม่เหมาะสมด้วยประการนั้นนี้เท่านั้น

เราระบุความผิดนั้น **ไม่ใช่**เราชังคนผิด ต้องการทำลายคนผิด หรือต้องการแกล้งคนผิด แต่เราไม่ส่งเสริมความผิด ต้องการลดความผิด ทำลายความผิด-ความพลาดในผู้ที่ยังไม่สมบูรณ์

ดังนั้น จึงต้องอยู่กับคนผิดอยู่นั่นเอง อย่างดีที่สุด ก็อยู่กับคนที่ผิดน้อยที่สุด

แต่ถึงจะอยู่กับคนผิดมาก-ผิดน้อย เราก็ต้องพยายามอยู่ด้วยกันได้ และให้เจริญขึ้นให้ได้

ความเจริญพัฒนาของคน ของสังคมจะเกิดขึ้นได้ พร้อมไปกับความสงบจะสงบได้ และคนจะมีคุณค่า มีคุณภาพทั้งโลกและธรรม มีธรรมปัญญากันได้ในสังคมนั้น ๆ

ก็เพราะผู้รู้จริง เห็นความผิดของคนผิดเป็นความถูกแล้ว

ส่วนผู้ยังไม่รู้จริงเท่านั้น จะเห็นความถูกของคนถูก เป็นความผิดอยู่

๓.๑ สัจจะที่ผิดพลาด

ปรมัตถสัจจะ(Individual Truth) นั้นเป็น**สัจจะ** หรือ**ความจริง**เฉพาะตนเฉพาะตัว ใครปฏิบัติมีผลดีผลได้ มันก็เป็นผลจริง **ของจริง**เฉพาะตน ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางกาย-ทางวาจา โดยเฉพาะ “ทางจิต” เมื่อเป็นกุศลสูงสุดขั้น **ไม่มีกิเลสในจิต** สะอาดบริสุทธิ์จริง มันก็

เป็น **สัจจะความจริง** ต้องเห็น **สัจจะ-ความจริง-ของจริง** ว่า จิตเรา **ว่างจากกิเลส** จริง ๆ

ไม่ใช่ไปหมายเอาว่า จิตนั้นว่าง เพราะมันปล่อยการรับรู้เรื่องนั้นได้ ปล่อยความรับผิดชอบ หรือจิตไม่ทำหน้าที่การงานนั้น ๆ ลงแล้วบัดนั้น โดยไปสะกดให้มันดับนิ่งอยู่เฉย ๆ หรือไม่รับรู้ แม้คำว่า "สุญญตา" นั้น ก็ไม่ใช่หมายความว่า จิตมันปล่อย "ความทุกข์" เพียง *ปล่อยอารมณ์ไม่สบายใจ* ในขณะนั้นได้ แล้วเข้าใจว่า นั่นคือ "จิตว่าง" นั่นคือ "สุญญตา" และ **หลงผิด** ว่า *นั่นคือ "จิตไม่มีกิเลส"*

แต่แท้มันยังมีอกุศล ทุจริตแฝงอยู่-รู้มันจริงหรือ? โดยเฉพาะยังมีกิเลสแฝงฝังอยู่เป็น**อนุสัย**อยู่ แท้ที่จริงกิเลสลักษณะหยาบ-กลางก็ใช่จะรู้กันง่าย ๆ เมื่อเราไม่รู้ *(อสัญญา)* มันก็คงเป็น **สัจจะ-ของจริง** คือ คงยังมีกิเลสอยู่ เป็น **ความจริง**นั่นเอง จึงอย่า "หลงผิด" ว่า การรู้ตัวเหตุแห่งทุกข์ แล้วใช้อุบายฆ่าตัวเหตุตาย จนหมดตัวเหตุนั้น **เป็นวิธีการเดียวกัน**กับการทำ "จิตว่าง" เอาง่าย ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพราะการกระทำอย่างข้างต้นนั้น แม้แต่ "ตัวเหตุ" *(สมุทัย)* ก็ยังไม่รู้จัก ยังไม่ได้กำหนดให้ถูก "ตัว" มันด้วยซ้ำ แล้วจะ **หลงผิด** ว่า เราได้ทำลาย "ตัวตน" หรือ "ตัวเหตุ" คือ "ตัวกิเลส" ไปจน **หมดตัวหมดตน** กิเลส ได้หรือ?

ส่วน “**สมมุติสัจจะ**”(Universal Truth) นั้นคือ “**สัจจะ**” คือ **ความจริง (ธรรม)** ที่รู้ร่วมกัน “สัจจะ” ที่มนุษย์ ที่สังคมต้องมีอยู่ต่อเนื่อง ต้องให้คนมีประจำสำหรับความเป็นอยู่ ในสังคม ในชีวิต ต้องเป็นคุณค่า ต้องเป็นประโยชน์ ต้องเป็นเครื่องอาศัย ต้องพยายามให้มีอยู่ในโลกเป็นนิรันดร ต้องสร้างสรรค์ให้เกินเหลือเผื่อผู้อื่นเสมอ เพราะ **โลกพร่องอยู่เป็นนิจ** และต้องเรียนรู้ “การให้-การสละ-การปล่อย” จนให้เป็น สละเป็น ปล่อยเป็น ชนิดไร้เล่ห์ ไร้เชิงกลซับซ้อนอย่างผู้มีวิชชา การให้-การสละ-การปล่อย ตรงแท้ บริสุทธิ์แท้ “สมมุติสัจจะ” นี้ จึงเป็น “**สัจจะ**” **สำคัญของสังคม** ที่จะต้อง “เห็นแก่” ให้มากกว่า “ของตัว” *(ปรมัตถสัจจะ)* ผู้เรียนรู้ได้ถูกต้อง ทำได้จริงตรงตามจริง เป็นของจริง จึงจะ**ไม่** “**ขัดแย้ง**” กับคำว่า “มีธรรม หรือเป็นธรรม” คนผู้รู้จริง ทำได้จริง ดั่งนี้ จะได้**สัจจะ**ทั้งสอง**สอดคล้อง** ก็ชื่อว่า คนพัฒนา คนเจริญ ผู้ประเสริฐ ผู้ก้าวหน้า ผู้มี “สัจจะ” ทั้งสอง คือทั้ง “สมมุติ” และ “ปรมัตถ” ไปพร้อมกัน และที่สุด ก็เดินทางไปสู่สภาพ “หมดตนหมดตัว” ชนิดไม่มี “ความขัดแย้ง” ทั้งในผลของตน-ของสังคม

ถ้าขืนมัวเอาแต่เพ่งแต่มองอยู่ที่สัจจะของตนของตัว **สัจจะเฉพาะตัว** *(ปรมัตถสัจจะ)* เอียงโต่งไปข้างเดียว และหลงว่าเป็น “สัจจะ” ชั้นสูงที่ควรได้อยู่แค่นั้น ไม่คำนึงถึงสัจจะอื่น ๆ อันก็เป็น “สัจจะ” แท้ ๆ ด้วยให้ดี ๆ แถมมองด้วยคาถา “ไม่ยึดมั่นถือมั่น” อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวใช่ตน อะไรอื่นที่เราต้องอยู่ร่วม ที่เราต้องสัมพันธ์แท้

ซึ่งมันต้องอาศัยระมัดระวังช่วยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันอย่างยิ่ง ให้จริง ให้จัง โดยเฉพาะ ตนต้องสร้างสรรค์เลี้ยงตนพอ และสร้างเผื่อให้มาก ๆ มีผลงาน มีผลผลิตที่ตนได้ แบ่งใช้แบ่งกินแล้ว อย่างไม่เปลืองแถมประหยัด ถึงขั้นกินน้อยใช้น้อยเป็น *(สันโดษ)* แล้วให้-แล้วสละ-แล้วปล่อยออก แก่ผู้อื่นไปจริง เป็นคนไม่สะสมได้แท้ "ไม่มีมาก" ให้สูงสุด *(มักน้อย)* ได้จริง เป็นคนให้มาก สละมาก ปล่อยมากได้แท้เป็นจริง เป็นคนสร้างสรรค์มาก มีคุณค่าประโยชน์มาก อย่างถูกธรรม เป็นคนขยันจริง ทำงานจริง ขวนขวายจริง กอปรก่อจริง ยิ่งเป็นอริยบุคคลขั้นสูงจริง ยิ่งเป็นคนขยันสร้าง ขวนขวาย จะมิใช่เอาแต่นั่ง ๆ นิ่ง ๆ นอน ๆ เอาแต่หลับตา อยู่ว่าง ๆ ผ่านวันผ่านคืนไปเปล่างานเปล่าดายไร้ผลสร้าง หรือทำแต่เนือย ๆ หรือมิใช่เอาแต่ย้ำสำนึกอยู่แต่ว่า อะไร ๆ ก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ของตัวของตน **เพียงแต่มีสติ "รู้ตัว" แล้วรู้สึกอย่าให้ "มีตัวตน" ก็พอ** ถ้าสำนึกรู้แต่เพียงผิวเผินเช่นนั้น คน ๆ นั้นก็จะไม่ "เอาจริง" กับอะไร ๆ

เพราะมันเข้าใจจริง ๆ ว่า **อะไร ๆ ก็ไม่มีจริงเป็นจริง** เขาจะปล่อยวางเรื่องนอกตัวได้ไวขึ้น ๆ นั้นก็จริง แต่นั่นคือ ความรู้สึกของผู้นั้นก็จะย้อน "กลับ" เป็น "การเอาแต่ตัวเอง" อย่างไม่รู้อื่นสูงขึ้น ๆ และสำคัญอีกอย่างคือ ผู้นั้นก็จะเป็นคน **ไม่ทำอะไรจริง** เป็นคน *ไม่เอาจริง* กับสมมุติ(สัจจะ) ใด ๆ เลย เพราะเชื่อว่า "สมมุติ"(สัจจะ) นั้นไม่จริง

แต่ปล่อยวางอื่นมาอยู่กับที่ตนพอใจนั้นเล่า – ปรมัตถ (สัจจะ) หรือ? แม้แต่ทำดีให้จริง ให้ยิ่ง ให้เจริญ หรือปราบชั่วให้ได้อย่างไม่

ท้อถอย หรือ รู้ชั่วในตัวให้ละเอียด และฆ่าชั่วในตนให้ราบคาบกัน จริง ๆ **ผู้นั้นก็จะไม่ "เอาจริง" จะวางเก่ง เพราะรู้สึกยาก แล้วหลงว่า นี่คือทุกข์** คนฐานะชั้นกลาง-ชั้นสูง ที่รู้ที่ใช้คาถานี้ **จึงคือ ฐานอำนาจ ของนายทุน**

ดังนั้น แม้คนผู้นั้นจะนับตนว่า เป็นนักพัฒนา หรือถึงขั้นเป็นนัก ปฏิบัติธรรมก็ตาม ผู้นั้นจะได้ผลถึงขั้น "สัจจะ"-ความจริง-ของจริง ตามความหมายของภาษาธรรมขั้นที่ว่า "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" นั้น จึงไม่ สมหวังได้ง่าย ๆ เลยเพราะ "สัจธรรม" ไม่ใช่การรู้กันได้ง่าย ๆ แค่การรู้ แตกฉาน ยิ่งรู้แล้ว จะต้องทำให้เป็น ให้มีจริง ก็ยิ่งยากเหนือขึ้นไปอีก การเรียนรู้ธรรม แต่เพียงรู้ให้ลึกให้ซึ้งยิ่ง ๆ เท่าใด ๆ หรือ แม้จะมี ปฏิบัติพิสูจน์ ก็เพียงไม่ถึงผลธรรม เกิด**ของจริง** จึงได้ผลเพียง "ยิ่ง หลงตัวหลงตน" **ลึกซึ้ง** ยิ่ง ๆ ไปเท่านั้น

ทั้งความรู้ และวิธีทำเพื่อบรรลุผลนั้น "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" นั้น จึงไม่ใช่จะรู้แจ้ง มี "ของจริง" กันง่าย ๆ ตื้น ๆ ขั้นเพียงมี "ความรู้ที่ รู้ลึกรู้ซึ้ง" แต่ยังไม่ใช่ "ของจริง" ยิ่งวิธีทำตนให้บรรลุผล "ไม่ยึด มั่นถือมั่น" จริงแล้ว ยิ่งไม่ใช่วิธีผิวเผินลวก ๆ ง่าย ๆ เป็นอันขาด ไม่ใช่จะนำมาทำเล่น ๆโดยไม่ถูกขั้นตอน ไม่ถูกจังหวะวาระ ยิ่งไม่รู้ จริง แล้วเอาของสูงมาทำเล่นเป็นของต่ำพร่ำเพรื่อ ไม่ถูกฐานะ ไม่ ถูกกาละ ไม่ถูกบุคคล ไม่เหมาะสาระเท่าใด ก็ยิ่งทำร้าย ทำลาย คุณค่าแก่ตนแก่สัจธรรมมากยิ่ง ๆ เท่านั้น ๆ

๓.๒ สัจจะในโลกทั้งสอง

สังคมในโลกนี้ อาศัย **สมมุติสัจจะสัจจะอันนี้เป็นสากล ยูนิเวอร์แซล (Universal Truth)***เป็นความจริงส่วนรวม* ไม่มีไม่ได้ สำคัญด้วย

ส่วน **ปรมัตถสัจจะ** นั้น ต้องนับเป็น **อินดิวิดวล ส่วนเฉพาะใครก็เฉพาะคน (Individual Turth)***เป็นความจริงส่วนตัว* แห่งโลกภายในบุคคลก็ต้องอาศัย **ปรมัตถ์ เป็นเอก**

เราจะได้ความหมดกิเลส หรือไม่หมด มันตัวเรา เราจะว่างจากกิเลส หรือไม่ว่างนี่ มันตัวเรา และเราจะสุขเพราะความไม่มีกิเลส มันก็ตัวเรา **ความสงบสุขที่ใจคนไม่มีกิเลส** อันเป็น **วูปสโมสุข** นั้น มันเป็นส่วนตัวเฉพาะตน **(Individual) มิใช่เรื่องของสากลส่วนรวม (Universal)**

เมื่อคนไปจับเป้าผิด **ไม่ยึดสัจจะ** จึงไม่เอาอะไรเป็น**สัจจะ**สักอย่าง โดยเห็นเป็นของเล่นไปเสียหมด ยิ่งไม่รู้**ความสำคัญในความสำคัญ** ของ *สมมุติสัจจะ* ไม่เข้าใจลึกซึ้งถึง **ความเป็นใหญ่ (อธิปไตย)** ใน *สมมุติสัจจะ* แถม**มีเชิงดูหมิ่นถิ่นแคลน** เห็นเป็นเรื่องเหลวไหลไปด้วย ก็เลยยิ่งช่วยให้ซวยหนักเข้าไปอีก

ในโลกส่วนตัวแต่ละคน ย่อมแสวงหาพึ่งพา **ปรมัตถธรรม** หรือ **ปรมัตถสัจจะ** เพื่อเป็นจุดยืนของชีวิต มันก็**เป็นความจริงส่วนตัวเป็นความเป็นใหญ่-ความสำคัญ ในความสำคัญของตนของตัว เป็นอุดมการณ์ภายในที่ลึกซึ้งเลิศยอด** อันนี้ไม่มีปัญหา ทุกคนทั่วไป

ยอมรับซับทราบเป็นอันดี นี้ก็จริงแท้ของแต่ละบุคคล เป็น**สัจจะอินดิวิดอล**

ดังนั้น ตัวบุคคลแต่ละคนใดได้สภาวะ **ปรมัตถ์ของจิต** เป็นบุญแท้ ก็อาศัยอันนั้น ถ้าไม่ได้ก็อาศัยอื่นอยู่เหมือนกัน มันก็พอเป็นพอไป มันก็มีชีวิตอยู่ได้ตามวิสัยของตน หาก**เห็นแก่สังคมคนอื่นอยู่เป็นสำคัญ** สังคมนั้นก็ยังพอเป็นไป หนักหนาอย่างไรก็อาศัยอยู่ไปกับสังคม ล่มสลายก็ตายจมไปด้วยกัน มันก็ทุกข์ ๆ สุข ๆ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ ยังงั้น ตามประสาโลก ๆ

แต่ถ้าใคร**มีสัมมาทิฐิ** ใน**ทฤษฎีของพระพุทธเจ้า** และปฏิบัติเอาจริง ถูกตรงแท้นั้น ก็จะได้ทั้ง*ปรมัตถสัจจะ* พร้อมไปกับ *สมมุติสัจจะ* พากันเจริญไปด้วยกัน **มันสำคัญอยู่ตรงข้อแม้อันนี้**

แต่ว่าถ้าใคร **ไม่มีสัมมาทิฐิ** ในทฤษฎีของพระพุทธเจ้าได้ถูกตรงแน่แท้ มันก็จะ**สุดโต่ง***ไป...ไม่ "เห็นแต่แก่ตัว"* ก็จะ *"เห็นแต่แก่สังคม"*[ส่วนมากจะทรมานสังคม หรือทรมานตน ด้วยความฉลาดที่ไม่ซื่อสัตย์ เพราะไม่ได้ตัดกิเลสออกไปได้แท้จริงเพียงพอนั้น (ส่วนมากจะฉลาดเฉโก เพราะไม่เป็นสัมมาแท้) ก็แล้วแต่ว่า ใครจะมีจริตนิสัยเอียงไปข้างนิกาย **มหายาน** หรือ**เถรวาท** ถ้า "เถรวาท" ก็หนักไปข้าง "เห็นแก่ตัว" ถ้า "มหายาน" ก็หนักไปข้าง "เห็นแก่สังคม" **แต่ที่ร้ายนั้น คือ มันเอียงโต่งไปด้วยกันทั้งสองข้าง** จึงทั้งทรมานสังคม ทั้งทรมานตนอยู่พร้อมกันไปด้วย ดังสังคมที่มีให้เห็นอยู่เกลื่อนกล่นเพราะความรู้ไม่แม่นยำทั้ง ๒ ข้าง]

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อเราหยิบเอาเฉพาะ “**ความเห็นแต่แก่ตัว**” กับ “**ความเห็นแต่แก่สังคม**” มาพิจารณาเทียบวัดกันดู**เพียงเท่านี้** เราก็จะเห็นได้แจ้งแดงแจ๋แน่ชัดว่า “ความเห็นแต่แก่ตัว” หรือ “ความเห็นแต่แก่สังคม” นั้น **อันไหนเป็นคุณความดี ที่ดีกว่ากันแน่?**

อย่าเพิ่งตะแบงแย้งเล่นก่อนว่า ตนจะเก่งเป็น “กลาง” จะไม่เห็นแก่ข้างใดข้างหนึ่ง !

ก็ขอบอก “ความจริงสูงสุด” ของคำว่า “**ผู้ประพฤติได้เป็นกลางแท้” (มัชฌิมาปฏิปทา) นั้น คืออย่างไร?** เพราะพากันเข้าใจหลวม ๆ เพี้ยน ๆ กันมามากกว่ามาก ว่า ใครก็นึกว่า ตนทำ “ความเป็นกลาง” ได้ง่าย ๆ **ที่ถูกต้องที่สุด** นั่นคือ “**ผู้ประพฤติได้เป็นกลางแท้” จะต้องเป็น “ผู้หมดความเห็นแก่ตัวแท้ ๆ” จึงเห็นแก่ผู้อื่น เห็นแก่สังคมเป็นสำคัญได้เที่ยงตรงแท้** นั่นคือ ผู้นี้ จะว่าผู้ใด จะชมผู้ใด ก็คือ ผู้ “เป็นกลาง”

ดังนั้น ผู้ใดที่พึงเพียรฝึกหัด “ละความเห็นแก่ตัว” อยู่ขณะใด ก็คือ ผู้นั้นกำลัง “ทำความเห็นแก่ผู้อื่นแก่สังคม” อยู่พร้อมกันไปในตัว นั่นคือ *ผู้นั้น “กำลังฝึกความเป็นกลาง-กำลังล้างละตัว-ก้าวสู่ความเป็นกลางให้สูงสุด”*

เพราะฉะนั้น แม้เพียงแค่การ “ปฏิบัติลดละความเห็นแก่ตัว” เพื่อเสียสละแก่สังคม แก่ผู้อื่นอยู่ เพื่อล้างกิเลสของตัวอยู่ขณะใด นั่นแหละคือ ผู้ทำความ “เป็นกลาง” อยู่ในขณะนั้น ผู้ทำเพื่อ “โลกีย

สุขส่วนตน” อยู่ขณะใด (ไม่ว่า “สุขขัลลิกะ” ในกามภพ หรือรูปภพ-อรูปภพ) ก็คือ ผู้ยังบำเรอตนบำรุงตัว (กิเลสของตัว) **ยังเห็นแก่ตัว-ยัง “ไม่เป็นกลาง”** อยู่ขณะนั้น จนกว่าผู้นั้นจะเป็นผู้หมด “ตัวกิเลส” ของตัวเองสิ้นสนิทสมบูรณ์ เมื่อนั้นแหละ ผู้นั้นคือ “ผู้ประพฤติได้เป็นกลางสูงสุด” เพราะเป็นผู้ “มีพฤติกรรมเห็นแก่ผู้อื่นแก่สังคม” **ได้มากกว่า** “พฤติกรรมเห็นแก่ตัวเอง” สูงสุดแล้วจริง

แปลกประหลาดไหมเอ่ย? “ความเป็นกลาง” (มัชฌิมาปฏิปทา) ของ**ปรมัตถสัจจะ**นั้น คือ**ความเห็นแก่สากล เห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปนั้นต้องกลายเป็น “สภาพมากกว่า” เห็นแก่ตัว จึงจะชื่อว่า “ความเป็นกลาง” ที่ถูกต้องสูงสุด แห่งมนุษย์ประเสริฐแท้ ที่เรียกได้ว่า “ผู้หมดตัวหมดตน-ผู้หมดความยึดตัวยึดตน” ได้สูงสุด**

ไม่ต้องแปลกประหลาดดอก ! เพราะ**ความจริงแห่งความจริงสูงสุดแท้จริง** นั้น “ตัวเรา” มันก็จิ๊ดเดียว ที่เป็นส่วนหนึ่งในโลกในสังคม ส่วน “ตัวสังคมหรือโลก” นั้น มันใหญ่โตเบ้อเร่อเบ้อร่ามหาศาล แล้วเราจะมามัวทำให้แก่ตัวเรา เห็นแก่ตัวเรา**มากกว่า** ทำให้แก่ตัวใหญ่ เห็นแก่ตัวใหญ่ มันจะสมดุล หรือ “เป็นกลาง” มาแต่ไหนกันเล่า? เหมือนช้าง ก็ต้องหาอาหารให้แก่มันมาก มันจึงจะพอเพียง ส่วนตัวริ้นตัวไร ก็หาอาหารให้มันจิ๊ดเดียวก็พอแล้ว จึงจะเกิดภาวะถูกต้องเป็นธรรม หรือ**เป็นกลาง-สมดุล-มัชฌิมา** กระนั้นก็ดี *“โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์”* เพราะปุถุชนคนโลภมาก มันมีมากจนเกินจะกล่าว **ผู้จะต้อง “เสียสละ” ให้แก่โลกแก่สังคม จึงให้แก่โลกแก่สังคม**

“มากได้มาก” อย่างไม่มีประมาณ นั่นเอง เท่าที่เราจะอุตสาหะได้สูงสุด จนไม่มีชื่อว่า “ทรมานตน” (อัตตกิลมถานุโยค) จนเกินไป นั่นแลคือ **“มัชฌิมาปฏิปทา”**

เรื่อง **“มัชฌิมาปฏิปทา” หรือ “ความเป็นกลาง”** จึงต้องศึกษาปฏิบัติ พิสูจน์กันให้ดี ๆ เถิด

๓.๓ สมมุติไม่สมรู้ ดูไม่เบื่อ

ดังนั้น ถ้าคนไม่อาศัย**สัจจะ** สภาพจริงตาม**สมมุติโลกสังคม**บ้าง โกลาหลปั่นป่วนขนาดไหน อยู่กันไม่รอดเลย ตัวอย่างง่าย ๆ แค่.. อะไร ๆ เราก็เห็นว่าไม่เป็นของตนของตัว ใคร ๆ ก็ไม่ต้องสมมุติเป็นของตนของตัว เราก็หยิบก็ฉวยอะไรเอาสบาย แต่**ไม่สบายแน่** ใช่ไหม?

คนที่ไม่มีปัญญารู้ชั้น แค่สมมุติของโลกแล้วไซร์ แสดงว่าคนนั้นช่างตื้น อย่าบอกใคร ! ดังนั้น แม้จะเป็นพระอรหันต์ภูมิลึกซึ้งปานใด ยังจำเป็นต้องรู้จัก **สมมุติ** ให้ทั้งเขาทั้งเรา พอเข้าเกี่ยวข้องอยู่กัน พัฒนากันไป ให้ได้ดีที่สุดด้วยการ “เสียสละ” แก่สากล แก่สังคม ให้ได้มากที่สุด

จะเห็นได้แล้วกระมังว่า **สมมุติ**นี้ยิ่งใหญ่กว้างขวาง เป็นที่อาศัยแห่งสรรพสัตว์ร่วมกันสำคัญเหลือเกิน ส่วนปรมัตถ์นั้นเล็กแคบ แต่**ลึกซึ้ง**เท่านั้นเอง **สัจจะ**ทั้งสองของโลก ของตนนี่ เป็น**สัจจะ**ทั้งคู่

ภาษาพระ ฟังคำว่า **สมมุติ** อาจเข้าใจไปทางลบ โดยไทยไปเรียก **สมมุติ**ว่า เป็นของปลอม ๆ จึงชวนเข้าใจหลวม ๆ ไป การกำหนด **สมมุติ** หมายถึง **การรับรองกันถ้วนทั่วให้ยึดถือ** นี้ **มันยึด**กันไว้จริงแสนจริง **ถือ**ใช้กันจริง ทั้งมีสมมุติฐานจริง มีหลักมาตรฐานกำหนดกฎเกณฑ์ตั้งขึ้น ใช่จะสมมุติเล่น ๆ สะเปะสะปะเอา ก็เปล่านา

สมมุติสัจจะ นี่แหละ เป็น**สัจจะครองโลก ครอบจักรวาลสากลทั่วไป** ต่างต้องอาศัยพึ่งพิงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สมมุติขึ้น ถ้า**ไม่มี** *สัจจะสากล* หรือ *ยูนิเวอร์แซล* ตามสมมุติแล้ว *เราจะอยู่กันได้อย่างไร?* **ในเมื่อบาป-บุญ กุศล-อกุศล ก็คว่ำทิ้งหมด !**

ศาสนา ที่อุตส่าห์ตั้งขึ้น ก็เพื่อชี้แจงให้ชัดเจนใน **สมมุติ**เหล่านี้กันทุกศาสนา คนเราจะมีปัญญาทำ **ปรมัตถ์** ได้ ก็ต้องเรียนรู้จาก**สมมุติ**นี้แหละ

และที่เห็น ๆ คนเราจะเป็นจะตาย ก็อยู่กับ**สมมุติ**นี่เอง คนธรรมดาไม่ว่าหน้าไหนก็ติด**สมมุติ** หลง **สมมุติ**ทั้งนั้น ในโลกแห่งความเป็นจริง ใคร ๆ มิอาจปฏิเสธ หรือมองข้าม **สัจจะ** อันนี้ไปเสีย พื้นฐาน**แห่ง สัจจะสมมุติ** ของ **ยูนิเวอร์แซล** จึงจำเป็นต้องยอมรับรู้ รับรองตามจริง ขืนปัดทิ้งกัน พังสิ คนเรา

คำสอนท่านพุทธทาสนั้น ที่จริง ท่านไม่เจตนาดอก ! **ที่จะให้มัน "ทิ้งสมมุติ" รุนแรงปานนั้น** แต่เพราะ **ไม่แยบคายในการสอน** จึงกลายเป็นคำสอนที่ตัดทิ้งทั้ง "สมมุติ" ทั้ง "ปรมัตถ์" เสียหายห่วง จะ

เลือกเอาแต่ **ตัวใจ** เล่นเข้าหาแต่ **ปรมัตถ์** ลูกเดียว **ตามที่ท่านคิดเห็น** ซึ่ง**มีนัยยะคล้าย ๆ** กับพวกนั่งหลับตา "หนีโลก" ก็จะเอาแต่ "ใจตัว" **หรือ "ตัวใจ"**[ทว่าของท่านพุทธทาสนั้น ยังเอาสังคม เอาการงาน มากกว่า] แล้วไม่คิดรับผิดชอบสังคมอย่าง**มีน้ำหนักจริงจัง** ไม่ยอมรับผิดชอบภายนอก ไม่ขอรับผิดชอบความสัมพันธ์ของทุกสิ่งทุกอย่างที่แวดล้อมเรา คือยูนิเวอร์แซลของเราอย่าง**แข็งแรงอุตสาหะบุกบั่น** แม้กับสิ่งสัมพันธ์อยู่ตรงนี้ ก็**ไม่เอาจริงเอาจัง**ด้วย ก็เละเลย

จะว่ากันไปให้ลึก ๆ แล้ว**สัจจะปรมัตถ์** เป็นสัจจะอินดิวิดอล ของ**โลกส่วนตัว** เฉพาะตน ของใครของมัน เป็น**ความจริง**ของใครก็ของใคร ใครเขา**ปฏิบัติได้** คนนั้นก็**ได้จริง** ใครปฏิบัติ**ไม่ได้** แล้วไป**หลงว่าตัวได้** ก็**หลงของตัวเอง** นั่นแหละ ใครปฏิบัติไม่ได้ก็ยังไม่ได้ มันก็จริงเป็น**สัจจะ**ส่วนตัวเขา

๓.๔ คว่ำหน้ามือ หรือ หงายหลังมือ

ทฤษฎีของพระพุทธเจ้า คนปฏิบัติตามแล้ว เขาจะได้อริยคุณเป็นอริยบุคคล ให้พ้นทุกข์พ้นร้อนอะไร *ย่อมได้จริงของตัวเอง ได้ความประเสริฐดีงาม ก็ของตัวเอง* แต่ก็จะมีผลไปสู่คนนอก **ถ้าเราเป็นคนดีจริงแล้ว**

บุคคลจะเป็นประโยชน์ต่อไป ถ้า**ปรมัตถ์ดี สัจจะสมมุติ หรือยูนิเวอร์แซล** มันสอดคล้องกัน ดีด้วยกัน เพราะเป็น**ประโยชน์ตน-**

ประโยชน์ท่าน ที่ซ้อนกันไปด้วยกันได้ เพราะเจ้ากิเลสเห็นแก่ตัว ที่เป็นตัวโลภ โกรธ หลง เป็นตัวร้าย มันจะออกไป เมื่อออกไป มันจึงเกิดประโยชน์ให้ผู้อื่น

เราละความโลภ คนอื่นจะได้รับความเอื้อเฟื้อ ได้รับแจกจ่ายน้ำใจ

พอเราลดความโกรธ โลกจะไม่รุนแรง จะไม่โหดร้าย จะไม่เดือดร้อน โลกย่อมไม่มีทุกข์อันใด เพราะฤทธิ์โกรธของเราเป็นเหตุ

แบบนี้เป็นต้น

ต่างมีผล**สอดคล้องกัน**เหลือหลายเลย มันมีผล*เหมือนหน้ามือกับหลังมือ เหมือนเหรียญ ๒ ด้าน***ที่แยกออกจากกันไม่ได้** ทำอะไรขึ้น **...อันหนึ่งเกิด อีกอันก็ดับ**

สมมุติ หน้ามือเป็นชั่ว-หลังมือเป็นดี เราทำให้ดีเกิด-ชั่วก็ปิด ดีจึงเปิดตัว แสดงตนทันที หน้ามือ-หลังมือนี่ ทันที อยู่ด้วยกัน เปลี่ยนด้วยกัน เราคว่ำหน้ามืออยู่-ที่แท้เรากำลังหงายหลังมือ นั่นเอง ครั้นเราหงายหน้ามือขึ้น นั่นก็กำลังคว่ำหลังมือ เท่านั้นแหละ

ด้วยเหตุนี้ เราดับชั่ว-ดีโผล่ มิต้องทำเป็นสอง ทำเพียงหนึ่งเดียวนี่ได้ทั้งสองหน้า **ประโยชน์ตน-ประโยชน์ท่าน ตามแบบของพระพุทธเจ้านี่** สอดคล้องกันอย่างนี้

๓.๕ สมมตินี้จริงมหาศาล

สำหรับผู้บำเพ็ญในระดับภูมิ **อนาคามีจิต** หรือยิ่งเป็นจิตของ**อนาคามีบุคคลจริง** ผู้ **พ้น***อารมณ์ "กามราคะ-ปฏิฆะ" (พ้นสังโยชน์ ๔-๕)* ยังเหลือเพียง *"ราคะในรูปจิต" (สังโยชน์ ๖)* กับ *"ราคะในอรูปจิต" (สังโยชน์ ๗)* โดยเฉพาะ "**มานะ**" **(สังโยชน์ ๘)** ก็นี่แหละ **ตัวดี**

"มานะ" คือ "การถือตัวถือตน-การยึดตัวยึดตน" ของแท้ ที่มันได้ "ดี" มาแล้วจริง ได้ภูมิจิตภูมิธรรมเป็นสภาพจริง จึงหลงยึด "ดี" นั้น-"สภาพ" นั้น เป็นตัวเป็นตน เป็นของตัวของตน เป็น "อัตตา" เป็น "อัตนิยา"[คือ ปฏิบัติได้จริง หลุดพ้น "ตัวตน" ขั้น "**สักกายะ**" มาแล้ว]

มี **สุขวิหารธรรม** ที่สงบรำงับประณีต ตามความเป็น "**ฌาน ๓-๔**" ที่ประณีตยิ่ง ๆ ขึ้น [**"ฌาน" ที่ปฏิบัติด้วย "มรรค ๘" เป็น "สัมมาสมาธิ"**]จิตใจไม่มีอะไรขัดข้องรบกวนมากแล้ว เราก็**หลง**ว่า มันเป็น**สุข (วูปสโมสุข)** รักหวง หรือติดยึด **อารมณ์สุข-อุเบกขา** ภพภูมิอันนี้ เป็นที่อาศัยเสพข้องติดอยู่ชั้นสูง เป็นนิรันดร ไม่ปลดปล่อยสลัดคืน จิตยึดปักมั่นเป็น **อภินิเวสายะ** แปลว่า **ที่อยู่อย่างยิ่ง** [**นิเวสายะ** คือ นิวาส นิเวศน์=ที่อยู่ **อภิ** หมายถึง ยิ่ง] เป็น**ที่อยู่** เป็น**แดนพัก** อย่าง**ที่เข้าใจกันผิด** ตามแบบมหายานบ้าง หรือแบบเถรวาทบ้าง หรือแบบศาสนาอื่น ที่สอนว่า **ไปสู่แดนพุทธภูมิบ้าง ไปสู่แดนแห่งจิตวิญญาณที่ตน จะหลงจะเข้าใจเอาเองบ้าง ไปอยู่กับพระเจ้าบ้าง** แท้จริงคือ

ติดยึด**รูปฌาน-อรูปฌาน**[แม้จะปฏิบัติได้ ปฏิบัติถูก เป็น “ฌาน” แบบพุทธ (ไม่ใช่ “ฌาน” หลับตาสะกดจิตเอาแบบฤษี) คือแบบลืมตา มีชีวิตปกติธรรมดา-สัมมาสมาธิ]

มันก็มี **ที่อยู่** คือหลักแหล่งแห่งจิตของมันนั่นแหละ จิตวิญญาณ มันเข้าใจอย่างนั้น **มันยังมิได้สูญหายไปไหน** จึงยึดอยู่กับอะไรอันหนึ่ง แล้วจิตวิญญาณนี่ มันนึกอะไร มันจะนึกอันนั้น มันเชื่ออะไร มันก็จะเชื่ออันนั้น มันเห็นว่า **จริง** อะไร มันก็ว่า **จริง** อันนั้น อาการเหล่านี้คือ “**สัจจาภินิเวส**” ซึ่งก็คือ “**อภินิเวสายะ**” นั่นแหละจริง ๆ แล้ว *มันยังไม่จริงหมด***มันมี** “**จริง**” **ขั้นสูงสุดที่จริงกว่านี้อีก** แต่มันไปเห็นว่า “**จริง**” เสียแล้วแค่ขั้นนี้ ชั้นสูง ๆ ที่ยังไม่สุด มันเป็นอย่างนั้นได้ **จริง** เหมือนกัน

แต่เราก็ “**อาศัย**” มันมาทั้งนั้น ไต่ขั้นไต่ระดับตาม**ความเป็นจริงเป็นมา**

และเราต้องเข้าใจ**ความจริง**ว่า ในโลกนี้เรา**อาศัย**ความจริงที่ยิ่งใหญ่คือ **สมมุติ**เป็นยูนิเวอร์แซล (UNIVERSAL) คือ **ยิ่งใหญ่เสมือนสากลจักรวาล** เรียกด้วยคำศัพท์ภาษาว่า **สมมุติสัจจะ**

ส่วน **ปรมัตถสัจจะ** เป็น**ส่วนตัว** อินดิวิดอล (INDIVIDUAL) ของใครก็ของใครเท่านั้นเอง ไม่ใหญ่ตรงไหน...*ดูกลับกันหมดกับที่เคยได้ยินมาว่า* **ปรมัตถสัจจะ** นี่แหละเยี่ยมยอดวิเศษใหญ่ยิ่ง ตอนนี้ฟังพระโพธิรักษ์แล้ว ตามให้ดี ข้อมูลใหม่

อัน **ปรมัตถธรรม** นั้น มันยิ่งใหญ่ตรง **เป็นความจริงลึกซึ้งสูงยิ่งยอด** รู้ยิ่งเห็นจริงอย่างนั้น แล้วทำให้จริงได้อย่างนั้น สุดท้ายผลได้**ส่วนตน** ซึ่งมันจะไปใหญ่อะไร ในเมื่อตนเองนิดเดียว ส่วนยูนิเวิร์ส**สากลจักรวาลจักรภพ** อันไหนใหญ่กว่า?

ในด้าน **สมมุติสัจจะ** สัมพันธ์กันไปหมดเลยทุกอย่าง มีดี-มีชั่ว ตั้งแต่บุคคล-สัตว์-วัตถุ-พฤติกรรม จนสภาพขั้นภูมิของจิตวิญญาณแต่ละขั้น แต่ละภูมิ เราจะต้องละชั่ว ละหยาบให้หมด ให้เป็นพฤติกรรมกาย-วาจา-ใจ สุจริต **มีแต่กุศลกรรม***ส่วนอกุศล ดับสิ้น* แล้วเราก็จะทรงสภาพ **ยังกุศลให้ถึงพร้อม***ให้ยิ่ง ๆ ๆ ๆ ขึ้นไปเสมอ***ต้องมีความรู้นำ และมีการกระทำได้** รู้แล้ว ฝึกฝนจนทำได้ กระทั่งเป็น "อัตโนมัติ" ให้เราได้**อาศัย**สภาพนี้สร้างดี ทำกุศลไปจนวันตาย

หากเข้าใจละเอียดจริงแล้ว **ปรมัตถสัจจะ**ก็คือ การไล่เลื่อนขึ้นสู่สูง ของสมมุติสัจจะ ที่นับเอาจิตวิญญาณของคนผู้เลื่อนขึ้น ๆ นั้น ๆ เป็นสัจจะความจริงอย่าง "ปรมัตถ์" ขึ้นไปเรื่อย ๆ

และ **ปรมัตถ์** ซึ่งคือ **ความจริงลึกซึ้งสูงยิ่งยอด** แต่ละขั้น แต่ละระดับนั้น ๆ ก็จะกลายเป็น "**ความจริงสมมุติ**" **(สมมุติสัจจะ)** สำหรับ**เฉพาะตัว**(Individual) ของผู้มีภูมิธรรมขั้นได้ประพฤติปฏิบัติ จนได้ "ปรมัตถสัจจะ" นั้น ๆ **เมื่อท่าน "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" ความจริง-ความดี-กุศลอันประเสริฐของตนนั้น ๆ "ได้จริง" แล้ว**

หรือ สรุปขั้นสูงสุด ก็คือ ผู้ละชั่ว ละสังโยชน์ ก็ได้ละมาได้ เป็นพระโสดาบันจริง ก็ยังกุศลให้ถึงพร้อมสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก แล้วก็**ไม่หลงติด**ภูมินั้น ๆ **ไม่หลงยึดมั่นถือมั่นหรือไม่หลงยึด** เอาภูมินั้นเป็น "ที่อยู่" นิรันดร แล้วพึงเพียรปฏิบัติได้เป็นพระสกิทาคามี แล้วก็**ไม่ติด**ภูมินี้ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น**ภูมินี้ เลื่อนขึ้นได้อีกตามนัยยะเดียวกัน เป็นพระอนาคามี แล้วก็พึงรู้แจ้งภูมิ **ปรมัตถสัจจะ** ขั้นสูง แม้จะละเอียดสูงสุดขั้นเหลือ "อุทธัจจธาตุ"(สังโยชน์ ๙) ที่ละเอียดปานใด ๆ ผู้นั้นก็จะ**ไม่หลงติดหลงยึด** ต้องรู้เห็น จับมั่นคั้นตาย "ตัวตน" ของ "อุทธัจจธาตุ" แล้วปล่อยวาง "กระทำใจในใจ" กับ "อุทธัจจธาตุ" [ซึ่งขั้นพระอริยะระดับนี้ด้วยกัน ท่านจะกำหนด "สมมุติ" รู้ร่วมกันได้จริง เป็นสภาพจริง] จึงจะชื่อว่า พ้น "อวิชชา-สังโยชน์" สูงสุด

สภาพที่ "มีจริง-ทำได้จริง" นั้นคือ "ปรมัตถสัจจะ" สภาพที่ "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" ได้จริงแล้วนั้นก็คือ "สมมุติสัจจะ" แล้ว สำหรับผู้นั้น ๆ เป็นเรื่อง "เฉพาะตน-เป็นส่วนตน" (Individual)

ผู้มี "ปรมัตถสัจจะ" ลึกซึ้งสูงสุดปานนี้ ๆ จึงรู้จัก "สมมุติสัจจะ" ตั้งแต่หยาบ-กลาง-ละเอียด เป็น**โลกวิทู** มากมายกว้างขวางเยอะแยะยิ่งใหญ่ปานนี้ ๆ

"สมมุติสัจจะ" กับ "ปรมัตถสัจจะ" จึงเหมือน *มือคว่ำ-มือหงาย* **ที่ไม่แยกกัน** แต่เมื่อ "ทำการ" คว่ำ-หงายเมื่อใด ก็จะเห็น**บทบาทความเปลี่ยนไป หรือความต่างกันได้**จริงเท่านั้น

ข้อสำคัญ คือ เท่าที่รู้มาทั้งหมดนี้ *ไม่ใช่เพียงแค่ "ความรู้"* ต้องเป็น "ความจริง" (สัจจะ) ที่เป็นได้ เป็นจริง ถึงขีด ถึงขั้น ในผู้ใดก็ของผู้นั้น เป็น "ของจริง" เป็น "ความจริง" **จึงจะเป็นความจริง ทั้งปรมัตถ์ ทั้งสมมุติ**

๓.๖ ผ่าโลกไม่ยึดมั่น-ถือมั่น

เรามาลองสมมุติวิเคราะห์ให้ฟังกันดูซิว่า สัจจะ**สมมุติ** กับ**ปรมัตถ์** จะสำคัญถึงขนาด*ทำให้**สังคมอยู่เย็นเป็นสุข** ได้จริงหรือไม่*จริง แค่ไหน? จากทางเลือก ๒ ทฤษฎี ทฤษฎีหนึ่ง พวกปรัชญา **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ทฤษฎีอีกหนึ่ง พวกปฏิบัติ **ยึดมั่นถือมั่น**

ลองสมมุติง่าย ๆ ถ้าแบ่งโลกนี้ออกเป็น ๒ ซีก ซีกหนึ่งคุณเอา**ปรัชญา**ไปเลย บอก..**ทุกอย่าง ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น** แล้วคุณปฏิบัติให้ได้ ตกลงเอาแบบนี้กัน ไม่รู้ล่ะ ใครจะเข้าใจหลวม เข้าใจแม่นอะไรตามใจเถอะ คุณทำไปก็แล้วกัน ตามระบบวิธีที่คุณเข้าใจมาจากอาจารย์นั่นแหละ ผลที่ได้...**ทุกอย่าง ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น** ตามที่คุณเข้าใจแบบอาจารย์สอนไว้นั่นแหละ **ทำให้ได้กันทุกคน**

อีกซีกหนึ่ง ปฏิบัติ**ศีล**ถือมั่น**เอาแค่ศีล ๕** ไม่ต้องเอามาก เอาเลย ! เอาให้จริงเหมือนกัน ทางโน้นก็เอาจริงเหมือนกันด้วย **จะไม่ยึดมั่นถือมั่น** ถือกันว่าเป็นเพชรยอดนัก อันนี้ไม่ถึงเพชรหรอก เอาล่ะ เป็นแก้วก็ได้ เป็นก้อนหินก็เอา เอาศีลแค่ก้อนหินนี้แหละ (ศีล มาจาก

ศิลา ที่แปลว่า หิน) เมื่อให้อีกซีกโลกหนึ่ง **ปฏิบัติศีล**แล้ว **ได้ศีลกันทุกคน** จะใช้วิธีเลือกคัดคนเอาก็แล้วแต่ ตามใจ ต่างมีศีล ๕ ทั้งนั้น คุณจะสมัครอยู่ซีกโลกไหน ถามหน่อยซิ !

คุณถือศีล จะตอบได้แน่ว่า เราเป็นอย่างไร? และจะยืนยันได้ด้วยว่า เราไม่ฆ่าสัตว์ ไม่มีการขโมย ไม่ผิดผัวเขาเมียใคร ไม่พูดปด ไม่เสพติด–มัวเมา อย่างต่ำก็ในอบายมุขทั้งหมด แม้จะได้ผลยังไม่ถึงเป็น "กุศล" บริสุทธิ์บริบูรณ์ เข้าขั้นอรหัตตผล กันหมดทุกคนดอก **สังคมนั้นก็จะสงบสุขอย่างเห็นรูปเห็นร่างได้กันจริง ๆ ยิ่งนานวันนานปี ก็ยิ่งจะดียิ่ง ๆ**

แต่คนที่เขา ยึดมั่นถือมั่น ในหลักทฤษฎี **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** เขาจะต้องเลือก *โลกที่ไม่ยึดมั่นถือมั่น*เหมือนกัน แล้วเขาจะอธิบายจ้อย ๆ เชียว โอ๊ย...ถ้า**ไม่ยึดมั่นถือมั่น**กันแล้ว เราจะไม่ทะเลาะกัน เราจะพากันสร้างสรรค์ สังคมจะสงบสุขเพราะไม่มีตัวตน แล้วจะมีอะไรต่ออะไร เขาจะอธิบายของเขาไปตามประสา แม้แต่อธิบายว่า... โลกจะมีศีลขึ้นมาด้วยตัวมันเอง หรือ..โลกไม่ต้องมีศีลก็จะสงบสุขได้ เพราะเราไม่ยึดมั่นถือมั่น เราต่างคนต่างก็ไม่มีตัวตน

แต่จริง ๆ แล้ว *มันเป็นของหลอก***มันไม่จริง** สุดท้าย ก็ต้องมาเรียกร้องหา "ศีล"...**ศีลธรรมต้องกลับคืนมาสู่สังคม..ถ้าศีลธรรมไม่กลับคืนมา โลกาจะวินาศ !**

ทุกวันนี้ เป็นเพราะ*เขายึดมั่นในลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข ยังยึดมั่นในกาม ถึงขนาดอบายมุขก็ยังไม่ลด ก็มีอยู่ไม่น้อย* และยึด **ทิฐิเห็นผิด ๆ** นั่นเอง **เขายึดมั่นกัน มิใช่เขาไม่ยึด** เราพูดออกไปนี่ ลองสิเต้นผาง ๆ เลย รับรอง ถ้าเกิดไม่เข้าหูใคร ที่เขายังยึดมั่นถือมั่นในอาจารย์เหนียวหนับ เป็นต้องเต้นผาง ๆ ดีไม่ดี เขาอาจจะมาตีกบาลคุณก็ได้ ไม่แน่ เพราะเรื่องนี้อาจไปกระทุ้งเขาให้โกรธจัด จนทนไม่ไหวต้องกระโดดมาซัดเข้าให้ คุณเป็นลูกศิษย์อโศก อาจจะพลาดท่าไปรับวิบากบ้าง ไปโดนตีเข้า คนที่ตีกระหน่ำคุณ หรือที่เต้นผาง ๆ นั่นแหละ **ยึดมั่นถือมั่น** อยู่แล้ว

แล้วอย่ามาคุยว่า โลกซีกที่ยึดปรัชญาคาถา **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** นี้เป็นสุขสงบเย็น ไม่จริงเลย แต่ทว่าอีกซีกโลกหนึ่ง เกิดโลกนี้**มีศีล** แค่ศีล ๕ คุณลองนึกดู ยิ่งพวกเราปฏิบัติมาแล้ว เราจะรู้ พวกเราพิสูจน์มาแล้ว ถึงเห็นผล สามารถอยู่เย็นเป็นสุขอย่างสงบพิเศษ (วูปสโมสุข) เพราะ**ได้รับ อิสรเสรีภาพ มีภราดรภาพ เป็นสันติภาพ ทั้งมีสมรรถภาพ อยู่กันอย่างบูรณภาพ** ขณะนี้ก็พอไปได้ดีทีเดียว

สังคมที่มีศีล จะอยู่กันอย่างสงบด้วย จะบอกให้ ถึงอย่างนั้นก็ตาม *ศีลของพระพุทธเจ้า มิใช่ศีลบังคับ***แต่ให้ใช้ปัญญาโดยมีอิสรเสรีภาพ เห็นดี ใครปฏิบัติดี ได้ดีของตนเอง แล้วตัวเองพอใจที่จะเอาศีลนี้เองด้วยซ้ำไป** อย่างที่เราปฏิบัติได้ เป็นไปกันอยู่นี้

ฉะนั้น พวกเราถึงจะมีผลที่สบาย **รู้ความจริง มีความจริง ได้ความจริง ได้ความดีที่เป็นความจริง** เราจึงเห็นว่า **สัจจะมี**

ถ้าคนไม่จริงจังในสัจจะ มันก็บรรลัยซิ โลกนี้จะไปหา**สัจธรรม**ที่ไหนเล่า เมื่อมันไม่มีสัจจะ มันก็เหลวแล้ว เพราะมันไม่มีอะไรแล้วนี่ อะไรก็ไม่มี อะไรมันไม่มีอะไร ที่จะพึ่งพาอะไร มันต้องพึ่ง**สัจจะ**นะคุณ พระพุทธเจ้านี่ตรัสรู้**สัจธรรม**นะ ! อันประกอบด้วย ทั้ง**สัจจะ**ที่ชื่อว่า "**สมมุติ**" และ "**ปรมัตถ์**"

๓.๗ สัจจะนี้มีความหมาย

สรุปความ พอจะขมวดนัยยะไว้ได้ว่า

"**ปรมัตถสัจจะ**" **(Individual Truth)**นั้น เป็น**สัจจะเฉพาะตน เฉพาะตัว** ใครปฏิบัติมีผลดี ผลได้ มันก็เป็น**ผลจริง ของจริง**เฉพาะตน ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางกาย-ทางวาจา **โดยเฉพาะ** "**ทางจิต**" เมื่อเป็นกุศลสูงสุด ขั้น **ไม่มีกิเลสในจิต สะอาดบริสุทธิ์จริง** มันก็เป็น**สัจจะความจริง** ต้องเห็น**สัจจะความจริง-ของจริง**ว่า **จิตเราว่างจากกิเลส**จริง ๆ

ไม่ใช่ไปหมายเอาว่า **จิตนั้นว่าง** เพราะมันปล่อยการรับรู้เรื่องนั้นได้ ปล่อยความรับผิดชอบ หรือ จิตไม่ทำหน้าที่การงาน (โดยไปสะกดให้มันดับนิ่งอยู่เฉย ๆ) หรือคำว่า "สุญญตา" นั้น ก็ไม่ใช่หมายความว่าจิตมันปล่อย "ความทุกข์" คือ *ปล่อยอารมณ์ไม่สบายใจ* ในขณะนั้นได้ นั่นคือ "จิตว่าง" นั่นคือ "สุญญตา"

แล้ว**หลงผิด**ว่า นั่นคือ "**จิตไม่มีกิเลส**"

แต่ถ้ามันยังมีอกุศล หรือทุจริตแฝงอยู่ โดยเฉพาะยังมีกิเลสแฝงฝังอยู่ใน**อนุสัย**อยู่แท้ นั่นยัง**ไม่ใช่ "จิตที่ไม่มีกิเลส"** ที่จริงกิเลสลักษณะหยาบ-กลาง ก็ใช่ว่าจะรู้กันง่าย ๆ เมื่อเราไม่รู้ (อสัญญา) มันก็คงเป็น **สัจจะ** คือคงยังมี (กิเลส) อยู่ เป็น**ความจริง**อยู่นั่นเอง

จึงอย่า "หลงผิด" ว่า **การรู้ตัวเหตุแห่งทุกข์ แล้วใช้อุบายฆ่าตัวเหตุตาย จนหมดตัวเหตุ**นั้น *เป็นวิธีการเดียวกันกับ* การทำ "จิตว่าง" เอาง่าย ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพราะการกระทำอย่างข้างต้นนั้น แม้แต่ "ตัวเหตุ" (สมุทัย) ก็ยังไม่รู้จัก ยังไม่ได้กำหนดให้ถูก "ตัว" มันด้วยซ้ำ แล้วจะ**หลงผิด**ว่า เราได้ทำลาย "ตัวตน หรือตัวเหตุ" คือ "ตัวกิเลส" ไปจนหมดตนหมดตัวกิเลสได้หรือ?

ส่วน "**สมมุติสัจจะ**" **(Universal Truth)** นั้นคือ "สัจจะ" ที่รู้ร่วมกัน "สัจจะ" ที่มนุษย์ ที่สังคมต้องมีอยู่ต่อเนื่อง ต้องอาศัยอยู่ประจำสำหรับโลกเป็นนิรันดร

"**สมมุติสัจจะ**" นี้จึงเป็น "สัจจะ" สำคัญของสังคม ที่จะต้อง "เห็นแก่" ให้มากกว่า "ของตัว" (ปรมัตถสัจจะ) ถึงจะ**ไม่ขัดแย้ง**กับการประพฤติของนักปฏิบัติธรรม ที่จะมุ่งสู่**สภาพ "หมดตนหมดตัว" ได้ตรงแท้**

ถ้าขืนมัวเอาแต่เพ่ง แต่มองอยู่ที่**สัจจะ**ของตนของตัว สัจจะเฉพาะตัว (ปรมัตถสัจจะ)เป็นหลัก ไม่คำนึงถึง**สัจจะ**อื่น ๆ ให้ดี ๆ **เอาแต่ไม่ยึดมั่นถือมั่น-อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวใช่ตน** อะไรอื่นที่เราต้องอยู่

ร่วม ที่เราต้องสัมพันธ์ ซึ่งมันต้องอาศัย ระมัดระวังช่วยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันอย่างยิ่ง **ให้จริงให้จัง** ทว่า..เอาแต่ย้ำสำนึกอยู่แต่ว่า **อะไร ๆ ก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น-อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ของตัวของตนเราก็จะไม่ "เอาจริง" กับอะไร ๆ***เราจะปล่อยวางข้างนอกตัวเรา* ได้ไวขึ้น ๆ นั้นก็จริง

แต่นั่นคือ**ความรู้สึกของผู้นั้น จะกลับ "ย้อน" เป็น "ความเห็นแก่ตนแก่ตัว" เท่านั้นเองสูงขึ้น ๆ**

และสำคัญอีกอย่างคือ ผู้นั้นก็จะเป็นคน **ไม่ทำอะไรจริง** เป็นคน**ไม่เอาจริงกับสมมุติ (สัจจะ)** ใด ๆ เลย แม้แต่ทำดีให้จริงจัง หรือชั่วที่ต้องปราบให้ราบคาบกันจริง ๆ

ดังนั้น การปฏิบัติธรรม เพื่อผลให้ได้ "สัจจะ" ตามความหมายของภาษาธรรม ถึงขั้นที่ว่า "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" นั้น จึงไม่ใช่วิธีง่าย ๆ และไม่ใช่จะนำมาทำเล่น ๆ โดยไม่ถูกขั้นตอน ไม่ถูกจังหวะวาระ ยิ่งเอาของสูงมาทำเล่นเป็นของต่ำ พร่ำเพรื่อเท่าไหร่ ก็ยิ่งทำร้ายทำลายคุณค่าแก่ตนแก่ธรรม มากยิ่ง ๆ เท่านั้น

๓.๘ ไม่เอาจริงสิ่งดี...มีอะไรเป็นคน !

เรื่องของ**ความจริง ที่จะต้องละชั่ว ทำดีลูกเดียว** ตามสมมุติสัจจะของยูนิเวอร์แซลนี่....**เป็นความจริงสากลทั่วไปในโลกที่ต้องอาศัย** ของใคร..ใครมี จำเป็นต้องรักษาไว้ ทรงความดีไว้ ให้มันเป็นจริง เมื่อใครไม่ดี มันก็ไม่จริง จึงเรียก อธรรม เพราะมันดี-มันมี-มัน

จึงจริง จึงเรียก**สัทธรรม-ทรงธรรม-สัจธรรมความจริง** มันจะต้องเป็นเรื่องดีให้ได้ เช่นว่านี้

และแม้ว่า ความชั่วจะเป็นของมีจริงเหมือนกัน แต่พระพุทธเจ้าสอนให้ทำลายความชั่ว เมื่อโลกนี้ไม่มีชั่วเลย คุณจะน้อยใจไหม ไม่เห็นจะต้องน้อยใจอะไรนี่ จริง ! มันจะต้องมี ก็สู้ให้มันมีน้อย เมื่อมันมีน้อยมาก จนคิดเทียบส่วนแล้วกระจิริด มันไม่ออกฤทธิ์อะไร เท่ากับว่ามันเสมือนไม่มี จะให้มันดับสูญไปทีเดียว ยากแน่ละ เพราะคนเรามีทั้งชั่วทั้งดี**แต่เราจะต้องเน้น"ทิศทาง" ที่ให้มนุษย์มีดี** สุดท้าย ก็มีมนุษย์ดีสูงสุด ชั่วบาปหมดสิ้นบริสุทธิ์ จากใจที่สะอาดจริง จากจิตที่เป็นประธานของกายของวาจา

เพราะฉะนั้น พวกเราไม่เห็นว่า ดีเป็นจริง เรา**ไม่เอาจริง**ที่ในดี เมื่อล้มเหลวหมดทุกวันนี้ อะไรก็ไม่ใช่ของเรา อะไรก็มิใช่ของใครหรอก อะไรก็มิต้องไปยึดมั่นถือมั่น แต่ทว่า ยึดชั่วเพราะโมหะ คนเลยไม่ฉลาดที่จะรู้ดีรู้ชั่ว **ไม่เรียนกุศลาธัมมา อกุศลาธัมมา** เพราะเชื่อแล้วในจิตลึก ๆ ว่า *มันล้วนไม่จริง มันไม่ใช่ตัวใช่ตน มันไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ขืนยึดชั่ว-ยึดดีอัปรีย์ทั้งนั้น***สิ่งเหล่านี้จึงไม่เรียน ไม่พากเพียรชนิดเอาจริง** มัวไปเรียนเอาจริงแต่ความรู้ประเภท **รู้สะสม***รู้ที่ไม่ใช่ศีลธรรม-จริยธรรม*

๓.๙ รู้จำ...ใช่รู้แจ้ง

ทุกวันนี้เขานิยม**ความรู้** เขาพากันไปเรียนเอา ไปสอนเอา มิใช่น้อย **ความรู้**ที่รอบรู้เหล่านั้น เขา**เรียก โนวเล็ตจเบิ้ล (Knowledgeble) สะสม**กันจริง เป็น Learned Man เป็นคนคงแก่เรียนเรียนกันจัง แล้วเอาความรู้นั้นมาหากิน ร่ำรวยใหญ่ เคยเห็นไหม คนดีเพราะอาศัยความรู้เยอะ ๆ ปรากฏเต็มบ้านเต็มเมือง บางคนได้ดอกเตอร์ทั้งสองสามดอก บางคนซื้อเอายังมีเลย **ค่านิยมนี้สูงมาก** ได้มาแล้วเอามาหากิน แลกอะไรก็ได้ ไปตีราคาอะไรก็สูง เขาจึงได้ราคาสูงจริง ๆ มันได้เปรียบทีเดียว กลายเป็น**ค้าความรู้**กันไปแล้วเช่นนี้

ด้วยเหตุดังกล่าว**ความรู้ที่ขาดแคลน**จริง ๆ นั้น มันมิใช่แค่ *โนวเล็ตจ์***มันขาดแคลนของพระพุทธเจ้าท่าน** ที่เรียกว่า **เอ็นไล้เท็นเม้นท์ ความสว่าง-ความตรัสรู้ (Enlightenment)** เป็นความรู้เห็นตามความเป็นจริง อย่างสว่างกระจ่างแจ้ง (ยถาภูตญาณทัสสนะ) อันนี้ถึงจะนับเป็น**ปัญญา** มิใช่อะไรก็มาเรียก*ปัญญา* อย่างทุกวันนี้ ความฉลาดเฉลียว ไม่จำเป็นต้องเป็นปัญญาเสมอไป ชนิดฉลาดซับซ้อนซ่อนเชิงเป็น**ฉลาดเฉโก** คือ **รู้มากหลากหลาย กลายเป็นแกมโก**งเสียอีกก็ได้ เข้าตำรา “เพราะรู้มาก จึงเอาเปรียบคนทั้งหลาย” จึงดีแต่รู้ สะสมตัวรู้ โดย**ไม่มีตัวความจริง ไม่มีสัจธรรม** ดังนั้น **สังคมจึงร้างไร้ ทั้งปรมัตถสัจจะ ทั้งสมมุติสัจจะ** อนาถไหม !?!

เพราะฉะนั้น**ความรู้**ลอย ๆ ยัง**มิใช่ความจริง** ผิดกันไกลกับความตรัสรู้เอ็นไล้เท็นเม้นท์ ซึ่งเป็นความรู้ที่อยู่บนฐานประสบการณ์จริง ต้องทำให้สว่างกระจ่างออกมา ทำให้เกิดให้เห็น (Lighten) เกิดแสงสว่าง เป็นการทำให้แจ้ง (สัจฉิกรณะ)

คือ **ให้ประจักษ์แจ้ง** สภาพจิตที่บริสุทธิ์ขณะใด หรือหมดจด ต่อเหตุปัจจัย แฟคเตอร์สัมผัสใด จับจิต อ่านใจที่สะอาด อันเป็นของจริงให้ซาบซึ้งคุณค่าขั้นปรมัตถ์ หรืออย่างน้อยต้องเห็นจริงว่า **อันนี้เป็น "ความดี" เป็น "กุศล" ที่จริงของ "คน"** ต้องกำหนดให้แม่นเป้าว่า "ดี" มิใช่เพียงดีลำลอง หรือ ดีเพี้ยน

ความรู้ขั้น ตรัสรู้ เอ็นไล้เท็นเม้นท์ จึงตั้งอยู่บนฐานของความจริง คนละอันกับ**รอบรู้โนวเล็ตจเบิล** ที่เป็นเพียงความรู้สะสมให้มากเท่าใด ย่อมเป็นคนคงแก่เรียน เป็นผู้รอบรู้เท่าไหร่ก็ได้ แล้วเอามาค้ากำไรเซ็งลี้กันอีกด้วยยังได้

ผู้รู้ทุกวันนี้ รู้มากล้นจนเราไปเถียงเขาไม่ทันหรอก ไม่ว่านักพูด นักเขียน คอลัมนิสต์ นักวิชาการ คนเหล่านี้ช่างรู้ เวลาเขาเดินจะเอาหัวนำหน้า โยกหัวไปข้างหน้าก่อน สังเกตดูได้ อาจารย์เต็มสิริ บุณยสิงห์ บอกไว้ เพราะคนเหล่านี้หนักหัว หัวจะนำหน้าไปก่อน

ความรู้มากมายแบบคงแก่เรียน มันทำให้คนกลายเป็นนักฉวยโอกาส **เพราะผลประโยชน์จากความรอบรู้ ความฉลาด (เฉโก) หาช่องทางเอาเปรียบเขาได้** เช่นนักปกครอง นักบริหาร ข้าราชการ

ชั้นสูง ๆ นักธุรกิจ พ่อค้า ยิ่งบวกค่าได้เปรียบด้วยวิธีการซับซ้อน ส่วนเราล่ะ มันซีซี้แล้วนี่ ซีมันตายแล้ว ไม่มีซีกับเขาหรอก ซีกุด หมดพันธุ์ หมดโอกาส มีแต่หาทางไปซี้ท่าเดียว เพราะแก่ลง ๆ พวกเขาจึงล่าซีกันน่าดู แม้แต่พวกเราวงใน ใครยังล่าอยู่ จงรู้ตัวเถอะ ป่วยการกล่าวไปไยที่วงการอื่น สังคมอื่น เขาล่ากันน่าดู ไม่เบื่อ เพราะเบื่อไม่ลง

ด้วยเหตุสำคัญอันนี้เอง เมื่อได้ค้าขายความรู้กัน คนทุกวันนี้จึงเล่นฉาบฉวยเอาแต่ของเบา ๆ กลายเป็นคนเบาไปหมด แม้แต่ความคิดจิตใจ เปราะบาง อ่อนแอ เหลาะแหละ ไม่เอาจริง ไม่ทำจริง จนกระทั่งไร้สมรรถภาพ ต่างคว้าเอาแต่รู้ ๆ ๆ **เอาราคาความรู้เป็นความสามารถของมนุษย์ เป็นเครื่องกำหนดชั้น วัดความสูงประเสริฐของมนุษย์**

๓.๑๐ พลังแห่งปัญญา

ปัญญา ปัญญินทรีย์ และ **ปัญญาผล** ของมนุษย์

เมื่อปฏิบัติถูกทาง เกิดผลธรรมขึ้นมากพอสมควร

เจ้าของ **ปัญญา** เจ้าของ **ปัญญินทรีย์ ปัญญาผล**นั้น ๆ

จะรู้จะเห็นว่า ชีวิตที่มีระบบ หรือ ชีวิตที่มีความเป็นอยู่อย่าง**โลกียะ**

กับชีวิตที่มีความเป็นอยู่อย่าง**โลกุตระ** นั้นต่างกัน

มีทิศทางที่**ทวนกระแสกัน**

มีความเห็นความเข้าใจที่แน่ชัดต่างกัน

ว่า อันหนึ่งเป็นไปเพื่อความง่าย เรียบ เบาสบาย

จะรู้จักว่า **ภาระ** แม้แต่จะเป็นงานเช่นเดียวกัน

แต่ก็เป็น **ภาระ** ที่หนักหนากว่ากัน ไม่สงบราบรื่นจริงยิ่งกว่ากัน

ภาระที่ต้องมีลาภ–ยศ–สรรเสริญ–โลกียสุข

เป็นเครื่องล่อ เป็นเป้าหมาย ซึ่งเป็นระบบชาวโลกียะ นั้น

เป็น**ภาระ**ที่หนัก แก่งแย่ง ทุกข์ร้อน **ไม่มีวันเป็นอิสรเสรีภาพ**

เป็น**ภาระ**ที่แตกร้าว เผาผลาญ รบราฆ่าฟัน **ไม่มีวันเป็นภราดรภาพ**

เป็น**ภาระ**ที่เมามาย วุ่นวาย ไร้สมดุล **ไม่มีวันเป็นสันติภาพ**

ยิ่งกว่า **ภาระ** ที่เราทำโดยไร้ลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข

เป็นเป้าหมาย หรือเป็นเครื่องล่อ ซึ่งเป็น**ระบบชาวโลกุตระ**

การทำ **ภาระ** ให้เสร็จสิ้นไปเพื่อ เป็นงานแห่งงาน

เป็นประโยชน์แห่งประโยชน์ เป็นคุณค่าแห่งคุณค่า

เป็นบุญแห่งบุญ เป็นกุศลแห่งกุศล **แบบอริย**ะนั้น

จบในตัวของมันเอง เท่าที่มันจะมีสมรรถภาพ หรือ มีคุณภาพ

และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เท่าที่ผู้นั้น ๆ สามารถ

งาน หรือ **ภาระ** เช่นนี้ จึงเป็นงาน และภาระ

ที่เรียบร้อย มัธยัสถ์ สุขง่ายเบา อุดมสมบูรณ์

ผู้ประสบด้วยตนเอง จะเป็นผู้รู้ด้วยตนเอง ด้วย**พลังแห่งปัญญา**

จะเป็นผู้ตระหนักใน**ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาผล**

ผู้ที่มี **ความลึกของปัญญา มีความแตกฉานชัดแจ้งของปัญญา**

มีความหนักแน่นของปัญญา หรือ **ความเกิดปัญญาอันสูงจริง**

ก็จะยิ่งรู้แม่น รู้ชัด รู้อย่างจริงจังกว่ากันและกัน ยิ่งขึ้น ยิ่งขึ้น

๓.๑๑ มหาลัย-มหาหลอก...?

สมัยนี้ ได้แต่เรียนแข่งกันไป ตั้งขึ้นมาสิ "**สถานที่เรียน**" ใครอยากรวย และต้องให้เป็น **วิทยาลัย** ที่มีชื่อว่า "**มหา**" ให้ได้ เดี๋ยวนี้มันยังขาดแคลนอยู่ในเมืองไทยใช่ไหม? คนมันอยากเข้าเรียนใน**มหาวิทยาลัย** ผู้สอบเข้าไม่ได้ ตกตั้งเท่าไหร่ล่ะ เขาบอกเอ็นทรานซ์มหาลัยนี่ ต้องสู้ ๑ ใน ๙ ๙ คนสอบได้คนหนึ่ง

แต่คนหนึ่ง มิใช่สู้กับคนเก้าคนหรอก จริงๆ แล้ว มันต้องแข่งกับทุกคนที่เข้าสอบนั่นแหละ คนสอบเก้าหมื่นกว่า เราต้องต่อสู้กับคนเก้าหมื่นทั้งหมด เพื่อจะเข้าไปอยู่ ๑ ในจำนวนหมื่นกว่า ที่เขาต้องการให้ได้ แม้จะได้เป็นคนที่สุดท้าย ก็ต้องแข่งกับผู้ได้ที่ ๑ เขาด้วย มันสู้ไม่ได้เท่านั้นเอง ถ้าจะให้ถูกแท้ก็คือ ต้องแข่งกับจำนวนผู้ที่ต้องสอบตกทั้งหมดนั่นต่างหาก จะบอกว่า ๑ แบ่ง แข่งกันกับ ๙ คนได้อย่างไร?

ในเมื่อสนามเดียวกัน ข้อสอบเหมือนกัน โอกาสเดียวกัน อะไรอีกต่าง ๆ ล้วนกำหนดให้เสมอ ๆ กัน มหาวิทยาลัยรับได้แค่หมื่นกว่า เราจึงต้องชิงชนะคนตั้งแปดหมื่นกว่าแน่ะ จึงจะแทรกตัวเข้าไปได้ อยู่ในพวกหมื่นกว่าที่เขารับไว้ ใช่หรือเปล่า?

จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ย ๑ ต่อ ๙ ทำให้เกิดความประโลมใจอย่างมากเลย ที่แท้กลับเป็นว่า แต่ละคนที่เอ็นทรานซ์ได้ ต้องต่อสู้แข่งกับคนไม่น้อยกว่า ๑ ต่อ ๘๐,๐๐๐ กว่า ต้องทำคะแนนในลำดับเหนือกว่าคน ๘๐,๐๐๐ มันหนักขนาดไหน?

เมื่อมีการสอบแข่งขันหลาย ๆ คนเหลือล้นเช่นนี้ มันสร้างค่านิยมดึงดูดให้หลงใหล เฮละโลเข้ามา **ค้าความรู้**กันเป็นว่าเล่น ลูกชาวไร่ชาวนาเดี๋ยวนี้ เข้ามหาวิทยาลัยหมด ไม่มีที่ไหนเข้าได้ ก็โละที่ **"รามฯ"** ที่ **"สุโขทัยฯ"** นี่แหละ รามฯ จนกระทั่งลาม กลายเป็นมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษามากที่สุดในโลก เยี่ยมยอด ไม่มีใครสู้จริง ๆ เพราะค่านิยมอย่างนี้ **ค่านิยมเห่อความรู้** เราจึงขอเตือนด้วยโศลกว่า...

"อย่าหลงเพลินไปกับความรู้ แต่จงเร่งปฏิบัติเอาจริง กับความจริง"

๓.๑๒ จะเบี้ยวไปไหนพ้น...เมื่อชนความจริง !

เพราะฉะนั้น เรามีความจริง อยู่ประการใดว่า นี้ *ชั่วจริง ๆ* นะ **เลิก !เอาจริงกับมัน เลิกให้ได้** แม้มันจะนิด จะน้อย ถ้ายิ่งนิดน้อย เอาออก

ง่าย ๆ รีบเอาออกเร็ว ๆ **เอาจริงกับเรื่องที่ควรทำ "ความจริง" ให้ปรากฏกันหน่อยน่า !**

หรือถ้ามันยิ่งชั่วมาก ๆ ต้องฆ่าอัตราความชั่วนั้นลงมาให้ต่ำ มันเล่นงานเรามากแล้วนี่ มันชั่วหนัก มันจัดจ้านด้วย ปลุกสำนึกให้รู้สึกรับผิดชอบ ทั้งรู้จักฉุกคิดว่า มันจำเป็นต้องลดความชั่วนั้น ลงมาให้จงได้ ทิ้งมันได้เลย **เอามันไว้ที่เราทำไม?** มันอยู่ที่เรา ๑ นาที มันก็คือ **เราเป็นคนชั่วอยู่ ๑ นาทีนั้น ๆ***มันก็ทำร้าย-ทำลายอยู่ทุกนาทีนั้น ๆ* มันยิ่งอยู่กับเรานาน มันก็ยิ่ง**เป็นความจริง** นานว่า **"เราเป็นคนชั่วอยู่ตราบนานเท่านาน" นั้น ๆ** ใช่ไหม? *แล้วทำไมไม่รีบพากเพียรเอามันออกให้ได้เร็ว ๆ* ถ้าหากมันเป็นความดี ก็อีกอย่าง ไม่ต้องรีบร้อนก็ได้ เพราะมันไม่ใช่ตัวทำลาย

แต่มันคงยากอีกล่ะ สำหรับเจ้าตัวชั่วจัด ๆ เห็นปานนี้ คงต้องเล่นงานกันนานเหมือนกัน ทั้งต้องเล่นหลายกระบวนท่าเชียวแหละ กว่าจะปราบมันออกได้ แต่ต้องเอาจริง ๆ ! เป็นคนจริง **ต้องเอาจริงกันมั่งสิน่า**

พระพุทธเจ้าท่านสอน**ให้ละชั่ว ประพฤติดี** นี้ **มิใช่**คำสอนตื้น ๆ มันลึกซึ้งมาก ทุกวันนี้คนเราไปชะล่าใจ **ไม่เอาจริง ไม่เห็นความจริง ไม่มีสัจจะ เป็นคนเหลาะแหละ ไม่กล้าหาญ เลอะ ๆ เทอะ ๆ รักษาชีวิตเรื่อย ๆไปชั่วชีวิตหนึ่ง** *เออน่า..เดี๋ยวก็ตายแล้ว !*

เป็นเสียแบบนี้ คนที่ฟังธรรมท่านพุทธทาส **ท่านสอนด้วยภาษาด้วยลีลาศิลปะวิธีการสอนอย่างไรล่ะ?** คนผู้รับคำสอนถึงมีความเห็นเอียงไปข้าง**อุจเฉททิฐิ** [ความเห็นว่า คนตายแล้วขาดสูญ หมดเรื่องทุกอย่าง จบกันแค่นี้] เกิดมาชาติเดียวแล้วก็ตาย มิได้หลงไปฆ่าตัวตาย แต่มี**ความเห็น** หรือถึงกับไป**เชื่อถือยึดมั่น**ว่า **เพียงตายชาติเดียวแล้วสูญเลย ไม่มีอะไรต่ออีก**[เรื่องนี้แม้แต่ **ความเห็นของท่านพุทธทาสเอง** ก็ได้รับคำยืนยันจาก**คุณปุ่น จงประเสริฐ** ว่า ได้เค้นถามเอากับท่านพุทธทาสอย่างหนักแน่น จนได้รับความจริงใจลึก ๆ กันแล้วว่าท่านมีความเชื่อโน้มเอนไปข้าง “อุจเฉททิฐิ”]

ดังนั้น **จิตวิญญาณเป็นประธานสิ่งทั้งปวง** ใน **“ความจริง” จาก จิตวิญญาณ** นั้น แม้จะกลบเกลื่อน แก้ขวย แก้ตัว หรือแก้ใจอยู่ยังไม่สมบูรณ์ คือยังไม่มีน้ำหนักของความเป็นไปได้มากจริงพอ (ยังไม่เข้ากระแส) มันก็จะต้องเวียนวน หรือ กลับมาเป็นไปตามที่ “จิตวิญญาณ” ตนเป็นอยู่จริงจนได้ในภายหลัง

หรือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย-วาจา-ใจ “ส่วนมาก” นั้น **สามารถบอก “จิตวิญญาณ” ตัวจริงลึก ๆ ของคนผู้นั้น ๆ ได้** สำหรับผู้มี **ญาณปัญญาจริง** เพียงพอ จะวิเคราะห์สอบทานเอา “ความจริง” ได้ แต่อาจจะผิดเพี้ยน ถ้า**ไม่ใช่ญาณปัญญา** เป็นเพียงความเฉลียวฉลาดมาก ตรรกะมาก รู้มาก เหตุผลมาก จำได้มาก **แต่มิใช่ “ญาณปัญญา” ที่มี “สัจธรรม” เป็นหลักแท้**

๓.๑๓ มีสืบต่อ...ไม่ยืนโรง...?

ท่านพุทธทาสท่านไปเข้าใจ **สันตติ** อันคือ **การสืบต่อ** นั้นว่ามันเป็น **สัสสตะ** ซึ่งหมายถึงการมีอยู่แห่งสัตว์ เป็นตัวตน อัตตา เที่ยง คงที่ หรือไม่มีสูญ

ทีนี้ **จิตวิญญาณ***ที่ยังเป็น "อัตตา" คือยังไม่บริสุทธิ์ บริบูรณ์จากกิเลส* นี่ มี**สันตติ** มี**ตัวสืบต่อ** ท่านจึง**สำคัญผิด**ว่า ใครไปเชื่อเรื่อง **จิตวิญญาณ** (ที่ยังไม่ดับกิเลสหมดสูญจริง) มัน**สืบต่อ**ได้ จัดเข้าพวก **สัสสตทิฐิ** ไปหมด เล่นตีความแบบนี้ เลยพังสิ ![**สัสสตทิฐิ** คือความเห็นที่ตรงข้ามกับ**อุจเฉททิฐิ** เชื่อว่าจิตวิญญาณเป็นอัตตาเที่ยง (*ที่จริง จิตวิญญาณบริสุทธิ์จากกิเลสสมบูรณ์เป็นอนัตตา ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ จึงยังเป็นอัตตา แต่ไม่เที่ยง*) ตายแล้วต้องเกิด เพราะมีอัตตาตัวยืนโรง คอยเวียนว่ายตายเกิดอยู่ **สัสสต** คือ **เที่ยง** คือ **นิรันดร์**]

จึงไม่แปลกใจอะไรที่ท่านจะบอกว่า พระไตรปิฎกนี่ **จะต้องฉีกทิ้ง ๖๐%** [ฉีกแบบธรรมดา รักษาเปลือกกระพี้ไว้ ประโยชน์ขั้นชาวบ้าน ให้ฉีก ๓๐% ถ้าไม่ต้องเกรงใจเอาแต่เนื้อ ๆ แก่น ๆ แบบปัญญาชน ต้องฉีกถึง ๖๐%]

ใช่ของท่าน เท่ากับบอก**ความจริง**ของท่านออกมา จึงรู้ความจริงอันหนึ่งเหมือนกัน เพราะเมื่อเราเป็นคนจริง แล้วพยายามทำตามความจริง ก็เลยรู้ความจริงท่านพุทธทาสว่า อ๋อ..ใช่สิ ท่านเลือกเอาที่ท่านชอบ ที่ท่านเข้าใจได้ ที่ตรงกับ "ความเห็น" ของท่าน (ว่า ผิด-ถูก

ตามที่ท่านมีปัญญารู้ และตัดสินเอาเอง) ที่ไม่ชอบ ท่านเล่นฉีกทิ้ง ไม่พังพาบยังไงไหว !

เพราะเอาทั้ง ๖๐ ที่ท่านฉีกทิ้ง เอาทั้ง ๔๐ ที่ท่านเอา เลยมีพระไตรปิฎก ๑๐๐ เพราะเราไม่ไปทิ้งอย่างท่าน ด้วยเห็นว่า ถ้าสอนเหล่านี้มีประโยชน์คุณค่ามากมาย และโดยเฉพาะอีก ๖๐% นั่น เป็นเรื่องของ **สันตติ** ที่อธิบายถึงชาตินี้ชาติหน้าก็เยอะ ซึ่งมี "ความจริง" ทั้ง "สมมติสัจจะ" และ "ปรมัตถสัจจะ" เป็นเหตุเป็นผล เป็นหลักคำสอนสำคัญหลากหลายที่มีคุณค่าประมาณมิได้ แล้วยังมีที่อธิบายถึงกรรมมี เทวดามี ผีมี สางมี อะไร ๆ อีก สิ่งเหล่านี้ทั้ง "ญาณปัญญา" ตรัสรู้ที่ลึก และกว้าง ที่เป็นประจักษ์สิทธิ์ หยั่งรู้ "ความจริง" นั้น ๆ ได้ มีญาณปัญญาแล้ว ไม่รังเกียจดอก มันให้ "ความจริง" ในอีกแง่อีกเชิง เป็นข้อมูลก่อประโยชน์เสียอีก *ไม่ต้องตัดทิ้งด้วยอารมณ์ "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" ยังได้เลย*

แต่ทว่า ท่านพุทธทาสไม่มีปัญหารู้ได้ด้วย เพราะตามไม่ทัน รู้ไม่ถึง เนื่องจากรู้จำเพาะในแวดวงภูมิของท่าน ซึ่งท่านตัดลัดเอาจำเพาะ **ปัจจุบันธรรม** นั่นเอง เป็นส่วนใหญ่ ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันนั้นแสนน้อยนิด และเล็กแคบ ไม่ได้หลากหลาย ใหญ่โต กว้างขวาง พิสดาร ลึกซึ้ง ซับซ้อน ซ่อน "ความจริง-ความไม่จริง" อะไรนักเลย

เมื่อเอ่ยถึงเรื่อง **วิญญาณ** ท่านไม่กระจ่าง หากท่านกระจ่างแจ้งแล้ว จะไม่พูดอย่างนั้น ยิ่งรู้ลึกแทงรอบไปหลายชั้น ต่อเนื่องมี **สันตติ**

ไปชาตินี้-ชาติหน้าอะไรด้วย ท่านจะไม่กล่าวเช่นนั้นว่า จะฉีกเรื่องพรรค์นี้ทิ้ง

ตรงกันข้ามกับผู้มีเอ็นไลเท็นเม้นท์ ญาณปัญญาความตรัสรู้อันนี้มีความว่าง (อย่างที่ท่านใช้นี่แหละว่า สะอาด สว่าง สงบ) คือมี **สัจฉิกรณะ** เกิดประจักษ์แจ้งอันนี้ มีภูมิปัญญา ปัญญินทรีย์ อันนี้ รู้แจ้งเห็นจริงว่า มันมีเชื่อมต่อ มีบารมีต่อชาติ สะสมบารมี **วิบากกรรม มีกรรมเป็นทายาท กรรมเป็นของของตัว** ที่ตนได้อาศัย

เพราะ กัมมโยนิ กัมมพันธุ กัมมปฏิสรโณ

๓.๑๔ บารมีพ่อท่าน

ทุกวันนี้ พระโพธิรักษ์ ได้อาศัย กรรม มาเป็น "**พ่อท่าน**" ไวเหลือเกิน ทั้ง ๆ ที่พวกเราบางคนแก่กว่าเสียอีก เราก็ยังอยากให้ท่านเป็น **พ่อ** แล้วยอมตนเป็นลูก อันนี้เป็นด้วยท่านอาศัย **กรรม** ทำไว้แต่ปางหลัง **มิใช่**เพิ่งมาสร้างเอาเดี๋ยวนี้ ปุ๊บปั๊บมาเป็นพ่อ *คนจะให้เป็นนักหรือ?*

พูดถึงคำว่า **พ่อ-แม่** ในความหมาย**สัมมาทิฐิ** ที่ว่า **พ่อมี-แม่มี** นั้น**มิได้**หมายเอาตื้น ๆ อย่างที่ใคร ๆ ก็รู้อยู่แล้วว่า *เป็นพ่อแม่ทางเนื้อหนังร่างกาย* ซึ่งไม่จำเป็นต้องร่ำเรียน เพราะโดยสัญชาตญาณแม้กระทั่งวิสัยสัตว์เดรัจฉานยังอาจรู้อยู่แล้วเลย ไม่ต้องอาศัยพระสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธเจ้าดอก แค่นั้น ดังนั้น **กว่าจะเกิด**

“สัมมาทิฐิ” ได้ว่า “พ่อมี-แม่มี” (อัตถิ ปิตา-อัตติ มาตา) นั้น มันลึกซึ้ง (คัมภีรา) เห็นได้ยาก (ทุทุทสา) ซึ่งรู้ตามได้ยาก (ทุรนุโพธา) อยู่จริง ๆ

พ่อแม่ที่ว่านี้ คือ ตัวลักษณะพฤติกรรมกาย-วาจา-ใจ กิจกรรมกุศลกรรม (หรืออกุศลกรรม) ตลอดไปจนถึง “จิตวิญญาณ” ที่เป็นแบบฉบับอันควรสืบทอดเจตนารมณ์อุดมการณ์ ทั้งในด้านการก่อเกิดสร้างสรรค์ และการบำรุงขวัญ เลี้ยงดู ที่จะต้องกระทำควบคู่ประสานกันไป**ทั้ง “สมมุติสัจจะ” และทั้ง “ปรมัตถสัจจะ”**

การที่พระโพธิรักษ์ มารับสมอ้างว่า **ตนเป็นพ่อ** เป็นเพราะมี**บารมีผล** ถึงจะให้**เป็นพ่อทางจิตวิญญาณได้** มิฉะนั้น คงจะไม่รู้สึกรับรองด้วย บางคนเคารพยิ่งกว่าพ่อที่ให้กำเนิดด้วยซ้ำ อันนี้มิใช่ตู่เอาเป็นเช่นนั้นจริง ๆ พอมาเห็นแบบฉบับที่เป็น**สัจจะสาระ** ของมนุษย์ ที่พ่อแม่เราสอนให้ไม่ได้ ด้วยท่านให้คุณค่าได้เพียงขนาดหนึ่งเท่านี้ ครั้นพระโพธิรักษ์ ให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้นไปกว่า คนก็เคารพนับถือด้วยสัจจะความจริง บางทีคนเชื่อ **พ่อท่าน** ยิ่งกว่าพ่อแม่เสียอีก เลยทำให้พ่อแม่บางคนถึงกับด่าส่ง

“แหม...มันรักโพธิรักษ์มากกว่ากู กูให้กำเนิดมันแท้ ๆ มันยังไม่เชื่อกู ไปเชื่อพระโพธิรักษ์” เล่นขับไล่ไสส่งไปเลย *“ไป ๆ ๆ ไปอยู่กับพระโพธิรักษ์”* เลยมาจริง ๆ ก็มี นี่มิใช่เรื่องแกล้ง เป็นเรื่องของ **ใจ จิตวิญญาณ** เป็นความเข้าใจ เห็นแจ้งว่า **สัจจะความจริง**เป็นอย่างไร? คนเขาเดิน**ตามจริง**ของเขาใช่ไหม? หรือว่า **เขาหลง** เขาก็เป็นเช่นนั้น

แหละ จะรับจริงด้วยรึเปล่าว่า **พระโพธิรักษ์ มิได้พาชั่ว พาต่ำประการใด ได้เลี้ยงดู พากันเป็นไปโดยดีอยู่มิใช่น้อย** ตามความจริงที่ปรากฏ

๓.๑๕ กรรมพันธุ์...บันดาล

จะพอเห็นได้ว่า **สัจจะ** ในเรื่อง**สมมุติ** องค์ประกอบต่าง ๆ นี่ มันกว้างขวางเหลือเกิน เป็นสัจจะยูนิเวอร์แซล ครอบคลุมยึดครองโลกไว้ จึง**จำเป็นต้องอาศัย** ทำให้ถูกตรง ประมาณพอดี สุดที่สุด ดังนั้น *คนไม่จริงไม่จังนี่ ถึงได้ล้มเหลวกันไปหมดในสังคม* (แต่ส่วนมาก หลงเป็นว่าประสพผลสำเร็จด้วยซ้ำ) **เพราะทำอะไรเป็นพฤติกรรมลวง ๆ แอบแฝง เอาเปรียบ เอารัดอยู่** โดยรู้ก็มี ไม่รู้ก็มาก

ทั้ง ๆ ที่**กรรมเป็นของของตน กรรมเป็นทายาท กรรมเป็นกำเนิด กรรมเป็นเผ่าพันธุ์** ต่อเนื่องกันมามิขาดสาย **กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย** แม้จะมีการเวียนเกิด เวียนตาย ก็เป็นแต่เพียงเปลี่ยนร่างกายเท่านั้น **กรรม**ยังคงเป็นตัวทุนหนุนเนื่องงบดุลในรูป**กรรมพันธุ์**

กรณี**พระโพธิรักษ์** ที่มาเป็นอย่างที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ เพราะการได้บำเพ็ญ**กรรม**มาต่าง ๆ ได้บำเพ็ญ**ต่อกรรมพันธุ์พระพุทธเจ้า** ฟังแล้วก็พิลึก ด้วยเหตุ**กรรมพันธุ์**อะไรอื่น ๆ นั้น มันไม่น่า**อยากไปต่อ**สักหน่อย ชาตินี้ใคร ๆ ก็รู้ว่าท่าน (พระโพธิรักษ์) ไม่ได้ไปศึกษาต่อ เอาเผ่าพันธุ์มาจากที่ไหน มิได้ไปเชื่อมโยง เอาจากวัดโน้นวัดนี้ เรื่องวัดวาพระเจ้ามิค่อยรู้เรื่องเอาอ่าวด้วยหรอก จึงเป็นคนไร้เดียงสาที่สุด หลวงปู่ หลวง

ตา เหรียญนั่นเหรียญนี่ เจ้านั้นเจ้านี้ มีวิชาอภิธรรม พระรูปนี้มีวิชาอะไร ๆ เก่ง ๆ เรื่องเหล่านี้ ท่านไม่ประสาด้วยเลยในชาตินี้ เพราะฉะนั้นใครถามถึงหลวงพ่อนั่น อาจารย์นี่ ก็มารู้เอาบ้างตอนศึกษาปฏิบัติธรรมแล้ว จึงมีหลักฐานข้อมูลคนนั้นคนนี้ แม้ตัวจริงยังไม่เคยไปเจอะเท่าไหร่เลย กับท่านพุทธทาสยังดี เคยได้ไปกราบ ๒-๓ ครั้ง ส่วนนอกนั้น อาจารย์หลวงปู่เทสก์ก็ดี หลวงปู่แหวน ฮือฮากันมากก็ตาม มิเคยปะหน้าสัมผัสสัมพันธ์กันเลย หลวงพ่อชา หรือใครอีกหลายรูปหลายองค์ว่าแน่ ๆ ไม่มีวาสนาได้พบปะ นับว่าเป็นคนบุญน้อยในเรื่องนี้ แต่ก็น่าฉุกคิดเหมือนกันว่า **บุญน้อยหรือมากแน่ !**

อย่างไรก็ดี ด้วย **กรรม** ของตัวเองมีมา เป็น **กรรมพันธุ์** อันเป็น**กุศลกรรมวิบากที่สั่งสมไว้แล้วก่อน** จึงมาหนุนเนื่องให้มาเป็นถึงเช่นนี้ พื้นเพไม่เคยได้เรียนธรรมะ ตรี โท เอก หรือเปรียญ มิได้เรียน**ธรรมะ**ที่เขาบอกว่า ต้องศึกษากันต่าง ๆ นานา เป็นลูกศิษย์ของสำนักนั้น ของอาจารย์นี้ ก็เป็นปริยัติ ปฏิบัติ ที่ปริยัติเอง ปฏิบัติเอง ปฏิเวธเอง จึงไม่มีอาจารย์กับเขาในชาตินี้ ซึ่งพูดไปแล้วจะเป็นแบบที่เขาหาว่าอวดหยิ่ง อวดดี อวดจองหอง !

พูดถึงคำว่า “**จองหอง**” นี่ เห็นจะต้องอธิบายว่า มันดูเหมือนพูดจองหองเท่านั้น **ถ้าเราเป็นลูกศิษย์อาจารย์ใด เราจะต้องไม่จองหองอย่างนั้น** ครั้นเมื่อเรามิได้ไปเป็นลูกศิษย์ใคร **พูดตามจริง** มันจึงมิใช่เรื่องจองหอง อวดดิบอวดดีอะไร มันเป็นเรื่องจริง ที่พูดมานาน ๑๐

กว่าปีแล้ว ไม่เห็นมีใครมากล้าตู่เลยว่า *“นี่ไง—ฉันนี่ล่ะ..เป็นอาจารย์ของโพธิรักษ์...มาเรียนกับฉันเอง ได้บรรลุธรรมมา เพราะฉันนี่แหละ”*

ที่ว่านี้ สักแต่สมมุติไปตามเรื่องให้ชัด ๆ จริง ๆ แล้วคงไม่มีผู้ใดใครจะอุตริมาแกล้งแสดงตัวตู่ให้เห็นปานนั้นหรอก คิดว่า

เรื่องของเรื่อง มันจึงเป็นสิ่งที่พระโพธิรักษ์รู้แจ้งเห็นจริงอันนี้มาเอง เป็นของสั่งสมมาตั้งหลายชาติ เป็นบารมีส่วนตัวสืบต่อมา มันต่อด้วย สันตติ มี**กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมพันธุ์ แล้วเราถึงได้อาศัยเป็นกรรมปฏิสรโณ**

ที่พูดเปิดเผยเรื่องนี้ เยี่ยงนี้ขึ้น อาจมีคนปลงสังเวช หรือหัวเราะขำ ๆ ในใจก็ได้ ในยุควิทยาศาสตร์เจริญเยี่ยมปานฉะนี้ แต่ก็พูดกันบ้างเผื่อเป็นประโยชน์ในแง่จะมีผู้ “ฉุกคิดสะกิดใจ” อะไรกันได้สักนิด สักน้อย **เพราะแม้นใครจะรู้สึกเช่นใด ความจริงก็คือความจริง ความไม่จริงก็คือความไม่จริง คงเดิม** ใคร**ทำความไม่จริง**อยู่ ย่อมเสื่อม !

๓.๑๖ กองบุญหนุนเนื่อง

อย่างเรื่องทำงานเผยแพร่ศาสนาของพระโพธิรักษ์ อย่างนี้เป็นต้น ก็เป็นเรื่องแปลก ! เป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้เลย..ถ้าใครไม่คิดว่าเป็นบุญเก่า เป็นบารมีเดิม

เพราะพระโพธิรักษ์ ทำงานชนิด **ไม่เคยอาศัยทุนจากกองทุนกลุ่มอื่นไหนมาอุดหนุนเลย** ซึ่งเรื่องนี้ก็มีคนไม่เชื่อ เคยพากันข้องใจ

สงสัยกันมาก โดยเฉพาะ พระโพธิรักษ์ทำงานชนิด **ไม่เคยเรี่ยไรหาทุน** แม้แต่คนที่เคยไปวัด (พุทธสถาน) สัมผัสศึกษากับวัด (วัตร) ชาวอโศก ไม่ถึง ๗ ครั้งขึ้นไป (หรือไม่เคยศึกษาอ่านหนังสือของชาวอโศกจนจบ ๗ เล่มขึ้นไป) ก็ไม่มีสิทธิ์ทำบุญด้วยเงิน นี่เป็นกฎระเบียบถือปฏิบัติเคร่งครัดทีเดียว

พระโพธิรักษ์ **ไม่เคยแฝงกลวิธีหาเงิน** จากการสร้างพิธีกรรมทางศาสนา **ไม่เคยหาเงินโดยแฝงกลวิธี** ในรูปของกฐิน-ผ้าป่า ร้อยกอง พันกอง **ไม่เคยหาเงินโดยแฝงกลวิธี** ในรูปของการจัดงานอย่างนั้น อย่างนี้ ทั้งในวัดและนอกวัด เช่น งานฉลองโบสถ์ ฉลองวิหาร งานประจำปี งานฝังลูกนิมิต งานทัวร์ งานบวชชีพราหมณ์ งานบวชเณร-อบรมธรรม งานบวชพระนิสิตนักศึกษา-อบรมธรรม งานบวชพระธรรมทายาท-อบรมธรรม ฯลฯ อะไรต่อมิอะไรอีกเยอะแยะนับไม่ถ้วน **ซึ่งล้วนเป็นรูปของการจัดงานระดมคนเข้าวัด แล้วก็แฝงกลวิธี รับบริจาค หรือเรี่ยไร** หรือ**คิดกลวิธีหาเงินแบบแปลก ๆ อธิบายต่อด้วยคำว่า "ได้บุญมาก ๆ"**

พระโพธิรักษ์ **ไม่เคยหาเงินโดยแฝงกลวิธี** ในรูปของการค้า หากำไรสารพัด ตั้งแต่สินค้าแบบคนโลก ๆ ธรรมดา ไปจนของขลัง สิ่งของทางไสยศาสตร์ ของที่ระลึก ของกราบไหว้บูชา กระทั่งขายพระเครื่องพระพุทธรูป ทั้งรูปตนเอง ทั้งรูปพระอื่น **ไม่เคยหาเงินโดยแฝงกลวิธี** ในรูปของการทำพิธีสวด อุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้ตายบ้าง พิธีสังฆทานปลอม ๆ แปลง ๆ บ้าง พิธีสะเดาะเคราะห์ ดูหมอ รักษาไข้ ใบ้หวย ปัด

รังควาญบ้าง สวดล้างอาถรรพ์ ถอนกรรม–ล้างเวร ให้แก่ใคร ๆ บ้าง เป็นต้น หรือแม้แต่สวดให้เป็นสิริมงคลอย่างนั้นแบบนี้ แล้วก็ได้รับค่าสวด

พระโพธิรักษ์ ไม่เคยรับจ้าง คือไม่เคยรับค่ากัณฑ์เทศน์ (เคยมีคนให้ ก็จะพูดอธิบายให้เขาเข้าใจ และไม่รับในที่สุด) ไม่สวดรับจ้าง ไม่ทำงานแล้วรับค่าตอบแทน แม้จะแฝงเชิงกลอยู่ในสภาพใด ๆ ทั้งสิ้น (ท่านสอนให้แม้แต่ **ฆราวาส** ก็มาทำงาน**ฟรี**กันเป็น**อาชีพ**ได้)

ท่าน**ไม่หาเงินโดยแฝงกลวิธี** อยู่ในรูปของการทำบุญทำทาน แต่ท่านก็ประสพผลสำเร็จในการสร้างคนให้มี **ทานมัย มีใจเกิด "จาคะสัมปทา"** เป็นคน**โลกใหม่** เพราะ **"จิตเกิดใหม่" (สัมปรายิกภูมิ) ได้จริง** มีใจเป็น **ทานแท้ทานเอง** (ทานที่เป็น **สัญชาติ** หรือเป็น **สยัง**) รู้จักการทำทานทำบุญ อย่างถูกธรรม ถูกบุญ ด้วย**ปัญญา**ที่รู้เท่าทัน

ท่านพาญาติโยมชาวอโศก พิมพ์หนังสือแจกเผยแพร่ธรรมะต่อเนื่องมาจนบัดนี้ เป็นล้าน ๆ เล่มแล้ว และก็ยังทำต่อไปอยู่ เมื่อท่านได้รับการเสนอแนะว่า ควรขยายโรงพิมพ์ให้กว้างขวางใหญ่โต เพื่อผลิตงานเพิ่มขึ้น ท่านพิจารณาเห็นสมควร ท่านก็ตกลงให้สร้าง **โดยท่านไม่ต้องหาเงิน ไม่ต้องเรี่ยไร** และไม่ใช่มีเศรษฐีเงินถังคนใดมารับเหมาอุทิศก่อสร้างให้เพียงคนเดียวด้วย สร้างได้โดยแรงศรัทธาญาติโยมทั้งหลายช่วยกัน ทำบุญหนุนเนื่อง ไม่มีเงินก้อนสำเร็จรูปอยู่ในมือ แต่อาศัยกระแสทาน กระแสบุญ ที่ไหลทยอยบริจาคกันเอง หนุนเนื่องมาตลอดไม่ขาดระยะ โดยไม่เป็นที่แจ้งว่า ใครทำบุญมาเท่าใด กี่ครั้ง กี่

วัน กี่เดือน กี่บาท เพราะไม่มีการพูดหรือพิมพ์ ประกาศอวดอ้างด้วยการปลุกเร้า ยั่วยุให้ทำทาน ตามวิธีการเชิงกลใด ๆ

แต่ก็มีกระแสธารบุญหนุนไหล จนสำเร็จได้ จะพูดว่า **ไม่ใช่บุญบารมีปางเก่า ปางหลังอะไรดอก !** *เพราะพระโพธิรักษ์ฉลาด ใช้จิตวิทยา ให้คนมาทำทานทำบุญได้นั่นต่างหาก* ถ้าอย่างนั้น ทำไมพระรูปอื่น ไม่ทำอย่างพระโพธิรักษ์ให้ได้บ้างเล่า? ไปเรี่ยไร หรือ ใช้เชิงกลแฝงปนพิธีทางศาสนา หาเงินกันอยู่ทำไมเล่า? ครั้นจะว่า พระโพธิรักษ์ฉลาด เพราะได้ศึกษาฝึกปรือวิทยายุทธ์-วิชาการ ชำนาญงานอย่างนี้มา ท่านก็ไม่เคยเรียนเศรษฐศาสตร์ชั้นสูง อย่างนี้มาจากไหน... ไม่เคยเรียนวิธีการธรรมะ (ศาสตร์) ที่ทำให้คนมี ทานมัย หรือ เกิด “จาคะสัมปทา” ได้จริงบริสุทธิ์โดยไม่มีการใช้อามิสล่อ อย่างนี้ มาจากสำนักไหน ถ้าใครว่า ไม่ใช่บุญบารมีที่ท่านมีติดตัวเป็น “กรรมพันธุ” แล้วก็ได้พึ่งได้อาศัยมาจนป่านนี้ เป็น “กรรมปฏิสรโณ” ยืนยันอยู่โทนโท่นี้ คนไหนจะทำเอาเดี๋ยวนี้ทันทีให้บริสุทธิ์ สะอาดได้ปานดังนี้บ้าง โดยไม่มีเชิงกล เชิงซ่อนแฝงแอบอิงอามิส แม้แต่โฆษณาคำว่า “บุญ” หรือให้คำ “สรรเสริญ” ก็ไม่ใช้มาล่อ ใครจะทำให้ได้ ก็ควรจะทำกันให้มาก ๆ ศาสนาจะได้บริสุทธิ์ บริบูรณ์

เรื่องนี้ ลองฟังพระโพธิรักษ์ ท่านเทศน์ย้ำยืนยันสู่พุทธบริษัท ให้สังเกต และให้ศึกษา**พิสูจน์ “ความจริง” จากของจริง จากความเป็นไปได้จริง** ที่ต่างคนต่างก็ร่วมไม้ร่วมมือกันทำมาเองนั่นเอง ดูทีรึ

ต่อไปนี้เป็นคำเทศน์ของพระโพธิรักษ์...

....หากเป็นสมัยก่อนนี้ อาตมายังเป็นเพศฆราวาส ป่านนี้ก็คงหาเงินกันซ็อก ๆ จะสร้างตึกใหญ่ ๆ เป็นศาลา หรือโรงพิมพ์แบบนี้ คงจะเลือดออกแน่ ต้องเหงื่อย้อยไคลไหล แต่นี่เปล่าเลย เห็นไหมว่า มิต้องออกแรงอะไรมากนักหนา มาช่วยกันสร้างขึ้นมา เสร็จแล้วจะบอกว่าอาตมาเป็นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าข้าวเจ้าของก็ได้ แต่ไม่บ้าอย่างนั้นหรอกถูกไหม ของเหล่านี้มันเป็นบุญ เป็นอะไรให้ได้พึ่งพาอาศัย เป็น **กัมมปฏิสรโณ** แท้จริง ทั้ง**ตน** และ**ผู้อื่น**

จำเพาะส่วนตัวเอง จะอาศัยเพียงนิดเดียวก็พอ แล้วมิใช่ของเราจริง ๆ เลย แต่ขออาศัยเพื่อสร้างสรรค์ทำงาน (ท่านอาศัยตามกุฏิน้อย ๆ ต่าง ๆ หรือปักกลดตามพื้นฐาน ไม่เคยมีแม้กุฏิส่วนตัว) เพื่อพัฒนามนุษย์ให้เป็น **พหุชนหิตายะ พหุชนสุขายะ** ให้เป็น **ประโยชน์ต่อมวลชนเป็นอันมาก** เพราะว่ามันต้องกว้างขึ้น ผู้คนมาแออัดยัดเยียดเพิ่มขึ้น ผู้รับธรรมมากขึ้น การงานเพื่อผู้รับมากขึ้น จนจำเป็นต้องขยับขยาย ถึงค่อยควรบอกญาติโยมเราให้รู้ความจริง

ประกอบกับพวกเรามีเหตุผลมีปัญญา... *"เอานะ จะสร้างตรงนี้แล้วละ มันถึงคราวจะต้องขยายส่วนนี้นะ ที่มันไม่พอ ไม่อะไร"* **เพียงแจ้ง มิใช่เรี่ยไร** หรือ... *"เอานะ จะพิมพ์หนังสือไปให้ประโยชน์แก่เขากันล่ะนะ"* พวกคุณก็รู้จักอุดหนุนกันมา อะไรแบบนี้เป็นต้น โดยมิต้องไปเที่ยวเรี่ยไร ไปบีบบังคับอะไรกันเกินการ พวกเราเข้าใจดี เพราะมี**ปัญญา** (ที่เป็นสัจธรรม) *มิใช่ฉลาดเห็นแก่ตัว* ตรงกันข้าม กลับมีปัญญาฉลาดที่จะเสียสละสร้างสรรค์ เอื้อเฟื้อ เกื้อกูลกันไป จะมีมากมี

น้อยประการใด ก็ให้กันได้ เป็นไปตามปัญญา หรือตามที่เรามีกิเลสมากกิเลสน้อย ย่อมเกื้อหนุนกันไป เห็นได้กันอยู่อย่างนี้ ไม่ต้องจ้ำจี้จ้ำไช ไม่ต้องอ้อนวอน ไม่ต้องบังคับข่มขู่ ไม่ต้องหว่านล้อม ไม่ต้องและเล็มเลียบเคียง โดยเฉพาะไม่ต้องยั่วยุมีอามิส แม้แต่เอาบุญ เอาสรรเสริญ ล่อ

สิ่งที่เราทำกันอยู่ เท่ากับพิสูจน์ธรรมะของพระพุทธเจ้า เรา**ลดโลภ**ได้ เราถึงมายินดีจาคะ เสียสละเป็นทาน **ไม่ใช่ "ทานเอาบุญ" เพราะ "บุญ" คือ ใจของเราละโลภได้ ละโกรธ ละหลงผิดได้ต่างหาก เราทาน เพราะใจเราลดโลภได้จริง เสียสละได้จริง จึงเป็นทานที่ไม่ต้องการได้อะไรตอบแทน** แต่ต้องทานให้มี **ปัญญา**

สถาบันต่าง ๆ แม้องค์การเอกชน ที่เขาจะพัฒนาสังคม เขาก็ทำ เราก็ทำ เขามีหมู่กลุ่มขนาดไหน และเสียสละเท่าไร **มิใช่จะข่มคนอื่น** เพียงเทียบเคียงให้เห็นจริง เขาตั้งองค์กรขึ้น ก็**หาทุน***ก่อนเพื่อน เป็นเป้าแรก และก็คงเป็นเป้าต่อไปไม่รู้จบ* เพื่อจะเอามาทำงาน แต่ที่เราพาทำงานนี้ มิเคยคิดเลยเรื่องทุน ! **เพราะ "ทุน" คือ "บุญ" ของเรา** เราเสียสละทั้งแรงงาน และเงินทองข้าวของ ไม่ใช่ไปหวังพึ่งจากใครอื่น เราจึงหา "คน" ที่จะมา**ปฏิบัติธรรม**จริง ๆ **ให้ตน ละโลภ ละโกรธ-หลง ให้ได้จริงกันเท่านั้น** เมื่อมีคนที่**เกิดปัญญา** และ **ใจเกิดการละโลภได้จริงแท้** การทานย่อมเกิดจริงเอง โดยไม่ต้องไปขอกัน ก็จะมี**ปัญญารู้**และ**ทำเอง** จริงไหมล่ะ ที่พวกเราเป็นอยู่?

พวกเราได้รับการสอนการฝึกละกิเลส จนมีจิตเป็นทานเป็นบุญ มีจาคะ**ได้จริงเป็นอริยคุณ คือเกิดศรัทธา ศีล หิริ โอตตัปปะ พหุสัจจะ จาคะ และปัญญา** เมื่อได้**อริยคุณ** หรือ **อริยทรัพย์** นี้แท้ ๆ จึงมิต้องเรี่ยไรกันลำบาก

ทุกวันนี้ เห็นผล เพราะ**ลดขี้โลภ**ถูกเป้า ไม่ต้องเอาใคร เอา**คุณจำลอง** (พลตรีจำลอง ศรีเมือง) นี้แหละ เป็นตัวอย่าง **ขี้เหนียวขนาดไหน เดี๋ยวนี้อุตส่าห์เสียสละได้ ไม่สะสมกอบโกยอะไรเหมือนก่อน** ซึ่งแต่ก่อนนั้น ต้องล่าทั้งนั้น ขนาดไปรบล่าเอาเงิน ยังยอมเอาชีวิตไปเสี่ยง เห็นปานนั้น พยายามทำงานหลายด้าน กระเหม็ดกระแหม่ให้ร่ำรวย คงจะเหมือนโอชินตอนแรก ๆ ที่เขาเข็ดกับความยากจน จึงคิดแต่จะหาเงินมาก ๆ เพื่อซื้อข้าวขาวมากินให้อิ่มทั้งบ้านให้ได้

คนอื่น ๆ คุณก็อ่านตนเอง ตรวจ**ตนเอง คุณออกจะแปลกใจ ที่แต่ก่อนเราหาเงินได้มาก แต่ไม่พอใช้ และทำทานทำบุญไม่ไหว ส่วนเดี๋ยวนี้ เรารายได้น้อยลง โลภให้แก่ตนน้อยลง ทำงานกลับมากขึ้น ความเป็นอยู่กลับสบาย เหลือกินเหลือใช้ ทำทานทำบุญได้มากขึ้น**

๓.๑๗ กระแสเสียง...คลื่นวิญญาณ...

พวกเราพอมาปฏิบัติธรรมแล้วจะเข้าใจ ซาบซึ้งใน **จิตวิญญาณ** แล้วมันเกิด **ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาผล** เกิดตัวรู้ที่รู้ลึกรู้มั่น แต่

ก่อนเราอาจไม่รู้ว่า บาปมันเป็นยังไง บุญเป็นยังไง มิใช่บาป-บุญแบบ **เดรัจฉานกถา** กถา แปลว่า คำพูด คำอธิบาย **เดรัจฉานกถา** คือคำพูดที่มันโง่ ๆ เพี้ยน ๆ ผิด ๆ อธิบายบาป-บุญ เป็นนรกใต้ดิน สวรรค์บนฟ้า เป็นต้น ฟังแล้วตลกไป ไม่เข้าหลักที่จะตามรู้พิสูจน์กันได้ หรือเป็นคำพูด-คำอธิบาย ที่พาโง่ พาเพี้ยน ไม่พาเข้าทางสัจจะ นั่นเอง ถ้าเมื่อจะพูดไม่ให้เป็น**เดรัจฉานกถา** ต้องบอกว่า เป็นเชิงเทียบสูงเทียบต่ำเหมือนฟ้าเหมือนเดิม เช่นนี้พอฟังได้ หรือ สูงไปกว่านั้น ก็ยิ่งเจาะลึกพาเข้าหา**สัจจะทั้งสมมุติ ทั้งปรมัตถ์** ยิ่ง ๆ ขึ้น

ทีนี้ ไม่บอกว่าเทียบ ไปอธิบายว่า เป็นเลย คนจึงงง คนปัญญาน้อยหน่อย พาซื่อ รับเอาตามนั้น เลยกลายเป็นเรื่องเฝือ ไปกันใหญ่ ที่จริง **วิญญาณ** นั้น **เป็นตัวบาปตัวบุญ เป็นตัวนรกสวรรค์ที่ตัวมันเอง วิญญาณอยู่ไหน นรกสวรรค์อยู่ที่นั่น** *วิญญาณไม่มีสถานที่ ไม่กินที่ มันไม่ไปไม่มา ตามที่เรานึกคิด มันยิ่งกว่าการไปการมา* มันเป็นไปตามความวิจิตรวิเศษ เกินคนคิดของมัน วิญญาณธาตุนั้นละเอียดยิ่งกว่าสสาร พลังงานที่เรารู้จัก

อย่างที่เคยอธิบายให้ฟังว่า**เสียง**ที่พูดขณะนี้ มันวิ่งไป แต่มันก็มิได้วิ่งไป เราไม่รู้หรอก ว่า **เสียง**มิได้วิ่งไป พอพูดจบก็จบอยู่ที่นี่ แต่มันสะท้อนเป็นคลื่นไปไกล ฉะนั้น **เสียง**มันไม่มีตัวตน **เสียง**มีเพียงอาศัยองค์ประกอบเหมือน**วิญญาณ** มีโดยอาศัยองค์ประกอบ พูดที่นี่ปรากฏเหมือนเดินทางไปโน่น บางทีไปได้ไกลเท่าที่มันจะมีฤทธิ์แรง

แต่ตัวมันไม่มีไปนะ ถ้าใครใช้องค์ประกอบต่าง ๆ จับ**เสียง**ไว้ มันก็เหมือน**มี** “**ตัวตน**” อยู่ ณ ที่นั้น เช่น ตลับเทป

หากใครเรียนเข้าใจรู้ ความร้อน แสง เสียง มาแล้ว จะรู้ว่าเสียงมันมิได้ไป **คุณภาพของมัน**อาศัยคลื่นอากาศ อาศัยองค์ประกอบอะไร ๆ ไปยังงั้นแหละ มันเป็นคลื่นเดินทางไปถึงโน่น เผื่อมีอะไรช่วยอีก จะไปได้ไกลกว่านี้อีก เช่นเป็นคลื่นวิทยุช่วย เป็นกระแสอะไรช่วย เห็นไหมว่า เขาทำได้ตั้งหลายร้อยพันลี้ ไปได้ เป็นต้น

วิญญาณ มีส่วนที่เป็นเช่นเดียวกันกับ**เสียง** ต่างไม่มีตัวตน **เสียงพูด** มันกระจายไปไหน ๆ เหมือน **วิญญาณเสียง**แตกตัว หรือเหมือนมันกระจายเดินทางไปมา แต่ก็ไม่มีตัวตนมันไปดอก มีเพียงรูปรอยอุทาหรณ์เทียบเคียง **วิญญาณ** พิสดารกว่านี้ วิจิตรกว่านั้น อณูขนาดคลื่นเสียง วิทยาศาสตร์เขาจับได้ เอามาใช้โดยจัดการ จะให้มันนานหน่อย อยู่ไปไกลหน่อย ทำอะไร ๆ เป็นเครื่องช่วยต่าง ๆ เขาทำได้

๓.๑๘ วิญญาณเช่นใด...ไยเป็นตัวตน

แต่**วิญญาณ** เก่งกว่านั้นอีก คนยังทำไม่ได้ วิทยาศาสตร์ยังจับมาใช้นั่นนี่มิได้ วิญญาณจึงเล็กละเอียดยิ่ง หรือใหญ่มหาศาลยิ่ง เกินกว่าที่จะคิด มันเป็นสภาพ **มีภาวะจริง มีวิบากจริง** ถ้าเผื่อว่า **มันไม่หมดกิเลส มันยังคงเป็นตัวเป็นตนอยู่** ฟังตรงนี้ให้ชัด นั่นคือ มันยัง**มี**

องค์ประกอบแห่งภาวะอยู่ มีวิบาก หรือ **มี "ตัวตน" อยู่** เหมือนตลับเทป

วิญญาณที่ไม่มีกิเลสนั้น ไม่เป็นตัวตน เหมือน**เสียง**นี่แหละ เสียงโดยสภาวะของรูป เป็นรูปธรรม *มันไม่มีกิเลสอะไร* ไม่มีตัวตน สูญสลายง่าย พูดออกไปแล้ว เกิดไม่มีเครื่องรับหรือเก็บมัน ก็สูญแล้ว เสียงไปตามคลื่นของอากาศ ไปตามคลื่นของพาหะรองรับ จะไปได้ไกลใกล้ ก็แค่นั้น สูญแค่นั้น

ถ้าวิญญาณ**บริสุทธิ์** ก็จะเหมือนกับเสียงนี่แหละ **วิญญาณบริสุทธิ์นั้นสูญ***วิญญาณมีกิเลส คือเป็น "อัตตา" อยู่ ไม่สูญ* ต้องเข้าใจให้ได้ทั้ง ๒ ด้าน

พอไปฟังพระพุทธเจ้าตรัสบอกว่า **วิญญานัง อนัตตา** ฮื้อ! **วิญญาณไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตัวตน** ถูก! แต่ที่เราเป็น เรามีอยู่นี่ มันวิญญาณ**เพียว ๆ บริสุทธิ์ ไม่มีกิเลส สะอาดสนิทสมบูรณ์แล้ว** จริงหรือเปล่า? มิใช่! ยังเป็นวิญญาณที่มีอนุสัย มีแม้แต่กิเลส ยังเป็น "อัตตา" แม้แต่ "สักกายะ" ด้วยซ้ำ เป็นวิญญาณที่มีชีวะของสัตว์หลาย ๆ อย่าง เช่น ชีวะของเปรต อสูรกาย หรือของเทวดาที่ยังไม่สูงสุดผสมอยู่ในนั้น

เพราะเหตุนี้ วิญญาณนั้นจึงไม่เที่ยงจริง *แต่อย่านึกว่าสูญเปล่า ไร้ตัวตนเอาง่าย ๆ* **มันยังคงเป็นอัตตา หรือเป็นสักกายะ ถ้ายังไม่หมด**

สิ้นอาสวะอนุสัย และยังไม่อนุปาทิเสสนิพพาน สมบูรณ์ขั้นปรินิพพาน ต้องให้แม่นชัดตรงนี้

ดังนั้น จะมาพูดฟุ้งว่า *วิญญาณไม่มีตัวตน* ใช่..ไปหมายเอา **วิญญาณแท้ของพระอรหันต์** ส่วน **วิญญา**ณของปุถุชน แม้เสขบุคคลล่ะ **วิญญาณ**อยู่ในตัวเดี๋ยวนี้ เป็น**วิญญาณ**หรือเปล่า? แล้วจะเป็น**ตัวตน**ไหม? ต้องเป็นแน่ **อย่าหลงผิด !**

๓.๑๙ ผีหลอกเมืองเทวดา..ดูไม่จืด

นั่นคือ **มีบาปจริง-บุญจริง** ที่*วิญญาณ*เราเป็นประธาน นำพาสิ่งทั้งปวง เรามีกิเลสแรงในเรื่องนี้ มันก็จะควบคุมออกบทบาทแก่เราอย่างที่เคยเป็นมากัน ทุกคนต้องรู้ ผีโกรธเข้าสิง บางทีมันยับยั้งไม่อยู่ ผีโลภครอบงำเข้าให้ เกิดยับยั้งไม่อยู่ ทุกคนต้องรู้ของตนเองให้ได้ ต่างเคยพ่ายแพ้ จนยอมสยบ เสร็จมันมาแล้วใช่น้อย ผีราคะ ผีโลภ ตะกละตะกลามก็เช่นกัน มันออกบทบาทให้เราได้รู้ได้เห็นกันมาแล้วทั้งนั้น

แต่ก่อนแต่ไรมา สมัยเรายังมิได้ปฏิบัติธรรม ไม่รู้เรื่อง เวลาโดน**ผีครอบงำ** ขณะนั้น **วิญญาณไม่ใช่ของตัวเองเลย ผีเข้าบงการทั้งนั้น**

เพราะฉะนั้น *ผีอยู่ที่ไหน?* **ก็อยู่ที่คน** ออกบทบาททำอาการของผีอยู่ โดยไม่รู้เรื่องเลย ครั้นมาศึกษาธรรมะ ถึงค่อยตาดี มองเห็นผีตัวเบ้อเร่ออยู่ในกรุงเทพฯ เช่น *ผีแหกอก* หาดูได้จากท็อปเลสเอย ซีทรู

เอย หลอกกลางวันกันน่าดู ดีไม่ดีนัดคนไปหลอก คนไปก็**คนผี**ด้วยกัน เป็น**ผีกระหาย** เรียกว่า **ผีกระสือ** ผีที่ชอบกิน “อาจม”

ผีกับ**ผี** หลอกกันเอง ไปด้วยกันได้ดี ผีกระสือจึงโดนผีแหกอก ชวนไปสวาปามกันใหญ่ รับอาหารผี มีอาหารราคะ อาหารกาม บทบาท รสชาติผีหลอก ๆ ยั่วยุให้เสียคน หลากหลายกระบวนท่า มันเล่นเอาคน ตาลุกตาพองได้เหมือนกัน อาจจะถึงกับน้ำลายหยด เห็นปานนั้น มันก็ ไม่เกินจริง

โดยเฉพาะ ผีสำคัญที่มาในมาดของ**ผีแดร็กคิวล่า** ดูดเลือดใน ระบบทุนนิยม คือพวกที่จะล่าเงินลูกเดียวเท่านั้นเอง เงินได้เท่าไร ยิ่ง กระหาย ยิ่งเห็นทิศทาง ยิ่งชอบยิ่งติด จึงขยายทั้งปริมาณและคุณภาพ ออกไปอีก เงินกำไรยิ่งไหลมาเทมา ไม่มีหยุดยั้งเป็นปากกรวย ยิ่งชวน ตื่นเต้นดีอกดีใจมิสิ้นสุด

นั่นคือ หากเราไม่มีสันโดษ **ไม่กำหนดเขตความพอ** เราจะเป็น หมาหอบแดด มีแต่บานเบิกด้วยฤทธิ์ของลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข โลกธรรมต่าง ๆ ไม่เคยจบ ไม่เคยเต็ม

ฉะนั้น เผื่อว่าเราเอง มิอยากเป็น**ทาสผี ทาสโลกียธรรม** มิยอม สยบต่อลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข **เราจะต้องหันมารู้เนื้อรู้ตัว แล้ว ลดลง ตัวการแสวงหาดีดดิ้น กินอยู่หลับนอน หลงเสพรส นานาประการ** คงจะเห็นได้ว่า **บาป-บุญ**ที่แท้จริงนั้น คือ **โลกียารมณ์** นี่แหละ มิใช่อื่น !

๓.๒๐ แชมป์เสริมสวยเจ้าเก่า

รสอร่อยแห่งโลกียะ เป็นโลกียสุขขั้นอาศัยตัวประกอบ มีตั้งแต่เหตุปัจจัยในขั้นของต่ำทราม เช่น สิ่งเสพติดฝิ่น กัญชา ยา เหล้า หรือแม้ที่เราประกาศว่า สำหรับคุณผู้หญิงคือ เครื่องแต่งตัว นับเป็นของหยาบคายจัดจ้านมาก สมัยพระพุทธเจ้า ไม่หนักหนาด้วยเทคโนโลยี มันเลยไม่บ้าดีเดือดเท่าขนาดนี้ ถึงกระนั้น ของพรรค์นี้ มันมีมาแต่โบราณกาลเหมือนกัน

เช่น เราเคยชี้ยืนยัน ประเภทคนป่า พวกอัฟริกา เห็นไหมว่า ทาเขียน ป้าย เขากรีดผ่า เจาะใส่สร้อย คุณผู้หญิงห้อยต่างหู ขนาดเก่ง ๆ จะไปสู้พวกเขาได้เหรอ ปากคอ เขาจะเอาจานใส่ทั้งใบเลยเชียว คงเคยเห็นมนุษย์ปากเป็ดนะ

คุณคุณผู้หญิง จึงอย่านึกว่าเราแน่นัก ยังล้าหลัง !พวกเขาทิ้งห่างที่คุณกำลังพัฒนามาก่อนแล้วหนักหนา เพื่อมิให้น้อยหน้า คุณเธอก็บ้าดีเดือดขึ้นไปทุกวัน ทั้งสีสัน รูปวัสดุ ซัดกันเข้าไปเละตุ้มเป๊ะ แถมอีนุงตุงนัง ผมทรงสมัยใหม่ เป็นต้น ดูแล้ว สมัยก่อนเคยมีเหมือนหมาตกน้ำ แฟชั่นคราวนี้ หมาสลัดขนสิท่า ฟู ๆ หยอง ๆ ยังไงพิลึก เขาย่อมว่างามของเขา สุดเก๋ สุดโก้ ส่วนเรามิได้ไปตามสมมุติกับโลกเขาด้วย เราเห็นชัดเจ๋ง หรือใครยังรู้สึก เขาว่างามก็งามไปตามเจ้า เข้ายุคเข้าสมัยใหม่ หากยังมีจิตโน้มเอียงเอนไป มันจะพลอยอร่อยเหาะ รู้สึกเฉิดฉายตามเขาจริง ๆ เป็นได้ !

แต่ครั้นเรามั่นคงในจุดยืน จะมีปัญญารู้แจ้งว่า มันเล่นยากเย็น ต้องฉีดสเปรย์ไว้ให้มันแข็ง ให้มันชี้ ขืนไม่ฉีด มันจะอ่อนตัวตกราบหมด เลยต้องใช้กาวสเปรย์ฉีดเลี้ยงตัวเส้นผมไว้ ให้ตั้งฟู ๆ หน่อย พูดไปน่าเหนื่อยแทน เดี๋ยวทรงสิงโต ประเดี๋ยวเปลี่ยนเหมือนหมาตกน้ำ กลับอีกหนเหมือนหมาสลัดขน **หลักฐานพวกนี้เป็นตัวอย่าง ยกให้ฟัง**

เพราะฉะนั้น **โลกียรส** เกิดจากการได้ **สิ่งเสพ**ติดต่ำ ๆ กลาง ๆ สูง ๆ เป็นระดับชั้นขั้นตอน **แท้จริงทุกอย่างเป็นสิ่งเสพติดหมด** ฟังคำนี้ให้ออก แล้วเราก็**หลงติดอยู่** ในอันนั้น ๆ แหละ เรียกว่า **โลก** คือ **ความหมุนวน หลงเสพ-หลงติดอยู่ ไม่มีสูญ ไม่มีจบ**

๓.๒๑ เดชะบุญ ไม่โดนคาบ.. !

พวกเราเป็น**สาวกภูมิ** โดยเฉพาะชาวอโศก ที่มีบารมีมาเกิดกับพระโพธิรักษ์ เท่านั้น มิใช่มีบารมีไปเกิดกับ **พระพุทธเจ้า** ชนิดฟังธรรมคำสองคำ กัณฑ์สองกัณฑ์ก็บรรลุ ซาโตริ นี่ก็ไม่รู้กี่กัณฑ์ ยังจะเทศน์ต่อไปอีกไม่รู้กี่ร้อยกี่พันกัณฑ์ ถึงจะบรรลุอรหันต์ เอาละ สู้ ! ไม่เป็นไร จะเทศน์อีกกี่พันกัณฑ์ก็ไม่ว่ากระไร

บารมีต่างกันเช่นนี้ พวกเรา **สังฆสาวก** กับเหล่า **พุทธสาวก** ดังนั้น จะไปคิดว่าร่วมยุคพระพุทธเจ้านี่ ได้พบเห็น เกิดศรัทธา เข้าใกล้ชิด นั่งใกล้ เงี่ยหูฟังแล้วปฏิบัติตาม มิใช่บารมีต่ำ ๆ ต้องสั่งสมไปตามระดับ บางคนมีบุญได้แค่ฟังเทศน์เท่านั้น แล้วไม่ค่อยเอา ก็มีเหมือนกัน

ตัวอย่าง ขนาดพระราหุล ยังปาเข้าไปตั้งอายุ ๒๕ กว่าจะบรรลุ นี่มี**บารมี**ถึงขั้นได้เป็นลูกพระพุทธเจ้า บุญชั้นไหน เป็นเอตทัคคะ ทางการศึกษาใส่ใจร่ำเรียนด้วย ทั้งมีพระอาจารย์พิเศษระดับพระสารีบุตร คิดดูซิ **บารมี**มิใช่เรื่องตื้น ๆ เขิน ๆ หากลึกซึ้ง หลายระดับนัก

ฉะนั้น คนอย่างเรา ๆ มาเกิดในยุคนี้ ผีไม่เอาไปกินนี่ บุญหัวแล้ว เมื่อพูดกันรู้เรื่อง พอมีปัญญา ปัญญินทรีย์แก่กล้า มีปัญญาพละ พอสมควร น่าจะซาบซึ้งว่า จริงนะ แหม ! หวุดหวิดไปแล้วเรา มันกินหัวกินหางไปครึ่งตัว แล้วยังดิ้นหลุดออกมาได้ หือ..มิใช่เรื่องเล่น ๆ ว่ากันจริง ๆ

พูดเช่นนี้ ใช่**หลอกลวง** หรือ**ประโลม** ให้มีสติสัมปชัญญะดี ๆ เดี๋ยวจะหาว่าพระโพธิรักษ์ มีจิตวิทยาสูง เตือนไว้ มิได้หลอกล่อ แน่ใจว่าพูดสัจจะ สติสัมปชัญญะของตนเอง รู้ตัวเองว่ากำลังพูดอะไร ใครเห็นเป็นคำลวง จะไปอยู่กับโลกีย์เขา ก็ย่อมได้ ใช่บังคับ ต่างอิสรเสรี หากยังไม่เห็น**ทุกข์**ใน**โลกียสุข** นั่นคือ **ยังไม่เห็น "ทุกขอริยสัจ"**

ถ้าจะเอา**วูปสโมสุข สุขสงบรำงับ** เชิญเข้ามาอย่างนี้ ใครสงบรำงับได้ขนาดใด พึงรู้ของตน ๆ อย่างที่เราเป็นกัน เป็น**สวรรค์เทวดาแท้ หรือโลกอารยชนแท้ ๆ (อริยภูมิ)**

๓.๒๒ ส่องกล้อง..โลกนรก.. !

ความสงบ นี่แหละ เป็นสวรรค์ของ**อุบัติเทพ** เกิดเป็นเทวดาขึ้นจริง จิตวิญญาณของเราจะรู้นรกสวรรค์ บางคนมาอยู่กับอโศก ๕ ปี ๑๐ ปี หากยังไม่รู้จัก จะจับเอาหัวจิ้มขี้โคลน พอจะสะอาด สว่าง ขึ้นบ้างไหมเนี่ย

นรก เป็นบาปแท้ **สวรรค์** เป็นบุญแท้ **บุญ** แปลว่า **ชำระกิเลส** จิตวิญญาณได้ชำระออกจริงประการใด มันลดละจางคลายลงมาจริง ให้กำหนดรู้ความจริงให้เป็นจริง อ่านจิต อ่านใจ จับอารมณ์ รู้ทิศทางให้ชัด **เราจะเห็นนรกสวรรค์แห่งจิตวิญญาณในตัวเอง** นี่แหละ **คนตาทิพย์** เป็นเรื่องพูดถึงได้ จับก็ติด มิต้องไปโดนใครเขาหลอกให้ไปหลง *หูทิพย์ ตาทิพย์เก๊ๆ* ชนิดทำเองไม่เป็น ไม่ใช่

เรามาทำของลึกให้ตื้น เอามาพูดให้เห็นง่าย โดยจริงมันไม่ง่ายนัก หลายคนจะรู้สึกว่า เราปฏิบัติธรรมดูง่ายเหมือนกัน อันนั้น บารมีของคุณ

อย่างที่เล่าให้พวกเราฟัง ท่านเอง (พระโพธิรักษ์) นี้ปฏิบัติธรรมไม่ยากหรอก ปฏิบัติประเดี๋ยวเดียวก็ออกมาอย่างนี้ จนกระทั่งป่านนี้ยังคงสามารถทำงานเห็นปานนี้ นี่จะ ๑๕ ปีอยู่แล้ว สบายมาก ทำไปแล้วมีผลดังที่เห็น ที่ปฏิบัติธรรมมิยากเย็น เพราะด้วย**บารมี** เมื่อมีผล-มีหลักฐาน และผู้มีญาณปัญญาก็พอเชื่อได้มากขึ้นไหมว่า พระโพธิรักษ์เป็น**คนมีบารมี** เป็นทุนอยู่เดิม

แล้วจากคำอธิบายเรื่อง นรก-สวรรค์ที่พูดถึงนี้ กับเมื่อสมัยก่อนที่เราเคยรู้จักสัก ๓-๕ ปีที่แล้ว มันออกชัดยิ่งขึ้นบ้างไหม? ครั้งเก่าก่อนนั้น เรายังงมโข่ง กับนรกสวรรค์ ตามแบบเดรัจฉานวิชา ที่คนโง่อวิชชา เขาพูดกัน พอตอนนี้ชักเข้าใจว่า กำหนดหมายเอาอะไร อ้อ.. นรกเป็นเช่นนี้ สวรรค์เป็นเช่นนี้

ดังนั้น ถ้าว่าถึง บาป มันจะเป็นนรก อย่างที่เรายังตกอยู่ เดี๋ยวนี้เรายังมีปัญหากับนรกระดับชั้นไหน? นรกหยาบ ๆ ที่ทำได้แล้ว ก็เป็นอันได้ไป เช่นอบายมุข เป็นอบายภูมิ หรือนรกขุมใหญ่ เราก็ขึ้นจากขุมนั้นแล้ว โดยขึ้นมายังไม่สะเด็ดเท่าไหร่เลย ย่อมกำหนดรู้ตามจริง หรือขึ้นมาลอยลำเด็ดขาด ก็รู้อยู่

ทีนี้ **นรก**สูงขึ้นมาอีก *นรกอบายมุข* มันสบายแล้ว ยังมี**นรก**ระดับโลก ของ ลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข มันเป็นแวดวงแต่ละชั้น เป็นชั้น ๆ ขึ้นมา ส่วนที่เขาพอบอกว่า **พวกโสดาฯ พ้นนรกอบาย** ก็ไม่รู้ว่า**อบาย**ระดับไหน จึงไม่รู้เรื่อง ก็ได้แต่ภาษา แล้วเมื่อใดจะบรรลุผล จึงล้มเหลวอย่างน่าเสียดาย

๓.๒๓ เอาจริง-เอาไม่จริง ก็แล้วแต่

กุศล หรือ**คุณธรรม** เป็น**สัจจะ**ที่แลกเปลี่ยนกันไม่ได้ จะเอาอะไรมาแลกก็ไม่เอา ผู้ใดชัดเจนใน**สัจจะ** ที่เป็นความจริงว่า **มันดี ดีจริง ๆ**

คนนั้นจะไม่ทิ้งไปไหนเลย เราจะได้อาศัย**สัจธรรม ที่ดีที่สุด** เพื่อ**ทรงไว้**

ธรรมะ แปลว่า **ทรงไว้** ทรงไว้ซึ่งสัจธรรมอันนี้ ไม่มีใครบังคับเราได้นะ ใครมาบังคับเราว่า *เอ้า ! จะต้องไปกินเนื้อสัตว์***ไม่ ! เราไม่กินเอง ด้วยเราพอใจเองว่า ไม่กินเนื้อสัตว์นี่มันดี ไม่ลักทรัพย์นี่ดี ไม่เอาเปรียบเขานี่ดี** เราจะ**ทรงไว้**ซึ่งความไม่เอาเปรียบเขา อย่าตลบตะแลง หรือซ่อนเชิงกลก็แล้วกัน ให้มันจริง

หรือ **ไม่ต้องไปวุ่นวายเรื่องผู้หญิงผู้ชาย นั่นระดับของพระ** และ**ในระดับของผู้มีบารมีอินทรีย์พละพอ** หรือใครในระดับต้น จะว่า **ผัวเดียวเมียเดียวก็ดีแล้ว** มากผัวมากเมียไม่ดีแน่ คุณเห็นคุณพอใจว่า ดีของคุณเอง มิได้ไปบีบบังคับอันใด เมื่อเราเห็นว่า ดี เราทำ เอาสิ อันนี้ **ทรงไว้** จะเป็นประโยชน์สุข หรือประเสริฐอะไรของตนเอง คุณก็เอาของคุณ *แล้วเป็นผลต่อเนื่องไปถึงสังคมไหม?*

เมื่อเรามีศีลหนึ่งสองสาม **สี่** ธรรมดา **ไม่พูดโกหกนี้ ดี**นะ แต่เดี๋ยวนี้ ในบ้านเมือง ใครไม่พูดโกหก แทบหาไม่ได้เลย *สับปลับกันขนาดหนักเช่นนี้ แล้วเราจะอยู่เย็นเป็นสุข มันจะเป็นไปได้ยังไงหนอ* ในเมื่อ**ศีล** สัก**หนึ่ง**ข้อ เอามาจับ ก็เหลวแล้ว มันแย่จริง ๆ

เพราะฉะนั้น เราจะมี**สัจ**จะในสิ่งเหล่านี้ เพราะเราเห็นว่ามัน**ดี มันวิเศษมันเป็นคุณค่า เป็นประโยชน์ ทั้งตนและท่าน** เราจึง**เอา** เราจึง**เป็น** จึง**ทรงไว้** ให้ได้

ดังนั้น เมื่อคนเราดูถูก ประมาท**ความจริง (สัจจะ) ไม่เอาอะไรจริงจังเลย** เป็นคนเหลาะแหละ อะไรก็ไม่เอา อะไร ๆ ก็ไม่เป็นอะไร อะไรมันก็อย่างนั้นแหละ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** คุณจะได้ยินมากจากปากของผู้อยู่ในระดับสูง เป็นปัญญาชน บ้านนอกเขาพูดไม่ค่อยเป็นหรอก เพราะเขามิได้ศึกษาภาษาหนังสืออะไรมากมาย หนังสือท่านพุทธทาสก็อ่านไม่ไหวหรอก มีบ้างที่พออ่านได้ จริง ๆ แล้วต้องคนกรุงนี้สิ ระดับบริหารกำเศรษฐกิจ กำความเป็นความตายของประเทศไว้นี่แหละ เป็นลูกศิษย์ท่านพุทธทาส แล้วก็เป็น**คนไม่จริง ไม่เอาความจริง (สัจจะ)** ส่วนใครที่จริง เอาจริง เอาสัจจะดังที่แจกแจงมานี้ ก็ไม่พ้นการถูกว่า

เพราะฉะนั้น ทุกวันนี้จึงหวังอะไรไม่ได้เลยในสังคมประเทศนี้ **อย่าไปหวังว่าจะแก้ปัญหาได้ เพราะคนแก้ไม่จริงเสียแล้ว หรือมีจริง ก็ไม่ตรงแท้ ไม่มากพอ** เรามิได้ตู่นะ เคยมีคนจริงเข้าไปจะแก้ปัญหาสังคม ยังต้องออกมาเลย เพราะสู้ไม่ไหว มันมีแต่ **คนไม่จริง** จึงทำอะไรไม่ได้นัก **กระนั้นก็ดี เราก็ต้องอุตสาหพยายาม ขวนขวาย ทำจนสุดฤทธิ์อยู่นั่นเอง ตราบชีวิตจะหาไม่ !**

๓.๒๔ การเมืองไม่ขอเล่น สัตว์เมืองเล่นด้วยคนเถอะ !

แต่ก็มีประเด็นที่แปลกอีกอย่างคือ ท่ามกลาง**ความไม่เอาจริง**นี่แหละ อันธพาลเขา**เอาจริง**แฮะ ! เขา**เอาจริงในความพาล** *เขา***ไม่เอาจริง***ในความดี* ไปสู้เขาได้ยังไง เราจะไปทำความเลวกับเขาได้ตรงไหน

เขาตี–ตีตอบ เราก็ตีไม่ได้ เขาฆ่า–ฆ่าตอบ เขาด่า–ด่าตอบ เราทำตอบมิได้ทั้งนั้น แล้วเราจะไปสู้เขาได้อย่างไร เขาเล่นลูกปืน อ้าว ! เราไม่เอา เราก็ตายลูกเดียว มันทำไม่ได้ !!

ทีอีกอย่างหนึ่ง **เอาจริง** โลภ **เอาจริง** พยาบาทแก้แค้น เอาจริง แต่สิ่งดีเป็น**สัจจะ** ควรจะเป็นหลักยึดยืนยันว่า ถูกต้องดีจริง ๆ **กลับไม่เอา** เพราะไม่เป็นผลประโยชน์เข้าตัวแล้วไม่เอาหรอก ไม่ได้พรรคได้พวก ไม่ได้ผลประโยชน์กับพรรคของตัว **ไม่เอา**

เราไม่ต้องไปเข้าพรรคไหน เข้า**พักผ่อน**บ้าง พรรคนี้พอไหว พรรคโน้นมันไม่ไหว มันยุ่งเกินแรง พรรคอะไรก็มั่วกันเละ เขา**เล่น**กันเกือบทั่วทั้งเมือง พูดแบบนี้ เขาจะหาว่า เรา**เล่น**การเมือง เพราะพูดถึงพรรคนั้น พรรคนี้

เราไม่**เล่น**การเมืองนะ แต่ทว่า เรากำลัง**ทำ**การเมือง**จริง ๆ** อยู่กับ**สัตว์เมือง สัตว์เมือง**ที่พูดกันรู้เรื่องคือ เวไนยสัตว์ ส่วน อเวไนยสัตว์ เรา**เล่น**ด้วยไม่ไหว เราจะ**ทำจริง ๆ** กับเวไนยสัตว์ หรือประชาชนที่พูดกันรู้เรื่อง

และจริง ๆ อีกที.....**การเมือง**ในสังคมทุกวันนี้ มันก็**เป็นจริงที่เขา "เล่นการเมือง" กัน**

ที่ต้องพูดถึงเรื่องนี้ขึ้น **เพื่อจะแก้ไขปมประเด็น ของปัญหาที่เผชิญหน้าในบัดนี้อยู่นั่นเอง** เรามิได้หวังให้ท่านพุทธทาสรู้สึกตัว เพราะพูดมาหลายทีแล้ว ในเชิงปราชญ์พูดกัน เป็นแต่เพียงสื่อไป

ตามนั้น ตามนี้ ท่านรู้เรื่องแล้ว ท่านตอบรับแล้ว **แต่ไม่เอา** ซัดตอบกลับมาบ้าง และแล้วท่านก็ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น**แล้ว ปล่อยวางแล้ว เราก็ทำ**หน้าที่**ต่อไปเท่านั้น

เพียงแต่บอก **สัจจะ** อะไรอันหนึ่งไปเท่านั้น เมื่อไม่เอา ก็ไปบังคับไม่ได้ จะไปบังคับกันได้ยังไง ท่านจะพยายามพิจารณาไตร่ตรองเห็นความจริงไปในสัจจะนั้น ๆ หรือไม่ นั่น ท่านก็เป็นเอง ถ้ามันเป็น**สัจจะ** ก็ควรจะแก้ไข แต่ท่านก็ต้องเห็น**สัจจะ** ที่เป็น**สัจจาภินิเวส** ของท่านได้เอง

เรามายืนยัน นี่เป็น**สัจจะ**นะ นี่เป็น**ความจริงความจริง**ที่ว่านี้เป็นปมประเด็น ที่**มันแก้ไม่ได้ ไขไม่ออก เพราะเหตุจากคนเหล่าดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น**

๓.๒๕ ทีเล่น-ทีจริงของคนไม่จริง?

มันเป็นเรื่องลึก ๆ ฟังดูอีกทีหนึ่ง เมื่อเราตอกลิ่มความรู้สึก ความเข้าใจเข้าไปเรื่อย ๆ ว่า....

ทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

ทุกอย่างไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ตัวกูของกู

ทุกอย่างไม่มีอะไร ว่างสูญ ว่างเปล่า

คุณลองย้ำสำนึกเข้าไปมาก ๆ สิ เท่ากับ**สะกดจิตตัวเอง** ภาษาจิตวิทยาเขาเรียกว่า AUTOSUGGESTION เป็นการชี้นำตัวเอง ทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ มันจะฝังใจเข้ากระดูกดำ ดูเหมือนจริงไปได้เลย และแล้วจะปรากฏกับตัวเองจริง ๆ ว่า **จะเห็นทุกอย่างก็ไม่มีอะไรจริงเลย ไม่มีอะไรเป็นแก่นสาร ไม่มีอะไรที่จะต้องเอาอะไร ไม่ต้องเอาภาระ ไม่ต้องเอาจริงเอาจังอะไร เล่น ๆ หัว ๆ ไปเถิด...**

ชาติหนึ่งเกิดมาเล่น ๆ หนะ ทำอะไรก็ทำเล่น ๆ หนะ รับเงินก็รับเล่น ๆ รับมาก ๆ หน่อยดี แต่เสียไม่เล่นด้วยนะ เสียไม่เอานะ เสียต้องเอาคืนให้ได้ ฟ้องหมดเลย เสียนี่จะเอาตายกันหละ ขนาดฟ้องร้องค่าเสียหายหนังสือพิมพ์ย่อย ๆ ยังซัดตั้ง ๒๐ ล้าน เรื่องเล่นที่ไหนล่ะ มันก็ตายซิ หนังสือพิมพ์เล็ก ๆ จะเอา ๒๐ ล้านที่ไหนมาให้ หมดโรงพิมพ์กันพอดี เช่นนี้ เป็นต้น

หรือถ้าจะเอาจริงขึ้นมาละก็ เอาจริงเลยนะ ขนาดบุญชูฟ้องนายแบงก์มหาดิลกกุล บุญชูฟ้อง ๒๐๐ กว่าล้าน เจ้าพ่อเจ้าแม่เอ๋ย ! ฟ้องเรียกค่าเสียหายคืนทีหนึ่งกว่า ๒๐๐ ล้าน เขาเล่นกันอย่างนี้นะ เอาจริง ...เรื่องอย่างนี้เอาจริงนะ เรื่องอย่างนี้เอาจริง ๆ

อันนี้ล่ะเป็นเรื่องส่อแสดง เป็นเรื่องพิสูจน์ยืนยันให้เห็นว่า **มันไม่ได้ลดความโลภ มันมิได้ปลดตัวพยาบาท ไม่ได้ลด ไม่ได้ปลดปล่อยสิ่งที่ควรปลด ควรลด**

กว่าจะพูดเรื่องนี้ออกมา รอเวลามานาน เคยเปรยปรายมาเรื่อยในหมู่เรากันเอง แต่ก่อนนั้น เราไม่อยากย้ำเน้นให้มันแรง ให้มันชัด ให้มันเป็นกิจจะลักษณะ ให้มันแข็งออกไป เพราะเราดูกาละตามสัปปุริสธรรม ๗ ประการ เนื้อหาสาระเรื่องราวข้อมูลมันจริง มันเป็นสัจจะมาตั้งนานแล้วล่ะ ความผิดพลาดใด ๆ มันก็จริง ผลเสียหายมันก็จริงทั้งนั้น แต่เราไม่รู้จะทำยังไง เพราะเราต้องยอมรับความจริงอีกอันหนึ่งว่า ตัวเราก็เท่านี้ ต้องดูอัตตัญญุตา ต้องดูตนด้วย ดูกาละด้วย ดูองค์ประกอบด้วย ดูฤทธิ์เดชฤทธิ์แรง ดูคุณภาพคุณค่าอะไรต่าง ๆ ด้วย ประมวลอะไรต่ออะไรมาตั้งมากมาย เมื่อเห็นสมควร เหมาะควรจริง จึงได้ติติง ทักท้วงกัน เพื่อให้พัฒนาขึ้นไปกันอีก

ผลเสีย จุดสำคัญจุดแรกที่หมายทักท้วง ก็ขอย้ำอีกทีว่า มันทำให้เป็น**คนไม่เอาจริงในสัจจะความจริง มันไม่จริง ทั้งสมมุติ และปรมัตถ์** คือมันไม่แจ่มกระจ่าง มันตีบตัน มันไม่มีกระแสพัฒนาต่อไปอีกแล้ว ดังที่ได้อธิบายมาแล้วนั่นแล สังคมจึงติดกัก มีปัญหาแก้กันไม่ตก อยู่กระทั่งทุกวันนี้ ก็ไม่ทราบว่า ใครจะพอมองเห็นด้วยบ้างไหม? แต่ก็ไม่เป็นไรดอก แม้จะยังไม่มีใครเห็นด้วย หรือเห็นได้ตาม **การประกาศสัจจะ ก็คงดำเนินต่อไปอยู่นั่นเอง แล้ว “ความจริง” ที่จริงพอ จะช่วยให้คนเห็นได้ในภายหลัง**

๓.๒๖ ความมหัศจรรย์ของ ๑ – ๒ – ๓

ส่วนในประเด็นที่ชี้จุดว่า**ไม่เป็นไปตามลำดับ**นั้น ก็ใคร่จะยกตัวอย่างให้แจ้งชัดเสียเลยด้วย **ธรรมดาคนมักจะชอบอะไรเร็ว ๆ ลัด ๆ อันไหนไวที่สุดได้เป็นดี** อย่างที่อาจจะพากันทึ่ง เมื่อได้ยินเล่าลือถึงคำสอน**สำนักฉับพลัน**ในอดีตโพ้น ทั้งที่คำอธิบายของลัทธินั้นเองกลับบอกว่า *การเห็นแจ้งบรรลุขั้นต้นนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทันทีทันใด ในความคิดแวบเดียวเอง***แต่ทว่า ต้องบำเพ็ญให้เป็นจริงสมบูรณ์ต่อ ในภาคปฏิบัติแล้วไซร์ ก็จะต้องค่อยเป็นค่อยไป อย่าใจเร็วด่วนได้** ฉะนั้น ความหมายแห่ง**ฉับพลัน** จึงเพียงมิต้องเนิ่นช้าหลายหมื่นหลายแสนชาติ คือ อาจฉับไวในชาตินี้ หรือไม่กี่ชาติก็ได้ เท่านั้นเอง แต่**ฉับพลัน**หลงผิดก็ย่อมมี

เรื่องที่จะฟังเอาเพียงโศลกคาถาเดียว แล้วบรรลุนั้น ไม่ต้องเสียเวลาเรียนหรอก คนมีบารมีถึงที่เมื่อไร ก็เมื่อนั้นอยู่แล้ว จึงไม่น่าอัศจรรย์เท่ากับ **วิธีตามลำดับ ซึ่งใช้ได้กับทุกคน** ไม่ว่าบารมีสูงต่ำ แม้ผู้แก่กล้าเก่งกาจ ก็อาจแตะปุ๊บติดปั๊บ ผ่านปร๊าดอยู่เอง เพราะสามารถใช้อัตราเร้า เร่งเอาได้ตาม**พละอินทรีย์ที่กล้าแข็ง** จึงไม่น่าค้างใจอันใด

ส่วนที่จะ **ไปตามลำดับ**นี่แหละ มันถึงจะละเอียด ปลอดภัยไว้ใจได้ เกิดมีอะไรผิดปกติ ก็ยับยั้งไว้ทันท่วงที **มิดียังไง?** นอกจาก ใครจะบำบัดกิเลส “ใจเร็วด่วนได้” รีบร้อนรีบลัดให้แก่ตัวเองเท่านั้น

อีกทั้งมีสภาวะรูปธรรม-นามธรรม ข้อมูล รูปรอย หลักฐาน หยาบ-กลาง-ละเอียด ซับซ้อนลึกซึ้งหลากหลาย ที่จะอธิบายแสดงนำพาทุกคน ให้สามารถทำตามได้เป็นมวลมหาชน เพราะเหตุนี้**คำสอนโดยลำดับ** จึงมีนัยยะลึกซึ้งไพศาล เป็น**ระบบมาตรฐาน ที่วางเป็นระเบียบศาสนาได้** อีกทั้งให้สืบทอดเจตนารมณ์อุดมการณ์ ก็เป็นไปได้ถ้วนทั่วสาธารณะสากล ซึ่งที่จริงพระพุทธเจ้าก็ทรงกำชับนักหนา **เรื่อง "อย่าตัดลัดความ" ในการสอน-การศึกษา**

ด้วยเหตุฉะนี้เอง เวลาจะลงมือทำอะไร ก็ต้องมีต้น-กลาง-ปลาย เช่น เลขทั้งหมดก็เริ่มแต่ ๑ ก่อนเพื่อน ไปจบเอาที่ ๐ หรือความว่าง ที่ไม่มีอะไร แต่ก็มีความหมาย ทำนองเดียวกับ ๐ ไม่มีค่าในตัวมันเอง แต่ไปประกอบเข้าสิ ไปคูณ หรือไปต่อท้ายตัวไหนเข้า เป็นได้เรื่องเชียว **เรียนคณิตศาสตร์ชั้นต้น ๐ ไม่มีค่านั้นถูก แต่ชั้นสูง ต้องเรียน ๐ มีค่าต่อไป**

ฉะนั้น จะก้าวไปสู่**ความมีที่ไม่มีกิเลสอะไรเลย** ก็ต้องเริ่มต้นพยายามไปจากสิ่งที่ **มีทั้งบุญ-บาปอยู่นี้**ไป เหมือนกับนับเลข นับจำนวนอะไร ก็ต้องนับ ๑ ที่ไหนสักอันหนึ่งก่อน แล้วถึงค่อยมีเลข ๒, ๓ ไปจนถึง ๙ แล้วค่อยมี ๑๐ **สูงถึงขั้น ๙ นี่แหละค่อยมีสิทธิ์จะเอา ๐ หรือ ๑ ก็ได้** ใน ๑๐ มันมีให้เลือกทั้ง ๒ อย่าง [๑ สุดท้าย=เลิศ, ยอด=เอก]

คนจะ**ว่าง**อย่างหนึ่ง มันก็ต้องมี**ไม่ว่าง** อีกอย่างหนึ่ง คู่กัน เหมือนพูดถึง ขาว คือตรงข้ามกับดำ เมื่อพูดถึง ดำ แสดงว่าตรงข้าม

กับขาว จะไปไหนรอด?...ในโลกแห่ง**ความเป็นจริง-มีอยู่จริง** ของ "สมมุติสัจจะ" **ที่ยังไม่สลายตัวตน** จนเป็นสภาพ **อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ** สูงสุด จบเป็นปรินิพพาน แม้ผู้นั้นจะ**มี ๐** เป็น **สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ** แล้วจริงก็ดี

เพราะฉะนั้น ตาม**ปรัชญา** ถ้าขืนเริ่มนับ ๐ เสียแต่แรกแล้วละก็... สนุก? **เราจะไม่รู้เท่าทันในสิ่งที่มีค่า และไม่มีค่าเพียงพอ !** เจออะไรเป็นกวาดทิ้ง ดี-ไม่ดี สูญหมด ความไม่ดี สูญสนิทนั่น เจริญ แต่ดีสักอย่างก็ไม่เจริญ นี่ *เจ้าหวัง* ไม่ตายก็เจ๊งแน่ !

ตรงกันข้าม เมื่อเราตั้ง**ตนบนรากฐานของความจริง** จากการมีบุญ-มีบาป **เรียนรู้บุญและบาป ให้รู้แจ้งรูป-นามอย่างถูกสภาพละเอียดชัด** ตั้งแต่ ๑ หรือมากกว่านี้เท่าใดก็ตาม แล้วทีนี้ บุญกับบาปเป็นของคู่กลับกัน จึงทำให้เกิดการ**ละบาป บำเพ็ญบุญ ขึ้นมาได้ตรงจุดถูกฝาถูกตัว**

นั่นก็คือ ใคร**บาป**ว่างจริง ๆ เมื่อ **บาป**เป็นสูญ **บุญ**จะไม่เป็นสูญด้วย เพราะมันจะสูญคนละที หรือทีละอัน อย่างใดอย่างหนึ่ง ก่อนหลังกัน

และ ความมี**บาป** ก็คือ ความมี**กิเลส** และ**พฤติกรรมอกุศลทุจริตอยู่**

ความมี**บุญสูงสุด** ก็คือ **ความว่างเปล่า** หรือสูญสนิท **จากกิเลสและพฤติกรรมที่อกุศลทุจริต**

ผู้มีบุญสูงสุด คือ ผู้สูญบาปแล้วสนิท **ไม่มีกิเลส และไม่มีพฤติกรรมที่อกุศลทุจริต (สัพพปาปัสส อกรณัง)**

ผู้มีบุญสูงสุด คือผู้มีแต่กุศลสุจริตถึงพร้อมอยู่ (กุสลัสสูปสัมปทา) หากยังไม่ปรินิพพาน ก็ยังไม่สูญบุญ

ผู้มีบุญสูงสุด คือ ผู้มีจิตที่บริสุทธิ์ขาวรอบจากกิเลสของท่านเองแล้ว (สจิตตปริโยทปนัง)

ผู้มีบุญสูงสุด จึงคือโลกุตรบุคคล ที่มีโอวาทปาติโมกข์ ครบทั้ง ๓ สภาพ

ฉะนั้น พอ **บาป**หมดไป คนนั้นแสดงว่า ต้องมี **บุญ**คงอยู่ หรือ**ไม่ว่างเปล่าจากบุญ** ดังเช่น พระอรหันต์จะยังคง **ทำบุญ** ทั้ง**มีบุญอาศัยพึ่งพิง**ด้วย คืออย่างน้อยก็ได้ฉันข้าวชาวบ้านที่เขาศรัทธาอยู่ดี และ**บุญ**สำคัญก็คือ ทำงานสร้างสรรค์ เสียสละ เป็นประโยชน์คุณค่าแก่มวลมนุษย์ส่วนมากอยู่ (พหุชนหิตายะ) โดย**ยืนหยัดยึดความดี เอาจริงกับการละชั่ว**

อันนี้จึงขมวดไว้ได้ว่า**คำสอนมีลำดับขั้นตอน**นั้น ให้ **ไม่มี**อะไร และให้ **มี**อะไร มันกระจ่างชัด มีรูปธรรม-นามธรรม ชัดเจน ยืนยัน **มิใช่** เหมาเข่ง หมายเอาแต่ **ว่างเปล่า** เอาแต่ **ไม่มี ๆ** ลูกเดียว ซื่อบื้อไปหมดเลย

ในเชิงปฏิบัติที่ว่านี้ มีแนวที่รู้จักกันดี ได้แก่ **อนุปุพพิกถา ๕** คือ **ทาน ศีล สัคคะ(หรือสวรรค์) กามาทีนวะ(โทษของกาม)เนกขัมมะ**

(สละโลกียารมณ์) ซึ่งเป็นแนวคำสอนหลัก ๆ ตามลำดับขั้นตอนที่วางไว้ เป็นแบบฉบับดีแล้ว

พระสูตรที่ให้รายละเอียดยิ่งขึ้นก็มี เช่น **คณกโมคคัลลานสูตร** (พระไตรปิฎก เล่ม ๑๔ มัชฌิม. อุปริปัณ. ข้อ ๙๓) สรุปให้ฟังได้ว่า พราหมณ์คณกโมคคัลลานะ ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ที่ปราสาทของอุบาสิกาวิสาขา แล้วทูลถามว่า ตัวอย่างปราสาทที่พักอยู่นั้น มีการวางแปลนก่อสร้างจนเสร็จการไปตามลำดับ พราหมณ์ก็ไล่อ้างไปถึงการศึกษาฝึกฝนเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนมีขั้นตอน แม้เขาเองอาชีพนักคำนวณ สอนคณิตศาสตร์ ก็สอนตั้งแต่ ๑, ๒, ๓ ไปถึง ๑๐ถึง ๑๐๐ เขาเลยอยากทราบว่า ศาสนาของพระพุทธเจ้านี้ สามารถวางเป็นหลักสูตรเหมือนกันหรือเปล่า?

พระพุทธเจ้า เมื่อพราหมณ์ถาม ก็ตรัสตอบ**ว่า จัดลำดับได้อยู่เหมือนกับฝึกม้า ก็มีบทเริ่มต้นก่อนหลัง ตั้งแต่ใส่บังเหียน กับพระภิกษุก็เหมือนกัน** กล่าวคือ

๑. จง**มีศีล** สำรวมด้วยปาฏิโมกข์ ประพฤติให้งามพร้อมตลอดทั้งการโคจร จงเป็นผู้เห็นภัยในโทษ แม้มีประมาณน้อย ศึกษา และหัดสมาทาน คือ **ยึดถือตั้งมั่นในสิกขาบท ฝึกฝนกาย-วาจา-ใจ**

๒. จง**คุ้มครองในอินทรีย์** มี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ **ทำการอบรมฝึกฝนตน รู้ให้เท่าทันสัมผัสทางอินทรีย์ทั้ง ๖**

๓. จง**รู้จักประมาณโภชนะ** อย่ากินเพื่อเล่น เพื่อมัวเมา เพื่อประดับโก้ เพื่อตบแต่งรูปทรง แต่ให้กินเพื่ออยู่รอดพอแก้หิว เพื่อใช้ชีวิตบำเพ็ญธรรมไปได้ **อาหารการกินนี่แหละเป็นหนึ่งในโลก ที่ต้องเรียนรู้ตัดกิเลสให้สำคัญ**

๔. จง**ทำปาฏิหาริย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ พยายามรู้เท่าทันสวรรค์-นรก** อย่างใดสวรรค์กาม อย่างใดสวรรค์ภวังค์ อย่างใดสวรรค์แท้ ๆ ของอริยภูมิ อย่างใดนรก **ตื่นจากงมงายเสียที**

๕. จง**มีสติสัมปชัญญะในทุกบทบาทกรรมกิริยา** จะสังเกตได้ว่ากว่าจะมาถึงขั้น เข้าบทเรียนจับ**สติ**ให้ถนัดถนี่จริงจังนี้ ต้องผ่านถึง ๔ แผนพัฒนามาก่อนแล้ว มิใช่ลอยชายไป ๆ มา ๆ แล้วนึกจะเรียกใช้เมื่อไหร่ ก็มาได้ดังทาสผู้ซื่อสัตย์ มันก็ได้อยู่ แต่ **มิจฉาสติ** มากกว่าชนิด **สัมมาสติ** นะ นี่บอกให้พิสูจน์ได้

๖. จง **ชำระนิวรณ์ ๕** มีกามฉันทะ พยาบาท ถีนมิทธะ (ง่วง, จิตหรี่, ซึมกระทือ) อุทธัจจะกุกกุจจะ (ฟุ้งซ่านรำคาญ) วิจิกิจฉา (ลังเล, ว้าวุ่น, ยังไม่ตรัสรู้แจ่มแจ้งทะลุจบ) หมด **นิวรณ์ ๕** สิ้นเกลี้ยงสนิทตลอดสิ้น **ภวตัณหา วิภวตัณหา** ก็พ้น **อวิชชา**

๗. **เจริญฌาน ๔** มีวิตก (ตรึก) วิจาร (ตรอง) ปีติ สุข และอุเบกขา ใครจะบำเพ็ญจิตได้สงบรำงับขนาดใด สุดแต่จะฝึกฝนเอา**หมดนิวรณ์** และ**สิ้นติดภพ** ได้อย่างแข็งแรงมั่นคง บริสุทธิ์บริบูรณ์ ก็**พ้นอวิชชา**

สำหรับคนที่ยังต้องเป็นนักเรียนอยู่ พระองค์มีคำสอนเห็นปานฉะนี้ และแม้กับผู้เป็นอรหันต์แล้ว หลักธรรมเหล่านี้ย่อมเป็นไปเพื่ออยู่สบาย ในปัจจุบันทันตาเห็น และเพื่อสติสัมปชัญญะ ไม่ขี้หลงลืม แม้ถึงจะแก่เฒ่าแค่ไหน

ฉะนั้น เอกลักษณ์สำคัญของลักษณะธรรมคำสอนนี้ จึงนับเป็น**ข้อมหัศจรรย์**ลำดับแรก **หนึ่งในแปด** ประการ ตาม **ปหาราทสูตร** *(พระไตรปิฎก เล่ม ๒๓ อังคุตรนิกาย อัฏฐกนิบาต ข้อ ๑๐๙)* ดังความที่ว่า...

"ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในธรรมวินัยนี้ มีธรรมที่ **น่าอัศจรรย์อันไม่เคยมีมา** สักเท่าไร ที่ภิกษุทั้งหลายเห็นแล้ว จึงอภิรมย์อยู่ฯ ....มี ๘ ประการ ปหาราทะ ๘ ประการเป็นไฉน? ดูกรปหาราทะ **มหาสมุทรลาดลุ่มลึกไปตามลำดับ ไม่โกรกชันเหมือนเหว** ฉันใด ในธรรมวินัยนี้ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน **มีการศึกษาไปตามลำดับ มีการกระทำไปตามลำดับ มีการปฏิบัติไปตามลำดับ มิใช่ว่าจะมีการบรรลุอรหัตตผลโดยตรง***(คือ ตัดลัดขั้นตอน)...ฯลฯ"*[แท้จริงย่อมจะมีการเก็บเกี่ยวผลไปตามลำดับ]

จึงพึงเห็นชัดว่า **ระบบคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่มีวิธีเรียนลัดวิธีอ้อม เป็นสายตรง แต่มีขั้นตอน** มิใช่จากปุถุชน (กิเลสหนา) ก็ก้าวกระโดดข้ามโสดาฯ-สกิทาฯ ไปถึงเอาอรหันต์เลย เปล่า ! ส่วนคนผู้มี**บารมีแก่กล้า** ก็ไม่ต้องลัด แต่ย่อมตรงไปทางจุดที่จะบรรลุได้ฉับพลันตามฐานะขั้นชั้นที่มีมาแล้วจริง เหมือนดอกบัวชั้นหนึ่งจะบานแหล่มิ

บานแหล่ เพียงรอรับแสงอรุโณทัยอยู่เท่านั้นเอง ก็ไม่ต้องไปจัดระบบอะไรให้ท่าน ผู้มี **บารมีรองลงมา** ก็ช้ากว่านั้นตามลำดับจริง **จะเร็ว-ช้าก็ที่เพียร**

อนึ่ง ธรรมนี้ท้าทายมาก เป็น **อกาลิโก** พิสูจน์เมื่อไหร่ก็ได้ เป็น **เอหิปัสสิโก** ท้าให้มาพิสูจน์ดูได้ ทำได้แค่ไหน ก็มีผลแค่นั้น มองไม่เห็นจะเสี่ยงอันใดกับการลงงานลงแรง เช่น ถือศีลให้เป็นกุศลได้วันหนึ่ง ก็สบายคืนหนึ่ง มิ**ตั้งมั่น**เมื่อใด ก็ล้มเหลวเสี่ยงภัย เคราะห์หามยามซวยเมื่อนั้นเอง เหมือนขับรถไปดี ๆ ได้ ๙๙ กิโล อีกกิโลเดียวจักถึงที่หมาย แล้วประมาท คว่ำเสียที่กิโลที่ ๑๐๐ เสร็จแล้ว ก็จะช่วยอย่างไรได้ อยากไม่รักษา**ตั้งมั่น**ความดีไว้ทำไมล่ะ จะค้างเติ่ง หรือตายอยู่กับที่ตรงนั้น ก็เป็นการกระทำเองของผู้นั้น หรือผู้ใดได้แค่นั้น เป็นของผู้นั้น ๆ... **ทุกอย่างจักสำเร็จได้ด้วยความอุตสาหะเพียรพยายาม** *ใครทำดีได้-ได้ดี ใครทำชั่วบาป-ได้ชั่วบาป*

ดีขั้นโลกีย์ก็คือโลกีย์ ดีโลกุตระก็คือโลกุตระ ศึกษาให้เป็น**สัมมา** ปฏิบัติให้เป็น **อุชุปฏิบัติ** อย่าเอาแต่**หลงผิด** อยู่แต่ว่าธรรมแค่ "ดี-ชั่ว" นั้นเป็น**โลกียธรรม**เลย เป็น**โลกุตรธรรม**ก็จริงด้วย และปฏิบัติให้**ดีเป็นกุศล** จนถึง **วิมุติญาณทัสสนะ** ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสรับรองเถิดว่า... "**ศีลที่เป็นกุศล (ดี) ย่อมยังความเป็นพระอรหันต์ให้บริบูรณ์ โดยลำดับ (อนุปุพพ)**"

-๔-

รวมพลังตั้งมั่นฉันน้องพี่...

มีคุณธรรมน้ำใจหายห่วงในปวงชน

๔.๐ หนีโลก..กับ..เหนือโลก

สัจจะ แม้จะเป็น**สมมุติสัจจะ** แต่ก็จำเป็น **ต้องมีถือไว้สำหรับคนส่วนรวม** จึงนับว่า เป็น**ความจริงสากล** ด้วยเหตุเมื่อ **คนไม่เอาจริง**กันนี่เอง เรื่อง**ดีชั่ว**จึงไม่แข็งขัน ที่จะลงมือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป เช่น **ดีก็ลุย ชั่วก็ละ** การณ์ไม่เป็นไปได้เช่นนี้

เพราะ ใจคิดเห็นแบบ **ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ไม่ยึดดี ไม่ทำดี**อย่างแข็งแรงกล้าหาญ**

แม้ **สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ** อันเป็น “ฆราวาสธรรม ๔” **เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า และเป็นบทหนึ่ง ที่ในหลวงทรงประทานเผยแพร่แก่ประชาชนอย่างสำคัญ** ก็จะไม่นำพาสนใจเสียอีก

ไม่มี **สัจจะ** คือไม่มีความจริง ก็ไม่เอาจริง เพราะฉะนั้น ทมะ ให้ข่มฝืน ก็ข่มหน่อย ๆ ไม่ฝืนมาก ขันติ อดทน ก็อดหน่อย ๆ ไม่ทนมาก ให้มาอดอย่างพวกเรานี่สิ กินวันละมื้อ มานุ่งห่มอย่างนี้ ไม่กล้าอดหรอก จาคะ การให้ การเผื่อแผ่ การเกื้อกูล การเสียสละ เสียสละเงินทองบ้างสิ เลิกโลภ เลิกเอาบ้างได้ไหม? เลิกอยากได้ไอ้โน่นไอ้นี่ หันมาละกิเลสออก อย่าไปอยากได้สวย ๆ งาม ๆ ข้าวของอะไรที่โลกเขานิยม

ที่เขามอมเมากันเต็มประเทศ ทั่วโลก โปรประกันดาบริโภคนิยม ย้อมใจกันทั้งนั้นเลย ต้องอย่างนี้ถึงจะศิวิไลซ์ ถึงจะเป็นคนในระดับไฮคลาส ไฮโซไซตี้ อย่างนี้ถึงจะชั้นสูง ชั้นนั้นชั้นนี้

ทุกคนกำลังพัฒนาไปสู่จุดนั้น ทั้งนั้น ๆ เลย เป็นคนที่มีบ้านเรือนก็จะต้องหรูหราตบแต่ง เขานิยมอะไรอย่างไร ติดแอร์อย่างนั้น รถยนต์ก็ต้องในระดับค่านิยมตามสังคมเขานิยมกัน ต้องมีอะไรที่ควรจะมี ควรจะเป็น ควรจะได้ เท่าไหร่พอ? แหม ! ถ้าไม่เป็นพระ น่าจะร้องเพลง *ถมเท่าไหร่ไม่รู้จักพอ* ให้ฟังซะเลย

มันไม่มีวันจบสิ้นสักที *เหมือนกับการเดินทางจากก้นกรวย บานออกไปทางปากกรวยบานออกไปไม่มีวันสิ้นสุด***ความรวยไม่มีจบ เกิดเป็นคนกล้าจน** เท่านั้น **ถึงจะจบ** พวกเรามา**กล้าจน** สมเด็จพ่อเรา คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์**กล้าจน** จึงแก้ปัญหาสังคมตก แต่เราไม่ได้**จนใจ** เราไม่**จนงาน** เราไม่ได้**จนความสามารถ** ไม่ได้**จนความเพียรความขยัน** ไม่ได้**จนความเสียสละเกื้อกูล** ไม่ได้**จนน้ำใจ** ไม่ได้**จนอะไรต่ออะไรอีกสารพัดที่อารยมนุษย์แท้ ๆ พึงมีอาศัย**

เพราะพระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้คนขี้เกียจ มิได้สอนให้คนเหมือนฤษี เขาเป็นพวกที่นั่งหลับตาสะกดจิต ไม่เอากับโลกแล้ว เลยเหนือออกป่าเขาถ้ำ แทบจะขุดรูอยู่ ไม่รับรู้โลกรู้สังคมว่า เขาเป็นอย่างไร ผู้หลงผิดแบบฤษีนั่งหลับตา จึงไม่ได้ช่วยสังคมอะไร **แก้ปัญหาสังคมไม่ได้** แต่**ศาสนาพุทธ** มีคุณสมบัติ **โลกวิทู** คือรู้เท่าทันโลกทันสังคม รู้แจ้งโลกแจ้งสังคม รู้ความสำคัญของโลกของสังคม รู้ระบบของ

โลกของสังคม รู้อัธยาศัยสันดานของคนในโลกในสังคม รู้ความปรุงความเป็น ความไปของโลกของสังคม **เรียนรู้ชนิดมั่นแม่น ไม่ใช่วางตะพึด**

ศาสนาพุทธ มีคุณสมบัติ **โลกุตระ** คือ ทำตนพ้นความเป็นทาสโลก ทาสสังคมได้สำเร็จ โดยไม่ต้องหนีไปจากโลกจากสังคม ทำตนพ้นความทุกข์ยากลำบาก ที่โลกที่สังคมเขาทุกข์ยากลำบากนั้น ๆ ได้ เรียกได้ว่า "อยู่เหนือ" โลก ไม่ต้องหนีโลกหนีสังคมออกป่า-เขา-ถ้ำ ไม่ต้องนั่งหลับตาปี๋ หลบลี้ไม่รับรู้โลกรู้สังคม และไม่ต้องรีบปล่อยวางโลกวางสังคม หรือรีบขว้างโลกขว้างสังคมทิ้งจากตนด้วย แต่กลับรู้เท่าทันเป็น "โลกวิทู" และ**อยู่เหนือ**ได้แท้จริง

ศาสนาพุทธ มีคุณสมบัติ **โลกานุกัมปายะ** หรือ **โลกานุกัมปา** คือความเอ็นดูต่อสัตว์โลกสัตว์สังคม ความเกื้อกูลต่อสัตว์โลกสัตว์สังคม ความช่วยเหลือเสียสละแก่สัตว์โลกสัตว์สังคม มีเมตตาสัตว์โลกสัตว์สังคมที่ล้วนมีทุกข์จริง ๆ จึงขวนขวายช่วยเหลือด้วยสงสาร

เพราะ **ผู้ปฏิบัติจนเกิดจนมีคุณสมบัติ รู้เท่าทันเหลี่ยมชาวโลกชาวสังคม (โลกวิทู)จึงทำตนพ้นความทุกข์ยากลำบาก พ้นความเป็นทาสโลก ทาสสังคมได้แท้จริง (โลกุตระ) และ เพราะผู้ปฏิบัติจนเกิดจนมีคุณสมบัติทั้ง ๒ ข้อต้นนั้นมาได้จริง จึงสามารถอุ้มชูช่วยเหลือเกื้อกูลเสียสละ แก่ชาวโลกชาวสังคมได้จริง (โลกานุกัมปายะ) จึงแก้ปัญหาสังคมได้...**

๔.๑ ลืมตา..หรือ..หลับตา?

....แต่ ศาสนาพุทธที่เพี้ยน ไปนั่งหลับหูหลับตาเป็นการใหญ่ ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงสอน **มรรคองค์แปด** คือ **ทาง** ทรงยืนยันไว้ชัดว่า "**ทางนี้เท่านั้น ทางอื่นไม่มี-เอเสวมัคโค นัตถัญโญ**" [พระไตรปิฎก เล่ม ๒๕ ข้อ ๓๐] **สมาธิของพุทธ** เรียกว่า **สัมมาสมาธิ** เป็น**สมาธิ** ที่เกิดจาก **ญาณตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า** ส่วน**สมาธิหลับตา**นั้น เกิดก่อนพระพุทธเจ้าอุบัติ แล้วเขาก็ **นั่งสะกดจิต** อย่างเก่าก่อนกันต่อ สืบมาทุกวันนี้

แท้จริงแล้ว**สมาธิพุทธ** ที่ถูกต้องจะต้องเกิดจาก **ศีล** นี้พระพุทธองค์ก็ตรัสไว้ชัดว่า "**ศีลที่เป็นกุศล ย่อมยังความเป็นสมาธิ และปัญญา (ยถาภูตญาณ-วิมุติญาณ) เป็นผล เป็นอานิสงส์ไปตามลำดับ**" [พระไตรปิฎก เล่ม ๒๔ ข้อ ๑ และ ข้อ ๒๐๘] มีการควบคุมพฤติกรรมตั้งแต่กาย วาจา ถึง**ใจ** หรือคือ มีการปฏิบัติตาม**มรรคทั้งแปด**พรั่งพร้อม เริ่มตั้งแต่ **ทำความเห็นให้ถูกต้อง** เป็น**สัมมาทิฐิ** อันนี้เป็นตัวชี้นำ ทำหน้าที่**เป็นประธาน** กำหนดบทบาทของมรรคอื่น ๆ ทั้งหมด [จาก มหาจัตตารีสกสูตร พระไตรปิฎก เล่ม ๑๔ ข้อ ๒๕๒-๒๘๑]

ในหนังสือ "**สมาธิพุทธ**" *(พิมพ์ครั้งแรก โรงพิมพ์มูลนิธิธรรมสันติ กทม. ๑๐๒๔๐)* **หน้า ๑๐๔** มีเนื้อความอธิบายไว้ดีมาก ว่า

มหาจัตตารีสกสูตร คือ ทฤษฎีอันเอก ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบ เป็นวิธีการสร้าง "สมาธิ" ของพุทธศาสนาโดยตรง ด้วยมรรค อันเป็นโลกุตระ ให้เป็นสัมมาอริยะ ครบองค์อยู่ **(มัคคังคะ)** เรียกว่า การสร้าง "สัมมาสมาธิ ของ พระอริยะ" หรือ อาจจะเรียกอีกอย่างได้ว่า เป็นการสร้าง "สัมมาสมาธิอันประเสริฐ" ภาษาบาลีก็ว่า "อริโย สัมมาสมาธิ"

การสร้าง "สมาธิ" ของพระพุทธศาสนา ตามทฤษฎีหลักแกนของสมเด็จพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สู่โลกุตรภูมิ จึง**มิใช่เพียง** "นั่งหลับตาทำการสะกดจิต" เอา ดั่งทฤษฎีฤษีเก่า ๆ เดิม ๆ อันพระพุทธองค์ ก็เคยทรงไปเล่าเรียนทดลองมา ซึ่งก็รู้กันทั่วไปอยู่เป็นพื้นฐานง่าย ๆ **ดังนั้นไม่**

*นี้คือ ความเข้าใจ หรือความเห็นจุดแรก จุดสำคัญ ที่จะต้องทำความเห็นให้ถูกตรง เป็น***สัมมาทิฐิ***เบื้องต้น* **ผู้รู้จะต้องสอน และผู้สอนจะต้องรู้**

เมื่อเกิด **สัมมาทิฐิ** เป็นตัวนำ**มรรค** คือ **ทางปฏิบัติ**ไปสู่ผลสัจธรรมของพระพุทธเจ้าพระองค์นี้ เริ่มต้นที่จุดนี้เป็นข้อแรก **มรรค**อีก ๔ ข้อต่อไป ตั้งแต่ ๒. ความคิด (สังกัปปะ) ๓. วาจา ๔. การงาน หรือการกระทำทุกอย่าง (กัมมันตะ) ๕. อาชีพเลี้ยงชีวิต พฤติกรรมทั้งหมดสี่ประการของคนนี้ จะต้อง**ปฏิบัติให้เป็นธรรม**ทุกอย่างเลย เรียกว่า **ระวังทั้งความคิด คำพูด การกระทำ กระทั่งระวังอาชีพ ด้วยแรงพยายาม (สัมมาวายามะ) กับ อำนาจสติ**

จะเห็นได้ว่า **สัมมาวายามะ** และ**สัมมาสติ** จะทำหน้าที่ผลักดันและบังคับกำกับควบคุม บทบาทกิจธุระทั้งหลายแหล่ ในชีวิตประจำวันอยู่ตลอดเวลา โดยทำงานร่วมคู่เคียงควบไปกับ**สัมมาทิฐิ** ประสานสอดร้อย แยกกันไม่ออกเลย ถึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตามประสงค์

การดำเนินชีวิตตาม**อริยมรรค**นี้ จึงเป็นเรื่อง**ทำในชีวิตประจำวัน ทุกที่ทาง ทุกเวลา และกับทุกบุคคลที่เกี่ยวข้อง** เรียกว่า **มีสัมผัสเป็นปัจจัย** มีการกระทบแตะต้องรู้เลย กระทบรูปทางตาก็ **รู้ทัน** นะว่าอย่างนี้ผิดศีลอยู่ หรือเรารู้อยู่ว่า กำลังสู้กับกิเลสด้วยยุทธวิธี “โพธิปักขิยธรรม ๓๗” ตามขบวนท่าของเราอยู่ หรือชนะกิเลสปลอดโปร่งก็ตามรู้อยู่ชัด

หรือ ด้านความคิดนึก **สังกัปปะ** มี*มิจฉา ๓* ให้ระวังนะ ถ้าอะไรไปเป็น **กามวิตก พยาบาทวิตก** หรือคิดอะไรเป็น**วิหิงสาวิตก** (คิดเบียดเบียนประทุษร้าย) เหล่านี้ ต้องพิจารณาอันนี้ มันเป็นไปทางราคะแล้ว ไปทาง**กาม**แล้ว อันนี้เป็นไปทาง**พยาบาท** สายโทสะโคตรแล้ว จำต้องวิเคราะห์เจาะลึก จนถึงขั้นมันเบียดเบียนตน เบียดเบียนท่านรึเปล่า เรียกว่า **วิหิงสาวิตก**

ในข้อ **สังกัปปะ** ต้องพิจารณาลดละเอาให้ได้ ให้เป็น**กุศล** หรือ**สุจริต** เข้าสู่**สัมมา** ทั้ง ๓ อันนี้เลย **ในขอบเขตตามขนาดการกำหนดเอาว่า จะต่ำ-กลาง-สูง เคร่งใน “อธิศีล” ประมาณเท่าใด ๆ ของตน เท่าที่เหมาะสมกับตนจะทำได้ อย่าหย่อน !**ต้องเคร่งไว้ให้มีลักษณะ “ขัดเกลา” (สัลเลข) *แต่ก็อย่าเคร่งจนสูงไป เกินตน*

การกำหนดขนาดความเคร่ง "ศีล" สำหรับแต่ละบุคคลนี่คือการจัด "ความพอเหมาะที่มีผลดี ไม่เกินไป แต่ก็ไม่หย่อนจนไม่มีผลสำหรับตนแต่ละคน" เรียกว่า "สัมมาปฏิปทา หรือ มัชฌิมาปฏิปทา" **อันเป็นเรื่องของ "ข้อปฏิบัติ-บทปฏิบัติ" (ปฏิปทา) เป็นปฏิบทแห่งการปฏิบัติส่วนตน มิใช่**เรื่องต้องไปคำนึงถึงผู้อื่นมาเป็นหลัก มันเป็นความสูง-ต่ำ จะเคร่งมาก-เคร่งน้อย ตามขนาดความสามารถที่ทำได้ของเราเป็นเอก **ไม่ใช่**ว่า เอาความไม่มีศีล หรือมีศีลต่ำ ๆ ของคนอื่น**มาบวกกับของเรา** แล้วให้เรา**ลด**ความเคร่ง-ความสูงของศีลที่เราได้หรือทำได้นั้น **ลงมาหาคนศีลหย่อน หรือไม่มีศีล เสีย "ครึ่งหนึ่ง"** นั่นคือ **การพบกันครึ่งทาง** นั่นคือ"**ความเป็นกลาง" คือมัชฌิมาปฏิปทา** อย่าได้เข้าใจเพี้ยน ๆ กันปานนั้นเลย

ใครเคร่งศีลที่เขาทำได้แล้ว หรือกำลังทำอยู่นั้น **ดี** มันน่าอนุโมทนา เราอย่าไปฉุดเขาลงมาต่ำ-*บาปกรรมนะ !*

การปฏิบัติใด **ก็ต้องทำความเห็น-ความเข้าใจ (ทิฐิ) ให้ถูกตรง ชอบควร (สัมมา)** ดังที่กำลังชี้แจงให้เข้าใจกันนี้ ก็ทำความเข้าใจกันไปให้**ถ่องแท้ (โยนิโส)** แล้วก็ปฏิบัติไปตามข้อกำหนดอื่นอีกต่อไป**ให้ถูกตรงชอบควร** อีก เช่น **สังกัปปะ ความนึกคิด** ที่ชี้แจงมาเมื่อกี้นี้ หรือ **วาจา-การกระทำใด ๆ ทั้งทางกาย วาจา ใจ (กัมมันตะ) และทำประจำชีวิตเป็น "อาชีพ"(อาชีวะ)** ก็ตาม

ถ้าเข้าข่ายอันใด ก็ค้นหา **อิทธิวิธี** มาฆ่ากิเลสเหล่านี้ให้จริงจัดการทันทีทันควัน ต่อหน้าต่อตาได้ ให้มันบรรเทาเบาบางจางคลาย

ด้วยกรรมวิธีกำราบกำจัดต่าง ๆ นานา นั่นก็จงเดินบทปฏิบัติด้วยความเพียรไปเถิด

ในขณะที่ **ปฏิบัติการดำเนินชีวิตประจำวัน** แล้วเกิดเหตุ คือ *สัมผัสแล้วกิเลสเกิดจริง ๆ***นี่กิเลสมันกำลังเกิดขึ้นที่ตัวเรา**

นี่แหละคือ **ตัวตนของกิเลส** มันเกิดแล้วที่จิต *ไปเกิดตัณหากับอะไรเข้าให้...*

๔.๒ สมาธิพุทธหยุดบาป-ไม่หยุดนิ่ง !

....อันใดหลงใหลหนักหนา ก็นับเป็น**กิเลสหยาบ** อ่านปฏิกิริยาของจิตของอารมณ์ให้ออก ในขณะสัมผัสสัมพันธ์ ว่ามันเป็นอย่างไร มันมีอาการให้เรารู้ขนาดที่ดีดดิ้น ทุรนทุราย แสบเผ็ด หรือซู่ซ่ามีชีวิตชีวา อะไรก็แล้วแต่ ต้องรู้เลยว่า ต้องลด**หยาบ**ให้ได้ก่อน แล้วค่อย ๆเหลือน้อย เหลือ**กลาง** มาแล้วจริง จนกระทั่งเหลืออีก**นิดหน่อย** เหมือนผีหลอก คอยมาก่อกวนใจบางครั้งบางคราวแล้ว อย่างนั้น **อนุสัย** นอนเนื่องในจิตใต้สำนึก จึงรู้ยาก จะต้องถอดถอนให้ถึงรากถึงโคนของจิต จึงจะ**สูญ**

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติตาม**ระบบทฤษฎี "มรรค ๘"** จะปฏิบัติทั้งทาง**กาย วาจา ใจ และยังจะเกี่ยวข้องกับสังคม สิ่งแวดล้อม วัตถุต่าง ๆ** โดยตั้งหลักที่**สัมมาทิฐิ** อันมี**สัมมาวายามะ** และ**สัมมาสติ** เข้าควบกำกับครบพร้อมไปในตัวเราเสร็จสรรพ

เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตในกิจธุระทั้ง ๔ อย่าง ตั้งแต่**สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีพ** อันเป็นบทบาทพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมจับต้องสัมผัสกันได้ ซึ่งล้วนมี**จิตวิญญาณ**ประกอบ**สังกัปปะ-วาจา-กัมมันตะ-อาชีวะ** อยู่ทั้งหมดทั้งสิ้น แยกขาดจากกันไม่ได้

พฤติกรรมเหล่านี้ ถูกควบคุมกำหนดด้วยองค์ประกอบของ**มรรคอีก ๓** ดังกล่าวมา รวมแล้วเป็น **๗ ข้อปฏิบัติ**

ความสามารถและความเรียบร้อย ในการทำตาม**มรรคทั้ง ๗** นี้แหละ เรียกว่า เกิด**สัมมาสมาธิ**

"ดูกรภิกษุ **ความที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง ประกอบแล้วด้วยองค์ ๗ เหล่านี้แลเรียกว่า สัมมาสมาธิของพระอริยะ (อริโยสัมมาสมาธิ)** *อันมีเหตุ มีองค์ประกอบฯ" [มหาจัตตารีสกสูตร ข้อ ๒๕๓ พระไตรปิฎก เล่ม ๑๔]*

นี้เป็นคำสอนที่ชัดแจ้ง ของ**พระบรมศาสดาของเราชาวพุทธ**ทรงยืนยัน "**สมาธิ**" ที่จะพาเป็น "**พระอริยะ**" เป็นระบบปฏิบัติที่เรียกว่า "**มรรคมีองค์ประกอบ ๘**" ซึ่งเรียกว่า **อริยสัจ ข้อที่ ๔ที่เป็นการตรัสรู้ค้นพบของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นทฤษฎีอันยิ่งใหญ่** *อย่าหลงทางกัน !* **ศึกษาดี ๆ**

สัมมาสมาธิ ตามที่สอนไว้ใน **มหาจัตตารีสกสูตร** จึงเป็นเรื่องผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตให้บริสุทธิ์ สุจริต สงบสุข เพราะเป็น

ระเบียบเรียบร้อย ตามหลัก**ศีล** เป็นต้นแบบเค้าเงื่อน ตามฐานะ หรือตามอินทรีย์พละของแต่ละบุคคล

สมาธิที่กล่าวนี้ จึงเป็น**สมาธิจิตที่สงบได้ในความเคลื่อนไหว มิใช่***ได้อย่างจำกัดจำเขี่ย ต้องสงบเอาในท่านั่งท่านิ่ง ในที่เงียบเท่านั้น* มันไม่พอรับประทานเลย !

แต่จะต้องฝึกให้เป็นไปได้ในชีวิตประจำวัน **สมาธิ**ชนิดนี้ต่างหากที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้งาน ต้องเป็นอยู่ใน **โลกแห่งความเป็นจริงของชีวิต** จึงเป็น**หลัก**เป็น**กำลังแก่สังคม** เพราะ**จิตตั้งมั่นแข็งแรง** ชนิดที่**รู้เท่าทันโลก สังคม** และ**เป็นไท**

สมาธิพุทธ จึงเกิดการการปฏิบัติตามระบบ **มรรคที่มีองค์ ๘ ซึ่งต้องศึกษา ศีล แต่ละความหมาย และแต่ละขนาดให้เหมาะสมกับตน (อธิศีลสิกขา) จึงจะเกิด "สมาธิ" ได้**

ศีล แต่ละขนาด ของแต่ละบุคคล จึงเป็นตัวสำคัญ ที่จะทำให้เกิด "สมาธิ" ได้หรือไม่ แม้จะปฏิบัติระบบ "มรรค ๘" เป็นแล้วก็ตาม ดังนั้น **ศีลจึงเป็นตัวกำหนดที่จะก่อเกิด "สมาธิ" โดยตรง**

การศึกษา ๓ คือ "อธิศีลสิกขา-อธิจิตสิกขา-อธิปัญญาสิกขา" จึง**สำคัญมากต้องศึกษา (สิกขา) ให้สมบูรณ์** ในความเป็น "ศีล" เป็น "จิต" เป็น "ปัญญา" **รู้สมบูรณ์ด้วย ทั้งมีเกิดมีเป็น "ปัญญา" ในตนด้วย รู้สมบูรณ์ด้วย ทั้งมีเกิดมีเป็น "จิต" ในตนด้วย รู้สมบูรณ์ด้วย ทั้งมีเกิดมีเป็น "ศีล" ในตนด้วย** แต่คนกลับไม่เอา ไม่สนใจ

กลับไป**หลง** สมาธิ**ง่าย ๆ นั่งหลับตา** แล้วมันจะยากอะไรเล่า มาถึงก็.. เอ้า–**สะกดจิต**เข้าไป มันเป็น**การสะกดจิต**ชนิดหนึ่ง จะใช้อะไรกำหนดเป็นเครื่องเพ่งก็ได้ แล้วก็ฝึกให้เกิดนิมิตติดตาติดใจ เป็นมโนภาพขึ้นมา เป็นต้น

นี่บางสำนักเขาก็ใช้ลูกแก้ว ส่งมาจากญี่ปุ่นเอามาขายกัน บางสำนักก็เอาลมหายใจเข้า–ออก สะกด ๆ เข้าไป โดยหารู้ไม่ว่า **กิเลส**คืออะไร? **กิเลส**นี่พอเห็นรูป แหม....มันอยากได้แล้ว มันชอบ จะเล่นเอาให้ได้แล้ว ๆ อีก ๆ ก็เป็นอยู่ไม่รู้จบ **เช่นนั้นเอง "กิเลส"**

แต่เมื่อนั่ง**สะกดจิต** จะ**ไม่รู้เลย**ว่า กิเลสรูป กิเลสรส กลิ่น เสียง กิเลสสัมผัสในทวารใด **เกิดจริงตามจริงขณะนั้น ๆ** ซึ่งมันเกิดแล้ว มันก็ดับ**ตัวจริง**ของมันไปทุกขณะ **เหลือไว้แต่วิบากในสัญญา***ก็ไม่ได้เข้าใจ ไม่เห็นจริง***ของจริง จึงไม่ได้ฝึกดับของจริง จากตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ** ท่านให้สังวร คือ สำรวมอินทรีย์ ๖ ให้รู้ว่ารูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เป็นกิเลสยั่วยวนนะ วัตถุมัน**กำหนดจิต**เอาแล้วนะ ไม่รู้เรื่อง...

๔.๓ หลับตา..เข้าท่าตรงไหน?

....เพราะ**ไม่ได้**ฝึกปฏิบัติตามระบบ**มรรค ๘** จึงไม่เป็น**การศึกษา**ที่ถูกต้องเต็มครบสมบูรณ์ของ "**การศึกษา ๓**" (**ไตรสิกขา**) ดังกล่าวมาหรือ แม้จะฝึกก็น้อย ไม่สมกับเป็น**ทฤษฎีเอก ทฤษฎีหลัก**อะไร กลับ**หลงผิด** เอาแต่ **บทฝึกหัดปฏิบัตินั่งหลับตา** มาทำเป็นทฤษฎีเอก

อยู่กับ**แดนสงบในภพ** หรือ**ภวังค์** [เป็นโลกส่วนตัวภายในจิต ไม่ออกมารับรู้ทวารนอก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ลืมตาสัมผัสสัมพันธ์ ไม่เอา !] **สภาพหยุดในอารมณ์แน่นิ่ง**เช่นนี้ ทำให้**ติดตัง ฝังใจอร่อยอยู่ตรงนั้นแหละ**

ครั้นไม่ได้เสพอารมณ์ดังว่า จะโหยหาอาวรณ์ พอออกมากระทบแตะต้องอะไรเข้า เป็นวุ่นวายเดือดร้อน เกิดไม่อยากยุ่งด้วย ต้องหลบมุมมุดถ้ำมุดกุฏิ นั่งแป้นไปวัน ๆ คืน ๆ อยู่อย่างนั้น *ซึ่งต้องนั่งหลับตาเอา ต้องทำเอาอยู่อย่างนั้นจึงจะได้***ไม่***รู้แล้วไปจนตาย* หรือไม่ก็หนีออกไปอยู่ห่างไกลผู้คนหลบลี้สังคม **เป็นเรื่องเสพติดแท้ ๆ !**

กระบวนท่า **หลงทาง** เหล่านี้ พระพุทธเจ้า **ให้ปล่อยหมด อิสระจากกิเลสได้** ก็เป็นอารมณ์วางว่าง เบาง่าย หมดจด แม้จะเป็นอุเบกขารมณ์ **ก็จะต้องไม่หลงติดหลงเสพอารมณ์นั้น ๆ เป็นกิเลส** อ่านอารมณ์ "**เสพติด**" นี้ให้ออก และ**ต้องไม่ติดไม่เสพได้จริง ๆ** เพราะนี่แหละคือ **ภวตัณหา** ที่เป็น**ความไม่พ้นภพชาติไปได้** ของฤษีสายนั่งหลับตา ซึ่งต่อให้เก่งปานใด ๆ พระพุทธเจ้าก็**ไม่ยอมรับ**ว่า บรรลุสัจธรรมแม้แต่เป็นพระโสดาบัน เช่น ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ นั่งหลับตาบำเพ็ญอยู่ในป่ามาไม่รู้กี่ปีต่อกี่ปี ต่อเมื่อได้ฟังธรรมเกิด **สัมมาทิฐิ มีจิตเข้ากระแส**เสียก่อน จึงค่อยเริ่มได้เป็นพระโสดาบัน เป็นต้น หรือแม้แต่อุทกดาบส-อาฬารดาบส ก็**ติดภพ**ในจิต จมอยู่กับ "**ภวตัณหา**" อวิชชาอยู่เช่นนั้น ๆ

เราไม่ติดฝิ่นขี้ยา มันรู้สึกเฉย ๆ อารมณ์มันว่าง โปร่งโล่งอก เช่นนี้ ๆ ใจไม่นึกไปอยากได้ อยากดูด อยากผลักอะไร เจอฝิ่นก็เจอได้ ต่อให้สัมผัสฝิ่น มันจะไม่มีรสอยาก

ข้อสำคัญ ต้องศึกษาให้เป็น **สัมมาทิฐิ** ในเรื่องของ **กามตัณนา-ภวตัณหา-วิภวตัณหา** ให้แจ้งชัดถูกตรงจริงแท้ให้ได้ จะได้**ไม่หลงติดเสพภพภูมิ ทั้งกามภพ ทั้งภวภพ** และ**วิภวภพ**

๔.๔ สะกดจิตเคลื่อนไหว !

ทีนี้ลองหันมาดูทางด้าน ผู้ปฏิบัติแบบใช้คาถาปรัชญา **"ไม่ยึดมั่นถือมั่น...อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวตน"** ซึ่งคนเหล่านี้ เมื่อตนมี**อารมณ์ที่ไม่สบายใจ ไม่ชอบใจหรืออารมณ์ที่ตนรู้สึกทุกข์ไม่สบอารมณ์** [แต่ถ้าสบอารมณ์ สมใจ สมประสงค์ ก็รื่นรมย์เสพ**สุขขัลลิกะ**นั้น ๆ อยู่ เป็นปัจจุบันนั่นเทียว เพลินไป **ไม่วางดอกนะ !** *ดังนั้น สายปฏิบัติทางนี้ จึงไม่ค่อยลดโลภ ไม่ลดราคะ ที่พอเข้าท่าหน่อย ก็ดูเหมือนจะลดโกรธ ลดวู่วามรุนแรง นั่นพอได้ เมื่อฝึกเข้า ๆ*] หรือ **เมื่อรู้สึกต้องการจะปละปล่อย จะวาง** ก็จะ**ใช้คาถาปรัชญา**นี้ มาเป็นเครื่องช่วยในการปล่อยวาง ขจัดอาการอารมณ์ที่ไม่ต้องการนั้น ๆ ไปทุกที ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยใช้แบบ **ยาบำบัดอาการ ปัดเป่าไปชั่วคราว** ไม่ได้รู้สุข วิจัยทุกข์ละเอียด เป็น**อริยสัจ**อะไร โดยเฉพาะ ไม่ได้ตามพิจารณาแยบคายเข้าไปค้นหา **เหตุแห่งทุกข์** แท้ จนแจ้งตัวตนกิเลสชัดว่า มันเป็นตัวนั้น

ลักษณะของ**โลภะโคตร** ตัวนี้อย่างนี้ ลักษณะ**โทสะโคตร** ตัวนี้ ๆ เอง **โมหะโคตร** เจ้านี่เองตัวเล่นเล่ห์กับเราเสียนาน ซึ่งจะเป็นการรู้แจ้งใน "**อาการ**" นั้น ๆ รู้ความแตกต่างของทุกข์ ของกิเลส และจิตต่าง ๆ **(ลิงค)** รู้สภาพโดยจับเครื่องหมายของทุกข์ ของกิเลส ของเหตุแห่งทุกข์ ของอาการจิตต่าง ๆ **(นิมิต)** สภาพต่าง ๆ เช่นนี้ตรงตามความรู้เห็นของจริงตรงตามความหมาย ที่อาจารย์เคยยกขึ้นกล่าวถึง ยกขึ้นแสดงให้ฟัง **(อุเทศ)** จึงจะล้างหยาบ-กลาง-**ละเอียด ในโคตรต่าง ๆ ของกิเลส** ได้หมด

การปฏิบัติแบบใช้คาถาปรัชญา "ไม่ยึดมั่นถือมั่น" นี้ ไม่ได้ทำ**วิจัยละเอียด** จนรู้แจ้ง **นาม-รูป** ด้วย "อาการ-ลิงค-นิมิต-อุเทศ" ดังที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ ไม่ทำแบบลวก ๆ ลัด ๆ ตัดแต่ผิว ๆ เผิน ๆ ด้อย **ธัมมวิจัย** แม้จะเน้น**สติ** แต่ไม่เป็น **สัมโพชฌงค์** เลยทั้งคู่

อย่างนี้นี่ มีนัยยะคล้ายสายนั่งหลับตา **สะกดจิต** เหมือนกัน แต่คนละเชิงในรายละเอียดเท่านั้นเอง เชิงหนึ่งนั้น **สะกดจิต** ปล่อยวางได้ด้วยขบวนท่า **สถิตนิ่ง**(STATIC) อีกเชิงหนึ่งนั้น สะกดจิต ปล่อยวางได้ด้วยขบวนท่าเคลื่อนไหว (DYNAMIC) [ซึ่งเป็นแบบ AUTOSUGGESTIONคือการแนะนำใจตนเอง โดยถือหลักอย่างเดียวกันกับการสะกดจิต ดังได้กล่าวผ่านมานั่นเอง]

สำหรับพวก **สแตติก-หยุดนิ่ง-สถิตนิ่ง** นั้น ใช้วิธี **ไม่รับรู้แบบปิดหูปิดตา** ก็เป็นการบำบัดปัดเป่าทุกข์ด้วยวิธี **หนี** ทุก ๆ อาการที่เคลื่อนไหว ก็ไม่ได้รู้อะไรไปกับเขาหนักเข้าไปใหญ่ จึงช่วยสังคมได้

น้อยที่สุด หรือไม่ได้ช่วยเลย กลับเป็นภาระแก่สังคมที่ต้องสงเคราะห์ไว้ด้วยซ้ำ พวกนี้ถ้าได้**หลง** ก็หลงกันหนัก ๆ สร้างนั่นนี่ผลาญกันพิลึกกึกกือ **หลง**กันว่าเป็น**โพธิสัตว์**

ส่วนพวก **ไดนามิก-เคลื่อนไหวอยู่**นั้น พอรู้อาการทุกข์ แล้วก็**รีบบำบัดปัดเป่า**อาการนั้น **โยนทิ้งอาการนั้นเร็วเกินไป** จึง**ไม่ได้รู้จัก** "**อาการ**" และ "**ความแตกต่างของอาการ**" เป็นขั้นตอน หรือต่ำ-สูง ละเอียดลึกซึ้ง เล่นเหมาเข่งโยนทิ้งตลอดเวลา เพื่อ "ความว่าง" เพื่อวางตะพึด จึงไม่เข้าใจ "**อาการแต่ละอาการ**" โดยเฉพาะ **ไม่ได้หยั่งรู้เหตุแห่งทุกข์** นั้น ๆ คืออะไรแท้ เพราะแม้แต่ **อาการทุกข์**ต่าง ๆ ก็ยังไม่แจ้งชัดว่า มันเป็น **ทุกข์ที่เลี่ยงไม่ได้** หรือว่าเป็น **ทุกข์ที่เกิดเพราะเราสร้างมันขึ้นมาเอง ด้วยอวิชชาความโง่**

เมื่อฝึกหัด AUTOSUGGESTION ดังกล่าวนี้ไปอย่างชำนาญ ก็นั่นแหละคือ **การสะกดจิตตนเอง** ด้วยสัญญาณคาถาปรัชญา "**ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น**" **หรือ** "**ไม่ใช่ตัวตนของเรา**" จึงสำเร็จผลเป็น**การสะกดจิตตนเองได้ ทั้ง ๆ ที่เคลื่อนไหว เป็นไปกับโลกเขาอยู่** เท่านั้นเอง พวกนี้**ไม่ได้ลดโลภ ลดราคะ** ดังกล่าวมาแล้ว จึงทั้งผลาญเสพ ทั้งโกยกัก

๔.๕ ตำบลที่อยู่ของผู้ร้าย

ตัวกิเลส เราตามจับได้ตรงที่**ใจต้องวิเคราะห์เจาะซอนไซ มันซ้อนปนกับอยู่กับ***อาการทุกข์* เพราะมันไปเกาะเกี่ยวผูกพันติดยึด หลง

อยู่กับเหตุปัจจัยหรือแฟคเตอร์ ตั้งแต่หยาบ ๆ อันเป็นไปข้างนอก เช่น รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสในแต่ละสิ่งแต่ละอย่าง ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเงินทอง เสื้อผ้าหน้าแพร บ้านช่องเรือนชาน อาหารการกิน ทั้งที่แฝงอยู่กับปัจจัยสี่ และเครื่องอำนวยความสะดวก ทั้งลูกเมียเครือญาติใจมันไปตามเกาะว่า เป็นตัวกูของกูไปหมด หรือไม่หมด เหลือแค่ไหน? แบบใด? ใช่ว่าตัวกูมันแบบเดียวกัน

ฉะนั้น เราไปหลง**อารมณ์** รู้สึกซู่ซ่า มีชีวิตชีวา เสพสุขสมสุขกับสิ่งใด หรือทุกข์ลำบาก เพราะเหตุใด? อย่างไร? ก็จับตรงสัมผัสนั้น แล้วรีบตามเข้าไปหา**อาการจิต** ที่กำลังมีอารมณ์ มีอาการ ตาม**ความเป็นพฤติกรรมอยู่จริง** นั้น ๆ แล้วก็**แยกอารมณ์** และแล้วก็ **ค้นเหตุ** ที่ก่อให้เกิด **อารมณ์อกุศล**นั้น ๆ หรือแม้แต่เรียนรู้เหตุแห่ง **อารมณ์กุศล**

ตัวอย่างวัตถุข้างนอก จึงเป็นสิ่งต่อเนื่องมาให้**เกิดกิเลส**ได้ด้วย เรียกว่า **วัตถุกำหนดจิต**

สังคมสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อจิต ที่ยังตกเป็นทาสของมันอยู่ คนธรรมดากิเลสหนาตัณหาจัด ยัง**มิได้**ฝึกฝน**จิตตน** ให้*กำหนดจิตอยู่เหนือจิต* ได้เป็น**วิสังขาร** ตาม **วิสามัญลักษณะ** ตาม**ปรมัตถสัจจะ**ของพุทธ และให้*รู้เท่าทันวัตถุ รู้เท่าทันสังคมด้วยปัญญาอันยิ่ง* เป็น**สังขาร**ตาม**สามัญลักษณะ** ตาม**สมมุติสัจจะ จึงยังอยู่เหนือวัตถุกำหนดวัตถุ หรือรู้เท่าทันสังคมกำหนดสังคมมิได้**

๔.๖ งดที่กาย-ตัดที่ใจ !!

....เมื่อหนามยอก ก็เอาหนามบ่ง วัตถุ หรือสังคม เป็นตัวแปร เข้ามาเพิ่มพูนกิเลสขึ้นได้ เราก็ใช้มันเป็นตัวแปร ทำให้กิเลสลดได้ จาก ที่เคยใกล้ชิดติดพัน เราก็กลับตาลปัตร โดยเหินห่างว่างเว้นจากมันมา เสียก่อน *เหมือนพรากไม้ชุ่มด้วยยางออกจากน้ำ มาวางบนบกให้แห้ง สนิท***ค่อยก่อไฟติด ฉันใด**

เราต้องเรียนรู้ข้าศึกศัตรูของเราให้ดี ๆ ว่า วัตถุใด? สังคมไหน? ที่ต้องเลือกแบ่งเพื่อพรากก่อน **ไม่ใช่ว่า** เล่นหนีพรากจากวัตถุ จาก สังคมตะพึด **แบบเทกระบะ หรือเหมาเข่ง** ซึ่งเป็น**ความสุดโต่งเลย เถิด** แบบหนึ่ง

นี่คือ ความหมาย หรือลักษณะปฏิบัติของคำว่า **"หลีกออก"** ก็ดี **"หลีกเร้น"** ก็ดี **ที่ถูกระบบของการปฏิบัติแบบ "มัชฌิมาปฏิปทา" ของพุทธศาสนา**

กล่าวคือ ต้องรู้ถึงฤทธิ์แรงของวัตถุนั้น ๆ สังคมกลุ่มที่มีฤทธิ์จัด รสแรงนั้น ๆ แต่ละสังคม แต่ละวัตถุ **แล้วก็เลือกพรากสัมพันธ์กันมา เสียก่อน** เพื่อลดจำนวนข้าศึกด้วย เชิงหนึ่ง เพื่อจะได้ต่อสู้กับคู่ต่อสู้ ที่ จะออกมาปรากฏตัวให้เห็นชัด ๆ แท้ ๆ นี้อีกเชิงหนึ่ง และเพื่อจะได้สู้ได้ แม่น ๆ มั่น ๆ เท่าที่พอเหมาะ เป็นขั้นเป็นระดับด้วย อีกเชิงหนึ่ง แล้ว ค่อยเลื่อนชั้นตามโอกาส และตามวิธีการแห่งยุทธพิชัยต่อ ๆ ไป **ฉันนั้น**

กระบวนการตัดกิเลส จึงต้องมีความรู้ปฏิบัติกับวัตถุหยาบ ๆ ปฏิบัติกับสังคมหยาบ ๆ **เป็นเบื้องต้น** ดังนี้ ต้องรู้จักวิธีต่อสู้ วิธีลดละหน่ายคลาย โดยวัตถุก็ดี สังคมก็ดี จะต้องตัดทอน หรืองดด้วย**กาย** อันเป็น**องค์ประกอบภายนอก**นี้หนึ่ง พร้อมกันนั้น ก็มีกระบวนท่า มี**อิทธิวิธี** ในการฆ่าเหตุตัวกิเลสที่**ใจ** คือ ตัดด้วยกลยุทธ์ฝีมือตนเอง**ในทาง "ใจในใจ"** อีกหนึ่ง เราจึงตามตัดกิเลส ตาม**ตำบลที่อยู่ที่ใจมัน เกาะเกี่ยวติดยึด** โดยมีระบบ "ปฏิสัมพันธ์" ทั้งที่กายและใจ เรียกง่าย ๆ ว่า **งดด้วยกายก่อน และตัดด้วยใจ** ไปจนกว่าจะ*ไม่ต้องพรากด้วยกาย* เพราะสามารถมีสัมผัสสัมพันธ์ ตามที่เขามีกันในสังคมนั่นเองได้ แต่เราก็สามารถลดได้ ตัดได้อย่าง**เชี่ยวชาญที่ใจ** เป็นการปฏิบัติโดยมีโจทย์ธรรมชาติ จึงสู้กับสังคมได้ทุกระดับ สุดท้าย ก็โปรดชาวนรกได้ทุกชั้นในที่สุดสูงสุด

อุบายโดยสังเขปนี้ ปรากฏอยู่ในพระสูตร เช่น **สีลสูตร** มีใจความว่า

"ภิกษุเหล่าใด *เป็นผู้ถึงพร้อมด้วย***ศีล***เป็นผู้ถึงพร้อมด้วย***สมาธิ ปัญญา วิมุติ วิมุติญาณทัสนะ การได้เห็น**ภิกษุเหล่านั้นก็ดี **การได้ฟัง การเข้าไปหา การเข้าไปนั่งใกล้ การระลึกถึง การออกบวช**ตามภิกษุเหล่านั้นก็ดี แต่ละอย่าง ๆ เรากล่าวว่า **มีอุปการะมาก** ข้อนั้นเพราะอะไร เพราะเหตุคือ

ผู้ฟังธรรมของภิกษุ เห็นปานนั้นแล้ว **ย่อมหลีกออกอยู่ด้วย ๒ วิธี** ได้แก่ **หลีกออกด้วยกาย** หนึ่ง **หลีกออกด้วยจิต** หนึ่ง เธอ**หลีกออก (สัลลีน)** อยู่อย่างนั้นแล้ว ย่อมระลึกถึง ตรึกถึงธรรมนั้น”

จะเห็นได้ว่า กระบวนการตัดกิเลสโดยแม้หลักเบื้องต้นดังกล่าว จึงจะมีทางกวาดล้างหักโค่น ต้นตอกิเลสให้หมดสิ้นได้จริง ๆ ซึ่งเป็นคนละแบบแผนเชิงชั้น กับหลักยึดรูป**ปรัชญาคาถา Autosuggestion...ไม่ยึดมั่นถือมั่น** ซึ่งยังมีความ**สุดโต่ง** ไปทาง**เสพย์สุขขัลลิกะ** อย่างไม่รู้เท่ารู้ทันลึกซึ้งพอ หรือแบบ**หลีกลี้หนีตะพึดสุดโต่งเลยเถิด นั่งหลับตาสะกดจิต** ก็**เสพย์อัตตา**ไปอีกแบบ

๔.๗ สะกดจิตเคลื่อนที่

เพราะฉะนั้น กรรมวิธี กระทำแต่ในใจล่อง ๆ ลอย ๆ กลบเกลื่อนด้วยความคิด **คาถาปรัชญา Autosuggestion** จึงเป็นเพียง**มาตรการปัดเป่า** ที่*นับเข้าไว้ในฐานะเดียวกับ* **วิธีนั่งหลับตาทำสมาธิ** มีนัยยะเดียวกัน คือ **สะกดจิต**ทั้งคู่ *แปลกคนละวิธีเท่านั้นเอง* กล่าวคือ **นั่งนิ่งหลับตา**นั้น เป็นการ**สะกดจิต**แบบ “**สมถะสแตติก**” ส่วน**เคลื่อนที่ใช้รูปปรัชญาคาถา**นั้น เป็นการสะกดจิตแบบ “**สมถะไดนามิก**”

ประเภท **สมถะไดนามิก** โดยยึดปรัชญาเป็นสกิณ อะไรก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น *อะไรก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น*นี่ ยังโลภกว่า **สมถะสแตติก** ด้วยซ้ำไป **สมถะ**หยุดนิ่งนั่งหลับตา อันหลังสิ กลับยังลดละชัดกว่า คือที่ว่า

อะไร ๆ ก็ไม่เอา นั้น ยังมีรูปธรรมที่ยืนยันได้ชัดมากกว่า ฉะนั้น พวกนี้จึง**มักน้อย-สันโดษ**กว่า ดูเก๋กว่า

ส่วน**ลักษณะกสิณวิปัสสนึก (สมถะไดนามิก)...อะไรก็ไม่ยึดมั่นถือมั่น** นั้น จะไม่เอาในสิ่งที่เราว่ามันไม่ได้น่ะ มันยังไม่มีทางได้ ก็อย่าเพิ่งเอาก็แล้วกัน แล้วจึงปลอบใจด้วยพระคาถานี้กันไป

อื้อ ! ไม่ใช่ของตัวของตน ไม่ใช่ของกูตัวกู อย่ายึดมั่นถือมั่นเลยทุกอย่างว่าง น่ะ ทุกอย่างสำหรับผลัดกันชมหรอก ก็ค่อยบรรเทาใจได้นิดหน่อย จึงแก้ขัดได้พอสมควร เสร็จแล้วจะมิได้อะไร

ดังนั้น พวกนี้จะ **ไม่มักน้อยสันโดษ** เท่าพวก **นั่งหลับตา**ด้วย แต่มีผลเป็น **สมถะ**เหมือนกัน บำบัดจิตให้เป็น “สมถะ” ให้มันสงบด้วยวิธี**การสะกดจิต** อย่างหนึ่งเท่านั้นเอง เป็นคาถากันผีเท่านั้นแหละ

กรรมวิธีสะกดจิต ทุกรูปแบบดังกล่าว จึง**ยังมิได้***เข้าไปแก้***ตัวเหตุ** เพราะ**ไม่รู้**ว่า **กิเลส** คืออะไร? **ตัวกิเลส**เป็นไฉน? แต่ไป**หลงผิด**อยู่ว่า *อวิชชา* คือ *ความไม่รู้เท่าทันอารมณ์ทุกข์นั้น ๆ เท่านั้น* คิดว่าเพราะ *“ความไม่รู้เท่าทัน”* เป็น**เหตุ** ครั้นรู้เท่าทันแล้ว ก็ใช้คาถาดังกล่าวนั้น มันก็จะหยุดปัญหาจบสิ้น มันจะปล่อยวางได้ แท้จริงไม่ใช่เลย !! มันรู้เท่าทันแต่เพียง**อาการ***ที่เราไม่สมใจ* ไปสะดุดเจอตอเข้าแล้วเราก็วางมันเสีย ได้**ปล่อยวางอาการไม่สมใจ**เท่านั้นเอง *มันได้แค่นั้นอย่างเก่ง !*

กับ **อาการที่สมใจ** จึงไม่มีการแตะต้องให้กระเทือนทราง จะ**เสพย์สมสุขสมยึดมั่นจมปลักไปไม่รู้เรื่อง** ที่สำคัญมากคือ มัน**ไม่ได้**เข้าไปรู้ **ตัวตัณหา กิเลส** ที่เป็น**สมุทัย เหตุแท้ ๆ** ซึ่งจะต้อง **ปหาน** คือ **ละทิ้ง** ให้ได้ด้วย **ทางปฏิบัติอันเอก คือ ขบวนการ "อริยสัจ ๔" ที่สมบูรณ์**

๔.๘ สมถะ-วิปัสสนา...ลูกชิ้นเด้ง

สมุทัยตัวเหตุ ต้อง **ปหาน** ต้องจับและรู้ด้วยว่า **อาการกิเลส**เป็นอย่างนี้ มันโคตรโทสะอย่างนี้ ๆ เอง หรือมันเป็นโคตรโลภะหยาบอย่างนี้ อ้อ ! อ่อน ๆ อ่อย ๆ อย่างนี้ ๆ เชียวนะ มาราวกับแปลงตัวบ้าง มาอย่างกับแฝงตนบ้าง ดังนี้เป็นต้น พวกคุณระลึกตามดู เวลาคุณปฏิบัติ *ไม่กินเนื้อสัตว์* นี่นะ แหม !**จิต**มันเป็นอย่างนี้นะ **กิเลส**มันอยู่ที่จิต โอ้ ! มันเป็นอย่างนี้แฮะ เราต้องพยายามต่อสู้ด้วยวิธีอดทนข่มฝืนบ้าง เรียกว่า **สมถะธุระ** ใช้ "กรรมฐาน" หรือมีการกำหนดรูปแบบวิธี เพื่องดเว้นเป็น "สมถะ" ให้ห่างว่างออกมา

สู้ด้วยวิธี**วิปัสสนา**หาเหตุผล ล้างด้วยปัญญา วิเคราะห์ วิจัย เจาะลึกไปหาสัจจะ ด้วยเหตุผลนานาเป็นวิทยาศาสตร์ เฮ้ย ! อย่าไปกินเลย เนื้อเลือดเขา ซากศพผีตายโหงนะ เราเขาต้องมีเมตตากัน เอาเนื้อเขามาใส่เนื้อทำไม อะไรอื่นมันมีคุณค่าเหมือนกัน เราพิจารณา

วิเคราะห์เจาะลึกเหตุผล เห็นแจ้งส่วนได้-เสีย บาป-บุญ คุณ-โทษ ด้วย**วิปัสสนาธุระ**

ทั้งสองธุระช่วยกัน ทั้ง**สมถ**ะและ**วิปัสสนา** ทำให้เราบรรเทา จนกิเลสมันตายสนิท เพราะ**ปัญญา**เกิดจริง (ตาม**ปริญเญยยะ**) เพราะกิเลส หรือเหตุตายจริง (ตาม**ปหานะ**) เพราะอธิปัญญา หรือยถาภูตญาณ แจ้งชัดในผลนิโรธ หรือยังไม่นิโรธสนิทจริง (เป็น**สัจฉิกรณะ**)

เนื่องจากเราปฏิบัติด้วยวิธี **มีการกระทบเมื่อไร เมื่อนั้นเป็นของจริง มิใช่***คิดเดา คะเนเอา และ***มิใช่***มานั่งคิดนึก ตัดความคิดด้วยความคิด* โดย**จับกิเลสไม่ติด ไม่ถูกฝาถูกตัวเลย** มันจึงไม่มีฤทธิ์ ไม่ได้เรื่องเพียงพอ

มันกระทบตอนนี้ โอ้โฮ ! ลูกชิ้นเด้ง เราชอบชะมัด นี่เราเกิดอาการแล้ว เราต้องสู้มันเดี๋ยวนี้ **เอาจริง ๆ อดใจอยากไว้จริง ๆ ไม่แตะต้อง (สมถธุระ)** แล้วพิจารณาลึกซึ้ง (วิปัสสนาธุระ) จนเห็น**กิเลส**มันลด ปลดปล่อยจางคลาย**อารมณ์อยาก**กระหายตะกละกิน **แจ้งเอง ของจริงมีเอง** ชัด ๆ ว่า มันลดน้อยถอยลงในทันที ให้ได้จริง ๆ อย่างนี้เป็นต้น

เราสู้ทำจริง จะลดได้จริง **เป็นการสู้จริง ลดละฆ่าฟันกับกิเลสที่เห็นหน้าตา มีตัวมีตนจริง ๆ *มิใช่****เพียงขบคิด หรือรีบปัดทิ้ง หรือทำลืม ๆ มัน* จึงจะมีผลเห็นต่อหน้าต่อตาจริง จึงจะรู้แจ้งชัดในเบื้องต้น-

ท่ามกลาง-บั้นปลาย และเรื่องความหยาบ-กลาง-ละเอียด อย่างมีขั้นมีขนาด มีขีดมีเขตแห่ง**สังโยชน์** รู้จัก**สักกายะ (ตัวตนขั้นต้น)** รู้จัก**อัตตา (ตัวตนขั้นสูงขั้นละเอียด)**

นี่ยกตัวอย่างไม่กินเนื้อสัตว์ แม้แค่เพราะเหตุแห่ง "วัตถุเหตุ" เพียงเป็นเนื้อสัตว์ ที่เราใช้เป็น**องค์ประกอบศีล ในการปฏิบัติ**เท่านี้ ๆ ซึ่งพวกเราปฏิบัติอยู่ถ้วนทั่ว เช่นนี้เป็นต้น ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย เด็กผู้ใหญ่ทำได้

๔.๙ โกรธเมื่อไหร่-นรกเมื่อนั้น ? !

....อื่น ๆ ก็เหมือนกันแหละ มี**สัมผัสเป็นปัจจัย** ซึ่งเป็นไปตาม**ขอบเขต "ศีล" ที่เรากำหนดสมาทาน** ทำให้เกิด **สัลเลขธรรม การขัดเกลาจิต** สัมผัสแล้วเกิดอาการของกิเลส-ไม่กิเลส เราก็รู้หน้าตา โอ้ ! กิเลสโลภมันเป็นอย่างนี้ ๆ กิเลสมันโกรธเป็นอย่างนี้นะ ไม่ได้สมใจมันก็โกรธ มันได้สมใจมันก็ชอบ มันเป็นอย่างนี้ล่ะ เรารู้แล้ว เราก็ปฏิบัติจัดการไปตามสภาพจริงนั้น ๆ ให้ถูกเรื่องถูกฤทธิ์ ถูกชนิดผลถูกขนาดเหตุ

พยายามลดโกรธ หยุด ดูความเร่าร้อนของมัน มองให้เห็นทุกข์ในอารมณ์โกรธ ! แล้วอย่าไปใส่ฟืนใส่ไฟต่อเรื่องต่อราวเลย ปฏิบัติลดให้ได้ เทียบเคียงให้เห็นว่า พอหยุดยั้งเอาไว้ได้ ขณะนั้น มีสภาพเบา

บางจางคลาย เสร็จแล้ว ตัวเดือดพล่านมันลดดีกรีลงมาเสียบ้างนี่ **อารมณ์ใหม่**นี้มันดีกว่าไหม?!

ถ้าเห็นดีก็ *เร่งลดอารมณ์เสีย***ลงไป** เลี้ยงสภาพอารมณ์ใจคอดี ๆ **เพิ่มพูนความสงบจากกิเลส เบิกบานแจ่มใสขึ้นมาแทน** จงฝึกซ้อมจนได้ผลเต็ม จนเป็นถึงขนากเข้าสู่ภาวะ “เป็น” จนเป็น**ปกติ** นอกจากนี้ในวิธีเพ่งพินิจแง่มุม เช่น ครั้นเกิดได้ **สติ** ขึ้นมาเมื่อใด ในขณะนั้น ก็พึงฉุกคิดดูดี ๆ ซิว่า ไหน ๆ ไฟโกรธนี้ก็ต้องหยุดอยู่ดี จะปล่อยให้มันเผาลนหัวใจรุ่มร้อนไปยังงั้นทั้งวันทั้งคืน จะเอาหรือ? กำไรหรือขาดทุนกับใครกันแน่ ตัว**สติ**นั้น จะแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้านั้น ๆ ได้ การตั้งคำถามจะทำให้เรียก**สติ**คืนมาได้ และมีเหตุ-ผลเกิดปัญญาความเฉลียวฉลาดด้วย

กับของชอบ เราก็ต้องไม่ให้มันบ้าง เพื่อดูหน้าบรรดาอาการโลภโคตรตัวใหญ่น้อยเท่าที่มันจะเกิด กับสิ่งไม่ชอบ ก็อาจเข้าไปลองสัมผัสสัมพันธ์ดูบ้าง มันจะได้ดูกิเลสสลายโคตรโทสะโผล่ให้เราเห็นหน้า เห็นตัวน้อย ตัวใหญ่ ตัวกลางต่าง ๆ ของจริง มันไม่ชอบเป็นยังไง แม้กับของสกปรก ของต่ำ ของหยาบ ลองแตะต้องบ้าง เมื่อมันไม่ถึงกับจะเป็นจะตาย ลองหัดดูบ้าง อย่างนี้เป็นต้น

ซึ่งจะ**เกิดผลได้**ต่างกัน กับการปฏิบัติที่ได้แต่ใช้ **เหตุผลคาถาปรัชญา** โดย**ไม่มีการสมาทานตบะ กรรมฐาน หรือศีลที่กำหนดกิจประพฤติ** ตามนัยยะนี้

๔.๑๐ ซ่อนซ้อนหลายเชิงชั้น

เพราะฉะนั้น เราจึงน่าทำทุกอย่างในสภาพประสบการณ์ ให้มีพฤติกรรมเป็นจริงด้วย ตามแต่กรณี **มิใช่**ไปนั่งเอาแต่หลับตาหลบหนี ไม่เช่นนั้นก็เอาแต่คิด คิด คิด คิด หรือเอาแต่ปัดทิ้งด้วยคาถา..อะไรก็ไม่ใช่ตัวเรา อะไรก็ไม่ใช่ของเรา อะไรก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น เสร็จแล้วพอถึงเวลามันไม่ได้ เออ ! ไม่ยึดมั่นถือมั่น จบเพียงเท่านั้นเอง พอแก้อาการขัดค้องใจไปได้ชั่วคราว

แล้วมันไม่มีโอกาสล่วงรู้หน้าตากิเลส ลักษณะต่างกันอย่างไร? โลภกับโกรธ โลภมากโลภน้อยผิดแผกกันอย่างไร? โลภจัดแรงแสดงอาการหยาบคายประเภท **วิติกมกิเลส**เป็นอย่างไร? ครั้นเราฆ่ามันลงไปได้บ้างแล้ว ชักอ่อนตัวลง ถึงตอนนี้ มันไม่มีชีวิตชีวาในขนาด **วิติกมกิเลส** มันเหลือแค่ **ปริยุฏฐานกิเลส** ชั้นกิเลสประมาณกลาง ก็จะรู้ตัวจริงที่เป็นจริง

สมัยก่อนมันจัดจ้านกว่านี้ เรารู้ของเราเองว่า ที่ทำมาถึงขนาดนี้คือความก้าวหน้า “ตั้งมั่น” (สมาธิ) ได้จริงหรือยัง? วนกลับไปอีกแล้ว เรานี่ยังไม่ตั้งมั่น ยังไม่แข็งแรงเลยนะ !คืบหน้าต่อไป จนจัดการกิเลสชั้นกลางได้อีก จะไม่มีอาการมาก ปรากฏท่าทีเล็กน้อย บางทีเป็นอาการผีหลอกเท่านั้น มัน**นอนเนื่อง**อยู่ราวกับทำทีไม่มีอาการเลย มันเป็น**อนุสัยกิเลส** ชั้นละเอียด คราวว่าง ๆ เผลอ ๆ มันเอาเราเหมือนกัน ก็ให้รู้ตัวเองนะว่า ยังไม่หมด ยังเหลือ **อนุสัย** ที่เป็นเชื้อสายเยื่อใยฝัง

ในจิตใต้สำนึก มันซับซ้อน ลึกซึ้ง หลากหลาย **กิเลส**นี่แหละตัวร้อยเล่ห์พันเชิง หมื่นกล

เราจะรู้ว่ามันแตกต่างกัน โดยหมั่นคอยสังเกตจับดูให้มั่น ให้แม่นให้ได้ เรามีอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด จริงหรือไม่จริง กิเลสพรรค์นี้ หนก่อนนี้เราจัดจ้านขนาดไหน เดี๋ยวนี้เราเบาบาง **เพราะปฏิบัติตัดเหตุ มิใช่***เพราะจำนน?!?*

เหมือนกับอย่างบางทีคนแก่ สังขารไม่อำนวย อวัยวะร่วงโรย เสื่อมโทรม แล้วเลย**ไม่จัดจ้าน** ซึ่งอันที่จริงนั้น กิเลสมัน**พักยก** เออ ! เอ็งก็หนักหนามาแล้วละนะ พักบ้างเถอะ ถึงจะดิ้นไป สรีระมันไม่ไหว ขายขี้หน้าเขาเปล่า ๆ เลยยอมจำนนจนมุม มันก็เท่านั้นเอง แล้วจะมาคุยว่ากิเลสหมด แบบนี้ไม่จริง

พระที่บวชเผลอ ๆ ทน ๆ เอา จนแก่แล้ว **หลงตัวเอง**ว่า เราหมดกิเลส เพราะเหตุเพียงเท่านี้ มีเยอะ คนก็ชอบ**หลงผิด**เอาแบบนี้ เป็นเครื่องวัดตัดสินก็เยอะ

เพราะฉะนั้น เรื่องนี้ มันด้วยองค์ประกอบ ด้วยกาละ สิ่งแวดล้อมบ้าง อะไรต่าง ๆ นานา แล้วจะโมเมเหมาเอาว่า ตัวเองหมดกิเลส มันไม่จริงง่าย ๆ เลย

กิเลสมันมีอยู่ทุกคน ถึงเขตขีดกำหนดเวลา มันต้องออกมาทำหน้าที่ของมันเต็มที่ เสร็จแล้วตอนมันกำลังสำแดงเต็มที่นี่แหละดี รู้เนื้อรู้ตัวหน้าตามันให้ชัด จับให้ได้เลยว่ามันแรงเท่าใด เบาเท่าใด หา

วิธีการฆ่ามันให้ตายดีกว่า **กิเลสต้องฆ่าประหาร** เรียกว่า **ปหาตัพพา** หรือ **ปหาน** แปลภาษาเบา ๆ ว่า **ให้ละ** แปลภาษาชัด ๆ ว่า **ฆ่ามันให้ตายลงไป หากไม่ทำลายมันถูกตัวถูกตน เราจะไม่รู้เรื่องแจ้งชัด**

ทีนี้ผู้ใดทำถูก ฆ่าตรงตัวตรงตน กิเลสอ่อนแรงลงไปแล้ว เป็น**วิราคะ** เรียกว่า **จางคลายกำหนัด** ให้ตามรู้ จนกระทั่ง**ดับสนิท**เป็น**นิโรธ** ก็**ประจักษ์แจ้ง**เป็น **สัจฉิกรณะ**

คุณต้องรู้ของคุณเอง เออนี่ดับเกลี้ยงสนิทนะ แม้จะมีมายั่วยวนขนาดบุตรคหบดี หรือคหบดีผู้พรั่งพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ เราไปสัมผัสเห็นเขากำลังมันส์ หวานซึ้งสุดขีดของเขาอยู่ หรือใครเอามายั่วย้อมมอมเมาเราเข้าให้ ด้วยรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสอันใดก็แล้วแต่ เราก็ยังเฉยสนิท ในจิตดับอยู่จริง ต้องอ่านจริง เห็นจริง เป็นจริง

แม้มิทันรู้เนื้อรู้ตัวมาก่อน เข้ามายั่วยวนปุ๊บปั๊บ เราก็วางได้จริงเป็นอัตโนมัติ โดยมิต้องตั้งหน้าตั้งตาสู้ ไม่ต้องตั้งใจสังวร ก็ทนได้โดยไม่ยาก ทนได้โดยไม่ลำบาก เป็นอัตโนมัติแท้ เช่นนี้เป็นต้น มันจะรู้แจ้งเห็นจริงที่ตัวเราเอง ของใครของมัน

และมีบางเรื่องบางอย่าง จะไปแกล้งลองสัมผัสเอา ลองทำดูนั้นไม่ได้เป็นอันขาด แต่มันจะมีสิ่งแวดล้อมองค์ประกอบต่าง ๆ ผสมผเส**เป็นตัวโจทย์** ให้ผู้ปฏิบัติเอง เสร็จเพียงพอเองในที่สุด

อันนี้มิใช่เรื่องตื้นเขินเผินผิว มิใช่ของง่ายดาย

เพราะฉะนั้น **ผู้ใดรู้สัจจะ ได้สัจจะ ผู้นั้นจึงจริงจังในสัจจะ !**

แล้วหลักปรัชญาคำสอนที่ทำให้คน **หมิ่นหยามสัจจะ ไม่เอาสัจจะ** กลับกลายเป็นคน**ไม่มีสัจจะ**เลย ก็เลย **ไม่เอาจริงกับอะไรทั้งนั้น** แม้**อุตสาหะ** สร้างดีหรือสู้ชั่ว

นั่นคือ โลกนี้เลย **ไม่มีคนเอาจริง** ในงานพัฒนาประเทศ **ตามนัยยะซ้อนลึกดังอธิบายแจกแจงมาปัญหาสังคมจึงแก้ไม่ได้**

เมื่อว่าไปอย่างนี้ คนที่เขาว่า **เขาเอาจริง** เขาก็จะกล่าวอ้างย้อนให้ **ฉันเอาจริงของฉันอยู่ทั้งนั้นแหละ** เราก็ไม่สงสัย ไม่ถกเถียง ไม่ปฏิเสธ **เพราะเขาก็จริง ขนาดของเขา แบบของเขา** บอกแล้วไงว่า **แม้อันธพาลนี่แหละ ยอดเอาจริงล่ะ !**

๔.๑๑ มิเตอร์วัด..คนจริงในอุดมการณ์

ความจริง **ลองไปเอาผลประโยชน์ออกมาจากตัวเขาซิ** เขาจะเอาจริงมั้ย เขา “เอาจริง” เลยนะ ! นี่ก็เป็นประเด็น ลองดูสิ อย่างพวกเราทำนี่ ไม่มีผลประโยชน์อะไรเข้าตัวเอง ทำกันอยู่เดี๋ยวนี้ ทั้ง ๆ ที่ทำไปก็ถูกด่า เรา**เอาจริง**อยู่เดี๋ยวนี้

ส่วนเขา**เอาจริง** เขาทำงาน หรือทำกิจอะไรอยู่เดี๋ยวนี้นั้น *ถ้าไม่มีผลประโยชน์แล้วไซร้* [ซึ่งมันมีน้อยมาก–มีตรงมีอ้อม หลากหลายเชิงชั้น–ขั้น–ขนาด นักกว่านัก] **เขาจะกล้าเอาจริงอย่างเรา** *จะเอาด้วยไหม?*

ตรงนี้เป็นประเด็นที่เอามายืนยันกันให้ได้ ตรงนี้ละสำคัญ จะพิสูจน์กันได้ว่า **เอาจริง หรือไม่เอาจริง?**

ขออภัยด้วย ถ้าใครรู้สึกไม่ดี เมื่อได้ยิน "คำอหังการ์" ยืนยันตนเอง ยกตัวยกตนเหลือหลายในที่นี้ ได้บอกมาแล้วว่า เราจะแสดงความจริง ในลักษณะ จริง-ตรง-กล้า ดังนั้น ถ้าใครยังไม่เข้าใจในความมุ่งหมาย และเจตนาจริงอันนี้ ก็แน่ล่ะ ย่อมอ่านหนังสือเล่มนี้ด้วยความไม่สบายใจ เพราะเหตุนัยยะเยี่ยงนี้ ไปตลอดต้นจนจบ แน่นอน

แม้แต่เหล่าท่านทั้งหลายที่ทำงานกับสังคม ในรูป**องค์กรเอกชน** [NON GOVERNMENT ORGANIZATION หรือย่อ ๆ ว่า NGO] เป็นกลุ่มพัฒนาองค์กรย่อย ที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาล ทำงานกันโดยอิสระ มีมากไม่รู้กี่ร้อยองค์กร ซึ่งพากันพัฒนาสังคม **เขาจะต้องหาทุนก่อนอื่น** ขอรับทรัพย์จากต่างประเทศก็เยอะ เอาทุนไปทำไม เอาไปพัฒนา แล้วเขาก็ต้องใช้จ่ายบ้าง เทียบเคียงกับเราแล้ว เรากินใช้เหมือนกัน แต่มากน้อยเท่าใด คงพอสมควร มันก็ไม่มากเท่าเขามาก เรื่องนี้ไม่ใช่ข่มกันหรืออวดอ้าง แต่ประสงค์จะให้ศึกษา "ความจริง" กันให้ถึงแก่น และถึง**ความเป็นไปได้จริง**

เขาจึงดีอยู่ประมาณหนึ่ง แต่มันยังไม่ถึงจุดที่สมควร โดยเฉพาะพัฒนาโดยระบบอย่างนั้น เขายังคงรักษา **อัตราได้เปรียบ** ไว้สูงอยู่ก็เป็นกันอยู่

ทั้งนี้ เนื่องจากเขายังไม่รู้**ตัวสรรเสริญ**ที่เขาได้ ไม่รู้ตัวของ**ลาภยศ**ที่เขาอาศัย ยศเขาได้หลายยศ บางคนทำงานสังคมสงเคราะห์ไปพักหนึ่ง ได้รับแต่งตั้งขึ้นไปแล้วมิใช่น้อย บางคนเป็นนักศึกษาอยู่ที่รามคำแหงบ้าง อยู่ที่จุฬาฯ บ้าง พอตัวดังประเดี๋ยวเดียว ได้รับแต่งตั้งฐานะดีเลย โดยเฉพาะ**โลกียสุข** นั้น ไม่ใช่จะเข้าใจกันง่าย ๆ มันแทรกซ้อนชอนไชอยู่ทั้งใน กามภพ-รูปภพ-อรูปภพ ซึ่งล้วนยังชื่อว่า **โลกียสุข** หรือเป็น **อามิส** ที่ยังไม่สูญบริสุทธิ์อยู่ทั้งสิ้น

ครั้นได้เข้าไปในกลุ่มข้าราชการ คณะบริหารแล้ว เป็นอย่างไร? เงียบสนิท อุดมการณ์อยู่ไหน? อยู่ในเล่ม เขียนไว้แล้วอุดมการณ์อยู่ในเล่ม พูดก็อยู่ในเทป แต่ตอนนี้เปิดเผยไหม? อ้าว ! มันเก่าแล้ว อย่าเปิดเผย นี่มิได้ใส่ความเขาหรอก แต่เขา **ไม่รู้ตัว** ว่าเขาทำ เขามีจิตที่ต้องการ**โลภ** หรือ**โลกีย์**นั้น ๆ อยู่มากน้อยเท่าใด? จะรู้ได้ไม่ชัด ไม่ละเอียด เพราะไม่ได้ศึกษาอย่างสัมผัสสภาวะอันมากมายของลักษณะ**กิเลสในโลกีย์** หรือ **สมมุติสัจ**จะเหล่านี้ อย่าง**จับมั่นคั้นตาย รู้ยิ่งเห็นจริง** เป็นระดับขั้นตอน มีขนาด มีขีด มีเขต สมบูรณ์แท้ ๆ

๔.๑๒ พระโพธิรักษ์...อยากดัง!

มีพวกคนเขามาใส่ความเรา ว่า *เราอยากดัง* เขาว่า **พระโพธิรักษ์อยากดัง** ทั้งที่ยกเอาเหตุผลมาอ้าง แต่เหตุผลมันอาจจะต่ำไปหน่อย คือว่า หากยังเป็น **รัก รักพงษ์** ชื่อดังกว่านี้นะ และชื่อดีด้วย คือมีชื่อใน

เรื่องที่ **คนทั่วไปชอบ** ทั้งดังดีด้วย คือดังด้วย**คำชม** เพราะดังไม่**ถูกด่า** เหมือนเดี๋ยวนี้ เดี๋ยวนี้ดังเหมือนกัน แต่มันดังแบบถูกด่า

พระโพธิรักษ์ นี่ดังเหมือนกัน แต่ดัง**ถูกด่า**ใช่ไหม..ดัง**ถูกด่า**มากกว่า แต่อันก่อนนั่น มันดังดี รัก รักพงษ์ ดังดี แล้วถ้าอยากดังจริง ๆ ก็พัฒนาที่ได้ดังมาพอสมควร พัฒนาฐานะนั้นแหละต่อไปสิ ให้ดังกว่านี้ จะหนีออกมาอย่างนี้ทำไม? เอาเหตุผลแค่นี้มาอ้างอิงว่า **เราไม่ได้อยากดัง** ก็น่าจะพอ เพราะถ้าอยากดัง ก็ไม่ต้องทิ้ง หรือไม่ต้องหนีจากที่มี "ทุนรอนของความดัง" อยู่แล้ว ควรพัฒนาความดัง เสริมจากทุนรอนความดังที่มีอยู่แล้วต่อ เพราะความดังของรัก รักพงษ์ ก็ยังไม่ได้ล้มเหลว หรือดับไป ขณะจะออกมาบวช กลับดังยิ่งขึ้น เพราะแต่งเพลงหนังเรื่อง "โทน" กำลังฮือฮาเกรียวกราว เสียด้วยซ้ำ

ถ้าอยากดังก็พัฒนาฐานที่มีอยู่แล้ว รัก รักพงษ์ ก็พัฒนาต่อไปในสิ่งที่โลกเขาต้องการ **จารุณี** เขาก็ดัง **สรพงษ์** เขาก็ดัง ต่อจากหนังเรื่อง "โทน" นั้น วงดนตรี **ดิ อิมพอสสิเบิ้ล** ก็ดังตูมตาม **สังข์ทอง สีใส** ก็ดัง **เปี๊ยก โปสเตอร์** ก็ดังตูมตามมา ทำไมเราไม่เอาดังอย่างโน้นไปซิ เงินก็ได้ ดังก็ดัง เอาดังอย่างโน้นไม่ดีกว่าหรือ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองกำลังดังด้วย หนังเรื่อง "โทน" กำลังดัง รัก รักพงษ์ ก็หนีมาอย่างไม่หลงชื่นชมยินดีด้วยจริง ๆ

หากจะรับทรัพย์ตอนนั้นละก็ รับเละอื้อซ่าเชียว เพราะว่าตอนนั้นสตริงคอมโบ้กำลังขึ้น ขึ้นเพราะ รัก รักพงษ์ ช่วยแต่งเพลงไทย สำหรับเล่นกับวงสมัยใหม่แบบนี้เป็นคนแรก ดิ อิมพอสสิเบิ้ล ก็ขึ้นตอนนั้น มี

เพลง “เริงรถไฟ” เป็นเพลงไทยประสานเสียง ที่เล่นแบบสตริงคอมโบ้ เพลงแรกของประเทศไทย และมีเพลง “ชื่นรัก” เป็นเพลงที่สอง ถ้าอยู่ต่อ ก็แต่งต่อไปอีก สืบสานในฐานะผู้ริเริ่ม และดังเป็นคนแรก ทำไมไม่เอาดังต่อไป?

เดี๋ยวนี้เต็มบ้านเต็มเมือง ทำเทปขายเป็นล้านตลับ โอ้โฮ ! ทั้งเพลงใหม่ ทั้งวงดนตรีใหม่ ๆ ผงาดขึ้นมาเพราะขายเทปชุดดัง ๆ ได้เป็นล้าน ๆ จนกระทั่ง ทะเลาะกัน เพราะเขาแบ่งทรัพย์กันไม่ถึงใจ เพราะแย่งลาภ แย่งความเด่นความดังกัน เห็นอยู่..ดูไม่เบื่อ !

มันเป็นได้อย่างนี้นี่ ถ้าจะดังอย่างนั้น รวยอย่างนั้น รัก รักพงษ์ ก็อยู่อย่างนั้น เรื่องอะไรจะมาอย่างนี้ มานี่โดนเป็นขี้ปากเขาจะแย่ ป่านนี้ยังถูกว่าถูกด่าไม่เสร็จ *ยิ่งหนังสือเล่มนี้ออกไป*อีก แล้วไม่ผิดหวังหรอก ...เตรียมรับ “คำด่า” ได้ อย่างชนิดเชื่อขนมกินได้ก่อนเลย

เมื่อพระโพธิรักษ์มิได้อยากดัง ถึงยืนยันอันนี้ เขายังไม่ยอมเชื่อ เขาก็ตู่เอาว่า **อยากดัง** ที่เขาว่าอยากดังเพราะอะไร? เพราะ**กลเม็ด***ที่เปิดเผย***กลเม็ด**ที่เราทำงานอยู่ทุกวันนี้ เราจะต้องเอา**ดี** ที่เรามีเข้าประกาศ...?! แถมไปว่า **ชั่ว** ที่เขามีกันถ้วนทั่วเสียด้วย

๔.๑๓ ลดเงินเดือน ทั้งเก่งกับเฮง

...ดีมันอยู่ที่ไหน? **ดี** มันอยู่ที่**คนทำได้** เราทำ**ดีได้** เราก็เอา**ดี**ที่เราทำได้มาประกาศ เราย่อมรับรองของตัวเราเอง เป็นแน่ใจกว่าของ

คนอื่น เขาจะไปรับรองดีของคนนั้น ดีของคนนี้ ใครจะไปรับรองได้จริงจังขนาดไหนเชียว ถ้าไม่แน่ ๆ มั่น ๆ ของตน ๆ ขนาดที่พระโพธิรักษ์รับรองตน และทรงความดีนั้น ๆ ไว้อยู่แท้ ๆ พวกพระลูกศิษย์บางคนอยู่ใกล้ชิดติดไม่ห่าง ยังไม่มั่นใจ ไม่เข้าใจใน "สัจจะ" นั้น ๆ ยังมีเลย

คุณคิดดู **ใครจะไปรับรองคนอื่นได้เท่าตัวเราเอง** ดังนั้น ขอบอกว่า คนมีดีของตัวเองพึงเอาออกมาคุย มาโชว์ **เอา "ดี" ที่ยิ่งเป็นดีโลกุตระ ดีแท้ ๆ นั่นแหละ ออกมายืนยัน ว่า ในโลกนี้ยังมี "ดี" นั้น ๆ แท้ ๆ** แต่ก็ต้องมีกาละ-เทศะ-ฐานะ กันสมควร ๆ ให้ดีแล้วกัน **มิใช่**อวดไม่ได้ โชว์ไม่ได้ **ข้อสำคัญ อย่าให้ผิดวินัย ผิดธรรม เป็นอันขาด**

หากจะแย้งว่า **คุยตัว** ก็ทีตัวเอา**ชั่ว**มาคุยมาโชว์เยอะแยะ ทำไมไม่พูดถึงกันบ้าง *ฉันรวยแล้วตอนนี้ ได้เงินทองมามาก เพราะเงินเดือนขึ้น เพราะได้กำไรมามาก ฉลองกันหน่อย* ก็ไป**โลภโมโทสัน**เอามามาก ไปฉลองทำไม? ช่วยกันโฆษณาทำไม? *พูดอย่างนี้ บางคนคงเถียงว่า พูดยังไม่ถูก !*

พวกเรานี่ **ลดเงินเดือน** ไปฉลองกันมั่งซิ ลงหนังสือพิมพ์ นี่เราเลี้ยงส่ง เพราะเรา**ลดเงินเดือนของตัวเราเอง** แต่ก่อนเราทำงานเอาเงินเดือนตั้งเดือนละห้าพัน เดี๋ยวนี้เราเอาเดือนละสองพันได้แล้ว เลยฉลองใหญ่เลย ฉลองลงหนังสือพิมพ์บ้าง เขาจะลงให้ไหม ลองดูบ้างปะไร ! *แต่ก่อนเรายังล่าเงินรายได้สารพัด* **เดี๋ยวนี้เราทำงานฟรีก็มีชีวิตอยู่ได้ มันทั้งเก่ง ทั้งเฮงจริง ๆ นะ มนุษย์คนนี้** อย่างนี้ไม่น่าโชว์

ไม่น่าอวดกันบ้างหรือ? ทำไมสังคมจึงไม่สรรหาส่งเสริม ถ้าเขาจะมีการโชว์ การอวดชนิดนี้บ้าง ทำไมต้องเอาผิดกับเขานักหนา? สังคมขณะนี้มันลำเอียงขนาดไหน? ลองคิดดี ๆ ดูซิ ! แล้วมันเป็นผลดีกับสังคมกันไหม? ที่ช่วยกันโฆษณาให้แต่ในเรื่องที่ไม่ดี ไม่ควรโชว์ แต่กลับต้านหรือไม่ใช้ความพยายาม ไม่ใช้ความสามารถที่จะยื่นสิ่ง "ดี" ที่ถูกต้องตามธรรมให้แก่สังคม แม้จะไม่ถึงกับโชว์โอ่อ่าก็ตาม **เห็น "อิทธิพล" ของอำนาจสังคมส่วนมากกันไหม? ว่าอิทธิพลแง่ใดครอบงำสังคม?**

๔.๑๔ ความรู้ หรือจะสู้ความจริง

ลองเอาแบบ**ทวนกระแส**อย่างนี้กัน คงจะดี แต่จริง ๆ เราก็ไม่บ้าทำอย่างนั้นกันหรอก ที่เขาทำบ้ากันอยู่ทุกวันนี้ โอ้โฮย ! ใครลงได้กันสิ (หมายถึงได้ลงโฆษณา) ดีอกดีใจ บางทีไปเต๊ยเงินยังได้ด้วย *นี่ลงให้แล้วนะรูป เลี้ยงหน่อยสิ ข้าวมื้อก็ยังดี* เล่นกันแบบนี้ ผู้ใหญ่ในวงการรู้แสนรู้ บางทีอย่าว่าไป...*มีบ้างไหมเล่าพี่ ใส่ซองนิดหน่อย* กลเม็ดพวกนี้ คนอยู่ในวงการ ทำไมจะไม่รู้ ที่จริง มิใช่ต้องขอ ช่วยกันด้วยความเห็นใจกัน เป็นซอง**คาว** ไม่ใช่ซอง**ขาว** เขาทำกันเยอะแยะอย่างนี้

ทุกวันนี้มีโปรประกันดาช่วยกันโฆษณา ทั้งนักรู้ คอลัมนิสต์ นักเขียน นักพูด ทั้งเขียน ทั้งพูด ทั้งออกวิทยุ เขียนหนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม ช่วยโปรประกันดาไปแบบจอมโจรบัณฑิตกัน เห็น ๆ รู้ ๆ

กันอยู่ ก็ล้วนเอาแต่รู้ ๆ เราถึงบอกว่า เอ ! จะยับยั้งยังไง? ก็พยายามบอกว่า

อย่าหลงเพลินไปกับความรู้ แต่ต้องเร่งปฏิบัติเอาจริงกับความจริง

ก็ไม่รู้จะไปใช้ประโยคอะไร ไปกระตุ้นเตือนเขาให้รู้สึกมีปฏิกิริยารู้เนื้อรู้ตัว **แข็งแรงกันขึ้นมาบ้าง ตื่นขึ้นมาบ้าง** สำหรับผู้ที่ไม่ยอมตื่นทั้ง ๆ ที่ก็รู้แสนรู้ ไม่รู้ยังไง..ถึงหลับใหลกันนัก ก็ฉลาด ๆ กันทั้งนั้น ๆ แหละนะ !

๔.๑๕ ประทับตราจิตวิญญาณ

ไม่น่าเป็นไปได้ ในขณะที่เราเห็นอยู่ว่า เขาก็ดูฉลาดเฉลียวกันทั้งนั้น แต่ทว่าเขาก็ยังคงนึกมั่นใจว่า ตัวเองฉลาดนักฉลาดหนา ทำไมไม่ฉลาดในเชิงที่ควรฉลาดบ้าง ใครจะกระตุ้นเตือนใครอย่างไรดี? เราก็ทำของเราอยู่เต็มกำลังสุดฤทธิ์สุดแรง แต่ก็ไม่มีฤทธิ์ปลุกยักษ์หลับแสดงว่าไม่เก่ง ก็รับผิดอีกว่า **เรานี่มันไม่เก่ง** หัดมองตน ปรารภตัวเองว่า *เอ ! ชาตินี้เกิดมา เราทำไมไม่ค่อยเก่งนะ* คอยเพ่งตนแบบนี้ จะได้มีทางพัฒนา ขืนไปโทษคนอื่นว่าเขาโง่ โยนบาปให้เขาหมด มันจะไม่มีอะไรดีขึ้นเลย...

หากจะว่ากันไป พระโพธิรักษ์ก็เก่งพอได้เหมือนกัน ยังมีคนติดแล้ว ติดบ่วงพอสมควร เราก็ว่าเราภาคภูมิตัวเอง ที่**ตัวเท่านี้**ยังทำได้ขนาดนี้ ก่อนเคยเป็นใครมาจากไหนเชียว ก็เปล่า ! ปริญญาสักใบก็ไม่

มี ชาตินี้ไม่มีใครเป็นอาจารย์สอนธรรมะให้ อาศัยการปฏิบัติธรรมเอาจริง ตัดกิเลสลูกเดียว เพียงปีสองปี ก็กระโดดออกมาจากโลกมายา คือวงการทีวี มาทำงานศาสนารับผิดชอบเต็มตัว อย่างที่เห็นกันอยู่

ความภาคภูมิดังกล่าวนี้ ถ้าใครฟังเป็น จะเห็นว่าเราถ่อมตน ในเมื่อเรา**ตัวเท่านี้** ได้ขนาดนี้ ให้รู้สึกภาคภูมิหนักหนา และ **ใจพอ** พอกินพอใช้มานานนักหนาแล้ว ที่ได้มีคนมาเรียน ๓ คน ๘ คน ๙ คน ๙ คนก็เคยบอกแล้วว่า เต็มชั้นแล้ว ๙ คนนี่ นี่มันหลาย ๙ แล้วนี่ นั่งอยู่นี่นึกว่ามันหลายสิบเก้าด้วย มันกว่าเก้าสิบนั่นเอง

อย่างนี้มันน่าภาคภูมิใจแล้ว แม้ตายลงไปในวันนี้ ไม่มีปัญหา เพื่อเชื่อว่า **ได้ตราสัจจะลงไปในหัวใจคนแล้วจริง ๆ !**

จิตวิญญาณของคนได้รับสัจจะไป มากบ้างน้อยบ้างก็ตาม ย่อมได้เห็นว่า **การละหน่ายคลาย การลดกิเลสของตนนี้ เป็นความประเสริฐของมนุษย์ ไม่มีอะไรประเสริฐยอดกว่านี้** ขอยืนยัน...

คุณจะฉลาดเฉลียวท่วมฟ้าท่วมดินขนาดไหนก็ตาม ไม่มีอะไรประเสริฐเท่าการละกิเลส

๔.๑๖ ภูมิหลังพระโพธิรักษ์

การละกิเลสมิได้ทำให้คนโง่ เมื่อทำถูกต้องแล้ว การละกิเลสตามทฤษฎีของพระพุทธเจ้า ขอยืนยันว่าไม่ใช่ ใครบรรลุธรรมของพระพุทธเจ้า แล้วไม่มีโง่ ขอยืนยันเลย **แต่ถ้าไปนั่งหลับตา หลับตาไป ๆ สะกดจิตตนไป ไม่รับรู้อะไร ๆ ไปเรื่อย ๆ นั้น โง่นะโง่** แม้แต่บ้านเมืองยังไม่รู้เรื่องเลย พิสูจน์กันง่าย ๆ ได้ว่า ไม่ต้องรู้เรื่องกับเขาหรอก อะไร ๆ ก็ไม่ทันเขา เขาจะหลอกล่ออะไรก็แล้วแต่ หนักเข้าถูกหลอกเป็นเครื่องมือ

พวกนั่งหลับตา บางทีโดนนายทุนหลอกให้ทำเหรียญขาย มีธนาคารเข้ามาช่วยส่งเสริมอุดหนุนทันที ทั้งเงินทุน และจัดจำหน่าย ในรูปแฝงว่า **เช่าบูชา** อย่าว่าแต่ทำเหรียญขายเลย อะไรต่าง ๆ นานาเยอะแยะไป เขาก็ทำได้ *เพราะอะไร?*

เพราะไม่รู้เท่าทันเกม ไม่รู้เท่าทันว่า โลกนี้มันมีเหลี่ยมคูขนาดไหน? ชั้นเชิงซับซ้อนขนาดไหน? ระบบทุนนิยม บริโภคนิยม ศักดินาขนาดไหน? เป็นไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง

แต่ก่อนนี้ ตั้งแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติธรรม ยังไม่ได้ปฏิบัติธรรมขณะนี้ พระโพธิรักษ์แสนเชย เพราะไม่ค่อยรู้เรื่องทุนนิยม ศักดินา การเมือง ไม่รู้เรื่องจริง ๆ มิใช่แกล้งโง่นะ การเมืองนี่เกลียดมาแต่ไหน ๆ แล้ว ไม่เล่น ตัวเองก็อยากจะไปเต้นดีดของเรา อยากจะเป็นดารา ดาเรไปตามเรื่อง ไม่เอาถ่านหรอก เรื่องการเมือง สำหรับเรื่องทุนนิยม ศักดินา ก็

เราเองเป็นตัวกอบโกยซะเอง จะไปรู้ทุนนิยมอะไร มันก็กอบโกยไปตามประสาเรา ไม่รู้เรื่องด้วย เพราะเรามีความสามารถพอสมควร เอาเปรียบสังคมเขาได้ เราก็กอบก็โกยไป ได้มาก็ผลาญพร่า กิน สูบ ดื่ม เสพย์ สะสม สร้างโอ่ กินอวด ทำอ้าง ผู้ที่สู้เราไม่ได้ไปเท่านั้น จะไปมีอะไร รู้ประสาอะไรกับ ทุนนิยม บริโภคนิยม ศักดินา เอาเปรียบเอารัด

จนเดี๋ยวนี้ ถึงมารู้**มิใช่***เพราะศึกษาเข้าโรงเรียน หรือเข้ามหาวิทยาลัยที่ไปศึกษามาได้* แต่รู้ได้เนื่องจากปฏิบัติธรรม จึงมารู้สิ่งเหล่านี้ ถึงมารู้ระบบการเมือง รู้การฉ้อฉลของการเมือง ของสังคม ของอะไรต่ออะไรของมนุษย์ ที่มันเป็นอยู่ทุกวันนี้ มารู้สิ่งเหล่านี้ เพราะมีปัญญามาจากการปฏิบัติธรรม มิใช่ไปขุดค้นมาจากไหน ไม่ได้ไปท่องไปอ่าน ไปเรียนตามสำนักนั้น สำนักนี้อะไรมา มิได้ไปศึกษาวิชาการชั้นสูงตามสถาบันโน่นนี่ (เรียนจบแค่เพาะช่าง) พวกเรารู้ดีว่า มิได้แอบไปศึกษา แม้พระเยซูยังมีข่าวว่า แอบไปศึกษาอินเดียอยู่พักหนึ่งแล้วมาเปิดเผยธรรมะ ยังมีคนตู่อย่างนั้น จริงไม่จริงไม่รู้ แต่ส่วนตัวเองนี่ใครตู่ไม่ได้ เพราะมิได้แว่บไปเรียนที่ไหนเลย วัดโพธิ์ก็เปล่า วัดมหาธาตุก็ไม่ วัดบวรก็ไม่เคย เปล่าเรียนกับสำนักตักศิลาที่ไหนมา ตั้งแต่ทำงานศาสนามา ก็อยู่ด้วยกันกับลูกศิษย์

ได้มาสาธยายชี้สัจจะ และแนะนำอะไรกันนี่ ล้วนได้จากที่ตัวเองศึกษา แล้วก็มี**บารมี** มี**ภูมิเดิมภูมิแฝง** อยู่ก่อน เป็นทุนติดตัวมา แล้วก็รู้เท่าที่รู้ได้ เรามิใช่นักอ่านอะไรนักหนาด้วยซ้ำ แค่ที่จะทำงาน แค่ที่

จะหยิบมาอ่าน เพื่อว่าอันนั้น มันมีเหตุปัจจัยในการจะทำอะไรต่อไป ยังไม่ค่อยจะมีเวลาอยู่แล้ว

๔.๑๗ ประชาธิปไตยไร้คุณภาพ

ปัญหาร้ายกาจที่ลำบากลำบนกัน นั้นก็คือ ประเด็น**การสอนปรัชญาศาสนา และวิธีการสอนที่ผิดขั้นตอน ผิดฐานะ** มันจึงหัวหกก้นขวิด แล้ว**แก้ปัญหาไม่ได้** ไม่รู้ได้ว่า พวกคุณฟังแล้ว จะรู้สึกเห็นตาม ไม่เห็นตามแค่ไหน พบเห็นแนวโน้มตามบ้างไหม? มิใช่พูดเอาใจกัน แต่ต้องเห็นตามได้จริง ๆ เพราะบรรยายเก่งกระมังงั้น ถึงพูดให้คุณเข้าใจเห็นตามได้ นับว่าล้างสมองเก่งเหมือนกันนะ ล้างสมองขี้เลื่อย ๆ ออกไป พวกคุณฟังดูว่ามันเป็นอย่างไร? มีความจริงในสิ่งที่พูดนี้บ้างเท่าใด? ลองคิดดู นึกดู

ทุกวันนี้ เมื่อคุณเห็นอย่างที่ว่านี้ เราต้องมาช่วยกันเอา**ความจริง เราต้องมาเร่งปฏิบัติเอาจริงกับความจริงกันให้มาก** ถ้าไม่เช่นนั้น **สัจจะความจริง**นี้มันจะไม่โต เมื่อมันไม่โต เขาก็เอาได้กันแต่.. **ประชาธิปไตยปริมาณ**

เดี๋ยวก็มาปลุกม็อบ พวกที่รวมหัวมาชุมนุมเป็นหมู่ม็อบนี่ ไม่รู้อีโหน่อีเหน่อะไรกันนักหนาหรอก ขอให้มีปริมาณนับตัวก็แล้วกันว่า กี่พันกี่หมื่นคน แสนคนแล้ว จำนวนนี้เอาไปใช้ขู่ เป็น **ประชาธิปไตยเชิงปริมาณ** เป็นเสียแบบ**นี้ มันไม่มีธรรมาธิปไตย ในหมู่มวลประชา มัน**

เป็นโลกาธิปไตยโดยที่ไร้ธรรมะ แล้วเขาก็ข่มขู่กันด้วยประชาธิปไตยเก๊ๆ เพียงเอา**จำนวนพวกมาก**เป็นเครื่องตัดสินว่าอันนี้ชนะ เพราะเป็นเสียงข้างมากของจำนวนคน อย่างนี้ก็เป็นการ “ถูกต้อง” ตามระบบประชาธิปไตย ตามที่เขาหมาย แล้วเขาก็ทำอยู่แค่นี้ และดูเหมือนว่าไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าของประชาธิปไตยไปในเชิงที่ว่า **ประชาต้องมีธรรมะเป็นใหญ่** สังคมของประชาหมู่นั้น จึงจะอยู่กันอย่างเป็นสุขสันติ เพราะเป็นธรรมที่แท้จริง มีความยุติธรรมที่อยู่บน**สัจ**จะที่แท้

๔.๑๘ เอาแค่...ตาบอดก็เห็นได้ !

พูดถึงแง่นี้ อาจมีคนแย้งขึ้นได้ว่า ถ้าอโศกดีจริง ทำไมถึงคนมาน้อยล่ะ แหม !มันยังกับง่ายนักนี่เจ้าประคุณเอ๋ย...ได้ขนาดนี้มันแสนภาคภูมินักหนาแล้ว อนิจจา ! ตัวเราก็เท่านี้ ทำได้เห็นปานนี้ นี่มันขนาดแมลงหวี่ไปสู้กับช้างนะ เปรียบเทียบแค่นี้ เราว่ายังน้อยไปด้วยซ้ำ

มันบุญนักหนาแล้วที่อโศกสู้กับบรรยากาศสังคมทุกวันนี้ได้เท่านี้ ช้างเชิ้งยังรำคาญบ้างก็ดีแล้วหละ เรามิได้คิดไปล้มช้างแต่อย่างใดหรอก แมลงหวี่จะไปล้มช้างอะไรเขาได้

ทั้งเราก็มิได้คิดจะล้มล้างลัทธินั้นลัทธินี้ให้ล่มจมไป เรามิได้คิด เราคิดแต่ว่า **เราจะพิสูจน์สัจจะความจริง** เราจะทำสัจจะให้มันดี ให้เป็นสิ่งมีคุณค่า มีประโยชน์แก่มนุษยชาติ แล้วมนุษยชาติจะได้อาศัยสิ่งดีนี้เท่านั้น..!

เรามิได้คิดว่า จะไปล้มอะไร ๆ ที่ไหนได้**สัจจะ** ส่วนที่เห็นแจ้งชัดอยู่จริง ๆ ว่าอะไรใหญ่ อะไรเล็ก ตามเป็นจริง ก็เขาเป็นช้าง แมลงหวี่จะไปล้มช้างได้ยังไง บ้ากันพอดี เราต้องรู้ความจริง รู้ตัวนะ มิใช่เราไม่รู้ว่าตัวว่า เรานี่น้อย เรานี่เล็ก นั่นเขาใหญ่ อันนี้เป็นความจริงไหม เขาใหญ่เราเล็ก แล้วเราจะไปทำอะไรได้ มิใช่ไม้ซีกงัดไม้ซุง แต่เป็นไม้จิ้มฟันงัดไม้ซุง มันจะงัดไปได้อย่างไร ไม้จิ้มฟัน

เพราะฉะนั้น เรามีหน้าที่ มีอาชีพ มีการงานที่ดีที่สุดแล้ว เราก็ทำขยันหมั่นเพียร ก็เท่านั้น พยายามทำงานเพื่อช่วยกันพัฒนามนุษย์ ให้มันมี**เนื้อสาระสัจจะ**ขึ้นมา เมื่อมีขึ้นมา ๆ จนมี**สาระ**มาก **ตัวเนื้อตัวสาระสัจจะ**นั้นโตขึ้นใหญ่ขึ้น คนมันชนตาได้ แม้มันจะเป็นนามธรรม คนเขาต้องยอมรับว่า โอ้โฮ ! เห็นหนอ ชัดหนอ เห็นแล้ว ขนาดตาบอดตาถั่วยังเห็นเลย เออ ! อย่างนี้สิเขาจะยอม

เอาให้ขนาดตาบอด เขาก็ยังเห็นก็แล้วกัน ตั้งใจอุตสาหะเถิด

เพราะเหตุนั้น เรามิมีสิทธิ์จะไปเอาอะไรเขา เรามีสิทธิ์ที่จะสร้างสร้าง ๆ ๆ สร้างความดี สร้างสิ่งดี สร้างคนให้ดี คนมีศีลธรรม คนมีปรมัตถสัจจะ มีสมมุติสัจจะ สร้างเข้าไป ๆ มีหน้าที่เดียว นำ**สัจจะ**เข้าไปสู่สังคม

เราว่าเราทำหน้าที่เดียว**มีหน้าที่สร้างสัจจะ ทั้งปรมัตถ และสมมุติ สร้างคนให้มีของจริง อันนี้สร้างเข้าไป ได้เท่านี้ก็ดีแล้ว**

๔.๑๙ ลูกระเบิดมลชีวะ?

อีกหน่อย**สันติอโศก** นี่ มี**สัจจะความจริง** ครบครัน มีความรู้ความสามารถครบ**สมมุติ** และแต่ละคนมี**ปรมัตถ์** เมื่อเรามี**สัจจะความจริงกันทั้ง ๒ นี้**จริง ๆ เป็นคุณภาพสูง ๆ จะแสดงประสิทธิภาพแห่ง สัจจะความจริง ของมันออกมาสู่สังคมมากยิ่ง ๆ เอง แม้จะอยู่กันที่ไหน กลุ่มน้อย ๆ เล็ก ๆ เท่านี้ อย่างนี้ก็เถอะ ให้คอยอ่าน คอยสังเกต**ของจริงความมีจริง** ขอให้มี **"สัจจะความจริง" กันเป็นคุณภาพแท้สูงขึ้น ๆ เถอะ**ถึงจะเล็ก จะน้อย ก็พิสูจน์คำว่า **"พลังวิมุติ"** กันดู ว่า**มันจะเป็น "พลัง" กันอย่างไร? และ "วิมุติ" แท้ ๆ ทำไมมันมี "พลัง"..?**

วิมุติ ทำไมไม่หยุดนิ่ง ๆ อยู่เงียบ ๆ ไม่มีอะไร? ทำไมไม่หมดบทบาท ไม่นั่ง ๆ กิน ๆ นอน ๆ เนือย ๆ สบาย ๆ? **วิมุติ** ทำไมจึงมี**พลังสร้างสรรค์** ทำไมจึงมีประสิทธิภาพพัฒนา **ทั้งวัตถุข้าวของ**ที่มนุษย์โลก ๆ เขาทำกัน และพัฒนา**ทั้งจิตวิญญาณ**คุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรมของมนุษย์? **วิมุติ**ทำไมจึงไม่หนีเข้าป่าไป...ทำไมจึงไม่นั่งนิ่ง ๆ หลับตา**ทำไม่รู้ไม่ชี้กับสังคมว่า เขาจะทำอะไร จะต้มยำทำแกงอะไรกัน มันก็เรื่องของเขา??**

พระพุทธเจ้าทรงยืนยันว่า **"ผู้มีวิมุตินั่นแหละ คือผู้มีพลังแท้"** ก็เชิญติดตามอ่านความจริง พิสูจน์ความจริง

ปุถุชนคนธรรมดา เขามี**พลังสร้างสรรค์**กันได้ *เพราะแรงอามิส เครื่องล่อของลาภ-ยศ-สรรเสริญ*-**โลกียสุข ที่มันเอร็ดอร่อย เนื่องมาจากอบายมุขบ้าง กามบ้าง มานะบ้าง ภวตัณหา-รูปภพ-อรูปภพบ้าง**

แต่ผู้เข้าสู่**ภูมิโลกุตระนั้น มีพลังสร้างสรรค์เพราะมี "วิมุติ" เพราะจิตวิญญาณของโลกุตระบุคคล ลดละกิเลสโลภโกรธหลงเป็น "สัจจะความจริง" พ้นความเป็นทาสโลกธรรมลาภ-ยศ-สรรเสริญ เลิกอร่อยในรส "โลกียสุข" มาได้จริง ๆ นั่นแหละ นิ่งจะเป็นผู้มีพลังสร้างสรรค์ มีอิสรเสรีภาพ มีภราดรภาพ มีสันติภาพ และมีสมรรถภาพ** อย่างมี**ศักยภาพ มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ** ที่เห็นได้ รู้ได้ อ่านออก "แม้คนตาบอด" ก็เห็นได้-อ่านได้ **ช่วยคนตาบอด**ปานนั้น

สัจจะความจริงที่เป็นจริง ได้สัดส่วน หรือ ได้ครบครัน ทั้ง**สมมุติสัจจะ** และ**ปรมัตถสัจจะไม่เอียง**เป็น*นิกายเถรวาท***ไม่เอียง**ไปข้าง*นิกายมหายาน* จริงเท่าใด ก็ยิ่งจะมี "พลัง" จริงเท่านั้น จะมี**พลังสร้างสรรค์** ทั้งพลังอิทธิบาท ๔ พลังบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ พลังสังคหวัตถุ ๔พลังทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ พลังสัมปรายิกัตถประโยชน์ ๔ พลังวุฒิ ๔ จักร ๔ นาถกรณธรรม ๑๐ อะไรทั้งนั้นแหละ จะรวมเป็น "พลัง" อย่างสงบสุข สันติพรั่งพร้อม และมันจะเป็นพลังสามัคคีธรรม หรือเป็นพลังที่มีกิจกรรม ทำได้รวดเร็ว และพัฒนาการอะไรขึ้นอีกเยอะ เอาไว้คอยดูตัวอย่าง**หมู่บ้านโครงการปฐมอโศก**

ข้อสำคัญ จะมาอยู่กันรึเปล่าก็ไม่รู้ บางคนยังทิ้งบ้านเก่ามาบ้านใหม่ไม่ได้ เพราะมันมีหลายบ้าน บางคนมีสตางค์หลายสตางค์ **คายยังไม่ค่อยออก** ขนาด*พวกเรา*ยังคายยากเลย คิดดู ! แล้วสำมะหาอะไรจะไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ปัดโธ่ ! เอาลูกระเบิดมาระเบิดที่ปากยัง**ไม่ยอมคาย**เลย ยัง**งับเอาระเบิดเข้าไป** เสียด้วยซิ ! เพราะความไม่รู้ว่าเป็นลูกระเบิด

ทุกวันนี้ คนกินลูกระเบิด อยู่ทุกวันโดยไม่รู้ตัว คือ กินยาพิษ กินมลพิษ ต่างรับอาหารกาย อาหารใจ ที่เป็นพิษเป็นภัยต่อชีวิตความเป็นมนุษย์ รับเข้าไป ไม่ว่าลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุขนานาสารพัด รับเข้าไป กิเลสโลภะ โทสะ โมหะ มันซับซ้อนไม่รู้เรื่อง จึงสวาปามลูกระเบิดเข้าไปอยู่ในหัวใจตลอดเวลาเลย

มลชีวะ แท้คืออะไร มลพิษของชีวิตนี่ก็คือ **กิเลสที่จิตวิญญาณ** เป็นมลพิษที่ร้ายแรงที่สุดในมนุษย์ กายไม่สุจริต วจีไม่สุจริต เป็นภัยต่อตนและสังคม โดยเฉพาะมโนทุจริตนี่ตัวร้ายกาจเลย เพราะจิตใจมีกิเลส ที่เราจะต้องเอามันออก ขอให้ล้างอกุศล ล้างทุจริตกาย วาจา ใจนี้ให้ได้ ด้วยศีลด้วยธรรม แล้วคุณจะประกอบการงานอะไร ก็เป็น**สัมมากัมมันโต (คือ การงานทางกาย วาจา ใจ)** ได้ทั้งนั้น ไม่มีปัญหาตามฐานะของตน

พวกเราสามารถมี **สัมมากัมมันโต** กันคนละฐานะ บางคนมีคุณธรรมสูง ก็ลดลงมาได้มาก จนมิต้องไปแย่งชิง ไปโลภโมโทสันจะต้องไปเข่นฆ่าอะไรกัน กระทั่ง**พ้นมิจฉาชีพ ขั้น ลาเภน ลาภัง นิ**

ชิคิงสนตา*(คือ อาชีพที่ยังเอาสิ่งแลกเปลี่ยน)* ไม่ต้องเอาลาภน้อยไปต่อลาภมาก แบบเอาเปรียบขูดรีดกันอยู่ หรือพัฒนาสูงก้าวถึงขั้นทำงานโดยไม่มีอะไรแลกเปลี่ยนเลย ทำงานสบาย ๆ ฟรี ๆ ไม่มีเงินเดือน สูญ ก็เป็นไปได้ตามภูมิฐานที่มี**สัจจะความจริง**

๔.๒๐ ล้างสมองทวนกระแส !

พวกเราพยายามทำกลุ่มสังคมให้เป็นไป โดยมีผู้นำพา**ให้ปฏิบัติศีล** ซึ่งปฏิบัติไม่ง่ายนัก ว่ากันตามจริง เพราะทุกวันนี้บรรยากาศสังคม กิเลสอำนาจครอบงำมันแรงจัด โลกธรรมหรือโลกีย์นี่มาแรงเหลือร้ายขนาดนั้น ยังมีพวกเราสามารถดึงตัวแหวกสายธารนี้ออกมาได้ เห็นปานนี้

ผลงานดังกล่าว ว่าไป ใช่อยากจะชมตัวผู้นำเอง เพราะพูดทีไรมันรู้สึกว่าชมตัวอยู่ทุกที แต่มันต้องชมกันแน่ ในเมื่อเป็นความจริง

ข้อที่ว่า ใช่อยากจะชมตัวเองอะไร แต่พูดทีไรก็ต้องชมตัวเองทุกทีก็คือ *คนอื่นเขาไม่ค่อยยกช่วยให้* เรื่องของเรื่องเป็นแบบนี้ จำใจต้อง**ยกตัวเอง**บ้าง **ยกความจริง**หนะ มิใช่อะไรอื่นหรอก ไม่ได้เป็นของตัวของตนอันใด ไม่ได้ไปหลงตัวหลงตนอะไร โดยจริงแล้ว ตัวเราก็เท่านี้ ทำได้ขนาดนี้ นำพามาปฏิบัติศีล ปฏิบัติธรรม ละลงมา ลดลงมา ก็มีผล มี**สัจจะความจริง**กันเท่านี้

ดูซิ..บางคนมีลาภ มีเงินเดือนตั้งเป็นหลายพันหลายหมื่น กล้าลาออกมาโดยทิ้งสิ่งเหล่านี้ได้ นี่มันมิใช่สิ่งพิสูจน์หรือ? ชีวิตเป็นของเขา ลาภก็ลาภของเขา ยศก็ยศของเขา ทิ้งมาได้ มันเป็น**ความกล้าหาญชาญชัย**ไหม? จะว่าโดนหลอกให้ทิ้ง **คนไหนจะหลอกได้ ก็เชิญบ้างซิ...**

ในโลกนี้**จงช่วยกันหลอกให้ทิ้งลาภ ทิ้งยศได้** ใครว่าหลอกเก่ง ล้างสมองเก่ง ๆ ลองล้างให้เขามาทิ้งลาภยศสรรเสริญ ทิ้งโลกียสุขมาเสียบ้าง ถ้าเก่งพอ เราก็ว่า เราพอสมควร ที่**ล้างสมอง** หรือ**หลอก**ให้คนทิ้งมาได้

ฉะนั้น ใครจะเก่งแบบเข้าเรื่องเข้าราว เก่งเถอะ มาช่วย**ล้างสมอง**เรื่องที่ไปหลงงมงายในโลกธรรม อัน**มิใช่**โลกุตตระธรรม **ขอเชิญกันมาเก่งกันให้มาก ๆ**

๔.๒๑ ที่นี่..รับสมัครงาน ล้านตำแหน่ง... !

จากการที่เรา**ล้างสมองคน** จนปลดปล่อยตัวเขาเอง อิสระจากการเป็นทาสของผลประโยชน์มาได้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นลาภ ยศ สรรเสริญ และโลกียสุขนั้น **ผลพวงสำคัญอันหนึ่งที่พวกเราทำได้ คือ เท่ากับช่วยรัฐบาลแก้ปัญหาคนตกงาน**

ใครจบปริญญามาได้เลย หรือแม้ไม่ได้เรียนหนังสือเลยก็ยังได้มาสมัครงานที่นี่ ข้อสำคัญคุณมีวุฒิมาจริงหรือเปล่า แม้จะจบปริญญา

ตรี โท ยังอยู่ไม่ไหว ผิดกับบางคน จบป.๔ มา กลับทำงานได้ อยู่ได้สบาย **ขาดคุณวุฒิ คุณภาพแท้**แล้ว **สัจจะความจริงมันสอบคัดเลือกเอง** รับไว้ไม่ได้ เพราะทำงานที่นี่ เงินเดือนมันสูง จนเต็มเลย ไม่มีขึ้นอีก *เต็ม "สูญ" แล้วจะขึ้นอีกไม่ได้* **เพราะเท่ากับประธานแล้ว**

ดังนั้น ใครจะมาสมัครงานที่นี่ เชิญมาได้ โดยต้องมีคุณวุฒิคุณภาพแท้ เช่น บางคนได้ศึกษาปฏิบัติธรรมไปด้วย สมัยเมื่อเรียนมหาวิทยาลัยทางโลก ครั้นจบปริญญาทางโลกมา ไม่มีปัญหา มิต้องไปสอบไล่แย่งชิงใครเข้าที่ไหน ให้เหนื่อยยากสาหัส สมัครเข้าที่นี่ตูมทันที คุณวุฒิคุณภาพมีพร้อมพอเพียงแล้วด้วย เชื่อ *อโศก* ก็มาหางานที่นี่มันง่ายดี หลายคนจบปริญญาตรี–โท แล้วทำแบบนี้

เคยมีพ่อแม่บางคนตามมาเล่นงานเรา เอาลูกของเขามา อันนี้เราก็บอกแล้วว่า ไม่ได้เอาไว้ ลูกของคุณ คุณเอาของคุณคืนไป

โดยจริง เขาเข้ามาเอง ด้วยเห็นว่าควรจะมาเป็นมวลหมู่อยู่ที่นี่ ซึ่งเป็นสถานที่ **สัปปายะ (เป็นที่สบาย เป็นที่เจริญ)** ตามหลัก *ปฏิรูปเทสวาโส การอยู่ในถิ่นฐานอันสมควร ที่จะทำให้เขาเจริญขึ้น* อีกทั้งจะได้คบ **มิตรที่ดี** เป็นมิตรที่เป็นบัณฑิตแท้ เป็นสัตบุรุษ เป็นกัลยาณมิตรจริง จึงไม่มีใครไปบังคับเขา

มีแต่ว่าเรายังช่วยทัดทานเขาไว้ด้วยเสียอีก ด้วยซ้ำว่า อย่าเพิ่งมาง่าย ๆ ให้ตกลงพร้อมใจกันได้ด้วยดี ค่อยมา จะสวยกว่า

ระบบการทำงานของเรา จึงให้สิทธิมนุษยชนเต็มที่ จะมาจะไปเมื่อไหร่ก็ได้ รับรองไม่มีปัญหา แรงงานใด ๆ **การทำงานฟรีด้วยใจ** มันสะดวกสบายเช่นนี้เอง

เรากำลังสร้างงาน ขณะนี้กำลังขยายงานไปถึงด้านกสิกรรม เรากำลังก้าวหน้าไปอย่างนี้ พาคน**กลับไป**สู่บ้านไร่นาเรา **พลิกแผ่นดินทอง**กันเป็นดีที่สุด

แผ่นดินนี้เป็นของเรา เราเกิดมาจากดิน เราเป็นคนประกอบด้วยธาตุดินมิใช่น้อย เราก็เป็นส่วนหนึ่งของดิน สักวันหนึ่งก็จะกลับสู่ดิน ให้ผืนดินกลบหน้า ธาตุดินธาตุน้ำมีอยู่ในร่างกายนี้ เราจะไปรังเกียจอะไรกับงานขุดดินย่ำน้ำ...

๔.๒๒ คอมมิวนิสต์ไปไม่ไหว

และ เราก็พยายามพัฒนา สร้างงาน หางานให้พวกเราทำ โดยให้มีผลผลิตเหล่านั้นมาเลี้ยงชีวิต มาเลี้ยงสังคมครอบครัวอย่างพวกเราเป็นกันนี่ พวกเราเป็นครอบครัวโต มีภราดรภาพ มีวัฒนธรรมจารีตประเพณีอย่างนี้ ได้อะไรมาแบ่งปันกันกิน **ไม่เป็นประเภทบริโภคนิยม ทุนนิยม หรือศักดินาอะไรเกินการอย่างเขา**

แต่เรา**มิได้**ไปปรับเปลี่ยนสังคม ที่มันจัดจ้านเอารัดเอาเปรียบดังกล่าว ด้วยวิธีการแบบ**คอมมิวนิสต์** หรือ**สังคมนิยม**อะไรกันนั่น เรา

ไม่เอาด้วยวิธีนั้น เรารู้แล้วว่าเป็น**วิธีบังคับ** เป็น**วิธีเผด็จการหมู่ มันไม่อิสรเสรีภาพ มิใช่เสรีนิยม** ก็รู้อยู่แล้ว

เสร็จแล้ว ระบบนั้น ก็ไม่เอาถ่านในเรื่องจิตวิญญาณ ด้วยซ้ำ บังคับได้บังคับเอา ครอบงำได้ครอบงำเอา แล้วมันไปไม่รอด ไปไม่ไกล ไปไม่นาน ที่ยังเป็น ๆ อยู่นี่ ไปไม่รอดหรอก..! ไปได้ชั่วระยะหนึ่ง ไม่นานนัก

แต่มันบำบัดได้ชั่วคราวเหมือนกัน แก้ปัญหาได้ชั่วคราวเหมือนกัน แต่ไม่ทนนาน ไม่เป็นไปโดยสมบูรณ์ เพราะคนมันไม่อิสระแท้ มันไม่ยินดี เต็มใจยิ่งด้วย "ปัญญา" ที่เข้าใจชัดแจ้งของตนเองจริง จะมีผู้เต็มใจบ้าง ก็ไม่ใช่สังคมจำนวนมากที่แท้จริง

*จึงผิดกันไกลกับพวกเรา***คุณยินดีเข้ามาเอาศีล คุณยินดีมาปฏิบัติเอาธรรมวินัยอย่างนี้ เอากฎระเบียบอย่างนี้ คุณยินดีเอง** ถ้าไม่ยินดี ย่อมไม่มีปัญหา เรามิได้ไปกักขังอะไรไว้ ปล่อยคุณไปตามสบายทุกเมื่อ ถ้าใครยินดีก็เอา ฝึกตนเข้ามาเรื่อย ๆ จนมีหมู่กลุ่มมากขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามจริง

เรามั่นใจใน**สัจจะความจริง**ว่า **ต้องทนทานต่อการพิสูจน์ สัจจะจะต้องคืบหน้าไปเรื่อย ๆ** ทุกวันนี้ คนแสวงหา**สัจจะความจริง** แต่เขามิรู้ว่า**สัจจะ-ความจริง** คืออะไร? วิธีการอย่างไร..ถึงจะได้**สัจจะ**? เขายังไม่รู้จะเอายังไงกันเลย?

สรุปแล้ว **ปัญหาสังคม** ทุกวันนี้ เราจะแก้ได้ โดยมิต้องไปต่อล้อต่อเถียงกัน มิต้องไปต่อราน พูดไปขนาดนี้แล้วนี่ โดยอิง**การชี้แจงแก้ไขความผิดพลาดของท่านพุทธทาส** ที่หว่านไว้แล้วในประเทศไทย ประชาชนคนไทย โดยเฉพาะปัญญาชน เดี๋ยวนี้รับเอาปรัชญานี้ไปใช้ จึงเกิดสำนึกที่เพี้ยน เป็นสำนึกที่เพี้ยนแล้ว และดำรงความบกพร่องไปไม่รอดกันอยู่ เพราะ**ไม่อาจหาญแกล้วกล้าทางจริยธรรมเพียงพอ ซ้ำยังเป็นทุนนิยม-ศักดินา-บริโภคนิยมอัตราสูงอยู่** [ผู้พาผิด ยิ่งแย่กว่านี้ เราขอข้ามไป]

อันนี้ เพี้ยนเพราะ**การสอนผิดพลาด***การศึกษาพุทธศาสนาผิดพลาด มันจึงเพี้ยนไป* พอมันเพี้ยนไปแล้ว มันเลย **ไม่มีสัจจะความจริงสมบูรณ์** นี่เป็นประเด็นใหญ่ !

สัจจะไม่มีในหัวใจมนุษย์เพียงพอ ไม่มีน้ำหนัก ไม่มีความกล้าถึงขีดสมค่า "ความเห็นแก่ตัวยังมากอยู่" ไม่เสียสละจริงพอ ไม่เอาจริง ไม่เป็นคนจริง ไม่เอาความจริง หลัก ๆ ลอย ๆ ไม่มั่นคง ไม่หนักแน่น จึงทำอะไรเจริญไม่ได้เท่าที่ควร เพราะไม่มีคนจริงถึงขั้นพอ ! !

ในศาสนาพระพุทธเจ้า แม้แต่**สิกขาบท**นี่ ตั้งเป็นกฎเกณฑ์ไว้แล้ว **เขายังเสียสละได้ด้วยชีวิต** ซึ่งพระพุทธเจ้ายืนยันว่า **อัศจรรย์จริง ๆ ? !คนจริง** มันต้องเอาจริง **ยึดแท้-วางจริง ถูกสัจจะ***ไม่ใช่สอน "ยึดชั่ว-ยึดดี อัปรีย์ทั้งนั้น"* โลดเลยแบบนี้

เพราะฉะนั้น พวกเรา**เป็นมาได้กัน**ขนาดนี้ ยังมาได้แล้วเลย จึงไม่ต้อง**ถึงตาย**หรอก ก็ยังมี “ศีล” กันได้ “มักน้อย” กันได้ “กล้าจน” กันได้จริงปานนี้ ขนาดนี้มันก็ออกเหลือกินเหลือใช้อยู่แล้ว สำหรับอย่างเรา ๆ มันน่าภาคภูมิใจนักหนาที่มาลด มาละ มามอซอกันเห็นปานนี้ สำหรับเราคนไม่ใหญ่ไม่โต ไม่มีใครสนับสนุนยอมรับว่าถูก-ว่าจริงกันซักเท่าไหร่ อย่างเรา ๆ เท่าที่เป็นกันอยู่จริงนี้ นี่..ไม่ได้พูดด้วยความน้อยใจนะ ! พูดอย่างมีสติสัมปชัญญะปัญญารู้ตัวดีด้วย พูดอย่าง**ผู้ควรภาคภูมิใจ..อวดดีอยู่ด้วยซ้ำ** มันน่าดีใจน้อยอยู่หรือ ที่มีคนมาทำกันได้ทุกระดับ ตั้งแต่ไม่รู้หนังสือ กรรมกร ชาวนา จบป.๔ แม้แต่จบปริญญาตรี-โท-เอก หรือชั้นสูง ๆ ขนาดซีสูง ๆ นายพล ศาสตราจารย์ พากันหันมาลดละ สามารถแต่งเนื้อแต่งตัว นุ่งผ้าถุงมาจากบ้าน ใส่เสื้อม.ซ.มาจากบ้านได้ อย่างองอาจผึ่งผาย ประกาศท้าทาย**ความมีน้อย ความไม่มักมาก** หลายประการได้อย่างมั่นใจ

โอ ! เหลือกินแล้ว เป็นที่ภาคภูมิพอใจแล้ว **ได้ขนาดนี้ มิใช่เรื่องเล่น ๆ ในสังคมที่มันร้ายแรง มันมอมเมา มันยั่วยุปั่นหัว มันกล่อมเกลา ล้วนพยายามที่จะครอบงำความรู้สึก ให้ไปหลงเฟ้อกับบริโภคนิยม ทุนนิยม หรือว่าศักดินา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีอะไรเกินการกันจนล้นเฟ้อไม่รู้เนื้อรู้ตัวกันจริง ๆ**

ดังนั้น ที่ทำกันมาได้ ลดมาได้เพียงนี้ นับว่าดีหนักหนา หากแม้นพระโพธิรักษ์ จำต้องตายลงเดี๋ยวนี้ ก็ใจพอแล้วจริง ๆ

๔.๒๓ บุญโพธิรักษ์

ผลสำเร็จดังกล่าวมา จึงควรถือได้ว่า **มันเป็นบุญใหญ่หลวง** ถ้ายังเป็น**คุณรัก รักพงษ์**อยู่ ยังมอมเมาเขาอยู่อย่างเดิม ๆ โถ ! ป่านนี้.. ต่อให้ยิ่งใหญ่ดังคับฟ้า มันไม่เห็นมีอะไรน่าภาคภูมิใจด้วยสักนิด

ต่อให้ว่า สมมุติ **รัก รักพงษ์** เกิดทำมาหากินอยู่ทางโน้น จนรวยใหญ่ขึ้นมา ป่านฉะนี้ สมมุติให้มีเทปตลับออกชุดนั้น ชุดนี้ขาย ดังฟู่ฟ่าหวือหวา โอ้โฮ ! เล่นเงินล้าน มิรู้กี่ล้านเลย ขณะนี้รวย-ดัง นั่งเอ้เตยันเต อาจจะสั่งเบ๊นซ์ ๖๐๐ มานั่ง หรือไม่ก็เอาโรลสรอยส์ สัก ๒ คัน ข่ม *ไส บาบา* บ้าง อะไรก็แล้วแต่ ต่อให้ปานนั้นก็ตาม ก็จะไม่มีอาการภาคภูมิใจเท่าเลยจริง ๆ

เดี๋ยวนี้ มันรู้ยังงี้นะ แต่ก่อนมันคงไม่รู้เรื่อง เผื่อมันไปเป็นอย่างนั้นเข้าให้ มันคงบ้าอย่างคนบ้านั่นแหละ ไม่มีผิด ! มันก็คงงมงาย หลงเหนื่อยแล้วแถมได้เวรกรรมอยู่อีกนักต่อนัก

ครั้นมารู้จริง ๆ อย่างเดี๋ยวนี้อย่างนี้ มันชวนภาคภูมิใจกว่าเป็นไหน ๆ ชีวิตนี้มีค่า มีประโยชน์ แม้แต่คุณคนสองคนสามคน **สาระแก่นสารมนุษย์** เป็นแบบนี้ต่างหาก นี่มันสาระชีวิต นี่มันประโยชน์คุณค่า **เป็นสัจจะความจริง ที่เป็น "สมมุติสัจจะ" และจะยิ่งแท้ยิ่งสูงค่า เมื่อผู้ใดปฏิบัติได้เป็น "ปรมัตถสัจจะ" ด้วย สอดคล้องกัน ได้ประโยชน์ตน-ประโยชน์ท่าน แก่สังคม** แม้น้อย ๆ เช่นเรานี่แหละ ไม่ยิ่งไม่ใหญ่อะไรหรอก !

ขนาดพวกเราไม่ยิ่งไม่ใหญ่น้อย ๆ ขนาดนี้ มา**ภาคภูมิใจ**กันเถอะพวกเรา แม้แค่นี้ก็ตามที แต่จะได้มากกว่านี้ ดียิ่งกว่านี้ เมื่อเราอุตสาหะพากเพียรกันจริง อย่าหยุด ๆ อย่างไรเสีย พึงชื่นชมเท่าที่ได้ไปพลางก่อน มันบุญหนักบุญหนาแล้ว ที่เราได้สัมผัสซับเสวยกับ **สังคมที่เป็นอยู่อย่างนี้** คือ **มีภราดรภาพ อิสรเสรีภาพพอประมาณ มีสันติภาพ สมรรถภาพของเรา พอสบายโดยไม่เดือดไม่ร้อนอะไรกัน**

๑๕ ปีที่ผ่านมา พวกเราไม่เคยตีกัน ไม่เคยเลยที่จะขัดแย้งกันร้ายแรง อย่างโน้นอย่างนี้ จะมีเพียง ปากหอก พอสมควร อย่างเก่งเห็นหน้างอ ไม่มองหน้ากันบ้าง ชั่วระยะครู่ยาม แม้แต่ผู้หญิงนี่ยอดไหวเลย อารมณ์ออกไวเหลือเกิน พวกเราก็ยังไม่เคยปรากฏถึงกับตบตีกันสักหน ยังเลยนะ ตลอดสิบกว่าปีที่ทำงานมา จะมีเรื่องบ้าง มันแค่ขัดใจกันบ้าง พอประมาณ เห็นได้ชัดว่า มันไม่รุนแรง

ยิ่งเป็นเรื่องโลก เรายิ่งพิสูจน์กันได้ชัดแจ้ง แม้แต่การทิ้งทรัพย์สมบัติกันมา การอยู่อย่างไม่มีรายได้ ไม่สะสมชนิดไม่ห่วงอนาคต การแจกจ่ายเอื้อเฟื้อเกื้อกูลเสียสละ ก็ล้วนมา “ของจริง-ความเป็นจริง” ที่เห็นได้ แม้คนตาบอด

พวกเรามันมี**สันติภาพ**ระดับนี้ แบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ขนาดนี้ได้ต่างมีสมบัติผู้ดี มีการบันยะบันยังกัน เผื่อแผ่กันพอสมควร ไม่ใช่ว่าเล่นโกง เล่นเอาเปรียบเอารัด เล่นเอาเล่ห์เหลี่ยมอะไรเกินการ นั้น ไม่มี มันมีอยู่ขนาดนี้นี่แหละ คือสิ่งวัด**สันติภาพ** สิ่งวัดความเรียบร้อยของสังคมกลุ่มหมู่

๔.๒๔ จุลภาค...สู่...มหัพภาค

แม้พวกเรามันจะเล็ก เขาก็ว่า มันมี มันเป็นไปได้จำกัดเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ โตใหญ่กว้างออกไปแล้ว มันเป็นไปไม่ได้ คำอธิบายคือ ทำเล็ก ๆ หลายเล็ก ๆ ซิ แล้วมันจะโตไปได้เอง ก็ทำไมไม่ช่วยกันล่ะ แต่ละกลุ่ม ๆ หันมาลองทำตาม**ทฤษฎีเอก** นี้ดูบ้าง ทำไปเลยในประเทศไทย

เริ่มต้นรัฐบาลลงมือทีเดียว ๗๕ จุด จังหวัดละจุดไปเลย เอาซิ ช่วยพระโพธิรักษ์บ้าง ทดลองทำกันจริง ๆ แต่ละจุด จุลภาค แล้วมันจะไม่รวมเป็นมหัพภาคได้อย่างไร มันต้องจุลภาคนี่ล่ะ จะก่อเกิดตั้งต้นขึ้นมาได้แน่นอน และถ้าหน่วยเล็ก ๆ ปัจเจกชน ยังไม่มีปัญญาทำสำเร็จเสร็จแล้วจะไปทำกับมหาชนทั้งระบบไหวหรือ? อนึ่ง ที่น่าฉุกคิดคือ จัดการกับจุดเล็ก ๆ ให้ได้มากมวล มันเสร็จสรรพในตัว ระบบใหญ่ แม้ไม่ไปแตะต้องก็มีหวังพังครืนเอง นี่คือ **สันติวิธี**

แต่ทีนี้ เรามีเรี่ยวแรงเพียงเท่านี้เอง เราก็ทำได้เท่านี้ เราก็ทำสุดเหวี่ยงสุดขีดเต็มฤทธิ์แรงของเราที่มี

เราไม่เก่งกว่านี้ ที่จะให้คนอีกหมู่ใหญ่ ๆ ผู้มีอำนาจ มีฤทธิ์เดชกว่าเราเห็นได้ เห็นด้วย ช่วยกันกว้างขวางขึ้น ก็ทำไปได้น้อยอยู่

ผู้ที่**รับว่า อย่างนี้** “**ดี**” แต่ไม่เห็นด้วย เพราะรู้สึกว่า “ได้น้อย” นั้น มีมากคน เพราะเขาต้องการให้ได้มาก ๆ ทั้ง ๆ ที่เขาก็ไม่มี “ดี” อย่างนี้ และแม้ “ดี” อย่างอื่น ก็ใช่จะมีมากกว่านี้สักเท่าไหร่ และหรือ

บางคนก็ว่า แบบนี้มันช้า มันไม่ทันการคนใจร้อนใจเร็วด่วนได้ ทั้งที่ทางอื่นอันจะวิเศษกว่านี้ หามีผลสำเร็จหรือเป็นไปได้ไม่ !

ด้วยเหตุฉะนี้ เหตุปัจจัยที่จะผลักดันให้**จุลภาค**เติบใหญ่ ขยายตัวก้าวหน้า มันได้ก็ได้ มันไม่ได้มันจะไปได้อะไร? หรือมันได้จริง ก็จริงของมัน มันก็ไม่เห็นจะต้องมีปัญหาอะไร?

๔.๒๕ สี่เท้ายังรู้พลาด.. ! !

สังคมทุกวันนี้ แก้ปัญหากันไม่ตก เพราะไปติดที่ **ตัวบุคคล**ที่เป็นกลไกทั้งหมด และอุปสรรคข้อนี้เป็นอิทัปปัจจยะตา จากอิทธิพลทางปรัชญาศาสนา ของท่านพุทธทาส มันครอบคลุมไปหมด ไปครอบงำตัวกลไกใหญ่น้อยมากมาย กุมบทบาทสำคัญต่อส่วนรวมเสียด้วย ปัญหาสำคัญตรงจุดนี้ ตรงที่ต้องเปลี่ยน **ความเห็นผิด** ให้เป็น**คนเห็นใหม่** กลายเป็น**คนใหม่ที่เลิกติดยึดใน "ความเห็นความเข้าใจ" ที่มีอยู่เท่าเก่าหรืออย่างเก่านั้น ๆ** (ล้าง "ทิฏฐุปปาทาน" ให้ได้)

ต้องหันกลับมาเป็นคน**เอาจริง**ให้ได้ อย่าไปเผิน ๆ หลงหลวม ๆ อยู่แต่ว่า **ทุกอย่างไม่ยึดมั่นถือมั่น โดยตัวเองยังไม่ถึงฐานเลย ผิดฐาน ผิดฐานะเอาง่าย ๆ** ฉะนั้น **จึงต้องศึกษาศีลห้าเสียบ้าง** ยึดศีลยึดธรรมะเข้าไว้เป็นขั้นเป็นตอนไปเถิด แล้วจะได้**ปล่อยวาง**ไปเป็นขั้นเป็นระดับ

อันที่จริง ท่านพุทธทาสมีความไหวตัวบ้างเหมือนกัน ตอนหลังท่านถึงมาสอน **ต้องเอาศีลธรรมคืนมา ๆ** เพราะว่า *สังคมมันไม่มีศีลธรรม* มันถึงหายนะ จึงชักรู้แล้วว่า **ขืนไม่เอา "ศีลธรรม" ละก็โลกาจะวินาศ** สมัยก่อนมิได้พูดแบบนี้ ถ้าพูดแบบนี้มาตั้งนานสัก ๕๐ ปีก่อน สังคมไทยไม่เป็นอย่างนี้ เพิ่งจะมาพูดเอาตอนนี้ ของมันก็ฝังใจไปแล้ว ค่อยมาพูดอ่อน ๆ **ไม่ยักกะพูดลีลาหนัก ๆ แน่น ๆ เหมือนอย่างสอนคาถา "ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น"** "จงเอาศีลธรรมกลับคืนมา ๆ" กล่าวไม่หนักแน่น มันเบาพลิ้วแผ่วลอยลม แต่ที่บอกว่า **อย่ายึดมั่นถือมั่นนี่** เจ้าประคุณเอ๋ย ! ยังกับตะลุมพุก แน่นเหลือเกิน *ว่าเข้าให้ตรง ๆ นี่เพื่อวิเคราะห์ให้ฟัง จะได้เห็นว่า อันใดมีน้ำหนัก เป็นเป้าเด่นว่าชัด ๆ ลงไป*

สรุปความ คำสอนที่ท่านพุทธทาสไขแสดงออกมาทั้งสิ้นอย่างไรย่อมมีผลให้คนรับ รับไปอย่างนั้น เมื่อรับไปอย่างนั้น มันจึงออกผลทุกวันนี้เห็นปรากฏผลชัดเจนขึ้น เกิดปัญหาตีความกลับไปกลับมาประเดี๋ยวขับออกจากพรรคได้ รายนี้ขับออกมิได้ ดีไม่ดีเล่นมันทั้งสองพรรคเลย เป็นต้น สุดซึ้งเลยเรา มันกำลังเป็นสังคมที่หาแก่นสารมิได้ไม่มีน้ำหนัก ไม่มีจุดยืนอะไร?

๔.๒๖ จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด

เรื่องที่ต้องเปิดเผยปมประเด็นนี้ออกไปสู่สังคม ด้วยเล็งเห็นผลประโยชน์ เพื่อให้ลูกศิษย์ท่านพุทธทาสทั้งหลาย ที่อยู่ในประเทศไทยนี้ได้ตื่นรู้ ฉุกคิดบ้าง ในรายที่เขา *ไม่ยึดมั่นถือมั่น* จริง ๆ เกินไป **ผู้ศึกษาและหวังความจริง คงจะมีทางประจักษ์แจ้ง ต่อสัจจะดังกล่าวเช่นกัน**

อาจจะเพ่งไปว่า **แบบนี้เรามิกำลังสอนท่านพุทธทาสหรือ...?** ข้อนี้เห็นจะต้องบอกสาธุ ! ใครอย่าเดาความ เสียให้ยากเลย เพราะใคร ๆ ก็ย่อมรู้ดีว่า **การสอนสังฆราชนั้นไม่มีทาง** จึงไม่น่ามาคิดอย่างนั้นเป็นอันขาด ผู้จะเดาความเช่นนี้นั้น ย่อมต้องเห็นว่า ฐานะเรา ก็เพียงลิ่วล้อเท่านั้นเอง แล้วจะแอ็คไปสอนสังฆราช ใครเขาทำ ไม่มีธรรมเนียม เรารู้แน่ว่า ท่านเป็น**ภันเต***ท่านเองท่านก็รู้* และมีอะไร ๆ ยิ่งกว่านั้น คือเรารู้อยู่ว่า ท่านยังไม่หมด**มานะ มานะสังโยชน์**ของท่านยังไม่หมด ดังนั้น *ย่อมเป็นการยากยิ่งเหลือแสน ที่เราฝันคิดไปว่า***จะไปสอนท่านได้** ขืนหวังไป เกรงว่าจะอกหักเสียเปล่า ๆ

อย่างไรก็ตาม ท่านพุทธทาสมีการลดละเปลี่ยนแปลงตนเองไปเยอะเหมือนกัน ชาวอโศกเราเข้าไปหา เดี๋ยวนี้ท่านญาติดีมากเลย ท่านมีท่าทีเอ็นดูพวกเรามาก ท่านพูดเตือนมาน่าฟังว่า **อย่าถือศีลผิดนะ ถือศีลอันธพาล ถือศีลไม่รู้เป้าอะไร !** ท่านก็สอน สอนมาเพราะเห็นพวกเรา**นี่ เน้นศีล ท่านสอนดีหลาย ๆ อย่างให้พวกเรา** จึงไม่มีปัญหาหรอด ในเรื่องเคารพนับถือกัน เป็นญาติดีกัน

เพราะว่าเรื่องราวที่พูดขึ้นเหล่านี้ **มิได้บอกกล่าวด้วยโกรธเคืองชิงชัง** แต่ทว่า..เราจำเป็นต้องแก้ไขกัน **ต้องแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด ! ต้องแก้ไขจริง ๆ อันนี้** เมื่อเห็นชัดเจนแล้วว่า มันกินความ กินลึก และกินกว้าง ข้างทำลาย มันเกิดความเสียหาย มันไปไม่รอด อะไรต่าง ๆ นานาก็แล้วแต่ เราจำต้องพินิจพิเคราะห์เจาะแทง ด้วยปัญญาสุขุมดูให้ดี ๆ แท้ ๆ หากเป็นจริง ท่านผู้รู้แจ้งเห็นจริงรอบถ้วนไซร้ แน่นอนทีเดียว จะต้องรับรองสิ่งจริงอันนี้ จะต้องเอา**สัจจะ**เป็นใหญ่ จะต้องสนับสนุน**สัจจะ** และพึงแก้ไขเพื่อช่วยสังคมประเทศ เพื่อช่วยพุทธศาสนา โดยยอมรับข้อผิดพลาดที่มันผิดพลาดจริง **ถ้ายิ่งใครรู้สึกว่าเป็นของตน ก็ยิ่งเป็นบุญตนยิ่งล้ำ**

ดังภาษิตว่า*สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง***ผู้ใดไม่รับความผิดพลาดของตนไม่เจริญ ความผิดพลาดที่แท้จริงต้องรับด้วย แล้วจะต้องแก้ไขปรับปรุง ข้อมิอาจยอมแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองที่จริง จะเจริญมิได้ ไม่ว่ามนุษย์ เทวดาองค์ไหน ย่อมเจริญมิได้ คำกล่าวเช่นนี้ คงไม่มีใครปฏิเสธอยู่แล้วเป็นแน่แท้**

๔.๒๗ ข้าพเจ้าขอรับผิดแต่ผู้เดียว

ประเด็นที่เปิดเผยเพื่อให้เข้าใจรับรู้กันทั่วไปนี้ อยากจะเตือนชาวอโศกน้อยใหญ่ทั้งปวงว่า อย่าเพิ่งไปพูดมาก เนื่องจากยังไม่ทันรู้ลึกซึ้ง**อะไร เรื่องนี้เป็นเรื่องของพระโพธิรักษ์โดยตรงจะทำการสาธยาย**

ส่วนใครจะมาแหย่ มาทำอะไรกับพวกเราบ้าง ก็คงพอจะตอบกันไปได้ แต่อย่าไปตั้งใจโต้ตอบกับเขา เกิดตัดขัดจนแค้น บอกให้ไปหาอาจารย์ **อันนี้เป็นของระดับผู้ใหญ่ท่านว่ากัน** ฐานะลูกศิษย์ไม่สมควรไปอวดดิบอวดดีอะไรมากมาย ประเดี๋ยวเละ กำชับไว้แล้ว ถ้าลูกศิษย์ไม่ค่อยเชื่อครู มันจะเละจนได้ มิใช่ดูถูกพวกเราหรอก ที่ว่ายังรู้ไม่ละเอียด เพราะมันเป็นอีกระดับหนึ่ง ซึ่งเรื่องนี้กว่าจะทำได้เช่นนี้ออกมานั้น ก็รอโอกาสตั้งนาน ดังเกริ่นกล่าวมาแล้ว **จึงต้องเข้าใจกัน ว่ามันเป็นเรื่องสำคัญขนาดไหน?**

กว่าจะมาถึงเวลาที่จำเป็น และพอพร้อม เราต้องสะสมองค์คุณต่าง ๆ จนมีองค์ประกอบเพียงพอ ทั้งเรา ทั้งผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม รูปธรรม-นามธรรม อาศัยเวลาเนื้อหาแท้ อาศัยฐานคุณภาพ และมวลต่าง ๆ พวกนี้เยอะแยะหลายด้าน

ฉะนั้น เรื่องนี้ ตอนนี้จึงขอยืนยันให้พวกเราช่วยกันรู้ ใครพอพูดด้วยได้ที่บ้านที่ช่อง มีพี่น้องมีเพื่อนฝูงพอจะสาธยายกันบ้างว่า อาจารย์เรา พระโพธิรักษ์ ท่านได้บอกอย่างนี้ ลองฟังดู ท่านว่าพวกเรานี้กลายเป็นคนเหลาะแหละ เล่นลิเกไปหมดแล้ว ไม่เอาจริง ไม่เป็นคนจริง มัวรักษาตัวรอดเป็นยอดเดี่ยว ! เป็น*ลูกศิษย์สุนทรภู่* จึงเอาแต่ตัวกูของกู ท่านพุทธทาสอุตส่าห์สอนไว้ **อย่าไปเป็นตัวกูของกู !** แต่เราก็เป็น โดย**มิรู้ตัว**อยู่นั่นแหละ ต่างพยายามรักษาผลประโยชน์ตน เอาตัวเอง อันอื่นช่างมัน อันนั้นอันนี้ทำเล่นลิเกไป จะช่วยประชาชนแล้วผลประโยชน์มาชนเรารึเปล่า? ถ้าไม่วิ่งมาชน อย่างนี้เอาไว้ช้า ๆ ก่อน !

จึงมีเชิงซับซ้อนหลากหลาย ที่มาจากเหตุคนเดี๋ยวนี้ มัน**เฉลียวฉลาด**จริง ๆ และมันก็**อวิชชากับเล่ห์เหลี่ยมกิเลสตนเองอยู่นั่นเองจริง ๆ**

พูดแบบนี้ เรามัน**ปากชัด** ส่วนเขาว่า เรา**ปากจัด**อยู่เรื่อย เที่ยวได้ไปว่าเขา โดยแท้จริง **มิได้**ไปว่าใครเจาะจง มันเป็นความจริง พูดเมื่อไหร่มันก็จริง มันก็ชน ชนความจริงที่มีอยู่ในโลก แล้วเป็นความจริงที่น่าจะต้องว่าเสียด้วย **เพราะสมควรติเตียน อันที่ไม่ถูกต้อง ชั่วจริง ผิดพลาดจริง***แล้ว***มันมีมาก***ด้วย พูดไปเลยยิ่งเห็นจริงชัด*

อีกทั้งคนทุกวันนี้ ขี้กลัว ไม่ค่อยพูดความจริงกัน แม้สิ่งชั่ว ควรต้องติเตียน ก็ไม่กล้าพูด อ้างอย่าไปพูดติเตียนใคร มีที่ไหนคำสอนห้ามติเตียน พระพุทธเจ้าบอกว่าต้องติเตียนกัน ดังพระภาษิตว่า

นิคฺคัณเห นิคฺคหารหัง ปัคคัณเห ปัคคหารหัง **พึงติคนควรติ พึงชมคนควรชม**

ซึ่งเราสำนึกเสมอ และใช้อยู่เสมอ ที่จะ “**ติเตียนใคร ต้องใคร่ครวญไตร่ตรองก่อนดีแล้ว อีกทั้งต้องติอิงศีล อิงธรรม อิงวินัย อิงหลัก อิงฐาน**” ตามที่พระพุทธเจ้าทรงให้เราพิจารณาอยู่เนือง ๆ (อภิณหปัจจเวกขณ ๑๐ ข้อ ๕)

ท่านบอก **ติก่อนชม** ไว้เสียด้วยซ้ำ [**นิคคัณห** แปลว่า ติเตียน, ข่ม **ปัคคัณห** แปลว่า ยก, สรรเสริญ, ชม] สำหรับพวกเราชาวอโศก รู้ดี **เรื่องติแล้วยกให้ว่าเก่งแน่** เรื่องชมกันนี่หายาก กว่าจะยอมชมกันได้ ยิ่งกว่าคนใบ้ กว่าดอกพิกุลจะร่วง ร่วงเป็นคำชมนี่ ไม่ง่ายที่จะหลุด

ออกจากปากชาวอโศก โดยเฉพาะในหมู่กันเอง ชมให้หมู่ตนเองฟัง (*ซึ่งกลับกันกับ ชมตนเองให้คนอื่นฟัง*) ผิดกับคำติ หายห่วงเลยพวกเรา จนกลายเป็นติกันแล้ว **กลับดื้อ หรือด้าน** จึงให้ระวังลักษณะ **ลึกซ้อน** เช่นนี้

ฉะนั้น พวกเราควรมาปรับปรุงตัวเราเองไว้**เป็นตัวเปรียบเทียบ เป็นตัวยืนยันความจริง** หรือ**เป็นตัวพิสูจน์จริง**ด้วย แล้วเราจะ**พยายามบอกเขา**ด้วย จึงจะเป็นไปได้ พวกเราไม่มีคนระดับบริหาร มีอำนาจอิทธิพลอยู่ในสังคม เช่นเศรษฐีผู้บงการเศรษฐกิจการงานสังคมอยู่ หรือผู้ปกครองบริหารบ้านเมือง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจหน้าที่ สามารถเป็น**ตัวแปร** ของสังคมได้ พวกเรายังไม่มี เพราะเราไม่ได้เดินทางสายตรงของโลกีย์แบบนั้น

เพราะพวกเราเห็น**ความจริงอยู่หลายชั้น** ที่มันมีทั้งผลดีและผลเสีย ของความมีอำนาจ ความนับถือที่ไม่จริง ความยอมรับอย่างไม่จริงบ้าง ไม่เต็มใจบ้าง ถูกบังคับชนิดเขาไม่ชอบใจด้วยเลย จนถึงกับแปรเป็นความพยาบาทแก้แค้นกันบ้าง **ที่สำคัญคือ** เราไม่ส่งเสริมวิธีการสะสม กักตุน ไม่ว่าเงินทอง หรือข้าวของใด ๆ คนรวยก็ต้องมา**กล้าจน**ลง ๆ คนรวยจึงไม่รวย และคนรวยที่**ไม่กล้าจน** จึงไม่กล้าเข้าใกล้เราชาวอโศก เราก็ค่อย ๆ มีกำลังวังชาไปตามประสาเรา แต่**มิใช่ว่าเราจะจนแรง จนใจ จนงาน จนของกินของใช้ จนเครื่องอาศัยเป็นอยู่ และสร้างสรรค์ หรืออดอยาก ลำบาก ลำบน ตรงกันข้าม** เรากลับพากันอยู่อย่างสุขสบาย ท้าทายเศรษฐกิจที่ตกสะเก็ดอาการ

หนักในเมืองไทยนี้ได้ ชนิดที่*แปลกประหลาดไม่น่าเชื่อ* แต่มันก็เป็นไปได้ มี**ความเป็นจริง** อยู่ในสังคมเดียวกันนี้

๔.๒๘ สันติภาพในหมู่เฮา

ทุกวันนี้ สังคมไร้ความจริง ไร้ความถูกต้อง และไม่เป็นความดีที่จริง สังคมจึงอยู่ยาก ส่วนในมวลสังคม **ขาวอโศก**เราเท่านี้ ไม่มากไม่มาย แต่มันมี**สัจจะความจริง**ของเรามากหน่อย ถึงอยู่กันสบาย เป็น**สันติภาพ** และ**ภราดรภาพ**

เดี๋ยวนี้ จะไปหาภราดรภาพที่ไหนอื่นได้ยาก ที่จะเหมือนเรา ผู้เป็นพี่เป็นน้องกัน เอื้ออาทรเกื้อกูล แบ่งแจกกัน ช่วยกันดูกันแล ช่วยกันกินกันทำ ช่วยกันเสียสละสร้างสรรค์

สังคมนอกทั่วไปนั้น *ต้องอย่าเผลอ !* ข้างหน้ายิ้มแย้มจับมือ ดูผู้ดีมีมารยาทพริ้ง ข้างหลังกำมีด กำปืนไว้ไม่วาง คำอธิบายนี้จงเข้าใจกันเอง ไม่ยาก

ในหมู่พวกเราต่าง**จริงใจ** กันเป็นส่วนมากขึ้นมา *สมัยก่อนเคยไม่จริงใจเท่าใด? เดี๋ยวนี้เป็นคนจริงใจเท่าใด?* โดยเฉพาะกับพวกเรากันเอง ย่อมจะไว้ใจ วางใจกัน ไม่ถือสาเหมือนก่อน ก่อนเก่าโน้น ต้องระแวงแจ ใครจะมาไม้ไหน ข้างหน้าข้างหลัง อาจจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ต้องระวังระแวงกัน หยั่งเชิงกัน ส่วนพวกเราพูดกันนิด ๆ หน่อย ๆ ตกลง เพราะเห็นกันว่า เป็นนักปฏิบัติธรรม เป็นคนมีศีล หากเป็น**คน**

จริง มีความจริง ยิ่งไว้วางใจได้สนิทจริง แล้ว**สันติภาพ**จะไปไหนเสีย? **ภราดรภาพ**ที่แท้ ที่หาได้ยากยิ่ง แม้เป็นคนที่เป็นลูกพ่อเดียว แม่เดียวกันปัจจุบันนี้ ก็จะหาได้ มีได้ในกลุ่มที่เป็นเช่นที่กล่าวถึง

พระพุทธเจ้า ทรงยืนยันว่า ศาสนานี้ตั้งไว้ให้ดำเนินงานเพื่อ **พหุชนหิตายะ พหุชนสุขายะ พหุชนอัตถายะ** เป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข เพื่อแก่นสาร ของมวลมนุษย์ชาติทั้งหมด ทำให้มวลชน**เป็นสุข**กัน โดย**มิใช่***สุขแบบโลกียวิสัย* เลย เพราะ**โลกียสุข** อันเป็น **กามสุขขัลลิกะ** นี่เอง ถึงเดือดร้อนกัน พวกเรามาลด**สุขขัลลิกะ** คือ**สุขอันหลอกลวง สุขอันตอแหล** แปลแบบนี้แหละ บางคน ผู้ดี มารยาทดี สะดุ้งสะเทือน !

สุขอันหลอกลวงนี้ เป็นสุขไม่จริง ที่แท้เป็น**ตัวทุกข์**มากกว่ามาก *เพราะมันเป็น "อุปาทาน" เป็นเหตุแท้แห่งทุกข์ (ทุกขสมุทัย)* แล้วก็มีรสอร่อยน้อยนิด ด้วยสำคัญผิด ไป**ถูกหลอกให้หลงติดหลงยึดเอาว่าเป็นของจริง (อุปาทาน)** โดนหลอกมา มันเป็น**ตัวตนไม่จริง** เราถึง**ล้างอารมณ์หลอกลวง**นี้ออกได้ เมื่อเราชำระออก ถึงเห็นว่าอย่างนี้ใช่วิเศษเท่า**วูปสโมสุข** คือ **สุขที่สงบระดับดับจากกิเลส**

ครั้น**เหตุแห่งทุกข์** เพราะดิ้นหา สุขหลอกหลอนพวกนี้**ถูกฆ่าตายไป** เรายิ่งเห็นซาบซึ้งกับ **ตัวใจสงบ** แม้กาย วาจาก็สงบรำงับ **สุจริตสุภาพ-สมรรถนะ-สามัคคี** เราจึงมีเวลาเหลือ **แรงงาน ทุนทรัพย์**เหลือ นำมาสร้างสรรค์จนพออยู่พอกิน และเผื่อผู้อื่นได้

เศรษฐกิจทุกวันนี้ เขาเดือดร้อน พวกเราหาเดือดร้อนด้วยไม่ หลายคนลดเงินเดือนโดยเอาไปทำบุญเพิ่มขึ้น หรือลดจริง ๆ เลยได้ไม่เป็นไร เราไม่แย่งซี แย่งขั้นเงินเดือน เรามีปรมัตถ์ของตนเอง มันจึงทำอันนี้ออกมาสอดคล้องกันได้ ในความจริงสากล (สมมุติสัจจะ) ต้องมีความจริงส่วนตัว (ปรมัตถสัจจะ) เข้าประกอบเป็นสำคัญ มันจึงจะออกเป็นของสากลยิ่งใหญ่..!

สังคมทุกวันนี้ ไม่มีปรมัตถสัจจะ ไม่มีความจริงส่วนตัวบุคคล ที่เป็นมรรคเป็นผลแท้ ๆ จึงเหลวไหล เกลื่อนกลาด เรี่ยราดไปหมด ไม่แข็งแรง ไม่แน่นนิ่ง ไม่มีน้ำหนักที่จะแก้ “ปัญหาที่ใหญ่ ๆ และหนัก” ที่มีจริง ๆ ในสังคมได้

คนที่ไม่ประพฤติลดละ ในสิ่งอันควรลดละ ไม่เลิกสิ่งที่ควรเลิก ไม่ยังกุศลให้เป็นกุศลโดยมั่นคง

มิใช่ แต่เราประเทศไทยประเทศเดียว หากล้มเหลวกันทั่วโลก มีบางประเทศเท่านั้น ที่จะชะลอประเทศด้วยระบบบางระบบพออยู่ไปได้ แต่ก็จะไม่อยู่ได้นาน

ขอสรุปย้ำว่า เรามาช่วยกันเพื่อจะทำให้ **ตนเองนี้พ้นทุกข์ด้วย ทั้งมีประโยชน์คุณค่าแก่ผู้อื่นด้วยไปพร้อมกัน** โดยเป็นบุญแก่ตนแก่ท่าน เราจะ**พยายามยืนหยัด** พิสูจน์**สัจธรรม**ของพระพุทธเจ้า หรือพิสูจน์**สัจจะ**ตามระบบของพระพุทธเจ้า เพื่อจะให้ประชาชนเขาต้อง**จำนนกับสัจจะ**ที่มันเกิดปรากฏ

๔.๒๙ อวดดี...ที่น่ารัก..น่าชัง?

ทุกวันนี้ เราโตขึ้น มีรูปแบบ รูปธรรม พอสมควร พูดที่ไหน พูดสบายขึ้น **มีหลักฐานอ้างอิง** พูดแล้วมี **"ตัวตน" รับรองยืนยัน** เขากลับหาว่า **อวดตัว !**

เมื่อคน **มีดี** ให้อวด จะไม่ยอมให้**อวดดี**เสียเลย ทีเขา**อวดชั่ว**กันเต็มบ้านเต็มเมืองจะตายอยู่แล้ว ยังอวดกัน มิใช่อวดธรรมดา ลงหนังสือพิมพ์ ออกทีวี คนอื่นจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน เราไวพอจับได้ไล่ทัน ความจริงข้อนี้ ทีเรา**มีดีอวด**ยืนยันบ้าง เกิดมาประชดประชันราวกับว่าเราจะเป็นคนหลวม ๆ บ้าจี้ไปกับเขาด้วย ซึ่งเขาประชดเป็นเชิง...*อย่าเอาดีมาอวด มันเป็นการกระทำที่ต่ำ* กรณีนี้คือ หากเรา**มีดีจริง** ก็ตาม ถ้าเอา**ดีที่จริง**ออกอวดยืนยันนี่มันจะต่ำ ให้มันรู้ไปเลยเถอะน่า ! แล้วคน**อวดชั่ว** จะสูง ก็ให้รู้กันไป เราแน่ใจว่า **อวดชั่ว**นี่ ชั่วจริง ๆ !! และจะต่ำยิ่ง ๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม ในมุมเหลี่ยมที่บอกว่า **มีดี อย่าอวดดีนั้น** เป็นเรื่องควรระวังผลแทรกซ้อน หรือผลข้างเคียง เมื่อหยิบแต่ดีมาโชว์ โอ่อ้าง ด้วย**หวังเสพสมใจตัว** คือ **อวดชนิด "มีกิเลส"** มันอยากอวด เราได้อวดดี เราเฟื่องฟู เรามีภูมิรู้ของตัวเองไหมว่า ตัวเองอวดดีออกไปแล้วนี่ เกิดรสทางใจ อร่อยจริง หากยัง**หลงตัวเอง** ยังเสพติดอร่อยที่ได้**อวดดี**ตัวนี้กับคนอื่น แล้ว**ฟูฟองใจ**นั้น มันย่อม**เป็น ความชั่วของเราผู้อวดเอง** ถูกต้องแล้ว !

ส่วนคน **อวดชั่ว** นั้นไม่ต้องพูดถึง มันมีกิเลส ตั้งแต่โง่ "อวดชั่ว" เพราะ**หลงผิด**ว่า น่าอวดตั้งแต่ต้นทางแล้ว **แล้วจะรู้กิเลสขั้นสูงกว่านั้น อย่าหมาย**

แต่อย่างน้อยที่สุด เราได้เอา**สิ่งที่ดี**มาเปิดเผย แล้วอวดให้ฟัง ทั้งยืนยันว่า นี่ดีนี่ถูกต้อง กระทั่งอธิบายด้วยว่าดีอย่างไร? อย่างน้อยมันก็ย่อมเป็น **ส่วนดีแล้วจริง** การเปิดเผยสิ่งดี มันมิใช่จะผิดอันใดหนักหนา **เผื่อมันจะบาป ก็บาปที่ส่วนตัวเราผู้พูด** เพราะถ้ามาหลอกกัน ตัวเราก็ชั่ว ๒ ชั้น คือ ทั้ง ๆ ที่มันจริงว่า **เราหลอกคน** แล้วก็หลอก**ตัวเองเสพ** ตัวเองจึง**โกหกคนอื่น** แล้วยังแถม**เสพรสอร่อย เลี้ยงกิเลสตัวเอง**ต่ออีก เลยชั่ว ๒ อย่าง บาปหนาขึ้นไปอีก

ฉะนั้น มันก็เป็นเรื่องของเราเอง ถ้าเรามิได้เป็นอย่างนั้นแล้วไซร์ ใครจะมารู้กับเราได้ง่าย ๆ ใจของเรา ความเจริญของเรา มันเป็นส่วนลึก ๆ อยู่ใน ๆ ดังนี้ **ใครจริง สัจจะก็เป็นสัจจะ**

และ ก็เพราะคน **มีกิเลส** กันเป็นพื้น นั่นเอง อวดทีใดมันก็**มีแต่ "อวดชั่ว"** นั้น ๑ หรือ **"อวดดีที่ไม่จริง"** นั้นอีก ๑ แม้จะ **"อวดดีที่จริงก็ยังอวดด้วยกิเลส"** นี้อีก ๑ การ "อวด" จึงเป็นความบริสุทธิ์ได้ยาก **ล้วนอวดด้วยกิเลส หรืออวดเป็นบาปอยู่เสียส่วนมาก** ดังวิจัยมานั้น จึงห้าม**การอวด**ไว้เสียเลย เป็นดี ก่อนอื่นใด

แต่มันย่อมมีสิ่งที่สูง สิ่งที่พิเศษ ที่เป็นความบริสุทธิ์ เป็นการกระทำที่เป็นไปเพื่อ "กุศล" โดยไม่มีอะไรเคลือบแฝง อยู่เหมือนกัน

เช่นที่เคยยกตัวอย่างพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสยกพระองค์เองว่า เป็นเลิศ เป็นเอก ดีอย่างนั้น วิเศษอย่างนี้ เป็นต้น หรือพระอริยเจ้าผู้บริสุทธิ์ใจ **จริงใจ** ที่ทำเพื่อประโยชน์แท้ **สุจริตธรรมจริง** ก็เช่นกัน ย่อมเป็นจริง มีอยู่จริง **จึงควรศึกษาและเข้าใจประเด็นพิเศษเช่นนี้ให้ได้ด้วย**

๔.๓๐ อวดดีไม่มีปัญหา

ข้อกล่าวหา **ชาวอโศก** โดยเฉพาะกับ**พระโพธิรักษ์** ที่ร้ายแรงและเป็นจุดบอดอันสำคัญที่สุดกว่าเพื่อนอันหนึ่ง เห็นจะได้กับข้อหาว่า **ยกตัวยกตนข่มท่าน** เพราะตัวเองดี แล้วก็เอาดีมาอวดเบ่งทับถมคนอื่น อะไรต่าง ๆ นานาทั้งหมด ทำนองนี้แหละ !

ทั้งนี้เป็นผลจากการประกาศ **ความดีที่จริง-ที่ชัดโต้ง ๆ** นั่นเอง เพราะ**มีตัวตน** คนอวดอ้างนั้น รับรองยืนหยัดยืนยันเปรี้ยง ๆ อยู่ว่า **"เราทำได้แล้ว"** นั้น ๑ แถม **ความไม่อยากจะเชื่อ** ว่า จะมีคนเป็นไปได้...เป็นไปได้รึ้อ...แกล้งเสแสร้งทำเอาละมั้ง...มันจะเก่งเอาการ (เกินหน้าเรา หรือ เกินคนที่เราคิดว่าแน่กว่า) ปานนั้นเชียวหรือ นี้อีก ๑ **มันจึงแสลงสังคม**

ไม่เหมือนกับคำสอนปาว ๆ ลอยลมแต่ทฤษฎี ซึ่งพูดฟุ้งฝอยให้น้ำลายแตกฟองยังไงก็ได้ เพราะไม่เห็นใครเป็นเช่นนั้นได้นักหนา *มันก็ไอ้เท่า ๆ กันนั่นแหละว้า !* แต่ละคน จึงย่ำเท้าต่อไปบ้าง หรือชั่วช้า

ต่อไปบ้าง ไม่เกิดผลเจ็บแสบตรงไหน ใคร ๆ ก็มั่ว ๆ กันทั้งสิ้น จึงมิต้องอายขายหน้าใครนี่...ต่อให้เทศน์ถึงคนดี-ความดีสูงยังไง ๆ มันมีแต่ภาษา **ไม่มีตัวตนบุคคลรองรับ** คนเลยยกคนดี-ความดีนั้นให้เสียเลิศลอย วิเศษเกินประมาณ จนเหลือวิสัยที่จะใช้กับคนพวกเขาได้ เมื่อคำสอน**ไม่ปรากฏผลจริงที่คนสอน** คนสอนก็กล้อมแกล้มเป็นอุดมการณ์ไปต่างว่าฝัน ๆ กันไว้ และฝัน ๆ กันไปเท่านั้น การสอนคนจึงไร้ผล โดยตลอดมา ต่างก็**ไม่เชื่อว่าจะเป็นคนไปได้** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่มีองค์ประกอบไม่เขื่องหรูน่าเป็นไปได้

สรุปได้ว่า นั่นคือ **เพราะเหตุความชั่วมันมีล้นหลามในสังคมเช่นว่านี้** ครั้นเปิดเผยสิ่งใดใด**ดี**ขึ้นมาทีไร มันก็บาดตาบาดใจ เจ็บปวด**ชั่วก็ถูกข่มจมแผ่นดินสิ้นท่า หมดรูปไร้ความหมายไปเลย** เพราะมันเท่ากับถูกกระทบกระเทียบเปรียบเปรยเย้ยหยัน **ประดุจดอกฟ้ากับหมาเน่า อยู่โทนโท่ ๆ อย่างนั้น ๆ** ฉะนั้น คนชั่วที่เคยมีเก๋ ๆ ก็จะจบเห่กันคราวนี้ล่ะ ฝ่ายปฏิกิริยา ผู้เป็นวัวสันหลังหวะ จึงเดือดร้อนเหมือนไฟจี้ก้น เผาลนจะทนอยู่ได้อย่างไร **เขาจำเป็นต้องพยายามอำพรางกลบเกลื่อน ผลกระทบกระเทือนทรางสั่นคลอน สถานภาพของตน** จึงเข้าหลัก *เมื่อมีปฏิกิริยา ย่อมก่อเกิดปฏิกิริยา* เช่นนี้เอง ธรรมดา อ่านว่า ทำมะดา

และเหตุปัจจัยที่ทำให้เขาได้ช่อง ได้โอกาส เหมาะเจาะ สามารถสวนทันควันทันที ที่แม้จะมี**ผู้จุดคบเพลิงส่องทางสว่างใจให้แท้ ๆ** นั้นก็คือ เป็นที่รู้กันอยู่ว่า การ**อวดดี**ของสามัญชน ประพฤติกันอยู่นั้น **ทำ**

ด้วยกิเลส ถือดีเบ่งทับข่มเขา และถือสาหาความกับคน**อื่น** เนื่องจาก **ไม่ยอมให้อภัย** ด้วยชิงชังผลักไส ไม่เห็นอกเห็นใจกันนั่นเอง

เพราะฉะนั้น **การเหยียบย่ำยีคนอื่น** ให้จมแผ่นดินก็ดี หรือ**การยกตนขึ้นสูง** เหนือกว่าคนอื่นก็ตาม มันอาจทำไปได้ด้วย **ความอยากใหญ่อยากดัง** เป็นที่ตั้ง เป็นแรงผลักดันจูงใจให้ประทุระเบิดระบายออกมา

อีกทั้งปุถุชนก็**ล่วงรู้ได้แค่วิสัยตน**ว่า จะทำการอวดดีคุยโตนี้ ขี้มักจะโม้ น่าหมั่นไส้ **ตามสามัญสำนึกที่ตนพอรู้อยู่เท่านั้น**

นี่จึงเป็นเรื่องน่าเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ที่เขามีปัญญาชั้นหมากรุกเชิงเดียว **เป็นผู้มองเห็นได้ เพียงส่วนเดียว ด้านเดียว** แคบตามทัศนวิสัยแห่งตนเท่านั้นเอง พ้นจากชั้นเชิงเดียวนี้ ยังไม่มีเชิงความรู้ที่จะไปรู้ลึกกว่านี้ **จึงก่อพฤติการณ์ดังกล่าวเช่นนั้นอยู่ได้**

แล้วเหตุปัจจัยที่ทำให้ประเด็นนี้มีปัญหาหนักมาก จนภาพพจน์พระโพธิรักษ์เสียหายร้ายแรง หรือเป็นไปในทางลบมากเหลือประมาณ ข้อนี้เพราะอันใด *ก็เพราะคนที่จะเข้าใจนิยมชมชื่น ศรัทธา***ความจริง***ที่ประกาศ ทำให้ปรากฏนั้น***มันมีน้อยคนนัก**

เมื่อเขาพากันไม่รู้ ไม่เข้าใจ ซ้ำเห็นผิดไปเสียอีก ว่า “**ความชั่ว**” **ที่ได้รับการชี้แยก แบ่งให้เห็นหน้าตาชัด พร้อมกับถูกตำหนิข่มถล่มจะให้ทลาย** นั้น เขากลับเห็นไปเสียว่า ไปทำให้ความชั่วของเขา

ระส่ำระสายแตกแยก เพราะเกิดตื่นตัวขึ้นมาบ้างเข้าให้ *คนหลงย่อมว่าไปตามตรงที่หลงจริง* จึงทำให้เรารู้ใครเป็นใครเหมือนกัน

เพราะฉะนั้น ไม่น่าฉงนที่ผลงานกลายเป็นว่า **คนจะไม่ศรัทธามากกว่าศรัทธา** ก่อนแน่ ๆ เสียงคัดค้าน วิพากษ์วิจารณ์เสีย ๆ หาย ๆ นินทา จึงมากกว่า ดังกว่า สำหรับในวงนอกของสาธารณชนทั่วไป

คนที่พอจะรู้ซึ้งข้อเท็จจริงได้นั้น มันต้องฟังธรรมเสียก่อน จึงจะได้ไม้บรรทัดไปวัดดีวัดชั่ว ถึงจะแยกออก วินิจฉัยถูกว่าอะไรเป็น**อะไร จึงมีเพียงกลุ่มกระจ้อยก่อนในตอนต้นระหว่างตั้งตัวตั้งหลัก** ไว้รอจนกว่าคนจะ**ประจักษ์แจ้ง** ตามความพิสูจน์ แล้วยังเกิดเห็นผล ได้เพิ่มพูนทวีคูณขึ้น ปัญหาเสียงคัดค้านจึงจะค่อย ๆ ลดลง**เป็นจริงตามจริง** ตอนนี้ต้องยอมปล่อยไปตาม **ความจริง**เช่นนี้ก่อน ให้เขาว่าฟรี ๆ ไปเรื่อย ๆ แล้วดีเอง

๔.๓๑ จงเอาจริง...กับสิ่งดีจริง !

เพราะฉะนั้น **ข้อสำคัญ** ให้พวกเราระลึกถึง **ความจริง เอาจริงในสิ่งที่ดีจริง ในสิ่งที่ถูกต้องจริง ในสิ่งที่เป็นคุณธรรมจริง !**

คนเราไร้คุณธรรมแล้ว ไม่มีค่าอะไรเลย ต่อให้คุณมีเงินล้นฟ้า ต่อให้มียศสูงท่วมบ้านท่วมเมือง ใครจะแกล้งสรรเสริญเยินยอ สร้างอนุสาวรีย์ให้กี่ตัวกี่ขั้นก็ตาม ล้วนไม่จริง

นอกจากคุณจะมี **สัจจะความจริง** ว่า คุณเป็นคนมีคุณธรรม มีความจริง ลดกิเลสโกรธหลงโลภออกไปแล้ว จึงจักเป็นคนที่เกื้อกูลในสังคม แม้ไม่มีอะไรเลยในสมบัติ ไม่มีสักแดงเดียว ก็ไม่เห็นจะเป็นไรไปตรงไหน?

อันนี้สิ มันมีค่ายิ่งกว่า พระบรมศาสดาเรา เป็นอย่างนั้น มิใช่หรือ?....พระมหาสาวกต่าง ๆ ท่านเป็นอย่างนั้นด้วย ใช่หรือไม่? เหล่าอุบาสกอุบาสิกาที่เป็นสาวกเหมือนกัน เป็นอย่างนั้นด้วยหรือเปล่าล่ะ?

พึงทบทวนดูซิ ตำนานยังมีให้ศึกษากันได้ทุกเมื่อเชื่อวันนี่นา ประวัติศาสตร์ยังมีพอให้ศึกษา ศึกษาดูซิ ทิศทางนี้ เป็นทิศทางที่สอดคล้องกันทั้งหมดใช่ไหม? *ไม่ว่าในตำนาน ในตำรา ในหลักฐานใด ๆ หรือจากญาณของผู้รู้จริง*

และ หรือใน**ความจริงของจริง** ที่เราเองปฏิบัติพิสูจน์จนถึงผลที่สุดได้

นี่เป็นสิ่งยืนหยัดยืนยันกับพวกเรา !

จากคุณถึงเรา
และเราถึงคุณ

๓๑/๑ ตลาดบ้านดอน อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี ๘๔๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๒๘

นมัสการ ท่านพระโพธิรักษ์

ผมได้อ่านขั้นตอนการตัดกิเลส ตามหลักวิชา ๙ และกรรมฐานชาวอโศกแล้ว รู้สึกว่า **เป็นการปฏิบัติที่ง่ายมาก ในการตัดกิเลส และบรรลุฌาน ๑-๔** แต่มีความสงสัยอยู่อย่างหนึ่งว่า *ทำไมพระพุทธองค์ซึ่งสำเร็จฌาน ๔ ตั้งแต่ครั้งศึกษาอยู่ในสำนักอาฬารดาบส และอุทกดาบส จึงยังไม่สำเร็จอรหันต์ ต้องปลีกตัวมาบำเพ็ญเพียรอีกตั้ง ๖ ปี จนในที่สุด เปลี่ยนมาบำเพ็ญเพียรทางใจ จึงได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้า*

ตามพระพุทธประวัติ ผู้ที่ฟังธรรมจากพระพุทธองค์แล้ว ได้ดวงตาเห็นธรรม ก็คือพระโสดาบัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านเหล่านี้ เอาเวลาไหนมาปฏิบัติตามขั้นตอน ตามแนววิชา ๙ ของท่าน และตามสติปัฏฐาน ๔ (อานาปานสติ) ก็มีขั้นตอนเป็น ๔ คือ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม โดยใช้สมาธิขั้นที่ได้ฌานแล้วเป็นฐาน จึงจะสามารถตัดกิเลสได้เด็ดขาด แต่ตามแนววิชชา ๙ ของท่าน สมาธิ-ฌาน ตัดกิเลสไปพร้อม ๆ กัน จะไม่ง่ายไปหน่อยหรือ

ตามหลักธรรมสังโยชน์ ๑๐ ตัวที่ตัดยากที่สุดคือมานะ (**ตัวตน** ขั้นละเอียด) จะตัดได้ก็เฉพาะพระอรหันต์เท่านั้น เพราะท่านถึงแล้วซึ่งความว่าง (สุญญตา) เมื่อเป็นเช่นนี้ ไม่หมายความว่า การตัด**ตัวตน**เป็นสิ่งที่ยากหรือ แต่คำอธิบายของท่าน รู้สึกว่า การตัด**ตัวตน***ทำได้ง่ายมาก*

เรื่อง **สุญญตา** นี้ ไม่มีการสอนกันมาเป็นศตวรรษ ๆ แล้ว *(โดยเฉพาะในประเทศไทย)* เมื่อมีผู้นำมาสอนราว ๓๐ ปีมานี้ ควรจะนับว่าท่านผู้นำมาสอน เข้าถึงแก่นแท้ของธรรมะอย่างแท้จริงได้ไหม สูตรนี้ก็มีอยู่ในพระไตรปิฎกมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แต่ในระยะหลัง ๆ ไม่มีอาจารย์องค์ไหนสอนกันเลย เพิ่งจะมาถูกเผยแพร่ขึ้น โดยท่านพุทธทาส และก็ถูกคัดค้านกันอย่างกว้างขวาง จะยอมรับกันก็ไม่กี่ปีมานี้เอง สูตรนี้จึงน่าจะเป็นสูตร**ที่ยากแก่การเข้าใจ** และ พระองค์แรกที่สอนเรื่องโลกุตระธรรม องค์แรกก็ได้แก่ท่านพุทธทาส ซึ่งสอนว่า ผู้ที่จะเอานิพพาน (อรหันต์) ต้องเอาในชาตินี้ ไม่ใช่รอไว้ชาติหน้า อย่างที่เคยสอนกัน และท่านก็สอนแนวนี้มาตลอด โดยไม่เปลี่ยนแนวสอน

คำสอนยองพระโพธิรักษ์บางขั้นตอน ก็อิงคำสอนของท่านพุทธทาส (ตามที่ได้อ่าน) แต่เปลี่ยนแนวไปยึดมั่นศีลเป็นจุดเด่น ส่วนของท่านพุทธทาสเน้นปัญญา ซึ่งตรงกับหลักมรรคมีองค์แปดของพระพุทธองค์ ที่เอาสัมมาทิฐิขึ้นหน้า เพราะถ้าไม่มีปัญญานำแล้ว จะเดินทางได้ถูกอย่างไร

ตัวอย่างเช่นพระสารีบุตร เมื่อได้ฟังธรรมจากพระอัสสชิ ปัญญาของท่านก็หยั่งรู้ทันทีว่า สอนมีเหตุผล จึงได้พาบริวารมาบวชในพระพุทธศาสนา และก็สำเร็จอรหันต์ในที่สุด และได้รับยกย่องว่าเลิศทางปัญญา และพระองคุลีมาน เพียงแต่ฟังพระพุทธองค์ตรัสว่า “เราหยุดทำบาปแล้ว” ก็ถึงกับยอมทิ้งดาบ เข้ามาขอบวช ๒ ตัวอย่างนี้ ถ้าไม่เรียกว่า **ปัญญา**สำคัญแล้ว จะให้เรียกว่ากระไร แต่ท่านโพธิรักษ์เน้น**ศีล** เป็นประการสำคัญ ซึ่งความจริง ศีลนี้ก็มีมาแล้วก่อนพระพุทธเจ้าประสูติ ทำไมสมัยนั้น จึงไม่มีคนพ้นทุกข์ (หมดกิเลส นิพพาน) ฉะนั้นน่าจะทำให้เห็นว่า **ปัญญามีความสำคัญกว่าศีลแน่** (แต่ว่าผู้มีปัญญาก็จะต้องมีศีลควบคุมแน่)

หลักพุทธศาสนานั้น การควบคุมจิตตนเองได้เป็นจุดสำคัญ จิตหมดกิเลส ตัวก็หมดกิเลส ฉะนั้น *ผู้มีสุญญตาควบคุมจิต คือ จิตว่างจากกิเลส จึงสามารถบรรลุอรหันต์ได้แน่* ท่านพุทธทาสสอนแนวนี้ ผมจึงมีความเห็นว่า ท่านสอนถูกเหมือนกัน แต่ก็ยังมีคนหาว่า ท่านเป็นจอมโจรบัณฑิต ซึ่งผมเห็นว่าไม่ยุติธรรมเลย แม้พระพุทธเจ้าเองพระองค์ก็ตรัสว่า พระองค์อยู่ด้วยสุญญตวิหารในวันหนึ่ง ๆ

นมัสการมาด้วยความนับถือ

“พุทธศาสนิกชนคนหนึ่ง”

ป.ล. ตามที่ท่านชักนำให้พุทธศาสนิกชนมาถือศีลกินเจ (มังสวิรัติ) ได้นั้น ผมขอยกย่อง แต่จะให้คนไทยกินมังสวิรัติกันหมด ทั้งประเทศนั้น

ผมว่าเป็นไปไม่ได้แน่ ผมมีความเห็นว่า พระช่วยกันสอนให้คนมีความเห็นแก่ตัวน้อยลงให้ได้ และอยู่ในศีล ๕ กันให้ได้เถิด เมืองไทยจะเป็นเมืองพระศรีอาริย์แน่ อย่าให้ถึงกับมีศีล ๘ กันทั้งหมดเลย และอย่าให้ถึงกับเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย มีศีล ๕ กันได้สักร้อยละ ๘๐ เมืองไทยก็กลายเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองทันที และทางที่จะให้ประชาชน เข้าถึงศาสนาอย่างแท้จริง **ผมมีความเห็นว่า พระโพธิรักษ์ซึ่งมีความสามารถในการชักนำ โปรดชักนำให้พระภิกษุ เลิกเห็นแก่ลาภ ให้ได้ก่อนเถิดจะประเสริฐสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภิกษุที่สะสมเงิน ซึ่งผิดพุทธบัญญัติ ช่วยปัดเป่าให้หมดไปจากพุทธศาสนาเถิด ศาสนาจะไม่มีวันเสื่อมแน่** เรื่องนี้ท่านพุทธทาส พูดมาหลายสิบปีแล้ว แต่ไม่เห็นหมดสิ้นสักที คุณปุ่น จงประเสริฐ เคยพิมพ์ **ตำราดูภิกษุ** ออกแจกจ่าย ก็ไม่ได้ผล ผมว่าท่านโพธิรักษ์หาวิธีชักชวนชาวบ้าน อย่าให้ถวายเงินแก่พระภิกษุ เวลาสวดผีหรือทำบุญบ้านให้ได้ผลซิ บางทีจะดีขึ้นบ้าง และควรแนะนำรัฐ (กรมศาสนา) อย่าให้ถวายเงินนิตยภัตรแก่ภิกษุ และขอให้เถรสมาคม ห้ามวัดต่าง ๆ อย่าให้สร้างพระมงคลต่าง ๆ และห้ามจัดงานวัดโดยมีการนำมหรสพต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์-ดนตรี หนัง-ลิเก ไปเกี่ยวข้องได้ ศาสนาก็คงดีขึ้นกว่านี้แน่

อีกอย่างหนึ่งท่านพุทธทาสสอนว่า ธรรมะ ก็คือ หน้าที่การงานที่ทุกคนต้องกระทำ ใครมีหน้าที่อย่างไร ให้ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ทำเพื่อส่วนรวม นับตั้งแต่กรรมกร ชาวนา ไปจนถึงข้าราชการผู้บริหารประเทศ ให้ทำเพื่อส่วนรวม อย่าทำด้วยหวังผลประโยชน์ส่วนตัว ผม

ใคร่ขอให้พระโพธิรักษ์ ช่วยอบรมเจ้าหน้าที่ใหญ่ ๆ โต ๆ ให้ทำหน้าที่ให้ดี อย่าเห็นแก่ตัวอย่างนี้บ้าง เพราะพระโพธิรักษ์ มีประสบการณ์ทางโลก มาดีกว่าท่านพุทธทาส ก็จะเป็นการช่วยเหลือประเทศชาติได้อย่างมาก โดยเฉพาะนายทุน ผู้ชอบตัดไม้ทำลายป่า จนเมืองไทย จะกลายเป็นทะเลทรายไปแล้ว ถ้าท่านโพธิรักษ์ช่วยสอนให้พวกนี้หยุดได้ จะเป็นพระคุณแก่พุทธศาสนิกชนอย่างยิ่ง พวกโกงกินอีกพวก ขอให้ท่านช่วยอบรมให้เลิกละสักทีด้วยเถิด เมืองไทยจะเป็นแดนพุทธศาสน์อย่างแท้จริง เพราะถ้าข้าราชการรู้จักกับคำว่า **พอใช้** กันเสียบ้าง การโกงกินและหนี้สินของข้าราชการ คงไม่มี อย่างที่ลงใน **แสงสูญ** ฉบับ การศึกษาเอ๋ย **สิ่งนั้นแหละ ผมเห็นว่าสำคัญกว่าสามัญชนถือศีล ๘ กินมื้อเดียวเสียอีก** จึงนมัสการให้ความคิดเห็นมาเพื่อท่านเผยแพร่ให้ธรรมะเข้าถึงคนพวกนี้ด้วย เพราะบุคคลจำพวกนี้ทะเยอทะยานไม่รู้จักพอ กินก็ต้องกินตามร้านอาหารดี ๆ แพง ๆ (ซึ่งชาวบ้านธรรมดาทำไม่ได้) รถก็ต้องมีขี่ พอมีหน้าที่โต ๆ ขึ้นหน่อยรถเมล์ขี่ไม่ได้ แม้ครูตามชนบทก็ต้องมีจักรยานยนต์ขี่ ถ้าท่านรั้งพวกนี้ให้กลับมา รู้จักกับคำว่า พอ ได้ ก็จะเป็นบุญคุณแก่คนไทยทั้งประเทศ อนึ่ง สิ่งที่น่าทำอย่างรีบด้วย คือ ควรจะดึงภิกษุให้เลิกใช้สบู่หอม สูบบุหรี่-กินหมาก และหันมานิยมฉันมื้อเดียว เพราะภิกษุย่อมต้องอาศัยประชาชนในการเลี้ยงชีพ จึงควรวิรัติในการขบฉันและดำรงชีพ ถ้าท่านทำงานด้านนี้ได้สำเร็จ จะน่ายกย่องกว่าชักนำให้ชาวบ้านถือศีล ๘ กินมื้อเดียว เพราะฆราวาสต้องใช้พลังงานในการประกอบอาชีพมาก จะกินสองมื้อหรือสามมื้อ ก็คงไม่สู้กระไรดอก เพราะเขาเป็นผู้ผลิต ขอให้

มีศีล ๕ ก็พอแล้ว ผู้ใดมีศีล ๕ การบริโภคกาม ก็คงไม่รุนแรงนักดอก และการบริโภค ผมคิดว่า มิใช่หมายเอาการเสพกาม (ร่วมเพศ) แต่น่าจะหมายเอา ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการครองชีพ (เกี่ยวกับวัตถุ)

ฉะนั้น จึงควรดึงภิกษุด้วยกันให้กลับมาอยู่ในร่องในรอยก่อนเถิด จะเป็นประโยชน์แก่พระศาสนาอย่างแท้จริง อีกประการหนึ่ง โลกสมัยนี้ แคบเข้ากว่าสมัยพุทธกาล การที่จะให้เลิกเลี้ยงสัตว์ขาย (ถ้าไม่กินกันทั้งเมืองไทย ก็คงไม่มีใครเลี้ยงขาย) แล้วเมืองไทยจะเอารายได้จากไหนมาบำรุงประเทศ ท่านว่าสินค้าจะแพงอย่างไร ผู้มักน้อยอย่างกลุ่มของท่านไม่เดือดร้อน ใน ๕๐ ล้านคนของพลเมืองไทย มีประชากรอย่างพวกท่านคิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ ยังจะต้านทานอยู่หรือ ผมว่าช่วยกันสอนให้ชาวบ้านรู้จักรัก อย่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ให้ได้ จะมีประโยชน์กว่า อนึ่ง การบวชสิกขมาตุนี้ ไม่ทราบว่าจัดเข้าไว้ในพุทธบริษัทประเภทไหน ถามผู้รู้หลายคนต่างบอกว่า สมัยพุทธกาลไม่มี ถือศีล ๑๐ ก็เหมือนกับสามเณรี แต่ภิกษุณีสงฆ์ หมดไปนานแล้ว การบวชสามเณรี ภิกษุณี จึงไม่อาจจะทำได้ ขอคำอธิบายด้วย

ตอบ :เรื่องราวที่เข้าใจถามไป รู้สึกว่าสำคัญและน่าสนใจในหมู่ผู้ใฝ่ธรรม จึงสมควรซักไซ้ซักฟอกกันให้กระจะกระจ่าง ตามโอกาสพรั่งพร้อม เช่นคราวนี้ และแม้จะมีข้อปรากฏว่า *บัณฑิตยังเห็นไม่ตรงกันบ้าง ในบางแง่บางเชิง* ย่อมเป็นของธรรมดา ตามวิสัยขีดสามารถภูมิปัญญาแต่ละคนที่บรรลุถึง

เมื่อกล่าวเช่นนี้ หลายคนอาจสับสนฉงนฉงาย และไม่ชอบใจว่า ทำไมไม่ตกลง กำหนดให้เป็นเส้นบรรทัดเดียวกันหมดล่ะ เพราะศาสนาเดียวกันแท้ ๆ ทั้งต่างก็ถือพระธรรมวินัย ใช้คัมภีร์ปิฎก เล่มเดียวกันด้วย อันนี้เห็นจะช่วยไม่ได้ **ในเมื่อต่างคนต่างรู้ต่างเห็นสำหรับตน และต่างก็แน่ก็มั่นด้วยความจริงของตน ๆ ว่า ของตนถูกต้องตรงแท้แล้ว ทั้งนั้นแหละ**

[โปรดสังเกตว่า แม้แต่**ความรู้-ความเห็น** นั้น ๆ ก็คือ "**ของของตน หรือ ความเป็นตน**" เป็นที่สุดอยู่แท้ ๆ]

ดังนั้น ลองใช้ความพิจารณาดูกันดี ๆ อีกทีซิว่า แม้ถึงขนาดพระอรหันต์ที่ยังไม่ตาย คือยังเป็น ๆ มีชีวิตอยู่นี่ "หมดสิ้นความเป็นตัวตน" สิ้นเกลี้ยงไม่เหลือ หรือ "หมดสิ้นของของตน" ไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง จริงหรือ? ไม่เห็นอะไรเหลือ **ให้เห็นขัดแย้ง** จริง ๆ นะหรือ? *ตัวตน**ร่างกาย**ของพระอรหันต์เล่า ไม่ใช่ "ตัวตน" หรือ?* หรือดั่งที่ตั้งข้อสังเกตแล้วว่า **ความรู้-ความเห็น** นั้น ก็ยังเป็น "ของตัวของตน" ของใครก็ของคนนั้น แม้แต่พระอรหันต์มี**ความรู้-ความเห็น** ที่ท่านเข้าใจว่าดีที่สุด ว่าถูกต้องที่สุด **แล้วท่านก็ยึดถือเชื่อมั่นแน่มั่น** แล้วท่านก็เอาอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น ดำเนินไปอยู่อย่างนั้น ยืนยันอย่างนั้น ๆ อย่างเดิม ไม่เปลี่ยนไปอื่น เช่นนี้บ้างล่ะ ?? *ไม่ใช่ "ยึดมั่นถือมั่น" ไม่ใช่ความมีตัวมีตน ไม่ใช่ความยึดของตัวของตน ดอกหรือ?*

เพราะความจริงที่ละเอียดลึกซึ้งปานนี้ และยิ่งกว่านี้ ก็มีอีก ที่เรามีความรู้-ความเห็น ต่างกับทางท่านพุทธทาส

ดังนั้น จึงทำให้คนผู้ยึดคาถาว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น-อะไร ๆ ก็ไม่ใช่ตัวใช่ตน-อะไร ๆ ก็ไม่เที่ยงไม่แท้ไม่แน่ไม่นอน” กลายเป็นคนไม่แน่ไม่มั่น ไม่เที่ยงไม่แท้ในทุกสิ่งทุกอย่างหมด *กระทั่งจิตลึก ๆ เป็นคนเหลาะแหละ จะจริงจัง “เอาจริง-เอาให้มั่น ให้เด็ดขาด” ในอะไรกันจริง ๆ ก็ไม่เป็น “คนจริง” ถึงที่สุดกะเขาได้* **แม้แต่กับ “ความรู้จริง” ก็ยังไม่อาจทำให้เป็น “ความจริง” จนยืนยันยืนหยัดได้** เมื่อถูกใครย้อนใครท้วงเอา ก็จะต้องหวั่นไหวไม่มั่นคง เพราะกลัวใครเขาจะว่าเป็น “ความยึดมั่นถือมั่น”

ทั้ง ๆ ที่มันแสนจะแน่จะมั่นสำหรับสภาวะ “สัจจะ” นั้น ๆ หรือ “ความจริงที่ถึงที่สุดที่จบสมบูรณ์” นั้น ๆ มันก็จะต้องยืนยันยืนหยัดอยู่อย่างนั้น

ตนก็เลยกลายเป็นคนเผิน ๆ ไป...*เห็นใครเขา “ยืนหยัด” ก็หาว่าเขา “ยึดมั่นถือมั่น” และถ้าเห็นใคร “ยืนยันได้ในตัวเองของตนเอง” ก็หาว่าเขา “มีตัวมีตน” หรือ “อวดอ้างตัวตน-ข่มคนอื่น”*

แท้จริงแล้ว “อัตตา” ที่เป็นสภาพต้องละวาง หรือต้องฆ่านั้นไม่ได้หมายความเอา “ตัวตน” สะเปะสะปะ อะไร ๆ ก็ “ตัวตน” มั่วไปหมด เป็น “ตัวตน” ที่ไร้เป้าแน่นอน กวัดแกว่งไปมา ยึดเอาอะไร ๆ ก็ไม่แม่นไม่มั่น **เลยยึดอะไรก็ไม่ได้**

ที่แน่แท้คำจำกัดความที่เข้าเป้านั้น **“อัตตา” ที่จะต้องละวาง ต้องฆ่านั้น หมายความถึง “ตัวตนของกิเลส” ที่ต้องรู้ตัวมันจริง ๆ ฆ่ามันถูกตัวให้ได้แน่ ๆ แม่น ๆ มั่น ๆ เอาจริง ให้แน่นอนแม่นยำ**

ผู้รู้ **“อรหัตต**ผล” หนึ่งใดแล้ว จึงคือ ผู้ได้กระทำจนเกิดผล เป็นผู้มี “อรหัตตา คือ อรห+อัตตา” ด้วยซ้ำ มีการฆ่ากิเลสได้จริง ที่จริงของตน ๆ พระอรหันต์นั้น **“หมดสิ้นความเป็นกิเลสของตน หรือหมดสิ้นความเป็นตัวตนของกิเลส” อย่างแน่แท้จริง ๆ (สัจจะ, นิยต) ซึ่งพิสูจน์ว่า “กิเลสมันไม่ใช่ตัวเรา” มันตายจากเราได้สนิทไม่มีเวียนว่ายวนมาเกิดอีก ทั้ง ๆ ที่เรายังไม่ตายนี่แหละ จึงรู้ได้แจ้งชัด และนั่นคือ “มันไม่ใช่ ของของกู” อีกด้วย** แม้แต่พระอรหันต์ที่ยังเป็น ๆ อยู่ ก็ยังมีสิ่งที่เป็น “ของของกู” อยู่ ที่เป็นตัวตนหยาบโต้ง ๆ ที่ต้องเป็นภาระเหลือให้เลี้ยงไว้ก็คือ ขันธ์ ๕ โดยเฉพาะ พระพุทธพจน์ที่ชี้ชัด ก็คือ **“กรรมนั่นเองเป็นของของกู” (กัมมัสสโกมหิ)** มีทั้ง “อโหสิกรรม” มีทั้ง “วิบากกรรม”

จึงอย่าเข้าใจผิดเพี้ยนตีขลุมไปหมดว่า “อะไร ๆ ทั้งสิ้นทั้งปวงไม่ใช่ตน ไม่ใช่ของของเราไปเสียหมด” นั่นมันเลยเถิด !มันไม่เป็น “มัชฌิมา”เพราะเพียงแม้ทิฐิ มันก็ยังไม่ “สัมมา” ก็เห็นแล้วว่า **ขัดแย้ง** กันอยู่ชัด ๆ

เพราะ *ความลึกซึ้ง (คัมภีรา)* ของ **"สัพเพธัมมา อนัตตา"** นั้น หมายความว่า **"ในประดาธรรมทั้งหลายทั้งปวงนั้น ตัวตนของกิเลส ไม่ใช่ตัวตนของเรา"**

ต่อเมื่อผู้ใดสามารถฆ่าตัวกิเลสตาย อย่างสูญสิ้นชนิดมันไม่เวียนกลับมาปรากฏเกิดตัวในตนอีก ในชีวิตที่ยังมีขันธ์ ๕ ของตน ๆ ได้แท้จริงแน่ จึงชื่อว่า **สามารถพิสูจน์เห็นแจ้งเห็นจริงว่า "กิเลสไม่ใช่ตัวเรา" และพิสูจน์ได้จนบรรลุผลจริงว่า มันไม่ใช่ "ของของเรา"** แต่ระวังจะเลยเถิดอีก จะกลายเป็น **ความขัดแย้ง**ในพระธรรมคำสอน เพราะพระพุทธเจ้าทรงสอนเราไว้จริง ๆ ว่า **คนเรานั้น "มีกรรมเป็นของของเรา" (กัมมัสสโกมหิ)**

ระวังอย่าเผินตื้นเขินเข้าใจหยาบได้เพียงว่า "อะไรก็ล้วนไม่ใช่ตัวใช่ตน ไม่ใช่ของของตนไปเสียหมด" ซึ่งมันจะ**ค้านแย้งที่พระพุทธเจ้าตรัสชัด ๆ อยู่แล้ว** ว่า **"รูปนามขันธ์ ๕ ที่ยังอยู่โทนโท่นี่ไง ตัวตนที่เหลือ" (สอุปาทิเสส) และก็ "กรรมไงล่ะ เป็นของของตน" (กัมมัสสโกมหิ) "เราเป็นผู้รับมรดกของกรรม" (กัมมทายาโท).... จนกระทั่ง ถึง "เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย" (กัมมปฏิสรโณ)**

ปัญหาทั้งหมด จึงจบลงที่**ตัวปฏิบัติพิสูจน์ดู** จนกว่าจะเกิดผลยืนยันทฤษฎี คำอธิบายแจ้งแก่ใจด้วยตนเอง ตรงนี้แหละ ที่จะต้องตัวใครตัวมัน เข้าหลัก **"อัตตาหิ อัตโน นาโถ ตนนั่นแล ควรทำให้เป็นที่พึ่งตัวเองได้"**

สำหรับที่พึ่งอื่น แม้แต่พระพุทธเจ้า พระองค์สามารถชี้นำทางให้เท่านั้น ควรเพียรบากบั่นเป็นของชาวพุทธ จะต้องรุดก้าวหน้าเอาเอง

และที่พึ่งสมัยนี้ ก็มีแต่พระธรรมวินัยบัญญัติ ที่สืบทอดเจตนารมณ์ โดย **สังฆสาวก** เหล่า **พุทธทายาท** เป็นประจักษ์สักขีพยาน เมื่อพุทธกาลผ่านล่วงไปนมนานกาเล อะไร ๆ ย่อมผิดเพี้ยนไปต่าง ๆ นานา จนกลับตาลปัตร หัวหกก้นขวิดไปเลย ก็มีอยู่ ที่จะให้เป็นเอกภาพเดียวกัน อย่างครั้งกระโน้นคงจะไม่ได้เสียแล้ว

ฉะนั้น ปริยัติก็อาจอาพาธ ปฏิบัติก็อาจอาเพศ ปฏิเวธก็อาจอาภัพ จนเกิดกรณีที่อาจต้องวิเคราะห์กันก่อน และถึงขั้นจำเป็นต้องวิพากษ์วิจารณ์กันเองว่า ท่านปฏิบัติผิด เราปฏิบัติถูกอย่างนี้ อย่างนั้น ทำนองนี้ก็เห็นจะต้องถือว่า จำเป็นหลีกเลี่ยงไม่พ้นอยู่บ้าง

จึงอยากให้เข้าใจถึงตื้นลึกหนาบางของเรื่อง ทั้งต้นสายปลายเหตุ ดี ๆ หน่อย จะได้ไม่ด่วนท้อแท้ พลอยหมดศรัทธาสิ้นเชิงไปเสียทุกเจ้า มันจะขาดประโยชน์อันควรได้ไปเปล่า ๆ ก็เสียหายกับตัวเองใช่ใครอื่น

หันมาสู่ผู้ถาม รู้สึกราวกับว่าคนถามเอง จะให้ความสำคัญ *โดยให้ค่าให้เกียรติแก่พระโพธิรักษ์มากเกินไป* ก็อาจเป็นได้ ถึงได้ตั้งข้อเรียกร้องมากมายใหญ่โตเอากับโพธิรักษ์ เห็นปานพรรณนามาหลายสิ่งหลายประการนัก

เช่นว่า จะให้คนไทยกินมังสวิรัติกันหมดทั้งประเทศ อย่าว่าแต่คุณจะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้แน่ แม้โพธิรักษ์จะทำงานต่อสู้รณรงค์ไปจน

อายุ ๑๐๐ ปี ครบเทอมตามคำอารธนาของลูกศิษย์ลูกหาพ่อท่าน ท่านก็มิกล้าหวัง และท่านคงจะไม่หวังผลถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ดังที่คุณเกรงหรอก ขืนหวังไปจะอกหักเปล่า ๆ แย่ซิ

ขณะนี้มีคนกินมังสวิรัติแท้ ๆ ทั่วประเทศ คงไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ คน หรือราว ๐.๑ % (หนึ่งต่อพัน) เพียงแค่นี้ ดูจิ๊บจ๊อยหยิบมือเดียวก็จริง แต่พระโพธิรักษ์ท่านก็ดีใจเหลือหลายแล้วนะ ยิ่งเชียร์ต่อไปอีก ๔๙ ปี เกิดอาจสามารถมีส่วนผลักดัน ให้คนหันมากินอาหารบริสุทธิ์ของมนุษย์ที่แท้นี้ ได้อีก ๘๐-๙๐ % ก็เป็นปาฏิหาริย์ยิ่งกว่าเสกภูเขาทั้งลูกให้เป็นทองคำได้สำเร็จ

ถึงตอนสำเร็จผลเป็นว่าเล่นนั้น ขึ้นมาจริง ๆ ละก็ มันคงมหัศจรรย์น่าดีอกดีใจเหลือล้น มิใช่แต่พระโพธิรักษ์เท่านั้นดอก จริงไหม **แล้วจะมีอะไรน่าเสียใจ น่าเกลียดน่ากลัว ที่ยังหลงเหลือคนกินเลือดกินเนื้ออยู่อีก ๑๐-๒๐ % คงไม่เลย** สบายใจหายห่วงเถอะ คิดว่า หรือแม้แต่ข้ออ้าง *กลัวเมืองไทยจะวิเศษเกินไป จนกลายเป็นเมืองพระศรีอาริย์ ถือศีล ๕ กันหมด เป็นพระอรหันต์หมดเลย* ไม่รู้ไปหลงคิดว่า พระโพธิรักษ์เป็นศาสดามหาเก่งบรมเฮง มาจากไหนเชียวนะเอ้อ และต่อให้เกิดพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าคราวเดียว ๕ องค์ ๑๐ องค์ ก็คงไม่มีปัญญาทำได้อยู่ดี **กระนั้นก็ตาม ก็เห็นพระพุทธเจ้าทุกองค์ ทรงสอนให้คนกล้ามีศีล ยิ่งสูงยิ่งดี ยิ่งเลยศีล ๕ ให้คนกล้าสมาทานศีล ๘ และกล้าเป็นพระอรหันต์ตลอด ๔๕ ปี ที่พระพุทธ**

องค์พร่ำสอน จนวินาทีสุดท้าย ก็ยังสอนให้บรรลุอรหันต์ได้อีกองค์หนึ่ง ไม่เห็นจะหย่อนข้อยั้งมือเลยสักนิดเดียว

อนึ่ง จริง ๆแล้ว คุณผู้ถามก็ไม่เชื่อมือพระโพธิรักษ์ ว่าจะทำได้ถึงปานดังที่วิตกไปก่อนหรอก จึงขอต่อรองตั้งเป้าเอาคนศีล ๕ เพียง ๘๐ % ก่อน ดูทีรึ ก็อีกแหละ กับข้อเสนออันหลังนี้ ก็ยังเหมือนเรื่องฝันกลางวันอยู่นั่นเอง เหตุผลคือ พระโพธิรักษ์ท่านเป็นคนถ่อมตน เจียมตัวมากอยู่เหมือนกัน **จึงไม่อยู่ในวิสัยบังอาจกล้าอวดศักดา จะดึงดันแผ่นดินไทย** *ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองทีเดียวทั้งประเทศ* เดี๋ยวฝันสลาย มันจะอายประชาชีเขาเปล่า ๆ **สู้ตั้งหน้าเก็บกวาดไปทีละคนสองคนเรื่อย ๆ แต่พยายามให้มันได้จริง ๆ** จะไม่เล่นง่ายกว่าหรือ จะได้กี่เปอร์เซ็นต์ ไม่น่าจะเป็นปัญหาอะไรสักหน่อย ได้มากเท่าไร ก็แสนดีเท่านั้นนี่นา เราคำนึงในประเด็นเช่นนี้ แต่ไม่ฝันหมายธุระอะไรจะต้องไปตั้งเป้าเท่านั้นเท่านี้ ให้มันทุกข์ล่วงหน้าทำไมกันนัก แค่ทำเต็มแรง ๒ แขน ๒ ขา จนสุดฤทธิ์ มีใจจริง ขวนขวาย ไม่ย่อหย่อน อุตสาหะเต็มกำลังสุดที่ โดยไม่ต้องไปเสียแรงหวังฝัน หาวิธีให้เป็น**ประโยชน์สูง-ประหยัดสุด** ก็ดีที่สุดแล้ว จริงไหมล่ะคุณ ถึงคุณจะว่าเราได้ เราก็ไม่น้อยใจ ไม่โกรธเกลียดคุณดอก ว่ามาเถิด

ลองเปรียบเทียบตัวพระโพธิรักษ์กับท่านพุทธทาสดูหน่อย (มิใช่เปรียบน้ำหนักนะ ซึ่งเทียบไม่ติดอยู่แล้ว) ท่านพุทธทาสทำงานมาก่อนหลายสิบปีดีดัก ทั้งมีบุญที่ได้เรียนปริยัติธรรมมาเป็นทุนตั้งเยอะ ศักดิ์ยศเขายังตั้งให้เป็นเจ้าคุณ อีกกิตติศัพท์ภูมิปัญญาท่าน ก็เลื่องระบือไป

ทั่วหัวระแหง แทบจะไม่มีนักปฏิบัติธรรมะใดสักคนกระมัง ในแผ่นดินนี้ ที่มิรู้จักนาม**พุทธทาส** ลูกศิษย์ลูกหาท่าน ในบ้านนี้เมืองนี้ จึงมีอยู่ใช่น้อยเมื่อไหร่

ด้วยบุญหนักศักดิ์ใหญ่มหาศาล ดังยกขึ้นมาอ้างเห็นปานฉะนี้ คิดดูเถอะ ท่านพุทธทาสเอง ก็ใช่จะสามารถมีบารมีมากฤทธิ์มากแรงเพียงพอถึงไหนหนักหนา เพราะดูยังไม่พอเพียงที่จะกอบกู้เยียวยาสถานภาพพระศาสนา ให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจหายห่วงได้เลย ทั้ง ๆ ที่งานต่อสู้กว่า ๕๐ ปีของท่าน มีผลช่วยบุกเบิกกวาดล้าง เรื่องงมงายสีลพตปรามาสต่าง ๆ และแผ้วถางวางพื้นฐานสัมมาทิฐิไว้ให้ไม่น้อยแล้วก็ตาม ปัญหาเรื้อรังยังคงอยู่อีกมากต่อมาก พุทธศาสนิก เช่นคุณก็ยังร้อนใจกังวล กับสภาวการณ์อยู่รอดของศาสนชีพ เช่นเดียวกับเราทำให้คุณใคร่ฝากความหวังไว้กับ ผู้สืบทอดเจตนารมณ์รุ่นใหม่ชั้นหลังต่อมา

สำหรับ **พุทธทายาท** อย่างพระโพธิรักษ์ จะมีศักดิ์ศรีปรากฏเป็นใครใหญ่โต เหมือนพระเอกขี่ม้าขาวมาจากไหน ก็เปล่าทั้งสิ้น จู่ ๆ กระโดดผล็อยออกมาจากโลกมายาแท้ ๆ แล้วก็ตะลุยงานศาสนาตลอดมาเรื่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่มิเคยมีโอกาสไปร่ำเรียนธรรมะ เป็นศิษย์สำนักใดอาจารย์ใด มาก่อนเลยด้วยซ้ำ มิหนำดีกรีทางปริยัติ ก็ไม่มีบุญวาสนาจะได้รับวุฒิบัตรกับเขาสักใบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นนักธรรมตรี-โท-เอกหรือจะเป็นมหาเปรียญ-พุทธศาสตร์บัณฑิต แถมยังบวชมามิทันไรนักมิใช่ผู้รู้ราตรีนาน พอที่จะขึ้นชื่อเป็นมหาเถระได้ ยิ่งเรื่องยศศักดิ์แล้ว

คงไม่ต้องพูดถึงเลย สบายใจหายห่วงแน่ ๆ ขอแค่ยืนหยัดสองขาบนแผ่นพุทธนี้ได้ ในบทบาทของพุทธสาวกผู้หนึ่ง ก็นับว่าบุญโขนักแท้ ๆ แล้ว

คงจะเห็นชัด ๆ โต้ง ๆ แล้วกระมังว่า ฐานะวิสัยอันจะพึงยอมรับนับถือกันได้ ของพระสุปฏิปันโนทั้งสอง ออกจะผิดแผกแตกต่างห่างกันไกลถึงขนาดไหน

พระโพธิรักษ์จึงยังไม่เฮงพอที่จะเก่ง อาจหาญชาญกล้าทำเขื่องใหญ่ พิลึกพิลั่นอันใดได้หรอก ท่านจึงมิบังอาจเป็นหนุมานขันอาสา ไปจัดการกับภารกิจ อันหนักหน่วงเกินประมาณกำลัง ดังที่เจ้าประคุณลุ้นดุนเชียร์สุดขีด เอาละ เห็นจะต้องขอบคุณ ที่อุตส่าห์เทคะแนนไว้วางใจกับพระโพธิรักษ์ แม้จะเพียงเสียงเดียว ก็น่าอนุโมทนาศรัทธาชน

ฉะนั้น ธุระที่จะขอให้เถรสมาคมห้ามวัด อย่าให้สร้างพระมงคลต่าง ๆ อย่างจัดงานวัดมือบายมุข จะให้อบรมเจ้าหน้าที่ใหญ่ ๆ โต ๆ อย่าเห็นแก่ตัว ให้ไปบอกนายทุนหยุดตัดไม้ทำลายป่า หรือให้ข้าราชการเลิกคอร์รัปชั่น และให้จัดการล้มล้างอื่น ๆ ใด ๆ อีกก็ตาม

ปัญหาเหล่านี้ มิใช่ของเล่นง่ายอย่างที่คุณคิดฝันเลย *แต่ละคนจะมัวชะเง้อคอยให้คนนั้นคนนี้มาช่วยแก้ หรือจะโยนกลองให้คนไม่กี่คนมาบันดลบันดาลละก็* **ต่างคนขืนคิดแบบนี้ อาจรอเก้อเปล่า ๆ ชาติหน้าบ่าย ๆ ยังไม่แน่ใจว่า จะมีอะไรกระดิดกระเดี้ย ขึ้นมาหรือเปล่า**

เพราะเหตุว่า **ปัญหาสังคม คือ ปัญหาของปัจเจกชนมารวมกันนั่นเอง เมื่อแต่ละคนแก้ไขตนให้หมดปัญหาไปได้เท่าใด สังคมก็หมดปัญหาไปเท่านั้น การแก้ไขตัวเอง จึงเป็นการแก้ไขสังคมที่สมบูรณ์สุดขีด**

ฉะนั้น ปัญหาทั้งหมดที่คุณอุตส่าห์ออกไอเดียเสนอมา มิใช่ของใหม่ ใคร ๆ ก็รู้อยู่เต็มอก **ผู้รู้ทั้งหลายก็ทำมามาก ทำมาก่อนแล้วด้วย** เมื่อคุณจะมาอาราธนาให้พระโพธิรักษ์ท่าน ที่ตัวเล็กกว่า ทั้งหน้าใหม่ ไร้ศักยภาพดังกล่าวมาแล้ว ให้ทำอย่างที่คุณคิด **ซ้ำรอยความพยายามเก่า ๆ เคย ๆ หนแล้วหนเล่าอยู่นั่น** มันจะมีทางสัมฤทธิ์ได้อย่างไร และถ้าทำได้เหมือนกับเสกมนต์พ่นคาถาพรวด ๆ พิลึกกึกกือป่านนี้ทุกสิ่งเรียบร้อยไปนานแล้ว คงไม่คาราคาซัง จนคุณต้องเดือดร้อน ช่วยออกหัวคิดริเริ่มแผนการนี้ให้พระโพธิรักษ์ คิดว่านะ

คงต้องขออภัย ที่ควรสันนิฐานได้ว่า คุณผู้ถามรายการนี้ จะให้เกียรติพระโพธิรักษ์มากไป หรือไม่ก็เรียกร้องเกินกำลังวังชาไปหน่อยที่เป็นเช่นนี้ คงจะเป็นด้วยมิทันรู้จักพระโพธิรักษ์ มาก่อนหน้าดีพอครั้นทราบข้อมูลฐานะต่าง ๆ ดังว่ามา คงจะปลงตกกระมัง

อย่างไรก็ตาม **คุณพุทธศาสนิก** ควรสบายใจได้ ที่เรามิได้จำนนต่อปัญหาใด ๆ หรือจะว่าไม่เป็นปัญหาเลย ก็ว่าได้ **คือ มันเป็นงานที่ท้าทายให้ทำสุดสามารถเท่านั้นเอง และถึงจะมีอุปสรรคยากเข็ญเพียงใด ก็เป็นเรื่องธรรมดา ๆ เหลือเกิน**

เราใคร่ขอยืนยัน ว่า เรากำลังประสบผลสำเร็จเต็มที่อยู่ทุก ๆ ขณะเชียว ในการแก้ปัญหาสังคม โดยแก้ไขตนเอง

เรากำลังก้าวหน้าอยู่บนเส้นทางแห่งความสำเร็จที่ว่า

"เราทำได้ และกำลังกระทำอยู่ ทั้งกำลังพาทำ"

เคล็ดลับแห่งความสำเร็จ ที่จะเปิดเผยต่อไปในที่นี้ อันที่จริงมิใช่จะลี้ลับซับซ้อนถึงไหนนัก แต่อาจจะลึกซึ้ง เพราะคิดไม่ถึง หรือทำไม่ได้เท่านั้นเอง

จุดสำคัญสุดสำคัญคือ พระโพธิรักษ์ ไม่มีปัญญาจะไปเที่ยวจัดการกับใคร ๆ ได้ถนัดเท่ากับ **ทำตัวเองโดยเอาจริง**

เมื่อ**เป็นจริงที่ตน** ขึ้นมาก่อนนี่แหละ จึงเป็นตัวอย่าง **ของจริง**ให้คนศรัทธาได้แท้ ๆ และกล้าทำตามด้วยบ้าง

เพราะฉะนั้น ประเด็นตัวอย่าง มหาเถรสมาคม นั้น จะให้พระโพธิรักษ์ไปแตะต้องร้องขออันใด ท่านไม่มีน้ำยาแน่ หรือจะให้ไปชักนำพระหมู่ใหญ่ ให้ท่านเลิกเห็นแก่ลาภ ทิ้งเงินทิ้งทอง ตลอดจนถึงขั้นจะดึงให้พระทั้งหลาย มาเลิกใช้สบู่หอม เลิกสูบบุหรี่-กินหมาก และให้หันมาฉันมื้อเดียว

ไม่รู้ไปเข้าใจพระโพธิรักษ์ เป็นพระนารายณ์สี่กรมาจากไหน จะทารุณพระโพธิรักษ์ไปไม่เบาเสียแล้ว ช่างไม่ยอมเห็นใจเลยนะว่า มีช่องว่างห่างไกลกันตั้งเท่าไหร่ ระหว่างคนให้และคนรับ

ธรรมดาคงไม่เคยรู้อิโหน่อิเหน่กระมังว่า พระเป็นผู้รู้จะไปหาใคร จะขวนขวายไปโปรดสัตว์ผู้หนึ่งผู้ใด ย่อมจะหาคนที่ศรัทธาก่อน ส่วนคนที่ไม่มีศรัทธาเลยนั้น ไว้ทีหลัง ย่อมจะไปหาคนที่ศรัทธาแรงมากกว่าไปหาคนอ่อนศรัทธาหรือคนเชื่อน้อย

เพราะศรัทธาเป็นที่มาแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย

เหตุนี้ พระโพธิรักษ์ จึงมิอาจเอื้อมไปหลงทำผิดฐานะ ถึงขนาดจะให้ไป กลิ้งภูเขาขึ้นครก คงไม่ไหว ตายเปล่าแน่ชาตินี้

สิ่งที่พระโพธิรักษ์ทำได้สำเร็จงดงาม จึงเริ่มจากต้นไปหาปลาย จากน้อยไปหาใหญ่ จากสิ่งง่ายไปหาสิ่งยาก สังเกตได้ที่ผลงานภิกษุชาวอโศก หกเจ็ดสิบรูป เป็นไปตามที่คุณผู้ถาม เรียกร้องแล้วทุกประการ น่าพอใจบ้างแล้วยัง?

สำหรับภิกษุหมู่ใหญ่อีกหลายแสนรูป ก็มิใช่ว่าพระโพธิรักษ์ ท่านจะดูดาย ไม่ดูดำดูดี ก็เปล่าหรอกนะ เรื่องมันน่าจะต้องเป็นแบบ ก็แล้วแต่ หรือ ตัวใครตัวมัน จริงไหม? คือ ไว้คอยท่านเกิดศรัทธาสมัครใจ ขวนขวายเอาจริงกันขึ้นมา เมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น

อันธุระส่วนตัว จะดีจะชั่ว เป็นสิทธิมนุษยชนของทุกคน จะเลือกเฟ้นเอา ใครพอมีสติปัญญา ก็ต้องเลือกเอาที่เห็นว่าดีแน่ ๆ แล้ว ที่ถูกทาง–ถูกธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ผิด ไม่ออกนอกสัมมาอริยมรรค กล้าทำ**ตัวเองให้ตนพึ่งได้** ขึ้นมา เรียกว่า **อัตตาหิ อัตโน นาโถ** มันถึง

จะง่ายและหมดปัญหาจริง ๆ ตัวเองก็ต้องให้ตัวเองนั่นแหละ ดูแล ควบคุม จนไว้วางใจได้สนิทเป็นดีที่สุดเลย

เป้าหมายสุดท้ายจึงอยู่ตรงที่ **แต่ละคนจะต้องปลดปล่อยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเอง**

ผลสำเร็จจากตัวอย่างหนึ่ง นับตั้งแต่พระโพธิรักษ์ เป็นองค์นำก่อนเพื่อน ทำให้เกิดปาฏิหาริย์ที่ทุกคนทำตามอย่างบ้างได้ ส่วนใครจะทำได้มากได้น้อย ก็เป็นไปตามสมควรแก่เหตุปฏิบัติ ทุกสิ่งอย่างจึงเริ่มแบบมีหัวหางกลางปลาย ขยายต่อทอดเหมือนกับการจุดดวงประทีปต่อ ๆ กันไป โดยไม่มีสุดสิ้น สำหรับขบวนการแห่งกองทัพธรรมนี้

แม้จำนวนตัวอย่าง **มนุษย์ทวนกระแสแบบชาวอโศก** ที่ประสบผลสำเร็จตามฐานานุฐานะ จะยังมีเพียงหยิบมือเดียว ก็จริง **แต่ทว่าในสายตาพระโพธิรักษ์ กลับภูมิใจนักหนาแล้ว** ที่คนอย่างท่าน ยังทำได้ขนาดนี้ โดยมิคาดฝันมาก่อนเลย

ปฏิปทาที่พระโพธิรักษ์ทำมากับตัวเอง จึงมีผู้พิสูจน์ยืนหยัดยืนยัน สอดคล้องปรากฏผล เห็นประจักษ์เป็นรูปรอยเดียวกัน โดยมิต้องสงสัยอยู่เรื่อย ๆ

ข้อนี้ จึงน่าจะชี้ชัดว่า มรรควิธีปฏิบัติศีล ให้สูงกว่าศีล ๕ นั้นไม่มีทางเสียเปล่า ไม่ว่าจะเป็นศีล ๘ ศีล ๑๐ หรือศีลพระอรหันต์ *ซึ่งคุณผู้ถามกลับคิดว่า ไม่จำเป็นต้องสอนกันสูง ๆ ก็ได้ ถึงกับจะยับยั้ง*

เนื่องจากพระโพธิรักษ์ท่านได้ดี โดยถือศีลเคร่งขึ้น **อธิศีล** ทำให้เกิด **อธิจิต** และ**อธิปัญญา**

ศีลจะต้องถือให้ถึงจิต ให้ยกระดับจิตขึ้นมาจริง ๆ เป็นสมาธิ

สมาธิ และปัญญา จะต้องเกิดจากศีล ถึงจะมีผลใหญ่มีอานิสงส์มาก ส่วนสมาธิ ปัญญาที่มิได้เกิดจากบทประพฤติศีลขัดเกลา ก็ไม่มีน้ำยาอะไรนักหนา ดีไม่ดี จะกลายเป็นเสี่ยงกับ**มิจฉาสมาธิ** และ**มิจฉาทิฐิ** เข้าให้ ในพระสูตรเช่น **กิมัตถิยสูตร** ก็ได้รับรองสูตรสำเร็จเป็นมติว่า ***"ศีลที่เป็นกุศล ย่อมนำให้บริบูรณ์ในอรหัตตผลโดยลำดับ"*** จะแยกแยะให้ฟังอีกก็ได้ว่า **ศีล** จะมีอานิสงส์ผลประโยชน์ ทำให้เกิด **อวิปฏิสาร ความไม่เดือดเนื้อร้อนใจ** เป็นจุดแรกเริ่ม และทำให้เกิดผลต่อ ๆ ไป คือ **ปราโมทย์ ปีตี ปัสสัทธิ สุข สมาธิ ยถาภูตญาณทัสสนะ นิพพิทาวิราคะ และ วิมุติญาณทัสสนะ เป็นที่สุด**

ฉะนั้น จึงไม่น่าคิดกลัวไปว่า **มีคนถือศีลสูงขึ้น** ใกล้เคียงกับพระโพธิรักษ์มากเท่าไหร่ สังคมจะไม่ดีขึ้นรวดเร็วทันตาเห็นอย่างไรได้

เพราะ **อาศัยคนถือศีลสูงจริง ๆ** ถึงจะแสดงธรรมให้ปรากฏออกมา ทาง "พฤติกรรม" เป็นกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ที่ทุกคนอาจสัมผัสรู้ เอาอย่างตามได้ด้วย

คนมีศีลน้อยตื้น คงเหมือนแม่เหล็กแท่งเล็ก ๆ จะไปมีพลังดูดติดเหล็กอื่น ๆ ให้เข้ามาได้น้อยนิด

โดยเฉพาะ*คนสอนเองมัวปทปรมะเอาหัวยันพื้น* (นึกว่าเป็นยอดสุด) โดยหยุดยืนอยู่แค่ศีล ๕ ต้น ๆ ตื้น ๆ ก็มิอาจก้าวออกมาข้างหน้าเป็นผู้นำใครได้ ในเมื่อไม่เห็นสูงกว่าคนตามสักหน่อย ขบวนการศาสนา จึงต้องมีผู้นำมาก ๆ คน **ในทุกระดับฐานะแห่งชั้นศีล**

คงพอจะฟังได้เหตุผลชัดเจนแล้วกระมัง **ที่พระโพธิรักษ์จำเป็นต้องเน้นศีลที่สูงขึ้น ในหมู่คนที่ศรัทธาใจถึง จากนั้น เขาจะได้มาเป็นหมู่มวลรวมพลังสามัคคี เป็นพุทธบริษัท เพื่อร่วมรับผิดชอบภารกิจสืบทอดต่อไปได้อีกด้วย**

พระโพธิรักษ์องค์เดียว จะไปอ้าขาผวาปีกทำอะไรได้เท่าไหร่นัก เหมือนยอดเจดีย์ จำเป็นต้องมีส่วนกลาง มีฐานพื้นรองรับสมส่วนกันไป ระบบทำงานของศาสนา จึงเป็นแบบหมู่สังฆะ มีครูผู้ช่วย ที่ถือศีลใกล้เคียงกับพระโพธิรักษ์มาก ๆ ถึงจะมีน้ำยาฤทธิ์แรงหาบหามให้คนมาถือศีลห้าสัก ๘๐ % **ตามเป้าที่คุณได้แต่ฝันนั้นยังไงล่ะ**

สรุป แนวทางปฏิบัติหลากหลาย ที่เจ้าหมู่เจ้าคณะนำพาประพฤติกันอยู่ในเวลานี้ คงจะพอเทียบเคียง วัดค่าแห่งผลสำเร็จ ไหนมากน้อยสูงต่ำกว่ากัน ให้แน่แท้แก่ใจแต่ละคน ตามภูมิปัญญาวินิจฉัย

ก็ไม่รู้เหมือนกันนะว่า เมื่อไหร่จะรู้สึกฉุกคิดเสียทีว่า *ที่ทำ ๆ กันอยู่อย่างขะมักเขม้นนั้น มันล้มเหลวไปแล้วเท่าไหร่ หรือเกิดผลน้อยไปไร้ผล ไม่มากเท่าที่ควร* เช่นนี้ ก็น่าจะสอบสวนทวนความกันดูดี ๆ ชัด ๆ

ตอบ : ถึงตอนนี้ อยากให้สังเกตเป็นความรู้ไว้หน่อยว่า คุณผู้ถามเอง ปรากฏข้อ**ขัดแย้ง**ไม่ลงกันอยู่ในตัว คือ ใจหนึ่งออกจะยอมรับว่า **กลุ่มชาวอโศกเรา ไม่เดือดร้อนกับปัญหาเศรษฐกิจสังคม เหมือนอย่างชาวโลกย์ ๆ เพราะเรามักน้อยสันโดษนี่แหละ** *ขณะเดียวกันก็ยังเห็นด้วยกับวิธีการดำรงชีวิตที่จำเป็นของคนทั่วไป*

ดังนั้น เมื่อใคร ๆ อยากพ้นทุกข์พ้นร้อนทำนองเดียวกับเรา ก็น่าจะต้องมาถือศีลมักน้อยแบบเดียวกันสิ ถึงจะถูก

แล้วไฉนคุณผู้ถามกลับจะดึงดัน ให้คนส่วนใหญ่ขี้โลภจัด คง**มิจฉาอาชีพ**ต่อไป ตามสบาย เช่น ค้าขายสัตว์ ค้าขายเนื้อสัตว์ ซึ่งเป็น “มิจฉาชีพ” ที่พระพุทธองค์ทรงปรามไว้เองว่า อุบาสก อุบาสิกาไม่ควรทำ เป็นต้น

เมื่อยืนกราน**ยึดมั่นถือมั่น**อาชีพอย่างนั้น มันย่อมเสี่ยงภัยเดือดร้อน ตามเหตุปัจจัยแห่งเวรภัยเป็นธรรมดาวิสัยอยู่แล้วของเขา จะต้องให้เราไปอนุญาตส่งเสริมสาธุด้วยทำไมอีกนะ จะมิแย่ใหญ่หรือนี่ เกิดไปขาดทุนสาหัส จะบ่นให้ใครฟังได้ล่ะ

จริงอยู่ กับข้ออ้างว่า คนทำได้อย่างชาวอโศกมีน้อยนัก จะมีสัก ๑ ใน ๑,๐๐๐ ก็มิเป็นไร จะว่าต้านทานไม่ไหว แล้วยิ่งปล่อยให้เป็นคนอย่างคนทั่วไปหมด คิดยังไงว่าจะได้ดีขึ้น **มันจะยิ่งจมแย่ซ้ำลงไปใหญ่นะซิ !**พูดราวกับประชด ก็เมื่อโลกยิ่งแล้งยิ่งไร้สิ่งดีมาต้านสิ่งชั่ว ครั้นจะมีคนทำดีได้บ้าง กลับจะยุให้ปล่อยส่งว่า..อย่าทำเลย ถึงทำก็ต้านเขา

ไม่ไหวหรอก-ไปโน่น !**เฮ้อ-มันแปลกดีนะ...***"ในทะเลทรายเวิ้งว้างอันแห้งผาก แม้ใครจะหาน้ำมาได้สักขวดสักกระป๋อง มันก็ควรจะยินดีส่งเสริมให้กำลังใจ แม้จะไม่ขอบคุณ"* ไหง-กลับเห็นว่า เราจะไปต่อสู้แข่งขัน ฆ่าแกง เอาชนะคะคานกับใคร ๆ ซะนี่ แถมไล่ให้เราเลิกไปเลยซะอีก ปล่อยให้เขาปู้ยี่ปู้ยำไปเถิด โถ ! เกิดเป็นคนอย่าคิด "จำนน" หรืออ่อนแอ หรือประชดเช่นนั้นเลย ตั้งหน้าเรียนรู้ "ดีให้ถูกรู้แท้" แล้วสร้างดี-อุตสาหะทำดีนั้น ๆ ไปด้วยความมั่นคงเบิกบานใจเถิด ให้มีผลได้-ผลดีก็แล้วกัน เก่งเท่าใด สามารถแค่ไหน มันก็ได้ตามสมรรถนะนั้น ๆ นั่นแหละน่า

ฉะนั้น จึงอยากให้เข้าใจว่า พระโพธิรักษ์ไม่นิยมจะมุ่งเอาคนมากเป็นหลักเลย แต่เน้นคุณภาพก่อนปริมาณ ท่านต้องการ "คนจริง" เช่นเดียวกับท่าน แม้จะน้อยคนก็ไม่ว่าเลย ท่านจะสร้างสิ่งที่ท่านเห็นควรสร้างอย่างเต็มกำลังเท่านั้น จะได้มากได้น้อย มิเป็นปัญหาสำหรับท่าน ท่านไม่ได้คิดว่า ถ้าได้-ก็ต้องได้ให้มาก ๆ หากไม่ได้มากหรือไม่ชนะ ก็อย่าทำมันเสียเลย ท่านไม่ใช่คนเช่นนั้น ท่านรู้สถานการณ์เป็นไปได้จริงอยู่

มาพูดกันในประเด็น ที่บัณฑิตยังเห็นคัดง้างกันอยู่บ้าง เช่น ขั้นตอนคำสอน จะมุ่งเอาศีลก่อน หรือปัญญาขึ้นหน้าดีกว่าเอ่ย

น่าจะฉุกคิดบ้างนะว่า แม้คนสมัยนี้ ก็แสนจะเข้าใจรู้ดีรู้ชั่ว แต่ก็ยังชั่วทำเลวอย่างนั้นแหละ คนพรรค์นี้ใช่จะมีอยู่น้อย ๆ เสียเมื่อไหร่

และดูคนที่ตกนรกหมกไหม้เดือดร้อนอยู่ทุกวันนี้นั้น เหตุสำคัญเพราะ “ทุศีล” ไม่รู้จักหัดนิสัยกิน อยู่ ทำงานอย่างสุจริต มีชีวิตอย่างเรียบง่าย อันนี้ต่างหากเป็นข้อใหญ่มากกว่า

สมบัติเพียงแค่**รู้หลักศีล**นี่ ไม่จำเป็นต้องมี**ปัญญาลึกซึ้ง**อะไรก่อนก็ได้ ขอให้ลงมือทำตามจริง ๆ เป็นเห็นผล เพราะว่า ศีลมีอานิสงส์ทำให้ **หมดเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ** คือ **มีอวิปฏิสาร**เป็น**ผล** เป็น**อานิสงส์**ดังกล่าวมาแล้ว

คิดดูซิ คนเรามิต้อง **วิปฏิสาร-เดือดร้อนใจ** จะเป็นบุญมหาศาลเพียงใด หากจะตัดทอนเอา**ผล**แค่นี้มาอ้าง จะเป็นสิ่งที่น่าชวนใจน้อยอยู่หรือ?

แต่กระนั้นก็เถอะ คำว่า “เข้าใจ-รู้เห็นเพียงเหตุผล” เพื่อเชื่อถือ-เชื่อฟังทำตาม หรือปฏิบัติได้ถูก ได้ต้องนั้น มันเป็นความรู้แค่ขั้นตัวบาลีที่ใช้คำว่า “ทิฐิ” มันยังไม่ใช่สภาวะของตัวบาลี ที่ใช้ว่า “ปัญญา” สภาวะ “ธาตุรู้” ของคำบาลี ๒ ตัวนี้ต่างกัน ศึกษาดี ๆ เถิด เหมือนชีวิตพืช กับชีวิตคนนั้น ต่างก็เรียกได้ว่า “ชีวิต” แต่มันมีความสูง-ความต่ำ-ความมี สารัตถะต่างกันอยู่ โดยเฉพาะคำว่า “**ปัญญา**” **ตามท้าย** “**สมาธิ**” ที่พระพุทธเจ้าหมายนั้นมันเป็น “**ยถาภูตญาณ**” คือ **ความรู้ที่ยิ่งใน** “**ของจริง**” **อันเกิดอันเป็นอันมี** ไม่ใช่เพียงความเข้าใจ

ที่จริงก็น่าจะรู้อยู่แล้วนา คุณก็ศึกษาพุทธศาสนามาจนป่านนี้ว่า ศาสนาพุทธนั้น ไม่ว่า**ปฏิบัติ** หรือ**ปริยัติ** ใด ๆ แม้ที่ยิ่งสุด **ปฏิเวธ** ถ้าในศาสนาพุทธแล้ว ต้องพึงมี "ธาตุรู้" ประกอบการศึกษาอยู่ด้วยทุกขั้นตอนทั้งสิ้น และต้องทำหน้าที่ "รู้" ตลอดเวลา ไม่ว่าขั้น **ศีล** ขั้น**สมาธิ** แม้ขั้น **ฌาน** ขั้น**วิมุติ** มันละไว้ในฐานที่เข้าใจแล้วตั้งนาน ยังไม่รู้หรอกหรือคุณ? ถ้าต้องเถียงว่า *"ต้องมีปัญญาก่อนศีล"* ต้องศึกษาเหตุผลดังที่พูดมาคร่าว ๆ แค่นี้ให้ละเอียด ๆ ดี ๆ

และ เมื่อเข้าใจในศีลแล้ว ก็ปฏิบัติศีล หรือถือศีลให้บริสุทธิ์ ให้ตัดกิเลสออกจากจิตได้จริง แล้วจะส่งผลสืบเนื่องต่อไป มิเพียงหมดปัญหาเดือดร้อนเท่านั้น แต่จะ**มั่นคง** เกิด**สมาธิ** ในการละบาปบำเพ็ญบุญ ล้างกิเลส เป็น**ฌาน** เป็น**วิมุติ** อีกทั้ง**ปัญญา**ก็จะแจ้งชัดเด็ดขาดไม่เวียนกลับวัฏสงสาร พระพุทธองค์ตรัสไว้ชัดว่า "ดูกรพราหมณ์ **ศีล**ย่อมชำระ**ปัญญา**ให้บริสุทธิ์ และ**ปัญญา**เล่า ก็ชำระ**ศีล**ให้บริสุทธิ์เหมือนกัน **ศีล**อยู่ที่ใด**ปัญญา**อยู่ที่นั้น **ปัญญา**อยู่ที่ใด**ศีล**อยู่ที่นั้น...ฯ" *(จากพระไตรปิฎกเล่ม ๙ ข้อ ๑๙๓)* ถ้า**ปัญญาที่ไร้ศีล**นั่นแหละ มีหวัง "**ทิฐิ**" **จะเป็น** "**มิจฉา**" เอาง่าย ๆ เพราะ "ทิฐิ" ก็คือ ลักษณะของความรู้-ความเข้าใจ ความฉลาดหลักแหลมได้เป็นจริง แต่อย่าเพิ่งหลงว่า "ทิฐิ" เป็น "ปัญญา" หรือเป็น "อธิปัญญา" ที่ยิ่งหมายถึง "ยถาภูตญาณทัสสนะ" กันเผิน ๆ เป็นอันขาด ซึ่งมีผู้เข้าใจความหมายจุดนี้ยังไม่ถูก ยังไม่ถึงความจริงอยู่อีกมาก

ศีลจึง*เหมือน***แผ่นดิน***บุคคลจะทำการใด ๆ ให้สำเร็จด้วยกำลังแห่งบุรุษ ย่อมอาศัยแผ่นดิน***เป็นที่ตั้ง เป็นที่เป็นไป**

เหตุฉะนี้ คนอาจจะมีความรู้ความเฉลียวฉลาด คิดสร้างวิมานในอากาศได้วิจิตรพิสดารขนาดไหนก็ตาม ในโลกแห่งความเป็นจริงก็ต้องสร้างบนแผ่นดินอยู่นั่นเอง

นั่นคือ**ผู้มีปัญญาจริง ก็ต้องยืนอยู่บนฐานของศีลอยู่ดี** มีพฤติกรรมบริสุทธิ์ สุจริต สอดคล้องกัน อ้างอิง**ศีล**ได้ตลอด กาย วาจา ใจ จะไปไหนเสีย

ความรู้ที่รู้สึกว่า น่าจะนำหน้าและควรมีก่อน ก็เป็นเพียงความรู้ลำลองในระดับขั้น **สุตมยปัญญา** ได้ยินได้ฟังมา ซึ่งเป็นความรู้ในระดับต้น ในระดับ “ทิฐิ” ยังไม่เรียกว่า “ปัญญา” เต็มตัว หรือยังไม่เรียกว่า “อธิปัญญา” ขั้นต่อไปก็ **จินตามยปัญญา** โดยตรึกตรอง ส่วน**ปัญญาขั้นภาวนา** หรือ **ภาวนามยปัญญา** ตัวเห็นประจักษ์แจ้งในสภาวะ **เกิดอานิสงส์ เกิดผล** เป็นความจริง เป็น “ตัวรู้จริง” เมื่อมีของจริง **ปัญญา**ตัวจริง จึงมาหลัง**ศีล** ที่เป็น**สมาธิ** หรือเป็น **อธิจิต** มีผลทางจิตให้รู้จริงตามที่เป็นจริง คือ **ยถาภูตญาณ** หรือ **วิมุติญาณทัสสนะ** ปานโน้นก็ไม่ใช่

ศีล เป็นตัวสร้าง จึงจัดไว้เป็นเบื้องต้น แต่ก็ต้องทำด้วย **การรู้ดีรู้ชอบรู้ถูก** ให้ได้ทั้งนั้น

ส่วนปัญญา จะ**สมบูรณ์**เมื่อจิตมี**ผล** แล้วถึงจะเกิดยถาภูตญาณทัสสนะ เป็นวิมุติญาณทัสสนะอีกทีหนึ่ง ซึ่งเป็นขั้นรับรองพิสูจน์ยืนยันผลลัพธ์**ของจริง** ว่า ใช้ได้แน่นอนจริง ๆ เหตุนี้ **มรรคในอริยสัจ จึงเป็นข้อที่ ๔**

อีกทั้งปัญญาที่มาหลังศีล มีศีลเป็นแบบแผนกำกับ ถึงจะมีหลักประกันว่า ปัญญานั้นจะเป็นสัมมาทิฐิ เมื่อศีล ก็ต้องเป็น **ปาริสุทธิศีล** ตามขั้นตอน เป็น**อริยกันตศีล** จนถึงที่สุด **อเสขศีล** เป็น**อธิศีล**ไปตามจริง มีสภาวะมีระดับขั้น จึงมีผลพิสูจน์ **ทิฐิ** ว่า **สัมมา** ด้วย

ข้อพิสูจน์นัยยะลึกซึ้งของ **ปัญญา**ก่อนหน้า **ศีล** (สุตมยปัญญา หรือจินตามยปัญญา) และที่มาหลังศีล (ภาวนามยปัญญา) เช่น ข้อมุสา โดยทฤษฎี **ปัญญา** คือใคร ๆ ก็อาจรู้ได้ไม่ยากเลยว่า ให้งดเว้นยังไงบ้าง แสนจะเข้าใจ แต่มีใครทำได้จริงตลอดสักกี่คนในสังคม ที่มีคนฉ้อฉลเต็มไปหมดนี้ **ตัวรู้** นั้นจึงเพียงแค่ “รู้” เป็นสภาวะของ “ทิฐิ” ซึ่งอาจ สัมมา ในความหมายง่าย ๆ แต่ยังไม่ “รู้” ในฐานะสภาวะ “ปัญญา”

หรือ ข้อวิกาลโภชนา กินข้าวมื้อเดียว-สองมื้อ ใคร ๆ ก็มี**ปัญญา**รู้ภาษาไม่ยากเย็น แต่ปัญญา**ตัวลึกซึ้ง**จะเกิดขึ้น เมื่อได้ลอดอดข้าวดูสักมื้อหนึ่ง ลองกินมื้อเดียว หรือไม่กินเลยสักวัน ครานี้แหละ เธอจะรู้สึก...จะซาบซึ้งขึ้นมาบ้าง เชื่อไหม ! เพราะจะได้เห็นหน้ากิเลส **โลภ-โกรธ** มันเต้นออกมา

ปัญญา**ตัวแท้** จึงเกิดได้เมื่อต้องต่อสู้ เผชิญหน้ากับ **"ทุกข์"** ของจริงตามควร และจะได้เรียนรู้ "เหตุแห่งทุกข์" **ตามจริงของ "ตัวจริง"**

ปัญญาคิดเห็น กับ**ปัญญาทำได้** จึงห่างกันไกลคนละฝั่งทะเล

ข้ออ้าง ตัวอย่าง **องคุลีมาน** เกิดดวงตาเห็นธรรม ซาโตริ หรือ **พระสารีบุตรได้ "ปัญญา" จากพระอัสสชิ** นั้น ก็พึงนับเป็น ปัญญา**จริง** แล้วจะ**ทิ้ง** ศีลได้หรือ?...ก็เปล่าสักหน่อย กลับจะต้องมาเคร่งครัดศีลอย่างยิ่งยวดเสียอีก

ที่จริงเป็น**สัมมาทิฐิ** แต่**สัมมาทิฐิ**ของ**พระองคุลีมาน** หรือแม้ **พระสารีบุตร** ก็ตาม ซึ่ง**สั่งสมบารมีมานานปีชาติ** เพื่อจะได้เป็น "อัครสาวกเบื้องขวา" ของพระพุทธเจ้าในชาตินี้ มันจะเป็น **ปัญญา** หรือ **สัมมาทิฐิ** เท่า ๆ กับผู้ไม่มีบารมี โดยเฉพาะ**ปัญญาบารมี** ที่สั่งสมมาต่างกันจริงได้หรือ?

ตรงนี้แหละที่น่าระวัง อันตรายสำหรับ**คนเรียนลัด เอาแต่** ปัญญาตีกิน แล้ว**ดูหมิ่นศีล**

จุดนี้เอง ที่เป็น**ผลเสีย**ของคำสอนที่ไม่เป็นลำดับเบื้องต้น ท่ามกลาง บั้นปลาย ตามที่ท่านเรียงลำดับสัจจะไว้ดีแล้วว่า **ศีล—สมาธิ—ปัญญา—วิมุติ และวิมุติญาณทัสสนะ** จึงทำให้ประมาทพลาดท่า **หลงปัญญาที่ไร้ศีล** อันเป็น**มิจฉาทิฐิ**ไป

ครั้นเทียบกับ **จับศีล**ก่อน ไล่เรียงไป จะมีปัญญาลึกล้ำอย่างไร ๆ **ก็ไม่ออกนอกหลักศีลแม่บท** ดังนี้ จะมิปลอดภัยไว้วางใจได้แน่นอนกว่าหรือ ลองคิดดู

เรื่องของ**ศีล** ไหน ๆ ก็จะต้องมี ต้องถืออยู่ดี จึงควรลุยตามไปก่อน โดยไม่เห็นจำเป็นต้องคิดมาก ล่วงหน้าเกินการอะไรนักก็ได้ มิใช่หรือ? เพราะสามารถกำหนดรู้เค้าแต่ต้น ๆ ทันที อาจศึกษารายละเอียด-เหตุผล กลข้อเหมาะสมกับตน เท่าใด? แค่ไหน? ได้ว่ามีเหตุผลหรือไม่? ดีหรือไม่ดี? ทำสูง-ต่ำ-ยาก-ง่ายกันแค่ใด ๆ (นี้คืออธิศีลสิกขา) มันตัดสินความได้ไม่ยากหรอก แต่ตัดใจทำอาจจะยากบ้าง การทำตามผู้รู้ลำลองไปพลางก่อน เหมือนเดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด เป็นต้น อันนี้น่าจะปิดประตูเสี่ยงภัยได้เหนือชั้นกว่าแท้ ๆ

สำหรับข้ออ้างว่า...*ศีลมีมาก่อนพุทธกาลเสียอีก ทำไมไม่เห็นหลุดพ้น?* ข้อนี้พอจะไขความได้ว่า....

ศีลที่เข้าใจถือกันนั้น มักจะยัง**ไม่ถึงจิต** คือสักแต่ว่าทำได้ตามรูปแบบ แต่นิสัยใจคอ ไม่เปลี่ยนสำนึก **เพราะปฏิบัติกันไม่เป็นไปตามมรรคองค์ ๘ และไม่เป็นโพชฌงค์ ๗ ถูกต้อง** กินมังสวิรัติอยู่ ก็รู้จักแค่อาหารพืชผักผลไม้ ได้แต่อดได้-ลดได้ ซื่อบื้อตามประเพณีไปเท่านั้น ซ้ำมิหนำหลงตนว่า ตนเก่งเหนือคนอื่น วิเศษกว่าคนอื่น ให้เป็นกิเลสซ้ำเติมตนเสียอีก แล้วจะเกิด**ปัญญา** หรือ**วิมุติ**ได้อย่างไร? เพราะจิตใจ ไม่ได้ถูกขัดเกลากิเลส เป็น**อธิจิต ปัญญา**จึงยังไม่สูงขึ้น

ด้วยวิราคะ ด้วยวิมุติแท้ เมตตาพรหมวิหาร จึงยังไม่ถูกธรรม ไม่สูงขึ้นเป็น**สัจ**จะจริงเป็นต้น

หรือ**ถือศีลไม่เป็นปกติต่อเนื่องให้กลมกลืน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชีวิตประจำวัน ตามอริยมรรคของพระพุทธเจ้า** เช่นอาจจะถือ ๆ วาง ๆ เคร่งทำเก๋วันพระวันเดียว ส่วนอีก ๖-๗ วันนอกนั้นปล่อยเปรต เหมือนเดียรถีย์เขาทำ พอถึงวันเพ็ญก็เล่นตบะเหมือนคนจิตว่างไม่แยแสอะไร ปล่อยวางเกลี้ยง ทำตัวคลุกขี้เถ้า ปล่อยผมกระเจิง ทำเป็นเคร่งครัดแก่กล้าชั่ววันหนึ่งคืนหนึ่ง พอรุ่งขึ้นเช้า เดียรถีย์นั้น ก็พลันอาบน้ำ ดำเกล้า หวีหัว นุ่งผ้าใหม่เอี่ยมชนิดดี เล่นทำกลับไปกลับมาอย่างนี้ ร้อยพันหมื่นปี จะมีทางก้าวหน้า หลุดพ้นไปไหนได้ละเน้อ ซึ่งที่จริง แม้แต่ **"อริยมรรคองค์ ๘" ของพระพุทธองค์** ก็ใช่จะเข้าใจกันได้ลึกซึ้งสมบูรณ์ และปฏิบัติถูกต้องกันได้ง่าย ๆ อยู่เสียเมื่อไหร่ **อย่าลืมว่า สูตรนี้นั้น สัมมาสัมโพธิญาณขั้นพระพุทธเจ้าเชียวนะ ที่ "ค้นพบ"** ไม่ใช่สูตรพื้น ๆ ที่คนธรรมดา ๆ **ค้นพบ** ดอกนะ

หรือ **ถือศีลไม่เป็น** จึงกลายเป็นแบบ **สีลพตปรามาส** ลูบ ๆ คลำ ๆ งมงายอยู่ก็ย่อมมี เช่น พระ เช่น เณร เช่น ฆราวาสบางคนที่ก็ยืนยันว่า **ตนถือศีล** มันก็ตรงกันข้ามกับศีลที่กลมกลืนกับชีวิตประจำวันที่ต้องปฏิบัติประกอบไปกับ**โพชฌงค์ ๗ สติปัฏฐาน ๔** เป็นหลักปฏิบัติตาม**มรรคองค์ ๘** จึงมีผลส่งให้เกิด**สมาธิ** และ**ปัญญา** ดังกล่าวมาก่อนแล้วได้

ต้องแม่น ๆ ชัด ๆ กันนะว่า ปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้า จะเกิดเป็นอรหัตตผลนั้น จะต้องปฏิบัติด้วย**สูตร "มรรค ๘" และ "โพชฌงค์ ๗"จึงจะเกิดมรรคแท้-ผลจริง** เพราะสูตรนี้เป็นสูตรของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ *ของศาสนาอื่น ไม่มี* ดังนั้น แม้ปฏิบัติ "ศีล" ก็ต้องปฏิบัติด้วยสูตรนี้จึงได้บรรลุ ก็ศาสนาอื่นเขามีสูตรนี้กันที่ไหนเล่า? ฉะนั้น เขาจะปฏิบัติ "ศีล" ของเขาไปอย่างไร มันก็ย่อมไม่มีวิมุติเป็นผลแน่ ๆ ! อย่าว่าเขาไปเลย*...แม้แต่ชาวพุทธแท้ ๆ ยังปฏิบัติศีล เป็น***ศีลพตปรามาส***ไม่เข้ามรรคเข้าผล ก็ถมถืดไป* จึงป่วยการจะไปเปรียบกับศีลของลัทธิอื่น มันก็ไม่บรรลุแน่

ในฐานะที่ **"ศีล" เป็นเบื้องต้น** ก็ไม่ปฏิเสธเสียเลยหรอกว่า "**ปัญญาสำคัญกว่า**" เพราะเป็นส่วนยอดปลายสุด เหมือนกับจะอ้างว่าวิชา**เรียงความ** สูงกว่าวิชา**อ่านไทย** แต่ตอนใหม่ ๆ อนุบาลน่ะ **อ่านไทย** จำเป็นกว่าวิชา **แต่งความ** แน่ ๆ จึงไม่ต้องทุ่มเถียงกันคอเป็นเอ็นหากรู้ระดับขั้นตอนของสิ่งเกี่ยวเนื่อง

เป็นเพราะเหตุติดนิสัย **อวดดีมีประมาท***โตแล้วเรียนลัด ถือศีลกลายเป็นของพื้น ๆ* วันไหนเผลอรับปากไปก็ถือซะหน่อย วันไม่ถือมีมากกว่า ก็ว่าไปตามสบายคือไทยแท้ เลยอิสรเสรีเหนือสิ่งอื่นใด ทั้งที่เป็น**อิสรเสรีในที่แคบ (แค่ตามใจตนได้)** *มิใช่***อิสรเสรีในที่กว้าง** เลยสักนิด

ส่วน **สมาธิ** ก็ต้องทำเอาอีตอนท่า **นั่งนิ่ง** หรือแม้ **เคลื่อนไหว** ก็เป็น**สมาธิชนิดสะกดจิต** ที่แยกจากศีล ไม่เป็น "ปัจจยาการ" แก่กัน

และกัน ชั้น**ปัญญา** ก็วิปัสสนึกเอาตามใจชอบ เป็น**ทิฐิ** ตาม**อุปาทาน** หรือไม่ก็สร้าง**มโนมยอัตตา**ขึ้นมาหลงกัน ทำไม่ถูกสูตรของพระพุทธเจ้าแบบนี้ ถึงล้มเหลวโดยมาก

เนื่องจากสำคัญผิดว่า*การปฏิบัติธรรมนั้น ต้องลงนั่งเพ่ง หรือพิจารณาอะไรก็แล้วแต่* คุณผู้ถามจึงสงสัยว่า ผู้ฟังธรรมสำเร็จโสดาบันในที่นั่งแห่งเดียวต่อหน้าพระพักตร์นั้นเอง แล้ว**ท่านเหล่านั้น เอาเวลาไหนมาปฏิบัติ**

ข้อเท็จจริงในเรื่องบรรลุโสดาบัน หรือสูงขึ้นเป็นพระอรหันต์ก็ตาม ที่เป็นไปได้ฉับพลันนั้น เหมือนดอกบัวประเภท ๔ ปริ่มน้ำ กำลังจะบานมิบานแหล่ เพียงต้องแสงอาทิตย์ก็เบ่งบานได้ เหตุผลคือ ท่านเหล่านี้ **ย่อมปฏิบัติลดละในหลักศีลมาก่อนแล้วทั้งสิ้น** จะรู้เนื้อรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ยิ่งถ้าพูดถึง**บารมีที่บำเพ็ญสั่งสมมาแต่ปางบรรพ์** จนมาเกิดชาตินั้น ๆ ได้เป็นคนประเภทมีบารมีในเหล่าบัวปริ่มน้ำ–บัวพ้นน้ำ ก็ยิ่งจะไม่เชื่อกันได้ง่าย ๆ เสียกระมัง ?!

การปฏิบัติ จึงมิใช่จะต้องใช้เวลาพิเศษ ทำเอาบางช่วงบางตอนมันได้ผลไม่ทันกินหรอก จะต้องรู้จัก **สมาธิในความเคลื่อนไหว ถูกสัมมาอริยมรรคองค์ ๘** ให้วิปัสสนาลืมตา ควบคุมพฤติกรรมไปด้วยทำงานได้ด้วย **เหมือนวัวแม่ลูกอ่อนเล็มหญ้าไปพลาง ชำเลืองดูลูกวัวไปพลาง** แบบที่เราทำกันตลอด ๒๔ ชั่วโมงได้ ค่อยมีหวัง

จะบอกว่า ปฏิบัติธรรม คือ ควบคุมจิตเป็นสำคัญ มันก็ถูกอยู่ แต่ยังถูกน้อยไป ไม่รอบถ้วนเสียเลย ถ้าไม่เข้าใจ**คุมตลอดพฤติกรรม** กาย-วาจา และการงานการกระทำทุกทวาร (กัมมันโต) สิ่งแวดล้อมสัมผัสประจำวัน ประจำชีวิตครบ (อาชีโว)

เพราะอะไรถึงว่าเช่นนั้น เหตุผลคือ คนธรรมดา จิตใจมักจะ**ตกเป็นทาส**สิ่งแวดล้อม **จิตถูกกำหนดโดยวัตถุ**ตั้งมาก

เพราะฉะนั้น จะเล่นให้ขึ้นต้น ก็ตั้งหน้าตั้งตา **จับจิตจับใจ ให้จิตว่างจากนิวรณ์** ทีเดียวเลย มันง่ายเสียเมื่อไหร่ *กระบวนท่า***จับจิตลูกเดียว** *จึงคว้าน้ำเหลวเสียมากกว่า* ไหนจะจับ *ไม่ค่อยถูกฝาถูกตัว* อันไหนที่พอจะรู้จักหน้าค่าตาบ้าง *ก็จับไว้ไม่อยู่มือ*อีก ดังนี้เป็นต้น

มองดูชาวพุทธปฏิบัติ เห็นล้มเหลวกันเพราะเหตุในจุดนี้มากต่อมาก

พุทธศาสนา**มิได้**สอนแต่**เฉพาะเรื่อง**จิตใจ สอนถึง**กาย**ด้วยทั้งกายนอกกายใน สอนตลอดกาย**กรรม** และวจี**กรรม** สอนให้คุมใจและตา หู จมูก ลิ้น กาย ด้วยเสมอ สอนให้ **ห่างคนพาล คบคุ้นกัลยาณมิตร รู้จักสังคมสิ่งแวดล้อมดีว่าเป็นประเทศอันสมควรอยู่** เป็นต้น

อนึ่ง บางศาสดาสอนแต่ประโยชน์ทันตาเห็นเฉพาะชาตินี้ ตายแล้วไม่เกี่ยว หรือไม่...บ้างก็สอนให้สนใจเรื่องชาติหน้าโน้นถ่ายเดียวเป็นสำคัญ ส่วนพระพุทธองค์ทรงสอน**ประโยชน์ในโลกทั้งสอง**

ดังตัวอย่างในหลัก**ประโยชน์ปัจจุบัน** ที่แม้จะเน้นปัญหาเศรษฐกิจและสังคมก่อน แต่ก็เชื่อมโยงไปถึง **ประโยชน์ภายหน้า**ด้วย ดังเช่น พระพุทธองค์ทรงสอน ให้**คบหากัลยาณมิตร** ซึ่งคือ **ผู้มีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา** อันเป็น**อริยทรัพย์** หรือคบหาผู้มี**สัมปรายิกัตถประโยชน์ ๔** นี้ได้แล้วตั้งแต่ในชาตินี้ ซึ่งนับว่า **บัณฑิต** นับว่า **อารยชน**แท้นั้น ๆ เป็นมิตรดี เป็นสัตบุรุษบัณฑิตที่ควรคบ

ครั้นเมื่อกล่าวถึง**ประโยชน์ภายหน้า** ก็ยกเอาเรื่อง**ศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา** มาอธิบายให้เห็น**ประโยชน์สืบต่อระยะยาว** ซึ่ง**มิใช่ว่า***ทำประโยชน์อันนี้แล้ว จะต้องไปรอเอาชาติหน้า คือตายแล้วค่อยรับบุญเป็นผล เสียร่ำไป* มิได้หมายอย่างนั้นเสียทีเดียว เพราะมันเกิดเป็นเอกภาพแห่งกัลยาณมิตร ในตัวเองเสร็จสรรพกับปัจจุบันอยู่แล้ว

นั่นคือ หลัก**ประโยชน์ภายหน้า** ของ **ศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา**นั้น (สัมปรายิกัตถประโยชน์) **มุ่งหวังให้พิสูจน์ เห็นผลได้ตั้งแต่ในชาตินี้ ทันตาเห็น และเน้นหนัก ให้ทำต่อเพื่อผลดี ในอนาคตระยะยาวด้วย ถ้าชาตินี้ยังไม่ได้ประโยชน์เต็มครบสมบูรณ์**

พุทธพจน์บทต่อไปนี้ ได้ยืนยันคำสอนในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนว่า

“ดูกรจุนทะ เราไม่แสดงธรรมเพื่อเป็นเครื่องปิดกั้นอาสวะทั้งหลาย ที่เป็นไปในปัจจุบัน แก่พวกเธออย่างเดียวเท่านั้น

ดูกรจุนทะ เราไม่ได้แสดงธรรมเพื่อเป็นเครื่องกำจัดอาสวะทั้งหลาย ที่เป็นไปในสัมปรายภพอย่างเดียวเท่านั้น

ดูกรจุนทะ แต่เราแสดงธรรมเพื่อเป็นเครื่องปิดกั้นอาสวะทั้งหลาย ที่เป็นไปใน**ปัจจุบันด้วย** เพื่อเป็นเครื่องกำจัดอาสวะทั้งหลายที่เป็นไปใน**สัมปรายภพด้วย**”

นี่คือ ตัวอย่างชี้ให้เห็นว่า ปฏิบัติธรรมก็ต้องเป็นไปได้ ที่จะเห็นผลในปัจจุบันชาติ จะได้น้อยจะมากก็ตามส่วนของเหตุปัจจัย แม้ไม่สิ้นภพจบชาติ ไม่ทันหมดกิเลสตัณหาก่อนตาย เรื่องสืบต่อก็ยังมีภาคสองนะ มิใช่คิดสั้นว่า ตายแล้วสูญ เลิกกัน นั่นมันคิดเอาเองตื้น ๆ เป็นมิจฉาทิฐิ

หันกลับมาสู่ประเด็น **จิตใจ** อีกที ศีลเป็นมาตรการ**ควบคุมจิตใจ**ให้อยู่ในมาตรฐาน **ศีล**กำกับพฤติกรรมตั้งแต่หยาบ ๆ ทาง**กาย วาจา**ง่าย ๆ ก่อน ถ้าคุมกาย วาจาได้ แสดงว่า **ใจ ถูกคุมเข้าแล้วไหมล่ะ**[แม้จะอ้างว่า ยังคุมไม่หมดอีกบ้าง ที่เหลือค้างอยู่แต่ในใจ ก็รู้ด้วย ตกลง] ใครบ้างที่ควบคุมกาย–วาจาตน โดยไม่ใช้ “ใจ” เป็นตัวรู้ ตัวกำหนดข้อสำคัญ ให้รู้ตัวทั่วพร้อม ดูนอกในให้ดี ๆ นั่นเถิด

ฉะนั้น ที่คุณผู้ถามอวดอ้างว่า **ใช้สุญญตาคุมจิต***ได้ก็หมดเรื่อง*ฟังแล้วชวนวังเวงใจชะมัด ก็ไม่อยากจะพูดหรอกว่า **เป็นเพียงภาษาปากเปล่า เป็นเพียงตรรกวิทยา** ที่มีแต่คะเนกัน ปั้นสภาพตามความหมายของภาษากันไว้ได้เท่านั้น แล้วก็พูดกัน สื่อกันไป**ตาม “ประสา” (ภาษา)** นี่แหละคือ**สภาพ “อัตตวาทุปาทาน” แท้ ๆ** หมายความว่า *ยึดเอาได้แต่เพียงภาษาพูด หรือเรื่องราวเท่านั้นเป็น***อัตตา** ไม่ได้สภาวะ**ของจริงเป็นจริง**อะไรหรอก

ที่แท้นั้น **สุญญตา**นั้นคือ ลักษณะของ **อนัตตธรรม ที่มีในผู้หมดอัตตาของกิเลสนั้น ๆ แล้วจริง** เท่านั้น หรือพูดให้ง่าย ๆ เข้าก็ว่า **สุญญตา** นั้นคือลักษณะ "ความไม่มีตัวตนของกิเลส" ในจิตผู้ที่ **หมดตัวตนของกิเลสนั้น ๆ แล้วจริง ๆ** นั่นเอง

แล้วทำไมจึงกลายเป็น...*ใช้สุญญตาคุมจิต* เล่าคุณ? ผู้มี**สุญญตา**แล้ว จะต้องไปคุมอะไรกันอีก? ที่ต้อง "คุม" อยู่ ก็เพราะ**มันยังไม่เป็น "สุญญตา" ต่างหาก** ถ้าใช้ "สุญญตา" ไปคุมจิตได้ "สุญญตา" นั้นก็คือสภาพ "ตัวตน" ชนิดหนึ่ง ที่จะใช้ทำนั่นทำนี่ได้ ขนาดใช้ "คุม" จิต ราวกับเป็นผู้คุม คุมนักโทษทีเดียว มันเอาหัวเป็นเท้า เอาเท้าเป็นหัว ชอบกลอยู่อย่างนี้เอง หากแม้นศึกษาไม่งามด้วยเบื้องต้น-ท่ามกลาง-บั้นปลาย ถูกรูปรอยเชิงชั้น

สุญญตาคือผล ไม่ใช่เหตุ เป็นผลสูงสุดด้วย สูงสุดจนไม่ต้องไปทำอะไรกับสภาพนั้นอีก และสภาพนั้นก็ไม่ไปทำอะไรแก่อะไรอีกแล้ว **เป็นสภาพเกิดแล้ว เป็นจริงอยู่** เท่านั้น เป็น "อรหัตตผล" แล้ว เป็นสภาพ **เสร็จแล้วที่จิต** แล้วจะ**ใช้สุญญตา** ไป "คุมจิต" อะไรกันอีก? มันวนอย่างนี้เอง *จบแล้วไม่รู้จบอย่างนี้แหละ* คือ**ความไม่รู้จริง**

มันยังไม่มี **สัจจะของจริง** รองรับ มันก็ไม่แม่น ไม่คงที่ ก็บิดผันไปตามโวหารเช่นนี้ ๆ อยู่ ดูไม่เบื่อ

เรื่อง **สุญญตา** เป็นภาษาสูงสุดยอด **ผู้รู้จริง คือผู้ที่มีจริง** จึงกล่าวได้ถูก ไม่ต้องมานั่งตีความ หรือสันนิฐาน ที่คุณผู้ถามอุตส่าห์เอา

มาพูดโก้ ๆ บ้าง เห็นจะจำเป็นต้องขยายความกันให้พอได้ความชัดตรงสักหน่อย

สุญญตาก็มีหลักของสุญญตา คนฟังไม่ได้ศัพท์ จะจับไปกระเดียด กลายเป็น *จิตว่างอันธพาล* ตามที่ท่านพุทธทาสเองกำชับนักกำชับหนา ละก็แย่เลย

กล่าวคือ **อริยมรรค มีองค์ ๘** ล้วนเป็นหลักสร้าง**สุญญตา คือ สูญโลภะ สูญโทสะ สูญโมหะ หมดความคิดและการกระทำที่เห็นแก่ตัว**

ใน**อริยมรรค** (ไม่ใช่ "สุญญตา") จะคุมแต่จิตก็หามิได้ เช่น สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ เป็นบทบาทพฤติกรรมที่ถูกตีกรอบรัดไว้ทั้งนั้น แม้แต่สติปัฏฐาน ๔ อันคือ สัมมาสติ ก็ไม่เห็นว่าจะคุมแต่ใจ แต่คุมทุกท่าพร้อมกันไปกับมรรคอื่น

เอาละนะ...คิดว่า ก่อนที่จะไปพูดถึง **สุญญตา** ขนาดเหมาเข่งก้าวกระโดดพรวดเดียวถึงอรหันต์กันนั้น สู้มาถกกันชั้นบันไดเตี้ย ๆ หรือแค่หญ้าปากคอกพอเอื้อมถึง น่าจะดีกว่า เอาเป็นว่า **สุญญตาในศีล ๕ เป็นปฐมอุดมการณ์** ก็พอแล้วในตอนนี้ คุณผู้ถามเองก็ยังบอกว่า ไม่เห็นจำเป็นต้องสอนเลย ศีล ๕ นี่นะ มวลชนส่วนใหญ่ใจยังไม่ถึงเป็นคนเชื่อน้อย ตามปัญญาที่ยังอ่อนหัดอยู่ ก็ไม่เป็นไร ค่อยลากค่อยจูงกันไป

คนไหนทำศีล ๕ ได้ ก็เริ่มต้นเหมือนพระอรหันต์เข้าให้บางส่วนแล้ว จริงไหม? ตัวโลภ โกรธ หลง ในเรื่องทุศีล กิน สูบ ดื่ม เสพย์ อบายมุข จะถูกกวาดทิ้งไป นี่แหละ นับว่าเป็น สุญญตาในระดับหนึ่งแล้ว **เมื่อผู้นั้นปฏิบัติถูกต้อง มีมรรค มีผลจริง ศีลที่เป็นกุศล** จะเป็นไปถึงวิมุติญาณทัสสนะ หรือย่อมยังความเป็นอรหัตตผลให้บริบูรณ์โดยลำดับ (กิมัตถิสูตร)

ตัวอย่างเห็นเหล้า แล้วก็เฉย หมดอยากอย่างเคย เห็นบุหรี่ ไม่มีความหมาย ใจไม่มีกระสัน หรือเห็นหวยเบอร์ ที่เคยเห่อทุกงวด พอตัดใจได้ก็เบา พอถอนอนุสัยอาสวะในปัจจุบันนี้ ก็ถึง **สุญญตา** แม้กับสิ่งมอมเมาอื่นที่เป็นทาสหลงติด ก็มารู้ตัวตนของตนว่า มีอยู่จริงในกิเลสเหตุนั้น ๆ แล้วกำหนดสมาทานเป็น “ศีล” เลิก–เว้น–หยุดดีดดิ้นซู่ซ่าส์กับมันให้ได้ เมื่อใจมันเริ่มจางจากกิเลส แล้วจึงจะเข้าหาสภาพ**จางมากขึ้น ๆ** จน **ว่าง** เมื่อวาง**ปล่อย**ได้ในสิ่งใด **ใจ** เราเรียกว่า **ว่างแล้วจากสิ่งนั้น ๆ**

แต่จะสนิทเป็น สุญญตา **สมบูรณ์**นั้น ต้องมี**อธิจิต** ที่เป็น**สมาธิ** เป็นวิมุติจริง ๆ และพร้อมกับมี **อธิปัญญา** หรือ ยถาภูตญาณทัสสนะ ตรวจได้จริง **เป็น “ตาทิพย์” แท้**

กระบวนท่าที่ฟาดฟันกิเลส ให้กระจุยกระจายไปทีละสิ่งอย่าง ทีละเหตุปัจจัยเช่นนี้ โดยพรากห่างงดเว้นอดทนข่มฝืน ลดละหน่ายคลายต่าง ๆ ด้วยทั้งสมถะธุระ และวิปัสสนาธุระนานาวิธี เราจะเริ่ม

เข้าถึงโสดาคุณ แล้วก็สกิทาคามี–อนาคามีคุณ และอรหัตตคุณ ไปตามลำดับ

เราจึงควรรู้จักทำ **สุญญตา** เข้าถึง **จิตว่าง** ด้วย**ศีล ๕ ศีล ๘** เพราะ**ศีลทำให้ถึงนิพพาน** ดังพรพระที่ว่า สีเลน นิพฺพุติง ยันติ นิพพานกับสุญญตา**ก็คือกัน** อย่าไปงงกับภาษาแปลก ๆ หู เพียงเพราะไม่ค่อยได้ยิน แล้วเลยตื่นเต้นเป็นกระต่ายตื่นตูม ที่แท้เรื่อง **สุญญตา** ก็รู้กันมาตั้งนานแล้วนะ สำหรับผู้รู้จริง แต่ก็จริง ดียิ่งที่ท่านพุทธทาสหยิบขึ้นมาย้ำยืนยัน ให้เห็นว่า *ศาสนาพุทธ***ไม่ใช่ โลกีย**ธรรม แต่เป็น "โลกุตรธรรม" อันเนื่องด้วยสุญญตาทั้งสิ้น

เมื่อพูดถึง **สุญญตา** ก็น่าจะตอบ**ปัญหา ความว่างจากตัวตน ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง** คนที่ถือ**ศีลห้า**ได้ และมีผลหมดปุ๊บปั๊บฉับพลัน เมื่อไหร่ (คือมีผลสมบูรณ์) ก็**หมดตัวตน**ไปได้แล้วไม่น้อย พฤติกรรมทุศีลหรืออบายมุข ก็จะ**ไม่เป็น**อัตตา กลายเป็นสิ่ง**ไม่มีชีวิตชีวา** (*ตายแล้ว*) สำหรับเราไปแล้ว

ที่พระโพธิรักษ์พยายามจะอธิบาย **สุญญตา นิพพาน** หรือ **วิธีหมดตัวกูของกูอย่างง่าย ๆ**ทั้งที่ **หลักธรรมขั้น***หมดตัวตน***นั้นลึกซึ้ง** ก็เพื่อว่า ทุก ๆ คนจะมีทางลดละ **ตัวตนตัดกิเลส**ได้อย่างสะดวก ๆ เป็น**การทำของลึกให้ตื้น** อย่างที่ไม่มีเหมือนผู้ใดมาก่อน ดังเช่น คุณทักว่า *จะไม่ง่ายไปหน่อยหรือ***ก็ถ้าทำของยากเหลือวิสัย ให้เห็นเป็นของง่าย ของตื้นขึ้นมา ในเชิงปฏิบัติเบื้องต้น**[และมิใช่ว่าส่วนลึก ส่วนยาก จะ

ยังไม่มีเหลือหลอเลย ก็เปล่าหรอกนะ] **อันนี้ น่าจะต้องนับว่า เป็นผลสำเร็จของงานเปิดเผยธรรมะอันลึกซึ้งสู่มวลชน**

ส่วนขั้นสูง ก็ย่อมมีบทต่อ ๆ ไปเป็นธรรมดา ศึกษาคำสอนดี ๆ จะไม่สับสน **ข้อสำคัญอย่าใจเร็วด่วนได้***นั่นมันเป็นตัณหาธรรมดาของมนุษย์ใจร้อน หรือตะกละ*

ประเด็นที่ยังค้างตอบ เช่น **วิชชา ๙** และ **ฌาน ๔** เห็นจะต้องสั้น ๆ พอเข้าใจต้น ๆ ว่า มีคำอธิบายที่ดูผิดแผกจากที่คุณผู้ถาม เคยได้ยินได้ฟังมาบ้าง โดยเฉพาะ **ฌาน ๔ ในเชิงพุทธ ที่เน้นเข้าหาเป้าการตัดกิเลส**

ส่วนที่พระพุทธองค์**ทรงบรรลุ ฌาน ๔ กับ ดาบสทั้งสองนั้น** ก็นั่นแหละที่ยืนยันว่า *"ฌาน" มีหลายแบบ*"**ฌาน**" **แบบฤษี**นี่ไงล่ะ ที่ยืนยันอยู่ชัด ๆ ว่า **ไม่ใช่ "ฌาน" ของพุทธ** ดังนั้น จึงต้องศึกษากันให้ดี ๆ เรื่อง ฌาน เรื่องสุญญตา เรื่องสมาธิ เรื่องวิมุติ-นิพพาน ที่คุณพยายามพูดถึงอยู่นี่ *มันเป็น "อุตริมนุสสธรรม" เชียวนะคุณ !*

คำถามสุดท้าย เรื่องบวช**สิกมาต** จะจัดว่า เป็นพุทธบริษัทฐานะอุบาสิกา ก็ไม่เป็นปัญหา *ชื่อนั้นสำคัญไฉน?* และจะถือว่าเหมือนสามเณรี ศีล ๑๐ ข้ออ้างว่า ภิกษุณีไม่มี สามเณรีควรจะพลอยหมดไปด้วย อันนี้คงเป็นเรื่องชวน**ตีความ**กันหน่อยละมั้ง อีกทั้งภิกษุณีฝ่ายมหายานเขาก็ยังมีอยู่

อย่างไรก็ตาม ความมุ่งหมายของพระโพธิรักษ์ ก็หวังปรารถนาดีต่อสตรีเพศ เช่นที่ผู้หวังดีรุ่นก่อน ก่อให้เกิดระบบ “ชี” ขึ้น ก็นัยยะเดียวกัน อยากจะเอื้ออารีสนับสนุนสิทธิมนุษยชนของสตรีบ้าง อีกทั้งการศึกษาทางโลก เขาก็ยังยอมรับระบบสหศึกษา พระโพธิรักษ์ ท่านเห็นประโยชน์อันพึงได้มากกว่าเสีย จึงกล้าเสี่ยงยอมรับผิดชอบดำเนินการไป

ที่สุดแห่งคำตอบนี้ แม้จะเขียนมาค่อนข้างยาวยืด จนอาจขี้คร้านอ่าน ก็ขออภัยที่จำเป็นต้องขยายความ ถึงกระนั้น ยังไม่แน่ใจเลยว่า จะถ้วนรอบเพียงพอ เพราะผู้ถามซักปัญหาหนัก ๆ ใหญ่ ๆ ที่มีเชิงละเอียดอ่อน เป็นชั้นลักษณะ**หมุนรอบเชิงซ้อน** ที่ต้องศึกษากันอย่างลึกซึ้งทีเดียว ในที่นี้ คงทำได้เพียงแสดงเค้าเงื่อนเบื้องต้นเท่านั้นเอง

กรณีวิเคราะห์เจาะลึกในข้อที่บัณฑิตทั้งหลายยังเห็น**แผกกัน**บางส่วน ทั้งที่**เห็นตรงกัน สอดคล้อง** ก็มีอยู่มากโข ผู้อ่านพึงสำคัญในความสำคัญ ให้เหมาะสมตามควรแก่กรณีเถิด ทัศนะอัตโนมัติของฝ่ายเรา ที่เปิดเผยออกไปในทำนอง**ขัดแย้ง ก็ด้วยเจตนาเปิดเผยสัจจะ ตามเป็นจริงที่ปรากฏบ้าง** จึงมิได้หมายจะให้เป็นผลลบ หรือช่องว่างกับฝ่ายใดแม้น้อยนิด ตรงกันข้าม กลับคิดว่า **น่าจะเป็นกรณีศึกษา สำหรับผู้แสวงหาสัจจะทั้งปวง และคงส่งเสริมสนับสนุนคุณประโยชน์สร้างสรรค์ แห่งศีลสามัญตา และทิฐิสามัญตา โดยทั่วกันสืบไป**

สำหรับพฤติการณ์ที่พระโพธิรักษ์กระทำการวิจารณ์ในครั้งนี้นั้น ก็ก่อให้เกิด**ข้อที่น่าคิดยิ่งนัก** กล่าวคือ ประดาลูกศิษย์ท่านพุทธทาสหลายคน ฉงนฉงายกันนักว่า *...ทำไมนะ ! พระโพธิรักษ์ ก็ดูมีปัญญาออกขนาดนี้ ศึกษายังไง จึงเข้าใจคำอธิบายของท่านพุทธทาสไม่ได้ ! !?? หรือไม่ก็...ทำไมนะ จึงไม่ศึกษาท่านพุทธทาสให้ดี ๆ*

คำตอบของท่านโพธิรักษ์ ก็คือ....

"ก็เพราะพระโพธิรักษ์ ศึกษาคำอธิบายของท่านพุทธทาสเข้าใจดี ทะลุปรุโปร่งนั่นต่างหาก ท่านจึงไม่เหมือนบรรดาลูกศิษย์ท่านพุทธทาสรู้"

ที่สุดแห่งที่สุด เพื่อเพิ่มพูนความเข้าอกเข้าใจยิ่งขึ้นอีกหน่อย ในคำตอบนี้ ใคร่ขอชี้ **จุดยืนของพระโพธิรักษ์** ซึ่งท่านแสดงไว้ในโอกาส**วิสาขบูชาฤกษ์' ๒๘** ที่ผ่านมา และทุกคนย่อมจะมีโอกาสเป็นสักขีพยาน ร่วมกับ*ชาวอโศก*ทุกคน ที่ร่วมอุดมการณ์สมาทาน ก็ต้องคอยสอบทานตนเองอยู่เสมอเช่นกัน ความจริงเท็จอันนี้ คงไม่มีอะไรดีกว่า **"ระยะทางพิสูจน์กำลังม้า ระยะเวลาพิสูจน์ความจริงของคน"**

อุดมคติ อันเป็นจุดยืนสำคัญที่ว่านี้ ได้แก่ **พระพุทธพจน์** บทที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้...

เราประพฤติมิใช่เพื่อหลอกลวงคนให้นับถือ

มิใช่ประพฤติเพื่อเรียกคนมาเป็นบริวาร

มิใช่เพื่ออานิสงส์เป็นลาภสักการะ และเสียงสรรเสริญ

มิใช่อานิสงส์จะได้เป็นเจ้าลัทธิ

หรือเพื่อคัดค้านลัทธิอื่นใดให้ล้มไป

และมิใช่เพื่อให้มหาชนเข้าใจว่า

เราได้เป็นผู้วิเศษอย่างนั้นอย่างนี้ก็หามิได้

ภิกษุทั้งหลาย ที่แท้พรหมจรรย์นี้....

เราประพฤติเพื่อสำรวม เพื่อละ

เพื่อคลายกำหนัด เพื่อดับทุกข์สนิท”

• อย่ามัวหลงเพลินไปกับความรู้

แต่จงเร่งปฏิบัติเอาจริงกับความจริง •